

ख्यातिं गमयाति सुजनः सुकविर्विदधाति केवलं काव्यम् ॥
पुष्पाति कमलम्भो लक्ष्म्या तु रविर्नियोजयाति ॥

—भोजप्रबन्धः

સાંખ્યિક આવૃત્તિ.

રાયચંદ્ર-જૈનકાવ્યમાલા.

પ્રાચીન ગુજરાતીજૈનકાવ્યસાહિત્યનો સંગ્રહ.

ગુરુછક ૨ જો.

સંગ્રહ કરી પ્રગટ કરનાર,
મનસુખલાલ રવજીભાઈ મેહતા.

પહેલી આવૃત્તિ.

અમદાવાદ,
'સત્યવિજય' પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં સાકલચંદ હરીલાલ શાહે છાપ્યું.

(સર્વ હક સ્વાધીન.)

---

૪૦ સં ૧૯૧૩.

સંવત્ ૧૯૭૦.

કિરમત રૂપિયો એક.

“સારો કવિ તો માત્ર કાવ્યનેજ રચે છે, પણ તેને પ્રખ્યાતિ પમાડનાર તે સુંજત ન છે. જળ કમળનું પોષણ કરે છે, પણ તે કમળને પ્રકાશિત કરવું એ સૂર્યનું કામ છે.”

—ભોજપ્રબન્ધ.

અર્પણા.

શ્રીયુત કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી,

એમ. એ. એલ્.એલ. બી.

જન, સ્મોલ કોંગ્રીસ કોર્ટ,

મુમ્બઈ.

પૂજ્યારાધક લાઈશ્રી;

આપનો અને મારો પરિચય સહજ કારણવશાત થયો હતો, બહુજ થોડા સમયમાં એ પરિચયમાં સ્નેહભાવ-વાતસલ્ય ભાવ અંતર્ગત રહેલો પરસ્પર અનુભવમાં આવવા લાગ્યો. એ અનુભવ નૈસર્ગિક જણાયો-કુદરત કળાની કૃતિરૂપ જણાયો. શાસ્ત્રકારોની પરિભાષામાં જેને 'સ્નેહાનુબંધીય સ્નેહ' કહે છે તે સ્નેહ એ હોવાથીજ છે કે કેમ એ મારો રાજનો મન-પ્રત્યે પ્રશ્ન છે.

જે વિશેષણપૂર્વક હું આજે આપને સંબોધું છું તે વિશેષણ જૂના જૂના વખતથી આપણા પૂર્વજોએ નિશ્ચિન ગાયું છે-ગોખ્યું છે. 'પૂજ્ય-આરાધકતા' એ વિશેષણ આપને યોગ્ય છે એમ મને લાગ્યું. 'વેદવાતા-વરણ' માં ઉછરેલ વ્યક્તિ 'જૈન વાતાવરણ' માં ઉછરેલ વ્યક્તિના પ્રયત્નો પ્રત્યે પ્રમોદ ભાવ-શા કારણે ધરાવી શકે એનો ખ્યાલ કરતાં મને એમ ધ્યાનમાં આવ્યું કે જે તેમાં 'પૂજ્ય આરાધકતાનો ગુણ હોય તો તેમ થઈ શકે. જૈન મંદિરોની કૃતિઓ પણ પૂજ્ય હોય તો તેને આરાધવાયેજ્ય ગણી આરાધવીજ નેહએ એવો ભાવ આપને વિષે સ્થિર થયેલો દેખી, આપને આજે તે વિશેષણથી સંબોધી પ્રાચીન જૈન મંદિરોની કૃતિઓના આ એક સંગ્રહની સાથે આપને પૂછ્યા વિના અર્થાત્ શિષ્ટાચાર સાચવ્યા વિના આપનું નામ જોડું છું. આ સંગ્રહના પ્રથમ ગુચ્છક સાથે આપના અંગત મિત્ર અને ગુજરાતના એક સુંદર પુત્ર સદ્ગત ગોવર્ધનરામલાઈનું નામ મેં જોડ્યું હતું. આ બીજા ગુચ્છક સાથે આપનું નામ જોડું છું. મને તેવી સંકલ્પના ગોઠવવાનું હીક લાગ્યું એટલે મેં તેમ કયું.

મનસુખલાલ,

પ્રસ્તાવના.

આ પ્રાચીન જૈન કવિઓની કૃતિઓના સંગ્રહના બીજા ગુચ્છકની પ્રસ્તાવના ટુંકમાંજ લખવાના હું સંયોગમાં છું.

આજથી પાંચ વર્ષપર પ્રાચીન જૈન કવિઓની કૃતિઓને પ્રકાશન આપવાનો વિચાર મેં કર્યો ત્યારે મારા મનને એમ હતું કે, આ દિશામાં હું કંઈક ઠીક રીતે પ્રયત્ન કરી શકીશ; પણ મનુષ્ય ધારે છે કાંઈ અને થાય છે કાંઈ. અનુભવી પુરૂષોએ ઠીકજ કહ્યું છે કે,

માણસ બાણે મેં કંઈ, કરતલ બીજા કાય;

આદર્શો અધવચ રહે, અને હરિ કરે સો હોય.

ગુર્જર જૈન કાવ્યોના પ્રકાશનના મારા આ વિચારને મારી શરીરપ્રકૃતિએ ધીમે ધીમે ધક્કો મારવા માંડ્યો; એટલે સુધી ધક્કો મારવા માંડ્યો કે, મને એક વખત એમ પણ અનુભવરૂપ લાગ્યું હતું કે, આ બીજા ગુચ્છક કદાચ જગત્ આગળ નહીં પણ આવી શકે; તો પણ પ્રભુ કૃપાએ એટલું સાંકે થયું કે, શરીરપ્રકૃતિએ કાંઈક અનુકૂળ દિશા ગ્રહણ કરી; અને તેથીજ આ ગુચ્છક જગત્ આગળ આવે છે. આ દિશામાં ભવિષ્યમાં મારાથી પ્રયત્ન થઈ શકશે કે નહીં તેની મને મારી હાલની શરીરપ્રકૃતિ ખબર દે તેમ નથી.

પ્રથમ ગુચ્છકમાં શ્રીમાન્ આનંદધનજીનું ચરિત્ર મેં લાખાદષ્ટિએ આપ્યું હતું. જે સમાજમાં સારા અંશે રસોત્પાદક થયું હતું એમ મને ખાત્રી મળી હતી. એજ શૈલીએ આ બીજા ગુચ્છકમાં મારે શ્રીમાન્ દેવચંદ્રજીનું જીવનચરિત્ર આપવા તીવ્ર ઇચ્છા હતી. આ ગુચ્છક લગભગ ચાર વર્ષ થયાં છપાઈ પડી રહેલો હતો, છતાં શ્રીમાન્ દેવચંદ્રજી વિસ્તૃત ઐતિહાસિક અને માનસશાસ્ત્રીય જીવનચરિત્ર લખવાની આકાંક્ષાથી આજ સુધી બહાર પાડ્યો નહોતો. ચાર વર્ષ સુધી પ્રબળ આકાંક્ષા રાખવા છતાં મારી શરીરપ્રકૃતિએ શ્રીમાન્ દેવચંદ્રજીનું તેવું ચરિત્ર છેવટ સુધી લખવા યોગ્ય બળ ન આપ્યું શ્રીમાન્ દેવચંદ્રજીનું આવું ચરિત્ર લખાવાને માટે મારી પાસે જે વિચારો એકત્રિત થયા છે તે ઉપરથી મને ભરૂંસો હતો કે, માંડે લખેલું ચરિત્ર સમાજને કદાચ કાંઈક નૂતનતા દર્શાવનાર થઈ

પડશે; છતાં જ્યારે નજ લખાયું ત્યારે પછી છેવટે મારે આ ગુચ્છક વિના વિસ્તૃત ચરિત્રે બહાર પાડવો પડે છે.

આમ છતાં, રા. ભાઈ મોહનલાલ દલીયંદ દેશાઈ બી. એ. એલ. એલ. બી. એ શ્રીમાન દેવચંદ્રજીનું જે સંક્ષિપ્ત જીવનચરિત્ર લખ્યું છે તે આમાં દાખલ કરું છું. ભાઈ મોહનલાલે એ મહત્પુરુષના જીવનની જે લઘુરૂપ રેખા દોરી છે તે અવશ્ય ઐતિહાસીક માર્ગદર્શક તો છેજ. ભાઈ મોહનલાલની પેઠે આપણા જૈન સંતાનો આવી લોકોપકારક દિશાઓમાં પ્રયત્નો કરવાં તત્પર થાય એટલું જ હું ઇચ્છું છું.

મારા તરફથી પ્રકટ થયેલ ગુર્જર જૈન કાવ્યોના સંગ્રહરૂપ “રાયચંદ્ર જૈન કાવ્યમાલા” ના ગુચ્છક ૧ લાની અંદર ગુજરાતી ભાષાના જન્મ સાથે જૈનિયોનો સર્વથી પ્રથમ સંબંધ છે એવી મારી માનીનતા મેં ચર્ચા હતી. મારી આ માનીનતા રાજકોટ ખાતે મળેલી ત્રીજી ગુર્જર સાહિત્ય પરિષદમાં અને જાહેર વર્તમાનપત્રોમાં ચર્ચાઈ હતી. મારી આ માનીનતા હજી કાયમ છે; એટલુંજ નહીં પણ મારી તે માનીનતા દઢ કરાવનારાં કેટલાંક કારણો મને ત્યાર પછી મળ્યાં છે.—જો કે એ ખરૂં છું કે મેં જેમ પ્રથમ ગુચ્છકમાં કહ્યું હતું કે “ગુર્જર ભાષાનો જન્મ જૈનિયોથી હોવા યોગ્ય છે,” એમ મારે કહેવું જોઈતું નહોતું. મારે એમ કહેવું જોઈતું હતું કે તેની ખીલવણીમાં જૈનિયોએ સૌથી પ્રથમ અને મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો છે.

સદગત ગોવર્ધનરામભાઈ તથા શ્રીયુત કેશવલાલભાઈએ જે દૃષ્ટિએ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય અવલોક્યું છે તે દૃષ્ટિએ જો અવલોકવામાં આવે તો મારી આ માનીનતા સત્ય જણાયા વિના નહીં રહે એમ હું અત્યાર સુધી માનું છું. મારે મારી આ માનીનતા સંબંધમાં આ પ્રકાશનની સાથેજ વિશેષ ઉદ્ઘાપોહ કરવાની ઇચ્છા હતી. પરંતુ મારી તે ઇચ્છા અત્યારે તો ઇચ્છા-રૂપેજ રહી છે—અમલ રૂપે બહાર આવી નથી.

આ ગુચ્છકમાં જે પુરૂષોના કાવ્યોનો સંગ્રહ દાખલ કર્યો છે તેના સંક્ષિપ્ત જીવન ચરિત્રો તથા કંઠણ શબ્દોનો કોષ અને સમજાવતી આપવાની મારી ધારણા હતી. તે પણ શરીરના કારણથીજ પાર પડી નથી તે માટે દિલ્લગીર છું.

મનસુખલાલ રવજીભાઈ મેહતા.

જૈનકવિતા.

શ્રીયુત મનસુખલાલ રવજીભાઈ મહેતાની જૈનસાહિત્યસેવા સાક્ષર વર્ગને સુવિદિત છે, “ સનાતન જૈન ” ના તંત્રી તરીકે સમગ્ર જૈનકામને હિતકર થઈ પડે એવા લેખો લખી સમગ્ર જૈનકામની સેવા બળવવાને વ્યાજખી રસ્તો ખીજાં જૈનપત્રોને તેમણે ખતાવ્યો છે. માગધી ભાષાના અભ્યાસની અને યુનિવર્સિટીમાં જૈનસાહિત્ય દાખલ કરાવાની ચર્ચા પ્રથમ તેમણે ઉપાડી હતી. જૈન કાવ્યદોહન પ્રગટ કરવાની પહેલ પણ તેમણેજ કરી છે. શરીર આરોગ્ય નહિ હોવા છતાં તેઓ જૈનસાહિત્યત્રી બની શકતી સેવા બળવ્યે જાય છે એ નજરે જોયા પછીજ આટલું લખવાનું મન થયું છે. તેમના તરફથી પ્રગટ થતા જૈન કાવ્યદોહન માટે જૈનકવિતા વિષેના મારા આગલા વિચારો કે જે વિચારોમાં હજી ફેરફાર થયો નથી તે આ નીચે દર્શાવું છું.

જૈનસાહિત્ય વિષે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિપક્વતા અમુખ સ્થાનપરથી. સાક્ષરમંડનમણિ ગોવર્ધનરામભાઈએ તેમજ સાક્ષર શિરોમણિ કેશવલાલ ભાઈ ધ્રુવે યોગ્ય વિવેચન કર્યું છે. એવા નિષ્પક્ષપાત ત્રાહિત વિદ્વાનોના અભિપ્રાયને લીધે જૈનેતર વિદ્વાનો જૈન સાહિત્યપ્રતિ સહાનુભૂતિ ખતાવવા લાગ્યા છે અને એ સાહિત્ય તરફ જરા જરા ડોકીકે કરવા લાગ્યા છે એ માટે જૈનો ઉક્ત બને વિદ્વાનોનાં આભારી છે.

કવિ દલપતરામે કાવ્યદોહનની પ્રસ્તાવનામાં જુદા જુદા કવિઓના સંબંધમાં કંઈક કહ્યું છે. તેમનાં નામ માત્ર પણ સંભાર્યા છે. ત્યારે જૈન કવિઓ સંબંધી એક અક્ષર પણ લખ્યો નથી. કાવ્યદોહનના ૧ લા ભાગમાં જ્યારે ત્રીશ કવિની કવિતાઓ લીધી છે ત્યારે તેમાં માત્ર એક જ જૈન કવિતા દાખલ થવાને ભાગ્યશાળી થઈ છે. તેજ પ્રમાણે કાવ્યદોહનના બીજા ભાગોનું સમજી લેવું. આપણે એમ માનીએ કે જૈન કવિની કવિતાઓ કે અંથોની કોઈ પણ વિશેષ હસ્તલિખિત પ્રતો તેમના હાથમાં આવી નહિ હોય; પરંતુ તેમ નથી. તેઓ ત્રી કાવ્યદોહનના ૫ ૧૫૩ મે જણાવે છે કે “ બીજા હિંદુઓ કરતાં જૈનના જતિઓએ રચેલા ગુજરાતી ભાષાના

અથો ધણા છે પણ તેમાં માગધી લાપાના તેમ ખીજ તરેહવાર શબ્દો આવે છે માટે અમે ઝાઝી કવિતા તેઓની લીધી નથી, ” આ લખાણ એમ બતાવે છે કે જૈન કવિની કવિતા સમજવા તે વખતે વિશેષ પ્રયત્ન થયો નથી.

જૈન કવિઓ સિવાય ખીજ કવિઓનાં કાવ્યોમાં અન્ય દૃષ્ટિએ તરેહવાર શબ્દો હોવા છતાં તે કાવ્યોના સંશોધકોએ એ કાવ્યોને પ્રસિદ્ધિ આપી એનું કારણ એ હોય શકે કે એ કાવ્યો તેમના ધર્મને લગતાં અગર પરિચિત હતાં. એ સંશોધકોમાંથી કોઈ જૈન નહોતા. વળી એ પણ બનવા જોગ છે કે “જૈન” પોતાનો કુળધર્મ ન હોવાથી પોતાના રવાલાવિકે ધર્મ સંસ્કારોને લીધે ઝટ લખીને ન સમજી શકાય એવા જૈન કાવ્યોની એ સંશોધકોએ કદાચ ઉપેક્ષા પણ કરી હોય.

સાહિત્યના ઉપાસકોએ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે પ્રાચીન કાવ્યમાળા અને અન્ય કાવ્યદોહનાદિમાં જૈન સિવાય ખીજ જે જે કવિઓનાં કાવ્યો પ્રગટ થયાં છે તેમાં શબ્દાદિ પરત્વે સમયોચિત ફેરફાર સંશોધકોએ કર્યો છે; તેવાજ ઉચિત ફેરફાર સંશોધકો ધારતો તો જૈન વિદ્વાનોને આમંત્રી તેઓની સહાયતા વડે કરી શકત.

કવિશ્વર દલપતરામ એમ પણ એક ઠેકાણું લખે છે કે “ચારસે વરસ ઉપરના અને આ વખતના (સને ૧૮૭૨ નો) ગુજરાતના કવિઓની લાપામાં કંઈ વધારે ફેરફાર થયેલો નથી, પરંતુ સ્વ. સાક્ષર નેવલરામભાઈ લખે છે કે “ધણાના ધારવામાં એમ છે કે ગુજરાતી લાપા હાલ જેમ બોલાય છે તેમ નરસિંહ મહેતાના વખતથી બોલાતી આવે છે. પણ એ દૃષ્ટીતીજ ભૂલ છે. એટલાં વર્ષ સુધી લાપા વિકાર ન પામે એ જનસ્વભાવ અને સઘળા દેશની લાપાઓના ઇતિહાસથી ઉલટું છે.” સંશોધકોએ નરસિંહ મહેતાનાં કાવ્યો સુધારીને પ્રગટ કર્યાં જણાય છે.

રાણકદેવી અને રાખેગારના બોલાતાં દુહાઓમાં મૂળ કરતાં કેટલો અધો ફેરફાર થઈ ગયો છે તે નીચેના દુહાઓ પરથી જણાશે. જે કે મૂળ દુહા પણ સં. ૧૩૪૬ માં રચાયેલા એક ગ્રંથમાંથી લીધા છે. તેથી ધ્રુ. સં. ના ૧૧ માં શ્લોકમાં બોલાતા ખરેખર દુહા તો તેથી પણ જૂની લાપામાં બોલાતા હશે.

રાણા સઠ્ઠે વાણિયા, જે સહુ વકુહ સેકિ;
કાંહુ વણિજુ માણિડિ, અમ્મીણા ગઢ હેકિ
તઈ ગહુઆ ગિરનાર, કાંહુ મણિ મત્સર ધરિકિ;
મારીતાં રાખેંગાર, એક સિંહર ન ઢલિકિ.

હાલ જોલાય છે તે-અમારા ગઢ હેક, કોણે તંબુ તાણિયા;
સધરો મોટો શેક, ખીજ વર્તાકિ વાણિયા.
ગોઝારા ગિરનાર, વળામણુ વેરીને કિયો;
મરતાં રાખેંગાર, ખરેડી ખાંગો નવ થયો.

આચાર્યશ્રી શ્રીહેમચંદ્રાચાર્યના અપભ્રંશભાષાના વ્યાકરણમાંથી ઉદાહરણુલ્લખ્યે.

દેલા મઈ તુહુ વારિયા, મા કુર દીહમાણુ;
નિદ્રાએ ગમિહિ રત્તડી, દડવડ હોહિ વિહાણુ.
પલણુ મુજ મૃણાલવઈ, જીવણુ ગિહિ મજાર;
જઈ સકર સયખંડ થિય, તોય સમિટી ભૂરિ.

સંશોધકે એ દોહા સમગ્રય તેવી ભાષામાં નીચે ચુજ્ય લખ્યા છે.

દોહા મેં તને વારિયો, મા કર લાંબું માન;
નિદ્રાએ રાત્રી જશે, ઉતાવળું થશે વહાણું.
મુજ ભણે હે મૃણાલવતિ, જોખન ગયું ઝુરેમાં;
જદિ સાકર શતખંડ થઈ, તોય ઘણી મીઠી.

અનન્યાસ, જિવહદોપ, સરળતા તરફ વલણુ ઇત્યાદિ કારણોથી ભાષા વિકાર પામતી જાય છે અને વિશેષ વિકારે જ્યારે જૂનું લખાણુ કે કવિતા સમજી શકાય નહિ ત્યારે તેમાં સંશોધકો કે વાચકો દેશ કાળ મુજબ યોગ્ય સુધારો કે ફેરફાર કરે એમાં નવાઈ નથી. એવો ફેરફાર ઉપર આપેલા દુહાઓમાં આપણે જોયો. તો જો કાઈ વિદ્વાને જૈન કવિતા હાથમાં લીધી હોત ને જૈનેને તેનું સંશોધન કરવાને જોલાવ્યા હોત તો શું આજે ગુજરાતી સાહિત્યનું એક અંગ જે જુદું પડી ગયું જણાય છે તે શું એકત્ર સાહિત્યમાં લખી ગયા વગરનું રહેત કે ?

ગુજરાતમાં જ્યારે કાવ્યદોહનાદિ પુસ્તકો રચાયાં ત્યારે જૈન કવિઓએ ગુજરાતી ભાષાની ખજાણી સેવા સંબંધે કદાચ અમળપણે ઉપેક્ષા દાખવ્યા છતાં આપણે સારી રીતે જોઈ શક્યા છીએ કે ગુજરાતી સાહિત્ય

પરિષદની બંને બેઠકામાં માનવંત પ્રમુખ સાહેબો તરફથી જૈનોની યોગ્ય કદર થઇ છે.

સ્વ. સાક્ષરશ્રી ગોવર્દનરામભાઈના ભાષણમાંથી ઉતારો કરિયે.

“ શતક ૧૪ મું—ગુજરાતમાં તેજસિંહના એક ગ્રંથ વિનાના સર્વ ગ્રંથો માત્ર જૈન સાધુઓના રચેલા છે. એ ગ્રંથો પણ મોટા ભાગે ધર્મ-સાહિત્યના અને સંસ્કૃત સાથે પ્રાકૃતમાં પણ છે. એ સાધુઓએ તેમના ગચ્છોનો આશ્રય પામી આટલો સાહિત્યવૃક્ષ ઉગવા દીધો છે ” ઇત્યાદિ.

“ ગુજરાતી સાહિત્યનું મૂળ પ્રથમ રોપાયું તે વેળા દિલ્હીના બાદશાહો, ગુજરાતના સુબાઓ અને નાના સરદારોનો વિગ્રહ આ યુગના આરંભથી ૧૩૫૦ સુધી ચાલ્યો અને તેનો ક્ષોભ ઝાલાવાડ, જુનાગઢ, ગોંડલ વગેરે કાઠિયાવાડના ગામોમાં અને બાકીના ગુજરાતમાં ચાલી રહ્યો હતો. તેવામાં જૈન ગચ્છોના ચાર પાંચ સાધુઓ ઉક્ત ગુજરાતી સાહિત્યના એકલા આધારભૂત હતા. તે પછીના પચીસેક વર્ષમાં.....પણ બીજા પાંચેક જૈન સાધુઓ એવા આધારભૂત હતા. ”

“ જૈન સાધુઓ જેટલી સાહિત્યધારા ટકાવી શક્યા તેનો કાંઈ અંશ પણ અન્ય વિદ્વાનોમાં કેમ ન દેખાયો ? તેઓ કયાં ભરાઈ બેઠા હતા. ”

“ જૈન ગ્રંથકારોની ભાષા તેમના અસંગ જીવનના બળે શુદ્ધ અને સરળ રૂપે તેમના સાહિત્યમાં સ્પૂરે છે, ત્યારે આખા દેશના પ્રાચીન બીલ આદિ અનાય જાતિઓ અને રાજકર્તા મુસલમાન વર્ગ એ ઉભયના સંસર્ગથી બ્રાહ્મણ વાણિયાઓની નવી ભાષા કેવી રીતે જૂદું ધાવણ ધાવી બંધાઇ એ પણ તેમના આ ભ્રમણના ઇતિહાસથી સમજાશે. એ સાધુઓની અને આ સંસારીઓની ઉભયની ગુજરાતી ભાષા જુદે જુદે રૂપે બંધાવા પામી. ”

“ શતક ૧૫ મું (ઉત્તરાર્ધ). પાટણ નગરમાં જૈન સાધુઓ પ્રથમની પેઠે પાછા સંસ્કૃત-પ્રાકૃતમાં સાહિત્યને રચાવા લાગ્યા હતા અને રાજકીય સ્થાન મટી એ પણ તે કાળે તીર્થ નહિ તો તીર્થ જેવુંજ આ સાધુઓએ કરેલું જણાય છે. ”

Imperial Gazetteer of India ની ૧૯૦૭ ની આવૃત્તિમાં Jainism વિષે નીચે પ્રમાણે લખે છે:—

“ જૈન ધર્મ સંબંધી સાહિત્ય વિશાળ-તેમજ ગહન છે. તેની શોધ બહુ થોડી થયેલી છે અને તે પણ થોડુંક થયાં એટલે તે ધર્મ-સંબંધી ઇતિહાસ યોજના પૂર્વે ભાષાંતર અને શોધખોળ રૂપે હજી ધારૂં કરવાનું છે. એ સાહિત્ય એક તો વિશાળ રહ્યું, બીજું ગહન રહ્યું અને એ અંગે જોઈતી શોધખોળો અધુરી એથી એમાં તરતોનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ શું છે એ સંબંધી અજ્ઞાનતા રહે એ સ્વાભાવિક છે. તેથી પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનોની શું લાગણી જૈન સાહિત્ય છંતી શક્યું ન હોય તો તેમાં આ અજ્ઞાનતા કદાચ એક કારણ ગણી શકાય.

બીજી સાહિત્ય પરિષદના વિચારવંત અને વિદ્વાન પ્રમુખશ્રી કેશવ-લાલ હર્ષદરોય ધ્રુવેશ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય વગેરે જૈન પંડિતોના સાહિત્ય વિષે જો યોગ્ય ઇસારા કર્યા છે તે તો હજી તાજ છે. તેથી વિસ્તારભંયથી અહીં નહિ ઉતારતાં સર્વ સામાન્ય તેઓનાં થોડાંક શબ્દો આપીશું તે બંસ થશે.

“ વાસ્તવિક રીતે ગુજરાતી ભાષાનાં ત્રણ યુગ છે: ઇસ્વીસનના ૧૦ મા ૧૧ મા શતકથી ૧૪ મા શતક સુધીનો પહેલો યુગ; ૧૫ મા શતકથી ૧૭ મા શતક સુધીનો બીજો અને તે પછીનાં શતકોનો ત્રીજો. પહેલા યુગની ભાષાને અપભ્રંશ કે પ્રાચીન ગુજરાતી નામ આપવું ઘટે છે. બીજા યુગની ગુજરાતી...ને મધ્યકાલીન ગુજરાતી કહેવી યોગ્ય છે. ત્રીજા યુગની ગુજરાતીને અર્વાચીન ગુજરાતી સંજ્ઞા આપવામાં મતભેદ હોયજ નહિ. પહેલાં પાંચ શતકોની ભાષા ગુજરાતી છે તેની પ્રતીતિ સાફ કાલ-ક્ષેપનો ઉપાલંબ બહોરીને પણ શતકવાર ઉદાહરણ આપવાની જરૂર છે. એ પાંચ શતકના સાહિત્યને ગેરબનસાફ થયો છે. કેમકે મધ્યકાલીન ગુજરાતીનેજ પ્રાચીન કાવ્ય ત્રિમાસિક અને પ્રાચીન કાવ્યમાલાના અભિમત તંત્રી ગુજરાતી ગણવા ના પાડે છે, ત્યાં પ્રાચીન ગુજરાતીનો તો ધડોળ થવો કેવો ? માતપિતા મોટાં છોકરાંને ઇનકાર કરી નાવારસ ઠેરવે ને ન્હાના બાળકનેજ કબુલ રાખે તેના જેવું આ તો થાય છે. અવમાનિત સાહિત્યની શોધખોળ થતી નથી. અભ્યાસ થતો નથી, ચર્ચા થતી નથી ને ગુજરાતી અગુજરાતીની યોગ્યતા તપાસાયા વગર અવળું વેંતરાયાં જાય છે. વગર ઓળખ્યે અથવા ભૂલમાં ભુટકાઈ અજ્ઞાનના અંવારામાં પ્રકાશની રાહ જોયા વગર આપણે આપણા સાહિત્યવડની જમીનમાં ઉંડી ઉતરેલી વડવાપઓ વાઢી નાંખવા પ્રવૃત્ત થઈએ છીએ. ”

જૈન કવિઓએ ઘણું ભાગે રાસ, સજ્જાય, સ્તવનો લખ્યા છે. આ-
શરે સાડા ત્રણસે રાસ તો હાથ આવ્યા છે. એથી વિશેષ જે હજી લેડા-
રમાં પડ્યા હોય તે પ્રસિદ્ધિમાં ન આવ્યા હોય તે તો જૂદા. આ બધા
રાસ વડે કેટલાં કાવ્યદોહનનાં પુસ્તકો ભરાય તેનો વિચાર કરવા યોગ્ય
છે. અત્યાર સુધી ગુજરાતી ભાષા જાણનારાઓ એમ માનતા હતા
કે ગુજરાતી ભાષામાં પ્રથમ કવિતા લખનાર નરસિંહ મહેતા એકલોજ
હતા. પરંતુ બંને પરિષદના માનવંત પ્રમુખ સાહેબોનાં ભાષણો ઉપરથી
સર્વેના જાણવામાં આવ્યું હશે કે નરસિંહ મહેતા પહેલાં પંચ અમુક શતક
સુધીની ભાષાને ગુજરાતી ભાષા કહી શકાય છે અને તે શતકોમાં ખીજા
કવિઓ તથા લેખકો થઈ ગયા છે.

થોડી મહેનતે સમજી શકાય એવી જૈન સાધુની જૂનામાં જૂની જે
કવિતા અત્યારે મળે છે તે મુનિશ્રી વિજયભદ્રની છે. કદાચ વિજય
ભદ્ર એ સંજિત અથવા પર્યાયવાચક નામ પાળ્યું હોય. વિજયભદ્ર પહેલાંની
કેટલાક શતકની ગુજરાતી કવિતાનાં થોડાં ઉદાહરણો શ્રીયુત કેશવલાલ
ભાઈ તરફથી આપવામાં આવ્યાં હતાં. સં. ૧૩૨૭ માં રચાયેલા
“સમક્ષેત્રી રાસ” કે સં. ૧૩૪૭ માં રચાયેલા “પ્રબંધ ચિંતામણિ” ગ્રંથ
કે તેજ અરસામાં રચાયેલા રત્નસિંહસૂરિનાં “ઉપદેશમાળા” નામે ગ્રંથમાંથી
કંઈ ઉદાહરણો આપી શકાય. અહીં વિજયભદ્ર મુનિથી જૈન રાસોની શરૂ-
આત ગણી વિશેષ ભાગે રાસો વિષે કંઈક કહેવા ઇચ્છું છું, વિજયભદ્ર કે
ઉદયવંત મુનિ નરસિંહ મહેતા પહેલાં આશરે સોએક વર્ષ ઉપર થયા હતા.
નરસિંહ મહેતા જ્યારે સં. ૧૫૦૦ માં હતા એમ કાવ નર્મદાશંકર
કહે છે ત્યારે વિજયભદ્ર મુનિ સં. ૧૪૧૨ માં હતાં એમ ગોંતમ-
રાસ કહે છે.

કવિતાઓના જે જે ગ્રંથો છેલાં પાંચ સાત શતકોમાં જૈન કવિ-
ઓએ લખ્યા છે તેમાંનાં ઘણાખરાને તેમણે “રાસ” નામ આપ્યું છે.
‘રાસ’ શબ્દ પ્રથમ શ્રીમદ્ ભાગવતમાં જોઈ શકાય છે. રાસમાં જૂદી-જૂદી
નીતિની અને ધર્મની વાતો સમજાવવા માટે મહા પુરુષોનાં ચરિત્રો કથા-
રૂપે આપ્યાં છે; પરંતુ પોતાની કવિતાના ગ્રંથોને રાસ કહેવાનું શું ખાસ
કારણ હશે તે વિચારવા જેવું છે; હાલનાં પુષ્ટિમાર્ગ વૈષ્ણવ ધર્મમાં ‘રાસ’

શબ્દ પરિચિત છે. રાસ શબ્દના પરિચય વાળો એ પુષ્ટિમાર્ગ તો ગુજરાતમાં ઉત્તર હિંદમાંથી ૧૬ મા સૈકાની આખરે આવેલો જણાય છે. નરસિંહ મહેતા જે વૈષ્ણવ ધર્મ પાળતા હતા તે તો વિષ્ણુસ્વામિવાળો વૈષ્ણવ પંથ હતો એમ કવિ નર્મદાશંકર કહે છે. ત્યારે જૈન કવિઓએ કવિતામાં કરેલાં મહા પુરુષોનાં વર્ણનોને રાસ નામ શા વાસ્તે આપ્યું હશે તે વિચારવા જેવું છે.

જૈન કવિઓના રાસોમાં જૂદે જૂદે સ્થળે નજર કરતાં નવરસયુક્ત વર્ણનો જોવામાં આવે છે. કામ કામ સ્થળનાં વર્ણનો રસ અને અલંકારથી, છલકાર્થ જાય છે. રસનાં આલંબન, ઉદ્દીપન, વિભાવ, વગેરે સાધનોનો જ્યાં જોવો ધટે તેવો ઉપયોગ કરી એ વર્ણનો વાંચવામાં આનંદ આવે એવાં રસભરિત કર્યાં છે. આવાં રસવાળાં રસિક વર્ણનોને તેમણે રાસ નામ આપવાનું યોગ્ય ધાર્યું હોય તેમ અનુમાન થઈ શકે છે. કાવ્યનો આત્મા રસ છે અને તેથી રસિક કાવ્યને રાસ નામ આપવું એ યોગ્ય પણ છે. સાહિત્ય શબ્દનો ખરો અર્થ આપતી વેળા ઉદાહરણ તરીકે એક કાષમાં રસાલંકાર વગેરે એવી મતલબે લખવામાં આવ્યું છે. તો તે અર્થ લક્ષમાં રાખવાથી સ્પષ્ટ જણાશે કે જૈન કવિતાઓને ગુજરાતી ભાષાનું સાહિત્ય કહેવું એ એક આવશ્યક બાબત છે. સાહિત્યનો ખરો અર્થ એમાં સાર્થક થાય છે.

પ્રેમાનંદ વગેરે અન્ય કવિઓએ જૂદાં જૂદાં આખ્યાન કે કથાવર્ણનો લખ્યાં છે. તેવાં વર્ણનોથી ભરપુર તેના પહેલાં સામાન્ય રીતે લખાયેલા આ રાસાઓ પણ છે. મૂળ એક વાતને લઈ વિસ્તારથી તેનું વર્ણન કરી અનેક ભવ્ય તથા ચમત્કારિક પ્રસંગોનાં વર્ણનો આપી, અંતે નીતિધર્મનો વિજય સ્થાપી, પાત્રોનું પરમ મંગળ સમાપ્તિમાં દાખવી રાસ પૂરો કરવામાં આવે છે.

જૈન રાસોની કવિતા વૃત્ત કે છંદમાં લખવામાં આવી નથી, પણ અમૂક મેળમાં તાલ સહિત ગવાય અને તેમાં કામ રાગ રાગિણીની છાંયા આવે એવી દેશીઓમાં રચાયેલી હોય છે. પ્રેમાનંદે જ્યારે કડવાં અને દ્યારામે જ્યારે મીઠાં એમ લખ્યું છે ત્યારે જૈન કવિઓએ પ્રથમથી તે આજ સુધી ઢાળ એ એક શબ્દ વાપર્યો છે. કડવાં પછી જેમ વલણ

આવે છે તેમ ઢાળ પૂરી થતાં કેટલાક રાસમાં દોહરા કે સોરઠી દોહરા આવેલા હોય છે.

મંગળાચરણમાં પ્રથમ દરેક રાસમાં જિનેંદ્રદેવની, પછી સરસ્વતી દેવીની તથા ગુરૂની સ્તુતિ કરી કોનો રાસ લખાય છે તે ધર્મનીતિની કઇ ખાખતનો મહિમા ખતાવવા લખાય છે તે જણાવ્યું હોય છે. ધણું કરીને દરેક ઢાળમાં છેડે કવિનું નામ આવે છે. રાસ પૂરો થતાં કેટલાક રાસમાં તો તે રાસ કવિએ કઈ સાલમાં કઈ તિથિએ કયે વારે કયા ગામમાં રહી રચ્યો તે તથા કવિના ગુરૂઓનું પેઢીનામું પણ આપવામાં આવ્યું હોય છે.

ગુજરાતમાં મુસલમાની રાજના આરંભનો કાળ તદ્દન અંધાધુંધીનો ને જીલમ ત્રાસનો હતો. એ કાળમાં લોકો સંસ્કૃતાદિ ભાષાઓ ભણે કે ઉંચું તત્ત્વજ્ઞાન મેળવવામાં વખત ગાળે એવી કશી જોગવાઈ કે શાંતિ નહોતી. ધર્મ પુસ્તકો લંડારામાં ભરી સંતાડી મૂકવામાં આવ્યાં હતાં. એવા વખતમાં સામાન્ય જીવોના હિતને માટે રાસ રચવામાં આવ્યા હોય એમ જણાય છે. અંધાધુંધીના વખતમાં પણ જૈન સાધુઓ જાગ્રત રહ્યા હતા એવું એ રાસો આદિની રચનાથી જણાય છે. એ રાસોમાંના ધણા મોટા ભાગનું વસ્તુ (plot) મૂળ સંસ્કૃત કાવ્યો કે આગમ સૂત્રો કે એ સૂત્રોની ટીકા ઉપરથી લીધેલું એ તો નિઃસંદેહ લાગે છે. અંધાધુંધીના વખતમાં જૈન લોકોએ જોયું કે સામાન્ય જીવો મૂળ માગધી કે સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કરી તે ઉપરથી ધર્મબોધ લઈ શકે તેમ નથી. માટે તેઓ સમજે અને સરળતાથી શીઘ્ર બોધ પામે તો સાફ. એવી સ્વપર હિતચુદ્ધિએ, ધર-ખાર તજી ત્યાગી થયેલા એ સંયમીઓએ સંસ્કૃત કાવ્યો તથા સૂત્ર ટીકા-માંની-આખ્યાયિકાઓને રાસ રૂપે દેશ ભાષામાં ઉતારી.

જૈન ઉપાશ્રયોમાં આજે પણ ચોમાસાના દિવસોમાં તેમજ ઉનાળાના લાંબા દિવસોમાં બપોરે ઘણે સ્થળે સાધુ, આર્યા કે શ્રાવકો રાસ લલકારીને વાંચે છે અને શ્રોતાઓ ધ્યાન દઈને સાંભળે છે. સામાન્ય જીવોના લાભ માટે ધર્મનીતિનું શિક્ષણ આપનારા આવા રાસો દેશ ભાષામાં રચનાર સાધુ મુનિઓએ છેલ્લાં પાંચ શતકનો સમય જોતાં શ્રાવકસમૂહ ઉપર બહુ ઉપકાર કર્યો છે.

કવિતા જેવી ચીજ સારા રાગથી ને હલકથી ગવાતાં ઘણાને પ્રિય

ધર્મ પડે છે. ગાયન એ પાંચમો વેદ ગણાય છે. ગાયનથી ચિત્ત લાય પામે છે. તો કવિતા તરફ રૂચી કરાવી નીતિને રસ્તે દોરવાનું કામ રાસો વડે કરવાને જૈન લેખકો લલચાય તેમાં નવાઈ નથી. કેટલાક રાસમાં કવિઓએ તંકે અને કંઠપનાં શક્તિને સારી રીતે સરાણું ચડાવી હોય એમ જણાય છે. કોઈ કોઈ રાસમાં એવું પણ જોઈ લેવાય છે કે વાર્તા કથનમાં અમ્તકારિક અને મંત્રતંત્રની કે દેવતાઈ વાતોનાં વર્ણન કરવા જતાં પાનાં ને પાનાં ભરી દીધાં હોય છે અને તેમાં રાસનો વિશેષ ભાગ રોકાઈ જવાથી સુબોધક ભાગે કાં તો દબાઈ જાય છે ને કાંતો અદ્યે ભાગમાં આવે છે. દરેક રાસમાં મુખ્ય પાત્ર સંસાર છોડી સાધુપણું અંગીકાર કર્યાની વાત આવે છે; અને છેલ્લે તેણે સ્વર્ગ મોક્ષનાં સુખની પ્રાપ્તિ કર્યાનું રાસ ઉપરથી જોઈ લેવાય છે. મોક્ષના મોતી જેવા મહાપાત્રને જ કવિ મૂળ ગ્રંથોમાંથી મુખ્ય પાત્ર તરીકે રાસમાં પસંદ કરે છે. ખરેખરા સદ્વર્તનશાળી ચિત્રાને જ જનસમૂહ આગળ ખડા કરી તેના દૃષ્ટાંતથી શ્રોતાઓને સદ્ગુણી બનાવવાનો એ કવિઓનો શ્રમ સ્તુતિપાત્ર છે.

ગુર્જરી કવિતાના પવિત્ર પ્રદેશમાં જૈન કવિઓ સારી રીતે દીપી ઉઠ્યા છે. તેમની કવિતાઓએ અનેક દાખલા દૃષ્ટાંતો આપી દાન, શીલ, તપ, ભાવના, અહિંસા, સત્ય, બ્રહ્મચર્ય વગેરે આપતોનો મહિમા વધારવા સારો શ્રમ લીધો છે. એકલું અમુક દેવનું વર્ણન કે અમુક ધામનું વર્ણન કે અમુક અવતારનું વર્ણન લઈ માત્ર તે માટે જ રાસો રચાયા હોય એવું જણાતું નથી, પણ ધર્મનીતિના સિદ્ધાંતો તરફ જનસમૂહને બાળી શકાય તેવાં પાત્રો પસંદ કરી તે તરફ શ્રોતાઓને વાળવાની તજવીજ કરવામાં આવી છે. રાસાનું સામાન્ય સ્વરૂપ એ પ્રમાણે છે. બાકી તેમાં કોઈ કોઈ અપવાદ પણ છે.

વિમળ મંત્રીનો રાસ, કુમારપાળનો રાસ વગેરે રાસો વાંચવાથી કેટલુંક ઐતિહાસિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. વલ્લભીપુરના રાજા શિલાદીત્યના દરબારમાં પણ જૈન પંડિતો વાદવિવાદ કરતા. વનરાજ આવડાથી માંડીને કેક વિશળદેવ વાઘેલા સુધીનો ઇતિહાસ તપાસીએ તો તેમાં પણ જૈન સાધુઓ અને જૈન મંત્રીઓ થોડે થોડે કાળે દર્શન દેતા જણાય છે. પોતાના પ્રબળ સમયમાં તેમણે સાહિત્યની અભિવૃદ્ધિ માટે ને ધર્મનીતિના સિદ્ધાંતોના પ્રસાર માટે શ્રમ લીધો સ્પષ્ટ થાય છે.

અસક્તનાં બધાં લખાણો સળંગ લીટીમાં ને બાળબોધ જૈન લિપિમાં લખાયેલાં છે. દેવનાગરી કે બાળબોધ અક્ષરો અને જૈન (માગધી) અક્ષરોમાંના થોડાક અક્ષરો વચ્ચે કેટલોક તફાવત છે. આશરે અક્ષરોની ૩૪ સંખ્યા તદ્દન મળતી છે. જોડાક્ષરોમાં પણ કાંઈ કાંઈ સ્થળે તફાવત જણાય છે. તેથી જૈનના રાસ તથા શાસ્ત્રો વગેરે જે લિપિમાં લખાયેલાં છે તે લિપિને જૈન લિપિ કહેવી એ વધારે ઠીક લાગે છે.

લોલ, હાં, હો રાજ, લલના, સલુણાં, રેલાલ, આ છે લાલ વગેરે પ્રાદ્યપૂર્ણાર્થ શબ્દોનો જૈનોએ દેશીમાં જરૂર પડતાં બહુ છુટથી ઉપયોગ કર્યો છે. રાસો સિવાય જૂદા જૂદા પ્રામિક ને તૈતિક વિષય ઉપર સંગ્રહ, સ્તવન, લાવણી ઇત્યાદિની રચના પણ જૈનોએ કરી છે. કવિતા તરફ તેમનું વલણ વિશેષ છે. એક વિદ્વાન કહે છે કે “એકલા કાવ્યમાં સાહિત્યનો સમાવેશ થતો નથી છતાં કાવ્ય એ એક સાહિત્યની સુંદર કલા છે. તેનો પ્રદેશ અતિ વિસ્તીર્ણ છે. કવિઓનાં જીવન-કવિતામય હોઈ, કવિતામાં આસક્ત હોઈ, રસમાં ઝગમગાયેલાં હોય છે. કવિઓના હૃદયલાવોના અરણ્યોનું વહન સાહિત્યના પ્રદેશને ફળદ્રુપ કરે છે. મધ્યકાળના ગુર્જર કવિઓએ આપણી પ્રજાનાં જીવન-રચવામાં તેમજ પ્રારબ્ધ ધડવામાં કેટલી બધી અસર કરી છે ?” કાવ્યના આવા માહાત્મ્યને લીધે જૈન કવિઓએ રાસોને પ્રથમ પસંદગી આપી જણાય છે.

એમ એ ની પરીક્ષામાં “ગુજરાતી” લઈ પાસ થનારા વિદ્વાનોને મારે જે જે ગુજરાતી પુસ્તકો પસંદ કરવામાં આવ્યાં હતાં તેમાં જૈન કવિ નેમવિજયનો રચેલો “શીલવતીનો રાસ” પણ હતો. તે રાસ યોગ્ય પ્રસ્તાવના સહિત રા. બા. હરગોવિંદદાસ કાંટાવાળાએ પ્રાચીન કાવ્યમાળાના એક અંક તરિકે પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. તેવા વિશેષ અંકો નીકળ્યા હોત તો અથવા ઐતિહાસિક-ગદ્ય અથવા જે રાસને નામે બાળ-આય છે તેનો સંગ્રહ કરવામાં ફારખસ સાહેબ જેવા ઉત્સાહી યુરોપિયન મહસ્થતો જોગ મળી ગયો હોત તેણે જૈન રાસોની પ્રસિદ્ધિમાં તેવો કાંઈ જોગ મળ્યો હોત તો આજે જૈન સાહિત્ય તરફ ગુજરાતના તથા બીજા દેશના સાક્ષરો કાંઈ જુદીજ ખુબીથી જોતા હોત.

“સનાતન જૈન” માસિકમાં જૈનોનાં જૂનાં ગદ્ય લખાણોના

એ ચાર નમુનાઓ પ્રગટ થયા છે. 'તે સિવાય' તે પત્રના વિદ્વાન તંત્રી અને આ સંગ્રહના પ્રસિદ્ધ કર્તા રામ મનસુખભાઈ તરફથી શ્રી " રાયચંદ્ર જૈનકાવ્યમાળા " નો પ્રથમ ગુચ્છક 'બૃહત્ કાવ્ય દૌહનની શૈલીએ' પ્રગટ થયો છે. આ સિવાય કોઈ કોઈ ગ્રંથો તથા જૈન સંસ્થાઓ તરફથી જૈન સાહિત્ય પ્રગટ થતું રહે છે. આવક બીમશી માણેક મુંબઈવાળા તરફથી એ દિશામાં સ્તુતિપાત્ર પ્રયત્ન થયો છે. તથાપિ કહેવું જોઈએ કે જૈનોનો પ્રયત્ન ખીણ કામના પ્રમાણમાં કંઈજ નથી તે તેથી જૈન સાહિત્ય તરફ ખીજાઓનું લક્ષ્ય ન ગયું હોય તો તેમાં જૈનોનો કાંઈ ઓછો વાંક નથી. જૈનો પણ ઇપકાપાત્ર છેજ. ઉધધને ભંડારો ભળાવી દઈ પુસ્તકો છુપાવવાનો આ કાળ નથી.

સ્થાનકવાસી જૈનોના મુનિ ધર્મસિંહજી, જેઠમલજી. ખોડીદાસજી, તિલકચંદજી ઉમેદચંદજી વગેરે કેટલાક મુનિઓએ રાસ તથા કવિતા લખ્યાનું જણાય છે. પરંતુ સ્થાનકવાસી શાસ્ત્રો, ગ્રંથ કે તેવાં લખાણો પ્રકાશમાં લાવવાનો કશો ઉત્સાહ જોવામાં આવતો નથી. સાહિત્યવિષયમાં તેઓએ પોતાની શક્તિ દેખાડી આપવી જોઈએ.

શાસ્ત્રી ધૃવજીલાલ કાળીદાસ લખે છે કે " હમણાં જૈન લોકો જૂની ગુજરાતી ભાષા પ્રમાણે બોલતા નથી, પણ એમનાં ધર્મપુસ્તકોમાં તો જૂની ગુજરાતી ભાષા પ્રમાણે લખાય છે, કારણ કે તેઓ જૂનાં પુસ્તકોનો ઉતારો કરતાં નવાં પુસ્તકોમાં ભાષા બદલતા નથી...જૂની ગુજરાતીના લેખમાં જૈન અને વેદધર્મી લોકોએ એક ધારા પ્રમાણે પુસ્તકોમાં દેવનાગરી લિપિ લખી છે; પણ નવી ગુજરાતીમાં વેદધર્મી લોકોએ લેખમાં ભેદ પાડ્યો છે, જૈન લોકો તો અઘાપિ પ્રાચીન ધારા પ્રમાણે લખે છે " શાસ્ત્રીજીના લખવા મુજબ રાસનું લખાણ લખાયેલું જોઈ લેવાય છે.

હાલ આપણે જેને ગુજરાત દેશ કહીએ છીએ તે અસલનો ગુજરાત દેશ નથી. સાક્ષર શ્રી દેવદત્ત ભંડારકર કોનોજ એ અસલ ગુજરાતની રાજધાની હતું એમ કહે છે. ઉત્તરમાં ગુજરાતનો વિસ્તાર વિશેષ હતો. અમદાવાદથી તે ઉત્તરમાં ઠેક વિકાસને સુધી આતુર્ભાસ કરનારા તે કાળના જૈન સાધુઓએ રાસોનો વિશેષ ભાગ રચ્યો જણાય છે. વિકાસને, સોજત પાક્ષી, મારવાડ, મેડતા, સાદડી, નાગોર, પાલણપુર, અણહિલપુરપાટણ, અ-

મદાવાડ, ખંખાત વગેરે ગામોમાં રહી રાસ રચ્યાનું અમુક અમુક રાસમાં કવિઓ જણાવે છે. બિકાનેર સુધી ગુજરાતી ભાષા તે કાળે સારી રીતે સમજાતી એમ તે ઉપરથી જણાય છે.

મેજર ઉપેન્દ્રનાથ બાસુ પોતાના નિબંધમાં જણાવે છે કે “ઉત્તર હિંદમાં બોલાતી ભાષાઓમાં ગુજરાતી જેટલી કઠોર પણ હિંદુસ્તાનની બીજી ભાષા તેટલાજ જુદી જુદી જાતના લોકો તથા જુદો જુદો ધર્મ પાળનારા માણસોમાં બોલાતી નથી.....હિંદુ, પારસી, મુસલમાન અને જૈન એ ચાર સંપ્રદાય પાળનારા લોકો ગુજરાતીનો ઉપયોગ કરે છે. માત્ર સંસારી વિષય નહિ પણ તેમનાં ધાર્મિક પુસ્તકો સુદ્ધાં એ ભાષામાં લખાયેલાં છે તેથી જુદા જુદા લોકોને હાથે ગુજરાતી ભાષાની જુદી જુદી રીતની મૂર્તિ ધરાઈ છે.”

કેટલાકો વિદ્વાનો એમ કહે છે કે જૈન ગદ્યપદ્ય તો માત્ર તેમના ધર્મનેજ લગતું હોવાથી તેમના તરફ ભાષાના અભ્યાસીઓનું લક્ષ્ય ખેંચાયું નહિ. મેજર ઉપેન્દ્રનાથ બાસુ લખે છે કે “ગુજરાતમાં ઘણા જૈનો વસે છે.....એક વખત એવો હતો કે જ્યારે જૈન સંપ્રદાયીઓને સંસ્કૃત ભાષાનું બહુ સાફ જ્ઞાન હતું. તેમનાં બનાવેલાં સંસ્કૃત પુસ્તકો હજી સુધી પ્રચલિત છે. તેમાંના ઘણાઓ ગુજરાતીમાં કવિતાઓ બનાવી અમર થઈ ગયા છે. પરંતુ તેમની બધી કવિતા તેમના ધર્મને લગતી હોવાથી તેના નમુના અત્રે આપવાની જરૂર નથી,” હું નમ્રતાપૂર્વક પૂછવાની રજા લઉં છું કે શું નરસિંહ મહેતાની, દયારામની કે ભાલજીની કવિતાઓ ધર્મવિષયક નથી ? મેજર સાહેબ પોતાના ઉપલા લખાણના વિરોધાભાસ જેવું એક લખાણ તેજ નિબંધમાં આપે છે “ઘણું ખરૂં સંસ્કૃત કવિઓનું અનુકરણ કરી અસલના ગુજરાતી કવિઓ પોતાની કવિતા રચી ગયા છે અને તેમાં ઘણો ભાગ ધર્મ સંબંધી છે. આપણા દેશમાં ધર્મભાવનું પ્રમળ હોવાથી જેઓ ધર્મ સંબંધી કવિતા લખે છે તે બધાને પ્રિય તથા પૂજ્ય થઈ પડે છે. એટલુંજ નહિ પણ તેથી તેઓ અમર થઈ જાય છે.” આ લખાણ વાંચ્યા પછી સ્પષ્ટ જણાશે કે ધર્મવિષયે લખાયેલી જૈન કવિતાઓને કઠોર પણ રીતે ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યમાંથી ખાતલ કરી શકાય તેમ નથી.

કાંઈ પણ સંમાન્ન વિદ્વાને જૈન ગુજરાતી સાહિત્યને અત્યાર સુધી પૂરતો ધનસાક્ષ આપ્યો નહિ તેથી તે બાબત જનસમૂહનું લક્ષ ખેંચાયુંજ નહિ, સર્વને બદલે સવિ, નગરીને બદલે નયરી વગેરે શબ્દપ્રયોગો જોઈ જૈન સાહિત્યનો ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યમાંથી બહિષ્કાર કરવો એ કાંઈ પણ રીતે ન્યાયી ગણાશે નહિ. આજે થોડું લાભલાભો અથવા તો ગુજરાતી પાંચ ચોપડી લાણી ઘેર ને નિશાળે કે કોલેજોમાં બધો વખત ઇંગ્રિજી શીખેલા મોટી ઉપાધિ ધારણ કરનારામાંના કેટલાક, હાલના લેખકોનાં અર્ધરાં લખાણો સમજી શકતા નથી, તેથી શું આપણે એ લખાણની ભાષાનો ગુજરાતી સાહિત્યમાં બહિષ્કાર કરીશું? બેશક, આપણે તેને સંસ્કૃતમય ગુજરાતી કહીશું; પણ તે ગુજરાતી નથી અને તેને હાથ પણ અડાડવો નહિ એમ તો કહીશું નહિ. સંસ્કૃતમય ગુજરાતી કરતાં તો જૈન ગુજરાતી ઝટ સમજાય તેવી છે, તો તેનો મારા મત મુજબ સાહિત્યમાંથી બહિષ્કાર થઈ શકે નહિ.

પંડિત વિલ્ચમ જોન્સન સંસ્કૃતમાં શેકસપીયર જેમાં નાટકો હોય એમ પ્રથમ માની શકતોજ નહોતો, પણ પ્રયત્નથી જ્યારે તેના જાણવામાં આવ્યું ત્યારે તે જીજ્ઞાસુ થઈ ગયો. તેમ જૈનોની કવિતા તો સમજાય તેવી નથી, તેમાં પ્રેમાનંદ કે દયારામ જેવી ખુબી ક્યાંથી હોય' એવી બ્રમજનક વિચાર પદ્ધતિને જો સાક્ષરોના શિરોભાગમાં સ્થાન નહિ મળે તો તેઓને જૈન સાહિત્યમાંથી ધણું જાણવાનું મળશે.

આજની આશરે સવા જશે વર્ષ ઉપર ૫૪૦ ગાથાનો ઉપદેશમાળા નામે ગ્રંથ છપ્પય જંદને ઢાળે રચાયો છે. તે વખતની ભાષા કેવી હતી? જૂની ગુજરાતી કેવી હતી તે ખતાવવા અને રાસોમાંની ભાષા તેવી નથી પણ આજની ગુજરાતી જાણનારા સહેલાઈથી સમજી શકે. કેવી છે (ને ધણા ખરા રાસોની તો સાધારણ ગુજરાતી ભાષા) એવું કહેવા માટે એ ગ્રંથનો પહેલો ને છેલ્લો જખો આ નીચે આપેલ છે.

વિનય નરિંદ જિણિંદ, વીર હથિહિં વય લેવિણ.

ધમ્મદાસ ગણિ નામિ ગામિ નયરિહિં, વિહરઈ પુણ્ણ.

નિય પુત્તહ રણસીહરાય પડિબોહણ સારિહિં,

કરઈ એસ ઉવએસ માલ જિણ વયણ વિચારિહિં,

સય પંચ અર્થાલ ગાહારંથેણ મેણિકરંડ મહિયલિ મુણુઉ.

સુહલાવિ સુદ્ધ સિદ્ધંત સમ સવિસુસાહુ સાવય ગુણુઉ. ॥૧૧॥

ખેશક આવી કવિતા સમજવી મુશ્કેલ પડે એ ખરી વાત, પણ રાસોનો જે સંગ્રહ હાથે લાગ્યો છે તેમાંના ઘણા ખંદો ૧૬ માં ૧૭ માં કે-૧૮માં સૈકામાં લખાયેલા હોય તે સૈકાની ગુજરાતી ભાષામાં સરળતાથી લખાયા છે.

ઉપલા છંપાનો અર્થ એવો થાય છે કે વિજય નામના નરેન્દ્રે વીર-જિનેન્દ્રના હાથથી વ્રત લીધું (દીક્ષા લીધી). ત્યાર પછી તેમનું નામ ધર્મદાસ ગણિ પડ્યું. તેઓ ગાંધ, નગર સર્વે ઠેકાણે વિહાર કરવા લાગ્યા પોતાના પુત્ર રણસિંહને પ્રતિબોધવા (સંમજવવા) સાડ તેમણે જિનવચન વિચાર મુજબ આ ઉપદેશમાળા રચી. મણિરંતનના કરંડીઆ જેવી ૫૪૦ ગાંથા રચી તેનું સર્વે સાધુ તથા શ્રાવક શુદ્ધ સિદ્ધાંત સમ તેને જાણી વિશુદ્ધ ભાવથી શ્રવણ કરો. હવે છેલ્લી ગાંથા તપોસિયે.

ધણિ પરિ સિરિ ઉવએસ માલ કહાય,

તવ સંજમ સતોષ વિણુય વિજ્ઞાન પહાણુય.

સાવય સંભરણુથ અથ પય છપય છંદિહિ,

રયણુસિંહ સૂરીસ સીસ પલણુછ આણુંદિહિ,

અરિહંતઆણુ એણુ દિણુ ઉદય ધમ્મ મૂલ મથ્થઈ હઉં.

બો ભિવિય ભત્તિ સત્તિહિં સહલ સહય લછંછી લીલા લહાઉં,

આનો અર્થ એવો થાય છે કે આ પ્રમાણે શ્રી ઉપદેશ માળા કથા-નકમાં તપ, સંજમ, વિનય, વિદ્યા પ્રધાનક વાતો શ્રાવકો સાંભળે માટે અર્થ પદ છંપય છંદમાં રત્નસિંહ સૂરિના શિષ્યે આનંદથી કહ્યું છત્યાદિ.

જૂની ગુજરાતીનું મૂળ સ્વરૂપ બતાવનારો આ ગ્રંથ છે. તેની સાથે તથા આજની ગુજરાતી સાથે વિજયભદ્ર મુનિના ગૌતમ રાસને સરખાવતાં ગૌતમ રાસને ગુજરાતી ભાષાના પહેલા રાસ તરીકે ગણવો એ વધારે ઠીક થઈ પડશે. ગૌતમ રાસની ભાષા બતાવવા અર્થે થોડીક કડીઓ અહીં લખ્યે:-

સાંણુ પુર્ત સિરિ ઇંદ્રભૂઈ ભૂવચય પસિદ્ધો,

ચઉદ્ધ વિજ્ઞા વિવિહ રૂવ નારિ રસ વિદ્રો;

વિનય વિવેક વિચારસાર ગુણગુણહ મનોહર,
સાત હાથ સુ પ્રમાણ દેહરૂપે રામાપર.

* * * *

દેવે સર્મવસરણુ તિહાં કીજે, જીણુ દીઠે મિથ્યા મતિ ખીજે;
ત્રિભુવન ગુરૂ સિંધાસણુ ખેડો, તતખિણુ મોહદિગંતે પંછો.
ક્રોધમાન માયા મદપુરા, જાએ નાહા જીભ દીને ચૈરા;
દેવ દુદુલી આકાશે વાજે, ધર્મ નરેસર આવીઓ ગાજે.
કુસુમ વૃષ્ટિ વિર એ તિહાં દેવા, ચહિસઠ ઇંદ્રજ માંગે સેવા;
આમર છત્ર શિરો વરિ સોહે, રૂપે જીનવર જગ સમોહે.
ઉપસમ રસ ભરભરિ વરસંતો, યોજનપાણિ વખાણુ કરતા;
જાણિએ વર્ધમાન જીન પાયા. સુરનર કિનર આવે રાયા.

* * * *

તવ ચડિઓ ધણુમાણુ ગજે, ઇંદ્રભૂષ ભૂદેવતો;
હુંકારો કરી સંચરિય, કલણસુ જીનવર દેવતો.
યોજન ભૂમિ સંમોસરણુ, પેખે પ્રથમા રંભતો;
દહ દિસે દેખે વિવિધ વધુ, આવતી સુર રંભતો.
મણિમય તોરણુ દંડધજ, કોસીસે નવ ધાટનો;
વયર વિવર્ણત જંતુ ગણુ, પ્રાતિહારજ અઠંતો.
સુરનર કિનર અસુરવર, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી રાયતો;
ચિતે ચમકિય ચિંતવે એ, સેવંતા પ્રભુ પાયતો.
સહસકિરણુ સમવીર જીણુ, પેખવે રૂપ વિશાલતો;
એહ અસંભવ સંભવે, સાચો એ ઇંદ્ર જાળતો.
તવ ખેલાવે ત્રિજગગુરૂ, ઇંદ્રભૂષ નામેણુતો;
શ્રીમુખે સંશય સામિસવે, ફેડે વેદ પયેણુતો.
માન મેલ્હી મદ દેલી કરી, ભક્તિએ નામે શીસતો;
પંચ સયાં શું વૃત લીઓએ, ગોયમ પહેલો સીસતો.

* * * *

જીમ સહકારે કાયલ ટહુકે, જીમ કુસુમહવને પરિમળ મહુકે,
જીમ ચંદન સોગંધ નિધિ;

જીમ ગંગાજળ લહેરે લહેકે, જીમ કણુયાચલ તેજે ઝળકે,
તીમ ગોયમ સોભાગ નિધિ.

જીમ માનસ સર નિવસે હંસા, જીમ સુરવર શિરે કણુચતવતંસા,
જીમ મહુયર રાજીવ વને;

જીમ રચણાયર રચણે વિલસે, જીમ અંબર તારાગણ વિકસે,
તીમ ગોયમ ગુણ કલિવનિ.

પુનિમ દિન જીમ સસિહર સોહે, સુરતર મહિમાં જીમ જગમોહે,
પૂરવ દિસિ જીમ સહસકરો;

પંચાનને જીમ ગીરીવર રાજે, નરવર્ધ ધરજીમ મયગલ ગાજે,
તીમ જીન સાસન મુનિપવરો.

જીમ સુર તરવર સોહે સાખા, જમ ઉત્તમ મુખે મધુરી ભાષા,
જીમ વન કેતુકી મહ મહેએ;

જીમ ભૂમિપાત ભૂય બળ યમકે, જીમ જીણુ મંદિર ધાટે રણુકે,
ગોયમ લબ્ધી ગહગહેએ.

ચિંતામણિ કરે ચંડિયું આજ, સુરતર સારે વંછિત કાજ,
કામ કુંભ સો વસિ હુવો એ;

કાખ ગવિ પૂરે મન કામી, એ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવે ધામી,
સામી ગોયમ આણુસરએ.

*

*

*

*

ચઉદ્ધ હસ્ય આરોત્તર વરિસે, ગોયમ ગણુધર કેવળ દિવસે,
ક્રિયો કવિત ઉપગાર કરો;

આદિહી મંગળ એહ ભણીજે, પરવ મહોત્સવ પહિલો દીજે,
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરો.

ધન માતા જેણે ઉચરે ધરિયા, ધનપિતા જીણુ કુળે અવતારિયા,
ધન સહસગુરુ જીણે હીખિયા એ;

વિનયવંત વિદ્યાભંડાર જમુગુણુ પુહવી ન લભે પાર,
વડ જીમ શાખા વિસ્તરોએ.

વિક્રમના ૧૫ મા તથા ૧૬ મા સૈકામાં લખાયેલા કેટલાક જૈન
રાસોની ટીપ આ નીચે આપી છે:—

૧	ક્ષેમ પ્રકાશ	સં. ૧૪૧૦	આસપાસ	કર્તા જ્યાંનંદસરિ.
૨	ભરત બાહુબલિ રાસ	"	"	ગુણરત્નસરિ.
૩	શીલરાસ	સં. ૧૪૧૧	"	વિજયભદ્ર(ઉદયવંત)
૪	હંસરાજ વચ્છરાજ રાસ	સં. ૧૪૧૧	"	"
૫	ગૌતમ રાસ	સં. ૧૪૧૨	"	"
૬	શાંત રાસ	સં. ૧૪૬૦	આસપાસ	મુનિસુંદર.
૭	ભરત બાહુબલિ રાસ	વિ. ૧૫	મો. સંક્રા	સેનવર્ધન.
૮	સુદર્શન શેઠ	૧૫૦૧	"	મુનિસુંદર.
૯	ગુણાવલી	૧૫૧૪	"	ગજકુશળ.
૧૦	ધનાચરિત્ર	૧૫૧૪	"	મતિશેખર.
૧૧	સિદ્ધચક્ર રાસ	૧૫૨૧	"	જ્ઞાનસાગર.
૧૨	ચિત્રસેનપદ્માવતી	૧૫૨૨	"	લક્ષ્મિવિજય.
૧૩	શ્રીપાળ રાસ	૧૫૩૧	"	જ્ઞાનસાગર.
૧૪	સિંહાસન બત્રીસી	૧૫૩૬	"	હીરકુંજી.
૧૫	કુરગડુ	૧૫૩૭	"	મતિશેખર.
૧૬	મદનરેખા	૧૫૩૭	"	"
૧૭	સાર શીખામણું	૧૫૪૮	"	જ્યેષ્ઠસુંદર શિષ્ય.
૧૮	વસુદેવ	૧૫૫૭	"	હર્ષકુશળ.
૧૯	શ્રીપાળ	૧૫૫૭	"	લગ્નધસાગર.
૨૦	ખોહનો રાસ	૧૫૬૦	આસપાસ	લાવણ્યસમય.
૨૧	વજ્રસ્વામી	૧૫૬૩	"	ધર્મદેવગણિ.
૨૨	ઋષિદત્તા	૧૫૬૯	"	દેવકુલસિંહ.
૨૩	ગૌતમ સ્વામીનો રાસ	૧૫૭૦	આસપાસ	લાવણ્યસમય.
૨૪	ગૌતમ પૃથ્વી રાસ	"	"	"
૨૫	પ્રદેશી રાજ	૧૫૮૦	"	મહાજસુંદર.
૨૬	સુઝા સાહેલી	૧૫૮૫	"	"
૨૭	ચંદ્રરાજ	૧૫૮૬(?)	"	મોહનવિજય(?)
૩૮	વસ્તુપાળ તેજધાળ	૧૫૯૭	"	પાર્શ્વચંદ્ર.

સં. ૧૬૩૮ ની આસો વદ ૬ ના રોજ રચાયેલા શાલિભદ્રના રાસ-
માંથી થોડી લીટીઓ આ નીચે આપી છે.

સંવત ૧૬૩૮ ના આશી વદ ૬ ના રોજ રચાયેલા શાલિભદ્રના રાસની એક જૂની હસ્ત લિખિત પ્રત મારા હાથમાં આવતાં પહેલી તથા છેલ્લી ઢાળ નમુના તરિકે આપું છું, તેમાં વપરાયેલા જે શબ્દો આ જે સમજવા જરા મુશ્કેલ પડે તેવા જણાયા તે નીચે પુટનોટમાં સમજાવવાનો મેં યથામતિ યત્ન કર્યો છે. લખાણ સઘળું સળંગ લીટીબંધ જૂની ઢબ પ્રમાણેનું હોવા છતાં આજની રીતે લખી મોકલ્યું છે, જે કે તેમ કરતાં છતાં શબ્દોની જોડણીમાં મેં જરાપણ ફેરફાર કર્યો નથી,

આજથી આશરે અઢી હજાર વર્ષે પર મગધ દેશમાં રાજગૃહી નગરીમાં શ્રેણિક નામનો રાજા રાજ કરતો હતો. તે વખતે તે નગરીમાં અત્યંત સમૃદ્ધિવંત શોણિભદ્ર નામે શેઠ વસેતો હતો. તેના આંગણે જન્મથી મોડીને ઠેક તે દીક્ષા લઈ સાંધુધર્મ પાળી સ્વર્ગે ગયા ત્યાં સુધીનું વર્ણન આ રાસમાં આપવામાં આવ્યું છે.

જે પ્રત મને મળી છે તે ઉતાર્યાની મિતિ સંવત ૧૭૯૨ ના ભાદરવા વદ ૧૦ ની છે એમ તેના છેલ્લા પૃષ્ઠની છેલ્લી લીટીએ ઉપરથી જણાય છે.

જૂની ગુંજરાતી.*

સાસન પ્રાચીન સંમરિયં, વદ્ધમાન જિમચંદ;

અલિય વિધન ઝૂરંધ ૪ હરંધ, ૫ આપંધ પરમાણંદ. ૧

સહુકા જિનવર સારિખા, ૬ પણિ ૭ તીરથધણી વિશેષ;

૮ પરણી જંઈ ૯ તંધ ૧૦ ગાંધયંધ, લોક નીતિ ૧૧ સંપેષ. ૨

દાન શીલ તપ ભાવના, ૧૨ શિવપુર ૧૩ મારિગ ૧૪ ચાર;

સંરિખા છંધ ૧૫ તઉ પિંહુ ધહાં, દાન ૧૬ તણઉ અધિકાર. ૩

* યતિવર્ગ પાસે જૂની ગુંજરાતીનાં ઘણાં લખાણો મળી આવે છે. પરંતુ તે તેઓ પ્રગટ કરતા નથી તેમ બીજાને આપતા પણ નથી. જૂનું પડીમાત્રાનું લખાણ એકદમ સરળતારથી વાંચી પણ શકાતું નથી તથાપિ લાણિશાસ્ત્રીઓને એ લખાણો ઉપયોગી થાય એવા હેતુથી કેટલાંક માંમાં ઉતારી લીધાં છે. મગધ દેશમાં આશરે અઢી હજાર વર્ષે પર થઈ ગયેલા જૈને સાંધુ શાલિભદ્ર મુનિની હકીકત આ કવિતાંરૂપ લંધુ ગ્રંથ (રાસ)માં છે. ૧ સંમરીએ ૨ દોષ ૩ દૂર ૪ હર ૫ આપે ૬ પંહુ ૭ તીરથનાયક એટલે શાસનનાયક શ્રી મહાવીર જીનેશ્વર. ૮-૯-૧૦ જે પરણે તેને ગાંધયે ૧૧ સંપેષ-જુઓ. ૧૨ મોક્ષનગર ૧૩ માર્ગ ૧૪ ચાર ૧૫ છે તેપણુ ૧૬ તણો.

સાલિભદ્ર સુખ સંપદા, ૧૭ પામણ દાન ૧૮ પસાય;
 ૧૯ તાસુ ચરિત ૨૦ વિખાણતાં, ૨૧ પાતિક દૂરિ ૨૨ પલાય. ૪
 તાસ ૨૩ પ્રસંગ ઝે થઈ, ૨૪ ધનાની ૨૫ પિણુ વાત;
 સાવધાન થઈ ૨૬ સાંભલઉ મત ૨૭ કરિજ્યો વ્યાધાત. ૫

દાલ ૨૮ અઉપધની.

મંગધદેસ ત્રેણિક ભૂપાળ, ૨૯ પોતધ ન્યાય ૩૦ કરધ ૩૧ અહિસાલ;
 ભાવભેદ ૩૨ મુધા ૩૩ સરદહધ, જિનવર આણુ અખંડિત ૩૪ વહધ. ૧
 ૩૫ નિતુ નવલી કરતી ૩૬ ખેલણા, માનીતી રાણી ૩૭ ચેલણા;
 કાઈ ન લોપધ જેહની ૩૮ કાર, ૩૯ મંત્રીસર ૪૦ છધ ૪૧ અભયકુમાર. ૨
 આ જૂની ગુજરાતીના નમુનાઓ મેં એટલા માટે આપ્યા છે કે,
 જૈનકવિઓદ્વારા ગુર્જર કાવ્યની ખીલવણી કેવા પ્રકારે થવા પામી હતી.
 જે શ્રીયુત મનસુખભાષની આ શ્રેણીદ્વારાએ ગુર્જર જૈનસાહિત્ય
 પ્રકટ થતું રહેશે, તો જૈનનો કાવ્યભંડોળ કેટલો મોટો છે તે ગુર્જરસાહિત્ય
 સૃષ્ટિ જોધને આશ્ચર્ય પામ્યા વિના નહીં રહે. મને સંપૂર્ણ લક્ષ્મી છે કે
 શ્રીયુત મનસુખભાષનો આ પ્રયત્ન જૈન અને જૈનેતર સાહિત્ય સૃષ્ટિમાં અ-
 વશ્ય સત્કાર પામ્યા વિના નહીં રહે. અમદાવાદ તા. ૨૪-૧૧-૧૯૧૩.

પોપટલાલ કેવળચંદ શાહ.

૧૭ પામે ૧૮ પ્રસાદ. કૃપા-દાન વડે સુખસંપદા પામે. ૧૯ તેનું
 ૨૦ વખાણતાં. આમાં આ માથે અનુસ્વાર છે તે રહેવા દીધું છે. મળેલી
 પ્રત મુજબ લખ્યું છે. મળેલી પ્રતમાં સળંગ લખાણ છે પણ શબ્દો તથા
 કવિતાનાં ચરણો છુટાં પાડીને લખવાનું મને યોગ્ય લાગ્યાથી મેં તેમ કર્યું
 છે. ૨૧ પાપ ૨૨ જય ૨૩ તે પ્રસંગે ૨૪ ધનો એ સાલિભદ્ર શેઠનો
 બનેલી થતો હતો. તે બંનેએ સંસાર સાથે છોડી જૈન સાધુની દીક્ષા લીધી
 હતી. ૨૫ પણ ૨૬ સાંભળો ૨૭ કરશે નહિ. ૨૮ ચોપાઈ ૨૯ પોતે
 ૩૦ કરે. ૩૧ સારી રીતે ૩૨ શુદ્ધ-સારાં ૩૩ શ્રદ્ધા રાખે ૩૪ ધારણ કરે.
 ૩૫ નિત્ય ૩૬ રમત ૩૭ ત્રેણિકની માનીતી રાણીનું નામ ચેલણા હતું.
 ૩૮ આસાર ૩૯ મંત્રીશ્વર ૪૦ છે ૪૧ અભયકુમાર તે ત્રેણિકનો પ્રત
 હોઈ પ્રધાન પણ હતો.

દેવચંદ્ર.

૧. જન્મ, દીક્ષા આદિ સંબંધી વિગતોનો અભાવ.

ઉક્ત મહાત્મા ક્યાં, ક્યારે જન્મ્યા, માત પિતા કેાણુ હતા તથા દીક્ષા ક્યારે લીધી હતી, સમાધિસ્થ ક્યારે થયા, તે સંબંધી ખીલકુલ વિગતો મળતી નથી. તેઓ અધ્યાત્મરસિક અને મહાન્ અદ્ભુત જ્ઞાનશાળી હતા તે વિષે ખીલકુલ સંદેહ નથી તેની. ખાત્રી તેમની વિદ્યમાન કૃતિઓ છે કે જે દરેકતું સૂક્ષ્મ પરિશીલન કરવાથી તુરતજ જણાઈ આવે છે.

૨. ગચ્છ અને ગુરૂપરંપરા.

તેઓ ખરતરગચ્છને વિભૂષિત કરતા હતા. તેમની ગુરૂપરંપરા નીચે પ્રમાણે છે.

કેાટિક—ખરતરગચ્છ*જિનચંદ્રસૂરિ.

પુણ્યપ્રધાનોપાધ્યાય

સુમતિસાગરોપાધ્યાય

સાધુરંગ

રાજસાગરવાચક

જ્ઞાનધર્મપાઠક

દીપચંદ્રપાઠક

દેવચંદ્રજી

૩ સમયનિર્ણય.

ક્યારે દીક્ષા લીધી, ક્યારે સમાધિસ્થ થયા વગેરે હકીકત હમણાં જે જે સાધનો ઉપલબ્ધ છે તેપરથી ખીલકુલ મળી શકતી નથી. જે મળે છે તે પરથી એટલુંજ કહી શકાય કે અમુક સમયમાં વિદ્યમાન હતા.

*ખરતરગચ્છના ૬૧ મી પાટે આવેલા છઠ્ઠા કે ૬૫ મી પાટે આવેલા સાતમા જિનચંદ્ર તે તપાસવાનું રહેછે.

સાલિભદ્ર સુખ સંપદા, ૧૭ પામઇ દાન ૧૮ પસાય;
 ૧૯ તાસુ ચરિત ૨૦ વિખાંણતાં, ૨૧ પાતિક દૂરિ ૨૨ પલાય. ૪
 તાસ ૨૩ પ્રસંગ ઝે થઈ, ૨૪ ધનાની ૨૫ પિણુ વાત;
 સાવધાન થઈ ૨૬ સાંભલઉ મત ૨૭ કરિજ્યો વ્યાધાત. ૫

હાલ ૨૮ ચઉપઈની.

મંગધદેસં શ્રેણિક ભૂપાળ, ૨૯ પોતઇ ન્યાય ૩૦ કરઇ ૩૧ ચઉસાલ;
 ભાવભેદ ૩૨ સુધાં ૩૩ સરદહઈ, જિનવર આણુ અખંડિત ૩૪ વહઇ. ૧
 ઉપનિતુ નવલી કરતી ૩૫ ખેલણા, માનીતી રાણી ૩૬ ચેલણા;
 કાઈ ન લોપઇ જેહની ૩૭ કાર, ૩૮ મંત્રીસર ૪૦ છઇ ૪૧ અભયકુમાર. ૨
 આ જૂની ગુજરાતીના નમુનાઓ મેં એટલા માટે આપ્યા છે કે,
 જૈનકવિઓદ્વારા ગુર્જર કાવ્યની ખીલવણી કેવા પ્રકારે થવા પામી હતી.
 જો શ્રીયુત મનસુખભાઇની આ શ્રેણીદ્વારાએ ગુર્જર જૈનસાહિત્ય
 પ્રકટ થતું રહેશે, તો જૈનનો કાવ્યભંડોળ કેટલો મોટો છે તે ગુર્જરસાહિત્ય
 સૃષ્ટિ જોઇને આશ્ચર્ય પામ્યા વિના નહીં રહે. મને સંપૂર્ણ ભરંસો છે કે
 શ્રીયુત મનસુખભાઇનો આ પ્રયત્ન જૈન અને જૈનેતર સાહિત્ય સૃષ્ટિમાં અ-
 વશ્ય સત્કાર પામ્યા વિના નહીં રહે. અમદાવાદ તા. ૨૪-૧૧-૧૯૧૩.

યોપટલાલ કેવળચંદ શાહ.

૧૭ પામે ૧૮ પ્રસાદ. કૃપા-દાન વડે સુખસંપદા પામે. ૧૯ તેનું
 ૨૦ વખાંણતાં. આમાં આ માથે અનુસ્વાર છે તે રહેવા દીધું છે. મજેલી
 પ્રત મુજબ લખ્યું છે. મજેલી પ્રતમાં સળંગ લખાણ છે પણ શબ્દો તથા
 કવિતાનાં ચરણો છુટાં પાડીને લખવાનું મને યોગ્ય લાગ્યાથી મેં તેમ કર્યું
 છે. ૨૧ પાપ ૨૨ જાપ ૨૩ તે પ્રસંગે ૨૪ ધનો એ સાલિભદ્ર શેઠનો
 બનેલી થતો હતો. તે બંનેએ સંસાર સાથે છોડી જૈન સાધુની દીક્ષા લીધી
 હતી. ૨૫ પણ ૨૬ સાંભળો ૨૭ કરશો નહિ. ૨૮ ચોપાઈ ૨૯ પોતે
 ૩૦ કરે ૩૧ સારી રીતે ૩૨ શુદ્ધ-સારાં ૩૩ શ્રદ્ધા રાખે ૩૪ ધારણુ કરે
 ૩૫ નિત્ય ૩૬ રમત ૩૭ શ્રેણિકની માનીતી રાણીનું નામ ચેલણા હતું.
 ૩૮ આજાર ૩૯ મંત્રીશ્વર ૪૦ છે ૪૧ અભયકુમાર તે શ્રેણિકનો પુત્ર
 હોઈ પ્રધાન પણ હતો.

દેવચંદ્ર.

૧. જન્મ, દીક્ષા આદિ સંબંધી વિગતોનો અભાવ.

ઉક્ત મહાત્મા ક્યાં, ક્યારે જન્મ્યા, માત પિતા કેણુ હતા તથા દીક્ષા ક્યારે લીધી હતી, સમાધિસ્થ ક્યારે થયા, તે સંબંધી બીલકુલ વિગતો મળતી નથી. તેઓ અધ્યાત્મરસિક અને મહાન્ અદ્ભુત જ્ઞાનશાળી હતા તે વિષે બીલકુલ સંદેહ નથી તેની. ખાત્રી તેમની વિદ્યમાન કૃતિઓ છે કે જે દરેકનું સૂક્ષ્મ પરિશીલન કરવાથી તુરતજ જણાઈ આવે છે.

૨. ગચ્છ અને ગુરૂપરંપરા.

તેઓ ખરતરગચ્છને વિભૂષિત કરતા હતા. તેમની ગુરૂપરંપરા નીચે પ્રમાણે છે.

કેટિક—ખરતરગચ્છજિનચંદ્રસૂરિ.

પુણ્યપ્રધાનોપાધ્યાય

સુમતિસાગરોપાધ્યાય

સાધુરંગ

રાજસાગરવાચક

જ્ઞાનધર્મપાઠક

દીપચંદ્રપાઠક

દેવચંદ્રજી

૩ સમયનિર્ણય.

ક્યારે દીક્ષા લીધી, ક્યારે સમાધિસ્થ થયા વગેરે હકીકત હમણાં જે જે સાધનો ઉપલબ્ધ છે તેપરથી બીલકુલ મળી શકતી નથી. જે મળે છે તે પરથી એટલુંજ કહી શકાય કે અમુક સમયમાં વિદ્યમાન હતા.

*ખરતરગચ્છના ૬૧ મી પાટ આવેલા છઠ્ઠા કે ૬૫ મી પાટ આવેલા સાતમા જિનચંદ્ર તે તપાસવાનું રહે છે.

આગમસારોદ્ધાર નામનો ગ્રંથ તેમણે 'સં. ૧૭૭૬ ફાગણ શુદ્ધ ૩ ને મંગળવારે પૂરો કર્યો છે એમ તેમણે છેલ્લે પ્રશસ્તિ કરીને કથેલ છે. અને શ્રી પદ્મવિજયજીએ પોતેના ગુરૂ શ્રીઉત્તમવિજયજી નિર્વાણ સંબધી લખેલા હાળખંધમાં એમું દર્શાવ્યું છે કે—

ભોવનગર આદિશે રહ્યા, ભવિહિત કરે, મહારા લાલ.
તેડાવ્યા દેવચંદ્રજીને હવે આદરે, મહારા લાલ.
વાંચે શ્રી દેવચંદ્રજી પાસે ભગવંતી, મહારા લાલ.
પન્નવણા અનુયોગદ્વારે વળી શુભમતિ, મહારા લાલ.
સર્વ આગમની આજ્ઞા દીધી કરે દેવચંદ્રજી, મહારા લાલ.
જાણી યોગ્ય તથા ગુણ-ગણના વાંદળ, મહારા લાલ.

આ પ્રસંગ શ્રી ઉત્તમવિજયજીએ સવત્ ૧૭૮૧ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૬ ને દિને લીધેલી દીક્ષા પંછીનો છે, અને તે સવત્ ૧૭૮૯ માં છે. શ્રી ઉત્તમવિજયજી ભાવનગર આવી દેવચંદ્રજીને ખોલાવે છે, અને તેમની પાસે શ્રી ભગવંતી સૂત્ર, પન્નવણા (પ્રજાપતિ) સૂત્ર, અનુયોગદ્વારસૂત્ર પોતે લાણે છે. તે લણી રહ્યા પંછી શ્રી દેવચંદ્રજી ઉત્તમવિજયજીને યોગ્ય અને ગુણથી ભરપૂર જાણી સર્વ આગમની આજ્ઞા આપે છે.

આ ઉપરથી જણાય છે કે શ્રી દેવચંદ્રજી સવત્ ૧૭૭૬થી તે સવત્ ૧૭૮૯ સુધી વિદ્યમાન હતા.

તેમની કૃતિઓ.

૧ સંસ્કૃત

નયચક્રસાર—આ ગ્રંથ મહાવાદિસૂત્રિના નયચક્ર કે જેમાં સત્તાશી નયોનું વર્ણન છે. તે સામાન્ય પુરૂષને સમજી શકાય તેમ નથી, તેથી તેમાંથી ઉદ્ધૃત કરીને લખેલ છે. આ ઉદ્ધૃત અથવા સારરૂપે નયના ગ્રંથમાંથી નયનું બહુ સારું સ્વરૂપ સમજી શકાય છે.

જ્ઞાનસારપર જ્ઞાનમંજરી નામની ટીકા—૨૪ીં સવત્ ૧૭૮૬ કાર્તિક માસ શુદ્ધ પંચમીનાંશ નવાનગર. મૂળ ગ્રંથ શ્રીમંદ્ યશોવિજયજી કૃત અષ્ટક જૂદા જૂદા વિષયોનું સારભૂત રહેલું અંતાવનાર છે, તે પરે શ્રી દેવચંદ્રજીએ ટીકા લખી છે. આ પરથી જણાય છે કે શ્રીમંદ્ યશોવિજયજી (તપાગચ્છ) ના ઉપર તેમનો બહુ પ્રેમભાવ હતો, કારણ કે તેજ ટીકાને

માં તેમના સંબંધે મહાન વિશેષણો આપેલ છે. આ અપ્રગટ છે તે પ્રગટ થવાની બહુ જરૂર છે.

૨ ગુજરાતી.

આગમસારોદ્ધાર. (આગમસાર)—સ્વયે સંવત ૧૭૭૬ ફાગણ શુદ્ધ ૩ જોમવાર અને તે દુર્ગાદાસ માટે મોટા કોટામાં સોમાસુ રહીને કર્યો. અને શ્રીમદ્ ઉમાસ્વાતિકૃત તત્ત્વાર્થાધિગમ સૂત્રના અનુપમ સંક્ષિપ્ત સાર-ઉપસંહારરૂપે-સહાયરૂપે છે, અને તેમાં ઉત્તમ રીતે જૈન દર્શનનો સાર સ્પષ્ટતાપૂર્વક સમજી શકાય છે. આ ગ્રંથ ગદ્યાત્મક છે.

મુનિની પંચભાવના—શ્રુતભાવના, તપભાવના, એકતત્ત્વભાવના, અને સત્ત્વભાવના એ પાંચ મુનિની ભાવનાં હાળ અને દુહારૂપે પદ્યમાં સુરમણીય રીતે રીતે પ્રતિપાદિત કરી છે. આ પણ ઉક્ત ગ્રંથમાં સામેલ છે. આ જસલમેરમાં વર્તમાન રહેના આગ્રહથી બનાવેલ છે. અને બૃહ-ત્કલ્પસૂત્રમાંથી ચોળેલ છે.

અધ્યાત્મગીતા—આમાં અધ્યાત્મ શું છે, આત્માનું શું છે, આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ કંઈ રીતે પ્રાપ્ત કરી શકાય વગેરે ઉત્તમ રીતે વિવેચન કર્યું છે. આ ઉક્ત ગ્રંથમાં અર્થ સાથે જોડેલ છે. આને લીબડી ગામમાં રચેલ છે.

અષ્ટપ્રવચન માતાની સંજ્ઞાઓ—પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ મળી આઠને સિદ્ધાંતની માતા કહેલ છે, અને તે દરેક મુનિએ શુદ્ધ રીતે પાલવાતી છે, આનું સ્વરૂપ ધણા ધાર્મિક અને રહસ્યમૃત વચનોમાં સંજ્ઞાઓમાં સમાવેલું છે અર્થસહિત રા. મનસુખલાલ હરિલાલ કૃત નવપૂર્ણદિ સંગ્રહમાં પ્રગટ થયેલ છે. આ નવાનગરમાં રચાયેલ છે.

પ્રભંજનાની સંજ્ઞાઓ—આમાં પહેલાં રૂપક આપી વસુદેવ હુંડી નામના અતિ પ્રાચીન જૈન ગ્રંથને આધારે મુનિની ગુણભાવના લાવી છે. રચના લીબડીમાં કરી છે. આ પણ ઉક્ત નવપૂર્ણદિ સંગ્રહમાં અર્થ વગરની પ્રકટ થયેલ છે.

વર્તમાન ચોવીસી—શ્રી ઋષભાદિ વર્તમાન ચોવીશ તીર્થંકરોમાંના દરેક ઉપર એક એક સ્તવન એમ ચોવીશ સ્તવન છે. આનો બાળાવબોધ

પણુ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રે સ્વોપજ રચેલ છે એમ કહેવાય છે. આ સ્વર્ગસ્થ શેઠ ભીમશી માણેકે છપાવેલ છે, તેમાં નય, નિક્ષેપ આદિ અનેક સૂક્ષ્મ બાબતો દરેક સ્તવનમાં બતાવેલ છે, તેથી તત્ત્વના ગ્રાહક દરેક જૈને તે વાંચવાની સાથે બહુ મનન કરવા યોગ્ય છે.

અતીત જિન સ્તવન ચોવીશી:—આ ચોવીશ સ્તવનો પણ તત્ત્વના રહસ્યથી પૂર્ણ છે. આને વિશેષ સ્પષ્ટતાથી મનન કરી શકાય. તેને માટે તેના અર્થ કરી રા. મનસુખલાલ હરિલાલે પોતાના 'સુમતિ પ્રકાશ' નામના હમણાંજ બહાર પડવાના ગ્રંથમાં પ્રકટ કરેલ છે.

વીશ વિહમાન જિન સ્તવન:—શ્રી સીમંધર આદિ મહાવિદે-હાદિ ક્ષેત્રમાં વિચરતા વીશજિન ભગવાનોપર વીશ સ્તવન કરેલ છે, આ પણ અર્થ સાથે ઉક્ત ગ્રંથમાં બહાર પડવાના છે.

ધ્યાનમાળા:—આમાં ધ્યાનનો વિષય તેના પ્રકાર સાથે સારી રીતે ચર્ચા છે.

સ્નાત્ર પૂજા:—આ પૂજા પ્રચલિત છે, અને પ્રભુનું સ્નાત્ર કરવામાં જે ઉચ્ચલાવના પ્રકટ થવી જોઈએ તે દ્રવ્ય અને લાવથી આમાં જણાવેલ છે.

નવપદ પૂજા:—આ પૂજા હમણાં જે સ્વરૂપમાં છે તેવું સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ કરતાં તેમાં ત્રણની કૃતિઓનું સંમિશ્રન છે. ૧ શ્રીમદ્ યશો વિજય ૨. શ્રી જ્ઞાન વિમલસૂરિ ૩, શ્રી દેવચંદ્રજી પ્રથમના બે સમકાલીન હતા એ નિર્વિવાદ છે, શ્રી દેવચંદ્રજી તે વખતે હતા કે નહિ તે તેમનું ચરિત્ર યોગ્ય ઉપલબ્ધ થતું ન હોવાથી કહી શકાતું નથી.

છુટક સ્તવન સંજગ્રાંય:—ધણાં હશે પણ હાલમાં ત્રણ ઉપલબ્ધ છે, ૧ શ્રી વીરપ્રભુનું દિવાલીનું સ્તવન તેમાં વીરવિરહ બહુ કશ્વર્ણાર્દ રીતે વર્ણવેલ છે. ૨ 'સમકિત નવિ લલુચે' એ સંજગ્રાંય છે તેમાં પ્રથમ સમકિત અને પછી ક્રિયા એમ પ્રતિપાદન કરેલ છે. ૩ 'આજતો લાહો લીજીએ, કાલ કાણે રે દીડી' એ નામની વૈરાગ્યોત્પાદક સંજગ્રાંય છે.

આવી રીતે જે કૃતિઓ ઉપલબ્ધ થઈ શકી છે તે અહીં રેખાકે ચર્ચા છે, બીજાં જે કંઈ હોય તો તે તુરત પ્રકટ થવાની જરૂર છે.

૫ કવિ અને જ્ઞાની.

ઉપરની દર્શાવેલી સર્વ કૃતિઓ વિચારતાં જે છાપ હૃદયને પડે છે, તે એ છે કે તેઓશ્રી શુદ્ધ અંતરાત્માના સ્વરૂપે હતા. જે જે વાણીરૂપે હૃદયને આવિર્ભાવ નીકળેલો જોઈએ છીએ; તે વિચારતાં સ્પષ્ટ જણાય છે કે તેઓશ્રી અદ્ભુત, વિર, અધ્યાત્મજ્ઞાની હતા. પોતાના સમયમાં ગચ્છલેદ, ગચ્છના ઝઘડા ધણા હતા તે તેમના અંદ્રાનન જિનના સ્તવન-માં આંખેહુય જણાવે છે, છતાં તે પર પોતાને કશા આવતાં પોતાને શુદ્ધ સ્વરૂપના શોધકને કયો માર્ગ ઈષ્ટ છે તેના ઉત્તરમાં તટસ્થતા, અક-પાયતા, શુદ્ધ આત્મધર્મમાં રમણતા એ માર્ગ સ્વીકાર્યો છે. જ્ઞાનની ઉત્તમ ક્રાંતિ તો દરેક સ્થલે જનજવલ્યમાનજ રહે છે. પોતાના સમયની સ્થિતિ અને પોતાની આંતરિક ભાવસ્થિતિ તો તેમના કાવ્યના રહસ્યને જોજ-નારને તુરતજ માલૂમ પડી આવે છે, અને તેપર લખવા ધારે તો ધણું જણાવી શકે તેમ છે.

૬ તેમના ગુરૂ શ્રી દીપચંદ્ર.

ગુરૂ પ્રત્યે ચરિત્રનાયક બહુ પ્રેમ, ભક્તિ, બહુમાન, આજ્ઞાધારકતા રાખતા, અને તેમની સાથે રહી પોતે-ધણે સ્થળે વિહાર કરેલ છે, અને ગુરૂએ સંવત્ ૧૭૮૮ માં શત્રુંજય પર શ્રી કુંથુનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા અને સમોવસરણની પ્રતિષ્ઠા કરી છે. તેમજ અમદાવાદમાં સહસ્ત્રરૂણાની પ્રતિષ્ઠા કરી છે. શ્રી દેવચંદ્રજીએ પોતે સંવત ૧૭૯૪ માં શત્રુંજયપર પ્રતિષ્ઠા કરી છે એવું શિલાલેખ પરથી જણાય છે.

૭ વિહાર.

શ્રી દેવચંદ્રજી પોતાના ગુરૂ શ્રી દીપચંદ્ર પાઠક સાથે શત્રુંજય, અમદાવાદ, ધણે સ્થળે વિહાર કરેલ છે; તેમની કૃતિઓપરથી જણાય છે કે જેસલમીર, મોટા કેટા, અમદાવાદ, નવાનગર, પાલીતાણા, લીંબડી ભા-વનગર વગેરે વગેરે સ્થળે ચોમાસાં તથા વિહાર કરેલ છે. તેમાં પાણુ લીંબડી એક શાંતિસ્થાન પોતાનું હોય નહિ તેમ ત્યાં ધણા વખત સુધી રહી ચોમાસાં કરી શાંતિના ફલરૂપે પોતાની કૃતિઓ કરી છે લીંબડીમાં

પોતાનો પુસ્તકલંકાર હોતો એમ કહેવાય છે, તેથી. ત્યાં ખોજ કરતાં તેમની કૃતિઓ અને તેમણે સંગ્રહેલ વિરલ પુસ્તકો મળી આવે તેમ છે.

૮ સમકાલીન જૈન વિદ્વાનો.

શ્રી સત્યવિજય પન્યાસના શિષ્ય પરંપરાના જિનવિજય, તેના શિષ્ય ઉત્તમવિજય ગણી, આ વખતે વિદ્યમાન હોતા, એટલુંજ નહિ પણ ઉત્તમવિજય શ્રી દેવચંદ્રણ પાસે લખ્યા હતા. નયવિજય ગણિ (અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ ઓપાઇ રચનાર,) પ્રખ્યાત કવિ ચંદ્રાસાના કર્તા મોહનવિજય; અને રાસાપ્રબંધકર્તા શ્રી ઉદયરતન પણ સમકાલીન હતા. આ દરેકની સાથે શ્રી દેવચંદ્રણને સરખાવતાં તે તદ્દન ભિન્નજ પડે છે. કારણ કે જેવી જ્ઞાનત્રી નિસંસૃતા, અને અધ્યાત્મની રસિકતા દેવચંદ્રણમાં ઝળકાટ મારે છે તેવી અન્યમાં નથી.

૯ ઉપસંહાર.

ઉપરોક્ત જેટલું મળી શક્યું તેટલું લખવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે, તેથી શ્રીમદ્ દેવચંદ્રણના આંતરિક જીવનને બીલકુલ ન્યાય આપી ન શકતાં બાહ્યથી જેટલું જાણી શકાય તેટલું અંત્ર નોંધું છે. દોષ, સ્ખલન આદિ સંબંધે મિત્તભિદુક્કડ લઉં છું, તેમાં સુધારો કરનારનો તથા આ ચારિત્રમાં વિશેષ વંધારો કરનારનો આ લેખક અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનશે.

પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ. વીર સં- ૨૪૩૭ }
વૈશાખ શુદ્ધ પંચમી.

ગુરૂચરણોપાસક
મોહનલાલ દેલીયંદ દેશાઇ.
બી. એ. એલ. એલ. બી.

અનુક્રમ.

પ્રાંકિત શ્રી દેવચંદ્રણ.

ચતુર્વિંશતિ	...	...	...	...	૧-૨૦
શ્રી વીરવિજયજી.					
ધર્મિલકુમાર	...	...	...	...	૨૧-૨૩૩
ચંદ્રશેખર	...	...	...	...	૨૩૩-૪૧૬

રાયચંદ્રજૈનકાવ્યમાલા.

ગુચ્છક ૨ જો.

પંડિત શ્રી દેવચંદ્રજ.

પંડિત શ્રી દેવચંદ્રજ અસ્તર ગચ્છને વિષે ૧૭૦૦ ના સૈકાની લગભગમાં થયા છે.
તેઓશ્રીના ગુરુશ્રીનું નામ દિપચંદ્રજ હતું.

ચતુર્વિંશતિ.

સ્તવના ૧ લી.

(નિદ્રડી વેરણ હુઈ રહી.—એ દેશી.)

ઋપભ જિણુંદશું પ્રીતડી, કિમ કીજે હો કહો ચતુર વિચાર;
પ્રભુજી જમ અલગા વસ્યા, તિહાં કિણે નવિ હો કા વચન ઉચ્ચાર. ઋપભ ૧.
કાગલ પણ પોહોંચે નહિ, નવિ પોહોંચે હો તિહાં કા પરધાન;
જે પોહોંચે તે તુમ સમો, નહિ ભાળે હો કોઈનું વ્યવધાન. ઋપભ ૨.
પ્રીતિ કરે તે રાગીયા, જિનવરજી હો તુમે તો વીતરાગ;
પ્રીતડી જેહ અરાગીથી, ભેલવવી હો લોકોત્તર માગ. ઋપભ ૩.
પ્રીતિ અનાદિની વિષ ભરી, તે રીતે હો કરવા મુઝ ભાવ;
કરવી નિર્વિપ પ્રીતડી, કિણુ ભાતે હો કહો બને બનાવ. ઋપભ ૪.
પ્રીતિ અનંતી પરથકી, જે તોડે હો તે ભેડે અંહ;
પરમ પુરૂષથી રાગતા, અકવતા હો દાખી ગુણુ ગેહ. ઋપભ ૫.
પ્રભુજીને અવલંબતાં, નિજ પ્રભુતા હો પ્રગટે ગુણુરાશ;
દેવચંદ્રની સેવના, આપે મુઝ હો અવિચલ સુખવાસ. ઋપભ ૬.

સ્તવના ૨ છ.

(દેખો ગતિ દૈવની રે.—એ દેશી.)

જ્ઞાનાદિક ગુણ સંપન્ન રે, તુઝ અનંત અપાર;
 તે સાંભલતાં ઉપની રે, રૂચિ તેણે પાર ઉતાર,
 અજિત જિન તારજો રે, તારજો દીન દયાળ. અજિત ૦ ૧.
 જો જો કારણ જોહનાં રે, સામગ્રી સયોગ;
 મળતાં કારજ નીપજો રે, કર્તા તણે પ્રયોગ. અજિત ૦ ૨.
 કાર્ય સિદ્ધિ કર્તા વસુ રે, લાહિ કારણ સયોગ;
 નિજ પદ કારક પ્રભુ મિહ્યા રે, હોય નિમિત્તહ ભોગ. અજિત ૦ ૩.
 અનકુલ ગત કેસરી લહે રે, નિજપદ સિંહ નિહાળ;
 તિમ પ્રભુ લકતે ભવિ લહે રે, આતમ શક્તિસંભાળ. અજિત ૦ ૪.
 કારણ પદ કર્તાપણે રે, કરી આરોપ અભેદ;
 નિજપદ અરથી પ્રભુ થકા રે, કરે અનેક ઉભેદ. અજિત ૦ ૫.
 એહવા પરમાતમ પ્રભુ રે, પરમાનંદ સ્વરૂપ;
 સ્યાદવાદ સત્તા રસી રે, અમલ અખંડ અનૂપ. અજિત ૦ ૬.
 આરોપિત સુખ ભ્રમ ટલ્યો રે, ભાસ્યો અવ્યાબાધ;
 સમર્થ અભિલાષીપણું રે, કરતા સાધન સાધ્ય. અજિત ૦ ૭.
 આહકતા સ્વામિત્વતા રે, વ્યાપક ભોક્તા ભાવ;
 કારણતા કારજતા દશા રે, સકલ અર્થું નિજભાવ અજિત ૦ ૮.
 શ્રદ્ધા ભાસન રમણતા રે, દાનાદિક પરિણામ;
 સકલ થયા સતારસી રે, જીનવર દરિસણુ પામ. અજિત ૦ ૯.
 તિણે નિર્યામક માહણો રે, વૈષ્ણ ગોપ આધાર;
 દેવચંદ્ર સુખસાગર રે, ભાવ ધરમ દાતાર અજિત ૦ ૧૦.

સ્તવના ૩ છ.

(બહુરા દોલા—એ દેશી)

શ્રી સંભવજિન રાજજી રે, તાહરં અકલ સ્વરૂપ. જિનવર પૂજે:
 સ્વપરપ્રકાશક દિનમણિ રે, સમતા રસનો ભૂપ. જિનવર ૦ ૧.
 પૂજે પૂજે રે ભવિક જિન પૂજે, પ્રભુ પૂજ્યા પરમાનંદ જિનવર ૦ એ આંડણી.

અવિસંવાદ નિમિત્ત છો રે, જગત જંતુ સુખ કાજ;	જિનવર૦	
હેતુ સત્ય બહુ માનથી રે, જિન સેવ્યાં શિવરાજ.	જિનવર૦	૨.
ઉપાદાન આતમ સહી રે, પુષ્ટાલંબન દેવ;	જિનવર૦	
ઉપાદાન કારણપણે રે, પ્રગટ કરે પ્રભુ સેવ.	જિનવર૦	૩.
કાર્ય ગુણ કારણપણે રે, કારણ કાર્ય અનૂપ;	જિનવર૦	
સકલ સિદ્ધતા તાહરી રે, માહારે સાધનરૂપ,	જિનવર૦	૪.
એકવાર પ્રભુ વંદના રે, આગમ રીતે થાય;	જિનવર૦	
કારણ સત્યે કાર્યની રે, સિદ્ધિ પ્રતીતિ કરાય.	જિનવર૦	૫
પ્રભુપણે પ્રભુ આલખી રે, અમલ વિમલ ગુણ ગેહ;	જિનવર૦	
સાધ્યદષ્ટિ સાધકપણે રે, વંદે ધન્ય નર તેહ.	જિનવર૦	૬.
જન્મ કૃતારથ તેહનો રે, દિવસ સપ્તલ પણ તાસ;	જિનવર૦	
જગત શરણ જિન ચરણને રે, વદે ધરિય ઉદ્ધાસ	જિનવર૦	૭.
નિજ સત્તા નિજ ભાવથી રે, ગુણ અનંતનું ઠાણ;	જિનવર૦	
દેવચંદ્ર જિન રાજજી રે, શુદ્ધ સિદ્ધ સુખ ખાણ.	જિનવર૦	૮.

સ્તવના ૪ થી.

(અલ્પચરિત્ર પદ પૂજ્યે.—એ દેશી.)

ક્યું જાણું ક્યું બની આવહી, અલિનંદન રસ રીતિ હો મિત્ત;		
પુદ્ગલ અનુલવ ત્યાગથી, કરવી જશ્તુ પરતીત હો મિત્ત.	ક્યું ૦	૧.
પરમાતમ પરમેશ્વર, વસ્તુગતે તે અલિપ્ત હો મિત્ત;		
દ્રવ્યે દ્રવ્ય મિલે નહીં, ભાવે તે અન્ય અવ્યાપ્ત હો મિત્ત.	ક્યું ૦	૨.
શુદ્ધ સ્વરૂપ સનાતનો, નિર્મલ જે નિઃસંગ હો મિત્ત;		
આતમ વિભૂતિ પરિણમ્યો, ન કરે તે પરસંગ હો મિત્ત.	ક્યું ૦	૩.
પણ જાણું આગમખલે, મિલવું તુમ પ્રભુ સાથ હો મિત્ત;		
પ્રભુ તો સ્વસંપત્તિમયી, શુદ્ધ સ્વરૂપનો નાથ હો મિત્ત.	ક્યું ૦	૪.
પર પરિણામિકતા અછે, જે તુઝ પદ્મલ જોગ હો મિત્ત;		
જડ ચલ જગની એહનો, ન ધરે તુઝને ભોગ હો મિત્ત.	ક્યું ૦	૫.
શુદ્ધ નિમિત્તિ પ્રભુ ગ્રહો, કરી અશુદ્ધ પર હેય હો મિત્ત;		
આત્માલંબી ગુણ લહી, સહુ સાધકનો ધ્યેય હો મિત્ત.	ક્યું ૦	૬.
જિમ જિનવર આલંબને, વધે સર્વ એક તાન હો મિત્ત,		

તિમ તિમ આત્માલંબની, અહે સ્વરૂપ નિદાન હો મિત્ત. ક્યુંં
સ્વસ્વરૂપ એકત્વતા, સાધે પુર્ણાનંદ હો મિત્ત;
રમે ભોગવે આત્મા, રત્નત્રયી ગુણુ વૃંદ હો મિત્ત. ક્યુંં
અભિનંદન અવલંબને, પરમાનંદ વિલાસ હો મિત્ત;
દેવચંદ્ર પ્રભુ સેવના, કરિ અનુભવ અભ્યાસ હો મિત્ત. ક્યુંં

સ્તવના પ મી.

(દેશી કરખાની.)

અહો શ્રી સુમતિ જિન શુદ્ધતા તાહરી, સ્વગુણુ પર્યાય પરિણામ રામી;
નિત્યતા એકતા અસ્તિતા ઇતરયુત, ભોગ્ય ભોગી થોકા પ્રભુ અકામી. અહો
ઉપજો વ્યયલહે તહવિ તેહવો રહે, ગુણુ પ્રમુખ અબુલતા તહવિ પિંડી;
આત્મભાવે રહે અપરતા નવિ અહે, લોક પ્રદેશ મિત્ત પણુ અખડિ. અહો
કાર્ય કારણપણુ પરિણામે તહવિ ધ્રુવ, કાર્ય ભેદે કરે પણુ અભેદી;
કર્તૃતા પરિણામે નવ્યતા નવિ રમે, સકલવેત્તા થોકા પણુ અવેદી. અહો
શુદ્ધતા શુદ્ધતા દેવ પરમાત્મતા, સહજ નિજ ભાવ ભોગી અયોગી;
સ્વપર ઉપયોગી તાદાત્મ્ય સત્તારસી, શક્તિ પ્રયુજતો ન પ્રયોગી. અહો
વસ્તુ નિજ પરિણુતે સર્વ પરિણામકા, એટલે કોઇ પ્રભુતા ન પામે;
કરે જાણુ રમે અનુભવે તે પ્રભુ, તત્ત્વ સ્વામિત્વ શુચિ તત્ત્વ ધામે. અહો
જીવ નવિ પુગ્ગલી નૈવ પુગ્ગલ કદા, પુગ્ગલાધાર નહીં તાસ રંગી;
પરતણો ઇશ નહી અપર ઐશ્વર્યતા, વસ્તુ ધર્મે કદા ન પરસંગી. અહો
સંગહે નહીં આપે નહીં પરભણી, નવિ કરે આદરે નપર રાખે;
શુદ્ધ સ્યાદ્વાદ નિજ ભાવ ભોગીજિદે, તેહ પરભાવને કેમ આપે અહો
તાહરી શુદ્ધતા ભાસ આશ્ચર્યથી, ઉપજો રૂચિ તેણુ તત્ત્વ ઇહે;
તત્ત્વરંગી થયો દોષથી ઉભયો, દોષ ત્યાગે હલે તત્ત્વ લીહે. અહો
શુદ્ધ માર્ગે વધ્યા સાધ્ય સાધન સધ્યો, સ્વામી પ્રતિજ્ઞે સત્તા આરાધે;
આત્મ નિષ્પત્તિ તિમ સાધના નવિ ટકે, વસ્તુ ઉત્સર્ગ આત્મ સમાધે. અહો
માહરી શુદ્ધ સત્તા તણી પૂર્ણતા, તેહનો હેતુ પ્રભુ તુહિ સાચો;
દેવચંદ્ર સતચો મુનિગુણુ અનુભવ્યો, તત્ત્વ ભક્તે ભવિક સકલ રચો. અહો

સ્તવના ૬ ઠી.

(હું તુજ આગલ શી કહું કેશરીયાલાલ.—એ દેશી.)

શ્રી પદ્મપ્રભ જિન ગુણુ નિધિ રે લાલ, જગતારક જગદીશરે વાલ્હેસર,
જિન ઉપગાર થકી લહે રે લાલ, ભવિજન સિદ્ધિ જગીશ રે. વાલ્હેસર. તુઝં ૧.
તુઝ દરિસણુ મુઝ વાલહું રે લાલ, દરિસણુ શુદ્ધ પવિત્ત રે; વાલ્હેસર;
દર્શન શબ્દ નયે કરે રે લાલ, સંપ્રહ એવંભૂત રે વાલ્હેસર. તુઝં ૨.
ખીજે વૃક્ષ અનંતતા રે લાલ, પ્રસરે ભૂજલ યોગ રે; વાલ્હેસર,
તિમ મુઝ આતમ સંપદા રે લાલ, પ્રગટે પ્રભુ સંયોગ રે. વાલ્હેસર. તુઝં ૩.
જગત જંતુ કારજ રૂચી રે લાલ, સાધે ઉદયે ભાણુ રે; વાલ્હેસર,
'ચિદાનંદ સુવિલાસતા રે લાલ, વાર્ધે જિનવર ઝાણુ રે. વાલ્હેસર તુઝં ૪.
લખિ સિદ્ધિ મંત્રાક્ષરે રે લાલ, ઉપજે સાધન સંગ રે; વાલ્હેસર;
સહજ અધ્યાતમ તત્વતા રે લાલ, પ્રગટે તત્વી રંગ રે. વાલ્હેસર. તુઝં ૫.
લોહ ધાતુ કંચન હુવે રે લાલ, પારસ ફરસન પામી રે, વાલ્હેસર;
પ્રગટે અધ્યાતમ દશા રે લાલ, વ્યક્ત ગુણી ગુણુ આમ રે વાલ્હેસર. તુઝં ૬.
આતમ સિદ્ધિ કારજ ભણિ રે લાલ, સહજ નિયામક હેતુ રે; વાલ્હેસર;
નામાદિક જિનરાજનાં રે લાલ, ભવસાગર માંહે સેતુ રે. વાલ્હેસર. તુઝં ૭.
સ્થલન ઈન્દ્રિય યોગનોરે લાલ, રક્ત વરણુ ગુણુ-રાય રે; વાલ્હેસર;
દેવચંદ્ર વૃદ્ધે સ્તવ્યો રે લાલ, આપ અવર્ણુ અકાયરે. વાલ્હેસર. તુઝં ૮.

સ્તવના ૭ મી.

(હો સુફરતપ સરિખો, જગ કો નહીં —એ દેશી)

શ્રી મુપાસ આનંદમેં, ગુણુ અનંતનો કદ હો; જિનજીં
જાનાનદે પૂરણો. પવિત્ર ચારિત્રાનંદ હો. જિનજીં શ્રીમુપાસં ૧.
સંરક્ષણુ વિણુ નાથ છો, દ્રવ્ય વિના ધનવંત હો; જિનજીં
કર્તા પદ કિરિયા વિના, સંત અજેય અનંત હો. જિનજીં શ્રીમુપાસં ૨.
અગમ,અગોચર અમરતું અન્યથ ઋદ્ધિ સમૂહ હો; જિનજીં
વર્ણુ ગંધરસ ફરસવિણુ,નિજ ભોક્તા ગુણુ વ્યૂહ હો. જિનજીં શ્રીમુપાસં ૩.
અક્ષય દાન અચિંતના, લાલ અપત્ને ભોગ હો; જિનજીં
વીર્ય શક્તિ અપ્રયાસતા,શુદ્ધ સ્વગુણુ ઉપભોગ હો. જિનજીં શ્રીમુપાસં ૪.

એકાંતિક આનંદિક, સદૃશ અદૃત સ્વાધીન હો; જિનહૃં
 નિરૂપચરિત નિરૂદ્ધમુખ, અન્ય અદેતુક પીનહો. જિનહૃં શ્રીમુપાસૃં
 એક પ્રદેશે તારે, અન્યાખાધ સમાય હો; જિનહૃં
 તણુ પર્યાય અવિલાગતા, સર્વાકાશ ન માય હો. જિનહૃં શ્રીમુપાસૃં
 એમ અનંત ગુણનો ધણી, ગુણ ગુણનો આનંદ હો; જિનહૃં
 ભાગર મણુ આસ્વાદ યુત, પ્રભુ તું પરમાનંદ હો. જિનહૃં શ્રીમુપાસૃં
 અન્યાખાધ કચિ થઈ, સાધ અન્યાખાધ હો; જિનહૃં
 દેવચંદ્ર પદ તે લહે, પરમાનંદ સમાધ હો. જિનહૃં શ્રીમુપાસૃં

સ્તવના ૮ મી.

(શ્રી શ્રેયાંસ જિન અંતરજનમી.—એ દેશી.)

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિનપદ સેવા, હેવાએ જે દલિયાહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 આત્મ ગુણ અનુલવથી મલિયા, તે લવ લવથી ટલિયાહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 દ્રવ્ય સેવ વંદન નમનાદિક, અર્ચન વલી ગુણપ્રાપ્તેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 ભાવ અભેદ થવાની ધલા, પરલાવે નિકામાહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 ભાવ સેવ અપવાદે નેગમ, પ્રભુ ગુણને સંકલ્પેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 સંપ્રદ સત્તા તુલ્યારોપે, ભેદભેદ વિકલ્પેહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 વ્યવહારે બાહુ માન જાન નિજ, ચરણે જિન ગુણ રમણાહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 પ્રભુ ગુણ આલંબી પરિણામે, ઋણુ પદ ધ્યાન રમણાહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 શબ્દ શુદ્ધ ધ્યાનારોહણ, સમલિદ્ધ ગુણ દશમેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 બીજ શુદ્ધ અવિકલ્પ એકલે, એ ૧ તે અમમેહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 કિચ્છે સમકિત ગુણ પ્રગટ્યા, નેગમ પ્રભુતા અંશેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 સંપ્રદ આત્મ સત્તા લંબી, મુનિપદ ભાવ પ્રસંગેહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 ઋજુમુદ્રે જે શ્રેણપદસ્થે, આત્મ શક્તિ પ્રકાશેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 યથાયાત પદ શબ્દ સ્વરૂપે. શુદ્ધ ધર્મ ઉદ્ધારેહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 ભાવ સંગે અંગે શૈલેશે, અંતીમ દુગ નય બાણેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 આધનતાએ નિજ ગુણ વ્યકિત, તેડ સેવના વખાણેહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 કારણ ભાવ તેડ અપવાદે, કાર્ય રૂપ ઉત્સર્ગેહ; શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 આમભાવ ને ભાવ દ્રવ્ય પદ, બાણ પ્રવૃત્તિ નિસર્ગેહ. શ્રીચંદ્રપ્રભૃં
 કારણ ભાવ પરંપર સેવન, પ્રગટ કારણ ભાવેહ;

કારજ સિદ્ધે કારણતા વ્યય, શુચિ પરિણામિક ભાવોજી. શ્રીચંદ્રપ્રભ ૧૦.
પરમ ગુણી સેવક તન્મયતા, નિશ્ચય ધ્યાને ધ્યાવેજી;
શુદ્ધાત્મ અતુલવ આસ્વાદી, દેવચંદ્ર પદ પાવેજી. શ્રીચંદ્રપ્રભ ૧૧..

સ્તવના ૯ મી.

(થારા મહેલા ઉપર મેહ, ઝરૂંખે વીજલી હો લાલ.—એ દેશી.)

દીઠો સુવિધિ જિણુંદ, સમાધિરસે ભર્યો હો લાલ,	
ભાસ્વું આત્મસ્વરૂપ, અનાદિનો વિસર્યો હો લાલ;	અનાદિનો ૦
સકલ વિભાવ ઉપાધિ, થકી મન આસર્યો હો લાલ,	ધંધા ૦
સત્તા સાધન માર્ગ, ભણી એ સંચર્યો હો લાલ.	ભણી ૦ ૧.
તુમ પ્રભુ જાણુગ રીતિ, સરવ જગ દેખતા હો લાલ,	સરવ ૦
નિજ સત્તાએ શુદ્ધ, સહુને લેખતા હો લાલ;	સહુને ૦
પર પરિણતિ અદ્રેષ, પણે ઉવેખતા હો લાલ,	પણે ૦
ભાગ્યપણે નિજ શક્તિ, અનંત ગવેખતા હો લાલ.	અનંત ૦ ૨..
દાનાદિક નિજ ભાવ, હતા જે પરવશા હો લાલ,	હતા ૦
તે નિજ સનમુખ ભાવ, ઝહીલહી તુઝ દશા હો લાલ,	ઝહી ૦
પ્રભુનો અદ્ભુત યોગ, સ્વરૂપ તણી રસા હો લાલ,	સ્વરૂપ ૦
ભાસે વાસે તાસ, જાસ ગુણ તુઝ જિસા હો લાલ	જાસ ૦ ૩.
મોહાદિકની ધૂમિ, અનાદિની ઉતરે હો લાલ,	અનાદિની ૦
અમલ અખંડ અલિપ્ત, સ્વભાવજ સાંભરે હો લાલ;	સ્વભાવજ ૦
તત્ત્વ રમણુ શુચિ ધ્યાન, ભણી જે આદરે હો લાલ,	ભણું ૦
તે સમતારસ ધામ, સ્વામી મુદ્રા વરે હો લાલ.	સ્વામી ૦ ૪.
પ્રભુ છો ત્રિભુવન નાથ, દાસ હું તાહરો હો લાલ,	દાસ ૦
કરૂણાનિધિ અભિલાષ, અછે મુઝ એ ખરો હો લાલ;	અછે ૦
આત્મવસ્તુ સ્વભાવ, સદા મુઝ સાંભરો હો લાલ,	સદા ૦
ભાસન વાસન એહ, ચરણુ ધ્યાને ધરો હો લાલ.	ચરણુ ૦ ૫.
પ્રભુમુદ્રાને યોગ, પ્રભુ પ્રભુતા લખે હો લાલ,	પ્રભુ ૦
દ્રવ્ય તણે સાધર્મ્ય, સ્વસંપતિ આલખે હો લાલ,	સ્વસંપતિ ૦
આલખતાં બહુ માન, સહિત રૂચિ પણ વધે હો લાલ,	સહિત ૦
રૂચિ અનુયાયી વીર્ય, ચરણુ ધારા સઘે હો લાલ	ચરણુ ૦ ૬..

લાયોપશમિક્ક ગુણુ સર્વ, થયા તુઝ ગુણુ રસી હો લાલ, થયા૦
 સત્તા સાધન શક્તિ, વ્યક્તતા ઉદ્ધસી હો લાલ; વ્યક્તતા૦
 હવે સંપૂર્ણ સિદ્ધ, નણી શી વાર છે હો લાલ, તણી૦
 દેવચંદ્ર જિનરાજ, જગત આધાર છે હો લાલ. જગત૦ ૭.

સ્તવના. ૧૦ મી.

(આદર છવ ક્ષમા ગુણુ આદર.—એ દેશી.)

શીતળ જિનપતિ પ્રભુતા પ્રભુની, મુઝથી કહિય ન જનયછ; શીતળ૦ ૧.
 અનંતતા નિર્મલતા પૂર્ણતા, જ્ઞાન વિના ન જણાયછ. શીતળ૦ ૧.
 ચરમજલધિ જલમિણે અંજલી, ગતિ ઝીપે અતિવાયછ; શીતળ૦ ૨.
 સર્વ આકાશ ઓલધે ચરણે, પણુ પ્રભુતા ન ગણાયછ. શીતળ૦ ૨.
 સર્વ દ્રવ્ય પ્રદેશ અનંતા, તેહથી ગુણુ પર્યાયછ, શીતળ૦ ૩.
 તાસ વગેથી અનંત ગુણુ પ્રભુ, દેવજ્ઞાન કહાયછ. શીતળ૦ ૩.
 દેવજ દર્શન એમ અનંતું, અહે સામાન્ય સ્વભાવછ; શીતળ૦ ૪.
 સ્વપર અનંતથી ચરણુ અનંતું, સમરણુ સંવર ભાવછ. શીતળ૦ ૪.
 દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાલ ભાવ ગુણુ, રાજનીતિ એ ચારછ; શીતળ૦ ૫.
 ત્રાસ વિના જડ ચેતન પ્રભુની, કોષ્ટ ન લોપે કારછ. શીતળ૦ ૫.
 શુદ્ધાશય થિર પ્રભુ ઉપયોગે, જે સમરે તુજ નામછ; શીતળ૦ ૬.
 અવ્યાખ્યાધ અનંતું પામે, પરમ અમૃત મુખધામછ. શીતળ૦ ૬.
 આણી ઇશ્વરતા નિર્ભયતા, નિર્વાંછકતા કૃપછ; શીતળ૦ ૭.
 ભાવ સ્વાધિન તે અવ્યય રીતે, ઇમ અનંત ગુણુ ભુપછ. શીતળ૦ ૭.
 અવ્યાખ્યાધ મુખ નિર્મળ તે તો, કરણુ જાને ન જણાયછ; શીતળ૦ ૮.
 તેહજ એહનો જાણુ ભોક્તા, જે તુમ સમ ગુણુ રાયછ. શીતળ૦ ૮.
 એમ અનંત દાનાદિક નિજગુણુ, વચનાતિત પકુરછ; શીતળ૦ ૯.
 વાસન ભાસન ભાવે દુર્લભ, પ્રાપતી તો અતિ દુરછ. શીતળ૦ ૯.
 સકલ પ્રત્યક્ષપણે ત્રિભુવન ગર, જાણું તુઝ ગુણુ આમછ; શીતળ૦ ૧૦.
 બીજું કાંઈ ન માગુ સ્વામી, એહિજ છે મુઝ કામછ. શીતળ૦ ૧૦.
 એમ અનંત પ્રભુતા સદૃશતાં, અર્થે જે પ્રભુ રૂપછ; શીતળ૦ ૧૧.
 દેવચંદ્ર પ્રભુતા તે પામે, પરમાનંદ સ્વરૂપછ. શીતળ૦ ૧૧.

સ્તવના. ૧૧ મી.

(પ્રાણી વાણી જિનતણી.—એ દેશી.)

શ્રી શ્રેયાંસ પ્રભુ તણો, અતિ અદ્ભુત સહજનંદ રે,
 ગુણુ એકવિધ ત્રિક પરણુમ્મો, એમ ગુણુ અનંતનો વૃદ્ધ રે;
 મુનિચંદ જિણુંદ અમંદ દિણુંદ પરે, નિત્ય દીપતો મુખકંદ રે. એ આંકણી. ૧.
 નિજ જ્ઞાને કરી જ્ઞેયનો, જ્ઞાયક જ્ઞાતા પદ ધારે;
 દેખે નિજ દર્શન કરી, નિજ દશ્ય સામાન્ય જગીશ રે. મુનિચંદ ૨.
 નિજ રમ્યે રમણુ કરે, પ્રભુ આદિત્રે રમતા રામ રે,
 ભોગ અનંતને ભોગવો, ભોગે તેણે ભોક્તા સ્વામ રે. મુનિચંદ ૩.
 દેય દાન નિત દીજતે, અતિ દાતા પ્રભુ સ્વયમેવ રે;
 પાત્ર તુમ્હે નિજ શક્તિના, આલક વ્યાપકમય દેવ રે. મુનિચંદ ૪.
 પરિણામિક કારણ તણો, કર્તા ગુણુ કરણે નાથ રે;
 અક્રિય અક્ષય સ્થિતિમયી, નિકલંક અનંતી આથરે. મુનિચંદ ૫.
 પરિણામિક સત્તા તણો, આવિર્ભાવ વિશ્વાસ નિવાસ રે;
 સદજ અકર્ત્રિમ અપરાધી, નિર્વિકલ્પ ને નિ પ્રયાસ રે. મુનિચંદ ૬.
 પ્રભુ પ્રભુતા સભારતાં, ગાતા કરતાં ગુણુગ્રામ રે;
 એવક સાધનતા વરે, નિજ સંવર પરિણુતિ પામ રે. મુનિચંદ ૭.
 પ્રગટ તત્વતા ધ્યાવતા, નિજ તત્વનો ધ્યાતા થાય રે;
 તત્વરમણુ એકાગ્રતા, પૂરણુ તત્વે એહ સમાય રે. મુનિચંદ ૮.
 પ્રભુ દીઠે મુઝ સાંભરે, પરમાતમ પ્રણુનંદ રે,
 દેવચંદ જિનરાજના, નિત્ય વદો પય અરવિદ રે. મુનિચંદ ૯.

સ્તવન ૧૨ મી.

(પંથડો નિહાણુંદે ખીન જિન તણો રે.—એ દેશી)

પૂજનાનો કીજે રે આરમા જિનતણી રે, જમ્યુ પ્રગટ્યો પૂજ્ય સ્વભાવ,
 પરકૃત પૂજન રે જે ધર્યે નહી રે, સાધક કારણ દાવ. પૂજના ૧.
 ધ્યયથી પૂજન રે કારણુ ભાવનું રે, ભાવ પ્રશન્તને શુદ્ધ.
 પરમ ઇષ્ટ વજ્રલ ત્રિભુવન ધણી રે, વામુપૂજ્ય સ્વયંશુદ્ધ પૂજના ૨.
 અનીશય મહિમા રે અતિ ઉપગારતા રે, નિર્મલ પ્રભુ ગુણુ રાગ,

મુરમણિ મુરઘટ મુરતરૂં છતે રે, જિત રાગી મહાભાગ. પૂજનાં ૩.
 દર્શન જ્ઞાનાદિક ગુણુ આત્મના રે, પ્રભુ પ્રભુતા લયલીન;
 શુદ્ધ સ્વરૂપી રૂપે તન્મયી રે, તમુ આસ્વાદન પીન. પૂજનાં ૪.
 શુદ્ધ તત્વ રસ રંગી ચેતના રે, પામે આત્મસ્વભાવ;
 આત્માલંબી નિજ ગુણુ સાધતો રે, પ્રગટે પૂજ્યસ્વભાવ. પૂજનાં ૫.
 આપ અકર્તા સેવાથી હુવે રે, સેવક પૂરણુ સિદ્ધિ;
 નિજ ધન ન દીધે પણુ આશ્રિત લહે રે, અક્ષય અક્ષર રિદ્ધિ. પૂજનાં ૬.
 જિનવર પૂજા રે તે નિજ પૂજના રે, પ્રગટે અન્વય શક્તિ;
 પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે, દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ. પૂજનાં ૭.

સ્તવના ૧૩ મી.

(દાસ અરદાસ શી પેરે કહેછ —એ દેશી.)

વિમલજિન વિમલતા તાહરીછ, અવર ખીજે ન કહાય; -
 લધુ નદી જિમ તિમ લંઘીયેછ, સ્વયંભુરમણુ ન તરાય. વિમલજિન૦ ૧.
 સયલ પુઢવી ગિરિ જલ તરેછ, કોઈ તોલે એક હથ્થ;
 તેહ પણુ તુઝ ગુણુ ગણુ ભણીછ, ભાખવા નહિ સમરથ, વિમલજિન૦ ૨.
 સર્વ પુદ્ગળ નભ ધર્મનાછ, તેમ અધર્મ પ્રદેશ;
 તાસ ગુણુ ધર્મ પગળવ સહુછ, તુઝ ગુણુ એકતણો લેશ. વિમલજિન૦ ૩.
 એમ નિજ ભાવ અનતનીછ, અસ્તિતા કેટલી થાય;
 નાસ્તિતા સ્વપર પદ અસ્તિતાછ, તુઝ સમકાલ સમાય. વિમલજિન૦ ૪.
 તાહગ શુદ્ધ સ્વભાવનેછ, આદરે ધરી બહુ માન,
 તેહને તેહીજ નીપજેછ, એ કોઈ અદ્ભુત તાન. વિમલજિન૦ ૫.
 તુમ્હ પ્રભુ તુમ્હ તારક વિભુછ, તુમ સમો અવર ન કાય;
 તુમ દરિસણુ થકો હું તર્યોછ, શુદ્ધ આલંબન હોય. વિમલજિન૦ ૬.
 પ્રભુ તણી વિમલતા ઓલખીછ, જે કરે થિર મન સેવ;
 દેવચંદ્ર પદ તે લહેછ, વિમલ આનંદ સ્વયમેવ. વિમલજિન૦ ૭.

સ્તવના ૧૪ મી.

(મીઠી હો પ્રભુ મીઠી જગગુરૂ તુઝ —એ દેશી.)

મૂરતિ હો પ્રભુ મૂરતિ અનંત જિણુંદ, તાહરી હો પ્રભુ તાહરી મુઝ નયણે વશીછ.

સમતા હો પ્રભુ સમતા રસનો કંદ, સહેજે હો પ્રભુ સહેજે અનુભવ રસ લસીજી. ૧.
ભવદ્વ હો પ્રભુ ભવદ્વ તાપિત જીવ, તેહને હો પ્રભુ તેહને અમૃત ધન સમીજી;
મિથ્યા વિષ હો પ્રભુ મિથ્યા વિષની ખીવ, હરવા હો પ્રભુ હરવા જાંગુલિ મન રમીજી. ૨.
ભાવ હો પ્રભુ ભાવ ચિંતામણી એહ, આતમ હો પ્રભુ આતમ સંપતિ આપવાજી;
એહિજ હો પ્રભુ એહિજ શિવસુખ ગેહ, તત્વ હો પ્રભુ તત્વાલંબન થાપવાજી. ૩.
જાગ્યે હો પ્રભુ જાગ્યે આશ્રવ ચાલ, દીઠે હો પ્રભુ દીઠે સંવરતા વધેજી
રત્ન હો પ્રભુ રત્નત્રયી ગુણભાલ, અધ્યાતમ હો પ્રભુ અધ્યાતમ સાધન સધેજી. ૪.
મીડી હો પ્રભુ મીડી સૂરત તુઝ, દીડી હો પ્રભુ દીડી રૂચિ બહુ માનથીજી;
તુઝ ગુણ હો પ્રભુ તુઝ ગુણ ભાસન યુક્ત, સેવે હો પ્રભુ સેવે તસુ ભવ ભય નથીજી. ૫.
નામે હો પ્રભુ નામે અદ્ભુત રંગ, ઠવણા હો પ્રભુ ઠવણા દીઠે ઉલ્લસેજી;
ગુણ આસ્વાદ હો પ્રભુ ગુણ આસ્વાદ અભંગ, તન્મય હો પ્રભુ તન્મયતાએ જે ધસેજી. ૬.
ગુણ અનંત હો પ્રભુ ગુણ અનંતનો વૃંદ, નાથ હો પ્રભુ નાથ અનંતને આદરેજી,
દેવચંદ્ર હો પ્રભુ દેવચંદ્રને આનંદ; પરમ હો પ્રભુ પરમ મહોદય તે વરેજી. ૭.

સ્તવના ૧૫ મી.

(સકલ સંસાર અવતાર એ હું ગણું.—એ દેશી.)

ધર્મ જગનાથનો ધર્મ સુચિ ગાઢયે, આપણો આતમા તેહવો ભાવિયે;
જાતિ જન્મ એકતા તેહ પલટે નહી, શુદ્ધ ગુણ પળજવા વસ્તુ સત્તામયી. ૧.
નિત્ય નિરવયવ વલિ એક અક્રિયપણે, સર્વ ગત તેહ સામાન્ય ભાવે ભણે;
તેહથી ધંતર સાવયવ વિશેષતા, વ્યક્તિભેદે પડે તેહની ભેદતા. ૨.
એકતા પિંડને નિત્ય અવિનાશતા, અસ્તિ નિજ ઋદ્ધિથી કાર્ય ગત ભેદતા;
ભાવ શ્રુત ગમ્ય અભિલાષ્ય અનંતતા, ભવ્ય પર્યાયની જે પરાવર્તિતા. ૩.
ક્ષેત્ર ગુણ ભાવ અવિભાગ અનેકતા, નાશ ઉત્પાદ અનિત્ય પર નારિતતા;
ક્ષેત્ર વ્યાપ્યત્વ અભેદ અવ્યક્તતા, વસ્તુ તે રૂપથી નિત્ય અભવ્યતા. ૪.
ધર્મ પ્રાગ્ભાવતા સકલ ગુણ શુદ્ધતા, ભોગ્યતા કર્તૃતા રમણુ પરિણામતા,
શુદ્ધ સ્વપ્રદેશતા તત્વ ચતુર્યતા, વ્યાપ્ય વ્યાપક તથા ગ્રાહ્ય ગ્રાહક ગતા. ૫.
સગ પરિહારથી સ્વામી નિજ પદ લણું, શુદ્ધ આત્મિક આનંદ પદ સંગ્રહું;
જહવિ પરભાવથી હું ભવોદધિ વશ્યો, પરતણો સંગ સસારતાયે અશ્યો. ૬.
તહવિ સત્તા ગુણે જીવ અનિર્મલો, અન્ય સંશ્લેષ જિમ પ્રિટક નવિ શામલો;
જે પરોપાધિથી દુષ્ટ પરિણતિ ગ્રહી, ભાવ તાદાત્મ્યમાં માહરૂં તે નહીં. ૭.

તિણે પરમાત્મ પ્રભુ ભક્તિ રંગી થઇ, શુદ્ધ કારણ રસે તત્ત્વ પરિણુતિમયી;
 આત્મગ્રાહક થયે તજે પર ગ્રહણતા, તત્ત્વ ભોગી થયે દેહ પર ભોગ્યતા. ૮.
 શુદ્ધ નિ.પ્રયાસ નિજભાવ ભોગી યદા, આત્મક્ષેત્રે નહિં અન્ય રક્ષણ તદા;
 એક અસહાય નિરસંગ નિર્દ્વંદ્વતા, શક્તિ ઉત્સર્ગની હોય સહુ વ્યક્તતા. ૯.
 તેણે મુઝ આત્મા તુઝ થકી નીપજે, માહરી સંપદા સકલ મુઝ સંપજે;
 તિણે મન મંદિરે ધર્મ પ્રભુ ધ્યાઇયે, પરમ દેવચંદ્ર નિજ સિદ્ધિ મુખ પાઇયે. ૧૦.

સ્તવના ૧૬ મી.

(માલા કિહાં છે રે.—એ દેશી.)

જગત દિવાકર જગત કૃપાનિધિ, વાલ્હા મારા સમવસરણમાં યેહા રે;
 ચક્રિમુખ ચક્રિવિહુ ધર્મ પ્રકાશે, તે મેં નયણે દીઠા રે. ભવિકં ૧.
 ભવિકં જન હરખો રે, નિરખી શાંતિજિણુંદ. ભવિકં ૧.
 ઉપશમ રસનો કંદ, નહિ ધણ સરખો રે. એ આંકણી.
 પ્રાંતિહારજ અતિશય શોભા વાલ્હા, તે તો કહિય ન જાવે રે;
 ધ્રુવ બાલકથી રવિ કરભરનું, વર્ણન કેણિપરે થાવે રે. ભવિકં ૨.
 વાણી ગુણ પાંત્રીશ અનોપમ વાલ્હા, અવિસંવાદ સરખે રે,
 ભવ દુઃખ વારણ શિવ મુખ કારણ, મુઘા ધર્મ પ્રરખે રે. ભવિકં ૩.
 દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર દિશ મુખ વાલ્હા, ઠંવણા જિન ઉપગારી રે;
 તમુ આલંબન લહિય અનેકા, તિહાં થયા સમકિત ધારી રે. ભવિકં ૪.
 ખટનય કારજરખે ઠંવણા વાલ્હા, સગ નય કારણ હાણી રે;
 નિમિત્ત સમાન થાપના જિનશ, એ આગમની વાણી રે. ભવિકં ૫.
 સાધક ત્રીન નિક્ષેપા મુખ્ય વાલ્હા, જે વિણ ભાવ ન લહિએ રે,
 ઉપકારી દુગ ભાખે ભાખ્યા, ભાવ વચ્કનો ગ્રહીયે રે. ભવિકં ૬.
 ઠંવણા સમવસરણે જિનસેતી વાલ્હા, ભે અભેદતા વાધી રે;
 એ આત્મના સ્વસ્વભાવ ગુણ, વ્યક્તિ યોગ્યતા સાધી રે. ભવિકં ૭.
 ભલું થયું મેં પ્રભુ ગુણ ગાયા વાલ્હા, રસનાનો ફળ લીધો રે;
 દેવચંદ્ર કહે માહરા મનનો, સકલ મનોરથ સીધો રે. ભવિકં ૮.

સ્તવના ૧૭ મી.

(ચરમ જિનેસર —એ દેશી.)

શમવસરણ યેસી કરી રે, બારહ પરપદ માંહિ,
 વસ્તુ સ્વરૂપ પ્રકાશતા રે, કરણા રજગ નાહો રે. કુંથુજિનેસર. ૧.

નિર્મલ તુઝ મુખ વાણી રે, જે શ્રવણે સુણે;
 તેહિજ ગુણ મહિ ખાણી રે, કુંથુજિનેસર. ઐ આંકણી.
 ગુણ પર્યાય અનંતતા રે, વલી સ્વભાવ અગાહ;
 નય ગમ ભંગ નિક્ષેપના રે, હેયાદેય પ્રવાહ રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૨.
 કુંથુનાથ પ્રભુ દેશના રે, સાધન સાધક સિદ્ધિ;
 ગૌણ મુખ્યતા વચનમાં રે, જ્ઞાન તે સકલ સમૃદ્ધિ રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૩.
 વસ્તુ અનંત સ્વભાવછે રે, અનંત કથક તસુ નામ,
 ગ્રાહક અવસર યોધથી રે, કહેવે અર્પિત કામો રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૪.
 શેષ અનર્પિત ધર્મને રે, સાપેક્ષ શ્રદ્ધાઘોષ,
 ઉભય રહિત ભાસન હવે રે, પ્રગટે કેવલ ઘોષ રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૫.
 છતિ પરિણુતિ ગુણ વિર્તાના રે, ભાસન ભોગઆનંદ;
 સમકાલે પ્રભુ તાહરે રે, રમ્ય રમણ ગુણ વૃદ્ધો રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૬.
 નિજ ભાવે શી અસ્તિતા રે, પરનામિત્વ સ્વભાવ;
 અસ્તિપણે તે નાસ્તિતા રે, સીય તે ઉભય સ્વભાવો રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૭.
 અસ્તિભાવ જે આપણો રે, રૂચિ વૈરાગ્ય સમેત;
 પ્રભુ સન્મુખ વંદન કરી રે, માગિશ આતમ હેતો રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૮.
 અસ્તિ સ્વભાવ રૂચિ થઈ રે, ધ્યાતો અસ્તિ સ્વભાવ;
 દેવચંદ્ર પદ તે લહે રે, પરમાનંદ જમાવો રે. કુંથુજિનેસર ૦ ૯.

સ્તવના ૧૮ મી.

(રામચ દ્રઢંગાગમે, આપોમોરી રહ્યો રે—એ દેશી)

પ્રભુમો શ્રી અરનાથ, શિવપુર સાથ ખરોરી,
 ત્રિભુવન જન આધાર, ભવનિસ્તાર કરોરી ૧
 કર્તા કારણ યોગ, કારજ સિદ્ધિ લહેરી,
 કારણ ચાર અનૂપ, કાર્યોથી તેહ અહેરી ૨.
 જે કારણ તે કાર્ય, આગે પૂર્ણ પદેરી,
 ઉપાદાન તે હેતુ, માટી ઘટ તે વદેરી. ૩.
 ઉપાદાનથી ભિન્ન જે વિણુ કાર્ય ન થાયે;
 ન હુવે કારજ રૂપ, કર્તાને વ્યવસાયે. ૪.
 કારણ તેહ નિમિત્ત, અકાદિક ઘટ ભાવે,

કાર્ય તથા સમવાય, કારણ નિયતને દાવે.	૫.
વસ્તુ અભેદ સ્વરૂપ, કાર્યપણું ન ગ્રહેરી;	
તે અસાધારણ હેતુ, કુભેસ્થાસ લહેરી.	૬.
જેહનો નવિ વ્યાપાર, લિન નિયત બહુ ભાવી;	
ભૂમિકાલ આકાશ, ઘટ કારણ સદ્ભાવી.	૭.
એહ અપેક્ષા હેતુ, આગમ માંહી કહોરી;	
કારણ પદ ઉત્પન્ન, કાર્ય થયે ન લહોરી.	૮.
કર્તા આતમ દ્રવ્ય, કારજ સિદ્ધિ પણોરી;	
નિજ સત્તાગત ધર્મ, તે ઉપાદાન ગણોરી.	૯.
યોગસમાધિ વિધાન, અસાધારણ તેહ વહેરી;	
વિધિ આચરણા ભક્તિ, જેણે નિજ કાર્ય સધેરી.	૧૦.
નરગતિ પદમ સંધયણ, તેહ અપેક્ષા જાણો;	
નિમિત્તાશ્રીત ઉપાદાન, તેહને લેખે આણો.	૧૧.
નિમિત્ત હેતુ જિનરાજ, સમતા અમૃત ખાણી;	
પ્રભુ અવલંબન સિદ્ધિ, નિયમા એહ વખાણી.	૧૨.
પુષ્ટ હેતુ અરનાથ, તેહને ગુણથી હલિયે;	
રીઝ ભક્તિ બહુ માન, ભોગ ધ્યાનથી મલિયે.	૧૩.
મોહોટાને ઉત્સંગ, બેઠાને શી ચિંતા;	
તિમ પ્રભુ ચરણ પસાય, સેવક થયા નિચિંતા.	૧૪.
અરપ્રભુ પ્રભુતા રંગ, અંતર શક્તિ વિકાશી;	
દેવચંદ્રને આનંદ, અક્ષય ભોગ વિલાસી.	૧૫.

સ્તવના ૧૯ મી.

(દેખી કામની દોય.—એ દેશી.)

મહિનાથ જગનાથ, ચરણ યુગ ધ્યાન્યે રે	ચરણ૦	
શુદ્ધાતમ પ્રાગ્ભાવ, પરમ પદ પાધ્યે રે	પરમ૦	
સાધક કારક પદક, કરે ગુણ સાધના રે	કરે૦	
તેહહિજ શુદ્ધ સ્વરૂપ, થાયે નિરાબાધના રે	થાયે૦	૧.
કર્તા આતમ દ્રવ્ય, કારજ નિજ સિદ્ધતા રે	કારજ૦	
ઉપાદાન પ્રણામ, પ્રયુક્ત તે કરણતા રે	પ્રયુક્ત૦	

આતમ સંપદ દાન, તેહ સંપ્રદાનતા રે	તેહ૦	
દાતા પાત્રને દેય, ત્રિભાવ અભેદતા રે	ત્રિભાવ૦	૨.
સ્વપર વિવેચન કરણ, તેહ અપાદાનથી રે	તેહ૦	
સકલ પર્યાય આધાર, સબધ આ સ્થાનથી રે	સંબંધ૦	
બાધક કારક ભાવ, અનાદિ નિવારવા રે	અનાદિ૦	
સાધકતા અવલંબી, તેહ સમારવા રે	તેહ૦	૩.
શુદ્ધપણે પર્યાય, પ્રવર્તન કાર્યમેં રે	પ્રવર્તન૦	
કર્તાદિક પરિણામ, તે આતમ ધર્મમેં રે	તે૦	
ચેતન ચેતન ભાવ, કરે સમ વેતમેં રે	કરે૦	
સાદિ અનંતો કાલ, રહે નિજ ખેતમેં રે	રહે૦	૪.
પરકર્તૃત્વ ભાવ, કરે તાં લગી કરે રે	કરે૦	
શુદ્ધ કાર્ય રૂચિ ભાસ, થયે નવિ આદરે રે	થયે૦	
શુદ્ધાતમ નિજ કાર્ય, રૂચિકારક દિરે રે	રૂચિ૦	
તેહિજ મૂલ સ્વભાવ, અહે નિજ પદ વરે રે	અહે૦	૫
કારણ કારણ રૂપ, અછે કારક દશા રે	અછે૦	
વસ્તુ પ્રગટ પર્યાય, એહ મનમેં વશ્યા રે	એહ૦	
પણ શુદ્ધ સ્વરૂપ ધ્યાન, તે ચેતનતા અહે રે	તે૦	
તવ નિજ સાધક ભાવ, સકલ કારક લહે રે	સકલ૦	૬
માહરં પૂર્ણાનંદ, પ્રગટ કરવા લણી રે	પ્રગટ૦	
પુષ્ટાલબ્ધ રૂપ, એવ પ્રભુજી તણી રે	એવ૦	
દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર, ભગતિ મનમેં ધરો રે	ભગતિ૦	
આવ્યાબાધ અનંત. અક્ષય પદ આદરો રે	અક્ષય૦	૭.

સ્તવના ૨૦ મી.

(ઝાલગડી ઝાલગડી મુહેવી હો શ્રી શ્રેયાંસની રે—એ દેશી.)

ઝાલગડી ઝાલગડી તોડીજે શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામીની રે, જેહથી નિજ પદ સિદ્ધિ,
 કેવલ કેવલ જ્ઞાનાદિક ગુણ ઉલ્લસે રે, લહીયે સહજ સમૃદ્ધિ. ઝાલગડી૦ ૧.
 ઉપાદાન ઉપાદાન નિજ પરિણુતિ વસ્તુની રે, પણ કારણ નિમિત્ત આધીન;
 પુષ્ટ અપુષ્ટ દુર્વધ તે ઉપદેશ્યો રે, આહક વિધિ આધીન ઝાલગડી૦ ૨.
 સાધ્ય સાધ્ય ધર્મ જે માહી હુવે રે, તે નિમિત્ત અતિ પુષ્ટ;

પુષ્ટ પુષ્ટ માંહી તિલ વાસક વાસના રે, નવિ પ્રધ્વંસક દુષ્ટ. ઓલંગડી ૩.
 દંડ દંડ નિમિત્ત અપુષ્ટ ઘડા તણો રે, નવિ ઘટતા તસુ માંહી;
 આધક સાધક પ્રધ્વંસકતા અછે રે, તિણે નહીં નિયત પ્રવાહ. ઓલંગડી ૪.
 પટકારક પટકારક તે કારણ કાર્યનાં રે, જે કારણ સ્વાધિન;
 તે કર્તા તે કર્તા સહુકારક તે વસુ રે, કર્મ તે કારણ પીન. ઓલંગડી ૫.
 કારણ કારણ સંકલ્પે કારક દશા રે, છતિ સત્તા સદ્ભાવ;
 અથવા અથવા તુલ્ય ધર્મને જોયવે રે, સાધ્યારોપણ દાવ. ઓલંગડી ૬.
 અતિશય અતિશય કારણકારક કરણતા રે, નિમિત્ત અને ઉપાદાન;
 સંપ્રદાન કારણ પદ ભવનથી રે, કારણ વ્યય અપાદાન. ઓલંગડી ૭.
 ભવન ભવન વ્યયવિણું કારજ નવિ હુવે રે, જિમ દપદે ન ઘટવ;
 શુદ્ધાધાર શુદ્ધાધાર સ્વશુણુ ધ્રુવ છે રે, સત્તાધાર સુતતવ ઓલંગડી ૮.
 આતમ આતમ કર્તા કારજ સિદ્ધતા રે, તસુ સાધન જિનરાજ,
 પ્રભુ દીઠે પ્રભુ દીઠે કારજ રૂચિ ઉપજે રે, પ્રગટે આતમ સમાજ. ઓલંગડી ૯.
 વંદન વંદન સેવન નમન વલિ પૂજના રે, સમરણુ સ્તવન વલી ધ્યાન,
 દેવચંદ્ર દેવચંદ્ર કિજે જિન રાજની રે, પ્રગટે પૂર્ણ નિધાન. ઓલંગડી ૧૦.

સ્તવના ૨૧ મી.

(ખીછાલારી પાલ, હલા નેય રાજવી રે.—એ દેશી)

શ્રી નમિ જિનવર સેવ, ધનાધન ઉનમ્યો રે	ધનાધન ૦
દીઠાં મિથ્યારો, ભવિક ચિતથી ગમ્યો રે	ભવિક ૦
શુચિ આચરણા રીતિ તે, અશ્રિ વધ વડાં રે	તે ૦
આતમ પરિણુતિ શુદ્ધ, તે વીજ ઝથુકડા રે	તે ૦ ૧.
વાજે વાય સુવાય, તે પાવન ભાવના રે	તે ૦
ઈંદ્ર ધનુપ ત્રિક યોગ, તે ભક્તિ ધકમના રે	તે ૦
નિર્મલ પ્રભુ સ્તવ ઘોષ, ધ્વની ધન ગર્જના રે	ધ્વની ૦
તૃપણુ ગ્રીક્ષ્મ કાલ, તાપની તર્જના રે	તાપની ૦ ૨.
શુભ લેસ્થાની આલિ, તે યગ પંક્તિ યની રે	તે ૦
શ્રેણી સરોવર હંશ, વસે શુચિ શુણુ મુનિ રે	વસે ૦
ચઉગતિ મારગ બંધ, ભવિકજન ધર રહ્યા રે	ભવિક ૦
ચેતન સમતા સંગ, રંગમેં ઉમહ્યા રે	રંગમેં ૦ ૩.

સમ્યક્દષ્ટિ મોર, તિહાં હરખે થણું રે	તિહાં૦
દેખી અદ્ભુત રૂપ, પરમ જિનવર તણું રે	પરમ૦
પ્રભુ ગુણનો ઉપદેશ, તે જલધારા વહી રે	તે૦
ધરમ રૂચિ ચિત્ત ભૂમિ, માંહિ નિશ્ચલ રહી રે	માંહિ૦ ૪.
આતક શ્રમણ સમૂહ, કરે તવ પારણો રે	કરે૦
અનુભવ રસ આસ્વાદ, સકલ દુઃખ વારણો રે	સકલ૦
અશુભાચાર નિવારણ, તૃણ અફરતા રે	તૃણ૦
વિરતિ તણા પરિણામ, તે બીજની પૂરતા રે	તે૦ ૫.
પંચ મહાવ્રત ધાન્ય, તણા કર્પણ વધ્યાં રે	તણા૦
સાધ્ય ભાવ નિજ થાપી, સાધનતાએ સધ્યા રે	સાધનતા૦
ક્ષાયિક દરિશન ગ્યાન, ચરણગુણઉપના રે	ચરણ૦
આદિક બહુગુણ સસ્ય, આતમધર નીપના રે	આતમ૦ ૬.
પ્રભુ દરિસણ મહામેહ, તણે પરવેશમેં રે	તણે૦
પરમાનંદ સુલિક્ષ, થયા મુઝ દેશમેં રે	થયા૦
દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર, તણો અનુભવ કરો રે	તણો૦
સાદિ અનંતો કાળ, આતમ મુખ અનુસરો રે	આતમ૦ ૭.

સ્તવના ૨૨ મી.

(પદ્મપ્રભ જિન જઈ અલગા વશ્યા.—એ દેશી.)

નેમિ જિણેસર નિજ કારજ કરચું, છાંડ્યો સર્વ વિભાવો જી;	
આત્મશક્તિ સકલ પ્રગટી કરી, આસ્વાદો નિજ ભાવો જી	નેમિ૦ ૧.
રાજુલ નારીરે સારી ભતિ ધરી, અવલંબ્યા અરિહંતો જી;	
ઉત્તમ સંગેરે ઉત્તમતા વધે, સંધે આનંદ અનંતો જી.	નેમિ૦ ૨.
ધર્મ અધર્મ આકાશ અચેતના, તે વિજિતિ અગ્રણો જી;	
પુદ્ગલ ગ્રહવેરે કર્મ કલંકતા, વાધે બાધક બાણો જી.	નેમિ૦ ૩.
રાગી સંગે રે રાગ દશા વધે, થાયે તિણે સંસારો જી;	
નીરાગીથી રે રાગનું જોડવું, લહીએ ભવનો પારો જી.	નેમિ૦ ૪.
અપ્રશસ્તારે ટાલિ પ્રશસ્તાંતા, કરતાં આશ્રમ નાસે જી;	
સંવર વાધે રે સાધે નિજજા, આતમભાવ પ્રકાસે જી.	નેમિ૦ ૫.

નેમિ પ્રભુ ધ્યાને રે એકવતા, નિજ તાવે એક તાનો છ;
 શુદ્ધ ધ્યાને રે સાધિ સુસિદ્ધતા, લહિયે મુક્તિ નિદાનો છ. નેમિ૦ ૬.
 અગમ અરૂપી રે અલખ અગોચર, પરમાત્મ પરમીસો છ;
 દેવચંદ્ર જિનવરની સેવના, કરતાં વાધે જગીસો છ. નેમિ૦ ૭.

સ્તવના ૨૩ મી.

(કરખાની—દેશી.)

સહજ ગુણ આગરો, સ્વામી મુખ સાગરો,
 જ્ઞાન વૈરાગ્યરો પ્રભુ સવાયો;
 શુદ્ધતા એકતા, તીક્ષ્ણતા ભાવથી,
 મોહ ત્રિપુ છિતિ જય પડહ વાયો. સહજ૦ ૧.
 વસ્તુ નિજ ભાવ, અવિભાસ નિકલંકતા,
 પરિણુતિ વૃત્તિતા કરી અભેદે;
 ભાવ તાદાત્મ્યતા, શક્તિ ઉદ્ધાસથી,
 સંતિત યોગને તું ઉચ્છેદે. સહજ૦ ૨.
 દોષ ગુણ વસ્તુની, લખિય યથાર્થતા,
 લહિ ઉદાસીનતા અપર ભાવે;
 અસિ તત્ત્વન્યતા, ભાવ કર્તાપાણ્ય,
 પરમ પ્રભુ તું, રમ્યો નિજ સ્વભાવે. સહજ૦ ૩.
 શુભ અશુભ ભાવ, અવિભાસ તહકીકતા,
 શુભ અશુભ ભાવ, તિહાં પ્રભુ ન કીધો;
 શુદ્ધ પરિણામતા, વીર્ય કર્તા થઈ,
 પરમ અક્રીયતા, અમૃત પીધો. સહજ૦ ૪.
 શુદ્ધતા પ્રભુ તણી, આત્મભાવે રમે,
 પરમ પરમાત્માતા, તાસ થાયે;
 મિશ્ર ભાવે અછે, ત્રિગુણની લિખતા,
 ત્રિગુણ એકવ તુઝ ચરણ આયે. સહજ૦ ૫.
 ઉપશમ રસ ભરી, સર્વ જન શંકરી,
 મૂર્તિ જિનરાજની આજ ભેટી;

કારણે કાર્યનિષ્પત્તિ શ્રદ્ધાન છે,
 તિણે ભવ ભ્રમણની ભીડ મેટી. સહજ૦ ૬.
 નયર ખંભાયતે, પાર્શ્વ પ્રભુ દર્શને,
 વિકસતે હૃદય ઉત્સાહ વાધ્યો;
 હેતુ એકત્વતા, રમણ પરિણામથી,
 સિદ્ધિ સાધક પણે આજ સાધ્યો. સહજ૦ ૭.
 આજ કૃત પુણ્ય, ધન્ય દાહ મારો થયો,
 આજ નર જનમ મેં સફલ ભાવ્યો;
 દેવચંદ્ર સ્વામી ત્રેવીશમો વંદીયો,
 ભક્તિભર ચિત્ત તુઝ ગુણ રમાવ્યો. સહજ૦ ૮.

સ્તવના ૨૪ મી.

(કંડખાની—દેશી)

તાર હો તાર પ્રભુ, મુઝ સેવક ભણી, જગતમાં એટલું મુજશ લીજે;
 દાસ અવગુણ ભર્યો, જાણી પોતા તણો, દયાનિધી દીન પર દયા કીજે. તાર૦ ૧.
 રાગદ્વેષ ભર્યો, મોહ વૈરી નડ્યો, લોકની રીતિમાં ઘણુંયે ગતો;
 ક્રોધવશધમધમ્યો, શુદ્ધ ગુણ નવિરમ્યો, ભમ્યો ભવમાંહિ હું વિષય માતો. તાર૦ ૨.
 આદ્યું આચરણુ, લોક ઉપચારથી, શાસ્ત્ર અભ્યાસ પણ કાંઈ કીધા;
 શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વલિ, આત્મ અવલંબવિનુ, તેહવો કાર્ય તણે કે ન સીધા. તાર૦ ૩.
 સ્વામી દરિસણુ સમો, નિમિત્તલહી નિર્મલો, જો ઉપાદાન એ શુચિ ન થાશે;
 દોષ કે વસ્તુનો, અહવાઉદ્યમ તણો, સ્વામી સેવા સહી નિકટ લાશે. તાર૦ ૪.
 સ્વામી ગુણ ઓલખી, સ્વામીને જે ભજે દરિસણુ સુદતા તેહ પામે;
 જ્ઞાન ચારિત્ર તપ, વીર્ય ઉદ્ધાસથી કર્મ છૂપી વસે મુક્તિ ધામે. તાર૦ ૫.
 જગતવત્સલ, મહાવીર જિનવર સુની, ચિત્ત પ્રભુચરણને શરણ વાશ્યો;
 તારજો આપજી, ગિરદ નિજ રાખવા, દાસની સેવના રખે જોશો. તાર૦ ૬.
 વીનતિ માનજો, શક્તિ એ આપજો, ભાવ સ્યાદાદતા શુદ્ધ ભાસે;
 સાધિ સાધકદશા, સિદ્ધતા અનુભવી, દેવચંદ્ર વિમલ પ્રભુતા પ્રકાસે. તાર૦ ૭.

કળીશ.

ચોવીસે જિનગુણ ગાઈયે, ધ્યાઈયે તત્ત્વરુવરૂપો જી;
 પરમાનંદ પદ પાઈયે, અક્ષય જ્ઞાન અનૂપો જી. ચોવીસે ૧.

પવદહસેં બાવન લલા, ગણધર ગુણુ લંદારે છે;	
અમતામયિ સાહુ સાહુણી, સાવય સાવઈ સારે છે.	ચોવિસેં ૨.
વર્ધમાન છનવર તણો, શાસન અર્તિ સુખકારે છે;	
ચઢિવિહુ સંઘ વિરાજતાં, ફૂસમ કાલ આધારે છે.	ચોવીસેં ૩.
જિન સેવનથી જ્ઞાનતા, લહે હિતાહિત બોધા છે;	
અહિત ત્યાગ હિત આદરે, સંયમ તપની શોધા છે.	ચોવિસેં ૪.
અલિનવ કર્મ અગ્રહણતા, છર્ણુ કર્મ અભાવો છે.	
નિઃકર્મીને અબાધતા, અવેદન અનાકુલ ભાવો છે.	ચોવિસેં ૫.
ભાવરોગના વિગમથી, અચક્ષ અદ્વય નિરાબાધો છે;	
પુર્ણાનંદ દશા લહી, વિકસે સિદ્ધ સમાધા છે.	ચોવિસેં ૬.
શ્રી જિનચંદ્રની સેવના, પ્રગટે પુણ્ય પ્રધાનો છે;	
ગુમતિ સાગર અતિ ઉલ્લસે, સાધુરંગ પ્રબુધ્યાનો છે.	ચોવિસેં ૭.
ગુવિહિત ગચ્છ ખરતરવડે, રાજ સાગર ઉવઝાયો છે,	
જ્ઞાન ધર્મ પાઠક તણો, શિષ્ય સુજસ સુખદાયો છે.	ચોવિસેં ૮.
દીપચંદ્ર પાઠક તણો, શિષ્ય સ્તવે જિનરાજે છે;	
દેવચંદ્ર પદ સેવતાં, પુર્ણાનંદ સમાજે છે.	ચોવિસેં ૯.

હીત શ્રી દેવચંદ્રજી કૃત ચતુર્વિંશતિ સમાપ્ત.

શ્રીમાન્ વીરવિજયજી.

જન ૦ ૯.

શ્રીમાન્ વીરવિજયજી આ સૈકાના પ્રારંભની લગભગમા વિદ્યમાન હ- જન્મમા થયા છે. તેઓના ગુરૂશ્રીનું નામ શ્રીમાન્ શુભવિજયજી
જા ૦ જિન ૦ ૧૦.

ધમ્મિલ કુમાર.

જા ૦ જિન ૦ ૧૧.

સલ્લા ૦

સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૨.

દ્રુતવિલંબિતવૃત્તમ્.

સલ્લા ૦

સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૩.

સકલશાસ્ત્રમહોદધિપારગં, સમરસૈકંસુધ્યં સલ્લા ૦

મુખકરં શુભવિજયનામકં, મનસિ મંત્ર સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૪.

કમલભૂતનયામભિનમ્ય તાં, કવિજ્ઞે એક; સલ્લા ૦

રસિક પ્રાકૃતબંધ કથામિમાં, સાજન સાર; વિવેક. સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૫.

સલ્લા ૦

દોહન દેશરીખાલ. સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૬.

શ્રી શંખેશ્વર પાસજી, વૃદ્ધિવતો રે નિત્ય, સલ્લા ૦

સમરી અમરી પરવંતી મગળ ગીત. સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૭.

વિજયવતિ વિજયાજનકે મુક્યો નિશાલ; સલ્લા ૦

નિત્ય રહે હૃદયનો, સુંદર રૂપ રસાલ. સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૮.

નામ પકાડ્યો, સદગુરૂ વિનયે ઉપદેશ; સલ્લા ૦

મુજ પદ્મા રંજતો, પામ્યો યૌવન વેશ. સલ્લા ૦ જિન ૦ ૧૯.

તેહ તણી લણ્યો, જૈન મુનિની રે પાસ; સલ્લા ૦

વસુદેવ પૂજા કરે, શ્રદ્ધાસયુત વાસ. સલ્લા ૦ જિન ૦ ૨૦.

નિર્મલ કુવરનો, તેની પેહેલી રે ટાલ; સલ્લા ૦

બારે પરખાજન, સુણજે થઈ ઉજમાલ સલ્લા ૦ જિન ૦ ૨૧.

સમકિતવં દોહરો.

દેશવિરતિ ત ધરે વસે, ધનવસુ નામે એક;

વ્યવહારીયો, ધર્મ ટેક અતિ રેક.

૧.

- ધનદત્તા તસ વલ્લભા, પુત્રી પાવન અંગ;
 નામે યશોમતી ગુણવતી, મુખની સંહલી પ્રસંગ. ૨
 કાવણીય રૂપ અલંકરી, ચોશઠ કલા નિધાન,
 તેહિજ ગુરૂ પાસેં ભણે, તત્ત્વજ્ઞાન વિજ્ઞાન. ૩.
 ધમ્મિલ કુંવરને દેખીને, સા પામી વ્યામોહ;
 ભણવું ગણવું નવિ રૂએ, વેધકને વિચ્છેહ. ૪.
 એક દીપકથી ગેહમેં, સર્વ પ્રગટ નિધિ હોય;
 નેહ છુપાયો નહિં છુપે, જિહાં દ્રગદીપક દોય. ૫. દાષ્ટ ૩
 વાત લલી સખીયો કહે, શેઠની આગલ એમ;
 ધમ્મિલ રંગી તુમસુતા, ખીજે વરવા નેમ. ૬.

હાલ ૨ જી.

(પાપરથાનક અજીઆરમું રાગ રે—એ દેશી.)

- ધનવમુ વાત એ દિલમાં લાવે રે, મુરેંદ્રદત્ત તેણે ધર જાવે રે;
 વાત મુણાવી વચન તે લીધું રે, ધમ્મિલ કુંવર તિલક શિર કીધું રે. ૧.
 બેહુ ધર વિવાહ આચ્છવ થાય રે, એક એકનેધેર જમવા જાય રે;
 આચ્છવ મહોચ્છવ સાજન મેનરે, જ્ઞેશી સાધે લગનની વેળા રે. ૨.
 ઓરી ખાંધી મુંદર હામે રે, વરકન્યા પરણાવ્યાં પ્રેમે રે;
 બહુ ઋદ્ધિ વિસર્જન કીધાં રે, નિજ ધર માંહે પોંખી લીધાં રે. ૩.
 વર આવાસેં વસીયાં પ્રીતિ રે, સુખ ભોગવતાં સ્વર્ગની રીતિ રે;
 કેતા દિનરસસુખ ભર જાતા રે, પુણ્યાર્થી ધમ્મિલ ધર્મે રાતા રે. ૪.
 અધ્યાતમ રસ ભણતા માંડે રે, પુસ્તક લાઘયકી નવિ છાંડે રે;
 સાધર્મિશું એહક લલી રે, પોસલ પટિકમણી ટોલી રે. ૫.
 વણિજ ક્રિયા જુઠે વ્યવહાર રે, મોહની જલ યશોમતી નાર રે;
 તે કીધા સઘળો પરિહાર રે, આત્મધ્યાની દુઆ વ્રતધાર રે. ૬.
 નારી વંછે વનજલ કીડા રે, કુંઆર કહે એકેટી પીડા રે;
 સા કહે ચાલો આજીવનાણી રે, કુંઆર કહે નહીં એ જિનવાણી રે. ૭.
 છે ભેલા ખટરસ પાક રે, આજ નવિ ધાર્યો ઘૂત શાક રે;
 વંછે સા કનકાવલી હાર રે, લ્યો માળા ને ગણો નવકાર રે. ૮.

- વેહેપારી આવે ધરઆર રે, બોલાવે ભોળા અણુગાર રે;
 પૃથે સખીયો યશોમતી કેમ રે, પ્રીતમ તુજ પાલે છે પ્રેમ રે. ૯.
- બોલે સા મુજ પીયુ સંયોગ રે, પારવતી ને શંકર યોગ રે;
 જળ આહે સા ભોજન ભાવે રે, આક તણાંકળ શિવ મંગાવે રે. ૧૦. આક
 સામગ્રી સંભોગની ખ્યાવે રે, તવ એક પાદે જોગ ધરાવે રે;
 અંગે આહે જળ શણુગાર રે, તવ આપે પત્રગ બેચાર રે. ૧૧. ૨૦
- આહે વિલેપન ભરમ ચઢાવે રે, ગીત ગાન સર ગાલ બળવે રે;
 વાહનવેલા સાંઠ પ્રયાણુ રે. મંદિર માગે વસે સમશાન રે. ૧૨.
- પરનારી દેખીને રાચે રે, ભીલડી પૂઠે નાગો નાચે રે;
 ધરી અધોગ હૃદયથી ઉવેખી રે, એ વર ગૌરી અમરતે દેખી રે. ૧૩.
- યાગ ધણા જન ધર ધૂંમાવે રે, રહોરહો ગૌરી મા કહી ગાવે રે;
 પણુ પતિ દેખી મન લજવે રે, દૂપે પડતી દુઃખ સમાવે રે. ૧૪.
- એમ મુણી સખીયો કરતી વાત રે, વાત લહે ધમ્મિલની માત રે;
 શેઠની આગે વાત પ્રકાશી રે, પુત્ર ભલો પણુલોકમે હાંસી રે. ૧૫.
- આ સંસાર તણો આચાર રે, જાણે નહીં ત્રીતિવ્યવહાર રે;
 પડિત મૂરખ કહી લોક તે ગાવે રે, ધરનો ભાર તે કાણુ બિઠાવે રે. ૧૬.
- પુત્ર વિના અહોનિશ દુઃખ ધરતારે, પુત્ર થયે પણુ નહીં શીતલતા રે;
 તે માટે જુગટીઆ ટોલે રે, રહેતાં તે સંસારે ભોલે રે. ૧૭.
- ધમ્મિલ કુંવનો રાસ રસાળ રે, ત્યાં એ બોલી બીજી ઢાળ રે;
 એકવરગી સંસારે દુઃખીઆરે, શ્રી શુભવીર ત્રિવર્ગે મુખીઆરે. ૧૮.

દોહરા.

- શેઠ કહે મુણુ સુંદરી, તેં સાચી કહી વાત;
 પણુ સંગાત વ્યસની તણી, મુણી જનને ગુણુધાત. ૧.
- મંસ પ્રસંગે દયા નહીં, મંદિરાએ યશનાશ;
 કુલક્ષય વેશ્યા સંગતે, હિંસા ધર્મ વિનાશ. ૨.
- મરણુ લહે ચોરી થકો, સર્વનાશ પરદાર;
 જુગટીયાની સોખતે, ધરધનનો અપહાર. ૩.
- નલદમયંતી હારીયાં, રાજ્ય કાજ સુખવાસ;
 પાંડવ હાર્યા દ્રૌપદી, વળી વસિયા વનવાસ. ૪.

નીચ જુગટીયા જાતની, સંગતિ ન ધટે નારઃ
 ઊંચ પ્રસંગે પામીયે, સુખ સંપદ સંસાર.

૫.

ઢાળ ૩ છ.

(ચોરી બચન નિવારીએ.—એ ફેશી.)

મૃગનયની મન સહચરી, સંસારેં રે નીચ સંગતિ ટાલ કે;
 ઉંચ નીચ સંગતિ તણાં, ફલ ઉપર રે દષ્ટાંત નિહાલ કે.
 ઉંચ પ્રસંગી સુખ લહે.—એ આંકણી.

૧.

વાયસ સંગી હંસને, નૃપ મારી રે કહે ઊજલ કાક કે;

હસ કહે હું હસલો, મુજ પ્રગટ્યા રે નીચ સંગ વિપાક કે.

ઉચ્ચ ૨.

વલીય વિશેષે સાંભળો, સૂડાનો રે સુંદર અધિકાર કે;

એક નગરે એક રાજ્યો, વકાશ્વે રે ગત અટવી મઝાર કે.

ઉચ્ચ ૩.

ભીલની પાલી નેં પરિસરે, નૃપ ઉભો રે શીતલ તરછાંદી કે;

ઉંચતર એક પાંજરે, શુક લણીયો રે રેહતો તે માંદી કે.

ઉચ્ચ ૪.

ઉભો રણમાં એકલો, ભૂપણ્યુત નૃપ રે પકડ્યો એણી વેલા કે,

ધાધ આવો સખરા મળી, શુક જોલે રેથાઓ લક્ષ્મી ભેલા કે.

ઉચ્ચ ૫.

સાંભળી નાહો નરપતિ, ભયચિત્તે રે રણમાંહે તેહ કે.

આશ્રમ તાપસનાં લહી, જઘ પેઠો રે કુલપતિને ગેહ કે.

ઉચ્ચ ૬.

તિહાં પણ પોપટ પાંજરે, કહે ઉઠો રે તાપસ શિરદાર કે,

આપણે પુણ્યે આવીયો, નૃપ એકલો રે કુલપતિને દાર કે.

ઉચ્ચ ૭.

આ અવસર ભક્તિ કરો, દીયો આસન રે પખા જલપાન કે;

મરણ કરી કરી અવતરે, ગયો અવસરે નાવે નિદાન કે.

ઉચ્ચ ૮.

સાંભળી સંનુખ મુનિવરા, આવી તેડી રેલાવ્યા બહુ માન કે;

ભક્તિ કરે જલ ફલ તણી, તાપસિણી રે ગાવે ગીત ગાન કે.

ઉચ્ચ ૯.

સૈન્ય પુઠે આવી મળ્યું, નૃપ પૃછે રે, કુલપતિને એમ કે;

સખરકુલે શુક પેખીયો, આ શુકમાં રે, વચનાંતર કેમ કે.

ઉચ્ચ ૧૦.

તવ પંજર શુક જોલીયો, રાય સુણીએ રે એક વનતર જોય કે;

કીરજુગલ માલે વસે, તસ અગજરે અમેં આંધવ દોય કે.

ઉચ્ચ ૧૧.

માનપિતાસુ બેહુ જણા, અમેં રમતા રે તર સરોવર પાલ કે;

પારધી પાંખીએ ઝાલીયા, એક વેચ્યો રે જઘ ભીલની પાલિ કે.

ઉચ્ચ ૧૨.

શબરથી ચોરી શીખીયો, મુજ લીધા રે કુલપતિએ આંહી કે;
સાધુની સંગતે શીખીયો, વિન્યાદિક રે નીતિશાસ્ત્ર બિચાહી કે. ઉચ્ચ ૧૩.

તથા ચોક્કં.

માતા પીકા પિતા પીકો, સેરાતી શ્રેવ પક્ષિણ:

અહં મુનિભિરાનીતઃ સ ચ નીતો ગવાશનૈ:

?

ગવાશનાનાં સ ગિરઃ શૃણોતિ, અહં ચ રાજન્ મુનિપુંગવાનાં
પ્રત્યક્ષમેતદ્ ભવતાપિ દૃષ્ટં, સંસર્ગજા દોષગુણા ભવંતિ.

૨

પૂર્વ દાલ.

દુર્જન પણ સગળન હોવે, નિત્ય રેહેતાં રે સાધુની પાસ કે.
લિંબાદિક ચંદન હોવે, મલયાગર રે સુગંધિત વાસ કે. ઉચ્ચ ૧૪.
શેઠનાં વચન સુણી ધૂર્યાં, સુભદ્રા રે દિલમાંહિં ધ્યાય કે,
પુત્ર પિતાએ બગાડીયો, પણ દુનીઆં રે ઝીતી નવિ જાય કે. ઉચ્ચ ૧૫.
માએ પુત્ર બળાવીયો, જુગટીઆને રે ટોલેં ધરી પ્રીત કે;
ખાય પીએ ખેલે તિહાં, વીસારી રે ભણવાની રીત કે. ઉચ્ચ ૧૬.
હસન રૂદન ને ખેલવું, કામ ક્રીડા રે ગતિ લક્ષણ લિધ કે;
ધક્ષણ શયન નિદ્રાશને, અણુશીખી રે આવે પર સિદ્ધ કે. ઉચ્ચ ૧૭.
કાંઈ દિન વનક્રીડા કરે, તરે બપર રે હિંચોલા ખાટ કે;
જલક્રીડા જીવટે રમે, વેશ્યા ઘર રે વસી ગીતને નાટ કે. ઉચ્ચ ૧૮.
રાસ રેસિક ધર્મિભલ તણો, તિહાં ત્રીજી રે એ સુખ દાલ કે;
શ્રી શુભવીર કહે સદા, ઓતા ઘર રે હોજન મંગલમાલ કે. ઉચ્ચ ૧૯.

દોહરા.

વસંતસેના વેશ્યા વસં, તણે નગરેં ધનવત,

પુત્રી વસંતલક્ષ્મીધા, છે તસ બહુ શુભવત.

૧.

રૂપકલા રતિ આગલી, લવણિમ બહુ વિજ્ઞાન,

નાટક ગીતસ્વરે કરી, મેનારલ સમાન.

૨.

મુખ સોહે પૂરણ શશી, અધર પર્વાલારગ;

પરવાનાં

મૃગનયની કુલસ્તની, ભૂપણ ભૂપિત અગ

૩.

લિખ્યાં આદિક કાવ્યં

૨૮૫૬ પાનાં લખ્યાં

એકદિન તસ મંદિર ગયો, ધર્મભલ મિત્રની સાથ,
વસંતતિલકા લઇ ગઇ, ચિત્રશાલિ અહિ હાથ. ૪.
જુગટીઆ ધન હારતા, રમતાં ઘટે જોહ;
ધનપતિની શી વારતા, ખાલી ગયા નિજજોહ. ૫.

હાલ ૪ થી.

(થાપર વારિ માઝ સાહિબા, કંબલમત નજર્યો.—એ દેશી.)

ચતુર ચિત્રામણુ ચાતુરે, ચિતરી ચિત્રશાલી;
અમકે નરચિત ચિંતવી, ચતુરાં ચરચાલી. ૧.
વિનયવતી વારાંગના, વચને વિધાણો;
વિકસિત વનજ વનાચયે, અલી જ્યું લપટાણો. વિનયવતી૦ ૨.
વિકચ્યો કુવર વિહાંચરે, વચે વીજલી લાલી;
લલિત લીલાવતી લીલમાં, લાધી લટકાલી. વિનયવતી૦ ૩.
લંખી વેણુ વિલોકાને, ભૂમિ ભોરિંગ પેઠા;
લંક કાંટ તટ કેસરી, વનમાં જઈ યોદા. વિનયવતી૦ ૪.
પાણી ચરણુ સુકુમાલતા, જલ કમલ તે દેખી;
રંભા લઘુ ઊંચી ગઇ, જીવે સુર અનિમેખી. વિનયવતી૦ ૫.
દલમંડળુ ગજરાજ છે, સોહો રાજકુવાર;
પણુ નખલો એક લક્ષણું, નાખે શિર છાર. અનિનિધી
વિનયવતી૦ ૬.
દંત તણા ચૂરો કીચ્યા, હેયે મોતીના હાર;
હસ્તીગતિ હરિ નારિચે, દુઃખલર ધરે છાર. વિનયવતી૦ ૭.
ધરી શણુગાર વિનોદની, કરે વાત વિલાસી;
મોહની મંત્ર મિશેં ધડી, ધાતેં ઈલાં વાસી. વિનયવતી૦ ૮.
કુંવર તે દેખી મોહિયો, નવે નિય શણુગાર;
પંચવિપય મુખ ભોગમાં, જૂલ્યો ઘરખાર. વિનયવતી૦ ૯.
વાત સુણી માતા ઘણું, મનમાં હરખાણી;
આઠ હજાર દીનાર સા, મોકલે નિત જાણી. વિનયવતી૦ ૧૦.
વસંતતિલકા કુંવરચું, લાગી અતિ પ્રીત;
માંસ નખે જલમાહલી, તસ સરસી પ્રીત. વિનયવતી૦ ૧૧.

- ખાનપાન કીડારસેં, જુએ નાટકશાલ;
ગીત વાદ વિલાસમાં, વીત્યો બહુ કાલ. વિનયવતી૦ ૧૨.
- જનની ધર તેહું કરેં, પણ કુવર ન આવે;
દ્રવ્ય ન મોકલે દરથકી, પણ તે મગાવે, વિનયવતી૦ ૧૩.
- નારી કહે નિજ કંથને, ધર ખાલી કીધું;
પુત્રેં માય ને આપને, સુખ ધડીય ન દીધું. વિનયવતી૦ ૧૪.
- શેઠ કહે સુણ સુંદરી, હવે કાંઈ વિમાસો;
ઝાઝી ચિંતા શી કરો, નાખી અવળો પાસો. વિનયવતી૦ ૧૫.
- ઉચ્ચ નીચ દષ્ટાંતથી, મેં તુજ સમજાવી;
પણ સમજે નહીં નારીની, જાતિ હુંમેં આવી. વિનયવતી૦ ૧૬.
- આળક નારી મૂરખા, યોગી હંવાલા;
પડિત સૌ સાથેં મલે, નહી કૃપણ દયાલા. વિનયવતી૦ ૧૭.
- પુત્રથી સ્વર્ગગતિ નહીં, મૃગતૃષ્ણા છડો;
સાચુ વદ્ધ અમ સાચરચું, કરો ધર્મ અખડો. વિનયવતી૦ ૧૮.
- એમ ચિંતિ જિનમંદિરેં, કરે પૂજા ત્રિકાલ;
સામાયિક સમતા ધરી, ગણતા નવકાર. વિનયવતી૦ ૧૯.
- શેઠ શેઠાણી બહુ ધન, સાત ખેતરેં વાવેં;
વિનયે વહની જામતેં, પરલોક સંધાવે. વિનયવતી૦ ૨૦.
- મૃત કારજ તેહનાં કરી, સમતામાં રહેતી;
નારી યશોમતી મહાસતી, પતિવાતો સહેતી. વિનયવતી૦ ૨૧.
- ધમ્મિલ જે જે મગાવતો, તે તે સા આપે;
ધન ધરવાખરી સહુ ગઈ, વ્યસનીને પાપેં. વિનયવતી૦ ૨૨.
- સર્વ આભૂપણ અંગનાં, વેશ્યા ધર દેતી;
અક્ષા પાછાં મોકલે, તે પાછાં લેતી. વિનયવતી૦ ૨૩.
- ધર હાટ આદેં વેચીને, ધન પોતેં લેતી;
નારી યશોમતી સોચતી, પીયર જઈ રહેતી. વિનયવતી૦ ૨૪.
- માએં દુઃખ ભર આંસુએં, ખેટી નવરાવી;
પૂરણ પ્રેમ હૃદય / ધરી, આપેં બોલાવી. વિનયવતી૦ ૨૫.

ધર્મશ્રિ મુનિ પાસથી, લહે જ્ઞાનવિચાર;	વિનયવતી૦ ૨૬.
સરખી સહેલી સાથે શું, ધરે શીલ આચાર.	
પતિ નજરેં સતીયો કરે, શોભે શણગાર;	વિનયવતી૦ ૨૭.
પિતૃધરે મોટો ભણો, શીલાલંકાર.	
દેવતમંત્ર એ નારીને, દેવવંદિત સાધ;	વિનયવતી૦ ૨૮.
કુટ વિના શેં આ ભવે, જગ શોભા વાધ.	
અરિ કેસરી નૃપગેહિની, રાણી અંપકમાલા;	વિનયવતી૦ ૨૯.
શીયલસુધારસ શીંગતે, શમી પાવકન્વાલા.	
ધમ્મિલરાએ ટાલ એ, ચોથી ઉપદેશી;	વિનયવતી૦ ૩૦.
વીર કહે વેશ્યા ધરે, હવે વાત બની શી.	

દોહરા.

અક્ષા ભૂપણ દેખીને, ચિત ચિતે તેણિવાર;	૧.
ધમ્મિલ ધર નિર્ધન થયું, હવે કાઠું ધરખાર.	
વસંતતિલકા તેડીને, સમજાવે સા એમ;	૨.
તુજ સ્વામી નિર્ધન થયો, તેણે હવે છોડો પ્રેમ.	
ધનુ ખંડ જે રસ ભરયા, તે ચૂસે નર નાર;	૩.
રસ રહિત અતેં શુકે, તસ પશુ ફૂત આહાર.	
ધનપતિ સાથે પ્રીતડી, કરવી કુલવટ રીત;	૪.
નિર્ધન નરને પરિહરી, અવરશું કીજે પ્રીત.	
વલતું પુત્રી એમ કહે, માત મુણે એકવાત;	૫.
પ્રીત કરી નવિ પરિહરે, નારી ઉત્તમ જાત.	
ખીર નીર જ્યું પ્રીતડી, બંધાણી છે માય;	૬.
ત્રિકરણુ યોગેં તે હવે, કેમ કરી છોડી જાય.	
અવર પુરુષનું આ ભવે, માત મેં કાઢો નીમ;	૭.
મુખ દુઃખ સંપદ આપદા, એ નરસાથે સીમ.	
વસંતસેના સાંભલી, કપટે મૌન કરાય;	૮.
પુત્રી વિલુક્ષી એહને, કરવો કાય ઉપાય,	

ઢાળ ૫ મી.

(વાલ્હોજી વાયેછે વાંસલીરે—એ દેશી.)

- અકાએં ઝોઅછવ માંડીયો રે, દેવમાનતિને ઉદ્દેશ
જમવા તેડે કુમારિકા રે, એકસો આઠ બાલે વેશ. ૧.
- નાટક દેખો દુનીયાં તણું રે, મધુ બિંદુ સમો સુખ લેશ; નાટક૦
વેશ્યા જાતિને નોહોતરી રે, પીરસે ભોજન પકવાન્ન;
તબોલ દેઇ વીસર્જતી રે. બાલિકાને શ્રીફલ પાન. નાટક૦ ૨.
- તવ પુત્રી સાથેં કુમારને રે, પાય કેપ્રી મંદિરા જાત;
સૂતાં થઈ અચેતન બેહુ જાણું રે, જ્યારેં રહી પાછલી રાત. નાટક૦ ૩.
- કુંવર ઉપાડી ગાડી ઠંબ્યા રે, વિશ્વાસી દાસી સાથ;
પુર બાહિર દૂર વનાંતરેં રે, ભોંયેં નાખ્યો ઝાલી હાથ. નાટક૦ ૪.
- દાસી પાછી ગઈ મંદિરેં રે, અકા આગલ કહી વાત;
રાત ગઈ સહુ નિદ્રા ભરેં રે, રવિ ઉદય થયો પ્રભાત. નાટક૦ ૫.
- જાગી વસંતતિલકા કહે રે, માતા મુજ સ્વામી કયાંહ;
સા કહે નિર્ધન નાશી ગયો રે, શી શક્રીતરવર છાંહ. નાટક૦ ૬.
- સાંભલી સા ધરણી ઢલી રે, લહીં મૂર્છા થઈ નિરાશ;
અકા દાસી ટોલેં મલી રે, જોઇ નાકેં શ્વાસોશ્વાસ. નાટક૦ ૭.
- શીતલ વાયુ અંદન જલેં રે, વળી ચેતના રોતી તેહ;
બોલે પતિ પરદેશી થયો રે, હવે રણુ વન સરખું ગેહ. નાટક૦ ૮.
- ઝોઅછવ કીધો કપટેં કરી રે, મુજ કંતને કાઢણુ હેત;
તો મેં નિયમ લીધો હવે આજીવીરે, મળવા મોહન સંકેત. નાટક૦ ૯.
- મેલે ખેલે હીઝોલેન હીઝીઝીરે, નવિ કરશું સરસ આહાર;
શરણુ વસ્ત્રેં તનું ઢાંકશું રે, તણ્યાં સ્નાન અને શણુગાર. નાટક૦ ૧૦.
- ઘેર વસંતતિલકા રહે રે, હવે ધર્મિભલનો અધિકાર;
કર્મેં નડ્યો ને ભૂયેં પડ્યો રે, વનખંડે પશુ અવતાર. નાટક૦ ૧૧.
- ઉતરી કેપ્ર તવ ઉઠીયો રે, ચિત્રભાનુ ચઢ્યો ઘડી ચાર;
કાયા દીહી કચરે ભરી રે, ઉતારી લીધો અલંકાર. નાટક૦ ૧૨.
- અકાએં મુજ કાઢીયો રે, ચિંતે ધિગવેશ્યા વિલાસ;
પૂરણુ દ્રવ્યેં પાણ્યે પડે રે, નવી જોસે નિર્ધન પાસ. નાટક૦ ૧૩.

વેશ્યા વાધ અગ્નિનૃપને આહીરે, એ નધરે કિણુશ્યું પ્રેમઃ
 તાતે દ્રવ્ય ન તોલીયું રે, તેણે કીધું કારજ એમ. નાટક ૦ ૧૪.
 ચિતવતો નિજ ગેહું ગયો રે; નવિ દીઠાં માત ને તાત,
 પૃથ્વંતાં એક વિપ્ર તે જોલીયો રે, શુણુ સુંદર શેઠની વાત. નાટક ૦ ૧૫.
 ગેહનો પુત્ર વેશ્યા ઘરે રે, ખાતાં ધન નીકું જમ;
 માત પિતા શુત દાહથી રે, પોહોતાં પરલોકે તામ. નાટક ૦ ૧૬.
 ધમ્મિલ નારી જશોમતી રે, ઘરજૂપણુ ભરીયાં તાસ;
 સ્નાન કરી સાસરીયા તણાં રે, ગઈ પીહર માયની પાસ. નાટક ૦ ૧૭.
 એમ નિશુણી ક્ષીણવજ્રાહત રે, લહી મૂર્છાં અંતર આલ;
 એતવલે નયરથી નીકલ્યા રે, જઈ ખેઠા સરોવર પાલ. નાટક ૦ ૧૮.
 સ્નાન કરી માત પિતા તણું રે, નિર્મલ શીતલ જલ પીધ;
 કાલ સમા વડપાદપ તલે રે, સૂતો ક્ષણુ નિદ્રા લીધ. નાટક ૦ ૧૯.
 ધમ્મિલ રાસેં એ પાંચમી રે, નીચ સંગતિ ફલની ઢાલ;
 વાર કહે ઉચ સંગતિ રે, પામે સુખ ઝલ્લિ રસાલ. નાટક ૦ ૨૦.

ઢાહરા.

ક્ષણુ નિદ્રા લહી જગીયો, પડીયો ચિંતા આલ;
 ક્ષણુ રોતો ક્ષણુ શાયતો, અલી તરવર ડાલ. ૧.
 નિર્ધનને જીવિત કિશું, નિર્ધન મૃતક સમાન;
 ધમ્મિલ ચિંતવતો ગયો, જિહાં છે જીરણુ ગિદાન; ૨.
 વનપાલક સૂતો તિહાં, લેઈ તસ તરવાર;
 વનદેવે તે અપહરી, કરતાં શિર સંહાર. ૩.
 અચ ખડકી અગ્નિ કરી, ખેઠો જઈ એકાંત;
 વનદેવે શીતલ કરી, પામ્યો ખેદ અન્યંત. ૪.
 કાલ ફૂટ સુર સેહરો, તર શિર નિપતન જાત;
 ઘણ તલાઈ સુર કરે, કરતાં ઝંપાપાત. ૫.
 એમ ઘણા મરવા તણા, ચિંતે અવર ઉપાય;
 તવ તે કોપી સુર કહે, મા મા સાહસ કરાય. ૬.
 ચિંતે હજી આગલ કિશ્યા, દેશે દેવ કલેશ;
 વારે છે મુજ દેવતા, કરતાં મરણુ ઊદેશ. ૭.

એમ ચિંતવતો તે ગયો, સિન્ધ વનેં સુખ કાજ,
તિહાં તરતલ દીધે દેશના, દીઠા એક મુનિરાજ.
જંગમ તીરથ ભૂતલેં, કરતા ભવિ બિપગાર;
સાન દિશાએં જાગતા, કર્મવૈદ્ય અણુગાર.

૮.

૯.

ઢાળ ૬ ક્રી.

(મન મલવા મુજ અલજ્યો—એ દેશી)

મુનિવાણી રસ માલતી, ચૂસંતા અલિ લોક રે;	જામર ૩૫૧ નોક
વૃક્ષ અશોક તરે તલેં, સુર નર નારીના થોક રે.	મુનિવાણી૦ ૧.
એઠા હેમ સિંહાસનેં, અડગદત્ત મુનિરાય રે;	
ધર્મિભલ દેખી વિનયથી, વદે ગુરના પાય રે.	મુનિવાણી૦ ૨.
એઠા યથેચિત ચાનકેં, કહે મુનિ ધર્મ રસાલ રે;	
ધર્મ કરે નરભવ લહી, છંડી મોહ જંગલ રે.	મુનિવાણી૦ ૩.
મોહે મૂળ્યા મત દિરો, છોડી પંથ ગમાર રે;	
મોહની મદિરા છાકશી, રાગ દિશા સંસાર રે.	મુનિવાણી૦ ૪.
રાગે વાલ્લા નર ચલે, છંડી ધર પરદેશ રે;	
નંદી સોવનકાર બધું, જલતા જલન પ્રવેશ રે.	મુનિવાણી૦ ૫.
વિપલક્ષણ કૃપે પડે, ગિરિ શિરેં અંધાપાત રે;	
એકાદશ ગુણાણુથી, પડીયા હેલ જાત રે	મુનિવાણી૦ ૬.
દષ્ટિ રાગેં આંધળા, નહી નિજપરનો વિચાર રે;	
અતિ રાગધેલો થયો, વિજયપાલ ભૂપાલ રે.	મુનિવાણી૦ ૭.
પ્રેમેં પૂછે પરપદ, સ્વામી તેહ કહે વાત રે,	
પુરી મતાલ પુર ભૂપતિ, રંભા રાણી શું જાત રે.	મુનિવાણી૦ ૮.
શેઠ સુતા પદમાવતી, દીડી રૂપ નિધાન રે,	
રાયવાડી જાતાં થકાં, લાગ્યુ તેહશું ધ્યાન રે.	મુનિવાણી૦ ૯.
શેઠધરેં માગુ કરી, રાજ પરખ્યો તેહ રે;	
નાવે રાજ કચેરીયેં, લાગો તાસ સનેહ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૦.
દિન કેતે પદમાવતી, મરણુ લહે સદ્ય રાગેં રે;	
વિજયપાલ ઘેહેલો થયો, અંતરદાહ વિચોગે રે.	મુનિવાણી૦ ૧૧.

દહન કરવા નવિ દીગ્ધે, બેઠેા મૃતકની પાસ રે;	
કહે મંત્રીએ મરણ ગઈ, મંત્રા રાણીની આશ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૨.
નૃપકહેતુજ માતાપિતા, મરશે ચુત પ્રિયા જાત રે.	
હવે રાણી અમ તણી, કાઠી વઃસ કરે વાત રે.	મુનિવાણી૦ ૧૩.
મંત્રી કહે તુમેં રીશવી, ફર રહેા <u>નરનાહ</u> રે;	૨૧૭૧
મંત્રી રાયને છેતરી. દીધા અગ્નિદાહ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૪.
કહી સ્વર્ગે સા ગઈ, નિયમ લીધે નૃપ તામ રે;	
વિણ દીઠે પદમાવતી, ન લીધે ભોજન નામ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૫.
દિન દશ વીતે મંત્રિયેં, તવ એક શુદ્ધિ ઉઠાય રે;	
વિપ્ર વધામણી મોકલ્યો, રુણી નૃપહર્ષિત થાય રે.	મુનિવાણી૦ ૧૬.
પ્રહ્લયો દિજ કહે સ્વર્ગમાં, વિલસે મુખ વિશેષ રે;	
થોડા દિનમાં આવશે, પણ વંછે તુમ લેખ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૭.
મુદિત મનેમહીપતિ રુણી, ભોજનકાંધ સનેહ રે;	
લેખ લખી દેઈ પાઠવ્યો, વળી કેતે દિન તેહ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૮.
આવી રાયને કર દીધે, પ્રલ નારિંગ રસાલ રે;	
ખાવા રાણીએ મોકલ્યાં, તુમ પરલકિત વિશાલ રે.	મુનિવાણી૦ ૧૯.
રીઠ્યો ભૂપણ તસ દીગ્ધે, પસરી ઘર ઘર વાત રે;	
રાજ પાસેં આવિયો, દિજ એક ધૂરત જાત રે.	મુનિવાણી૦ ૨૦.
લેખ દીગ્ધો નૃપ વાંચીયો, હું તુમ દાસી રાય રે;	
આવણુ ન દીગ્ધે સાહેલીયો, વરસ સમાદાન જાય રે.	મુનિવાણી૦ ૨૧.
કાઠી ધન પેહેરામણી, મેં કાઠી ચુર લોક રે;	
દેવું આખી આવશું, મોકલજ્ઞે ધન રોક રે.	મુનિવાણી૦ ૨૨.
મંત્રીને કહે ધન દીધો, ભૂપણ કંચુઓ ચીર રે;	
મંત્રી કહે નૃપ વિપ્રએ, કીંચે પથે જગે ધીર રે.	મુનિવાણી૦ ૨૩.
નૃપ કહે પૂર્વે દિજ ગયો, ને મારગેં કરે આહ રે;	
મંત્રિ કહે અગ્નિવિષેં, તેણિવિધિ જાશે સંદેહ રે.	મુનિવાણી૦ ૨૪.
મંત્રી ધર્મને લેઈ ગયો, બાહિર બાંધી નિઘટ રે;	
અગ્નિમાંહે પ્રજ્વલીયો, પેહેસા આવજ્ઞે ભટ રે.	મુનિવાણી૦ ૨૫.

દેતા વાસર અંતરે, નૃપ આગ્રહથી તામ રે;	
હિંચ વરણુ રૂપ વયસમી, વેશ્યા પદમા નામ રે.	મુનિવાણી૦ ૨૬.
શીખાવી વનમાં ધરી, મંત્રી દેત વધાઇ રે;	
રાજા સન્મુખ આવતો, લેઇ સકલ સન્નિધિ રે.	મુનિવાણી૦ ૨૭.
હોંશે હસ્તી શિરે ચટી, ગિતરીયા દરબાર રે;	
પુષ્ટિ અમૃત આહારથી, ચિતે ચિત્ત મઝાર રે.	મુનિવાણી૦ ૨૮.
સ્વર્ગની વાતો પૂછતાં, સા કહે ભૂપને તેમ રે;	
મંત્રીયે જેમ શીખવી, ચતુર તે ભૂલે કેમ રે.	મુનિવાણી૦ ૨૯.
મુખ વિલસંતા રસ ભરે, ભમશે બહુ સંસાર રે;	
રાગ વિરાગે કેવલી, સિદ્ધિ વધુ ભરતાર રે.	મુનિવાણી૦ ૩૦.
ધમ્મિલ કુંવરના રાસની, છટ્ટી ઢાલ રસાલ રે;	
શ્રી શુભવીર રસિક જનો, મુણુભેથઇગિજમાલ રે.	મુનિવાણી૦ ૩૧.

દોહરા.

પૂછે સાધુ કુમારને, કેમ સાહસિક કરાય;	
પ્રાણી કુમરણું કરી, નડિયા દુર્ગતિ જાય.	૧.
કુંવર કહે સ્વામી મુણે, હું દુઃખનો ભંડાર;	
કૃપની છાયા કૃપમેં, નવિ પામે વિસ્તાર.	૨.
સાધુ કહે શું દુઃખ અછે, કહો વિવરીને કુમાર,	
બોર વેચાએ બોલતાં, શિર હોયે હલકો ભાર.	૩.
કુંવર કહે મુજ દુઃખનેં, કુણુ ગિદ્દરણુ સમથ;	
જલધિ જલમાં ડૂબતાં, કહો કોણુ ઝાંઝે હથ.	૪.
વિરલા પર કારજ કરા, વિરલા પાલે નેહ;	
વિરલા ગુણુ કાઢ્યાહો, પરદુ ખે દુઃખીયા જેહ.	૫.
આ ભવદુઃખ ન પામીયો, પરદુઃખ હરણુ નધાત;	
દુઃખ દેખી દુઃખ નવિધરે, તે આગલ શી વાત.	૬.
કહે મુનિ મેં દુઃખ દેખીયું, હું દુઃખ હરણુ સમથ;	
દુઃખ દેખી દુઃખીયા અમેં, ભાંખો નિજ પરમથ.	૭.

ઢાળ ૭ મી.

(રાનચંદ્રકે બાગ, આંગા મોહોરી રહોરી.—ઐ દેશી.)

- કુંવર કહે મુજ આજ, ચુરતરે તુંહી કહ્યો રી;
 દુઃખદાયક મહારાજ, નાહી વેઘ મલ્યો રી. ૧.
- નયર કુસારત નિવાસ, હું ચૂત શેઠ તણો રી;
 જાન કલા વિજ્ઞાન પાઠક પાસ લાગ્યો રી. ૨.
- વસીયો વેશ્યા ગેહ, તેહશું નેહ કસ્યો રી;
 ખાઈ ધર ધર વાત, મુજ વનમાંહી ધસ્યો રી. ૩.
- બન્યો છસે પ્રભાત, નિજમંદિરીએ ગયો રી;
 મરણુ લજા મા બાપ, સાંભલી દાહ થયો રી. ૪.
- મરણુ ઉપાય મેં કીધ, દુઃખભર વન છરણે રી;
 વાર્યો દેવે તામ, આગ્યો તુમ ચરણે રી. ૫.
- લાહ ચમક દષ્ટાંત, તેં મુજ ખેચી લાધો રી;
 નયન સુધાજનરૂપ, દર્શન દેવે દીધો રી. ૬.
- લજ્ય લજેં માહારાજ, વેશ્યા ચિત્ત વસી રી;
 નવિ પલટાએ રંગ, સોવનરેખ રસી રી. ૭.
- કરી એણે દુર્જન રીત, પણ મેં ભાવેં ભજી રી;
 સાચો કીધ સનેહ, પરણી દૂર તજી રી. ૮.
- મુજથી અધિકુ દુઃખ, કહો કેમ નાથેં લાડુ રી;
 મુજ દુઃખ ખમીયું નબય, તોતુમેં કેમ સાડું રી. ૯.
- નવ બોલે મુનિરાજ, વીતી વાત જિસી રી;
 સાંભલ શેઠ કુમાર, કહીએં તેહ તરી રી. ૧૦.
- સચલનયર શણગાર, શોભા તાસ હરી રી;
 વમુમતી નિવ્રક સમાન, નયરી શંખ પુરી રી. ૧૧.
- નાન જગત વિખ્યાત શક્તિ ત્રણુ ભાગી રી;
 સાધન તો ત્રણુ વર્ગે, મુંદર નામ થણી રી. ૧૨.
- દશા રૂપ નિધાન, મુલગા સ્તોયકેં સતી રી;
 ગર્ભા મુવ્રગા નામ, લાવજિમ શીચત્રવતી રી. ૧૩.

- તાસ ઉચ્ચરસરહંસ, કુલ અવતંસ શિરે રી; ૧૪.
 નામ અડગદત્ત તાસ, ઓચ્છવ સાથ ધરે રી.
 શુદ્ધિ ઊઘમ શુર જોગ, વિદ્યા સર્વ લખ્યો રી; ૧૫.
 કલા યોહોતેર સીધ, પણ એક દોષ હણ્યો રી.
 ચોરી કરે પુરમાંહી, વસની સર્વ થયો રી; ૧૬.
 ન્યાય ધર્મ શુચિ માર્ગ, દુષ્ટથી દૂર ગયો રી.
 રત્ન કલકિત કીધ, જળવિધિ સૃષ્ટી કાપ્યો રી; ૧૭.
 કમલે કંટક કીધ, ચંદ્ર કલંક દીધો રી.
 સમસંજોગે વિજોગ, દુર્ભાગ રૂપે ધર્યો રી; ૧૮.
 નિર્ધન પડિત વિપ્ર, જલનિધિ ખાર કર્યો રી.
 ધનવતી કૃપણ સ્વભાવ, લક્ષ્મી મ્હેચ્છ ધરે રી; ૧૯.
 ધર્મી મૃત ધન હીન, નારી નીચ વરે રી.
 રાજ કરેરી મધ્ય, પુર વ્યવહારી ધણા રી; ૨૦.
 યોલે ભૂપ સમક્ષ, અવગુણ કુંઞર તણા રી.
 સાંભળી ચિતે રાય, પુત્ર કુપુત્ર હુઓ રી; ૨૧.
 દીઠે દાઝે દેહ, મુંદર તેથી મુઓ રી.
 માત પિતા કુલલાજ, નહી મરજદ કશી રી; ૨૨. શીખી
 વ્યસને વંહ્યો જોહ, તે કુલ કુચ મશી રી. કુચ
 ધનપતિ મૃતને કાજ, દેવને માની લીધે રી; ૨૩.
 અવિનિત પ્રગટે પુત્ર, મુખવન દાહ દીધે રી.
 મૃત જનની હુલરાય, મોહોટા જામ હુવે રી; ૨૪.
 શત્રુથી અધિકા થાય, તાતનું નામ ખુવે રી.
 મધુર અશન તજે માય, મૃતના રોગ ભયે રી; ૨૫.
 કુવચન જીવિતશલ, થાયે મોટા થયે રી.
 મૂઢ પ્રાણી ગમાર, ફૂડાં કપટ કરી રી; ૨૬.
 વચ્ચી લોક અનેક, તસ ધન લેત હરી રી.
 ખાય પીએ નહીં પેટ, દેશ વિદેશે કરે રી; ૨૭.
 દાન ધરમ કરી દૂર, મદિર માલ કરે રી.

- ભાગવે ધન ધરપુત્ર, મા મલ મૂત્ર ધુવે રી; ૨૮.
 વઢ પરણી મુખ જોઈ, છેડો વાલી રૂવે રી.
 પરિજન સેવે પાય; જખ લગેં સુત ન ધરે રી;
 જનમે નંદન જનમ, સજ્જન જાય ધરે રી. ૨૯.
 નરથી સુખી પશુ જાત, સુખ ભર વનમાં રમે રી;
 નહિ સુત ચિંતા કાંઈ, બાલકવય નિગમે રી. ૩૦.
 ચાકરી દાસ કરત, વાહને સુત વિચરે રી;
 વૃદ્ધ હોવે મા બાપ, ચિતે કિમ ન મરે રી. ૩૧.
 અશનમાત્ર ગુણુ જાણુ, ચાંપો પણુ ન ચરે રી;
 ગંડલ મંડલ જાત, રયણી ચોકી ભરે રી. ૩૨.
 બાલક બ્યાલક તુલ્ય, પ્રગટે પુત્ર તિસ્યો રી;
 માત પિતા દુઃખદાય, કોણિક રાય જિસ્યો રી. ૩૩.
 રાજ્ય વિધન પુરધાત, એક દિન જીવ હરે રી;
 મણિએ વિભૂષિત નાગ, કુણુ જન રાખે ધરે રી. ૩૪.
 એમ ચિંતી નર રાય, કહે પ્રજાને તદા રી;
 કરશું અમે જાણેં ગેહ, જેમ સુખ વરતે સદા રી. ૩૫.
 ધર્મિલ રાસેં રસાલ, સાતમી ઢાલ કહી રી;
 વિશ્વમાંહેં શુભ વીર, ગુણુથી ખ્યાતિ લહી રી. ૩૬.

દોહરા.

- કોપ કઠિણ રાજો હવે, તેડી કુંવરને ન્યાંહી. ૧.
 કહે સુત ચાહું સુખ લણી, નહીં તુજ શીતલ છાંહી.
 તું શિક્ષાને અયોગ્ય છે, મુજ કુલ કોંધ કલંક;
 કેમહી ન હોવે પાંસરો, વૃશ્ચિક કંટક વંક. ૨.
 મં જાણું આ રાજ્યમાં, પુત્રપ્રદીપ અનુહાર;
 સોમણુ તેલે અગ્નિ વિણું, તુંહી જીતે અધકાર. ૩.
 ચોરાઈ દીવા જો બલે, બારે રવિ ઊગંત;
 અધાઈ છે તસ ધરે, જસ ધર પુત્ર ન હુંત. ૪.
 પણુ એ જૂહી વારતા, જસ ધર વઠિલ પુત્ર;
 માત પિતા ધરમાં રૂએ, વંશ્યુંતસ ધરસૂત. ૫.

અન્યાયો વ્યસને ભર્યો, જા રે નજરથી દૂર;
જળ અમે આંખું મોકલું, આવળે તામ હજાર. ૬.
હુકમ લહી વિલખો થયો, આવ્યો સહચર પાસ;
ભાઈ સખાએ હવે તુમો, તાતે કીધ નિરાશ. ૭.
વાત સુણી તે ચિંતવે, થાનક ભૂષ કુમાર;
શંકર કંઠથી ઉતર્યો, પામે અહિ અપકાર. ૮.
પ્રાણી પાણી આપ્યું, રાખી સકે તો રાખ;
રતીભર પાણી ઊતર્યું, ન ચઢે ખરચે લાખ. ૯.
નૃપ અપમાને લોકમાં, ન કરે કાંઈ સલામ;
રાંકને રેહેવા ઝુપડાં, પણ નહીં એહને ઠામ. ૧૦.
સમ સંપી સહુ ધર ગયા, નૃપ સુત જનની પાસ;
માએ પણ ન યોલાવિયો, ગયો પ્રણમી આવાસ. ૧૧.

ઠાળ ૮ મી.

(સીંચેહીનો સાલુ હો કે બપર ચોધ પુરી—એ દેશી.)

મન સંકલપી હો કે નયરથી નીકલ્યો, રાતની વેલા હો કે કોઈ ન અટકલ્યો;
રતિપતિ મંદિર હો કે જઈને ઉતર્યો, દેશી નિમિત્તિએ હો કે ભોજને નોતર્યો. ૧.
અશન કરીને હો કે પૂછે વાત મિશે, ઉદયઅમારો હો કે કહીએ કંઈ દિશે;
કહે નૈમિત્તિક હો કે જવૂં પૂરવ દિશિ, કાશીદેશે હો કે નયરી વણારસી. ૨.
લાખનું ભૂપણ હો કે સાંભળી તાસ દીએ, ચાલ્યા અગડત હો કે રચણી પાછલીએ;
ખેડા પાટણ હો કે નયરને ગામ ધણાં, વન સર જોતો હો કે કૌતુક તેહ તણાં. ૩.
એક ગિરિ શિખરે હો કે ચઢીએ કૌતુકસે, દેખે દેવલ હો કે વજરા માત વસે;
દીઠા દોનર હો કે જાપ ધ્યાન ધરતા, અગનિકુંડે હો કે હોમ હવન કરતા. ૪.
કુંવરને ઉડી હો કે દોઅ ઝુહાર કરે, જોલે તુમચે હો કે આવે કાજ સરે;
ઢાલ ખર્જ કર હો કે આકૃતિ ક્ષાત્ર ખરો, કુંઅરકહે મુજ હો કે સરિખું કામધરો. ૫.
તે કહે ચુરદત હો કે વદ્યા સાધ્ય કરે, ઊત્તમ નર વિણુ હો કે ન રહે ધ્યાન ખરે;
કુંવર કહે મુજ હો કે ઉમે ખર્જ ધરે, નહીં તુમ પીડા હો કે સાધો ચિત ખરે. ૬.
સાધનપૂરે હો કે વજરા મા અતિસે, પ્રગટ થઈને હો કે જોલે વચન ધસે;
ચુણળે સાધક હો કે ખેડા ગામ ધણી, શત્રુ લોકે હો કે તુમચી લાજ હણી. ૭.

દ્રોણ સહોદર હો કે જનની એક જણ્યા, બદરી કંટક હો કે સરિખા નીતિ ભણ્યા;
 સુમતિ દુર્મતિ હો કે લોક વિખ્યાત થયા, શત્રુ પરાભવે હો કે જમુના પાર ગયા. ૮.
 મથુરાં વનમાં હો કે જંગી સિદ્ધ મલે, બહુ શુણુ દરીયો હો કે ભરીયો મંત્ર બલે;
 ચોસઠ જંગણી હો કે જોહને પાય પરી, તસ એક ચેલો હો કે નામેં નખોધપુરી. ૯.
 વ્યસની જૂઠો હો કે આવનય દોપ ભયોં, ગુરનો દેપી હો કે લોકેં દૂર કયોં;
 તેહની પામેં હો કે દુર્મતિ નિત્ય સુએ, ભંગી ભેલા હો કે ગુરનાં છિદ્ર જુએ. ૧૦.
 સરિખેં સરિખી હો કે જગમાં જોડી ભલેં, મૂરખેં મૂરખ હો કે ચતુરેં ચતુર મલે;
 ગર્દભ ભૂકે હો કે મંડલ તામ રમે, ખર સુખ ચાટે હોકે વટયો ટુણુ જુએ. ૧૧.
 ચેલો ગુરથી હો કે નિત્ય ઇલભેદ રમે, ગુર સેવાએં હો કે આવે તે ન ગમે;
 વચન વિધાતીં હો કે ગુરને નિત્ય દમે, રાહુ નડતો હો કે જગ દિરાજ ખમે. ૧૨.
 અમીય શીતલતા હો કે ન લહે રાહુ કિમે, ગુર તસ દૂરેં હો કે રાખે ધ્યાન સમે;
 ગુણુ તું સુમતિ હો કે તેં ગુર રૂવ લહી, સાચી ભક્તિ હો કે મેઘ્યા પાસ રહી. ૧૩.
 તેણે ટુજ દીધી હો કે વિદ્યા દોય ખરી, તેં પણ લીધી હો કે ગુરનેં પાય પરી;
 મોહની સિદ્ધિ હો કે ગુરનેં વચન બની, વિદ્યા બીજી હો કે શત્રુ પરાજયની. ૧૪.
 સિદ્ધ કરે વા હો કે ગુર્યેં મોહલિયો, વિનયેં સાધી હો કે વચને સાંકલિયો;
 મેં ટુજ સિદ્ધિ હો કે આપી તેહ તણી, ચિત્ત પ્રસન્ને હો કે જા તું ગેહ ભણી. ૧૫.
 પણ દુર્મતિનેં હો કે સિદ્ધિ નહોય ખરી, ગુર્યેં ન દીધી હો કે લીધી ચોરી કરી;
 એમ કહી દેવી હો કે જાય અદશ્ય થઇ, ભોજન કરતાં હો કે ત્રણેં એકાંત જઇ. ૧૬.

॥ યદુક્તં ॥ લોભી મછરી ભોગભૂષણપરો નીચપ્રસંગી સદા,
 છીદ્રાન્વેષકસદ્ગુરોરવિનયી દ્વેષી ગુરુણામપિ ॥
 ધૂત્તોઽસત્યપ્રજલ્પલંપટસ્વલઃ દુષ્ટ કર્માગાનુગઃ,
 સ્તેપાંયંત્રકમંત્રસાધનાવિધિઃ સિદ્ધંચતિનો કર્હીચિત્ ॥ ૧ ॥

પૂર્વઢાલ.

સુમતિ સાધકેં હો કે બહુ ઉપકાર લીયો, અગડદત્તને હો કે મોહની મંત્ર દિયો;
 લેખ અર્લ.આ હો કે કરી તસ પાય નતિ, અનુક્રમેં આવ્યો હો કે પુરી અમરાવતી. ૧૭.
 તે પુર પરિસર હો કે મુનિ ઉપદેશ દ.એ, તિહાં જઇ પ્રણમી હો કે ધર્મપિયૂષ પીએ;
 શીતલતાએં હો કે આતમ ઉપશમિયો, ખેટક ચોરી હો કે હિંસા નિયમ લિયો. ૧૮.

નૃપસુત ગુરુને હો કે કહે મુજ ઉદ્ધર્યો, નિયમ દીયતાં હો કે પંથ સખાએ ક્યો;
મુનિ નમી આલ્યા હો કે પામ્યા પ્રેમ વશી, કાશી દેશે હો કે નયરી વણારશી. ૧૯.
ધર્મિભલરામે હો કે આઠમી ઢાલ કહી, મૂરખપ્રેમે હો કે વિખ લખે નહીં;
શ્રી શુભ વીરની હો કે વાણી અમૃતસી, સર્જન વિનયી હો કે કંચન લેત કશી.૨૦. કશીને તપાત

દોહરા.

- અગડદત થાકો ગયો, સુર સરિતાને તીર;
પંથ પિપાસા શ્રમ ટલ્યો, પીતાં નિર્મલ નીર. ૧.
- પટ દરશન કરસન જલે, ગંગાતીરથ રૂપ;
મુનિવર કોઈ મુગતિ ગયા, માને સુર નર ભૂપ. ૨.
- એક વારણ ખીજી અશી, નામે નદીયો દોય;
મધ્ય વશીય વરાણશી, નગરી ગુણથી જ્ય. ૩.
- ભાગ્ય બિદ્ય જોવાલણી, કુંવરે કાષ પ્રવેશ;
નાનાવિધ કૌતક જીવે, ફરતો સુંદર વેશ. ૪.
- મઠ એક મોટો દેખીયો, જિહાં ભણે છાત્ર અનેક;
જ્ઞાનકલા રસ વસ ગયો, તિહાં ધરી વિનય વિવેક. ૫.
- બિપાધ્યાય કલાનિધિ, પવનચંડ છે નામ;
કર જોડી જોડો તિહાં, ધુર કરી તાસ પ્રણામ. ૬.

ઢાળ ૯ મી.

(કીડા કરી ઘર આવીયો—એ દેશી.)

- પાઠક પ્રેમ રસે કહે, છાત્રને કરીઅ વિદાય રે;
કહો કોણ દેશથી આવીયા, નામ કિશું તુજ લાય રે. પાઠક૦ ૧.
- શે કારણ ઇહાં આવીયા, કોણ તુજ ઊત્તમ વંશ રે;
પ્રેમે તેહ પ્રકાશયે, જેમ હીસે અમ હંસ રે. પાઠક૦ ૨.
- મૂલ થકી વિવરી કહો, કુંવરે નિજ અવદાત રે;
મુણી પાઠક વલણું કહે, વસ મુણો એક વાત રે. પાઠક૦ ૩.
- માત પિતા તજવે કરી, રૂકું ન કીધું કાજ રે;
નાત સજ્જન પુર લોકમાં, નાવી કશી તુજ લાજ રે. પાઠક૦ ૪.
- કમ નખ કાંતિ પીતર તણી, જણી તીર્થ સમાણી રે;
ઉત્તમ નર પૂજન કરે, પડિત શાસ્ત્રે વાણી રે. પાઠક૦ ૫.

- કટુકગિરા ગુર માતની, આગલ હિત કર જાણે રે;
કપ્પહંતા ભેપજ પરે, નીરજ વૈધ વખાણે રે. પાંકકં ૬.
- ગુર તાડતાં હિત કરે, જિન્મારગથી વારે રે;
મણિકારક ઘસતા મણિ, રત્નનું તેજ વધારે રે. પાંકકં ૭.
- પીતર નિબ્રંછે દોપને, પણ નવિ પુત્રને તાડે રે;
જેમ ન વિતાડે પાત્રને, મંત્રિક ભૂત પછાડે રે. પાંકકં ૮.
- જગત ગુણે ગૌરવ લહે, શું કરે પરપોતાને રે;
નિજ અંગજમલ પરિહરે, વનજકુસુમશિર માને રે. પાંકકં ૯.
- માત પિતા ગુર કુલવશે, હોય જગત બહુ માને રે;
કંચન ગિરિ વલગાં રહ્યાં, તૃણતર કનક સમાનો રે. પાંકકં ૧૦.
- હાણાપુરે વ્યવહારિયો, સુંદર નામં સાર રે;
માત પિતા વૃદ્ધપય નમી, પૂજ કરત આદાર રે. પાંકકં ૧૧.
- સુત વિનયી તસ દોય છે, બહુલ કરે વ્યાપાર રે;
દાનદયા તસ ચિત્ત વસી, દ્રવ્યતણો નહીં પાર રે. પાંકકં ૧૨.
- લાભે લોભ વધે ઘણો, ધંધણુથી જેમ આગ્ય રે;
તૃણાદાહ સમાવવા, જલસમ જ્ઞાન વૈરાગ્ય રે. પાંકકં ૧૩.
- ગુરવિણુ જ્ઞાન ન સંપજે, તેણે અતિ લોભ જમાવે રે;
માલ બહુલ વોહોરી કરી, સુંદર જાઝ ચઢાવે રે. પાંકકં ૧૪.
- માત પિતા સુત દોયશું, વાત એકાંત બનાવી રે;
સહુ સાથે વાહાણે ચડ્યા, ધર પરિકરને લલાવી રે. પાંકકં ૧૫ નો
- જલધિવચે જતાં થકાં, લાગ્યો પવન પ્રચંડ રે;
પ્રભુ પ્રભુ કરતાં પ્રલય થયો, વાહાણુ થયું શતખંડ રે. પાંકકં ૧૬.
- માત પિતા વધુ સુત જલે, ડૂબ્યાં દૈવ જિપરાંઠે રે;
સુંદર શેઠ કૂલક ગ્રહી, આવ્યો જલનિધિ કાંઠે રે. પાંકકં ૧૭.
- ભમતો અનુક્રમે આવીયો, હાણાપુર નિજગહે રે; ૪૧૧ પાંકકં ૧૮.
- મૃતકારજ સહુનાં કરી, પરણ્યો નવી સ્ત્રી નહે રે. પાંકકં ૧૮.
- પુત્ર વધુ સુત સંતતી, પૂર્વતણી પરે થાતી રે;
પણ એક માત પિતા ગયાં, ભવલગે બલતી છાતી રે. પાંકકં ૧૯.

એમ સુણી પાંક પાય નમી, કુંવર કહે ગુર રાજ રે;
 આજ તુમે પ્રતિજ્ઞાધીઓ, સિદ્ધાંધિત કાજ રે. પાંક ૦ ૨૦.
 તાત મેં શિક્ષા શિર ધરી, મુજ મન શાસ્ત્ર કલાશુ રે;
 લણી ગણી પિતૃપદાર્ચને, તુમ આણા લેખ જાશુ રે. પાંક ૦ ૨૧.
 ધર્મિલ કુંવરના રાસની, એ કહી નવમી દાલ રે;
 શિક્ષા શ્રીશુભવીરની, વિનયી સુણો ઊજમાલ રે. પાંક ૦ ૨૨.

દોહરા.

કુંવર વચન સુણી રીજ્યો, પવનચંડ ઉવઝાય;
 દષ્ટિવદન સદને ગયો, તેડી કરી સુપસાય. ૧.

સ્નાન અશન વસનાંદિકે, કરતો તસ મનોહાર;
 કહે પિતુ ધર સમ મુઝ ધરે, વિલસો શ્રિય દિલધાર. ૨.

કુંવર તિહાં રહેતો થકો, કરી ગુરવચન પ્રમાણ;
 આરાધે નિત્ય વિનયથી, માત પિતા સમ જાણ. ૩.

શાસ્ત્રને શસ્ત્રકલા તણો, પામી સુગુર પસાય;
 પાર લાહી ગૃહ ઊપવને, એકદિન રમવા જાય. ૪.

કુસુમ સુગંધ પવન લહી, રહી સ્થિર દષ્ટિ નિશાન;
 બાણાવલી બાણે કરી, વેધે તાણી કમાન. ૫.

એણે સમે કુસુમ દહો પડ્યો, પૂઠે લાગ્યો ધાત;
 અક્ષુ લક્ષ્મી ઓસરી, ચિતે સ્યો ઉતપાત. ૬.

પુઠે દીડી અપહરકા, સમ નવયૌવન નાર;
 શક્તિવસંતત્રતુ વન સુરી, આવી ચિતે કુમાર. ૭.

તવ સા નિર્દયહૃદય તસ, વેધનકૃતચિત્ત લક્ષ;
 યુક્ત બુધનુમુક્ત શરે કરી, ભેદત નયન કટાક્ષ. ૮.

સા કહે સંવૃજી લોચને, તૃણ લવે ન ધર કુહાર;
 હું અમર માર્ગણે પીડિયો, ઉચિત ન મૃતકને માર. ૯.

તું કોણ કસ્ય સુતાભિધા, પૂછે કુંવર સવિકાર;
 ચંદ્રવદની મદનાતુરા, જોલે વચન રસાલ. ૧૦.

દાલ ૧૦:૩૧.

(३१मखनी देशी.)

ચિત્તહર તું મુજ મુકુટસમાન, મનસાખે હું તુજ વરી;
મેહેલથી દર્શન દીઠ, નેહદોરે રે ખેંચી ઉતરી.
આવી હું કંત હજાર, પિઉરે પ્રેમ ધરી પૃથ્વીયું;
વાહ્યાની આગળ વાત, કહેતાં સવિદુઃખ ઊલસિયું.
પ્રીત પટંતર દોય, ન રહે ધનુ તણી પરે;
મૂલ થકી અધિકાર, વિવરી કહું પિયુ આગલે.
અંધુદત્ત મુજ તાત, શેઠ ધુરધર ઇલાં વસે;
સન્મુખ એ પ્રાસાદ, દેવ વિમાનને પાણુ હસે;
લક્ષ્મીવતી મુઝ માત, લક્ષ્મી ધરે પાએ પડી;
મદનમંજરી મુજ નામ, ધાતે રૂપવતી ધડી.
પિતૃવચ્છલ ગુરુ જોગ, ચતુરકલા ચોશઠ ભણી;
ઇલાં એક શેઠનો બાલ, કાલબ્યાલસમદગ્ધણી.
વિવાહ સાજન સાથ, કાથ કુવૈદે મેલીયા;
કરમે વિડબી મુજ, કુટુંબરાગ પશુ હેલિઆ.
નારક સુકરરૂપ, વેહેલ વસે લહી નાલીયું;
ચોરીએ વિણુ ચિત્ત સાખ, હાથ બાધ્યાને હર્ષયું બાલીયું.
વાસ ભુવન કર જોડ, ઉભો મૂર્ખ આલગ કરે;
બીહિનો ગયો પિતુ ગેહ, હું રે ગઈ માતા ધરે.
લક્ષ્મી રૂપણુને હાથ, મંદમતિ પુરભારતી;
ચતુર નારી પતિ મૂર્ખ, એથી મરણગતિ મુખવતી.
તેણે વસતાં પિતુ ગેહ, વીળ્યા દિન કેતા સમા;
તુમ દરશને હું આજ, ચમકી ચક્રારી ચંદ્રમા.
આ ભવ તું ભરતાર, ચતુર ચરણ ચિત્ત ઉદ્ધરયો;
તું મારે હર્ષડાનો હાર, દીઠો તિહાંથી દિલ વચ્ચો.
તુજ ગુણવંત સસનેહ, કાંટો ભાગો રે કાચાકેરનો;
કામ ભુજંગ ડોલ, નેહી કે ઊતારણ ઝેરનો.

આવી હું શરણે આજ, વાલ્મીકિવિજય નહિ જાગુલી;	ચિત્તહરં	૮૧૧૧૧
રાગ ભરી દુર્ગાધ, અલગી ન થાએ આગુલી.	ચિત્તહરં	૧૪.
કપટી કલંકી મિત્ર, અવસાને વિહિતો દયો;	ચિત્તહરં	
દોષાકર પણ ચંદ્ર. શિવશિર વલ્લભતા થયો.	ચિત્તહરં	૧૫.
મહાદેવ ન જુએ દોષ, આશ્રિતને નવિ પરિહર્યો;	ચિત્તહરં	
આકૃતિ રાજકુમાર, એલખીને મેં આદર્યો.	ચિત્તહરં	૧૬
શરણાગત કરે દૂર, નહીં કોઈ ક્ષત્રી જાતમાં;	ચિત્તહરં	
પ્રાર્થના કરશે ભંગ, તો મરણ આજ રાતમાં.	ચિત્તહરં	૧૭.
કામણગારે નેહ, નયણે મુજ કામણ કર્યો;	ચિત્તહરં	
પલક ન છોડ્યો જય, ચિત્ત સાંકલીએ સાંકલ્યો.	ચિત્તહરં	૧૮.
મરણ જીવન નાથ હાથ, સાથ ન છોડું તુમ તણો;	ચિત્તહરં	
મોહો કુમર સુણી વાત, દેખી રૂપ અતિ ઘણો.	ચિત્તહરં	૧૯.
મોહનાં લાગ્યાં બાણ, પ્રાણ સમાણીને એમ કહે;	ચિત્તહરં	
હૃદય વસું પરદેશ, કલેશ કરણું તું કિહાં રહે.	ચિત્તહરં	૨૦.
જઈશું અમે નિજ દેશ, તે દિન તુજ તેડું કરે;	ચિત્તહરં	
પટરાણી પદ તુજ, સાચું વચન એ માહરં.	ચિત્તહરં	૨૧.
વાલ્મીકિ સુણી રે વચન, માલતી કુસુમે વધાવતી;	ચિત્તહરં	
વિકસિત નયનવદન, કંચુક છાતી નમાવતી.	ચિત્તહરં	૨૨.
હાથમાં લઈ કરકોલ, મુદિત થઈ ગઈ નિજ ઘરે;	ચિત્તહરં	
કુંઝર ગયો ગુરુગૃહ, નજર મેલાવા નિત્ય કરે.	ચિત્તહરં	૨૩.
ધર્મિમલરાએ હાલ એહ, દશમી અમીરસ વેલડી;	ચિત્તહરં	
આહી છીપ સ્વાંતીનીર, વીરવચન રસ સેલડી.	ચિત્તહરં	૨૪.

દોહરા.

એક દિન વનકીડા કરી, અશ્વારૂઢ કુમાર;	
નયરીમાં જળ આવીયો, તવ દેવાણાં દાર.	૧.
કાલાહલ દીઠો બહુ, પુરજન ભરીયા શોક;	
મેડી માલ તરવર ચઢે, નરનારીના થોક.	૨.
જનસંમર્દનથી પડે, કેઈ પથે લયભ્રાંત;	

પિહિતદ્વાર ઘર હાટમાં, પેઠં વણિક મહાંત.	૩.
મુલટ ઘણાં ભાલાં ધર્યાં, ખર્જી મુશલ કર્જેડ:	
પગભાંગે મુખ ધેરજે, કરતા દોડા દોડ.	૪.
ચાલુટે જોતો તે ગયો, વિરમય ચિત્તકુમાર;	
ઉચિં ધરતર ગોંખડે, પૂછે તાસ વિચાર.	૫.

ઢાળ ૧૧ મી.

(તેહ પ્રતિજ્ઞા વાત, નગરમાં ઘરઘરે હો લાલ ન૦—એ દેશી.)

તેહ કહે નર સુંદર, સાંભલો વાતને હો લાલકે;	સાંભલો૦
જેરે વસો પુરમાં ન, લહો ઝિતપાતને હો લાલ.	લહો૦
ભુવનપાલ ભૂપાલ, ઈહાં છે રાણ્યો હો લાલ;	ઈહાં૦
જસ મહિમા મહી માંહી, અતુલ બલ ગાણ્યો હો લાલ.	અતુલ૦
દલમંડળ રિપુ ખંડળ, ગજ ગુણ ધામછે હો લાલકે;	ગજ૦
હસ્તી ગટામેં પટાવત, ચંપક નામ છે હો લાલકે.	ચંપક૦
તે મદ ભરીઆ ધરીઆ, ન જય માહાવતેં હોલાલ;	ન૦
આલાન થંભ ઉમેલી, કરલી ભટ ધાવતેં હો લાલ.	કરલી૦
પાડતો ઘર હાટ, ઈહાં દલકારશે હો લાલ;	ઈહાં૦
નાસો લેધ છવ, તુરંગને મારશે હો લાલ.	તુરંગને૦
એમ કહેતાં તેણી વાર, મુલટ ભાલાં ધર્યાં હો લાલ;	મુલટ૦
પાસત નાસત ત્રાસત, આકર ઠાકરા હો લાલકે.	આકર૦
ગર્જિત ઉર્જિત શુટ, પ્રચંડ ઉલાલતો હો લાલ;	પ્રચંડ૦
ગતિવિટોલ પ્રાણજન, ધૂળ ઉચ્છાલતો હો લાલકે.	ધૂલ૦
પ્રાચટ અભોદસોદર, કાલો વારણો હો લાલકે;	કાલો૦
અગ્નિ ધમ્યું જેમ તામ્ર, રતાક્ષેં ભીપણો હો લાલ.	રતાક્ષેં૦
સાતે સ્નાત સવંત, જલાથય દારણેં હો લાલ;	જલાથય૦
જંગમ ગિરિ નિઝરણુ, ઝરંતાં આરણે હો લાલ.	ઝરંતાં૦
પાછલ પગ વિલગંતી, ખલંતી સંખલા હો લાલ;	ખલંતી૦
શુંખારવ કરે લોક, ફિરંતા વેગલા હો લાલ.	ફિરંતા૦
એકલો દેખી કુમાર, કરી કોઈ ભરે હો લાલ;	કરી૦

આઝ્યો હસ્તી કુમાર, તુરગથી ઉતરે હો લાલ. તુરગથીં
 ધૈર્યજ ધરી કર વસ્ત્ર, કરી સાહામો ચલે હો લાલ; કરીં
 પાથરી પથે વસ્ત્ર કુમાર, વેગો વલે હો લાલ. કુમારં ૬.
 નર જાણી ગજ કોધેં હણે દત્તસ લેં હો લાલ; હલેં
 તવ લઘુ વેગેં કુમાર, તે વલ્યો પાછલેં હો લાલ. તેં
 પૂંછડે વલ્યો લેવા, કરી ભમરી ફરે હો લાલ; કરીં
 છાત્ર હણ્યો પરદેશી, જન હા હા કરે હો લાલકે. જનં ૭.
 મદન મંજરી સુણી વાત, તે ચિત્તશોકકુલેં હો લાલ; તેં
 થાક્યો હસ્તી કુમાર. ચડ્યો તવ ઉપરેં હો લાલ. ચડ્યોં
 મુષ્ટિ પ્રહારેં હણ્યો કરી, તવ નિર્મલ થયા હો લાલકે; તવં
 ઊતરી મોહની સમરી, કુંમર આગલ ગયો હો લાલ. કુંમરં ૮.
 તવ મોહો કરિજાજ, કુમાર પાયેં પડ્યો હો લાલ; કુમારં
 લોકે કહે નર રત્ન, ભલેં આવી ચડ્યો હો લાલ. ભલેંં
 નરનારી થઈ નિર્ભય, પુલેં વધાવતાં હો લાલ; પુલેં
 પવન ચંડ ઉવજ્જનય, વિલોકન આવતા હો લાલ. વિલોકનં ૯.
 શેઠ મુતા સુણી વાત, હૈયે રીઝ ઘણું હો લાલ; હૈયેં
 પુરજન હરખ મિશેં, દે સખીનેં વધામણું હો લાલ. સખીનેં
 શાળુગારી ગજ આલાન, થંભેં સાંકલ્યો હો લાલ, થંભેંં
 દેખી અચમ્ભો લોક, ખલક જેવા મલ્યો હો લાલ. ખલકં ૧૦.
 પુણ્ય પડ્ડર હજાર, નૃપેં તેડાવિયો હો લાલ; નૃપેંં
 પાઠક સાથ કુમાર, તિહાં કને આવીઆ હો લાલ. તિહાંં
 કરત પ્રણામ નરશરેં, માનેં જાલાવીઆ હો લાલ; માનેં
 ગાઠ આલિંગન દેઈ, પાસેં જોસાવીયો હો લાલ. પાસેંં ૧૧.
 રાય કહે વસ જાણ્યું, ગુણે કરી તાહડેં હો લાલ; ગુણેં
 ઉજ્જવલ કુલ નવી હીરો, વિણુ વચરાગર હો લાલ. વિણું
 પણુ સુણુવા તુમ વંશકે, અમ ઇચ્છા ઘણી હો લાલકે; અમં
 પ્રેમેં તેહ પ્રકાશો, ઉતપત્તિ આપણી હો લાલકે. ઉતપત્તિં ૧
 કુમાર મુણી લજ વાણો, મોન પણુ રહ્યો હો લાલકે; મોનં
 પાઠકેં તામ વૃત્તાંત, સકલ માંડી કહ્યો હો લાલ. સકલં

રાય ચુગો કહે વસ, કિયું આ તેં કર્યું હો લાલ;	કિયુંં	
નુંદર રાય અમો વચેં, ગણીયું આંતરું હો લાલકે.	ગણીયુંં	૧૩.
નવિ જણુયું તેં કાંઈ, એણે નગરેં રહી હો લાલ;	એણેં	
આ નગરીનું રાજ્ય, સકલ તાહરે સહી હો લાલ.	સકલં	
રાયં કિયો શિરપાવ. કુંવર પાહકે ભણે હો લાલ;	કુંવરં	
અત્રાદિક વર વાટન, અંબર ભૂપણેં હો લાલકે.	અંબરં	૧૪.
માકલીઓ બહુ માનયું, પાહકનેં ઘરેં, હા લાલકે;	પાહકનેંં	
કુંવર ભુજલ વિશાલ, તિહાં લીલા કરે હો લાલ.	તિહાંં	
ધામ્મલરાસેં દાલ, અગીઆરમી મન રહી હો લાલ;	અગીઆરમીં	
શ્રી શુભ વીરની આકરી, પાહકનેં પ્રલી હો લાલકે.	પાહકનેંં	૧૫.

દોહરા.

એક દિન રાજસભા વચેં, પ્રાભૂત સંભૂત હાથ;	
આવી નમી કહે રાયનેં. માહાજન પુરજન સાથ.	૧.
દેવપુરી સમી આ પુરી, પૂર્વે હતી મહારાજ;	
તુલ્યઆમ સમ સંપ્રતિ, થઈ ન રહી કાંઈ લાજ.	૨.
કાઈકે ચાર અદૃષ્ટ્યર, લટે નગરી સર્વના;	
ધનધાન્યેં નિર્ધન થયા, ન રહ્યો કોઈનો ગર્વ.	૩.
તુમ સરિઆ રવામી છતે, પુરજનનેં શી ભીત;	
તિમિરોદય તરાગી છતે, વાત વડીં વિપરીત.	૪.
રાય ચુગી કાપો તિશેં, જોલાવે કાટવાલ;	
તન્દરે લટે લોકનેં, તું ન કરે રખવાલ.	૫.
તે કંઈ રવામી સાલસો. વિદ્યામંત્ર ભરેલ;	
અદૃષ્ટ ચાર ચોરી કરે, કરનો નવ નવા ખેલ.	૬.
રાત દિવસ બેતો પ્રેં, પણ નવિ આસ્યો વ્યય;	
બૃષ કહે ચણુ સચિવનેં, કરવે કાઈ ઉપાય.	૭.

દાળ આરમી.

(જુઓ અગનતિ પુસ્તકનીરે—એ જેમી.)

મંત્રી ગેનાપતિ ભૂપતિ રે, પુરોહિતનેં કાટવાલ રે;	
પાંચ પાટી નિહાં મક્કી રે, ચિતે થઈ ઉજમાલ રે.	જુઓં ૧.

- જૂઓ અકળ ગતિ ચોરની રે. (એ આકણી.)
 પંચ તિહાં પરમેસર રે, લૌકિક વાત વિચાર રે;
 ભૂપ પૂરવ દારે રહે રે, મંત્રી ઉત્તર દાર રે. જૂઓ ૨.
 પુરોહિત દહિણુ દિશે રે, પશ્ચિમે સેના ભૂપાળ રે;
 સુભટ સહિત અહોનિશિ રહે રે, પ્રતો રહે કોટવાળ રે. જૂઓ ૩.
 ધર્મિજીત થાનકે સહુ રહ્યા રે, તરકર કરીઅ વિચાર રે;
 દોખી ધરવાસો વસી રે, અંગ ધરી શણગાર રે. જૂઓ ૪.
 નયરી માંહે નીકળ્યો રે, જનમુખ સુણીઅ વિચાર રે;
 રમતાં દોઢો જૂવટે રે, જહાલય કોટવાળ રે. જૂઓ ૫.
 રમવા બેઠો તે વચે રે, આભૂપણુ પણ કીધ રે;
 આરક્ષક કર મુદ્રિકા રે, નામાંકિત જીત લીધ રે. જૂઓ ૬.
 બીઠી તલાર પુરે ભમે રે, વેશ્યા રજક કલાલ રે;
 કથિતવ માળી પ્રજાપતિ રે, મઠ સોની ધરભાળ રે. જૂઓ ૭.
 તુમ પતિ ચોર સખાધઆ રે, જાણી બાંધ્યો નિઘટ રે;
 રાય સુભટ ધર લૂંટશે રે, કાઢો માલ ઝટપટ રે. જૂઓ ૮.
 દેખી કંતની મુદ્રિકા રે, દીધો સકળ ધરમાલ રે;
 વિદ્યાબળે ચોર લેઇ ગયો રે, ખાવા ન મૂક્યો થાળ રે. જૂઓ ૯.
 લેહેણું એક પતાવીને રે, ગયો સેનાપતિ પાસ રે;
 એકાંતે કહે સાહિબા રે, સુણુજે એક અરજ દાસ રે. જૂઓ ૧૦.
 વારણુ નય વનમાં વસે રે, જોગી એક અવધૂત રે;
 બાર વરસે સેવા પ્રણી રે, મંત્ર લિયો અદ્ભુત રે. જૂઓ ૧૧.
 પણ સાધનવિધિ દોહિલી રે, અમો વણિકથી ન થાય રે;
 એક રાત નિર્ભય જપે રે, દેવ દેધ વર જાય રે. જૂઓ ૧૨.
 ત્રિશ્વ સકળ નજરે હુવે રે, ચોર તણી શી વાત રે;
 હસ્તિ રાત ભુજબળ હુવે રે, થાશો જગત વિખ્યાત રે. જૂઓ ૧૩.
 જોગી અદશ્યપણું રહે રે, જામ્યે તાસ સમીપ રે;
 પંચ રતન પદ પૂજને રે, ધૂપધટા વૃત દીપ રે. જૂઓ ૧૪.
 શીખવી મંત્ર સધાવણું રે, દેજે મુજબે ક ગામ રે;
 સેનાપતિ સુણી ચિંતવે રે, રાખું જગત એક નામ રે. જૂઓ ૧૫.

અશ્વારૂઢ સેનાપતિ રે, પોહોતા તે વનમાંહિ રે;	
પંચ રતન હવી ભૂતજેં રે. સાચવતા વિધિ ત્યાંહિ રે.	જૂઓ ૧૬.
ભૂપણ વસ્ત્ર તુરંગ તણ રે, પડે કરતા જાપ રે;	
રત્નાદિક ચોર લેછ ગયો રે, આથમતે રવિ તાપ રે.	જૂઓ ૧૭.
વેશ આહેરણુનો કરી રે, શિર ધરી મુર ચંદ્રહાસ રે;	અંત જાતનો ઉત્તમ
રમઝમ કરતી નીસરી રે, મંત્રીશ્વરની પાસ રે.	જૂઓ ૧૮.
મહી લ્યો ગોરસ રાજવી રે, કોકિલ સ્વર મુણી બોલ રે;	
તંબૂમાં તેડી કરી રે, વાત કરે રંગરોળ રે.	જૂઓ ૧૯.
નયન-કટાક્ષે વેધતી રે, દેતી ગોરસ તાસ રે;	
સાહેબ પ્રેમે આરોગીએ રે, બેડી છું તુમ પાસ રે.	જૂઓ ૨૦.
વિશ્વાસી વિપત્તી નરા રે, મંત્રી પીએ ચંદ્રહાસ્ય રે;	
મદિરા મૂર્ચ્છિત ભૂતજેં રે, પડિયો થય્ય નિરાશરે.	જૂઓ ૨૧.
ડાઢી મુંછ અરધા કરી રે, હેડે જડયા પગ દોય રે;	
મુખ જીપર હવી ખાસકું રે, મિલકત સઘળી જોય રે.	જૂઓ ૨૨.
ધનભૂપણ ભરણો ભરી રે, નિકળી કરતી સોર રે;	
ધોખી ધર ધડી દોય વસી રે, રજક વેશ લિયે ચોર રે.	જૂઓ ૨૩.
ખર જીપર લાદી ધરી રે, ચાલ્યો તે મધ્ય રાત રે;	
પૂરવ દારેં ભૂપતિ રે, પૂછે કોણ કિહાં જાત રે.	જૂઓ ૨૪.
તુમ પટરાણી પદમણી રે, ચોર કહે તસ ચીર રે;	
ધોવા કાઠણ નીસરે રે, નીતરચો નિરમળ નીર રે.	જૂઓ. ૨૫.
લાતુ ઉદય ભમરા ભયે રે, રાણી હુકમ અધરાત રે;	
સેવા કંઠણ સરકારની રે, હું છું રજકની જાત રે.	જૂઓ ૨૬.
ભૂપ કહે તરકર ભયે રે, કેમ જઈશ પુરખાહાર રે;	
તે કહે હું નવિ ભય ધરે રે, તીખી તુજ તરવાર રે.	જૂઓ ૨૭.
નૃપ કહે ચોર નજર પડે રે, તો કરજે ડિંડીર રે;	
તહત કહીને તે ગયો રે, પોહોતો સરોવર તીર રે.	જૂઓ ૨૮.
ઘટ એક ચૂને લેપિયો રે, મૂક્યો તરતો નીર રે;	
તુરંગ ચઢી નૃપ આવિયો રે, વળડતાં ડિંડીર રે.	જૂઓ ૨૯.
મૂછત કહે તુમ ભયથપી રે, નીરમાં નાહો જાય રે;	

વસ્ત્ર તુરગ દેખ તસ્કરેં રે, લોહ ડંડ લેખ ધાય રે.	જૂઓ ૦ ૩૦.
નૃપ રૂપ ચોર તુરગ ચઢી રે, આઘ્યો નયર મઝાર રે;	જૂઓ ૦ ૩૧.
દાર દેખ ભટને કહે રે, ચોરને કાઢ્યો બાર રે.	જૂઓ ૦ ૩૨.
ફંદી ફંદ મુણશો નહી રે, કહીને ગયો વિસરામ રે;	જૂઓ ૦ ૩૩.
જળધટ હલકે નૃપ ગયો રે, સન્મુખ કાઠે જામરે.	જૂઓ ૦ ૩૪.
ડંડે હણ્યો ધટ ભાંગિયો રે, જાણી ચોર ચરિત્ર રે;	જૂઓ ૦ ૩૫.
દરવાજે નૃપ એકલો રે, આઘ્યો રાંકની રીત રે.	જૂઓ ૦ ૩૬.
જક્ષ સ્ત્રો દેવાલયેં રે, દરવાજા લહી બંધ રે;	જૂઓ ૦ ૩૭.
ચોર અદશ્ય રૂપ દેવનેં રે. કુસુમાભરણ સુગંધ રે.	જૂઓ ૦ ૩૮.
ગણપતિમંદિર જપ કરે રે, પુરોહિત ચોરને હેત રે;	જૂઓ ૦ ૩૯.
ચોર પ્રસન્ન થઈ કહે રે, તૂઠો ધ્યાનસકેત રે.	જૂઓ ૦ ૪૦.
તસ્કર ગ્રહી તુજનેં દિયું રે, ચાલ અમારી સાથ રે;	જૂઓ ૦ ૪૧.
તામ પુરોહિત ધસમથ્યો રે, વળગ્યો ગણપતિ હાથ રે.	જૂઓ ૦ ૪૨.
મંત્રબળેં કરી વાંદરો રે, પીંપળ વૃક્ષની ડાળ રે;	જૂઓ ૦ ૪૩.
બાંધ્યું કાખમેં ટીપણું રે, એક હાથેં જપમાળ રે.	જૂઓ ૦ ૪૪.
યજ્ઞોપવિત અર્ચા શિરે રે, શાંતિ કરે ને ભૂપ રે;	જૂઓ ૦ ૪૫.
એ દિન ઠકુરાઈ ભોગવો રે, પછેં પુરોહિત રૂપ રે.	જૂઓ ૦ ૪૬.
પત્ર લખી તર ચોઢિયો રે, નિજ ઠામેં ગયો તેહ રે;	જૂઓ ૦ ૪૭.
રાય પ્રભાતેં ચોળખ્યા રે, લજવાણા ગયા ગેહ રે.	જૂઓ ૦ ૪૮.
ઠામ ઠામ કૌતુક જુએ રે, લોક હસંત હજાર રે;	જૂઓ ૦ ૪૯.
રાજસભાએં નૃપ જુઓ રે, ફરિયાદ આવી ચાર રે.	જૂઓ ૦ ૫૦.
વાંચી પત્ર તરતળેં રે, ખેદ મહોત્સવ રૂપ રે;	જૂઓ ૦ ૫૧.
પ્રગટયા પુરોહિત દોદિનેં રે, નિજ ઘર ગત સહ ભૂપ રે.	જૂઓ ૦ ૫૨.
ધર્મિભલકુંવરના રાસની રે, એ કહી બારમી ઢાળ રે;	જૂઓ ૦ ૫૩.
શ્રીશુભવીર કુંવરતણો રે, હવે રહિ ઉદય નિહાળ રે;	જૂઓ ૦ ૫૪.

દોહરા.

પંચમ દિન નૃપ સંસદિ, મંત્રી પ્રમુખ જન સર્વ;
એહ , તસ્કર વ્યતિકરેં, ચિંતાતુર ગત ગર્વ.

- રાય કહે મંત્રી સુણો, કરવો કાણુ ઉપાય;
અગડદત્ત તવ જોલિયો, પ્રણુમી ભૂપતિ પાય. ૨.
- ચોર ગ્રહણુ હેતેં તુમેં, ઉચિત નહિ નિરધાર;
કમળ ઉખેડણુ ઇંદ્રગજ, નખ છેદનને કુહાર. ૩.
- તેણે તરકરને ઝાલવા, આપો મુજ આદેશ;
સાત દિને નિગ્રહ કરેં, નહીં તો અગ્નિપ્રવેશ. ૪.
- અવનીપતિ વગતું કહે, તેં વારણુ વશ કીધ;
તેણે તરકર નિગ્રહ લણી, મેં તુજ આણુ દીધ. ૫.
- પવનચંડી કુમર તે, મુદિત ગયો ગુરુગેહ;
ગુરુ આણુ લકી નીકળ્યો, ખર્જ સખાઇ તેહ. ૬.

ઠાળ ૧૩ મી.

(એણેં અવસર તિહાં હુંખતું રે, આન્યું ટાળું—એ દેશી.)

- રાજકુંવર જોતો ફરે રે, કંદોઇ વેશ્યા ગેહ રે, ચતુરનર,
કામદેવ દેહરેં ગયો હો લાલ; પૂજી નમી ધૂપ દીપશું રે,
આનદિશા નિશિ તેહ રે, ચતુરનર, પ્રગટ થઇ તે જોલિયો હો લાલ. ૧.
- ચોરની વાત કિશી કહું રે, રતિપ્રીતિ શણુગાર રે, ચતુરનર,
ચોર વસી નિશિ લેઇગયો હો લાલ; હું વચમાં આડો પડ્યો રે,
માગી કરી દોય નાર રે, ચતુરનર, માર ખાધો મેં જોલતાં હો લાલ. ૨.
- કુંવર સુણી એમ ઉઠિયો રે, ચિંતે લૂંટયા દેવ રે, ચતુરનર,
બીજે દિન માહાકાળીનેં હો લાલ; મંદિર જઇ જપતો નિશિ રે,
પ્રગટ થઇ તતખેવ રે, ચતુરનર, કહે સુણુ તું ચોરની કથા હો લાલ. ૩.
- એક દિન મુજ ધર ક્ષણુ વસી રે, શકુન કરેવા કાજ રે, ચતુરનર,
પગ દોય ઝાંઝર લેઇ ગયો હો લાલ; કુંવર કહે તુમ દેવની રે,
ચોરેં લીધી લાજ રે, ચતુરનર, આશ કિસી ચોર દેવની હો લાલ. ૪.
- એમ પટ દિન પુરમાં ગયા રે, લોક બનાવે વાત રે, ચતુરનર,
ચિંતે ચોર ન કર ચઢ્યો હો લાલ; શું મુખનૃપનેં દેખાડિયેં રે,
સાતમે દિન પરલાત રે, ચતુરનર, નગરી બાહર નીકળ્યો હો લાલ. ૫.
- ચિત્ત વીખીનેં તે ગયો રે, એક સમશાન મઝાર રે, ચતુરનર,

- જન્મ જોડો વડ તરતજે હો લાલ; આર દિશાયેં વિચોકતો રે, હો લાલ. ૬.
- ગુપ્ત ગ્રહી તરવાર રે, અતુરનર, પાછવે પોહોરેં દેખતો અતુરનર,
- દૂરથકી તિહાં આવતો રે, કંઠેં રૂદ્રાક્ષની માળ રે, હો લાલ. ૭.
- રક્તાંબર દેહેં ધર્યાં હો લાલ; ત્રિદંડ કુંડી હાથમાં રે, અતુરનર,
- શોભિત ભાળ વિશાળ રે, અતુરનર, છત્રીકા ધરી મસ્તકેં હો લાલ. ૭.
- પ્રલજ્યું વિકસિત નાસિકા રે, રક્ત નયન પીત વાળ રે, અતુરનર,
- જંઘા ભુજ ગ્રીવ મોટકાં હો લાલ; વેપાંતર દેશાંતરી રે, હો લાલ. ૮.
- આકૃતિ અતિ વિકરાળ રે, અતુરનર, પરિત્રાજક નજરેં લલ્લો હો લાલ. ૮.
- ચિતે કુંવર એ ચોરની રે, એજા દુષ્ટ વિકાર રે, અતુરનર,
- ભડી કુંવર પાયેં પડ્યો હો લાલ, પરિત્રાજક નૃપ પુત્રને રે, હો લાલ. ૯.
- આશીપ દેઈ સાર રે, અતુરનર, પૂછે મિત્રતણી પરેં હો લાલ. ૯.
- જોડો કેમ ચિંતા ભરેં રે, રાજકુંવર કહે તામ રે, અતુરનર,
- મુનિવર હું પરદેશિયો હો લાલ; દાલિદ્રગતાંમાં પડ્યો રે, હો લાલ. ૧૦.
- જીવટે હાર્યો દામ રે, અતુરનર, દુઃખના દાહાડા દોહિલા હો લાલ. ૧૦.
- વ્યાધિ વ્યસન વિવાદ ને રે, વૈશ્વાનર ને વૈર રે, અતુરનર,
- પાંચ વન્ધા વન્ધ્યા દુઃખ દિયે હો લાલ, દાલિદ્ર નામ મનુષ્યનેરે, હો લાલ. ૧૧.
- આયુ વિના મૃતી ઝેર રે, અતુરનર, રોગ વિના રોગીપણું હો લાલ. ૧૧.
- સિદ્ધ પુત્ર કહે એ સવી રે, તેં ભાખ્યું મિથ્યાત રે, અતુરનર,
- રવિ ઉદયેં હિમ કેમ પડે હો લાલ; દલિદ્ર કંદ કુદાળ હું રે, હો લાલ. ૧૨.
- નામ છતે શી વાત રે, અતુરનર, માહા પ્રસાદ કુંવર કહે હો લાલ. ૧૨.
- કુંવરનેં તિહાં જોસારીનેં રે, સિદ્ધ ગયો સમશાન રે, અતુરનર,
- એણેં અવસર રવિ આથમ્યો હો લાલ; કૌશિક ચોર નેં ભૂતડાં રે, હો લાલ. ૧૩.
- નર પરદારા ધ્યાન રે, અતુરનર, રાત્રિ વધ્ધલ ચારને હો લાલ. ૧૩.
- ખાતરિયાં દોય લોહનાં રે, હાથ ધરી તરવાર રે, અતુરનર,
- પરિત્રાજક તિહાં આવિયો હો લાલ; કુંવર ઉઠાડી લેઈ અલ્યો રે, હો લાલ. ૧૪.
- પેઠો નયરી મઝાર રે, અતુરનર, બાંધે નજર પુર લોકની હો લાલ. ૧૪.
- અદશ્ય વિદ્યાને બળેં રે, કોટીધ્વજ ધર ઠેલ રે, અતુરનર,
- ખાત્ર દેઈ ધર પેસિયો હો લાલ; દોજણે બહુ ગ્રહી પેટિયો રે, હો લાલ. ૧૫.
- વસ્ત્રાભરણ ભરેલ રે, અતુરનર, લઈ જઈ યક્ષાલય ધરી હો લાલ. ૧૫.

પરદેશી સૂતા તિહાં રે, ઉઠાડી દીગ્યે દામ રે,	અતુરનર.
પેઠા ધરી તસ મરતકં હો લાલ; અગ્રેસરી થઈ નીકળ્યો રે,	હો લાલ. ૧૧.
પુર બાહર વિશ્રામ રે, અતુરનર, પિતૃવનાસન ચૂતવને	અતુરનર,
વડતર હુંદે વિશ્રામતાં રે, સૂતા ભારક ધાર રે,	હો લાલ. ૧૨.
ઐર કપટનિદ્રા કરે હો લાલ; સૂતો કુમર તવ ચિંતવ રે,	અતુરનર,
ઐરતું ધૈર્ય અપાર રે, અતુરનર, શક્તિ પ્રપંચ મતિ ધાણી	હો લાલ. ૧૩.
ઐહને વિશ્વાસી હાલું રે, વસ્ત્ર પાથરી બિછાય રે,	અતુરનર,
ગુમ ખડગ ગ્રહી ઉઠ્યો હો લાલ; જઈ પેઠા વડ કોટરે રે,	હો લાલ. ૧૪.
ઐર ખડગ લઈ ધાય રે, અતુરનર, પરદેશી સૂતા હાથ્યા	અતુરનર,
કુંવર પથારી દિધા કરી રે, દીડી ગની નમ રે,	હો લાલ. ૧૫.
આગળ પાછળ નેવતાં હો લાલ; કહે કુંવર રે ચોરટા રે,	અતુરનર,
ખેંચી ખડગને નામરે, અતુરનર, વિશ્વાસધાની પાતટી	હો લાલ. ૧૬.
મૃગપતિ આગેં મૃગ યથા રે, મુજ આગેં કિહાં નય રે,	અતુરનર,
છવિત નહી નાહા વિના હો લાલ; કુંવર ખર્જ ઝલકી દિયે રે,	હો લાલ. ૨૦.
ઝંપા સંપા ધાય રે, અતુરનર, તસ ઉર જુગલને છેદતો	અતુરનર,
સાહસિક ધૈર્યમતિ ગુણે રે, હું રીંજ્યો સુણ દક્ષ રે,	હો લાલ. ૨૧.
ઐર કહે ગુણી ગુણુ ગ્રહું હો લાલ; શન્ય દેવાલય પાછળે રે,	અતુરનર,
સન્મુખ છે વટવૃક્ષ રે, અતુરનર, વિસ્તારેં એક કોશનો	હો લાલ. ૨૨.
તસ કોટરમાં મોટટી રે, શિકાયેં ઠાંક્યું દાર રે,	અતુરનર,
રૂનભુવન મુજ તે તળેં હો લાલ; વીરમતિ ભગિની કરી રે,	હો લાલ. ૨૩.
લધુ યૌવન રૂપ સાર રે, અતુરનર, મેં તુજ દીધી ધન માલથું	અતુરનર,
સંકેતેં તે પરણ્યો રે, ડ્રવ્ય સહિત હિતકાર રે,	હો લાલ. ૨૪.
આ મુજ ખર્જ દેખાવજે હો લાલ; વીરમતિ નામેં કદી રે,	અતુરનર,
જઈ ઉઘડાવજે દાર રે, અતુરનર, એમ સુણી તે મૃત જવ લિયો	હો લાલ. ૨૫.
કુમર યથોદિત જઈ કરી રે, પાતાળ કીધ પ્રવેશ રે,	અતુરનર,
દેખી ધર ચિત્ત અમરિયો હો લાલ; નયનાનંદન કૌમુદી રે,	હો લાલ. ૨૬.
વીરમતિ રૂપ વેશ રે, અતુરનર, દેખી વીતક કહે ભાઈતું	અતુરનર,
આપી નિશાની ખર્જની રે, તથ સા હર્ષિત થાય રે,	હો લાલ. ૨૭.
વાસભુવન પીયુ વીસસો હો લાલ; વિવાહ સામગ્રી કડં રે,	અતુરનર,

તવલગેં પલ્લંક હાય રે, ચતુરનર, એમ કહી મેડી ઉપર ચઢી હો લાલ. ૨૫.
ચિતે કુંવર નવિ વીસસો રે, હગ હકર સોનાર રે, ચતુરનર,
સર્પ રિપુ ને વાણીયા હો લાલ; હથીઆરખંધ ને વાંદરાં રે,
પરદારા મંઝાર રે, ચતુરનર, તેણેં પલ્લંક ખુણેં છુપો હો લાલ. ૨૬.
કળસંચેં મૂઢી શિલા રે, ચૂરણ કૃત પલ્લંક રે, ચતુરનર,
સા કહે હેડી ઊતરી હો લાલ; મુજ બાંધવ હણીનેં કિહાં રે,
જીવતો જામશ રંક રે, ચતુરનર, કેશેં અહી કુંવરેં તદા હો લાલ. ૨૭.
મંદિર બાહેર નિકળ્યો રે, વિકસ્યાં કમળની જાત રે, ચતુરનર,
નૃપસુત મુખકજ દેખવા હો લાલ, ચિંતા તિમિરદૂરેં ગયું રે,
રવિ પ્રગટયો પરભાત રે, ચતુરનર, ઉદયાચળ ઉપર ચઢ્યો હો લાલ. ૨૮
વીરમતિ આગળ કરી રે, તસ્કર ઘર પિધાય રે, ચતુરનર,
કુંવર પુરીમાં આવિયો હો લાલ; લોક હસે કાષ નારીને રે,
ચોર મિશેં લેખ જાય રે, ચતુરનર, મુણતો જમ નૃપને નમે હો લાલ. ૨૯.
સાંપી ચોરસહોદરી રે, ભૂપ દીપે બહુ માન રે, ચતુરનર,
રંબ્યો રાય ધસ્યું કહે હો લાલ; શક્તિ ભક્તિ મતિ ધીરતા રે,
વિનય અહો ગુણવાન રે, ચતુરનર, મુજ પુરીજન સુખિયાં કિયાં હો લાલ. ૩૦..
જે જેનું ચોર્યું હતું રે, તે તે આર્યું તાસ રે, ચતુરનર,
વીરમતિ ગઘ પાલ્યમાં હો લાલ; કુંવરનેં તિલક વધાવીનેં રે,
તેડી જોશી ખાસ રે, ચતુરનર, લગન દિવસ નિરધારિયો હો લાલ. ૩૧.
વરઘોડા બહુ આચ્છવેં રે, દીધું કન્યાદાન રે, ચતુરનર,
ચોરી ચતુરચી ચોરમાં હો લાલ; કમળસેના નિજ અંગજન રે,
રંભા રૂપનિધાન રે, ચતુરનર, કુંવરને પરણાવી નૃપે હો લાલ. ૩૨
હસ્તી હજાર અલંકાર્યા રે, ઘોડા દશ હજાર રે, ચતુરનર,
ક્રોડિ સોનધયા દાયજે હો લાલ; દેશ દિયો લખ ગામથું રે,
ચૈલ રતન અલંકાર રે, ચતુરનર, રથવાહન દાસી ઘણી હો લાલ. ૩૩.
પ્રાસાદ સુંદર એક દીયો રે, રહે સુખભર નૃપમાન રે, ચતુરનર,
દીન દુઃખીને ઉદ્ધરે હો લાલ; ઉપાધ્યાયને તાત જ્યું રે,
દાન અને બહુ માન રે, ચતુરનર, શેઠસૂતાને સંભારતો હો લાલ. ૩૪..
નિશ્ચય પદ મુનિ અનુસરે રે, પણ પાળે વ્યવહાર રે, ચતુરનર,

કમળસેનાશુ મુખ વરે હો લાલ; ધમ્મિલરાસેં તેરમી રે,
હાળ પ્રથમ ખંડ સાર રે, ચતુરનર, શ્રીશુભવીર કુંવર મુખી હો લાલ. ૩૫.

ચોપાધ.

ખડેં ખડેં મંદુરતા ઘણી, જેમ રસ શેલડી સાંઠે લણી;
શ્રી શુભવીર વચન રસ લતા, ધમ્મિલ રાસેં ચખો પુણ્યવતા. ૧.

પ્રતિશ્રીમત્તયોગચ્છીય સંવિજ્ઞશિરોમણિ પ્રાંડિતશિરોરત્ન પાંડિતશ્રી
શુભવિજયગણિશિષ્યપાંડિત શ્રી વીરવિજયગણિવિરચિતે
શ્રીધમ્મિલચરિતે પ્રાકૃત પ્રખંધે પ્રથમખંડઃ સમાપ્તઃ

દ્વિતિય ખંડ પ્રારંભ.

દાહરા.

- શુભશુર ચરણકમળ નમી, કહિયું આગળ વાત;
ધમ્મિલ આગેં મુનિવરેં. ભાગ્યા નિજ અવદાત. ૧.
- પ્રથમ ખંડ અખંડ રસ, પૂર્ણ દુઝ્યો સુપ્રમાણુ;
ખીજે ખંડ કહું હવે, મુણજે વિકસિત જાણુ. ૨.
- ધાર્મિક પાંડિત કૌતુકી, વૈરાગી નરનાર;
ઈસી કથા આગળ કહું, તસ ચિત રંજનહાર. ૩.
- એક દિન રમવા નિકળ્યો, અગડદત સંવિવેક;
પગ પગ દેખણુ કારણેં, મળિયા લોક અનેક. ૪.
- મુખ ઝોહે પૂરણ શશી, અર્ધચંદ્ર સમ ભાળ;
તપનોપમ તેજેં કરી, અધર અરણુ પરવાળ. ૫.
- મદનમંજરી દેખતી, કામદેવ અવતાર;
કમળસેનાયેં વશ ક્રિયો, ચિતે મુજ ભરતાર. ૬.
- લેખ લખી ચતુરાધ્યુ, લલિત વચન નિજ હાથ;
જિપર મુદ્રા દેખેને, મોકલતી સખી સાથ. ૭.
- માલતી પૂલ રંકણીમાં, અક્ષત લેખ સમેત;
એકાંતે જઈ કુંવરને, વધાવતી ધરી હેત. ૮.
- લેખ દિયે તસ હાથમાં, વ્રદ સખી સુવિનીત;
વાંચે કુંવર ઉખેલીને, પૂરણ ધરતો પ્રીત. ૯.

ઢાળ પેહલી.

(તોરજેથી રથ ફેરીયારે હાં-એ દેશી.)

- નંદસુતા નમી નાથને હો રાજ, નયણે ભરિયાં નીર; મેરે વાલહાં
અરજ કરે અવનીપતિ હો રાજ, ભીજ્યાં લખતાં ચીર. મેરેં ૧.
- પટ્ટરાણી પદ પાઠવી હો રાજ, પિયુડે કરી પરિહાર રે; મેરેં
સખી વનતરે વ્યંતરા હો રાજ, કંત કોલ કરનાર. મેરેં ૨.
- ૨૧ પણુ છિલ્લર જળ કોણુ પિયે હો રાજ, પામી ગંગા નીર. મેરેં ૩.
- સૂર્ય વિલાત પૂરવ દિશીં હો રાજ, પચ્ચિમ રાત્રિ રહાય; મેરેં
મહિલા દો મન સાચવે હો રાજ, દિનમણિ જંગતનો રાય મેરેં ૪.
- કેતકી માલતિ મોહી રહો હો રાજ, ભમરો વન ભટકાય; મેરેં
જાઠ ગ્યેલી પ્રલની હો રાજ, સુગંધ લેતો જાય. મેરેં ૫.
- પ્રેમ ભરી પૂરવ પ્રિયા હો રાજ, સમરી તિહાં આવંત; મેરેં
દેખી દવ જાગી કેતકી હો રાજ, તસ રક્ષાએ લૂટત. મેરેં ૬,
- દેખી હંસ વિયોગિયો હો રાજ, પૂછે કિમ લોટાય; મેરેં
ભમર કહે વિરહેલે હો રાજ, તનુ રક્ષાએ ઠરાય. મેરેં ૭.
- મર્યો ડમરો નડી ર્યો હો રાજ, કેતકો લાગ્યો પ્રેમ; મેરેં
વેધક ગતિ વેધક લહે હો રાજ, મૂરખ જાણે કેમ. મેરેં ૮.
- હંસ કહે હું વેધકી હો રાજ, પૂછું તુજને એમ; મેરેં
કાણું તુજ સવિ અગ છે હો રાજ, પૂંઠે પીણું કેમ. મેરેં ૯.
- ભમર કહે મુજ પ્રેમનો હો રાજ, ઘા લાગ્યો છે અંગ; મેરેં
સાજી હલદી ચોપડી હો રાજ, પીળો દીસે રંગ. મેરેં ૧૦.
- નર ભમરા ચોપમ ધરો હો રાજ, તો દિલ ધરજો વાત; મેરેં
રણુશર કેમ ક્ષત્રીને હો રાજ, લાગ્યો કમલિણી ઘાત. મેરેં ૧૧.
- ચોપટ વનમાળે વશે હો રાજ, નિરખે તિહાં એક નાર, મેરેં
દાડિમકળી પિંજર ધરી હો રાજ, દેખાડે ધરી પ્યાર. મેરેં ૧૨.
- ચોપટ જાઠ પિંજર પડ્યો હો રાજ, તુમચો એ પણુ ઘાટ; મેરેં
નેહ વિલુદ્ધિ શુક પ્રિયા હો રાજ, રોતી જોતી વાટ. મેરેં ૧૩.
- વાયુધર જીવન હતો હો રાજ, તવ લગે નજર મિલાપ; મેરેં

ઉત્તમ વચ્ચને ઘર રૂડી હો રાજ, નામનો કરતી બપ.	મેરેં	૧૪.
સંક ગિનીપણુ થાપિયો હો રાજ, રામે વચ્ચન છળેણુ.	મેરેં	
વાંચી ધારી વિચારીને હો રાજ, ઉત્તર દેખે શેણુ.	મેરેં	૧૫.
દાય પ્રિયા પતિવ્રત કિયો હો રાજ, વ્યભિચારી લધુ નાર.	મેરેં	
અપમાની વ્રદા પ્રિયા હો રાજ, ચારે નિત્ય ભરતાર.	મેરેં	૧૬.
ખેટ પ્રિયાપ્રાને કંદે હો રાજ, એ વન ભૂમિ મઝાર.	મેરેં	
સંહિવિની ખૂટી ચરે હો રાજ, પામે નર અવતાર.	મેરેં	૧૭.
સા મુણી પતિ નેહું ભરી હો રાજ, ભેગી કરી દીગ્યે ચાર.	મેરેં	
સંહિવિની ચારે ચરી હો રાજ, સગજ કિયો ભરતાર.	મેરેં	૧૮.
ઉક્તિ યુક્તિ છે લેખમાં હો રાજ, પાંડિત બળે લાગ.	મેરેં	
નારી દેખાંડ પ્યાનને હો રાજ, મરખ તોલડરાગ.	મેરેં	૧૯.
નજર થકી દરે રવા હો રાજ, પણ મુજ ઘટ વિસરામ.	મેરેં	
હૃદય થકી દરે ખસો હો રાજ, માનું કૌતક તામ.	મેરેં	૨૦.
મુખભગ રહેજે સાહિયા હો રાજ, વેહેજો ઉત્તર દેહ.	મેરેં	
કંવર સખાને પ્રજ્ઞતો હો રાજ, આ લખનારી કેઈ.	મેરેં	૨૧.
વ્રદા કંદે નૃપ સાંભળો હો રાજ, શેઝુતા સતી જોહ.	મેરેં	
બુદ્ધનવને સિચી તુમે હો રાજ, વચ્ચનઅમૃતરસ નેહ.	મેરેં	૨૨.
મન્નમંગરિયે એ લખ્યો હો રાજ, નેહ ભરી દિન રાત.	મેરેં	
દંતીદમન નૃપરંજને હો રાજ, ચોરનો કીધા ઘાત.	મેરેં	૨૩.
રાગ્યમુતા પદાળી સડી હો રાજ, સાંભળી હર્ષિત ચિત્ત.	મેરેં	
મુજ વિચારે મોકડી હો રાજ, તુમને વધાવવા નિમિત્ત.	મેરેં	૨૪.
એમ કહેતી કંવર ગળે હો મજ, માતીનો હવે હાર.	મેરેં	
વર્નાના વીતક સાંભળો હો રાજ, ખગતી વિચોગી નાર.	મેરેં	૨૫.
લા પીતાં મેં ટોળીયું હો રાજ, કાંધો કાંસો દેખ.	મેરેં	
મેં વચ્ચન કરી ધીરવી હો રાજ, તવ એ લખિયો લેખ.	મેરેં	૨૬.
કંવર કંદે કેમ આવડી હો રાજ, શંકા ચિતમાં આય.	મેરેં	
ચાંદ દિન તેડી જગું હો રાજ, મિથ્યા વચ્ચન ન થાય.	મેરેં	૨૭.
વરુ બુધણ તાંબડ દેહ હો રાજ, દારી મુદિત કીધ.	મેરેં	
દન જરી નિજ મુદિકા હો રાજ, પડરાણી કર દીધ.	મેરેં	૨૮.

પ્રાણુ પ્રિયા તુજ સ્વામિની હો રાજ, ધરજો અંગુળી તાસ મેરેં
વિસરજી સા એમ કહી હો રાજ, લેખ ધરે નિત્ય પાસ. મેરેં ૨૯.
બીજો ખડે પ્રેમની હો રાજ, ઢાળ પ્રથમ કહી છેક; મેરેં
વીરવચની સંસારમાં હો રાજ, ધર્મ પણ તસ ટેક. મેરેં ૩૦.

દોહરા.

સખી વિસર્જી તિણેં સમે, જોદા રાજકુમાર;
કર જોડીનેં એમ કહે, આવી નખી પ્રતિહાર. ૧.
સ્વામી શંખપુરી થકી, કરભીસ્થિત નર દોય;
આવી ખડા તુમ દેખવા, સ્યો તસ હુકમજ હોય. ૨.
દેઠ હુકમને તેડિયા, આગ્યા જનમ હજૂર;
તામ કુમારે આળખ્યા, દેખી આણુંદપૂર. ૩.
સુવેગ વાયુવેગ એ, પિતૃ વલ્લભ તસ નામ;
હર્ષિત કુમરને દેખીનેં, કરતા દોય પ્રણામ. ૪.
ઉડી કુમરે આલિંગિયા, જોસાર્યાં નિજ પાસ,
સ્નેહે માત પિતા તણા, પૂછે કુશળ વિલાસ. ૫.

ઢાળ ૨ જી.

(સાહેલાની ફેશી)

સાહેલાહે કુંવરને મંદુરે જોલ, સુવેગ કહે વળતું તદા હો લાલ;
સાહેલાહે માત પિતા તુમ દોય, વરતે છે કુશળી સદા હો લાલ. ૧.
સાહેલાહે તુમ વિરહા નળ દાહ, દેહ દહે દિન નિર્ગમે હો લાલ;
સાહેલાહે નયન રૂદન ધન નીર, તાપ હૃદયનો નવિ શમે હો લાલ. ૨.
સાહેલાહે પુત્રવિયોગ ત્રિકાળ, કાળ દશા ઇચ્છે ઘણી હો લાલ;
સાહેલાહે ગંગાવાસી લોક, જીવે તસ વયણાં સુણી હો લાલ. ૩.
સાહેલાહે ગજવશી ચોરનો ઘાત, રાજસુતા વરી સાંભળી હો લાલ;
સાહેલાહે અમને મોકલ્યા આંહી, આજ વાત તે સવિ મળી હો લાલ. ૪.
સાહેલાહે સુવેગ મુખ સુણી વાત, નૃપસુત નયણેં જસસિરા હો લાલ;
સાહેલાહે જોલે દુઃખિત દેહ, પ્રસ્વેદ મેદુરિયા ગિરા હો લાલ. ૫.
સાહેલાહે ધિગ ધિગ મુજ અવતાર, અવિનીત દુનજનેથી સરે હો લાલ;

- સાહેલાહે હું થયો શત્રુ સમાન, માત પિતા સુતધી ધરે હો લાલ. ૬.
- સાહેલાહે બાવળનેં કરકંધુ, વાતી જેહ બિચ્છેરવી હો લાલ; ૭.
- સાહેલાહે પીડાકારક તાસ, હોવે કંટક ખેરવી હો લાલ. ૭.
- સાહેલાહે કુળપતિ કૃત્યસમાન, વિપધર સરિખો હું થયો હો લાલ; ૮.
- સાહેલાહે ચંદન સરિખા પુત્ર, ધસે મુગધેં કૃત્ય બ્યો હો લાલ. ૮.
- સાહેલાહે માતને કલેશતું હેત, જનમથી વાત સકળ થઈ હો લાલ; ૯.
- સાહેલાહે ધાતેં કયું શું કામ, પુત્રાભિધાન મુધામથી હો લાલ. ૯.
- સાહેલાહે જનમથી વસતાં ગેહ, માત પિતા શોકે ભર્યાં હો લાલ; ૧૦.
- સાહેલાહે દેશાંતર રહ્યો તોહી, દુરાતમાએં દુખી કર્યાં હો લાલ. ૧૦.
- સાહેલાહે એક અચભો કેમ, અવિનીત હું મુખ શ્રી વર્યો હો લાલ; ૧૧.
- સાહેલાહે નહી કૌતુક મા બાપ, સમરે મુજ તેણે મુખી કર્યો હો લાલ. ૧૧.
- સાહેલાહે માછલી સમરણુ જાત, મીન યુગલ જન જીવતાં હો લાલ; ૧૨.
- સાહેલાહે ભુજંગી આલિંગિત બાળ, કૂર્મી તથા અવલોકતાં હો લાલ. ૧૨.
- સાહેલાહે કહે મુવેગ કુમાર, ખેદ કરો નહિ અતિ ધણો હો લાલ; ૧૩.
- સાહેલાહે દુઃખ દાયક નહી પુત્ર, જનકને દુઃખ અવગણુ તણો હો લાલ. ૧૩.
- સાહેલાહે પિંડથી અધિકા દામ, દામ થપા વાહાલી પ્રિયા હો લાલ; ૧૪.
- સાહેલાહે તેહથી અધિકા પુત્ર, પૂઠે અધિક ધરમ ક્રિયા હો લાલ. ૧૪.
- સાહેલાહે તાતેં દિયો પરદેશ, જોવા તુજ પુણ્ય તારણેં હો લાલ; ૧૫.
- સાહેલાહે ભાગ્ય ઉદય મુવિનીત, ગુણેશ્વણી લહી બારણે હો લાલ. ૧૫.
- સાહેલાહે પ્રગટયો નૃપનેં પ્રભાદ, હૃદયનંદન નંદનેં હો લાલ; ૧૬.
- સાહેલાહે ન લહે કોણુ આણુંદ, પામી મુગધિ ચંદનેં હો લાલ. ૧૬.
- સાહેલાહે વસ્ત્ર મલિન તજે લોક, રજકંધરે તડકે તપે હો લાલ; ૧૭.
- સાહેલાહે ઉજ્જવળ નિર્મળ તેહ, દેવસેવાવસરેં ખપે હો લાલ. ૧૭.
- સાહેલાહે તુમ દર્શન શીત વાત, તાત હૃદયજ્વર વારણું હો લાલ; ૧૮.
- સાહેલાહે દેખી તુમ મુખચંદ, નયન મુધારસ પારણું હો લાલ. ૧૮.
- સાહેલાહે મળવા બહુ ઉતકંઠ, રહિયત શંખપુરી તણી હો લાલ; ૧૯.
- સાહેલાહે કાણુ વરસાં સો થાય, વિનતિ શી 'કહીએ' ઘણી હો લાલ. ૧૯.
- સાહેલાહે પિતૃ મિલન ઉચ્છરંગ, એમ નિસુણીનેં કુંવર ધરે હો લાલ; ૨૦.
- સાહેલાહે દેશ ગામ લખ તાસ, નામાં લેખાં તસ કરે હો લાલ. ૨૦.

- સાહેલાહે બહુ અધિકારી કીધ, એક પટાવત બપરેં હો લાલઃ
સાહેલાહે તેડાવી ઉવળાયા, વિનયેં નમી કહે એણીપરેં હો લાલ. ૨૧.
સાહેલાહે શી આજ્ઞા ગુરૂરાય, તાતેં મુજ તેડાવિયો હો લાલઃ
સાહેલાહે ટાળણુ પિતૃવિયોગ, કહે ગુરૂ હુકમજ આપિયો હો લાલ. ૨૨.
સાહેલાહે કામ અરથ દોય વર્ગ, સાધ્યા પણ ન સુહાવિયેં હો લાલઃ
સાહેલાહે ધર્મ વર્ગ જ્યકાર, તેણે તે સાધી સધાવિયેં હો લાલ. ૨૩.
સાહેલાહે ગુરૂ વચનેં જિનચૈત્ય, આઠ દિવસ પૂજા રચે હો લાલઃ
સાહેલાહે આચ્છવ નાટકશાળ, ગુણિજન જોવા સહુ મચે હો લાલ. ૨૪.
સાહેલાહે સાહસીવચ્છલ નિજગેહ, પટ રસ પાક ભોજન ધરી હો લાલઃ
સાહેલાહે શ્રીમંત ગુણી નરનાર, પેહેરામણી વસ્ત્રેં કરી હો લાલ. ૨૫.
સાહેલાહે મદનમંજરીનેં દીધ, કંચુચો કસબી સોહામણો હો લાલઃ
સાહેલાહે દેતાં દિલભર કાધ, મુદરત દિન જવા તણો હો લાલ. ૨૬.
સાહેલાહે બીજે ખડે એહ, બીજી ઢાળ સોહામણી હો લાલઃ
સાહેલાહે વીરવચન રસ દેત, ખાસ સખીનેં વધામણી હો લાલ. ૨૭

દોહરા.

- પવનચડપ્રિયા સતી, રતનવતી તસ નામઃ
કુંવર ધરેં ગુરૂનેં જઈ, જોલે કરીઅ પ્રણામ. ૧.
માત તમેં સુલસા સમાં, દિયો આશીપ સનેહઃ
તાતનું તેકું આવિયું, જઈશું હવે નિજગેહ. ૨.
સા કહે વસ વિભેગનાં, મેં એ દુઃખ ન સહાયઃ
ત્રિવિધ વીર સુલસા સતી, તેણેએ દુઃખ સહાય. ૩.
કુંવર કહે નર ઉત્તમેં, સાસરીએ ન રહાયઃ
માત પિતા સજ્જન પ્રમુખ, ઈણુ વાતેં લજવાય. ૪.
ગુરૂણી કહે કુશળાં રહો, છો મુજ ચિત્ત મઝારઃ
કુંવર દીએ દશ ગામ તસ, લીએ આશીપ અપાર. ૫.

ઢાળ ૩ જી.

(ચિત્રોડા રાજની દેશી.)

ગતિ લલિત વિલાસેં રે, અવની પતિપાસેં રે,
કુંવર પ્રકાશે આવી એણી પરેં રે;

- આજ્યું તાતનું આજ્યું રે. ધરનાં દે અટાજ્યું રે,
 મુજ મન ઊભાજ્યું માત મિત્રણુભણી રે. ૧.
- અમને વોળાવોરે, હવે વાર ન લાવો રે,
 શંખપુરી જવો પંથ દૂરેં ધણો રે;
 મન ચિંતે રાજ રે, નિત્ય કોડી દીવાજ રે,
 કુંવર દિન ઝાઝા રહ્યા પણ ઘડી સમા રે. ૨.
- પુત્રી જે જામ રે, તે અતેં પરાર્થ રે,
 એહથી શી વડાર્થ ધરવસ્તી તણી રે;
 બદામનું નાજ્યું રે, ઘેંસ છાશનું ખાજ્યું રે,
 કાંસાકૂટ લાજ્યું લહી ધનમદ કરે રે. ૩.
- તમરાનું ગાજ્યું રે, છાળીનું દુઝાજ્યું રે,
 પરધરનું ધરાજ્યું પેહેરી મુખ ગણે રે;
 ત્રિપંડીનું ટાજ્યું રે, ચણોડીનું ધરાજ્યું રે,
 ઘોરકૂટ અથાજ્યું ભોજનમાં નહી રે. ૪.
- વાદળની છાયા રે, કપટીની માયા રે,
 તૃણજાળ ધાયા જળ નહિ પામતા રે;
 પરદેશીની પ્રીતી રે, બળી ભૂમિએં ખેતી રે,
 પરોણેં ધરવસ્તી કેતી માનીયેં રે. ૫.
- એમ ચિંતી રાય રે, અતે ઊરજાય રે,
 પુત્રીની માયથું વાત સવે કરી રે;
 ઉઠે કુંવર રજામ રે, નૃપ કરત સજામ રે,
 રથ ઘોડા નવામ આસન ઘેસણું રે. ૬.
- દિયે ભૂષણ વાસ રે, ઘણું દાસી દાસ રે,
 દેધ કુંવરને પાસ રહી એમ વીનવે રે;
 પુત્રી ઉછરગેં રે, ઉછરી ઉછગેં રે,
 ગુણવંતને સંગેં તુમ ખોળે ઠવી રે. ૭.
- દેશો ન વિસારી રે, નવી પરણો નારી રે,
 પણ એ દિલ ધારી કદિય ન દુહવો રે;
 મુણી કુંવર સજેલા રે, થઇ ભોજનવેળા રે,

- સવિ સાજન ભેળા રતનવતી તેડતી રે. ૮.
 ઘર આસન માંડે રે, મુત ભક્તે જમાડે રે,
 મુગધ વસાડે ધૂપ ઉખેવતાં રે;
 શણગાર મુહાવી રે, માથે તિલક વધાવી રે,
 કહે વચ્ચ વોળાવી વેહેલા આવજો રે. ૯.
 મળો જઈ માતાશું રે, રહેજો શાતાશું રે,
 કોઈ દિન બહેલાશું મુજ સંભારજો રે;
 ઉપગાર વખાણી રે, મુખ મધુરી વાણી રે,
 ધન બોહોણું આણી દીએ ઉવઝાયને રે. ૧૦.
 હવે કુંવર સધાવે રે, નૃપ પુત્રી વોળાવે રે,
 સજ્જનને મેળાવે શુભ શકુને કરી રે;
 શેર બાહેર આવ્યા રે, મિલણું સહુ લાગ્યા રે,
 કુંવરે બોલાવ્યા સહુને હિત ધરી રે. ૧૧.
 સૈન્ય સુલટ મિલાવી રે, રાયરાણી આવી રે.
 કમળસેના બોલાવી હિતશિક્ષા દિયે રે;
 પતિઆણાએ રહેજો રે, લગ્ન નિર્વેહજો રે,
 સાસુ સસરાની સેવા કરજો ભલી પરે રે. ૧૨.
 રાએ માની તે રાણી રે, બહેન સરખી જાણી રે,
 નણદી દેરાણીનાં મન સાચવો રે;
 ગુરૂ વિનય કરે જો રે, સમતામાં રહેજો રે,
 દાનગુણે દીપાવજો અમ કુળ વંશને રે. ૧૩.
 અમ કહી નિજ બેટી રે, હાઝા ભર ભેટી રે,
 થઈ છેટી વળ્યાં નિજ ઘર આંસુ ભર્યાં રે;
 રથ બેટી નારી રે, સખીવૃંદ વિહારી રે,
 કરી સેના સારી પથે શિરે તદા રે. ૧૪.
 કુંવર ચિંતાએ રે, રવિ પશ્ચિમ જાએ રે,
 અધકાર તે થાયે અવસર પામીને રે;
 કુંવર એકાકી રે, રહ્યા સુલટ તે બાકી રે,
 પુર બાહેર મૂકી રથ પડદા ધરીરે. ૧૫.

આપેં એકલારે, નગરેં નિશિ વેળારે,
 દૂતિ ધર મેલા કારણુ જઈ વસ્યા રે;
 તે માલણુ જાતેરે, સમજાવી વાતે રે,
 મદનમંજરી રાતેં તેડી મિલાવતી રે. ૧૬.
 રસપ્રેમે મળિયારે, વિજેગ તે ટળિયા રે,
 જઈ સુલટશું લળીયા દૂતી વિસર્જને રે;
 મદનમંજરી નારીરે, રથમાં ખેસારી રે,
 શન્ય મારગે સુલટ હકારી ચાલીયા રે. ૧૭.

જે મોમલ ખાવેરે, વચ્ચનાગ જે આવે રે,
 ન બીહિ ફળ ધંતુર આવે તે ધણી રે;
 જે ગિરિ આલધેરે, જલધિ જળ લધે રે,
 છીલર જળ ટેકરી કાંકરી કેમ ગણે રે. ૧૮.
 જેણે સાપ ખેલાયા રે વાઘવૃંદ-રમાયા રે,
 વિષ્ણુસેં ડરાયા તે નર કેમ ડરે રે;
 જેહને જેહશું પ્રેમરે, રહેતે વિના કેમ રે,
 મૂઢલોક અજાણ્યો વેહેમ મને ધરે રે. ૧૯.
 મારગ શિર જાતાં રે, સૈન્ય ભેલાં થાતાં રે,
 બેહુ નારી સોહાતાં મન મેળો કરી રે;
 શુભવીર કુમાર રે, લલ્લા ભોગ રસાલ રે,
 ખંડ બીજે ત્રીજી ઢાળ સોહામણી રે. ૨૦.

દાહરા.

અગડદત નિજ સૈન્યશું, ગામ ગામ વિશરામ;
 કેતે દિવસેં પામિયા, વિધ્યાચળ રણ હામ. ૧.
 મદલર હસ્તીધટા ચરે, મહિપ તણે નહી પાર;
 શાર્ફલ ચિત્રક ભયકરા, શબરા શબરી અપાર. ૨.
 ઈક જળ ભરિય સરોવરે, સૈન્ય ક્રિયો વિશ્રામ;
 ડરા તંબૂ તાણીને, કુંવર રહે એ હામ. ૩.
 સુલટલોક ભોજન કરી, ખેડા કરતા વાત;
 જગત વિશામે આથમ્યો, રૂવિ પ્રગટી તવ રાત. ૪.

ઢાળ ૪ થી.

(કટખાની દેશી.)

જગતી જસરતિ દૈવગતિ દુર્જળી, તદ્દપિ તસ દૈવ યત છિદ્ર જ્ઞેવે;
ચંદ્રગુરુ લગન બળ શુકન માલણુ મળે, તહવી પાછો વળે ખરખિરાવે.

જગતી જસરતિ દૈવગતિ દુર્જળી.

૧.

વિશ્વહિતકારિતિમિરારિતિરસ્કૃત, લય લહી વિધ્ય ગંધુર વસંતો;
તિમિર ભર રજનિચર શખર પક્ષે ભલે, ગ્રિષ્ટ રવિ દૃષ્ટ જ્ઞેતાં હસંતો.

જગતી ૦ ૨.

શુપતિ નૃપ ગોપતિ નામ વિદુષા વદે, સુણુતંતમ શત્રુ બાંધવ નડેવા;
શખરસંકેત કદી તિમિર રજની ભરી, ધૂકર બહુક ધૂ ધૂ કરેવા.

જગતી ૦ ૩.

ભટનિકટ મધ્ય નિશિ વિકટ નિદ્રા ભરી, અટિતિ જગતિ સૈન્યે નકેપિ;
અક્ષરનૃત્યક્ષ સમલક્ષ તમપક્ષગા, ધ્વાંત સંકેતિકા શિર ન ટોપી.

જગતી ૦ ૪.

વાળ વિકરાળ કરવાળ કર પ્રેત જ્યું, હીક રવ કીક કપિમત્તદંતા;
બાણધનુ તાણી કર સૌમિકા ભટ પરી, ગૌમિકા ભીલ ધાટી પતીતા.

જગતી ૦ ૫.

તેણે સમે જ્ઞેધ નરકેધ ગર્વે ભર્યા, સંચર્યા યુદ્ધ ગ્રહી ખડગ ઢાલેં;
કુંવર તવ જગીયો વીરનૃપ આગિયો, રથચઢયો અટિતિ જગતી મશાલેં.

જગતી ૦ ૬.

પક્ષીપતિ ભીમની સીમ પૌરષરૂપા, કાંત તુરગારૂટે પ્રૌઢ કોધેં;
આવતો ધાવતો સૈન્યભટ શોધતો, પતત જિમ વિધુતા દંડ ગોધેં.

જગતી ૦ ૭.

વાયુને વાંચુદા હરિણુ હરિણા ધવ, સૈન્યભટ સકળ તેમ દૂર નાસેં;
હિંચો લામ તપનોપમેં કુંવર તે, ભીલ ભટપ્રાત તમ નષ્ટત્રાસેં.

જગતી ૦ ૮.

સૌપિ પલ્લીપતિ ભીમ ભીષણગતિ, મેધ જ્યું ગાજતો કુંવર સ્હામે;
નીર જ્ઞેમ તીર વરસાવતો રસ ભરેં, નવિધરે ધરણીતંસ પળ વિશામે.

જગતી ૦ ૯.

કુંવર પણુ તેહયું કેસરીસિંહ જ્યું, યુદ્ધ ઉદ્ધત પણુ કો ન થાકે;
જ્યસિરિ હાથ વરમાળ ધરી આવતી, જ્ઞેવતી સતીપણુ ધરીય નાકેં.

જગતી ૦ ૧૦.

બળથટા દુર્જયો ભીમ પક્ષીપતિ, દેખી જ્ય ધમ્મછતી છળ વિચારે;
મદનમંજરી કહે સારંથિ હું રહે, જીતશે નાથજી ક્ષણિક વારેં.

જગતી ૦ ૧૧.

થઈય સા સારથી તુરંગ સંચારતી, દેખિ તસ રૂપ પક્ષીશ છળીચે;
માર કુમાર સહ પંચ બાણે પડ્યો, ભીમ વિણુ નીણુ હત ભૂમિતળીચે.

જગતી ૦ ૧૨.

વદત પક્ષીશ નીશ સુત મદ તજે, નિજભુજે નહી હાણ્યો પક્ષીરાજ;
ચંદ્રધર્પણ ક શરહત તનુ, મૃતક મારણુ રણે નો અવાજ.

જગતી ૦ ૧૩.

તિમિર દળખંડતો સહસ કિરણે કરી, તામ ઉદયો રવિ જગ પ્રકાશે;
 પ્વાંતશમ કૃપણતનુ સ્વક્રીય કાકા વદત, લયલહી શંખર ન્યું કાક નાસે. જાગતી ૦૧૪.
 રણુભૂ નિહાળતો સૈન્ય નવિ ભાળતો, નષ્ટગત કષ્ટમૃત સુલટ કેઈ;
 શ્રવતા જે રહ્યા લેહ પાસેં અહ્યા, મરણગત કાષ્ઠ્યું દાહ દેઈ. જાગતી ૦૧૫.
 સરજળેં સ્નાન મુખદંતધાવન કરી, તરૂતળેં દંપતી કૃતવિશામે;
 અંડ બીજન તણી દાળ ચોથી ભણી, વીર કહે ધર્મથી સૌખ્ય પામે. જાગતી ૦૧૬.

દોહરા.

- બાણ તણીર પુઠેં ધરી, કાર્યક હાથ ધરંત;
 એક રથેં કરી નારીશું, અલ્પ સુલટશું ચલંત. ૧.
- અરધેં પથેં આવીયા, પુરૂષ મળ્યા તવ દોય;
 કુંવર પૂછે પંથનો, વ્યતિકર ભાળે સૌય. ૨.
- મ્હોટો વહેતો માર્ગ એ, શંખપુરી શિર જાય;
 બીજે પંથ એ દુકડો, છે પણ વિપમ કહાય. ૩.
- ધન લૂટેં પ્રાણી હણી, દુષ્ટગતિ પરિણામ;
 ચોર ફરે બહુ રૂપશું, દુર્યોધન તસ નામ. ૪.
- વળી વનહસ્તી એક ફરે, કાળસમો વિકરાળ;
 મત્ત મુગેંડ રણેં ફરે, દીએ ઉછગતી કાળ. ૫.
- રણુ અરધું કાપ્યું તમેં, આગેં અર્ધપ્રયાણ;
 પંથ યથાર્થિએં ચલો, તુમને કોડ કલ્યાણ. ૬.

દાળ પ મી.

(ધવલશેઠ લેહ લેટણું.—એ દેશી.)

વયાણુ વધાવી કુંવર ચલ્યો, દીએ તસ પાંચ દિનાર રે;	
રથ આગળ કરી જવતાં, પંથી મળ્યા નર બાર રે.	વયાણુ ૦
અલ્પશ્રુત મુનિ મંડળી, ગીતારથ અનુસરતા રે;	
તેમ તે નર કુંવર લહી, સુંદર સાથજ કરતા રે.	વયાણુ ૦
પંથ જતાં તે રણુ વચેં, જોગી મળિયો કપાળી રે;	
ભસ્મધટા દેહેં ધરી, જટાબૂટ શિરવાળ રે.	વયાણુ ૦
માળ કપાળ તણી ગળે, લીધા કંડક માથે રે;	
ધંટ બળવત આવીયો, પાણી કમંડળ હાથે રે.	વયાણુ ૦

કર દક્ષિણ સન્મુખ કરી, ખોલે દેઈ આશીષ રે;	વયણું ૫.
જીવો કોટિ ખરસ લગે, વાત સુણો સાર્થિક રે.	
ગોકુળ ગામે હું વસું, દેખી સંસાર ફરો રે;	વયણું ૬.
કાંપાલિક ગુરુ સન્નિધે, ભ્રેગ તે લીધા રૂઠો રે.	
અહુ દિનથી તીરથ કરું, દેવ નમન સંકેતો રે;	વયણું ૭.
શંખપુરી જાવું માહરે, વસ્ત્રતીરથ નતિ હેતો રે.	
તુમ સાથે અમે આવશું, પણ મુજ પાસે ભાર રે;	વયણું ૮.
દેવપૂજન અરથે દિયા, ધર્મિયે શત દિનાર રે.	
નોંધી તુમ રથમાં ઠવો, તો નિર્ભય થઈ ચાલું રે;	વયણું ૯.
દુર્યોધન લયથી ડરું, તેણે તુમ હાથે આણું રે.	
કુંવરને આપી એમ કહી, પથે કરે ગીત ગાન રે;	વયણું ૧૦.
નૃત્યકળા જન રંજતો, મુખચેષ્ટા કરી તાન રે.	
ભિક્ષુવેશ નૃપસુત ગણે, અવિશ્વાસનું ઠામ રે;	વયણું ૧૧.
ઘોડા શીઘ્ર ચલાવતાં, આચું ગોકુળ ગામ રે.	
ફર વનાંતર ઊતર્યા, જાણી ભોજન વેળા રે;	વયણું ૧૨.
નૃપનંદનને એમ કહે, ભોગી જટિલ તેણી વેળા રે.	
આજ પડણું અમ ધરે, ભોજન સહુને કરાવું રે;	વયણું ૧૩.
ગોકુળ ગામ એ માહરું, દહીં દૂધ અશન તે લાવું રે.	
ગયું ચાંમામું ધંહાં કર્યું, તેણે આહરે મુજ રાગી રે;	વયણું ૧૪.
ગોરસ બહુળાં આણુશે, એ મુજ શુભમતિ ભોગી રે.	
હું જઈ આવું તિહાં લગે, જાવું નહિ માહારાજ રે;	વયણું ૧૫.
જન્મ સપ્તળ માહારો થશે, જાણું વધારી લાજ રે.	
એમ કહી નિહાંજઈલાવીયો, ગોરસ મંત્રુર ખનાય રે;	
કહે કુંવરને આરોગીએ, ઉદમ સપ્તળ કરાય રે.	વયણું ૧૬.
અધિભોજને કંઈ નહી, વળી મસ્તક રસ જાત રે;	
તેણે ગોરસ ભોજન તણી, નવિ કરશે એ વાત રે.	વયણું ૧૭.
કુંવર વચન સુણી સાથને, દહીં દૂધ તેહ જમાડે રે;	
વારે કુંવર નયમે ગુરુ, ગુરુશિષ્યપરે નવિ છાડે રે.	વયણું ૧૮.
તબોળ દેઈ તે કહે, જમથું અમે હવે પુત્તા રે;	
વિપ્રમિશ્રિત ભોજન કરી, ને તરતજે જઈ સૂતા રે.	વયણું ૧૯.

મદનમંજરી વચને કરી, મોજન કુંવર કરાવે રે;	
રોપ ભયો જોગી તિહાં, ખેંચી ખર્જને ધાવે રે.	વયણુ ૨૦.
ચંદ્રમુખી લક્ષ્મી જિસી, નારી લેઈ કણી કાર રે;	
જામણ કિહાં રે રાંકડા, હું હુયોંધન ચોર રે.	વયણુ ૨૧.
વિષ દેઈ પંથી હણ્યા, આવ્યો છે તુજ વારો રે;	
ખર્જ ખજે ચૂરણ કરી, દેઈ જમ નૃપ ચારો રે.	વયણુ ૨૨.
કુંવર સુણી વિસ્મિત અસિ, કુક્ષીધાત દીએ વહેલો રે;	
હાહા કરી પડ્યો ભૂતજે, જે વહેલો તે પહેલો રે.	વયણુ ૨૩.
દીનપણે તરસ્યો જુએ, કુંવર મુખ જળ ધવાવે રે;	
સુલસાસુત તવ તેહને, પાણી દયાએ પાવે રે.	વયણુ ૨૪.
સ્વસ્થ થયો શીતળ જજે, કુંવર કાંધ સમરિં રે;	
ખીજે ખંડે પાંચમી, હાળ કંહી શુભ વીરે રે.	વયણુ ૨૫.

દોહરા.

કુંવર કૃપાળુ ગુણે કરી, કરતો ચોર વિચાર;	
કરુણાયર એ ગુણનિધિ, ધિગ ધિગ મુજ અવતાર.	૧.
મેં અતિથિ કરી મારિયા, પંથીજન વિશ્વાસ;	
બાળ વૃદ્ધ ધર્મી હણી, બાંધી પાપની રાશ.	૨.
એ ગુણવંત સુપાત્રને, આપી ધન ધરબાર;	
પવન જળદાયક તણો, વાળું પ્રતિ ઉપગાર.	૩.
ગુણુરંજિત તરકર કહે, સાંભળ રાજકુમાર;	
હું મૂરખ પણ તુજ ગુણે, રીઝ્યો ચિત્ત મઝાર.	૪.
અણત હું તેં છતિએ, તુજ બળ ધીરજ ધન્ય;	
હું તૂંડ્યો તુજને કહું, છેલ્લું સત્ય વચન.	૫.
સન્મુખ ગિરિ મધ્યે જતાં, વામ દિશે નદી દોય;	
તિહાં મંદિર છે જલતું, પણ નર વસ્તી નકાય.	૬.
ત્રૈલ્ય થકી ડાબી દિશે, સજીત શિલ્પા એક;	
વામ દિશે દૂરે કરી, ભૂમિધર છે છેક.	૭.
જયસુંદરી મુજ વલ્લભા, રૂપે રંભ સમાન;	
મેં તુંજને આપી સુદા, નારી સદૃશ નિધાન.	૮.

મુજ મરણે પરજાણીને, કરજે સધણું હાથ;
એમ કહેતાં તે મરણ લલો, દિયે અગનિ મહિનાથ.

૯.

ઢાળ ૬ ક્રી.

(નદી યમુનાકે તીર, ઉડે દોથ પંખીયાં—એ દેશી.)

રથ ઘેસી ગિરિ મજા ગયો નદી ઊતરી, કુંવર શિક્ષા કરી દૂર યોદ્ધાવે મુંદરી;
કાંચે સ્વરેં મુણી શખે તુરત ચિંતા ભેરે, આવી કહે સા આદરેં આવો અમ ધરેં. ૧.
રથ ઠવી વિવરેં દંપતી ભૂધર સંચરે, તવ કહે ચોરપ્રિયા કેમ આવિયા અમ ધરેં;
વાત સકળ કુંવરે તિહાં મૂળ થકા કહી, દેખી ખર્જ સા સાચપણે માની સહી. ૨.
કુંવર મકરેન્દ્રવૃક્ષ સ્વરૂપે સા ચળી, જ્યમુંદરી પણ થંભી ચિત્રામણ પૂતળી;
નૃપનંદન પણ મોહિનીદેખી મોહી રહ્યો, દિલ વસી રંભા ઉર્ધ્વશી એમ વિશ્વમય થયો. ૩.
નાગકની પાતાળથી ચોરેં અપહરી, નાગદેવ ભયેં નામ ઠંબું જ્યમુંદરી;
નયણેં નયણ મિલાવી રહ્યો વાદી પરેં, તવ સા હૃદયથું નેહ ધરી એમ ઉચ્ચરે. ૪.
તુજ મુખ દેખી હું શુદ્ધિ શુદ્ધિ ભૂલી ગઇ, પ્રેમકટારી લાગી તેણેં ધાયલ થઈ;
ધાયલ ચોરનેં શીતળ જળ પાયો ખેરે, પ્રેમ મુધારસ સિંચતો તે મુજ ઉદ્ધરો. ૫.
તુમ સધળી નારીની દાસી થઇ રહું, તેહનાં કટુક વચન પણ તુમ હુકમેં સહું;
રંચણુ પડયું વિદ્યામાં પણ લઇ સમારવું, બાળ વચન પણ હિતનું ચિત્તમાં ધારવું. ૬.
ચંડાળ પાસથી ઉત્તમ વિદ્યા શીખવી, નારીરતન પણ લેવું દુઃકુળ સંભવી;
લવણુમુતા હરિ કેશવેં ધર લંખમી કરી, કાળી ગૌરી પર્વતજા રૂપે વરી. ૭.
કનક કોડ ધન તુમનેં સોંપી સેવથું, આ લવમાં વહાલેશર માતું દેવથું;
રાગ વિલુપ્ધો કુંવર એ સાચું સદહે, મદનમંજરી ચિત્ત ચમકી કુંવરને એમ કહે. ૮.
મુણુ પ્રીતમ નિર્લજ પડ્યો તું પાસમાં, હરણુ પરે પડી હું રે વળી તુજ આશમાં;
આ રાજપુત પવિત્ર પુરપત્રત કિહાં રહ્યું, નીચ મારગ અનુસરતાં નિર્ભય કુળ ગયું. ૯.
કુળવટ ઉત્તમવંશ ને દ્વત્રીપણું ટળ્યું, મુજ સાથે કરકોલ વચન યોદ્ધુ બળ્યું;
કાક અમેધ્ય પરેં ચોરદારાએ રંજિયો, બ્રહ્મ સકળ ગુણજાત ભાતમાંથી ગયો. ૧૦.
વણિકમુતા પણ હું તુમથી રૂડી ઘણી, સંતીવયણેં ધર રાખી માઝ આપણી;
કેતા વરસ કુમારીસમી ધરમાં રહી, પીઠિડા વરી હું તુમ ઉત્તમ જાતિ લહી. ૧૧.
છંડી સાહેલી સાથ નાથ સાથે સજ્યાં, તુમ વચનેં બંધાણી પીહરીયાં તજ્યાં;
માત પિતા સાસરીયાંને કુળખંપણુ ધરી, શિયળ તજી તુમ સજ્જન સગે નીકળી. ૧૨.

એ સવિ કાધુ પ્રીતમ તાહરેં કારણેં, મતિ વિણુડી ધર પેડી રહી હું પ્યારણે;
 વિણુ દેખે હા દૈવ ધરી જલધિ સહી, ઊતરવાનો આરો તે એકે રહો નહી.૧૩.
 એણે સંગે રહી ખેલો પ્રીતમજી ભૂધરેં, સુલસા સાસુ ચરણેં જશુ અમેં સાસરે:
 કહિશ્યું અમેં જો મોકલશે તુમ ખોળવાં, કૃષ્ણપરેં ગયા તુમ સુત પાતાળ સાધવા.૧૪.
 કાંતાવચન ગંગોદક કલ્લોલેં કરી, નીચરાગ મલ ધાઈ ચિત્ત સુમતિ વરી;
 અગડદત્ત નીકળિયો ચોર સંપદ તજી, મદનમંજરી શું રથ યેસી ચલિયો સજી.૧૫.
 નારીચરિત્ર ગહન તેમ ગહનવનેં વસે, લિલ્લવંદ જિહાં ત્રાસે નાસે દશો દિશેં;
 દેખી કુંવર મનેં ચિતેં એ કિપાત સ્યો, તવ દીઠો મદ ભરીયો હસ્તી કૃતાંતરો.૧૬.
 વશ કરી રાજકુંવર તિહાં આગળ ચલે, લાંગુલધાત નિપાત પટહભૂત ભૂતળેં;
 સન્મુખ આવ્યો વાધ વદન જિશું ગબહરા, ધાવત કોંઈ ભર્યો રહી ઉચી કેસરા.૧૭.
 મદનમંજરી ભયખ્રાંત થઈ તે દેખતાં, ધીરજ દેવે તાસ વાધ હણુવા જતાં;
 વામ કરાંખર વીંટી હરિવદનેં ધરી, દક્ષિણુ લુજ ખડ્ગેં કટિ છેદી દિધા કરી.૧૮.
 રથ યેસી વનખંડ વચેં વળી જાવતો, અતિ ઉલટ પ્રણી મણિધર સાહામો આવતો;
 રક્ત નયન કાળકાંતિ ધમણુ પુતકાર એ, જમદંડ તુલ્ય પ્રચંડ દિસે વિકરાળ એ.૧૯.
 દેખી ભયેં પતિકંઠે વળગી મંજરી, ભય મ ધરો કહે કુંવર હેઠો ઊતરી,
 થંભી મંત્રેં ગાડી પરેં આડીનેં દમી, યેસી રથ પથ આલ્યાં રણુ સધળું વમી.૨૦.
 શંખપુરીને દેશ સીમે વિશરામીયા, ભવચટવી ઝોળાંગી નરભવ પામીયા;
 ખીજે ખરેં હાળ એ છટી ઉચ્ચરી, કમળસેના શુભ વીર કુમારનેં સાંભરી.૨૧

દોહરા.

- એણેં અવસર તિહાં સૈન્યના, ડેરા તંખૂ દર;
 દેખી સંશય ડોલતા, આવ્યા સુભટ હજૂર. ૧.
 અગડદત્તનેં ઝોળખી, કરતા તેહ પ્રમાણુ;
 કમળસેના રાણી પ્રતેં, દેત વધામણી તામ. ૨.
 રાણી મંત્રી પ્રમુખ સવિ, આવી પ્રણમે પાય;
 યોદ્ધાવે તસ પ્રેમશું, કુંવર કરી સુપસાય. ૩.
 શિબિરમાંહે સહુ આવીયાં, નૃપસુત કરી વિશ્રામ;
 પૂર્વ વૃત્તાંતે પૂછીયો, કહે સેનાપતિ તામ. ૪.

દાળ સાતમી.

(જીરેજીની દેશી.)

- જીરે મારે સ્વામી સુણો તે વાત, લિધરણે રણમાં થયું; જીરે ૦
 નિદ્રાવશ લટ લોક, ધાડ પ્રડી નિદ્રા ગઈ. જીરે ૦ ૧.
 રથણી ધણી અધકાર, ગાફલ રણુ લટ મંડળી જીરે ૦
 કુંવર ગયા રથ લેઈ, વાત કોઈકે મુખ સાંભળી. જીરે ૦ ૨.
 સુભટ ધણા તવ નકે, નિજ નિજ મિલકત કરે ધરી; જીરે ૦
 રાણીપટ આવાસ, લિધ લટે હાં ધરી. જીરે ૦ ૩.
 અમે સુભટ લેઈ તામ, લોહકોટ ફરતો ક્રિયો; જીરે ૦
 અમે દેખાડયા હાથ, તવ લિલ્લે મારગ દિયો. જીરે ૦ ૪.
 સુભટ સજી ચિહ્ન કોર, રાણી રથ યેસારીને; જીરે ૦
 નિકળીયા નિશિમધ્ય, નાહા સુભટ મિલાવીને. જીરે ૦ ૫.
 હલકારા ઠામ ઠામ, મેહલી નાથ ગવેપિયા; જીરે ૦
 રણુ કાપી એણે ઠામ, વાટ જોવંતાં થોભાયા. જીરે ૦ ૬.
 સકળ ફળી અમ આશ, તુમ દરસને સુખ પાવીયા; જીરે ૦
 કુંવર હુકમ કરી તામ, સૈન્ય સજી કરી આલીયા. જીરે ૦ ૭.
 પામ્યા અખંડ પ્રયાણ, શંખપુરીને પરિસરે; જીરે ૦
 દેઈ પટ આવાસ, ઊતારા સરવે કરે. જીરે ૦ ૮.
 આગળ જઈ અસવાર, રાયને દિયે વધામણી; જીરે ૦
 હરખ્યો સહુ પરિવાર; માત પિતા ઊલટ ધણી. જીરે ૦ ૯.
 સન્મુખ જાવે સર્વ, હર્ષ કલ્લોલ ધરા નરા; જીરે ૦
 પૂનમ ઉદયો ચંદ, સાગરની પરે નાગરા. જીરે ૦ ૧૦.
 હરખ્યાં સુખભર નેત્ર, આવે સન્મુખ ભૂપતિ; જીરે ૦
 લોટત ભૂમિ કુમાર, તાતચરણ કરતો નતિ. જીરે ૦ ૧૧.
 હાથે ઉઠાવી કુમાર, હર્ષડા ભર ભેટી મળ્યા; જીરે ૦
 તોરણ ધર ધર હાટ. બાંધી આચ્છવ બહુ કર્યા. જીરે ૦ ૧૨.
 ઉચી કરી વૈભવ્યંત, પ્રલપગર, શેરી ભર્યા; જીરે ૦
 હસ્તીખંધ કુમાર, યેશી પુરમાં સંચર્યા. જીરે ૦ ૧૩.

પુરવધુ ગાવે ગીત, ખેડી રથમાં દોય વહુ;	છરેં	
મેડી માળ ચડી નાર, વધાવતી અક્ષત બહુ.	છરેં	૧૪.
વાળે બહુ વાજિંત્ર, બંદી બિરદાવણી ભણે;	છરેં	
પગ પગ કરતે સલામ, નગરલોક આદર ધણે.	છરેં	૧૫.
એમ મોહોટે મંડાણુ, રાજદુવારે ઊતરે;	છરેં	
રાજકચેરી મધ્ય, તાતચરણ વંદન કરે;	છરેં	૧૬.
રાંચ કહે ગઈ રાત, આજ પ્રભાત ઉદય થયો;	છરેં	
પુણ્યઉદય ગુણુએણી, જો તું પરદેશે ગયો.	છરેં	૧૭.
કુંવર કહે માહારાજ, તુમ દર્શન સુરતરૂ પ્રલ્યો;	છરેં	
વૃદ્ધા અમીયે મેહ, નાહો અશુભ શુભ દિન વળ્યો.	છરેં	૧૮.
પામી નૃપ આદેશ, જઈ માતા ચરણ નમે;	છરેં	
માય દિયે આશીષ, ચિરંજીવો આણુંદમે.	છરેં	૧૯.
નયનાનંદશું નંદ, મળવે શીતળતા થઈ;	છરેં	
જનની શોક સંતાપ, વત્સવિયોગ વ્યથા ગઈ.	છરેં	૨૦.
મુતને દેહ સનેહ, પ્રસે મુલસા નિજ કરે;	છરેં	
હરખે નયન જળારેલ, નવરાવી પોતે હરે.	છરેં	૨૧.
સુરવદ્ધ સમ વદ દોય, સાસુને પાયે પડે;	છરેં	
સાસુ દિયે આશીષ, હોજને પનોતી મુતવડે.	છરેં	૨૨.
મંત્રી પ્રમુખ પુરલોક, જે જે નમવા આવતા;	છરેં	
આંધવપરે નૃપનંદ, પ્રેમ ધરીને યોલાવતા.	છરેં	૨૩.
મોજન જનની હાથ, કરીને નિજમંદિરે જતા;	છરેં	
મુતમુખે મુત વૃત્તાંત, મુણી નૃપ વિસ્મય પામતા.	છરેં	૨૪.
એક દિન કુંવરને બ્રૂપ, જોઈ લગન ગ્રહ બળવતા;	છરેં	
જીવરાજ પદવી રૂપ, ત્રીજી વહુ પરણાવતા.	છરેં	૨૫.
બીજે ખરે હાળ, ખેદવિચ્છેદન સાતમી;	છરેં	
મન તન મેળની વાત, વીર કહે ગુણીને ગમી.	છરેં	૨૬.

દોહરા.

મદનમંજરી મોટ પદે, કમળસેના લલુ કાધ;
અગડદન બળપુણ્યને, જોડ્યું વચન તે સિદ્ધ.

જ્યેષ્ઠ પ્રિયા તે પ્રિયતંત્રા, લક્ષ્મી ધૃતિ મતિગેહ;
 જીવિત વિશ્વાસી પણે, ધરતો ગાઢ સનેહ. ૨.
 તાતશિખામણું સમરતી, સતિપતિ ભક્તિકાર;
 દેવસેમો ગણે કંતને, કમળસેના લધુ નાર. ૩.
 શોક્ય સહોદરી સમ ગણે, ન ધરે મત્સર ધ્યાન;
 ગુરુજન વાતસલ્યતા ધરે સેવકને સન્માન. ૪.
 ન મળે નવિ વાસો વસે, રોહિણીશું રતિભાવ;
 પણ કુમુદિની શશીદર્શને, વિકસિત જાતિસ્વભાવ.

ઢાળ ૮ મી.

(વનમાં વિસારી વાંદહે વાંસળી—એ દેશી.)

નૃપનંદનચંદન સમગણે, પણ પદરાણી સંઘાત;
 રાગવિલુધ્ધો નિત્ય રહે, જેમ જીવન પયની સાથ.
 મદનમંજરી મુખમોહી રહ્યો, ચિત્રાવેલી ચતુરને હાથ;
 લોહ ચમક જ્યું ચિત્ત હજ્યું, ફર પલક ન પ્રેયસી નાથ. મદનમંજરી ૦ ૨.
 ખીરે ગુણ દીધા નીરને, પય અગ્નિ ધરતો જ્યેષ્ઠ;
 નિજતનુ જીવિત જ્વાળા તે, અંપાવે અગ્નિ પય સોય. મદનમંજરી ૦ ૩.
 ધ્યુ કોઈનું પછું નવી વગે; વગે પાણીથી પાછું દૂધ;
 દોય પ્રીતિભર ખેલતાં, ખીજ બૂલી ગયાં શુધ્ધજીવ. મદનમંજરી ૦ ૪.
 પણ તાતની આણા શિર વહે, દોય રાજ્યપ્રતાપ તપંત;
 મધુ માધવ સુરભિ કરે, દિશિ દક્ષિણ વાયુ વહંત. મદનમંજરી ૦ ૫.
 એણે અવસર રવિ દક્ષિણ જતે, ભૂમિસ્ત્રીશીતપીડા દેખ;
 અનંગ આકાશથી ઊતર્યો, વરતાવે આણુ વિશેષ. મદનમંજરી ૦ ૬.
 મધુમત્ત ભમરીયો રણજ્યે, અંકારવ મંગળગીત;
 ઋતુ વસંત રાય આવિયો, વેધક જન વિક્રયાં ચિત્ત. મદનમંજરી ૦ ૭.
 ચતુરાં જ્યેષ્ઠન વય અગમગે, પતિસંગે તેમ ઋતુરાય;
 દેખી અવનીતળા ઝળી, વનરાજી દિસલપત છાય. મદનમંજરી ૦ ૮.
 જઈ કેતકી માલતી ભોગીયા, ભમરા વન ફૂલે ફરંત;
 શુક શુક્રાં મેનાં વનતર, કરી માળા જુગલ રમંત. મદનમંજરી ૦ ૯.

હંસ હંસી જુગલ જળ ઝીલતાં, કરે ક્રીડા સરોવર પાળ;	મદનમંજરી ૧૦.
મદભર કોયલ દહકતી, મુખમંજરી આંખા ડાળ.	
પ્રણસ આંખા નારંગિયો, રાયણ દાહાડિમ સહકાર;	
શેહવત સીતાપ્રળ જાણુડી, નખી દેળિ તરૂણ ભાર.	મદનમંજરી ૧૧.
ધરજહર વિરહિણી નારીના, મલયાનિલ સુરલિ વાય;	
મદ ઉપજવે જીવાતને, વર્યો આચ્છવ મધુરાય.	મદનમંજરી ૧૨.
નાગરજનશું નૃપ પરિવર્યા, જાય રમવાને ઉદ્યાન;	
પવનપ્રેરિત તરપલ્લવા, માનું નૃપને કરત આબ્હાન.	મદનમંજરી ૧૩.
તવ અગડદત અંદન રમે, તનું લેપિત રેપિત માળ;	
માલતીફૂલે આંધીયો, ધમ્મિલ - સમારી વાળ.	મદનમંજરી ૧૪.
શાણુગાર સજી નિજ હાથશું, મુખ આગળ નાટકશાળ;	
જેસાડી રમણી રથે, ગયો વનખેલણ ઉજમાળ.	મદનમંજરી ૧૫.
એમ નગરલોક સહુ વન ગયા, ન રહ્યો સુખીયો ધર કોઈ;	
પણ ન ગઈ સુલસા સતી, વહુ કમળસેના મુખ જોઈ.	મદનમંજરી ૧૬.
દીયરને દેરાણીયો ધર રહી, ભોળાઈની લક્ષિત નિમિત્ત;	
પૂછે દેરાણી જઠાણીને, આ વાત કશી વિપરીત.	મદનમંજરી ૧૭.
તુમે જીવનપાળ નૃપનદિની, વારો વાસો નહી એકરાત;	
રાગવિલુક્ષા જેઠ જી, એ મદનમંજરી દ્રોણુ જાત.	મદનમંજરી ૧૮.
સા કહે એ પ્રીતમ મન વસી, નકશી શક્તી સોવન પ્રીત;	
મુજથી અધિક એ ગુણવતી, કુળઉત્તમ જાતિ ચિનીત.	મદનમંજરી ૧૯.
ખાસ દાસી કુમરની તેણે સમે, ભોગસામગ્રી લેઈ જાત;	
કમળસેના તેડી કહે, મુજ પીયુને કહે રહવાત.	મદનમંજરી ૨૦.
એક નગરે રજક ધર રાસભો, વહે નિજ પતિને નિશિવાણ;	
અવનીપતિને કહે એક દિને, મુજ ઉપર કરે પરિયાણ,	મદનમંજરી ૨૧.
નિશિયર જાયે નૃપ તે સુણી, તેડી રજકને પૂછે સાચ;	
તે કહે ખર વ્યંતર છળ્યો, નિત્ય વદત વિરૂપી વાચ.	મદનમંજરી ૨૨.
નૃપનિશિ ખર ધર લાવી જળે, નવરાવી હવિ શાણુગાર;	
જેસી નૃપ સેના સજી, અશ્વપાટ દીએ પુર ખાર.	મદનમંજરી ૨૩.
લોકે તુરંગ વખાણ્યો પણ નવી, મુજ જાતિપ્રશંસી લેત;	
ત્રિંતી ખર તિહાં ભૂંડીયો, થયો રાજા જગત ફજેત.	મદનમંજરી ૨૪.

વળી વાયસી અંબશિખર રહી, તિહાં કોકિલ વ્રતધરલોક;
 પીક લહી પૂજપા.ધરે, કરે વચન સુણી સહુ શોક. મદનમંજરી ૦ ૨૫.
 બળિયા પણુ છળિયા રાગમાં, રખે બાગમાં પ્રગટે એમ;
 શીખ એ કડવા તીરશી, જસ દષ્ટિરાગનો પ્રેમ. મદનમંજરી ૦ ૨૬.
 સુણી દાસીએ કુંવરને સવિ કહ્યું, પણુ વાંસ નળીમાં કૂંક;
 ઓખધે ન સમે જોહને, ખેટ કામણુ કેરી ચૂંક. મદનમંજરી ૦ ૨૭.
 કેઈ ગાવે ગીત વસંતનાં, નારીકંઠે પુલની માળ;
 મદિરાપાન કરી નાચતા, કેઈ હાથ ંહી કંસતાળ. મદનમંજરી ૦ ૨૮.
 નર નારી કરી ધર કેળનાં, રમે સોગહંબાજી સાર;
 તરંગિય કુસુમને વીણતી, ઊંચહસ્તે સ્પર્ધિત તાર. મદનમંજરી ૦ ૨૯.
 પ્રિયા બેડી હીચોળે નિજપતિ, કોઈ જુગલ જળે કલ્લોલ;
 કેઈ હાથ પ્રિયાકંઠે ઠવી, લાલ ગુલાલસે રંગ રોળ. મદનમંજરી ૦ ૩૦.
 તિહાં કુંવર કુસુમવન ખેલતો, તરે બાંધી હિચોળા ખાટ;
 મદનમંજરી અંકે ધરી, જુવે નવ રસ નવ નવ નાટ. મદનમંજરી ૦ ૩૧.
 જઈ સરોવર જળકીડા કરે, જેમ કમળાશુ મોરારિ;
 સંધ્યાસમે સહુ ધર ગયાં, નૃપ સાથે નગર નર નારિ. મદનમંજરી ૦ ૩૨.
 તવ મદનમંજરી કહે કંથને, આજરમવા સરિખી રાત;
 પરિકર સહુ ધર મોકલો, આપણુ દોય જથું પરભાત. મદનમંજરી ૦ ૩૩.
 રહ્યો કુંવર વિસર્જ પરિકરા, વનિતાશુ વનમાં તેહ;
 સવિતા સમરી વલ્લભા, ગયો પશ્ચિમદિશે નિજગેહ. મદનમંજરી ૦ ૩૪.
 ધર્મિભલકુંબરના રાસમાં, ખંડ ખીજે આઠમી ઢાળ;
 વીર કહે વૈરાગિયા, સુણો આગળ વાત રસાળ. મદનમંજરી ૦ ૩૫.

દોહરા. સોરડી.

નિર્ભય રાજકુમાર, રથ તરે હેઠે થાપીયો;
 સંધ્યા સમય વિચાર, વનિતાશુ વનમાં વસ્યો. ૧.
 ચૂડી ઝલક ખલકાર, પ્રીતમ ગળે ધરી બાંહડી;
 પગ ઝંઝર ઝમકાર, ભાળ તિલક દીપે ધણુ. ૨.
 ફરતાં વન મોઝાર, મુખ તબોલ ધરી કરી;
 જાણું જુગલ અવતાર, પવન સુગંધી ફરસતાં. ૩.

રાત્રિ ગર્ભ ધડી ચાર, શ્રમ પામી પાછાં વળ્યાં;
સતાં બેહુ નર નાર, આવી રથમાં મુખ ભર્યાં. ૪.

દાળ ૯ મી.

(છવ છવન પ્રભુ કિહાં ગયા રે—એ દેશી.)

રાગેં રંગાણી ચેતના રે, વસા વસી ગળી પાસ રે;	રાગેં ૦ ૧.
વાસ ભુવન ધન તન તણ રે, રોડેએ રહત નિરાશ રે.	
તપ જપ મુત દૂરેં વમે રે, રાગનદી ધન પૂર રે;	રાગેં ૦ ૨.
પડિયા નડિયા નવિ જડે રે, પૂવેં લાવુદત સૂર રે.	
દેશ ત્યાગ અગનિ સહે રે, ધણ કુટુણ દુખ દિક રે;	રાગેં ૦ ૩.
રાગ તણો ગુણ એહ છે રે, જોયતી રાતી મજા રે.	
પણ ચિત્રશાળી વનગણે રે, યુવરાજ રમણી પાસ રે;	રાગેં ૦ ૪.
એક પ્રહર રાત્રિ ગર્ભ રે, મુખભર નિંદ નિવાસ રે.	
મદનમંજરી નિદ્રા વશેં રે, લટકતો એક હાથ રે;	રાગેં ૦ ૫.
રથ બાહેર કમનાળી જયું રે, રથનાલિની સાથ રે.	
ભુજે ભુજંગમ ડંશીયો રે, દુષ્ટ પ્રણીધર જાત રે;	રાગેં ૦ ૬.
ડશી ડશી મુજ પન્નગેં રે, યોલી નિંદ વિધાત રે.	
જગ્યો કુંવર નિદ્રા તણ રે, શીઘ્ર ઊતરીયો હેઠ રે;	રાગેં ૦ ૭.
તમશી નિશી પણ જોવતાં રે, મર્ધમણિ ફણી દીઠ રે.	
સા મૂર્ચ્છિત વિષ વેગથી રે, તસ દુઃખ શોક વિલાગ રે;	રાગેં ૦ ૮.
કુમરેં પણ મૂરછા લાડી રે, જેમ વૃક દેખી છાગ રે.	
વન વાયુ શીતળ લાડી રે, ચૈતન્ય પામ્યો કુમાર રે;	રાગેં ૦ ૯.
પણ નવિ ઉડી વલ્લભા રે, કીધા બહુ ઉપચાર રે.	
મંત્ર તંત્રાદિક બહુ ક્રિયા રે, પણ ન થયો ગુણતાસ રે;	રાગેં ૦ ૧૦.
થઈ અચેત મૃતક સમી રે, ન લહે નાકેં નિઃશ્વાસ રે.	
અંકેં આરોપી તેહનેં રે, મોહિત સ્નેહ કુમાર રે;	રાગેં ૦ ૧૧.
કરણે સ્વર રેતો તિહાં રે, જેમ વિજેગી નાર રે.	
પ્રાણ પ્રિયા હા ક્યાં ગઈ રે, એકલો તણ મુજરાણ રે;	રાગેં ૦ ૧૨.
રાજ્ય ભોગ પુજવિણ કિશ્યા રે, પુજ સાથેં મુજપ્રાણ રે.	

- લક્ષ્મીરૂપ શશીમુખ કુળારે, વચનઅમૃતકિહાંતુજી રે; રાગેં ૦ ૧૩.
- દક્ષ કટાક્ષ નયન કિહાં રે, હંસગામિની કહો મુજી રે. રાગેં ૦ ૧૪.
- જો ઉત્તર તું નવિ દિયે રે, તો જીવિત ધિક્કાર રે; રાગેં ૦ ૧૪.
- દીર્ઘ પથે પ્રિયા આલીયાં રે, પુટે ન હમ્યા ગમાર રે. રાગેં ૦ ૧૪.
- શી ચિંતા કરવી ઘણી રે, કરવો કાળ પ્રવેશ રે; રાગેં ૦ ૧૫.
- પ્રાણપ્રિયા સહ પાવકે રે, બળતાં સમશે કલેશ રે. રાગેં ૦ ૧૫.
- અમ ચિંતી ખડ્ગી ચિતા રે, માંહે સૂવારી નાર રે; રાગેં ૦ ૧૬.
- વનદેવને કહે પરભવે રે, હોજો સ્ત્રી ભરતાર રે. રાગેં ૦ ૧૬.
- અમ કહી હાથ અમિ ગ્રહી રે, જવ પેસે ચય સોય રે; રાગેં ૦ ૧૭.
- તવ આકાશથી ઉતરી રે, આળ્યા વિદ્યાધર દોય રે. રાગેં ૦ ૧૭.
- તે કહે સાહસ મત કરો રે, સાંભળ અમ વિરતાંત રે; રાગેં ૦ ૧૮.
- ચેતાદયે રથનુપુરે રે, અમ વસતી સુણ સંત રે. રાગેં ૦ ૧૮.
- સમેતશીખર યાત્રા કરી રે, વળતાં આ વનવાસ રે; રાગેં ૦ ૧૯.
- અગ્નિચિતા નર દેખીને રે, આળ્યા અમેંતુમ પાસ રે. રાગેં ૦ ૧૯.
- આચરણા અવિવેકની રે, કેમ કરો કહો સત્ય વાત રે; રાગેં ૦ ૨૦.
- કુંવરે મૂળથડા કહો રે, સર્પાદિક અવદાત રે. રાગેં ૦ ૨૦.
- વાત સુણી વિદ્યાધરે રે, છાંટયું મંત્રી જળ અંગ રે; રાગેં ૦ ૨૧.
- નયનકમળવિકરસી તદા રે, ઉડી બેડી ખડંગ રે. રાગેં ૦ ૨૧.
- મદનમંજરી અવલોકતાં રે, વિરમય પામ્યો કુમાર રે; રાગેં ૦ ૨૨.
- કહે ભલે પાછાધારીયાં રે, કીધો અમ ઉપકાર રે. રાગેં ૦ ૨૨.
- તુમ સરિખા નરરત્નનાં રે, દર્શન દુર્લભ થાય રે; રાગેં ૦ ૨૩.
- જેમ મરૂધરના લોકને રે, સુરતર શીતળછાંચ રે. રાગેં ૦ ૨૩.
- મેઘ નદીજળ તર ફળ્યાં રે, રવિ શશી અંખર ઠામ રે; રાગેં ૦ ૨૪.
- તુમ સરિખા વિધિયેં ધર્યાં રે, રત્નગર્ભાં ભુવિ નામ રે. રાગેં ૦ ૨૪.
- ખેટ કહે અમે નવિ કીયો રે, તુમ ઉપકૃતિ લવલેશ રે; રાગેં ૦ ૨૫.
- ખેતીબળ કરે કરપણી રે, નિજ આતમ ઉદ્દેશ રે. રાગેં ૦ ૨૫.
- અમ કહી ખેટ ગગનગયારે, કુંવર પ્રિયા ગ્રહી બાંહી રે; રાગેં ૦ ૨૬.
- મંદ મંદ પગ ચાલતી રે, અધકાર નિશિ સાંહી રે. રાગેં ૦ ૨૬.
- કામદેવ દેહરે જઈ રે, હાથે વસ્ત્ર બિછાય રે; રાગેં ૦ ૨૭.
- શયન કરાવી સુદરી રે, કહે તનુ શીતેં ઠગાય રે. રાગેં ૦ ૨૭.

તવ કુંવર વનમાં જઈરે, અરણીમાંથી શીખી કીધ રે;	
જગતે હાથ હુતાશને' રે, કાળની ભારી લીધ રે.	રાગે'ં ૨૮.
આવતો અતિ વેગશુ' રે, દીઠા ચૈયે' ઉઘોત રે;	
દીપક સરખો દેખતાં રે, શીઘ્ર ભુઝાવી જ્યોત રે.	રાગે'ં ૨૯
આવી અંગનિ પાસે ઠવ્યો રે, પૂછે જ્યોતિ વિચાર રે;	
સા કહે તુમને આવતાં રે, ઝળક્યો અગ્નિ લગાર રે.	રાગે'ં ૩૦.
આભા જીજળી' ભીતમાં રે, પડતી તે તુમે' દીઠ રે;	
અવર કારણ નવિ જાણિયું રે, વાહુમ મુંગુણગરિ રે.	રાગે'ં ૩૧.
સાચું કહી પ્રિયા હાથમાં રે, આપી નિજ તરવાર રે;	
જાંઘે મુખે' અગ્નિ ધમે રે; શીતવ્યથા પરિહાર રે.	રાગે'ં ૩૨.
તેણે સમે કોશ બહી કરી રે, ખડગ પડી દૂર જાય રે;	
મેઘથકી જેમ વીજળી રે, ઝલકતી શબ્દ સૂણાય રે.	રાગે'ં ૩૩.
વિદ્રોભ લહી ઉડી કહે રે, શે' પડી અસિ તુમ હાથે' રે;	
આ કહે શીત કરં દ્રૂજને રે, કોશથકી પ્રાણનાથ રે.	રાગે'ં ૩૪.
નીકળી પડી વસુધાતળે રે, ઝાલંતાં ન ઝડાય રે;	
શીતલતા તતુ દ્રૂજતે રે, ઠંડે' હાથ ઠરાય રે.	રાગે'ં ૩૫.
કુંવર ખડગ મ્યાને' કરે રે, હરે હુતાશને' શીત રે;	
ચિત્ત ચતુર રસ રીઝમાં રે, રચણી સકળ વ્યતીત રે.	રાગે'ં ૩૬.
ખીજો ખંડ એ રાસનો રે, તેહની નવમી દાળ રે;	
વીર કહે ઓતા તણાં રે, વિધન હવ્યો વિસરણ રે.	રાગે'ં ૩૭

દોહરા.

વિપધર વિપ ભયે' શર્વરી, જાગરણે વહીજાય;	
શેષ ધડી રહી એક તવ, નયણે' નિંદ ભરાય.	૧.
સૂતી નિદ્રાભર પ્રિયા, પતિ અંકે' ધરી શીશ;	
નૃપસુત સાસ અધર જુએ, અરણુ ભુજ નખ વીશ.	૨.
કમળે' કુસુમે વન વિકસતે', જાગ્યો કિરણહનર;	
નગરથકી નૃપ પાઠવ્યો, આવ્યો ભટ' પરિવાર.	૩.
રાજકુંવર તે દેખીને', મોહનીમુખ દ્રગ દેત;	
છંદ વચન મધુરે' કરી, જાગવનો ધરી હેત.	૪.

(તથાહિ.)

પ્રોજન્નુલતે પરિમલઃ કમલાવલીનાં, શમ્પદાયતે ક્ષિતિરહોપરિ તામ્રચૂડઃ;
શૃંગં પવિત્રયતિ મેરુગીરિવિવરવા, તુત્થીયતાં મુનયને રજની જગામ. ૫.
એતે વ્રજંતિહરિણા રતુલુલક્ષણાર્થ, ચૂર્ણવિધાતુમથયંતિ હિ પક્ષિણોપિ;
માર્ગસ્તથાપિ સુવહઃ કિલ શીર્તલેશા, દુત્થીયતાં મુનયને રજની જગામ. ૬

દાહરા.

જગી મુખશુદ્ધિ કરી, રથ ઝેડી તેણી વાર;
કુંવર સુભટમું પરિવર્યો, આગ્યો નયંર મઝાર. ૭.
તાંત નમી માતાચરણ, પ્રણમે જનમ કુમાર;
તંવ માતા ઝોલે વચન, શિક્ષાગર્ભિત સાર. ૮.
એક આંખે જે દેખતા, એક જુજ કરતા કાજ;
એક પગે નર ચાલતાં, પામે જગમાં લાજ. ૯,
કુંવર સુણી મંદિર જઈ, કમળસેનાની પાસ;
આવી મનાવી બહુપરે, અંતરપ્રેમ વિલાસ. ૧૦.
વારો વામો દિવસનો, વેહેચણ કરતો ત્યાહિ;
સુખવિલસે ઝેહુ નારીશું, ન્યાય વંર્મ ઉત્સાહિ. ૧૧.
લઘુ બાંધવ આગળ કહે, સધર્મી વનની વાંત;
તણે વર્ગને સાધતો, ભક્તિ માત ને તાત. ૧૨.
વર્ષ દિવસ સમ વહી ગયાં, એક દિન સહો મઝાર;
કર જોડી જીવરાજને, એમ લાખે પ્રતિહાર. ૧૩.

ઢાળ ૧૦ મી.

(હુતો મોહી છું તમારા રૂપને રે લો—એ દેશી.)

ઉત્તરાધથના વાણીયા રે લો, જાતે મોદાગર જાણીયા રે લો;
વાણિજ્યહેતે આવિયા રે લો, અશ્વરતન બહુ લાવીયા રે લો. ૧.
આરણે ઊભા તે ધણી રે લો, વંછે સાહેબ મળવા લાણી રે લો;
કુંવર રજન્યે પ્રવેશીયારે લો, પ્રણમી સુખાસન ઝેરીયા રે લો. ૨.
તે કહે અમં ધરે મેંદુરા રે લો, મધ્યે તુગ બહુ મુંદરા રે લો;
એક તુરગ લક્ષણ લયો રે લો, જવન પતનમે સંચર્યો રે લો. ૩.

- સાહંબને જોવા જિસ્થો રે લો, લાખ ક્ષેત્રે મેં શોભે તિસ્થો રે લો;
 સાંભળી કુંવર તિહાં ગયો રે લો, દેખી તુરગ વિસ્મય થયો રે લો. ૪.
 રામ સનેહા પાતળા રે લો, વાંકી સમુધર કંધરા રે લો.
 પૂઠે પૃથુ વક્ષસ્થૂળતા રે લો, કાન લઘુ પીઠે પોહોળતા રે લો. ૫.
 ગગન લંઘન જંઘા બળે રે લો, ચરણછળે નભ ઉચ્છળે રે લો;
 નિર્માસ મુખ લક્ષણ ધણું રે લો, દેખી તે અશ્વરતન તણું રે લો. ૬.
 તુંગ તનુ તુરગારહે રે લો, અસ્વાર દુર્દર સમૂહે રે લો;
 નગર બાહેર પાટી દીધે રે લો, સૈન્યસુભટ ચિત શંકાયે રે લો. ૭.
 વળગાએ કર વળગાડીયો રે લો, પંખીપરે હય ભીડીયો રે લો;
 જેમ જેમ ખેચે લગામને રે લો, તેમ તેમ વેગે વહે ધણે રે લો. ૮.
 પંચમી ધારા તે વહે રે લો, રાખ્યો પવનપરે નવિ રહે રે લો;
 નજરે કુંવર નવિ અટકળ્યા રે લો, થાક્યા સુભટ પાછા વળ્યા રે લો. ૯.
 નિર્જન વન રણમાં પડ્યો રે લો, વડતર ડાળ ઉપર ચઢ્યો રે લો;
 થાપી ચરણ રહ્યો તેટલે રે લો, અશ્વ ચિત્ર જેમ ના ચળે રે લો. ૧૦.
 વક્ર શિક્ષિત એ ના વળ્યો રે લો, દુષ્ટ ચેલો ગુરને મળ્યો રે લો;
 વળગા ગ્રહી ધણું તાણીયો રે લો, વિપરિત અશ્વ ન જાણીયો રે લો. ૧૧.
 દોય પિંડ દુખીયા કર્યા રે લો, ચિંતી અગડદત્ત ભીતર્યા રે લો;
 અશ્વમરણે ચિંતા થઈ રે લો, મધ્યાન્હ વેળા વહી ગઈ રે લો. ૧૨.
 અદ્વૈતરૂપ વને ચરે રે લો, વનફળ સર જોતો ફરે રે લો;
 ચંદનવન સુરભિ ધણે રે લો, પંથપરિશ્રમ ગ્રાહણે રે લો. ૧૩.
 તાપ વિપત્તિહર સુંદરી રે લો, સહકાર પિંજરી મંજરી રે લો;
 બેઠી કાયલ ટદ્દકા કરે રે લો, આવ્યો કુંવર એમ ઉચ્ચરે રે લો. ૧૪.
 આવ્યો અગડદત્ત તે વને રે લો, દેખે સ્ફટિક પીઠિકા કને રે લો;
 પદ્મરાગ મણિએ ધડ્યા રે લો, વિવિધ રતન વચમાં જડ્યા રે લો. ૧૫.
 ઘંટ છે બહુળ અવાજનો રે લો, મંદિર શ્રી જિનરાજનો રે લો;
 વાયુધ્વનિત ધ્વજ પેખણું રે લો, દ્વિવધૂ માતું કરે લૂંછણું રે લો. ૧૬.
 વાવી પુષ્પરિણીએ નાહીને રે લો, કનક કમળ કર સાહીને રે લો;
 આસાદ સુંદર દેખીને રે લો, આણુંદલર પ્રવેશીને રે લો. ૧૭.
 આદિ દેવ નાતિ આચરી રે લો, પૂજે કમલ વિધિએ કરી રે લો;
 નયનછીપણગથી ચલે રે લો, હર્પાશ્રુકણ મુકતાકળે રે લો. ૧૮.

શ્વરત પ્રજ્ઞિન જ્ઞાન સંસ્તવે રે લો, જેહ સ્તવ્યા સુરદાનવે રે લો;
 નાથજી લોકાગ્રે રહ્યા રે લો, ભક્તિયા મેં હધડે અહ્યા રે લો. ૧૯.
 શક્તિ અનંતી સાંભળી રે લો, ભક્તિયા શક્તિ વેગળી રે લો;
 શક્તિ આયક ગોપમાન છો રે લો, ભક્તિ વશે ભગવાન છો રે લો. ૨૦.
 ભાવના ભક્તિએ સાંકળ્યો રે લો, પ્રાસાદથી તે નિકળ્યો રે લો;
 આગળ પાછળ જોવતો રે લો, દીઠો અશોક તરે સોહતો રે લો. ૨૧.
 માનું વનમાં નોતર્યા રે લો, વિદ્યા ચારણ મુનિ ભિતર્યા રે લો;
 મુનિગણ મંડળ મારગી રે લો, ચાર જ્ઞાન જ્યોતિ ઝળી રે લો. ૨૨.
 તીરથ જંગમ સુરતરે રે લો, શાંત સુધારસ સાગરે રે લો;
 સાહસગતિ સર નામે છે રે લો, નામ તિથ્યો પરિણામે છે રે લો. ૨૩.
 સંસારદુઃખ દવ જળમાં રે લો, છાયા શીતળ સંસારમાં રે લો;
 પુત્ર કલત્ર મુનિવરારે લો, દુઃખમાં વિસામા એ ખરા રે લો. ૨૪.
 રત્ન રોહણગિરિ જાણીને રે લો, મેઘધ્વનિ સુણિ વાણીને રે લો;
 દેખી કુંવર આણુંદ્યા રે લો, આવી સૂરીશ્વર વંદીયા રે લો. ૨૫.
 ગ્રહાં તિહાં વિનયે કરી રે લો, ભૂખ તરખ છંડી પરી રે લો;
 ધર્મઉદયસ્થિતિ સાંભરી રે લો, સંસારશેરી વિસરી રે લો. ૨૬.
 ખંડ બીજે દશમી બણી રે લો, હાળ મુક્ત મેળા તણી રે લો;
 પૂરણ ખંડ ઇહાં થયો રે લો, જંગલમે મંગલ બયો રે લો. ૨૭.

ચોપાઠ.

ખડે ખડે મધુરતા ધણી, ધર્મલક્ષ્મી ચરિત્રે બણી;
 કહે મુનિ વીતક ધર્મલક્ષ્મી, શ્રી શુભવીર વચન રસ ધણો. ૨૮.

इति श्री तपोगच्छाधिराजभट्टारक श्री विजयासिंहसूरीश्वर-
 शिष्य संविज्ञ पंडित श्री सत्याविजयगणेशिष्य पंडित कर्पूरविजय
 गणेशिष्य पंडित क्षमाविजयगणेशिष्य पंडित यशोविजयगणि-
 शिष्य पंडित शिरोरत्न श्री शुभविजयगणीशिष्य पंडित श्री वीर-
 विजयगणिविरचिते श्री धम्मिलकुमार चरित्रे प्राकृतप्रबंधे.

द्वितीः यखंडः समाप्तः

DELISTED

का. द. का. १२

તૃતીય ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

- જય જય તું જગદીશ્વરી, જંગલંબા જગમાય;
જિનવરમુખકંજવાસિની, વિદુષી માત કહાય. ૧.
- તું ત્રીપદી ત્રિપુરા તથા, તું ત્રિરૂપમય દેવી;
શક્તિ સ્વરૂપે ખેલતી, નવનવ રૂપ ધરેવી. ૨.
- જે ત્રિભુવનમાં ત્રિહુ પદે, તે સર્વિ તુમ આકાર;
નિત્ય અનિત્ય અને વળી, નિત્યાનિત્ય વિચાર. ૩.
- આદિ શક્તિ તું અભિનવી, ત્રિકાળે થિર ભાવ;
સરસ્વતી પ્રણમી નમી, મુજ ગુરૂ પ્રખળ પ્રભાવ. ૪.
- છટ્ટદેવ પદ્માવતી, કાર્ય સકળ સહચાર;
તાસ નમી હવે વર્ણુવું, ત્રીજો ખંડ હિદાર. ૫.
- વક્તા વાત વિવેકની, લહે પરીક્ષાવંત;
જાણુ ઝવેરી આગળે, માણુક મૂલ મિલંત. ૬.
- ગામના નટ ને મૂર્ખનો, જોગ મળ્યો નહીં સોઝ;
આહું અવળું જોવતા, ખેઠાં રણનાં રોઝ. ૭.
- રોઝ તણાં મન રીઝવી, ન શકે પડિત લોક;
વિપ્રકથા વનિતા સુણી, સેરભનો ધરે શોક. ૮.
- અધાત્રે નાટકકળા, બેહેરા આગળ ગીત;
મૂરખ આજે રસકથા, તણ્યે સરખી રીત. ૯.
- કુસુમ સુગંધી ઘેંશમાં, ખાયક કુટંબી જેમ;
શાસ્ત્ર રસિક કવિની કળા, થાય નિરથેક તેમ. ૧૦.
- મૃત સેરભ શુક ચાળણી, કંક હંસ શશી સાર;
જળપુર અહિધટ છિદ્ર પશુ, મશક શિલા મંજર. ૧૧.
- સંભો અતુલશધો મળે, તિહાં શશી હંસ સમાણ;
આતાં વિકસિત ચિત્તશુ, સુણજો શાસ્ત્ર પ્રમાણ. ૧૨.

અગડદત્ત બેઠો તિહાં, ગુરુ સન્મુખ સુવિનીત;
ગુરુ પાણુ અવસર દેશના, દેતા સમય અધીત.

૧૩.

ઠાળા. ૧ લી.

(ઈંડર આંખા આંખલી રે-એ દેશી)

ચેતન ચતુરી ચેતના રે, પામી આ સંસાર;	ચતુર૦	૧.
દશ દષ્ટાતે દોહિલો રે, માનવનો અવતાર;		
ચતુર નર ચેતો ચિત્ત મઝાર, ધર્મ પરમ આધાર.	ચ૦	૨.
ધર્મવિના પશુ પ્રાણીયા રે, પાપે પેટ ભરંત;		
રોરવ તે નરકે પડે રે, પામે દુઃખ અનંત.	ચ૦	૩.
મુગુર વચન ઉપદેશથી રે, જે ધરશે પ્રતરંગ;		
ભવ અટવી ઓળાવીને રે, લહે શિવવદ્સુખ સંગ.	ચ૦	૪.
એણું અવસર તિહાં વૃષ્ણુ રે, દીઠા પાંચ જીવાન;		
એઠા વૈરાગે ભયાં રે, ધર્મ મુણે વ્રત ધ્યાન.	ચ૦	૫.
કુંવર પૂછે સાધુને રે, રત્ન જાડત ઝગકાર;		
જિનમર્દિર અટવી વચે રે, કોણ કરાવણહાર.	ચ૦	૬.
પચઆણુને જીતીને રે, પંચ મહાવ્રત હેત;		
પચ પુરૂષોત્તમ વચે રે, કીધા કેમ સકેત.	ચ૦	૭.
વરાગ્યકારણ કેમ બન્યું રે, તે કહીએ મહારાજ;		
સૂરિ કહે સુંદર મુણો રે, રથનપુર પુરરાજ.	ચ૦	૮.
તે વિદ્યાધરે એ કીધો રે, વિદ્યાધર અવતાર;		
નામે જિનમર્દિર વડું રે, ઋષભ દેવ દરબાર.	ચ૦	૯.
પાંચ પુરૂષનું હવે મુણો રે, વૈરાગ્યકારણ જેહ;		
ભીમ નામે પદ્મીપતિ રે, વધ્યાટવી રહે તેહ.	ચ૦	૧૦.
એ પાંચે તસ આંધવા રે, પંચાનનમળ જસ;		
એકદિન તિહાં નિશિસૈન્યથુ રે, કોઈ વૃષ્ણુ તેલીયોવાસ.	ચ૦	૧૧.
મદનમંજરી પ્રિયાથું તેણું રે, કીધો દૂર નિવાસ;		
ધ્યાડ પડી પદ્માશની રે, સૈન્ય શુભટ લહે ત્રાસ.	ચ૦	૧૨.
કમળસેના રાણી ગ્રહી રે, નાઠા મુક્ત સવિ તામ;		

પક્ષીશ ભીમશું રથ ચઢી રે, કુંવર કરે સંત્રામ.	અં ૧૨.
શંકાણે નૃપભૂ તિહાં રે, જીત્યો ભીમ ન જાય;	
ત્રિંતી પ્રિયા થઇ સારથારે, નયન કટાક્ષેં ગ્રહાય.	અં ૧૩.
તવ કુંવર હણી ભીમનેરે, રથ યેસી કરી જાય;	
ભીમ સહોદર પંચ એ રે, ગ્રામાંતરથી આય.	અં ૧૪.
મૃતકારજ કરી ભીમનાં રે, કરી પ્રતિજ્ઞા એમ;	
બાંધવ વૈર લીધા વિના રે, જીવિતનું છે નેમ.	અં ૧૫.
એ પાંચે ભમતા થકા રે, વીત્યો કેટલો કાળ;	
શત્રુ મરણુ વિણ નવિ શમીરે, ત્રિંતા હુતાશનઝાળ.	અં ૧૬.
અમરે પૂર્યાં થકા રે, કરતાં રૈદ્ર ધ્યાન;	
દેવકુળેં આવી રહ્યા રે, શંખ પુરી ઉદ્યાન.	અં ૧૭.
રાજકુંવર તે નયરીનો રે, પક્ષીપતિ હણનાર;	
મદનમંજરીશું નિશિ રહેરે, તેહજ વનમોઝાર.	અં ૧૮.
સર્પ ડશ્યો પ્રિયા નેહશું રે, વહ્નિ પ્રવેશ કરંત;	
વિદ્યાધર વિપ અપહરી રે, જીવિતદાન દીયંત.	અં ૧૯.
દેવકુળેં જઈ નિશિ વર્ચા રે, વન છંડી નર નાર;	
પ્રિયા સુવારી પ્રેમશું રે, હૃદય દરસ કરધાર.	અં ૨૦.
ત્રીજે ખડેં એ કહી રે, સુંદર પહેલી ઢાળ;	
વીર કહે ઓતા સુણો રે, જાની વચન ઉજમાળ.	અં ૨૧.

દોહરા.

વનતરે શીતળ પવનથી, મત્રજળેં નિશિ શેક;	
અંબપક્ષવ પ્રિયસોવતી, અંગ શિથિલ અતિ રેક.	૧.
તે ટાઢ્યેં કરી દ્રૂજતી, દેખી રાજકુમાર;	
કાઠ આસિ લેવા ગયો, એકલી મેલી નાર.	૨.
શઆસન ભોજન વસુ, રાજ્ય રમણી ધર પ્રાય;	
સૂનાં મૂક્યાં સાત એ, અન્ય અધિષ્ઠિત થાય.	૩.
એકલી નારી ન મૂકીએ, જો પણ સતીય કહાય;	
બાંધવ બાપને દેખીને, ચપળા ત્રિંતા ડોલાય.	૪.

ક્ષણભર રાજ વેગજો, કાનેં પિથુ ન લગાય;
 નિશ્ચિત પાઠિત દિનાંતરે, વિદ્યા વિસરી જાય. ૫.
 ઉત્સર્ગે રહી નારીનો, નવિ કીજે વિશ્વાસ;
 મંસ શ્વિર તનનાં દીયાં, તો પણ ન થઈ તાસ. ૬,
 લાલી કેહેતી બાપડી, અવળા ખ્યાલ મ ખેલ;
 જિહાંથી લાગ્યો લાકડી, તિહાંની તિહાં જઈ મેલ. ૭.

ઠાળ ૨ જી.

(પાપસ્થાનક ચોથું વરજીએ—એ દેશી.)

પંચ પુરૂષ છળ પામીને, દેવકુળે રહ્યા જેહ;
 રાજકુંવર આજ મારવો, ચિંતવતા એમ તેહ. ૧.
 ધિગ્ધિગ્ રમણીના રાગને, રાગે મોહ્યો સંસાર;
 નરબ્રમણી રમણી ભલી, માને મૂઢ ગમાર. ધિગ્ધિગ્. ૨.
 લધુ બંધવ દારસનિધે, ઉભો લેઈ તરવાર;
 નૃપસુત બળતો જે કાષ્ઠમે, એહવી કેહવી છે નાર. ધિં ૩.
 ચારે બાંધવ ચિંતવી, ધરીયો ડાબલા માંહી;
 કહાડી દીપક બારણે, જોતાં રૂપ ઉજાહી. ધિં ૪.
 કુંવર પથારી વિલોકતાં, તવ શીત કંપતી નાર;
 લધુ તરકર નજરે પડ્યો, મોહી તે તેણીવાર. ધિં ૫.
 નારી રાગ નદી પૂર જ્યું, રહેવું વાદળી છાય;
 એધ પ્રિયા ક્ષણ વિજળી, ભૂનર ફરસતી જાય. ધિં ૬.
 તરકર લવણિમ જલધિએ, ડૂબ્યું તન મન ઝાજ;
 કે. જનસુમિ તે છાતીએ, મેહેલી કુળપતિ લાજ. ધિં ૭.
 મદનમજ્જા કહે ચોરને, પુહીજ મુજ ભરતાર;
 રાજકુંવરથું રે વિલસતાં, એળે ગયો અવતાર. ધિં ૮.
 મ કરીશ ભ ગ તું પ્રાર્થના, થઈ રહું ધર તણી નાર;
 વિષયા નદીપૂરમાં પડી, પિયુડા પાર ઉતાર. ધિં ૯.
 મરવું છે તુજ ઉપરે, જો નવિ અંગીકરેશ;
 ચોર વિચારીને એમ કહે, સાંભળ વાત વિશેષ. ધિં ૧૦.

તુમ પતિશું એક વૈર છે, બીજું તુજ અપહાર;	અં ૧૨.
પણ સરજે નવિ પામીયે, સનસમી તુંહી નાર.	
પણ તુજ કંથને જીવતાં, કેમ તુમ સાથ લેવાય;	અં ૧૩.
સા કહે ભય નવિ રાખશે, કરશુ તાસ ઉપાય.	ધિ
રાજકુંવર આજ રાતમાં, મારું હું નિજ હાથ;	અં ૧૪.
દોષ વૈર કરી વેગળા, ચાલીશું તુમ સાથ.	ધિ
કરતાં વાત અમિ ગ્રહી; આવતો પતિ જામ;	અં ૧૫.
દેખી સુંદરી શાનથી, દીપક જીવિયો તામ.	ધિ
ઉઘાત કારણ પૂછતો, આવી કુંવર તે તાસ;	અં ૧૬.
સા કહે તુમ કરે જીવિયો, પાવક તાસ પ્રકાશ.	ધિ
સરજ સ્વભાવે તે માનતો, સાચું નેહવિલુપ્ધ;	અં ૧૭.
ધમતો અમિ નીચો પડી, ખર્જ પ્રિયા કર દીધ.	ધિ
કુંવર ઉગારણ ચઉ સજ્યા, રચણી અધારી ઘોર;	અં ૧૮.
નારી ચરિત્ર વિલોકવા, સ્ત્રી પૂઠે લધુ ચોર.	ધિ
કંઠે કુંવરને કામિની, જાળ દેવે અસિધાત;	
ચોરે કરતલ ધા દિયો, ખર્જ પડી ભુવિજાત.	ધિ
ચોર લધુ ચિત ચિંતવે, દીપ પતંગને ન્યાય;	અં ૧૯.
ભેગો બળવાને ઉડિયો, સાત સમારણ ધાય.	ધિ
રક્તા મુજ ચઢ રાક્ષસી, અંતે એહ હવાલ;	
રંગ પતંગ એ નારીનો, એ ત્રિષ વેલી વિશાળ.	અં ૨૦.
દાસપણું કરે એ ધણી, ન ગણિયો પ્રેમ લગાર;	અં ૨૧.
કર્મ કઠોર એ નારીએ, દીધા ખર્જ વળગો;	રેક.
તો મુજને શું એ સુખ દીધે, દીધું દુષ્ટ ચારંગ;	કુમાર;
મેં ઉગાર્યો એ રાંકને, પ્રગટ્યું પુણ્ય પવિત્ર.	નાર.
ગામ સુકર તથો તાપથી, ગંગાજળ ન સુકાય;	પ્રાય;
મૂત્રમળે વિટકદંમે, રતિ પામીને ભખાય.	ચાય.
તેમ કુળવંતી ને ગુણવતી, તજ અમૃતરસ ધૂંટ;	કહાય;
છંડી દ્રાખના માંડવા, કંટક રાતો ઉંટ ડોઝાય.	અં ૨૨.

ક્ષણભરઘ ભેગો થઈ, જોવે મોહની રીત;
 નિશ્ચિત્તે અસિ કેમ પડી, સા કહે સાંભળો મિત. ધિ૦ ૨૫.
 ઉત્તરધ્રુવે કરચકી, ખર્જી અલી પડી તેણ;
 મુનું માની ઉડી કરી, ધીધી અસિ કરી મેણ. ધિ૦ ૨૬.
 ડો ભેટી બેસારતાં, ધ્રુવતી વળગતી જાય;
 મગિ લેવા ગયા વેગળા, તુમ વિરહો ન ખમાય. ધિ૦ ૨૭.
 માહલેસર વિના એક ધડી, દૂરે મેં ન રહાય;
 માંસ નખે જળ માચ્છલી, પ્રીતમ પ્રિત લગાય. ધિ૦ ૨૮.
 પ્રાણ અધિક તુમે વાલહા, માહારે તો મન એક;
 બીજો નજરે ન દેખીએ, એ મુજ મોહોટી છે ટેક. ધિ૦ ૨૯.
 ચાર હસે વિકસે પતિ, કરતો તાપનો શેક;
 પ્રેમદા પાસમાં જે પડયા, ન રહે તાસ વિવેક. ધિ૦ ૩૦.

સવૈયા.

કામિનીકી ખાત માને, તાકે મુખ ધૂર જ્યું.
 કપટ નિપટ બોલે, હલેકા ન ગઈ બોલે;
 મનસે ઉઠાય કહે, ખાત સવિ કૂડ જ્યું.
 જોસો હે પતંગ રંગ, તેસો હે કામિની સંગ;
 વિસરત ન લગે વાર, જોસો નદી પૂર જ્યું.
 કહે કવિ ભદ્રસેન, તપથી ચુકાય એન;
 કામિનીકી ખાત માને, તાકે મુખ ધૂર જ્યું. ૧.
 એકકું ધારકે ઔરકું ધાવત, એક કિયો પતિ ઔર કરેંગી;
 જનમું મિલે તામું જુજ કહે, મેં તો તેરી હું તેરે પાય પરેંગી.
 મદનમદસેન કહે એમ કામિની, કેતે કીએ નર કેતે કરેંગી;
 રાજકું વરશું મન બિચાર કરો સ્ત્રીયા, સંગસે વાત સખી બિગરેંગી. ૨.
 મ કરીશ લચરિત એક લખ, બેડી બે લખ જોડે;
 વિપયા નદીબીહે દોરડે, રથણી વિપ હર ફણ મોડે;
 મરવું છે દેખી ઉધકે, વેઠ જઈ વાધ વિડારે;
 ચોર વિચારીને ચંદતાં લડથડે, ચંદે કુંગર સરાડે;

સૂઝી નદી ડૂબી મરે, આપ અરથેં સાયર તરે;
કવિ ગંગ કહે રે ઠાકરો, સ્ત્રિયાં ચારિત્ર એતાં કરે.

૮.

પર્વ ઢાળ.

જ્ઞેષ્ઠ પાંચે તે ચિંતવે, માર્યો મહિલાએં એહ;
ન ધટે મૃતકનેં મારવું, ચાલો આપણેં ગેહ. ધિ૦ ૩૧.
વહેલીશું રે વાતડી, કરતાં વીતી તે રાત;
દોય ગયા પુર મંદિરેં, જખ્ય પ્રગટ્યો પરભાત. ધિ૦ ૩૨.
પાંચે બાંધવ નિકળ્યા, કરતા નારી વિચાર;
શોક સરોવર પાળ એ, દુરિત વને ધન નાર. ધિ૦ ૩૩.
પેટિ વિકટ કપટ તણી, દુઃખ દલિદ્રની ખાણ;
તમ મન ધન જેણેં સોંપીયાં, કરતી તેહની ઢાણ. ધિ૦ ૩૪.
ધહ પરલોક ઉવેખીનેં, છંડી નિજ કુળલાજ;
તણુ સમ પ્રાણુ ગણ્યાં જેણેં, તિહાં એ કરતી અકાજ. ધિ૦ ૩૫.
રાણી રાયની નવિ થઇ, અમ ધર ભીલડી નાર;
વિણુ ખૂટેં એક દિન હણે, ધિક આપનો ધર ખાર. ધિ૦ ૩૬.
આ સંસારેં રે સુખ કરી, રહેવાનો નહીં લાગ;
ધિગ્ ધિગ્ વિષયા રે જીવનેં, એમ પામ્યા વૈરાગ. ધિ૦ ૩૭.
ચિત્ત ઉદાસીનતા ભજી, છંડી નિજ ધરખાર;
યમુના ઝીલીનેં આવ્યા, મથુરા નયરી મોઝાર. ધિ૦ ૩૮.
ત્રીજે ખડેં એ રસભરી, બીજી ઢાળ વિશેષ;
શ્રી શુભવીરની વાણીએં, ભીના ભિક્ષ નરેશ. ધિ૦ ૩૯.

દેહારા.

મથુરામાંહી તે દિનેં, દીઠો અતિ ઉત્પાત;
મદભરીયો હસ્તી કરે, કરે ધર વૃક્ષ વિદ્યત. ૧.
નૃપ સુભટેં તે ઝાલીયો, બાંધીયો જખ દરખાર; ૦
લોક ખલક વાતેં મળ્યા, ચહુટામાં તેણિ વાર. ૨.
પાંચે બાંધવ પણ તિહાં, બેઠા આવી ઉચ્છાહી;
તવ એક નારી જળ ભરી, આવી ચહુટામાંહી. ૩.

જળ યેડું ભાંગી પડ્યું, રોતી મોકળે કંઠ;
જન પૂછે તવ એમ કહે, મુજ ધર સાસુ ઉલ્લંઠ. ૪.
ધરમાં નવિ પેસણુ દીપે, હું જામશ ધર જમ;
લોક સુણી તસ આપતા, બીજું યેડું તામ. ૫.
દધિ ભાજન મસ્તક ધરી, એક મહિયારી ત્યાંહી;
જન ભીડે કરી પુડીયું, તવ હરખી મન માંહો. ૬.
હસતી હસતી નવિ રહે, પૂછે રાજકુમાર;
દહિ દૂધ ભાજન ફૂટતે, કેમ નહીં શોક લગાર. ૭.
વળતું સા કહે ધૂલિમાં, રોળ્યો આ અવતાર;
શી શી હું સોચણુ કરે, સાંભળ રાજકુમાર. ૮.
નૃપનંદન કહે તુમતણી, વાત કહો વિસ્તાર;
આભીરણુ કહે પંચ જણુ, સુણતાં નિજ અધિકાર. ૯.
સવૈયો.

નૃપ માર ચલી અપને પતિપે, પતિ સાપ ડશ્યો લુજહિ પરચું;
વન ચોર ગ્રહી ઉને યેચ દિધ, સુખ ભોગ લહી ગણિકા ધરચું,
મૃતસંગતિ હોત ચલી જલણેકું, નદી પરવાહ ગધ તરચું;
અમ ગૂજર હોત મહારાજ કુમારકે, છાસિકા સોચ કહા કરચું. ૧૦.

ઢાળ ત્રીજી.

(કેસર વરણો હો કે, કાઠ કસુંજો માહારા લાલ-એ દેશી)

શિવપુર નગરે હો કે શોભા સારી, માહારા લાલ.
માધવ નામે હો કે દ્વિજ આચારી; માહારા લાલ. ૧.
કામલતાલિધ હો કે તેહને નારી, માહારાં
રંભાશ્પે હો કે અપછર હારો. માહારાં ૨.
પ્રીતિ વિશાળી હો કે છે ધરખારી, માહારાં
યેહુને લાગી હો કે પ્રેમ કટારી; માહારાં
તસ લધુ બાળક હોકે દૂધ આહારી, માહારાં
એક દિન ધરમાં હો કે બાળ બેસારી. માહારાં ૨.
ડૂંપક દૂરે હો કે નિર્મળ વારી, માહારાં
લરવા ચાલી હો કે સ હ પાણીહારી; માહારાં

જળ ભરીં બોજન હો શિરપર ધારી,	માહારાં	
બેડા ઉપર હો કે ઝળકે ઝારી.	માહારાં	૩.-
રમઝમ કરતી હો કે વેષ સમારી,	માહારાં	
સહીયર ટોળેં હો કે પંથ વિહારી;	માહારાં	
નિજ પતિવાતેં હો કે કરે વિસ્તારી,	માહારાં	
આઠે થાનક હો કે વિકથા કરી.	માહારાં	૪.
ગરબે રમતી હો કે જમણ પીયારી,	માહારાં	
નદીએં ઘાતી હો કે વચ્ચ ઉતારી;	માહારાં	
કથા સુણતાં હો કે ચૈલ જુહારી,	માહારાં	
બાહર ભૂમિએં હો કે વાત ન કરી.	માહારાં	૫.-
પાપડ વણતાં હો કે પણ ઘટહારી,	માહારાં	
પાછી વળતી હો કે સુત સંભારી;	માહારાં	
લટકે ચલતી હો કે હાથ પસારી,	માહારાં	
એણેં સમેં ભાલાં હો કે ફળ ઝળકારી.	માહારાં	૬.-
લશકર લોધ્ધેં હો કે લંડી નારી,	માહારાં	
કામલતાનેં હો કે રંભા ધારી;	માહારાં	
સુબટેં ઝાલી હો કે રથ બેસારી,	માહારાં	
કંપિલ પુરીયેં હો કે ગઈ અરવારી.	માહારાં	૭.-
આપી સુબટેં હો કે રાયેં સકારી,	માહારાં	
કરી પટરાણી હો કે સુખમાં ભારી;	માહારાં	
વિષય વિલુબ્ધી હો કે ચંદ્ર ત્ર્યભિચારી,	માહારાં	
રંગભર રમતી હો કે પુત્ર વિસારી.	માહારાં	૮.
પૂરવ ધરમાં હો કે બાળ વિસામ્બો,	માહારાં	
ગ્રાહ વરસની હો કે તે વય પામ્બો;	માહારાં	
ગુરુ ઉઘમથી કો કે વિદ્યા લીધી,	માહારાં	
વિસ્તરી લખમી હો કે લોક પ્રસિદ્ધિ.	માહારાં	૯.-
કામલતાની હો કે ખજર તે આવી,	માહારાં	
કેશવ પુત્રને હો કે ગેહુ ભળાવી;	માહારાં	

માધવ વાડવ હો કે વેગે સધાબ્યો,	માહારાં	
કંપિલ નગરે હો કે તે પણ આબ્યો.	માહારાં	૧૦.
પૂઠે સહુને હો કે વાત વિશેષે,	માહારાં	
એક દિન ગોખે હો કે બેડી દેખે;	માહારાં	
કામલતાયે હો કે તે પણ દીઠો;	માહારાં	
બહુ કાળાંતરે હો કે લાગે મીઠો.	માહારાં	૧૧.
વૈઘ કરીને હો કે તેડી તપાસ્યા,	માહારાં	
વાત કરીને હો કે દીધી આશા:	માહારાં	
કાળી દેવીને હો કે દેહરે આવીશ,	માહારાં	
છાના રહેજો હો કે બહુ ધન લાવીશ.	માહારાં	૧૨.
વિપ્ર વિસર્જ હો કે નહ ઉતરીયો,	માહારાં	
નૃપ સુરયણે હો કે ડાબડો ભરિયો;	માહારાં	
કરીય સગ્ગઠ હો કે રાડ તે પાડી,	માહારાં	
ઉદરે આવે હો કે ચૂંક તે ધાડી.	માહારાં	૧૩.
રાય તેડાવે હો કે વૈઘ તે દક્ષા,	માહારાં	
પણ કુશિષ્યને હો કે ગુરૂની શિક્ષા;	માહારાં	
રાણી બેલે હો કે કારણ જાણ્યું,	માહારાં	
તુમ ખીડાએ હો કે મેં એમ માન્યું.	માહારાં	૧૪.
રાયને શાતા હો કે હોશે જ્યારે,	માહારાં	
કાળી દેવી હો કે સહસ દીનારે;	માહારાં	૧૫.
બલિઆકુળથું હો કે બિહું જણ્યું જાને,	માહારાં	
કરથું પૂજા હો કે આવી રાતે.	માહારાં	
વાત તે બૂલી હો કે તેણું દુઃખ કરથું,	માહારાં	
રાય કહે તવ હો કે આજ તે કરથું;	માહારાં	
ભૂપતિ કેહેતાં હો કે ચુંક ખસિ જઇ,	માહારાં	
સુખમાં રાત્રિ હો કે ચાર ઘડી ગઇ.	માહારાં	૧૬.
કાળીચૈત્યે હો કે બેહુ જણ આવી,	માહારાં	
ખર્જી ગ્રહીને હો કે ભૂપ નમાવી;	માહારાં	

રાણી ખડ્ગે હો કે ધાય લગાવે,	માહારાં	
રાયને ભારી હો કે કંથ જગાવે.	માહારાં	૧૭.
શિરપે ડંશ્યો હો કે માધવ મૂઓ,	માહારાં	
કર્મવિટંબણ હો કે નારીની જાઓ;	માહારાં	
આહાણી ચિંતે હો કે દોય વિખૂટી,	માહારાં	
નાહી વનમાં હો કે ચોરે લૂટી.	માહારાં	૧૮.
વળી બિવરાવી હો કે ખર્જૂન ખેંચી,	માહારાં	
બળદેવગામે હો કે જમને વેચી;	માહારાં	
ધન દેઇ વેચ્યા હો કે નિજ ધર લાવે,	માહારાં	
ભોગી નરશુ હો કે ભોગ મેલાવે.	માહારાં	૧૯.
કાળ ધણેરો હો કે તસ ધર ગમિયો,	માહારાં	
તાત ગવેપણ હો કે કેસવ ભમિયો;	માહારાં	
ફરતાં આવ્યો હો કે બળદેવ ગામે,	માહારાં	
તેહિજ વેચ્યા હો કે ધર વિસામે.	માહારાં	૨૦.
યૌવન વયમાં હો કે ધન સંજોગે,	માહારાં	
કામલતાશુ હો કે વિલસે ભોગે;	માહારાં	
એક દિન પૂછે હો કે પ્રેમ વિશેષે,	માહારાં	
ભૂટદેમ ભટકે હો કે દેશ વિદેશે.	માહારાં	૨૧.
ક્રિયા ગામના હો કે છો રેવાસી,	માહારાં	
તવ તેણે મૂળથી હો કે વાત પ્રકાશી;	માહારાં	
વાત સુણીને હો કે મનમાં મૂંઝી,	માહારાં	
સુત સંભેગે હો કે હાડે ધ્રુગ.	માહારાં	૨૨.
પાપ અધોરે હો કે દુર્ગતિ મૂકી,	માહારાં	
દેડ અગનિમાં હો કે કાયા પુટી;	માહારાં	
કહે નિજ સુતને હો કે ઘેર સધવો,	માહારાં	
નાહી આ ભવમાં હો કે તાત મિલાવો.	માહારાં	૨૩.
ધંધણ ખડકી હો કે યમુનાં તીરે,	માહારાં	
યયમાં પેડી હો કે નાહી નીર;	માહારાં	

તો પણ વીતક હો કે કર્મ અધૂરે,	માહારાં	
ચિતા તણાણી હો કે યમુના પૂરે.	માહારાં	૨૪.
કાળે વળગી હો કે પવને ઠેલી,	માહારાં	
વૃંદાવનમાં હો કે જમને મેહલી;	માહારાં	
ગોધણ ચારે હો કે તિહાં ભર્યાડી,	માહારાં	૭૨૫૧૬
એક આહીરે હો કે લીધી ઉપાડી.	માહારાં	૨૫.
નિજ ઘર લાવી હો કે રૂમાં ભારી,	માહારાં	
સજ થઇ તવ હો કે કરી નિજ નારી;	માહારાં	
હું તે નારી હો કે મથુરાં આવી,	માહારાં	
ગોરસ ભાજન હો કે જાડે વધાવી.	માહારાં	૨૬.
પતિ મુત રાજ હો કે સહુ સુખ ખોયું,	માહારાં	
કેહને જોઉં હો કે કેહને રોઉં;	માહારાં	
દેવે કીધી હો કે સહુની વેરણ,	માહારાં	
દ્વિજકુળ લજવી હો કે હુધ આહેરણ.	માહારાં	૨૭.
તપવે લોચન હો કે કર્મ વિરોચન,	માહારાં	
તક વેરાતે હો કે શી કરે શોચન;	માહારાં	
એમ કહી ચાલી હો કે પંથ વિશેષે,	માહારાં	
મથુરા વનમાં હો કે મુનિવર દેખે.	માહારાં	૨૮.
ગુરુપદ પ્રણમી હો કે પાસેં બેડી,	માહારાં	
વાણી સુણતાં હો કે લાગી મીડી;	માહારાં	
દીક્ષા લેઈ હો કે પાપ વિધાતી,	માહારાં	
કેવળ પામી હો કે મુક્તિ જાતી.	માહારાં	૨૯.
પાંચે બાંધવ હો કે નજરેં દેખી,	માહારાં	
નારી ઉપર હો કે ચિત્ત ઉવેખી;	માહારાં	
સાથની સાથેં હો કે પથ સિધાવ્યા,	માહારાં	
કંચનપુરમાં હો કે સુખભર આવ્યા.	માહારાં	૩૦.
ત્રીજે ખડેં હો કે ત્રીજી ઢાળે,	માહારાં	
ધર્મિભલકુંવરને હો કે રાસ રસાળે;	માહારાં	

મુણો વૈરાગી હો કે તત્ત્વ વિહારી, માહારાં
શ્રી શુભવીરે હો કે વાણી પ્રકાશી. માહારાં ૩૧.

દોહરા.

કંચનપુર ચહુટે ગયા, પાંચે પુણ્ય પવિત્ર;
તવ તિહાં કુલટા નારીનું, દીહું દુષ્ટ ચરિત્ર. ૧.
શિર મુડી ધરી રાસભેં, કાઢે તપ પુરઆર;
એક નરને શિરપાવ દેઇ, કરે ધણો સત્કાર. ૨.
પૂછે પાંચે બાંધવા, કાષ્ઠકને તેણી વાર;
તે નર કહે કોતક જિશ્યો, નારી તણો અધિકાર. ૩.

ઢાળ ૪ થી.

(જેઈ જેઈરે જોગતણી દશા, અવખેલાજી-એ દેશી.)

આ નગરસે સાગરદત્ત ધસે, મુણ પરદેશી, એક વ્યવહારી રડો વસે; મુણ
તસ શ્રીદત્ત નામેં સુત જયો, સું એક દિન શ્રીપુર નગરેં ગયો. સું ૧.
સોમદત્ત શેઠ છે તિહાં કને, સું જયશ્રી પુત્રિ છે તેહનેં; સું
શ્રીદત્ત પરણ્યો તે આબિનવી, સું પરણીનેં પીયરીએ ઠવી. સું ૨.
ભરી કિરીયાણું પ્રવહણ ચડ્યો, સું પાછળ યૌવન વનિતા નડ્યો; સું
નવલા નરશું મન મેલતી, સું સરખી સખી સાથેં ખેલતી. સું ૩.
નર દેખી બાળ હસાવતી, સું હસતી હઠકું દેખાવતી; સું
સખીયો બાળક હુલરાવતી, સું નરનજરેં બીડાં ચાવતી. સું ૪.
વળી ગરબા ધર ધર ગાવતી, સું પગ હાથેં મેંદી લગાવતી; સું
મેલે ખેલે જાને જતી, સું નર નજરેં આગસ મોડતી. સું ૫.
ધર ગણતી નર વેધાણીએ, સું કુલટા લક્ષણ એ જાણીએ; સું
કદરૂપી સ્ત્રી જોવન સમે, સું ચાળા ચેકટ કરતી ભમે. સું ૬.
તો રૂપવતી કેમ રહે ધડી, સું પાકકાળેં લીમોળી મીઠડી; સું
એક દિન મંદિર મેડી ચડી, સું જોતાં એક નર નજરેં પડી. સું ૭.
સખિ માલતી તસ ધર મોઢલી, સું સંકેત કરી ચિત્ત સાંકળી; સું
સંજોગ બન્યો માળણુ ધરે, સું પ્રતિદિન તસ ધરેં એમ સંચરે. સું ૮.

- પરતટથી શ્રીદત્ત આવીયો, સુન્નિજ ધર લખમી બહુ લાવીઓ; સુન્ન
- સસરા ધર સ્ત્રી તેડણુ ગયો, સુન્ન પતિ દેખી જ્યસિરિ દુઃખ થયો. સુન્ન ૯.
- કહે સખીને હવે કિહાં જાઈશું, સુન્ન ચિંતાપત્રગિયે ચિત્ત ડસ્યું; સુન્ન ચિંતા ૧૦.
- કપટે મધુરે વચને હસી, સુન્ન નિર્ણય શયન પાતે પાસે વસી. સુન્ન ૧૦.
- શ્રીદત્તવચન અમૃત ઘડો, સુન્ન સા ચિતે વળગ્યો આંખડો; સુન્ન ૧૦.
- ગુરુ પ્રેમ વચન શિક્ષા કહે, સુન્ન કુશિખ્ય વિરચન ધા લહે. સુન્ન ૧૧.
- આણખોલી પતિ નિદ્રા વરી, સુન્ન તવ ઉડી ચાલી જ્યસિરી; સુન્ન
- સખી ધર જાવા મારગ ચડી, સુન્ન એક ચોર તણી નજરે પડી. સુન્ન ૧૨.
- તે ચાલ્યો પૂઠે સજ થઈ, સુન્ન સા ચહુટામાં પરવે ગઈ; સુન્ન
- જે નરશું તિહાં મેળો હતો, સુન્ન ઘણી વાર થઈ તે ધર જતો. સુન્ન ૧૩.
- એક રાજપુરુષ કોઈ સ્ત્રી હજ્યો, સુન્ન તિહાં તે દિન તેણે મેળો કર્યો; સુન્ન
- કોટવાળ હજ્યો તસ તીરથી, સુન્ન ચોર બ્રાંતે ગયો તે જીવથી. સુન્ન ૧૪.
- દેખી પણ સા કામાતુરી, સુન્ન કરે આલિંગન ઉપર પરી; સુન્ન
- ગળે વળગી મુખચુંબન કરે, સુન્ન જુએ ચોર એ કુલટા શું કરે. સુન્ન ૧૫.
- તિહાં તર ઉપર એક ભૂતકું, સુન્ન ચિંતે એહને વળગી પડું; સુન્ન
- કુલટાની હોંશ પુરી કરે, સુન્ન ચિંતી મુડદામાં સંચર્યું. સુન્ન ૧૬.
- કરે ભોગ પ્રિયા અતુકૂળથી, સુન્ન નાક કરડી ખાધું મૂળથી; સુન્ન
- ચિંતે ભુચ્ચી આ શુ થયું, સુન્ન તે મૃતકશું ભૂત બિડી ગયું. સુન્ન ૧૭.
- રૂધિરે ચૂતી સખી ધર ગઈ, સુન્ન સખીને જણવી જેહવી થઈ; સુન્ન
- ધર આવી પતિશું સોવતી, સુન્ન ઉડી પોકારી રોવતી. સુન્ન ૧૮.
- તરકર જોઈ પાછો વળ્યો, સુન્ન સવિ લોક તિહાં ભેગો મળ્યો; સુન્ન
- ત્રિગ્ પાપી દેણે શિખાવિયો, સુન્ન જઈ રાજદુવારે જણાવિયો. સુન્ન ૧૯.
- શ્રીદત્તે કલંક દિયો અતિ, સુન્ન અમ બેટી જગમાં મહા સતી; સુન્ન
- નૃપને મન વાત ખરી વશી, સુન્ન શ્રીદત્તને બાંધ્યા તિહાં કશી. સુન્ન ૨૦.
- તવ ચોર તિહાં પાસે રહી, સુન્ન જેહવી દીડી તેહવી કહી; સુન્ન
- સાચે સવિ જૂઠું નસાવિયો, સુન્ન સરપાવ શ્રીદત્તને નૃપે દિયો. સુન્ન ૨૧.
- ગર્દભે બેસારો કુસતી, સુન્ન ધર ધર ફેરવતો ભૂતિ; સુન્ન
- જે રમણી સર્ગે રાચિયા, સુન્ન ધન આપી તે જગ નાચિયા. સુન્ન ૨૨.

એમ સાંભળીને પાંચે જણા, સું સંસાર થકી ઉભગ્યા ઘણા;	સું
તે કંચનપુરથી નીકળ્યા, સું જઇ સાથ મનોહરમાં બળ્યા.	સું ૨૩.
ત્રીજે ખડે ચોથી કહી, સું એ ઢાળ ગુણી ચિત્તમાં ગ્રહી;	સું
ગુભવીર કહે તે નિર્મળા, સું વનિતાથો વસિયા વેગળા.	સું ૨૪

દોહરા.

પાંચ સંહોદર પંથમાં, કરતાં એમ વિચાર;	૧.
છટ્ટો બાંધવ ધર રહ્યો, તસ નવી મળતું સાર.	
જઇશુ તો સ્ત્રી રાક્ષસી, એક દિન કરશે ધાત;	૨.
તેણું ગિરિવર ઉપર ચઢી, કરશું અંપાપાત.	૧૧૧
એમ નિશ્ચય કરી ચાલતા, પાંચે અશનને હેત	૩.
મારગ ગામે જઇ જમી, સુખભર નિદ્રા લેત.	
સાથ સકળ કેઇ દિશ ગયો, મારગ ભુલ્યા તેહ;	૪.
પાંચે જણુ રણુ ઉતરી, આવી બેઠા એહ.	
અંપાપાત કુમરણુથી, વાર્યા દેખ ઉપદેશ;	૫.
સંજમ લેવા સજ થયા, છાંડી સર્વ કલેશ.	
એમ કેહેતાં એક આવીયો, બીજા ધરી ધનુ બાણ;	૬.
તવ પાંચે ઉડી મળ્યા, છટ્ટો બાંધવ જાણ.	
પૂછતાં તે એમ કહે, ભાઇ ગવેષણ કાજ;	૭.
નિકળિયો પંચે નિમિત્તિક, વચને મળ્યો તુમ આજ.	
ચાલો જઇએ ધર બાણી, જોવે છે સહુ વાટ;	૮.
તે કહે કમળ ન આવીએ, દેખી આ ભવ નાટ.	
નાટકું શું દીડું તમે, પંચ કહે લહી લાગ,	૯.
મૂળ થકી સુણી પામીયો, ચિત્તમાં તે વૈરાગ.	
પૂર બાંધવ પદ કાયના, ભાવે થયા રખવાળ;	૧૦.
તત ઇચ્છાએ બેસીયા, સુણવા ધર્મ રસાળ.	
ગુર કહે પૂછ્યું તે કહ્યું. ભિલ વૈરાગનું ગુઝ,	૧૧.
કંવર કહે ગુરને તદા, એહ કથાનક સુ	

ઢાળ પ મી.

(મનહું અડેં રહ્યું મારું જી-એ દેશી.)

કુંવર કહે સુણો સ્વામી, મેં હવેં તુમ શિક્ષા પામી રે;
મનહું મોહી રહ્યું તારું જી.

૧. અનૂત સાહસ માયા, લોભ મુખ નિર્દય જાયા રે. મં ૧.
- એ દુષ્ટાચારી નારી, મેં પ્રાણથી અધિકી ધારી રે; મં
- હા હા એટલો કાળ, મુંઝાણો મોહની જાળ રે. મં ૨.
- જાત્યે રતનમયી નારી, તજી કુલટાને ગણી સારી રે; મં
- કિંપાક તરતજ ઠાપા, છંડી સુરતરની છાયા રે. મં ૩.
- પરનારી શું કિંધ અકાજ, હરી ધર્મ પીતરકુળ લાજ રે; મં
- દીયું બિલ્લે જીવિત દાન, નિઃકારણ બધું સમાન રે. મં ૪.
- વાધ સર્પથી પાપી નારી, મેં સતીયથી અધિકી ધારી રે; મં
- મુજ જીવિત તે હરનારી, જેમ જોગી હુણો ધરખારી રે. મં ૫.
- તવ પક્ષીશ કહે સુણો રાજ, કહે અમને જોગી અવાજ રે; મં
- કહે કુંવર નિસુણો ભાઈ, તુમેં છો અમ ધર્મ સખાથી રે. મં ૬.
- એક ધનગિરિ નામે જોગી, જોગી પણ તનમન ભોગી રે; મં
- જોગી થઈ જોગ વિખેરી, એક આલિકા બાળ ઉછેરી રે. મં ૭
- અંદ્રાવતી પુર વનમાંહી, ભોંયરામાં રાખી ઉત્સાહી રે; મં
- ભીખ વૃત્તિએ વસે આરામ, જિહાં દોષ ન જાણે ઠામ રે. મં ૮.
- જોવનવયમાં જખ આવી, રીઝવતો કિન્નર વળવી રે; મં
- તે રમતો ભોગ વિલાસે, અણવિશ્વાસે રહે પાસે રે. મં ૯.
- તસ નામ રૂપાવલી થાપે, જે જોઈએ તે આણી આપે રે; મં
- ભીખ માગે તસ શી ભીખ, પણ માગવું એટલું દુઃખ રે. મં ૧૦.
- ભીખ માગતાં ભવ ભીયો, તે જાણે મેં જગ જીયો રે; મં
- ધરે ભીક્ષુના ગુણ બાર, તસ દીએ જન સરસ આહાર રે. મં ૧૧.

શાર્દૂલ.

ઉચ્ચૈરધ્યયનં ચિંરતનકથાઃ સ્ત્રીભિઃ સહાલાપનમ્ ।
તાસામર્મકલાલનં પતિરતિસ્તસ્યૈવ મિથ્યા-સ્તુતિઃ ॥

સંદેશશ્ચ કરાવલોકનમયો પાંડિત્યલેશઃ ક્વચિત્ ।

હોરાગારુડિમંત્રવાદવિધયો મિસોર્ગુણા દ્વાદશ ॥ ૧ ॥

પૂર્વ ઢાળ.

- રૂપાવલીશું લય લાગી, મિષ્ટાન્ન જમાડે માગી રે; મ૦
 લિહ્યા સમે ધર ધર વદતી, અમ ધર સતી અમ ધર સતીરે. મ૦ ૧૨.
 એમ ધર ધર નિલ જલપતે, એક વણિક સુણી મન ચિંતે રે; મ૦
 કોઇ નારી મળી છે રાગી, એ જોગીને તિહાં લય લાગી રે. મ૦ ૧૩.
 વૈઘ વણિક ને વાયસ વેશ્યા, એ ચારની નહીં શુભ લેશ્યા રે; મ૦ ૧૪.
 ધડ્યો ઘાતે વણિક બગ ધ્યાની, પરછિદ્ર ગવેપણુ જ્ઞાની રે. મ૦ ૧૫.
 જગમાં સવિ વણિક તે ભૂંડા, તણુ વણિક છે તેહમાં રડા રે; મ૦
 વિણુ જન્મ્યો ગરભાવાસે, ગયો બીજે મરણુ નિરાસે રે. મ૦ ૧૬.
 ત્રીજે ચિત્રામણે ભાળ્યો, જઈ વણીકે ઠામ નિહાળ્યો રે; મ૦
 બીજે દિન લિહ્યા વેળા, ચલે શેઠજી કરવા મેળા રે. મ૦ ૧૭.
 જોગીને જનો દીઠો, તત્ર વણિક હુવિ ધર પેઠો રે; મ૦
 જઈ બેઠો રૂપાવલી પાસે, દીએ આદર સા ઉલ્લાસે રે. મ૦ ૧૮.
 સા દેખી નરવર રૂપે, મન ચિંતે પડી હું દૂપે રે; મ૦
 ધન્ય હું જો એ અંગ મિલાવે, સો જોગી ભરમ લગાવે રે. મ૦ ૧૯.
 જઈ આરણું બંધ તે કીધું, આવી નરને આલિંગન દીધું રે; મ૦
 નર નારી રાગ પ્રસંગે, રંગભોગ બન્યો ઉછરંગે રે. મ૦ ૨૦.
 જોગી તેણી વેળા આવી, મહા સતીય કહી બોલાવી રે; મ૦
 સુણી કોડીએ નરને છુપાવે, પછે જોગીને ધર લાવે રે. મ૦ ૨૧.
 દીએ જોગી સુખડો મીઠી, સા રીશ ચઢાવી ઉડી રે; મ૦
 કહે નહિ કોઈ જાનુ તુમ રાગી, તો આવડી વાર કિહાં લાગીરે. મ૦ ૨૨.
 કહે જોગી ન વદો બૂક, મેં તો એકજ તુજને દીઠે; મ૦
 સા જલપે જો છો રાગી, તો મુજને એ લય લાગી રે. મ૦ ૨૩.
 પટ બાંધી નયન ગીત ગાવો, નાચો દૂદો કિન્નર વળવો રે; મ૦
 રાગે અંધા તેમ કરે જોગી, ભાભાયે નસાડ્યો ભોગી રે. મ૦ ૨૪.
 બીજે દિને જોગી જાવે, લિહ્યાયે વણિક ધર આવે રે; મ૦

અમ ઘેર સતી કહી ગાવે, ખલ વણિક તે ભાવ જણાવે રે. મં ૨૪.
 ચોગી ઉવાચ:-અમ ધર સતી, બાવા અમ ધર સતી.
 વણિક ઉવાચ:-તુમ ધર સતી તે અમ ધર હતી.
 જોગી ઉવાચ:-અમો વસું રને વને, તિહાં તુમે કિહાં.
 વણિક ઉવાચ:-આંખે પાટા ને કિન્નર વાળે, ત્યારે અમે તિહાં. ૨૫.
 જોગી મુણી નારીને ત્રાસે, તજી કચુક અહીપરે નાસે રે; મં
 બુઝો રાખી હતી પાતાળે, તિહાં પણ વઢી વય બાળે રે. મં ૨૬.
 સંસાર દવે દઝાયા, મળી સદ્ગુરૂ શીતળ છાયા રે; મં
 રાત્રિ અંધકારે ભાર્યો, પટ બાંધવ મિત્રે ઉગાર્યો રે. મં ૨૭.
 મોહને અંધારે માર્યો, ગુરૂ જ્ઞાનીએ વચને વાર્યો રે; મં
 નૃપ નંદ કહી રહ્યો જામ, પટ બાંધવ જોલે તામ રે. મં ૨૮.
 ખંડ ત્રીજો પંચમી ઢાળે, થયા વ્રત ધરવા ઉજમાળે રે; મં
 શુભવીર વચન રસ લાગે, સુખ મળતાં વાર ન લાગે રે. મં ૨૯.

દોહરા.

૧૫૯૨- બિલ્લ કહે નૃપ સુત મુણો, આપણુ અટવી મઝાર;
 સગલયહર સગ ભાધને, મળિયા પ્રભુ અણુગાર. ૧.
 તુમ અમ ધર્મ સહોદરા, ધર્મ સખાધ મિત્ર;
 ગુરૂ આણા મસ્તક ધરી, કડીએ જન્મ પવિત્ર. ૨.
 સમ સખી સાતે જણા, પૂછે ગુરૂને લાંહી;
 વિષયરાગ આ ભવ નડે, કે નડે પરભવ માંહી. ૩.

ઢાળ ૬ કી.

(રાજ તજી રહો રીસ, રતનદે મ દિરે, માહારા લાલ-એ દેશી.)

ખેટ મુનિ કહે ધન્ય, તુમે સાતે જણાં પ્યારાલાલ;
 એક વયણે પ્રીતબોધ, લહો ન રહી મણા; ૫૫૦
 શત ઉપદેશે પણ રાગીને યથા જલો, ૫૫૦
 લક્ષ રવિઉદયે નવિ, દેખે આંધળો. ૫૫૦ ૩.
 ગર્લવાસ ગદત્રાસ, જરા મરણાં કરે, ૫૫૦
 અરભવ સૌખ્ય કિહાંથી, અમૃત ઉખરે; ૫૫૦

જેમ ચક્રો ચક્રી તણ, બિંદુએ આવીયાં,	૨૫૧૦
તું પી તું પી ક્રેહેતાં, બેહુ મરણે ગયાં.	૨૫૧૦
નર નારીના રાગ તે, નાગર માંડવા,	૨૫૧૦
વાધ ચિતર મંઝારને, મેલી જમાડવા;	૨૫૧૦
વિષયી આણીઆ ભવમાં, દુઃખમાં પડે,	૨૫૧૦
વિષય, રાગ નરભવ હરી, પરભવમાં નરે.	૨૫૧૦ ૩.
તન ધન જોખન આયુ, સમય જતાં વહી,	૨૫૧૦
આખંડલકો દંડ અખંડ રહે નહીં;	૨૫૧૦
તિલકપુરે કનકશ્વજ, રાણી યશોમતી,	૨૫૧૦
દો સુત ઉપર પુત્રી, સુનંદા રૂપે રતિ.	૨૫૧૦ ૪.
લધુ વયે ધર ઉપર ચઢી, દેખે એક ધરે,	૨૫૧૦
દોષ દેઈ ગુણવંતીને પતિ તાડન કરે;	૨૫૧૦
નિર્દય નર લહી માને, કહે સખી મોકલી,	૨૫૧૦
કરવો નથી વિવાહ, રહીશ હું એકલી.	૨૫૧૦ ૫.
વક્ષભસુખ ન ગણે લધુ, વય બાળા સહી,	૨૫૧૦
અનુભવ જ્ઞાન વિના જેમ, ધ્યાન હરે નહીં;	૨૫૧૦
જોખન વન ફળિયો તવ, અધર કુસુમ હસ્યાં,	૨૫૧૦
રતિએ રીસાબ્યા કામ, દેવ આંગે વસ્યા.	૨૫૧૦ ૬.
જહરતણી ગુરતા, કુચ કુલે વસી જઈ,	૨૫૧૦
ચરણતણી ચંચલતા, ચક્ષુ વચે ગઈ;	૨૫૧૦
અભિનવ જોખનવેળા, મેળા ખેલતી,	૨૫૧૦
એક દિન મંદિર ઉપર, જઈ પ્રરતી હતી.	૨૫૧૦ ૭.
ઇંબ્યવડો ધનવંત, સમીપે તિહાં વસે,	૨૫૧૦
ખેલે વસંત પ્રિયાયુ, અગાસે સુરત રસે;	૨૫૧૦
દેખી સુનંદા વિષય, રૂચિ કહે માયને,	૨૫૧૦
સુઝ વિવાહ કરો, જણવી નરરાયને.	૨૫૧૦ ૮.
એક દિન ધરસન્નુખ, તંબોલી દુકાનમે,	૨૫૧૦
શેઠ વસુદત્ત રૂપસેન, લીંગો સાનમે;	૨૫૧૦

લાગ્યો નયણે નેહ, સખી હાથે દિયો,	૨૫૫૦	
શ્લોક અર્ધ લખી પત્ર, તે રૂપસેને લીધો.	૨૫૫૦	૯.
વાંચીને મન હરખી, અરથ તેણે પૂરિયો,	૨૫૫૦	
પાછો પત્ર સખી એ, સુનંદાને દીધો;	૨૫૫૦	
વાંચી હરખી સા, તન મન વિકસાવતી,	૨૫૫૦	
પત્ર પ્રિતમકર ફરસિત, હૃદયે દાખતી.	૨૫૫૦	૧૦.

દ્વયોર્લિખિતઃ શ્લોકઃ ।

નિર્થકં જન્મ ગતં નલિન્યાઃ ।

યયા ન દૃષ્ટંતુહિનાંશુર્બિન્નમ્ ॥

ઉત્પત્તિરિદોરપિ નિષ્ફલૈવ ।

દૃષ્ટા વિનિદ્રા નલિની ન યેન ॥૧॥

પૂર્વ ઢાળ.

દારી મુખે કહે નિત્ય, ધણાં તુમ આવવું,	૨૫૫૦	
તુમ મુખ દીઠા વિના નવિ, ભોજન લાવવું;	૨૫૫૦	
સાંભળીને રૂપસેન, ગયો જળ્ય મંદિરે,	૨૫૫૦	
દિન પાંચ આછો કોમુદી, ડડેરા ફરે.	૨૫૫૦	૧૧.
અવસર પામી સુનંદા, તાસ જાણાવતી,	૨૫૫૦	
જે દિન વન આચ્છવ, નરનારી જાવતી;	૨૫૫૦	
તે રાત્રે ધર પાછળ, પીયુ પધારજ્ઞે,	૨૫૫૦	
બાંધશું દોર નિસરણી, તેણે ચટ્ટી આવજ્ઞે.	૨૫૫૦	૧૨.
ચતુર વિચિક્ષણુ અવસર, ચિત્ત ન ચૂકશે,	૨૫૫૦	
રંભા સખી મહિલા મળી, તે નવિ મૂકશે;	૨૫૫૦	
અહોનિશિ વાલ્હમ ધ્યાન, ધરે રહી વેગળી,	૨૫૫૦	
માહારા પ્રેમની વાત, તે જાણે દેવળી.	૨૫૫૦	૧૩.

શાર્દૂલ ।

રાત્રિશ્ચાંદ્રમસી ન ચાસ્તિતિમિરં ગંતું ન મે યુજ્યતે ।

રાત્રિ જશે પરભાતે, રવિ જળ્ય ઊગશે,	પ્યા૦
જમથું કુસુમવન પુષ્ટિ, થશે પંકજરસે;	પ્યા૦
કમ્બકોશે અલિ રાતે, રહો દિલથું લખે,	પ્યા૦
વનગજ શર જલ્પીને, કમળસાથે લખે.	પ્યા૦ ૨૭.
મનના મનોરથ સધળા, તે મનમાં રહ્યા,	પ્યા૦
દષ્ટિરાગવશ પડ્યા, તે દુઃખિયા કહ્યા;	પ્યા૦
પરમણીરસ રાવણ, દશ મસ્તક ગયાં,	પ્યા૦
સીતા સતી વ્રત પાળી, અચ્યુત પતિ થયા.	પ્યા૦ ૨૮.
વિષયવિનાદથી જેહ, રહ્યા દ્વેરે સદા,	પ્યા૦
આ લવ પરલવ તેહ, લહે સુખ સંપદા;	પ્યા૦
ત્રીજે ખડે ટાળ એ, છટ્ટી મન ધરો,	પ્યા૦
શ્રી શુભવીર વચનરસ, આસ્વાદન કરો.	પ્યા૦ ૨૯.
દાહરા.	

ખીજે દિવસે ગવેપના, વસુદતના સુત ચાર;	
ભીત પડી ઉપડાવતાં, મળીયા લોક હજાર.	૧.
મૃતક તિહાં રૂપસેનનું, નિકળ્યું વસ્તુ સહીત;	
વાત સુનંદા સાંભળી, ચિતે બન્યું વિપરીત.	૨.
શોક ભરી સખીને કહે, આ શી બની ગઈ વત;	
અધરે નવિઃઓળખ્યો, મળિયો શ્રેષ્ઠ કુળત.	૩.
વસ્તુ નિહાળત જાણીયો, ધૂર્ત હરી ગયો હાર;	
પણ રૂપસેન મરણ સુણી, રૂદન કરે તેણી વાર.	૪.
તમ્મ શોકે દિન કાઢતાં, ગર્ભ વધિયોદોય માસ:	
દેખી રાય તણે ભયે, સખીયો પામી ત્રાસ.	૫.
આપધે ગર્ભ જ પાડ્યો, સા થઈ સન્નિગત દેહ;	
રાયે રથપુર રાયને, દીધી સુનંદા તેહ.	૬.

ઢાળ ૭ મી.

(ચોપાઈની દેશી.)

પરણી નૃપ રથપુર લેઈ ગયો, રૂપસેન તિહાં પત્નગ થયો; ૨૧૫

૧. ત્રીજે ભવ નરભવ હાથિયો, સુનંદા નજરેં ધારીયો. ૧.
૨. ફણુ વિસ્તારી રાગેં નડ્યો, ધાધ સુનંદા કેડેં પડ્યો;
૩. હા હા કરતાં નૃપ આવીયો, લેઇ ખડ્ગ પૂંઠે ધાવીયો. ૨.
૪. માર્યો અહિ ચોથે ભવ ગયો, તે વનમાંહે વાયસ થયો; કાંગડા
૫. એક દિન દંપતી વનમાં ગયાં, રાગરંગ રસ રીજેં રહ્યાં. ૩.
૬. વાયસ તે તર ઉપર ચડ્યો, સુનંદાનેં રાગેં નડ્યો;
૭. કર્ણકટક શબ્દેં તે ભણેં, તામ નરેશ્વર ખાણે હણે. ૪.
૮. હંસ થયો તે ભવ પાંચમે, હંસતણા ટોળામાં રમે;
૯. રાજા રાણી સર જળ જુવે, હંસ સુનંદા દેખી રમે. ૫.
૧૦. ઉડી બેહુ પાંખેં આશ્ણ્યો, નૃપસુભટેં ખડ્ગેં કરી હણ્યો;
૧૧. તેહિ જ વન છડ્યો ભવ ભયો, હરણી ઉઢરેં હરણો થયો. ૬.
૧૨. દેખી રાણી રાગેં ઠયેં, ઝુરે ઉભો આંસુ ભયેં;
૧૩. આહેડી નૃપ ખાણેં હણી, લિયો શિકાર તે ભક્ષણુ ભણી. ૭.
૧૪. માંસ પચાવી તે મૃગતણું, ખાતાં રાણી વખાણે ધણું;
૧૫. અવધિનાણી મુનિ દોય જતા, તે દેખી મસ્તક ધૂણતા. ૮.
૧૬. પૂછે રાણી મુનિનેં તિસે, સ્વામી મસ્તક ધૂણે કિસે;
૧૭. સાધુ કહે કારણુ છે ઇહાં, આવી સુણો અમો વસીયેં જિહાં. ૯.
૧૮. તિહાં ગયાં નૃપ રાણી મળી, મુનિ મુખ્ય વાત સંકળ સાંભળી;
૧૯. ગગી નરનું મંસજ ભખ્યો, જ્ઞાનવિના તુમેં નવિ ઓળખ્યો. ૧૦.
૨૦. છી કહે રૂપસેન કુમાર, આગળ શો થાશે અવતાર;
૨૧. બોલ્યા જ્ઞાની અણુગાર, સાતમે ભવ હાથી અવતાર. ૧૧.
૨૨. દુજ ઉપદેશેં શમતા વરી, સમકિત પાળી વ્રત આદરી;
૨૩. સહસારેં સુરસ્વામીજ થશે, નરભવ પામી મુગતેં જશે. ૧૨.
૨૪. એમ કહી મુનિ ઉપદેશજ દીયો, સાંભળિ દંપતી દીક્ષા લિયો;
૨૫. રાજન્નપિ ગુરુ સાથેં ગયા, સંયમ પાળી સુખિયા થયા. ૧૩.
૨૬. ગુરુણી પાસેં સુનંદા ભણેં, અરિ મિત્ર તૃણ મણિ સરખા ગણેં;
૨૭. લિયે આતાપના તાપે જઇ, અવધિજ્ઞાની સુનંદા થઇ. ૧૪.
૨૮. રૂપસેન હસ્તી જિહાં ફરે, સુનંદા તિહાં વસતી કરે;

એણે અવસર હંસતી મદ ચડ્યો, કંચનપુર કોટે જઈ અડ્યો. ૧૫.
 લોક કુલાહલ કરતા ભમે, સુનંદા આત્મા તેણે સમે;
 રાજા સુભટે ધણુએ દમ્યો, પણ સાધવી દેખી ઉપશમ્યો. ૧૬.
 સાધવી કહે સુણ મત ગમાર, દુઃખના દાહાડા તુજ સંભાર;
 રાગવિલુહો પામ્યો ધાત, પાતકી તે કીધા ભવ સાત. ૧૭.
 (૧)રૂપસેન(૨)ગર્ભે(૩)ફણિધાર,(૪)વાયસ(૫)હંસ(૬)હરણુ અવતાર;
 સાતમે ભવ તુમે હાથી થયા, ધર્મ વિના ભવ એળે ગયા. ૧૮.
 તે સુણતાં ગજ મૂર્છા લહી, જાતિ સમરણ પામ્યો સહી;
 લોક વચ્ચે ઉભો રહી રડ્યો, સુનંદાને પાયે પડ્યો. ૧૯.
 સમકિતવ્રત ગજ ધરતો જિહાં, લોક અચ્છેડ દેખે તિહાં;
 ગુરૂણી કહે નૃપને એ ખરો, સાધર્મી ગજ સેવા કરો. ૨૦.
 આદર કરી નૃપ તેડી ગયો, નેહ સુનંદાએ સફળો ક્રિયો;
 સુનંદા આણંદિત થયાં, કેવળ પામી મુક્તે ગયાં. ૨૧.
 ખેટ મુનિ કહે રાજકુમાર, વૈરાગ્ય રાગ તણી ગતિ ધાર;
 સુખ માની વિષયે જે રમે, તે ભવનાટક કરતા ભમે. ૨૨.
 માત પિતા આંધવ સુત નાર, સ્વારથીયો સવિએ સંસાર;
 આયુ જીવન લખમી મળી, મેઘધટાઃ ચંચળ વીજળી. ૨૩.
 આળપણે મળમૂત્રે ભયો, શીળી ઓરીએ સંહર્યો;
 પરણ્યો તો આમય ખય થઇ, જીવન વેળા નિષ્ફળ ગઇ. ૨૪.
 વૃદ્ધપણે નર પરવશ થયો, પરભવ હાથ ધસતો ગયો;
 તેણે નરભવ સામગ્રી લહી, કરશે ધર્મ તે સુખિયા સહી. ૨૫.
 ત્રીજે ખડે ગુણિજન ગમી, ઢાળ રસાળ કહી સાતમી;
 શ્રી શુભવીર વચન રસ ધડી, સાકર દ્રાખ કિસી સેલડી. ૨૬.

દોહરા.

એણી પરે દેઇ દેશના, જામ રહ્યા મુનિ ચંદ;
 અગડદત્ત ચકોર જથું, પામ્યો અતિ આનંદ. ૧.
 કહે તુમ વચનેથી થયો, જન્મ સફળ મુજ આજ;
 જંગમ તીરથ દર્શને, સિધ્યાં સધળાં કાજ. ૨.

પ્રભુ સુપસાયેં આ થયા, ધર્મખંધવ ખટ એહ;	
સંજમ લેઈ વિચારશું, ગુરુકુળ વિનય વસેહ.	૩.
પણુ ધર જઈ નમિ માયને, છે મુજ ઇચ્છા નાથ;	
પિત્રીકૃત સમહોત્સવે, લિયું દીક્ષા તુમ હાથ.	૪.
એમ કહેતાં આકાશથી, વિદ્યાધર નર એક;	
ઊતરીયો મરણદથી, ધરતો વિનય વિવેક.	૫.
સપરિકરેં જિનધર જઈ, પ્રણમ્યા શ્રી જિનરાજ;	
ખેઠો રાન્મુખ આવીને, વંદી તિહાં મુનિરાજ.	૬.

ઢાળ ૮ મી.

(સાહેલડીયાં-એ દેશી.)

અગડત્ત	અણુગારનેં,	સુણો	સંતાળ;	
પૂછતો	ધરી	નેહ,	ગુણવંતાળ;	
ઉત્તમ પુરુષ એ કોણુ છે,	સું દાખો મુઝને તેહ.	ગું	૧.	
મુનિવર કહે અમ પુત્ર છે,	સું રતનચૂડ વર નામ;	ગું		
સાતે જણુ ગુરુ પુત્રનેં,	સું સુણિ કરતા પરણામ.	ગું	૨.	
રતનચૂડ કહે કોણુ તુમેં,	સું કહે સૂરિ વાત અશેપ;	ગું		
ભાવ ચારિત્રિયા એ થયા,	સું પામી અમ ઉપદેશ.	ગું	૩.	
વંછે સાહાય્ય એ તુમતાણું	સું શંખપુરી ઉદેશ;	ગું		
અમેં પણુ તિહાં વન આવશું,	સું જાણી યોગ્ય વિશેષ.	ગું	૪.	
ખેટ કહે કહો તાતજી,	સું ઉત્તમ નર એ દયાળ;	ગું		
આ સંસારેં વ્રત વરી,	સું રેહેશે કેટલો કાળ.	ગું	૫.	
સૂરિ વદે ખેચર સુણો,	સું કમળસેના ધરનાર;	ગું		
તે સાથેં વૈરાગ્યથી,	સું લેશે સંજમ ભાર.	ગું	૬.	
આ ભવમાં આઠે જણાં,	સું પામી કેવળ નાણુ;	ગું		
ભૂતળ વિચરી બહુ સમા,	સું લેશે અક્ષય ઢાણુ.	ગું	૭.	
સાંભળી ખેચર હરખિયો,	સું ખેસારી વૈમાન;	ગું		
સાતે જણુશું ઉતર્યાં,	સું શંખપુરી ઉદાન.	ગું	૮.	
વિદ્યાચારણુ મુનિવરા,	સું તે આકાશ ચક્ષત;	ગું		

આવી વનમેં સમોસયાં, સું ઉપગારી ગુણવંત.	ગું	૯.
વનપાળક મુખ સાંભળી, સું કુંવરેં કહાવી વાત;	ગું	
રાય રાણી હરખ્યાં સહુ, સું બહુ ઉછરગેં જાત.	ગું	૧૦.
ઉડી કુંવર નમી તાતનેં, સું સકળ કહ્યું - વિરતંત;	ગું	
ભક્તિયેં દેધ પ્રદક્ષિણા, સું મુનિવર ચરણુ નમંત.	ગું	૧૧.
જ્યેષ્ઠ સહોદર સમ ગણી, સું વિદ્યાધરને ત્યાંહી;	ગું	
બ્રૂપચરણુ ભેટી કરી, સું જોલે વચન ઉત્સાહિં.	ગું	૧૨.
મુજ નગરી પાવન કરો, સું દેખે લોક અચંભ;	ગું	
મરૂધર દેશી લોકને, સું સુરતરૂ ફૂલ સુરંભ.	ગું	૧૩.
નયર સવિ શણુગારીયું, સું રતનચૂડ ધરિ નેહ.	ગું	
ગજ ખેસારી મહોત્સવેં, સું પધરાવ્યા નિજ ગેહ.	ગું	૧૪.
આગત સ્વાગત બહુ કરે, સું ભોજન વિવિધ પ્રકાર;	ગું	
ભક્તિભરે ધર તેડીને, સું પડિલાબ્યા આણુગાર.	ગું	૧૫.
ખીજે દિન સમહોત્સવેં, સું તેડ્યા ધર મુનિરાય;	ગું	
પંચ સહસ્ર સોવન પગેં, સું પૂજી નમે નરરાય.	ગું	૧૬.
અગડદત કુમર હવે, સું કમળસેના ધર જાય;	ગું	
માન તજી ભજી નારીનેં, સું શીતળ વયણેં ઠરાય.	ગું	૧૭.
તુજ સરિખીજે સુંદરી, સું છંડી વિણ અપરાધ;	ગું	
મદનમંજરી કુલટા સમી, સું મેં માની કરી સાધ.	ગું	૧૮.
રેતિ ધનંજય સમ ગણી, સું સોવન રેતિ સમાન;	ગું	
અનુભવી વાત સકળ કહી, સું હું અવિવેક નિધાન.	ગું	૧૯.
મેં અજ્ઞાનપણે કરી, સું ન લહ્યું નારીચરિત્ર;	ગું	
નયણેં રૂચે મનમેં હસે, સું વાત કરે તે વિચિત્ર.	ગું	૨૦.
મત્સ્ય જળેં ખગ અંબરેં, સું જાણે ન યુધપદ હામ;	ગું	
સમજાને સમજાવતી, સું જૂઠું અબજા નામ.	ગું	૨૧.
મુનિવર મુખ માલમ પડી, સું એ ત્રિનિનતા વાત;	ગું	
મોહ તિમિર રજની ગઇ, સું જ્ઞાન ઉદય પ્રભાત.	ગું	૨૨.
અંધમ લેશું ગરૂ કનેં, સું રેહેજો મુખભર ગેહ;	ગું	

સા કહે અમેં પણુ સંયમી, સું જિહાં છાયા તિહાં દેહ.	ગું	૨૩.
સમસંખી કુંવર ગયો, સું મદનમંજરી આવાસ;	ગું	
કહે ભવદ્વ તાપેં તપ્યા, સું વ્રત ધરશું ગુર પાસ.	ગું	૨૪.
કરજ્યો સાસુ સેવના, સું એમ કહી ઉઠ્યો કુમાર;	ગું	
માત તાતને જઈ કહે, સું લેશું સંજમ ભાર.	ગું	૨૫.
પદ બાંધવ એ અમતણા, સું જીવિતના દાતાર;	ગું	
બાંધણા વચનેં અમો, સું સાથેં સવિ આણુગાર.	ગું	૨૬.
રણુથી ગુર સહ લાવીયા, સું ક્ષણુ ન રહું સસાર;	ગું	
નિશ્ચય દેખી નરપતિ, સું કરે સજ્જનઈ સાર.	ગું	૨૭.
બાંધવ વર્ગને પૂછીનેં, સું કરતો દીન ઉદ્ધાર;	ગું	
શિબિકાયેં બેસતાં, સું પદ બાંધવશું કુમાર.	ગું	૨૮.
કમળસેના શણુગારતી, સું સસરો સાસુ નિજ હાથ;	ગું	
શિબિકાયેં પધરાવતાં, જાણે શાસનસૂરિ સાથ.	ગું	૨૯.
નતચૂડ નૃપ બેહુ મળી, સું કરતા મહોત્સવ સાર;	ગું	
જેમ જમાલી નિકળ્યો, સું આવેજિહાં અણુગાર.	ગું	૩૦.
આભૂષણુ તજી અંડજણાં, સું લીધે મહાવ્રત ચાર;	ગું	
વૃષ્ટિ કુસુમવન સુર દરે, સું ગુરવાસક્ષેપ ઉદાર.	ગું	૩૧.
વંદી સહુ પાછા વળે, સું મુનિ સવિ કરત વિહાર;	ગું	
કમળસેના સન્મુખ રહી, સું આંસુ પડતે ધાર.	ગું	૩૨.
સાસુ કહે બેટા સુણો, સું તું દેહેં સુકુમાર;	ગું	
ફલનો ભાર ન શિર ધરે, સું કેમ વહો મેરુભાર.	ગું	૩૩.
પણુ તું ત્રિહુ પખ ઉજળી, સું ચોથો ગુરકુળનાસ;	ગું	
દુષ્કર નહીં તુજ મુનિપણું, સું પણુ મુજ કાંધ નિરાશ.	ગું	૩૪.
તું નિરનેહી થઈ ચલી, સું મુજ તરછોડી હાથ;	ગું	
જામશ ધર કેમ એકલી, સું ભોજન કરેં કેણી સાથ.	ગું	૩૫.
નિરાગી થઈ નીકળ્યા, સું પણુ વરસેં એક વાર;	ગું	
મુજ સુલસા સાસુ હતી, સું સંભારજે ધરી પ્યાર.	ગું	૩૬.
આ વનમાં નથી આવવું, સું શત્રુ સમ વન એહ;	ગું	
જેતી નેં રેતી વળી, સું સખીયોશું ગઈ ગેહ.	ગું	૩૭.

રતનચૂડ નિજ ધર ગયો, સું મુનિવર કરત વિહાર;	ગું	
આવ્યા ધહાં ગુરુ આણુથી, સું જરેં થયા શ્રુતધાર.	ગું	૩૮.
એહ ચરિત્ર તે અમતણું, સું સુણુ ધર્મિભલ ગંભીર;	ગું	
ત્રોજે ખંડેં આઠમી, સું ઢાળ કહેં શુભવીર.	ગું	૩૯.

દોહરા.

<u>અશ્વેલુત</u>	<u>ધનગજેના,</u>	<u>ગંગાવેળુ</u>	<u>પ્રમાણ;</u>	
<u>જલનિધિજળ</u>	ચરિત સ્ત્રીનાં,	જાણે	ન કોઈ સુખજાણ.	૧.
દેખી ચરિત આ પદ મુનિ,	નારીથી લહી ઉદ્દેગ;			
અમ ગુરુએ નામજ દિયાં,	લહીય દિશા સંવેગ.			૨.
(૧) દહધર્માં ને (૨) ધર્મશ્રિયિ,	(૩) ધર્મદાસ મુનિનામ;			
(૪) સુવ્રત (૫) દહવ્રત (૬) ધર્મપ્રિય,	તામ તિસ્યા પરિણામ.			૩.
એમ નિસુણી ધર્મિભલ કહે,	સરિખો નહીં સંસાર;			
ખાહુ રતના હિ વસુધરા,	જેમ ધનસિરી વર નાર.			૪.
પરનર દ્વેષીપણે કરી,	ખાર વરસ રહી ગેહ;			
સતીયપણે જોખન વયેં,	ન કર્યો કિણુશું નેહ.			૫.
અગડદત મુનિવર વદે,	કહો કોણુ ઉત્તમ નાર;			
ધર્મિભલ કહે ભગવન સુણો,	સેવક મુખ અધિકાર.			૬.

ઢાળ ૯ મી.

(દિખો ગતિ દૈવની રે-એ દેશી).

સુંદર માલવ દેશમાં રે,	નયરી ઉજ્જેણી ખાસ;	
જિતશત્રુ રાજા તિહાં રે,	ધારણી રાણી તાસ;	
સતી ગુણ સાંભળો રે,	સતી જગ મોહન વેલ. સતી ગું	૧.
શેઠ કોટિધ્વજ તિહાં વસે રે,	સાગરચંદ્ર છે નામ;	
સાગરવર ગંભીરતા રે,	ચંદ્ર શીતળ પરિણામ. સં	૨.
અદ્રસિરી પ્રિયા તેહને રે,	લવણિમ રૂપ નિધન;	
પુત્ર સમુદ્રદત શીખતો રે,	સકળ કળા વિજ્ઞાન. સં	૩.
પરિત્રાજક વિદ્યાનિધિ રે,	ધર પાસે મઠ તાસ;	
શેઠ સાંધો સુત તિહાં લાણે રે,	લઘુ વય શુદ્ધિપ્રકાશ. સં	
એક દિન ગણિતનો પાટલો રે,	ધરમાં ઠવણ પધક;	

- અનાચાર નિજ માયશું રે, તાપસ ગુર તેણું દિઠું. સં ૫.
- મનમાં ચિતે નારીયા રે, જગમાં સર્વ કુશીલ; પાણિગ્રહણ કરી તેહશું રે, કુણ વંછે ધર લીલ. સં ૬.
- કૃષ્ણદિકા હરિતા શુકા રે, સધળે વિષધી નાર; યા સા સા સા પ્રભુ કહે રે, પણ સય બિલ્લ વિચાર. સં ૭.
- વિપ્ર આશિ યમ ભૂપતિ રે, જલધિ ઉદર ધરનાર; સર્વ સમિધ જીવ ભૂ નદિ રે, અશન ધને વ્યભિચાર. સં ૮.
- એ આઠે આઠે થકી રે, નવિ પામે સંતોષ; ઇચ્છા પ્રમાણે આપીયેં રે, છંડે ન માગણ દોષ. સં ૯.
- તેણું નવિ કરવો માહરે રે, આ ભવમાં વિવાહ; એમ પ્રતિબંધ કરી ભણે રે, પણ ભાંગે ઉત્સાહ. સં ૧૦.
- કુલશીલ વૈભવ સારસી રે, કન્યા ખોળે તાત; કુંવર કહે તવ તાતનેં રે, નવિ કરશે એ વાત. સં ૧૧.
- ઢેટલો કાળ ગયે થકે રે, એક દિન સાગરચંદ; સારઠ દેશેં આવીયા રે, ગિરિનગરેં સહનંદ. સં ૧૨.
- ધન સારથવાહ તિહાં વસે રે, પુત્રી છે તસ ખાસ; રંભા લધુ ઉંચી ગઈ રે, જોડ ન આવે તાસ. સં ૧૩.
- અધર વિદ્રુમ સ્મિત કુલડાં રે, કુચકુળ કઠિન વિશાળ; ધનસિરી નામેં તેહ છે રે, જોવન રૂપ રસાળ. સં ૧૪.
- સાગરચંદ તે દેખીને રે, નિજ સુત સરખી જોડ; વણિજ કરે તસ તાતશું રે, લેહેણ દેણ લખ કોડ. સં ૧૫.
- સમુદ્રદત્ત તણો કર્યો રે, ધનસિરી સાથેં વિવાહ; કુંવર ન જાણે તેમ કર્યો રે, દોષ જનક ઉત્સાહ. સં ૧૬.
- લગનદિવસ નિરધારીનેં રે, શેઠ ગયા ઉજળેણ; લગન ઉપર કહે પુત્રનેં રે, કારજ શીઘ્ર તરેણ. સં ૧૭.
- ગિરિનગરેં બહુ માલ છે રે, ધન સારથવાહ પાસ; જઈનેં જણુશ ઇહાં લાવજે રે, વયણ ન લોપશો તાસ. સં ૧૮.
- સમુદ્રદત્ત સુણી નીકળ્યો રે, પોહોતો સસરા ગેહ; રૂપ ચતુર વર દેખીનેં રે, ધરતી ધનસિરી નેહ. સં ૧૯.

તિલક કરી ખીડાં દિયાં રે, મિત્રશું મંડપ માંહિ;
 ધવલ મંગળ મહિલા ભણે રે, પૂછે કુંવર ગ્રહી ખાંહી. સં ૨૦.
 મિત્ર કહે ગુજ લગ્ન છે રે, પિતૃવચન સંકેત;
 પરણો ઇલાં રહી પાંસર્યાં રે, નહિ તો થાશે ફજેત. સં ૨૧.
 સમગ્ર વરઘોડે ચઢી રે, પરણ્યો તે તેણે ઠાય;
 મિત્ર વર્ગ પ્રેર્યો થકો રે, વાસભુવનમેં જાય. સં ૨૨.
 કાર્યમિથે કરી નિકળ્યો રે, સૂતો મિત્રમેં જાત;
 ધનસિરી મિત્ર વર્ગ તથા રે, નાઠો લેછ રાત. સં ૨૩.
 મિત્ર વર્ગ વિલખા થઈ રે, ગયા ઉજળેણી તેહ;
 વાત કહી તસ તાતનેં રે, પોહોતા સુખેં નિજ જેહ. સં ૨૪.
 ત્રીજે ખંડેં એ કહી રે, નવમી સુંદર ઢાળ;
 વીર કહે ઓતા ધરે રે, હંજો મંગળ માળ. સં ૨૫.

દોહરા.

સાગરચંદ્ર સુણી કરી, ગયો ગિરિનગર ઉદાસ;
 ધન સારથવાહનેં મળી, કરત ગવેષણ તાસ.
 ગામ ગામ બેહુ જણુ ભમ્યા, નર પણુ ભ્રમણુ કરાય;
 પણુ સુત સુદ્ધી લહી નહીં, પાછા ગિરિપુર જાય. ૨.
 દીન સુખેં દિન કંટલા, વસીયા પુત્ર વશેણુ;
 સારથવાહને કહી કરી, આવ્યા નયર ઉજળેણુ. ૩.
 ફરતો દેશ વિદેશમેં, સમુદ્રત કુમાર;
 વળી ધનસિરી ધરમાં રહી, સુણજો તસ અધિકાર. ૪.

ઢાળ ૧૦ મી.

(તેરી ખીખીકું લે ગયે ગુલામ, મીયાં ખડા દેખતા: હાં હાં મીયાં)

અથવા સખરેમેં સખરી કોણુ, જગત્કી મોહની-એ દેશી)

સુનીએ સુનીશ્વર ખાત કે, ધનસિરી યા સતી; ધનસિરી
 સારી આલમમેં સા સમરૂપ કે, રંભા ન આવતી; મેરે લાલ. રંભાં મુનિરાજં રંભા
 સહી રે ચિલાતી: સુણોને રે, ખાવન કિહાં ગયે; ખાવન
 મેરે પ્રીતમ બિન દુનિયામેં, ખલક ખાલી ભયે. મેરેં ખં મુનિં ખં ૧.

બોલે ચીલાતી ગલેકું, પકડકે વિવાહ કીયા; ૫૦
 મેને ખીચ પકાઇ, એક દાના ચાંપી લીયા. મેં દાં મું દાં
 ઓરત છોર વદન, છુપાઇ દૂરેં લાયા; છું
 તેરી બુલમ જવાની દીવાની, જલા કર ઝો ગયા. મેં જં મું જં ૨.
 નામરદ હોત તુજે, પરણીનેં છુરા કીયા; ૫૦
 રાત લેકર નાગા ભાગા, છુરેસેં છુરા કીયા. મેં છું મું છું
 કુલવંતી ધર હોત, પતિસહ ખેલણા; ૫૦
 નહીં તો ગુરપાસ પહો, ન કિસીસેં બોલનાં. મેં કિં મું કિં ૩.
 સુનિય સતી શીલવંતી, પઠત ગુરકે સુખેં; ૫૦
 બાર વર્ષ ગયે નર ખેદ, ધર્મ કરતી સુખેં. મેં ધં મું ધં
 સમુદ્રત ગિરિપુર, બન આયા કૂડસેં; ૫૦
 ધરી કાપડી વેશ બડા નખ, કેશ કુખડશે. મેં કેં મું કેં ૪.
 ધનસંથવાહ નિજ બાગ, મેં દેખી વંદતે; મેં
 તરબાલ વાલ રખવાલ, રહું યું બોલતે. મેં ૨૦ મું ૨૦
 શેઠ કહે કયા દેવે, હમું તુમ નોકરી; હં
 ચદે સા વિનયધર નામ, હમું ઉદરભરી. મેં હં મું હં ૫.
 નોકરી દેખ ખીછેં, હમકું કરનાં ખુશી; હં
 સુની શેઠકે દાસમેં બાત, સખી રૂડી બસી. મેં સં મું સં
 વિજાની દિન થેરેમેં, બાગ ખીલાવતે; બાં
 હુઆ શેઠ બડા હુશીયાર, નિધા જળ દેખતે. મેં નિં મું નિં ૬.
 અતિશય વિલાવંત, પીછાણેગો ભૂપતિ; પીં
 તખ લે જયગો દરબાર, શેઠ મન ધ્યાવતી. મેં શેં મું શેં
 વજ્ર જુગલ દેઇ તાસ, નિજ ધર લે ગયા; નિં
 બહુ આગરસેં વિનયધર, બંડારી કીયા. મેં બંં મું બંં ૭.
 ધર પરિજનકું સુનાવત, એ દેવેતીકી; એં
 વિનયધર હુકમેં સુખ ભર, તુમ લેનાં તિકે. મેં તું મું તું
 યા રીત રહેત હે મંદિરમેં વિશ્વાસ જ્યું; મેં
 ધનસિરીકી વિનય વિનયધર, કરતે દાસ જ્યું. મેં કં મું કં ૮.

ધનસિરીકું વિશ્વાસ, લયા બહુ નેહસેં; જાન.
 એણે અવસર ડંડિર નામેં, તલાર ઉહાં બસે. મેં તં મું તં
 ધનસિરી સહીયર સાથકે, ગોંખમેં આવતી; ગોં
 લેત વિનયંધર તળોલ, દિયા મુખ આવતી. મેં દિં મું દિં ૯
 મુખરસ ભરી પિચકારીયાં, ડારત ખાવતે; ડાં
 ડંડીર શિરેં છટકાવ, લગાત લખવતે. મેં લં મું લં
 કંચે બદન નિધા કર, દેખત સુંદરી; દેં
 લગા પ્રેમસેં અંતર ધાય, ખડા રહ્યા દો ધરી. મેં ખં મું ખં ૧૦
 ડંડીર કહે સુણુ સુંદરી, પિયુ વિણુ કયું રહે; પિં
 તેરો જોખન હો વન કૂલ, વિજોગેં કયું દહે. મેં વિં મું વિં
 મુખ તળોલસેં પ્રેમ રસેં, હમ બીંજીએ; હં
 તેરે લોચનકે લટકે રે, હમુ દિલ રિઝીએ. મેં હં મું હં ૧૧
 હમ ઉત્તમેં રંગેં, રમો એક બેરિયાં; રં
 હમ હુકમી સંગત હોત, કરત કોણુ હેરિયાં. મેં કં મું કં
 જોનેં ખેલાયા સાપ, વિછુસેં કયું ડરે; વિં
 જોણે ખાયા વચ્છનાગ ધંતુરે કયા મરે. મેં ધં મું ધં ૧૨
 રાંકસેં પ્રીત બનાધ, સો ભાગા રાતમેં; સોં
 મેરા જાન લગા તેરી માથ, રહેંગી નીરાતમેં. મેં રં મું રં
 આવલ પૂલ હજાર, ચંપેકી એક કલી; ચં
 મૂરખ નરસેં જન્મારા, ચતુરકી એક ધડી. મેં ચં મું ચં ૧૩
 જોલ્લી સતી મુન હો, શેહરકા કાટવાલીયા; શેં
 ઉન્મત વદે વગડે, જ્યું દોર ગોવાળીયા. મેં જ્યુંં મું જ્યુંં
 પીયુજી ચલે પરદેશમેં, દીલસેં ન વેગલી; દીં
 તેરી અમ્માકું જા કર પુછ, પતિ બિન એકલી. મેં પં મું પં ૧૪
 વિરહેં દહી તોરી માયકું, અંકેં ખેલાવણાં; અં
 જોણે ખાલમેં ગોદ રમાયા, જી કારણુ ધાવણા. મેં જીં મું જીં
 કેસરી કંતકે આગેં, સંજે હરણાં વલી; સં
 તેરે સરીખે ગુલામ, મેરે ધર કરતા નોકરી. મેં મેં મું મેં ૧૫

સ્વાય વદે કટુ જોલે, મરેગી છોકરી; મં
 કહે સા સતી આગલ છાગલ, ભૂપને કેસરી. મેં ભૂં મું ભૂં
 યું નિસુણી કોટવાલ, ગયો ધર ચિંતવે; ગં
 કરી નેહ સતીકો શીલ, ચુકાવું હું હવે. મેં ચું મું ચું ૧૬.
 જોહ જોલાઈ વિનયધરકું દોસ્તી કીયો; દોં
 એક દિન જોલાકર પાઉં, પરિ સનમાનીયો. મેં પં મું પં
 ધનસિરી સાથ હમેરા, મિલાવા તુમ કરો; મિં
 કહે સો ઉનકું સમઝાઉં, માનેગી તો ખરો. મેં માં મું માં ૧૭.
 આઈ વિનયધર ખાત, સતીકું સુણાવીયાં; સં
 જોલી સા એરી ખાત કરેંગા તો, ખાયગા ગાલીયાં. મેં ખાં મું ખાં
 લાંચ પરાઈ આવત, ધિગ્ તુહી આવરા; ધિં
 મેરા કંત વિના સારી આલમ, સર્વ સહોદરા. મેં સં મું સં ૧૮.
 સુનીય વિનયધર જોલે, હમું તકશિર પરી; હં
 પૂછે દિન દુજે તલાર, હુમ ક્યા પાંશરી. મેં હું મું હું
 વિનય વદે નવિ ધીરે, બનેગી વારતા; બં
 ધર આઈ બદન ચઢાઈ, રહો ધરી મૌનતા. મેં રં મું રં ૧૯.
 દેખી લહી ચિત્તભાવ, કહે સા ફડમેં; કં
 તુઝે મલીયા દુર્જન, ડંડીર સાથેં ક્યું રમે. મેં ડં મું ડં
 તીજે દિન ડેર યાહી, રીત વિનયધરા; રીં
 કહે સા મોય ડંડીર, દામ દીયેગા કેતરા. મેં દાં મું દાં ૨૦.
 લાખ લેઈ ઉસેં લાઓ, અશોકવને નિશિ; અં
 તવ હરખ્યો વિનય ડંડીરકું, જાય કરે ખુશી. મેં જાં મું જાં
 આયે તલાર અશોક, વાડીમેં એકલે; વાં
 તવ ધનસિરી સજ્યા માજ, ઉઠાં એક મોકલે. મેં ઉં મું ઉં ૨૧.
 ગુપ્ત શિપાઈ છુપાઈ, ખડ્ગ સા ગઈ વને; ખં
 મદિરા દેત કીધ અચેત, સુલટ ખડ્ગે હણે. મેં સું મું સું
 જોલે સતી નીચ સંગી, વિનયશિર સંહરે; વિં
 સોપી કંપત જોલેં એસા ફેર, કામ મેં નહીં કરે. મેં કાં મું કાં ૨૨.
 ગતીકે હુકમ વિનયેં જઈ, નાંખીયો ફૂપમેં; નાં

બાણી નારી સતીકી જાત, ભરાણી રૂપમેં. મેં જાં મું જાં
 એક દિન પૂછે વિનયંધર, કાહા તુમ સાસરા; કાં
 સતીએં સખી બાત સુણાઇ, હુઆ નેહેં ભરા. મેં હું મું હું ૨૩-
 રૂપિય વદે તુમ પિયુસેં, મેલાવા મેં કરેં; મેં
 સતી બાણે દેડેં સિરપાવ, બધારંગી આબર. મેં બં મું બં
 તવ મૂલરૂપ-ધરી જાઇ, માત પિતા મલે; માં
 સાનુ સસરો વધાઇ સાથકે, આણું મોકલે. મેં આં મું આં ૨૪-
 બેરી સહિત સથવાહ, ઉજાણી આવીયા; ઉં
 બેરે આચ્છવસેં ફેર દોતું, ઉહાં પરણાવિયાં. મેં ઉં મું ઉં
 દંપતી વાસ ભુવન સુખ, વિલસે નેહશું; વિં
 વિનયંધરકે સિરપાવ, તે માગે તેહશું. મેં તેં મું તેં ૨૫-
 સં: કહે તુમ કેયું માગે, વિનયકું પિછાણીએં; વિં
 સમુદ્દત કહે સોય, અમો એક જાણીયેં. મેં અં મું અં
 એમવતી પ્રિયા પ્રીત, બની ક્ષીર નીરસેં; બં
 અંડ ત્રીજે દશમી ઢાળ, બની શુભવીરસેં. મેં બં મું બં ૨૬-

દોહરા.

મર્ચ વસા સરખી નહીં, કહે ધમ્મિક કુમાર;	
સંસારેં સતીયો ધણી, તિમે ધણી કુલટા નાર.	૧.
વારણ વાણ લોહજડ, કાષ્ટ ઉપલ નર નાર;	
વજ્ર નવમ બહુ અંતરેં, સરખાં નહીં સંસાર.	૨.
મુજ ધમ્મ નવિ ઉપશમી, નવિ પામ્યો નિવેદ;	
અધવચ સુખથી નીકળ્યો, તે દીલ ભરિયો ખેદ.	૩.
તરે છાયા ખેમણ દીમે, પત્ર દીએ ફળ ભક્ષ;	
તુમ છાયા શીતળ લહી, વંછું સુખ પ્રત્યક્ષ.	૪.
કલ્પતરની જાનના, છંડી ભુગલિક લોક;	
અવર તરવર પામીને, કેમ જાએ તે ફેક.	૫.
તેણે સ્વામી તુમનેં કહ્યું, કરીએં મુજ ઉપગાર;	
નદી નાળાં ધન જળ.ભરે, તું બે ભરણ કિમિધાર.	૬.

ઠાળા ૧૧ મી.

(નવમી નિર્જર ભાવના, ચિત્ત ચેતો રે-એ દેશી) :

મુનિવર વળતું એમ કહે, ચિત્ત ચેતો રે;	
સુષુ ધર્મિભલ કુમાર, ચતુર ચિત્ત ચેતો રે;	
કપદેશ આશ્રવ દારનો, ચિં નહિ મુનિનો આચાર;	ચં ૧.
પણ આશ્રવ સંવર હુવે, ચિં આચારંગ વખાણ;	ચં
તેણે તુઝ વંછિત સિદ્ધિએ, ચિં કહું સિદ્ધાંત પ્રમાણ;	ચં ૨.
કર્મ વિધન ઉચ્છેદવા, ચિં ભાંખ્યા તપ સંવિધાન;	ચં
ભાવ નિરાશીએ નિર્જરા, ચિં તપ આખિલ વર્ધમાન;	ચં ૩.
રચણે જડિત રતનાવલી, ચિં કનકાવલીને હામ;	ચં
રતનાવલી કનકાવલી, ચિં અદલ બદલ દોય નામ;	ચં ૪.
કતરતાં દોય પાસથી, ચિં એક દોય ત્રણ અંક;	ચં
નવકોઠા વચ્ચે શૂન્ય છે, ચિં શેષ ધરે ત્રણ ટંક;	ચં ૫.
એકાદિકા શોભા મરમા, ચિં હુગહુગીના હવે ઠાંઠ;	ચં
ખાંતરીશ કોઠે જુમખુ, ચિં પદ રેખાયત આઠ;	ચં ૬.
ચોત્રીશ ત્રિગડા થાપીએ, ચિં શૂન્ય વચ્ચે કરી એક;	ચં
અથવા દુતિ ચક્રિ પણ ખટે, ચિં પણ ચક્રિ તિગડું વિવેક;	ચં ૭.
વાયક દે ચક્રિ ખટ અડે, ચિં ખટ ચક્રિ દો એક સાર;	ચં
ગુરુગમ થાપનથી ધણા, ચિં હુગહુગીના અધિકાર;	ચં ૮.
પારણાં અઠ્યાશી તપ સવી, ચિં માસ સત્તર દિન ખાર;	ચં
ચાર વાર રતનાવલી, ચિં તો હોયે ચોસરો હાર;	ચં ૯.
કોઠા નવ નવ પણતિસે, ચિં ત્રિક ઠામે દોય દોય;	ચં
એ નિધિયે કનકાવલી, ચિં એકે એકાવલી હોય;	ચં ૧૦.
લઘુ ગુરુ પદ સથોજના, ચિં સિંહ નિકળિયા દોય;	ચં
શક્તિધરા તપ એ કરે, ચિં મુક્તાવલી દોય મોય;	ચં ૧૧.
શક્તિ નથી તુજ એવડી, ચિં પણ તુજ ચોગ્યતા જોય;	ચં
અંત્ર વિદ્યા તપસ્યા વિના, ચિં લક્ષ્મી ન પામે કોય;	ચં ૧૨.
તોણે તુમ આગ્રહત કરે, ચિં પરમેષ્ટી મહામંત્ર;	ચં

નહિમા ધણો શ્રુતમાં ક્ષો, ચિં એ સમો મંત્ર ન જંત્ર.	ચં ૧૩-
અષ્ટકમળ દળ પાંખડી, ચિં કાર્ણિકાયેં અરિહંત;	ચં
સિદ્ધાદિક ચઉ ચિહ્ન દિશે, ચિં વિદેશેં ચૂલા ચાપંત.	ચં ૧૪-
અણી વિધેં હૃદય કમળ ંવી, ચિં જાપ જપો નવ લક્ષ;	ચં
ત્રિદા ષોડશ અક્ષરી, ચિં દેવ હોવે કલક્ષ.	ચં ૧૫-
પ્રથમ બલિદાન દેવને, ચિં દેષ જપે શુભવાસ;	ચં
અરિ કરી સાગર કેસરી, ચિં ભૂત ભુજંગ ભય નાશ.	ચં ૧૬-
પણ મુનિવેશેં અમોઘ છે, ચિં તપ આંખિલ ઉપવાસ;	ચં
સુરદર્શન દિન વીજળી, ચિં ગાજનિસિ ન નિરાશ.	ચં ૧૭-
દ્રવ્યવેશ મુનિનો ધરી, ચિં ઉપગરણાં અતુરપ;	ચં
સકળ ક્રિયા શુદ્ધે કરો, ચિં જેમ કરતા મુનિ ભૂપ.	ચં ૧૮-
સામુદાણી ગોચરી, ચિં વિગય લજા ઉપવાસ;	ચં
પ્રથમ પછે નિર્લેપતા, ચિં કરે આંખિલ પટ માસ.	ચં ૧૯-
વંછિત ડૂળ તસ સંપજે, ચિં રમણી ઋદ્ધિ વિલાસ;	ચં
આં ભવમાં સુખ ભોગવે, ચિં પરભવ પુણ્ય પ્રકાશ.	ચં ૨૦-
ત્રીજે ખંડે મુનિવરે, ચિં કહી અગીયારમી ઢાળ;	ચં
વીર કહે ગુરવયણી, ચિં પામીયેં મંગળ માળ.	ચં ૨૧-

દોહરા.

ધર્મિલ ગુરવયણાં સુણી, હરખ્યો હૃદય મઝાર;	
માતપિતા બંધવચકા, અધિકો ગુર ઉપગાર.	૧-
‘ગુર દીવો -ગુર દેવતા, ગુરથી ‘લહીચ્યે’ નાણ;	
આ ભવ સુખ સંપદ દીયેં, ‘પરભવ કોડિ કલ્યાણ.	૨-
‘કર જોડી ગુરને કહે, મુજ આપો મુનિવેશ;	
આચારશું સૂધી ક્રિયા, સફળો તુમ આદેશ.	૩-
તવ ગુર મુનિવેશજ દિયે, ‘મંત્ર તથા આશીપ;	
‘કરી ઉપવાસ ગુરમુખેં, મંત્ર જપે અહોનિશ.	૪-

ઢાળ ૧૨ મી.

(હારે હું તો જળ હરવાને ગઈંતી જમુનાતીર જ્ઞે-એ દેશી).

- હારે હવે ધર્મિલ મુનિવર વેશ ધરી કરી તામ જો,
ઉપગરણાં દશ ચાર મુનિકેરાં ધરે રે લો;
હારે ષટ્ આવશ્યક પડિલેહણુ શુભ પરિણામ જો,
વિધિયે મંત્ર જપંતા પોડશ અક્ષરે રે લો. ૧.
- હારે મન શુદ્ધિ ત્રિકરણુ યોગે તપ જપ પોષ જો,
પ્રલાહારને ધારણુ ધ્યેય દિશા વરી રે લો;
હારે તજી આધાકર્માદિક વળિ કેતા દોષ જો,
સામુદાણી કરતા ફરતા ગોચરી રે લો. ૨.
- હારે ષટ્પદ વૃત્ત કરિ નિર્લેપક લિયે આહાર જો,
ઉપવાસાંતર આગ્નિય કરતા નિલ પ્રત્યે રે લો;
હારે ત્યજી ધૂન્નદોષ તપ સધજો ચઙ્ગવિહાર જો,
એમ કરતાં ષટ્માસ ગયા તપ વાધતે રે લો. ૩.
- હારે તપ ચરણે શોષિત માંસ રૂધિર નિજ કાય જો,
પુણ્યે પોષિત હિતકર ગુર પાસે ગયો રે લો;
હારે તિહાં સાધુવેશ તજી પ્રણમી ગુરપાય જો,
ગુરઆશીર્ષે આલ્યો વન હસ્તી થયો રે લો. ૪.
- હારે પરિભ્રમણુ કરતાં ભૂતનું મંદીર દીઠ જો,
તપ શ્રમ તાપ સમાવા, તાપન આશચ્ચોરે લો; ^{સુય}
હારે રચણી સુખ હેતે ભૂત ધરે સપવિક્ક જો, ^{સાપવિક્ક}
સૂતો ભરનિદ્રાએ ચિંતાયે વમ્બો રે લો. ૫.
- હારે તવ સ્વપને જોલે દેવ થઇ પરસન્ન જો,
સુચરુવચન સુપસાયે રહો સુખમાં સદા રે લો;
હારે સુશુ ધર્મિલ પરણીશ તું સુખમાંહી મગજ જો,
ખત્રીશ કન્યા ખેચર ભૂપ તણી મુદા રે લો. ૬.
- હારે એમ અમીય સમાણી વાણી સુણિય કુમાર જો,
જગ્યા રે મુહ માગ્યા મુઝ પાસા ઢગ્યા રે લો;
હારે ચિતે સુર તૂઠા વૂઠા અભિજળધાર જો,
નાઠા રે દિન માઠા શુભ દહાડા વળ્યા રે લો. ૭.

હારે ગતશોક કોક રવિઉદયે તેમ હરખંત જો,
ચિંતે તપ મહિમા ચિંતામણિથી સરે રે લો;
હારે વળિ શાસ્ત્રે નવધા સુખ નવિષુધ ભાખંત જો,
અનુભવી સાંભળી દીઠી લહે સ્વપનાંતરે રે લો. ૮.

હારે ત્રણ પગધ વંઠે દેખે સહજ સલાવ જો,
આરતિધ્યાને પડિયો ચિંતા સંભવે રે લો;
હારે વળિ પાપને ઉદયે ધર્મતણો પરલાવ જો,
દેવ દિયે સ્વપનાં એ તિગ આચાં હુવે રે લો. ૯.

હારે એમ સ્વપનવિચારે રાતિ ગઈ એક જામ જો,
એણે અવસરે તેણે દારે રથ આવ્યો ચંદ્રી રે લો;
હારે રથ જોડ્યા ઉજ્જલ ઘોડા ધરીય લગામ જો,
હાંકંતી એક નારી તિહાં કણે ઉતરા રે લો. ૧૦.

હારે રહિ દારે પૂછે કોણ છે ધમ્મિલ આંહિ જો,
કુંવર કહે હું ધમ્મિલ આ બેઠો ધહાં રે લો;
હારે ધામે સા બોલી જો છો ધમ્મિલ માંહિ જો,
તો તુમ નારી બોલાવે રથ બેઠી તિહાં રે લો. ૧૧.

હારે તવ ધમ્મિલ ચિંતે સંકેતિક સંજોગ જો,
મુઝ નામે બોલાવે કોઈક સુંદરી રે લો;
હારે વનચંતર દેવી અથવા ખેટવી જોગ જો,
પામી આવી વિપયાકુળ વિદ્યાધરી રે લો. ૧૨.

હારે તેણે માનપણ કરી જાણું મુઝ નિરધાર જો,
હુંહુંકાર કરતાં વાત ખરી જડે રે લો;
હારે જેમ ખુની પગલાં બગલાં સાખ્યવિહાર જો,
બોલતાં શુક સારીકા પંજર પડે રે લો. ૧૩.

હારે એમ ચિંતી ચેત્ય ચક્રી નિકળીયો તેહ જો,
તનમુખ ઠાંકી રથતુંડે બેઠો જઈ રે લો;
હારે રથ બેઠી દીઠી કન્યા અપહરદેહ જો,
હરખ્યો સા પણ સખીશુ બહુ રાજ ચઈ રે લો. ૧૪.

હારે તે કન્યા વચને રથ હાંકત કુમાર જો,
ચંપાપુરીને મારગ ચોંપે સંચરે રે લો;
હારે મારગ ચલતાં જો જો પૂછે બેહુ નારી જો,
પડિઉત્તર નવિ દેવે તે હું હું કરે રે લો. ૧૫.
હારે વાજવિશ્રામણ લહિ જળામ વિશાળ જો,
રાત્રી ગમાવણ થાક સમાવણ ઉતરે રે લો;
હારે કાંઈ ત્રીજે ખડેં બોલી બારમી ઢાળ જો,
શ્રી શુભવીર કુમાર વિનોદ હૃદય ધરે રે લો. ૧૬.

દોહરા.

નૃપકુંવરી નિજ ધાવણ, ઉતરીયાં જળામ;
સુંદર ભૂમિ વિલોકિને, લે તરતળ વિશ્રામ. ૧.
જળ પાવણ દોય અશ્વને, જાવે જામ કુમાર;
કુંવરી દેખી તેહને, ચમકી ચિત્ત માર. ૨.
નવિ જાણે એ તપચક્રી, દુર્બળ સ્વામ સ્વરૂપ;
પરદુઃખ ન લહે તરકરાં, વંધ્યા બળકૂ ભૂપ. ૩.
પંથ પવનશીતે ઠરી, અગ્નિ પ્રજ્વલ્યો જામ;
સ્વર્ગો દેખી કરી, કહે નિજ ધાવને તામ. ૪.

ઢાળ ૧૩ મી.

(કપૂર હોવે અતિ બિજો રે—એ દેશી.)

કુંવરી કહે કોણ કારિમા રે, મા એ મૂઠ માર;
ડાંગે અંધાર ફટીયું રે, લૂંટી હું બાર બાળર રે. ૧.
માડી બડી રે બધા નર એહ, દીઠે દાઝે દેહ રે; માડી બં
નબલાશું શ્યો નેહ રે, માડીં એ આંકણીં
ભૂખેં દાઘો દેહડી રે, પ્રગટ નસાની જાળ, બીજો જી જાળ દેખ. ૨.
સૂકા જાળેં કરોળિયો રે, સ્યામતતુ વિકરાળ રે. માં ૨.
વસ્ત્ર મલિન તન મળ બાર્યો રે, દીસે દારિદ્ર રૂપ;
મૂક પરે હું હું કરે રે, દેખી પડે કોણ દૂષ રે. માં ૩.
સ્થિતિક નર કિહાં રહ્યો રે, કામદેવ અવતાર;

- મનવલ્લભ હૃદયે ધર્મો રે, જોમ મુક્તાક્રાણ હાર રે. માં ૪.
- કિહાં સોવન પિત્તલ કિહાં રે, કિહાં મણિ ખંડિત કાચ; માં ૫.
- રવિ ખજુઓ શશી રાહુઓ રે, કિહાં જૂઠ કિહાં સાચરે. માં ૬.
- તે નરે કોણે આણીયો રે, બોલી ન જાણે વાચ; માં ૭.
- રણમાં રાક્ષસ સમ મળ્યો રે, ભૂત પ્રેત પિશાચ રે. માં ૮.
- ચીયરીયાં પાછળ તળ્યાં રે, બીજે મળિયો સંતાપ; માં ૯.
- એકલાં રણમાં પ્રગટિયાં રે, પૂરવ ભવનાં પાપ રે. માં ૧૦.
- વસ્ત્રે શસ્ત્રે રથ સજ્યો રે, યોદ્ધારથ નર જાણ; માં ૧૧.
- રતને ભર્યો લિયો ડાખલો રે, કરવા ધરમંડાણ રે. માં ૧૨.
- નીતિધર્મ રસ કલિનાં રે, પુસ્તક રાખ્યાં સાથ; માં ૧૩.
- જાડીવાન હાલી જીશ્યો રે, જાલી ન જાણે હાથ રે. માં ૧૪.
- ચતુરશુ ચિત્ત મિલાવડે રે, રંગભર રમે એક રાત; માં ૧૫.
- કંઠીય સનેહી ન વીસરે રે, જો હોય માથે જાત રે. માં ૧૬.
- મૂરખ સાથે ગોઠડી રે, પળ પળ કલેશ વિધાત; માં ૧૭.
- તેથી મરણ રૂડું કહ્યું રે, કરી ગિરિજા પાપાત રે. માં ૧૮.
- દુશ્મન પણ દાનો બલો રે, વિપ્ર ચોર કરે સાર; માં ૧૯.
- વાંદરે રાયને મારિયો રે, મા મૂરખ હિતકાર રે. માં ૨૦.
- નજરે દીઠા નવિ ગમે રે, એ મૂરખ સંજોગ; માં ૨૧.
- તો ધરવાસ વિલાસના રે, દૂરે રહ્યા સંજોગ રે. માં ૨૨.
- ગેહ બાણી પાછી વળું રે, નહીં કોઈનું મુઝ કાળ; માં ૨૩.
- અહમચર્ય ધરશું સદા રે, લોકમાં વધશે લાજ રે. માં ૨૪.
- ધાવ કહે વત્સ સાંભળો રે, મ ધરો મનમાં ખેદ; બેટી ૦
- સાંનીતું દીઠું હોશે રે, તિહાં નહીં કિશો વિભેદ રે; બેટી ૦
- મ મ કર બાલક શુદ્ધિ, છે તુઝ પુણ્ય વિશુદ્ધ રે. બેટી ૦ ૧૫.
- નૃપકન્યાં વરી ભિલને રે, તેજ આનંદ ભૂપાળ; બેટી ૦ ૧૬.
- કુટ્ટી વર્યો મયણા સતી રે, નીકળિયો શ્રીપાળ રે. બેટી ૦ ૧૭.
- સંકેતિકં નર નાવિયો રે, જૂઠ તણો ભંડાર; બેટી ૦ ૧૮.
- કુંવારી કન્યાતણા રે, બોલ્યા શત ભસ્તાર રે. બેટી ૦ ૧૯.

તૃપ્તિ નહીં ખારે જળેં રે, તેમ જૂહાની વાત;	
જૂહસમો નહીં પાપિયો રે, એક દિન કરે વિધાત રે.	બે૦ ૧૮.
વિદ્યામંત્ર ફળે નહીં રે, ફૂડકપટનું ધામ;	
જૂહથી સુર રહે વેગળા રે, અણુવિશ્વાસનું ઠામ રે.	બે૦ ૧૯.
શ્યો ધરવાસજ તેહશું રે, બોલે જસ નહીં અંધ;	
સોળ શણુગાર સતી તણા રે, નિષ્કળ લહી પતિ અંધ રે.	બે૦ ૨૦.
રૂકું થયું જે નાવિયો રે, દૈવેં મેલ્યો અન્ય;	
સોનું કરે માણસ વસે રે, જાણીયેં ધન્ય અધન્ય રે.	બે૦ ૨૧.
રૂપ દેખી રાચી રહે રે, ન કરે પરીક્ષા ચાર;	
જાપ જન્મારો ઝૂરતાં રે, ભુચ્છ મળે ભરતાર રે.	બે૦ ૨૨.
આચારેં કુળ જાણીયેં રે, સંભ્રમ સ્નેહ જણાય;	
ભોજનવાત વધુ કહે રે, વાતથી સર્વ કળાય રે.	બે૦ ૨૩.
ગેહ લણી જતાં થકાં રે, હોશે હાંસી હાણ;	
માત પિતાદિ પરાભવે રે, જીવિત દુઃખની ખાણ રે.	બે૦ ૨૪.
બોલાવે માલમ પડે રે, જુઓ બોલે શ્યા બોલ;	
દેશ કળા કુળ જાણીને રે, આપણુ કરશું તોલ રે.	બે૦ ૨૫.
ત્રીજે ખડેં એ કહી રે, તેરમી ઢાળ રસાળ;	
શ્રી શુભવીર કુંવર તણો રે, પુણ્ય ઉદય ઉજમાળ રે.	બે૦ ૨૬.

દોહરા.

ધાવ વચન સુણિ શીખનાં, ખેદ ભરી અકળાય;	
મન ચિંતે સંકટ પડી, વાધ નદીનેં ન્યાય.	૧.
તર અંતર કુમરેં સુણી, વાત ઉભયની લાંહિ;	
ચિંતે ચિત્ત જોડેં પારખ્યું, દેવવચનનું આંહિ.	૨.
સખી સાથેં બોલાવતી, તસ કુમરી તેણી વાર;	
પૂછે તુમ કોણુ દેશ કુળ, કેમ અમ સાથ વિહાર.	૩.
કોણુ દેશેં જાવા તણો, છે તુમચો ઉદેશ;	
શાસ્ત્રકળા શી શી લણ્યા, કહો એ વાત અશેષ.	૪.

ઢાળ ૧૪ મી.

(રાગ પરજીયો. કટરે પડ્યો તેરો પીસણો—એ દેશી.)

કુંવર કપટસેં જોલીયો રે, મેરા કામર દેશ;	
ફરતે ફરે અમ એકિલે, કરી નવ નવ વેશ;	
કરણી કપરી કયા દિલગિરી.	એ આંકણી ૦ ૧.
હાલી મેં હરિપુર સેહરકા રે, નહીં માય ને બાપ;	
જેર જુલમ મેં ને ના કીયા, બડા હુવે સંતાપ.	કરણી ૦ ૨.
સગેં સણીજમેં ધર કયા કરે રે, હમ જુલમી લોક;	
ખાનાં પીનાં કરેં હાથસેં, ફેર દેવે બી લોક.	ક૦ ૩.
સ્નાન મામ ખટ અંતરેં રે, વરસેં દોય વાર;	
કપડે બી યા રીત ઘોવણાં, નહિં પુરસત લગાર.	ક૦ ૪.
બૂન સેતાનકે દેવલેં રે, હમ રેહતે રાત;	
દિનમેં દિવાના હો રહે, કહું કયા બુનિયાત.	ક૦ ૫.
ઘોર કલા ન પિછાનિયેં રે, મતિ વિકલ ગમાર;	
મોર કલા વનમેં ધરે, એક દેખીયેં સાર.	ક૦ ૬.
શાસ્ત્ર પટે બકવા કરે રે, જોસા લવરી ખોર;	
ગોવાલ હમ ઉસેં કયા કરે, નિલ ચારંત દોર.	ક૦ ૭.
ઉનમેંસી દોર કેતે બેચીક રે, લિંએ પેસે હમાર;	
ઓ બી જૂગટ ખેલમેં ગયે, નહીં ખાયે લગાર.	ક૦ ૮.
ખાવનનેં ફેર મુઝે ના દીયાં રે, પશુ ચારણ ધાસ;	
કાઈ રખે નહીં નોકરી, નહિ કવડી બી પાસ.	ક૦ ૯.
ખ્યાલ તમાસા દેખતે રે, રહે ફિરતે હી ગામ;	
હામ ઠેકાણાં નહીં કિસેયાં, મેરા કાખેલ નામ.	ક૦ ૧૦.
જંગમ જંગલ જોગટે રે, જોસેં ખાખી હી લોક;	
કરતે મોજ અમરતાઈમેં, નાહીં કિસીકા શોક.	ક૦ ૧૧.
તુમ સમ ઘોરત જે મળે રે, ઉસેં કરતેં બી હાથ;	
બેચી વિદેશેં કરેં દોઢડા, રમું વૈશ્યાકા સાથ.	ક૦ ૧૨.
રોટી પકાનાં હાથેં પડેં રે, અબ તું મિલી નાર;	
ખાનાં પીનાં મુજે જો દીયે, રખું તુઝે ધર બાર.	ક૦ ૧૩.
ખંટી આવટા લાયગે રે; પીસો નિત્ય તીન શેર;	

રોજી ચલેંગી જન તીનકી, મત જનોગે ફેર.	ક૦ ૧૪.
કુંવરી કહે દાધા પરી રે, તેરા બોલ હે લણ;	
વશ ફકીરી તેરી જલ ગઈ, તુમ હોતા હે ફણ;	
જલ રે ગઈ ગઈ તેરી જિંદગી. એ આંકણી ૦ ૧૫.	
લોલ લાલ જેસી તોરી અંખીયાંરે, જેસી જલતી મશાલ;	
મેં હું બડી કુલખેટીયાં, તું હી હાલી હમાલ. જલ રે ગઈ ૦ ૧૬.	
ભૂતદેવલ વસતો ફેરે રે, તું હી આપેં હી ભૂત;	
જુલમી હુવા તો હમ કયા કરે, સુણ રંકે પૂત. જલરે ૦ ૧૭.	
શાઅકલા વિકલા નહીં રે, દોર ચારે સો દોર;	
ગોવાલ હમ ધર બોહોત હે, નહીં તુમ સમ ચોર. જ/૦ ૧૮.	
મૂરખરાજ કચેરીયેં રે, જુએ હરતીવદન;	
દોતું પુચ્છ મુખ ના મલે, સુણી સ્વામી અચ્છત. જ/૦ ૧૯.	
પરડી લાંચ દૂરેં ગયેં રે, હુધ લોકમેં હાંસ;	
તું બી બડે એસે મૂરખે, વિણ વિદ્યા વિલાસ. જ/૦ ૨૦.	
તેરી જિંદગાની ગઈ ધૂલમેં રે, બડા વ્યસની હરામ;	
સંગ તજે દૂર સનજનાં, રહે પાસેં ન દામ. જ/૦ ૨૧.	
જેગીપરેં ફેરે જંગલેં રે, તેરે કીસીકા શોક;	
ચિંતા ચતુર ઘટમેં વસે, નહીં મૂરખ લોક. જ/૦ ૨૨.	
ઓરત બેચી બિદેશમેં રે, નહીં ખત્રીકી જાત;	
બહુત ઉંદર બિલ દેખીયેં, હોત અહિ બિલ ધાત. જ/૦ ૨૩.	
રાંક મુજે તું કયા કરે રે, બડી સતી હું નાર;	
રાજસુતા મેરા હાતકી, નહીં દેખી તરવાર. જ/૦ ૨૪.	
બંડી બાવટા તું લખે રે, તોરી પીસેંગી માય;	
ખાનાં પીનાં દેઉં નોકરી, જખ સેવેંગા પાય. જ/૦ ૨૫.	
લૂચે હરિકી કેસરા રે, લજે ખર્જૂને ન ધાય;	
જલણ બિચેં કોઉ ના જલે, મણિ ફણીકા ગ્રહાય. જ/૦ ૨૬.	
તાલપુટે કોઇ ના મરે રે, પણ સતીઆંકે સાંપ;	
અવે ન મંત્ર વિદ્યાધેરા, એસી મેરી બી છાપ. જ/૦ ૨૭.	

ખંડ ત્રીજો સંવાદની રે, કહી ઝોદમી ઢાળ;
વીર કહે સતી ના બીહે, લહે લક્ષ્મી વિશાળ.

૪૦ ૨૮.

દોહરા.

- કુંવર સુણી ચિત્ત ચિંતવે, દ્રવ્ય મહિત મળિ નાર;
પણ ચિત્ત લીજો એહતું, સફળ હુએ સંસાર. ૧.
- જાળગિરિ ભેદેં અનુકમેં, કપટેં શત્રુ હણાય;
કારજ સિએ વિનયથી, અનુકમેં સધળું થાય. ૨.
- વચન વિવાદ ન કીજીએં, ચલીયેં તમ મન રીત;
અનુકમેં વશ કીજીએં, ન હોય પરાણે પ્રીત. ૩.
- વયણેં મધુરતા રાખવી, કટુક વચન કરી દૂર;
જમ મન ગમતું બોલીયેં, તો હોય તેહ હજૂર. ૪.
- જીભા કર કછોટડી, એ ત્રણે વશ હુંત;
સુજનન ચાલે મલપતા, દુર્જન કાહું કરંત. ૫.
- ઉજી શીતળ વર્ષાઋતુ, ઝગડો કરતા દેવ;
ભૂનળ આવી એક ધરેં, પ્રશ્ન કરે તતખેવ. ૬.
- કટુક વચન વહનાં સુણી, દીયે શિક્ષા સુર તાસ;
સાસુ વખાણી તિગ ઋતુ, લહે સુર સુણી ઉલાસ. ૭.
- વસ્ત્રાભૂષણ સાસુનેં, દીયેં દેવો ધરી પ્રેમ;
હરખ્યા સુર સ્વર્ગેં ગયા, અમેં પણ કરશું તેમ. ૮.
- ધાવ કહે બેડી સુણો, પંથેં કરી ચિર ચિત્ત;
એ નર સાથેં ચાલવું, આપણુ કાર્યનિમિત્ત. ૯.
- રણ ઉતરી ચંપા જઇ, કરશું સધળો તોલ;
તુજ ધમ્મજયેં સંપ્રતિ, કહુઆં વચન ન બોલ. ૧૦.
- એમ સુણી મૌનપણે રથેં, બેઠાં બેહુ સુખણ;
કુંવર હુકમ કુંવરી તણે, જોતરીયાં કેકાણ. ૧૧.

ઢાળ ૧૫ મી.

(સુંદર પાપસ્થાનક તને ઝોળમું—એ દેશી.)

સુંદર કુંવરેં રથ હલકારીયો, જાતાં પંથ વિચાલ હો;

- સુંદર એક વનમાં જઈ ઉતર્યા, દેખી સરોવર પાળ હો;
 સુંદર તપ મહિમા મન સદહે. એ આંકણી. ૧.
- સુંદર ભોજન વેળા ત્યાંહાં થઈ, રસવતી ધાવ નીપાય હો;
 સુંદર સ્નાન ભોજન કરી સહુ જણાં, રથ બેસી કરી ન્યાય હો.
- સુંદર તપ મહિમા મન સદહે. ૨.
- સુંદર નિર્ભય નદીયો નીહાળતાં, ગિરિવર વન આરામ હો;
 સુંદર પાછલે પોહારે પામિયો, ચરમા નામે ગામ હો. સુંદર ૩.
- સુંદર કુંવર કહે દોય નારીને, રહેજે તુમે વનમાંહી હો;
 સુંદર ઠામ ઉતારાનું કરી, વેગે આવીશ આંહી હો. સું ૪.
- સુંદર એમ કહી રથ સાથે ઠવી, ગામમાં આલિયો કુમાર હો;
 સુંદર ગામનો સ્વામી દેખીયો, પરવરિયો પરિવાર હો. સું ૫.
- સુંદર અશ્વ ગ્રહી ઉભા સહુ, કુમરે દીઠા તામ હો;
 સુંદર ગામ ધણીને પૂછતો, કુંવર કરીય સલામ હો. સું ૬.
- સુંદર દરદ કિયું છે કાશીરને, સ્થો પ્રતિકારજ કાઈ હો;
 સુંદર તે કહે ક્ષેત્રદૂપે ગયા, તિહાં લોહકંટક વિદ્ધ હો. સું ૭.
- સુંદર નહીં કોઈ ઇલાં પ્રતિકારીયો, શલ્ય છે પેટ મઝાર હો;
 સુંદર જો જાણો તો સજ્જ કરો, માનશું તુમ ઉપગાર હો. સું ૮.
- સુંદર ક્ષેત્રની માટી અણાવતો, જોઈ કુંવર તેણી વાર હો;
 સુંદર તન લેપો ધડી દો પછે, સૂકો અંગુલ ચાર હો. સું ૯.
- સુંદર ફેરવ્યો ચમક સકળ તનુ, તે પણ ઠરીયો સાંહી હો;
 સુંદર ફાડી પ્રદેશને કાઢીયો, શલ્ય દીયો કરમાંહી હો. સું ૧૦.
- સુંદર પણ સરોહિણી ચોપડી, સજ્જ કાંયો તુરગેશ હો;
 સુંદર પ્રામેશ તૂઠો પૂછતો, ભાઈ જવું કિયે દેશ હો. સું ૧૧.
- સુંદર ધર્મિલ કહે પૂર્વદિશે, પણ છે માણસ આર હો;
 સુંદર પ્રામેશ સુણી આગ્રહ કરી, તેડી લાગ્યા તેણિ વાર હો. સું ૧૨.
- સુંદર વરવસતીયે ઉતારીયાં, રથ ઘોડા પણ પાસ હો;
 સુંદર સેવાભક્ત બહુ સાચવે, રાત્રિ વશ્યા સુખવાસ હો. સું ૧૩.
- સુંદર વંછિત નર અણુ પામવે, ઉગરો ભર ખેદ હો;

- સુંદર સૂતી કુંવરી નિદ્રા ભરે, પૂછે કુંવર તસ ભેદ હો. સું૦ ૧૪-
 સુંદર ધાવ કહે માગધપુરે, અરિ દમણુ ભૂપાળ હો;
 સુંદર વિમળા નામે તસ સુતા, રૂપકળા ભંડાર હો. સું૦ ૧૫-
 સુંદર ધાત્રી હું કમળાભિધા, મુજ સાથે બહુ નેહ હો;
 સુંદર નિર્દય નર દેખી કરી, થઇ નરદ્રેષિણી તેહ હો. સું૦ ૧૬-
 સુંદર જોમ તેમ નર દેખી લવે, પામી જોમન વેશ હો;
 સુંદર રાજમારગ કરો મેહેલમાં, રાખે પુત્રી નરેશ હો. સું૦ ૧૭-
 સુંદર અન્ય દિને પુર વાસિયો, સમુદ્રત સંથવાહ હો; સ્નાર્ધનાહુ
 સુંદર તસ સુત ધમ્મિલ નામ છે, ગુણકળા રૂપ અથાહ હો. સું૦ ૧૮-
 સુંદર પંથે જતો તે દેખીને, અંગે વ્યાખો કામ હો;
 સુંદર રક્ત થઇ સખીયો પ્રત્યે, પૂછી તેહને ધામ હો. સું૦ ૧૯-
 સુંદર મોકલી સખી તસ એમ કહે, પરણો સ્વામિની મુજ હો;
 સુંદર ધમ્મિલ કહે હું વાણીયો, ન ઘટે વાત એ ગુઝ હો. સું૦ ૨૦-
 સુંદર કેમ પરણું તુપન દિતી, કહે સખી પરણો એકાંત હો;
 સુંદર પરદેશે જઇ બેહુ રહો, નહિ તો કરે તતુધાત હો. સું૦ ૨૧-
 સુંદર વળતું દયાયે તે કહે, જો છે વિમળા પ્રેમ હો;
 સુંદર ભૂતધરે અમો આવશું, સંકેત કીધો એમ હો. સું૦ ૨૨-
 સુંદર સખીવયણે વિમળા તિહાં, પૂછે મુજને વાત હો;
 સુંદર મેં ધાયો નર નવિ ગમે, એહ કિશ્યો ઉત્પાત હો. સું૦ ૨૩-
 સુંદર તસ મન ગમતું મેં કહ્યું, જુગતે જોડ એ હોય હો;
 સુંદર રથ ખેસી નિશિ આવીયાં, ભૂતધરે અમેં દોય હો. સું૦ ૨૪-
 સુંદર તેહ સોભાગી ન આવીયો, દેવ સંજોગે લાંહિ હો;
 સુંદર મેં ખેલાવ્યો જોલીયો, તેણે નામે તું માંહી હો. સું૦ ૨૫-
 સુંદર તેણે રાગે તુજ દેખીને, કદરૂપ પામી ત્રાસ હો;
 સુંદર મુજ વયણે આવી ઇહાં, સૂતી નાખી નિસાસ હો. સું૦ ૨૬-
 સુંદર કમળા વચન કુમરે સુણી, નિજ વીતક કહે તાસ હો;
 સુંદર કુંવર કહે કર જોડીને, મુજ એહશું ધરવાસ હો. સું૦ ૨૭-
 સુંદર મુજ વશ કરવી તુમ ઘટે, ભૂલું ન તુમ ઉપગાર હો;

સુંદર સુખ ભર સૂતાં બેઠું જણાં, કરી નિજ કોલ કરાર હો. સું. ૨૮.
સુંદર ત્રીજો ખંડ પૂરણ થયો, પત્તરમી તસ ઢાળ હો;
સુંદર વીર કહે ઓતા ધરે, હોજો મંગળ માળ હો. સું. ૨૯.
ચોપાઈ.

૨૭ ખંડ ખંડ જેમ ધનુષ્ય, મીડી ધમ્મિલ હિંડ અખંડ;
શ્રી શુભવિજય સુગુરથી લલો, પુણ્ય ઉદય હવે આગળ કલો. ૩૦.

इत्याचार्य श्री विजयसिंहसूरिसंतानीयपंडित श्री यशोविजय.
गणेशिष्य पंडित श्री शुभविजयगणेशिष्य पंडित श्री वीरविजय.
गणिविरचिते श्री धम्मिल कुमरचरित्रे माकृतप्रबंधे प्रथम राज्यक-
न्यामिलनाभिधानस्तृतीयखंडः समाप्तः.

ચતુર્થ ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

પરમ પુરુષ પરમાત્મા, પ્રણમી પાસનિશ્ચુંદ;	
ઈષ્ટદેવ પદ્માવતી, નામે નિત્ય આણુંદ.	૧.
ત્રીજો ખંડ અખંડ રસ, પૂર્ણ થયો સુપ્રમાણ;	
ચોથો ખંડ કહું હવે, સુણજો ઓતા જણ.	૨.
જાણ સભા પામી કરી, કવિજન કરતા કેલ;	
તે આગે ધન શું કરે, જે પત્થર મગ સેલ.	૩.
અસ સુખે સમજાવીયે, પણ અર્ધ બલીક ગમાર;	
બ્રહ્મા પણ નવિ રીઝવે, જેહને છે મુખ ચાર.	૪.
તન વિકસે મન ઉદ્ધસે, રીઝ યુઝ એકતાન;	
પંડિત દુષ્ટ સભા પામી કવિ, વરસે અંતર જ્ઞાન.	૫.
ગુરુભક્તિ શ્રવણે રચિ, ગર્વ અપલતા હીન;	
પ્રશ્નજાણ બહુશ્રુત સુધિ, કૃતગુણ દાન અદીન.	૬.

- અનલસત્યકત કથાંતરી નિંદ રહિત જસ નેણુ;
 ૧ અંતર પ્રીતિ ધરે સદા, નહીં નંદા જસ વેણુ. ૭.
 ચૌદે ગુણુ ઓતા ધરી, સાંભળજે ધરી હેત;
 ધનજળધારા ફળ દીપે, પણ જિહાં જેહવું ખેત. ૮.
 કવિ ભટ્ટવાણી બાણી એ, બૂને નહીં નિશાન;
 રસિયા જાણુને રીઝવું, તેણે મુણુજે ચિર કાન. ૯.

ઢાળ ૧ લી.

(ગુરુને જોણડીએ, તથા, નહીં ચાડે નવલખ વેનુ, ના રે મા નહીં ચાડે—એ દેશી.)

- પરભાતે સહુ જગીયાં તવ, મા કહે ખેટી જોલાવ્ય રે;
 નહીં જોણુ એહથું કહે સા, વું મુઝ બહુ સમઝાય. ૧.
 નારે મા નહીં જોણુ, નહીં જોણુ, રે એહની સાથ, નારે મા,
 એ નિર્ગુણ નમજો નાથ નાં નવિ ઝણું નિર્ધન હાથ. નાં એ આંકણી.
 કમળા કહે સુત શેઠનો, તપ મહિમા દેવ હજૂર રે;
 નિશિએ વાત સવી મુણી, કહે વિમળા તજિએ દૂર. નાં ૨.
 ભોજન કરી રથ જોડીને, જોસારી જોહુ જણી માંહી રે;
 ગામ ધણીને મળી કરી, ધમ્મિલ નિકળિયો ત્યાંહિ. નાં ૩.
 ગામ ધણી સહુ સાજને, ઉપગારે પ્રીતિ ભરાવ રે;
 વોળાવી પાછો વળ્યો, વસ્ત્રાદિક દેઇ સિરપાવ. નાં ૪.
 પંથ ચલતાં અનુક્રમે, ભવજળ નિધિ સમ ભયકાર રે;
 ચોર ચરડ વૃક ભય જિહાં, એહવી પામી કંતાર. નાં ૫.
 ગુરુદત્ત મંત્ર હૃદયે જપે, ષોડશ અક્ષર મહા ભાગ રે;
 રણમાં પંથ વચે પડ્યો, એક દીઠો પ્રણિધર નાગ. નાં ૬.
 વિષધર પ્રકટે કરી, બહુ ઉડે ગગને જેહ રે;
 મેઘધટ્ટા કાજળ જિસી, કાંઈ દીપે કાળી દેહ. નાં ૭.
 ગુંબર્વરાગ રત્નનયનાં, ડક ડક ગુંબ વાય રે;
 જીભ જુગલ લલકારતો, રથ દેખી સાહામો ધાય. નાં ૮.
 તે દેખી માતા સુતા થઇ, ચિત્તમાંહી ભય બ્રાંત રે;
 રજજુપરે પુચ્છે ગ્રહી, નાખે ધમ્મિલ એકાંત. નાં ૯.

નર મૃગ મંસ રધિર ભય્યાં, જીભાવરણ મેદાન રે;		
વિજળી ન્યું નયણાં ઝગે, તતુ પીલે ચિત્રક વાન.	ના૦	૧૦.
કેમર વરણી કેમરા, ઝળકંતી અગ્નિની ઝાળ રે;		
કુંડળિયાળે લાંગુલે, ઉચ્છળતો દેવે દાળ.	ના૦	૧૧.
વદન કાડ ગિરિ કંદરા, ધુધુઆટા લીધણુ જનરા રે;		
વિમળા વળગી ધાવ્યને, હરિ દેખી પામી ત્રાસ.	ના૦	૧૨. સિ
ધર્મિલ રથથી ઉતરી, કહે મ ધરો ભય તિલ માત રે;		
હું નરસિંહની આગળે, એ સિંહ પશુ કોણુ માત.	ના૦	૧૩.
પંચપરમેષ્ઠિ પ્રભાવથી, થયો અષ્ટાપદ સમરૂપ રે;	અષ્ટાપદ	
નાહો સિંહ વનાંતરે, જેમ તસ્કર દેખી ભૂપ.	ના૦	૧૪.
વનહસ્તી પર્વત જીસો, રણમાં દીઠો વિકરાળ રે;		
હુદ્દિન મમ ગુલ ગુલાય શખ્દે, મદગર દંત વિશાળ.	ના૦	૧૫.
કુંવર કહે કમળા જીઓ, ગજ ખેલાવું ધડી દોય રે;		
રથ ઉતરી સન્મુખ ગયો, વિમળા ચિત્ત રંજન સ્ત્રાય.	ના૦	૧૬.
વજ્ર બિછાઇ હકારીયો, પૂછે વળગીને ભમાય રે;		
કૂદડીયે ચાક્યો કરી, ચર્ષ ગળીયો ભૂનિ પડાય.	ના૦	૧૭.
દત્તોશળ પગ દેખને, ચઢી દીયે ઉપર ધન ધાય રે;		
આરડતો ગજ ઉડીને, ગિરિ વનમાં ભાગ્યો જાય.	ના૦	૧૮.
એહું નારી વિસ્મય લહી, રથ હાંકી કુંવર તે જાય રે;		
અરણ્ય મહિષ મોહોટો ભયકારી, અથ ઉપર તે ધાય.	ના૦	૧૯.
રથ લેઇ જાળાંતરે, જર્ષ કુંવર કરે સિંહ નાદ રે;		
મહિષ જીવ લેઇ નાસિયો, જેમ મુનિ જ્ઞાને પરમાદ.	ના૦	૨૦.
પાછલી રાત્રે ચાલતાં, અર્જુન સેનાપતિ દીઠ રે;		
ભિલ્લ વંદ લેઇ હુંટવા, આવ્યો કિકિઆટે ધીઠ.	ના૦	૨૧.
ધીરજ દેઇ એહું નારીને, રથમાંથી લેઇ હથીયાર રે;		
પરમેષ્ઠિ સમરણ કરી, રણ ચઢિયો તિહ કુમાર.	ના૦	૨૨.
સાક્ષિ ક્ષત્રક એક ભિલ્લવું, હણી કીધું કુમરે હાથ રે;		
સુદ કરત ભાગ્યા સવે, તવ ઉઘો અર્જુન નથ.	ના૦	૨૩.

ગર્જતા એક ઝુઝતા, છગે શક્તિ ફેલે હજીયો તાસ રે;		
હાન્યા લિલ અનાયથી, જેમ પવનેં ફડકું ધાસ.	ના૦	૨૪.
આવી રથ ખેરી ચલે, તવ કમળા કહે સુથ વચ્ચ રે;		
સંક નથી રાજ થશે, જેમ જલધિ રોહિત મચ્ચ.	ના૦	૨૫.
હાલીને ગોવાલની જે, કદિ વાતો તે જૂડ રે;		
અંટિયુત હાની છસો, પ્રત્યક્ષ કળાએ દીઠ.	ના૦	૨૬.
તવ વગતું વિમળા વદે, તું ખોલી પામી લાગ રે;		
કરીશ વિરહ એ વાતડી, હું હંમ લીધે છે કાગ.	ના૦	૨૭.
એમ કરતાં પથે જતાં, ગઘ વિઘ્નરૂપ એ રાત રે;		
સરોવર કોઠે ઉતર્યાં, રવિ હિંચ થયો પરભાત.	ના૦	૨૮.
મુખ તન શુદ્ધિ મહુ કરે, ગંગોદક સમ લહી નીર રે;		
આથે ખાંડે પેહેલી એમ, ઢાળ કહે શુભવીર.	ના૦	૨૯.

ઢાહરા.

એ અવસર તિહાં સાંભળ્યા, વાજિત બહુલા નાદ;		
શંખ પડક મેરિ ઝલ્લરી, સરણાઈના સાદ.		૧.
કલકલ શબ્દ સુભટ ઘણા, ધ્વજ લથુ ગુર શોભિત;		
મૃત તરકર બળ જાણીને, થઈ રમણી ભયભીત.		૨.
કુંવર કહે નવિ ભય ધરો, મુજ ખેઠાં લવલેશ;		
એમ કહેતાં તિહાં આવિયો, એક પુરુષ શુભ વેશ.		૩.
પરિકર થોડે પરિવર્યાં, વિનય કુશળ તસ નામ;		
કર જોડીને વીનવે, કુંવરને કરી પ્રણામ.		૪.

ઢાળ ૨ છ.

(રાગ ખંભાયતી.)

(હવે શ્રીપાળ હમાર, વિધિપૂર્વક મન્નન કરે—એ દેશી.)

વિનયકુશળ કહે એમ, અગરિજ વાત તમે કરી છ;		
રાગે એકધુ પિંડ, રાગરસેના ફેરે હરી છ.		૧.
અર્જુન તરકર નાથ, અમ નૃપશું રાત્રપણું છ;		
તે તુમે હણીયો જાણ, અમ રાજ હરખ્યો ધણું છ.		૨.

- અસનપાલ છે આંહી, અંજનગિરિ તેજે હશે જી;
અનિતસેન ભૂપાળ, પદ્મીપતિ મોહોટો વસે જી. ૩.
- તુમને મળવા હેત, આવે છે ભટ સંકુળે જી;
ખખર કરેવા તુમ, મુજ મોડલીયો આગળે જી. ૪.
- એણે અવસર નૃપ ત્યાંહી, આવ્યા સૈન્યે પરવરી જી;
વિનયે પ્રણમે પાય, કુંવર રથથી ઉતરી જી. ૫.
- આલિંગન કરી દોય, મળિયા બહુલ હર્ષ ભરે જી;
પદ્મીપતિ કહે વત્સ, ભલે પધાર્યા અમ ધરે જી. ૬.
- ચાર સેનાપતિ દુષ્ટ, અર્નુનનો ધહાં લય ધણો જી;
જ્વતાં સદેશી પંથ, ધન હરે પરદેશી તણો જી. ૭.
- પંથ તજી અન્ય માર્ગ, સધળા લોક તે સંચરે જી;
તિહાં પણ સૂતા સાથ, તેહ તણા જીવિત હરે જી. ૮.
- નિર્ભય સુવહતે પંથ, કરતાં યશ પસર્યો ધણો જી;
અચરિજ કીધી વાત, એકલે તે અર્નુન હણ્યો જી. ૯.
- મુજ વૈરી હણનાર, સાંભળી તૂઠો તુજ પરી જી;
તુજ દર્શન આલિલાપ, આવીયો હું હર્ષ કરી જી. ૧૦.
- તુજ સાહસિક નહિ પાર, પુણ્ય ઉદય મોહોટો ધણો જી;
કુંવર કહે ચુરદેવ, મહિમા એ નહીં મુજ તણો જી. ૧૧.
- રાય કહે વત્સ આજ, પાઉં ધારો મુજ મંદિરે જી;
જેવા ઉભા લોક, એમ કહી અથ રતન ધરે જી. ૧૨.
- તુરગ ચડી નૃપ સાથ, બહુ અસવારેં પરિવર્યાં જી;
કમળસેના રથમાંહી, વાજિત્ર નાદ અલંકર્યાં જી. ૧૩.
- એડી પાલખી માંહે, વિમળા જાણે અસરા જી;
આમર દાળે દોય, દારી ખીજી સહચરા જી. ૧૪.
- એમ મોહોટે મંડાણુ, તિહું જણુ પધાર્યાં ધરે જી;
ગીત ગાન બહુ માન, ખાન પાન ભક્તિ કરે જી. ૧૫.
- કમળસેના કહે વત્સ, ભાગ્યશાળી નર એ મળ્યો જી;
જે તું સમઝે કાંઈ, માનું જન્મ સયલ ફળ્યો જી. ૧૬.

- વિમળસેના કહું માય, વારંવાર મુઝ ભોળવે છે; ૧૩-
- જેમ ધનશેઠને ધૂર્ત, જુદું કથા કહી રીઝવે છે.
- વિન્નજેણીએ ધનશેઠ, નવ્ય કથા પ્રિય તિહાં વસે છે; ૧૮-
- આપે સોનંથો એક, મુશ્વિય અપૂર્વ કથા રસે છે.
- એક દિન ધૂરત વાત, ભાંખે ચણ્ટે હું ગયો છે; ૧૯-
- દશ મણનું વિંતાક, પાચવતો નર દેખીયો છે. ૧૯-
- જેવા ગયો મુણી શેઠ, ધૂર્તને ધર જેસારીને છે;
- પૂછે કૂપોદક શીશ, કહે હગ મદના નારીને છે. ૨૦-
- રંભા સમી એક નાર, સાથે તુમ પિયુ ખેલતા છે;
- દેઠ મુજ તંબોળ, ધર સોંપી ચણ્ટે જતા છે. ૨૧-
- હગમુખની મુણી વાત, ખેડું ફોડી જૂતજે છે;
- મદના ચણ્ટા માંડી, શેઠને જઈ વળગી ગજે છે. ૨૨-
- છાંટી કચરો ધૂળ, ખોલે મા તુજ કિહાં મઠ છે;
- કરતા વળગા હુંમ, દંપતી બહુ રાંટી ચઈ છે. ૨૩-
- અડચો માતંગ ત્યાંહી, અભડાણું નદીએ ગયાં છે;
- શેઠ તણી લયુ ખેહેન, આવી ઘેર હગ પૂછીયા છે. ૨૪-
- પુત્ર મુઓ કહે ધૂર્ત, દંપતી સમશાને વળ્યાં છે;
- સા મુણી રોતી જનય, ભીને વસ્ત્રે બહુ મળ્યાં છે. ૨૫-
- નણદી રોતી દેખી, ભોળાઈ પણ રોઈ પડી છે;
- શેઠ મેહેલી પોક, મજાન વર્ગ આવ્યાં ચડી છે. ૨૬-
- રોઈ ફટી ગેહ, ખેલ બિઝાણું પાચરી છે;
- કહે હગ દીઓ દીનાર, કેસી કથા મેં ચોચરી છે. ૨૭-
- લોક મુણી કહે હારય, શેઠ મરખ કિઠ્યો હસી છે;
- ધૂર્તને દેઠ દીનાર, જઈ ધરમાં ખેલ ખુશી છે. ૨૮-
- હું નર્દી તેહવી નાર, તુજ વયણે રીઝું ખરી છે;
- એ શિશુકથું પ્રીતિ, મેં મનથી ફરં કરી છે. ૨૯-
- કમળા કહે તું મર્મ, જેમ નવ તપશી વિદેશિયા છે;
- એક પુર નદીએ નાંદી, ગણતી કરવા બેસીઆ છે. ૩૦-

ગણતાં હોવે આઠ, પિંડવિના ભૂલે સહુ જી;	
જાણી મરણ ગયો એક, ભેળા મળી રોતા બહુ જી.	૩૧.
દેખેં નજરેં સર્વ, તોહો મૂર્ખ સમજે નહીં જી;	
તું અણસમજી તેમ, દક્ષપણું માનો સહી જી.	૩૨.
વિમળા કહે મા તુઝ, લાંચ મળી દીસે ખરી જી;	
કમળા સાંભળી એમ, બેડી મૌનપણું કરી જી.	૩૩.
ચોથે ખડેં એહ, બીજી ઢાળ સોહાવતી જી;	
શ્રી શુભવીર કુમાર, પુણ્ય ઉદય પસરી રતી જી.	૩૪.

દોહરા.

સુખભર દિન કેતા રહ્યા, ભૂપની ભક્તિ વિશેષ;	
કુંવર કહે આપો રળ, જાણું અમ પરદેશ.	૧.
અનિતસેન કહે કુંવરને, તુમ વિરહો ન ખમાય;	
પણ વૈદેશિક પ્રીતડી, અંતે છે દુઃખદાય.	૨.
પરદેશીશું પ્રીતડી, મેં કરી તું ન કરેશ;	
જશે તુરીય કુદાવતો, ઉભી હાથ ધસેશ.	૩.
સન્નનશું જે પ્રીતડી, છાની તે ન રહાય;	
પરિમલ કરતૂરી તણો, મહીમાંહે મહકાય.	૪.
સન્નન સન્નન એકજાપે, એક સન્નન ચિત્ત આર;	
માનત હે તસ જીવકું, એક ચિત્ત દોઉ ઠાર.	૫.
સન્નન તો છોડી ચલે, પણ ગુણ મૂકી જાય;	
અંતર ધૂઆ નીકળે, બાહેર ઝાળ ન થાય.	૬.
ભૂતળ સિંબાદિક ધણા, પણ ચંદન કિહાં કોય;	
પાપાણે પૃથિવી ભરી, પણ મણિ કિહાંએક હોય.	૭.
પ્રતિદિન કિરટા રવ કરે, પણ ચૈત્રે પિક મીઠ;	
ખલ સંકુલ આ જગતમાં, વિરલા સન્નન દીઠ.	૮.
પંચશરે જાતાં ચકાં, કેમ કરી રાખું ગેહ;	
તેણે મુઝને સંભારજ્યો, રાખી અવિહડ નેહ.	૯.
એમ કહી વજ્રાભૂષણે, બહુલ કરી સત્કાર;	

બેડુ નારી રથથું સજી, નિકળીયા તેણી વાર.
રાજા વોળાવી વળ્યા, કુંવર ચલતાં તામ;
ઠામ ઠામ રેહતાં થકા, પોહોતા ચંપા ગામ.

૧૦.

૧૧.

ઠાળ ૩ છ.

(મારી અંખાના વડ હેઠ, ભયાં સસોવર લેહેચો લે છે રે—એ દેશી).

ચંપા નગરી ઉપકંઠ, વહે ગંગા નદી વેગળી રે;
શિવશંકર મોહોદું નામ, જાણી છાની રાગે હળી રે;
લયજાંત લવાની ભીત, પ્રીતે જટામાંહે સાંકળી રે;
હર સંગ જટામે ગંગ, રંગ અનંગ રસથું મળી રે;
ચંપા ચંપક વન જોય, નંદનહારી મેરૂ વસે રે. અંકણી.
પણુ ભંડશી ચાત્ર પ્રચંડ, ઉદંડ રેહેતો તોફાનમે રે;
નિલ ભસ્મ લગાવે દેહ, ગેહ કરે સમશાનમે રે;
રંગભોગમે હોત વિજેગ, શોક ભરે દિન કાઢતી રે;
ભામા નિખળે ભરતાર, પેટ બળે પિંડ પાડતી રે. ચં.
એક લિલ્લડી પૂંઠે ધાય, નિર્લજ રૂ વળગ્યો જઈ રે;
તે દેખી ગંગા નાર, શોક ભરે નિલખી ચઢ રે;
સુરસદ્ર પદ્મદહમાંહે, જંપા કરી ફરી અવતરી રે;
ધરી દેવ નદી નિજ નામ, કામે હિમાચલ ઉતરી રે. ચં.
કરી સિંધુ સખીને શાન, બહુલ સાહેલીયે પરિવરી રે;
જલધિવર વરવા હેત, ચંપા મારંગ સંચરી રે;
નિજ જોખન મદ ઉન્માદ, જળકલ્લોલે કરી ખેલતી રે;
હંસજુગલ કરે જળકેલિ, પોપટ મેના જળ ઝિલેતી રે. ચં.
પરદેશી ધણાં નરે નાર, તીર્થ લહી જળ ન્હાવતાં રે;
મળી મેળે સહીયર સાથ, પ્રેમભરે ગુણ ગાવતાં રે;
પાસે ચંપક વન એક, વૃક્ષ અનેક ચંદન તણાં રે;
ફળ દાડિમ દ્રાખ રમાળ, લિંબ કદંબ ફણસાં ધણાં રે. ચં.
જાંબુ રાયણ અંજીર નારંગી ને સીતાફળી રે;
રામ જામ તિલક હીંતાલ, સાધ રમાળ લિંબુ વળી રે;

- અહુ ચંપક વૃક્ષ અશોક, શીતળ જેહની છાંયડી રે; અં ૬૬
મધુરાં વર નિર્મળ નીર, કૂપ સરોવર વાવડી રે.
અહંકાર તરને ડાળ, કાચલ ઘેરી ટહુકા કંરે રે;
કમળા વિમળા ને કુમાર, હર્ષ ભરે તિહોં ઉતરે રે;
મુખ શુદ્ધ કરી લેછ વારે, ચાર ઘડી દિન આવતો રે;
જિનરાજતું મંદિર ત્યાંહી, દેખી ધર્મિલ જાવતો રે. અં ૭.
વિમળા પશુ આવી માંહે, જિનમુખ દેખી આણુંદતી રે;
સાચવિયાં દશ તિગ તેણુ, વિમળમતિ વિમળા સંતી રે;
વંદી ઉભી કરે જોડ, જોલે પ્રભુની આગળ રંહી રે;
ભવ અટવીમાં મહારાજ, કર્મકર્ધન મેં સહી રે. અં ૮.
હામ હામ કુદે વને સંગ, મારગ ભૂતી તૃણા સજી રે;
નવિ મળીયો આ સંસાર, તુમ સરીજો રે શ્રી નાથજી રે;
આજ પુણ્ય ઉદયને જોગ, મરંધર દેશે આંખો ફેળ્યો રે;
થઈ મેહેર નજર તુમ આજ, મેં વિશ્વાસે ચિત્ત સાંકળ્યો રે. અં ૯.
કરી સેવકનાં દુઃખ દૂર, વંછિત મેળા મેળાવજો રે;
તુમ ચરણ શરણ મુજ નાથ, સાચ મેળાવો ભવોભવ હજો રે;
જિન વંદી ઉતારી બાર, કુંવર કહે કમળા ભણી રે;
જઈ આવું ચંપા માંહે, હામ ઉતારાને કારણે રે. અં ૧૦.
કહે કમળા દેશ વિદેશ, ધૂતે ભરી રે ચંપાપુરી રે;
તું હાથ રખે વસ ત્યાંહી, જોમ રથથું કરી સુંદરી રે;
કહે કુંવર કહો તે વાત, કમળા કહે સુણો દિલ ધરી રે;
અંબકપુર દક્ષિણ દેશ, નંદા સુનંદા કોટશરી રે. અં ૧૧.
જોડ પુત્રી રૂપાળી નામ, ભામ કુટંબિકથું હજી રે;
રથ ઘેરી લેછ ધન લાખ, કરી અંકેત ને નીકળી રે;
આવી ચંપાવન ઉપકંઠ, અંદા નંદીતટે ઉતરી રે;
સિંહ ક્ષત્રી પ્રજે તાંસ, ધૂતકળા ચિત્તમાં ધરી રે. અં ૧૨.
સુણિ કન્યા મુખે પિતુનામ, કહે સિંહ હું ભલે આવિયો રે;
મુઝ માતુલ સુંત તુંઝ માત, વાત સજી ઘેર લાવીયો રે;

ધરમાળે ઉતારો દીધ, તાણું દિયે નિશિ દાદરે રે;   ચં. ૧૩.
 જુઓ ધૂર્તે ઠગ્યા નર નાર, તેમ તુજને કોઇ આચરે રે.
 કમળાને ખોલે કુમાર, વાત અધૂરી તમે સાંભળી રે;
 રાત્રે રૂપાળી નારી, ચિંતે ઠગે ઠગી સાંકળી રે;
 નિશિ પાછલીયે ધરપુંઠ, બારીથકી બેહુ ઉતયા રે;
 લેઈ સિંહતણે મણિહાર, રથશું મારગ મંચર્યા રે.   ચં. ૧૪.
 સિંહ જાઓ જિએ પરભાત, હાર હર્યો તવ જાણીયો રે;
 પૂઠે ધાયો ધરી હથિયાર, અશ્વ ચડી તંગ તાણીયો રે;
 વાયુવેગ તુરંગ ચલંત, બાવીશ કોશે જઈ તે મળે રે;
 રૂપાળીએ દૂરથી દીઠ, વેગે ચલાવ્યો રથ વડતળે રે.   ચં. ૧૫.
 ગળે હાર ગ્રહી વડ ડાળ, બુદ્ધિ ઉપાઈ ઉપર ચડી રે;
 ભાગે રથ લેઈ ભીમ, રૂપાળી વચને ચડી રે;
 સિંહ દેખી તુરગ વડ હેઠ, ઠવિ અગ્નિ જુએ ઉપર જઈ રે;
 રૂપાળી ઉતરી અન્ય ડાળ, અશ્વ ચડી ખર્જ લેઈ ગઈ રે.   ચં. ૧૬.
 શેગટ કરાવે વેઠ, વાજી વેશ્યા ને વાણીયા રે;
 તે વારે તેહને હેઠ, જ્યારે જે અધિકારીયા રે;
 દેખી ઉતરીયો સિંહ, રોતો ધૂર્ત ધરે ગયો રે;
 રૂપાળી મળી રથ સાથ, ભીમ પ્રિયાશું સુખીયો થયો રે.   ચં. ૧૭.
 વદે ધમ્મિલ એહવા ધૂર્ત, જે મુજને બહુલા મળે રે;
 પણ પરમેષ્ઠી સુપસાય, સદ્ગુરુ હાથે કોઈ નહુ છળે રે;
 ગ્રાથે ખડે એ ઢાળ, ત્રીજી હુઈ સોહામણી રે;
 શુભવીર કુમારની વાત, સુણી કમળા હરખી ઘણી રે.   ચં. ૧૮.

દોહરા.

કુંવરને કહે કમળા હસી, તુજ આતિ બુદ્ધિ પ્રકાશ;
 કામ કરીને ઉતાવળા, આવો મહાં અમ પાસ.
 ભૂપ જીવંમમ વાણીયા, ઠગ ઠકર. સોનાર;
 વિશ્વાસે રેહવું નહીં, મંકડ બહુ અબીલાડ.
 વેશ્યા દિજ કોટવાળ ભટ્ટ, નાપિત ને દૂતકાર;

- શસ્ત્રી સંગ ન કીજિએ, આઠમો મૂર્ખ ગમાર. ૩.
 મોકલું ભાડું પરઠાન્યો, સુંદર લેજે મેહેલ;
 જેમ વિમળ સુપ્રસન્ન હુવે, રહે વળી ઘોડા વેહેલ. ૪.
 કમળસેના ઉપદેશથી, ઉઠે ધમ્મિલ જામ;
 શબ્દ શકુન હોવે લલાં, સિએ વાંછત કામ. ૫.

વૃક્તં ચ ॥ અષ્ટૌ પાદા બુધે સ્યુ નૅવ ધરણિમુતે સપ્ત જીવે પદાનિ ॥
 જ્ઞેયાન્યે કાદશાર્કે શશિશનિ મૃગુજે સાર્દ્ધચત્વારિ પાદાઃ ॥
 તસ્મિન્ કાલે મુદ્દૂર્ત્તઃ સકલ બુધજનઃ સર્વકાર્યાર્થસિદ્ધિઃ ॥
 નાસ્મિન્ પંચાંગશુદ્ધિર્ન ચ સ્વચરબલં ભાષિતગર્ગમુખ્યૈઃ ૬
 ઢાળ ૪ થી.

(સ્વામી સીમંધર વિનતિ—એ દેશી.)

- ચતુર ચિત્તચાહક ચંદ્રમા, ચાલિયો ધમ્મિલ કુમાર રે; ૧.
 ચંપાની પાસે ચંદ્રાવતી, નદી જળ ચંચળ સાર રે. ચતુર ૦
 તાસ પરવાહ જળ જઈ પડે, પાસે ગંગા એ ઉત્કંઠ રે;
 રમઝમ કરતી લધુ બાલિકા, ધાય મળે માયને કંઠ રે. ચ ૦ ૨.
 દોય ઘડી ત્યાંહિ નઈતટ રહી, દેખતો જળકમળ તામ રે;
 કરત ક્રીડા કળાકુશળ તે, નલિનીદલ છેદ ચિત્રામ રે. ચ ૦ ૩.
 શુષ્કતરૂવક પરિવેષીને, ખીડાં તળેાલ પરે કીધ રે;
 ગંગા પ્રવાહમાં જઈ પડે, ચંદ્રા નઈજળ સહસિદ્ધ રે. ચ ૦ ૪.
 પત્ર ચિત્રામ એમ બહુ કરી, મેહેલતો જામ કુમાર રે;
 નરજુગલ તામ ચંદ્રાતટે, આવી દેખે તેણિ વાર રે. ચ ૦ ૫.
 પૂછતા દોય તે કુંવરને, પત્રછેદક કોણુ દક્ષ રે;
 કુંવર કહે મેં કરી મેલીયાં, પૂછવું કહો કેણું લક્ષ રે. ચ ૦ ૬.
 તે કહે ચતુરશિરોમણિ, સાંભળો વાત ગુણુધામ રે;
 કપિલ ભૂપાળ ચંપા તણો, પુત્ર સ્વશેખર નામ રે. ચ ૦ ૭.
 મિત્ર વર્ગે કરી પરવર્યો, સુરનદી ખેલતો આજ રે;
 વિવિધ કજપત્ર ચિત્રામણા, દેખી વિસ્મિત જીવરાજ રે. ચ ૦ ૮.

શુભપરીક્ષક નૃપનંદને, જોવા કારણ અમ દોય રે;
 પ્રેમિયા તેણે ધર્માં આવિયા, હરખિયા તુમ મુખ જોય રે. ૨૦ ૯.
 તુમને જોલાવે જીવરાજ તે, ચાલિએ ધરિય ઉદ્ધાસ રે;
 ચંતુરશુ ચંતુર મેજો મજે, તો ક્ષેણે ઉભયની આશ રે. ૨૦ ૧૦.

યદુક્તં ॥ ગંગાશ્રયાત્ સતત હૈમવતીસંગાત્ ।

શીતાંશુના ચ શિવશૈત્યનિપીઢતોસિ ॥

તાપત્રયાગ્નિપરિપીઢિત માનસે મે ।

સંગત્ય તિદ્રઃસિ તદોભયકાર્યસિદ્ધિઃ ॥

મંત્રી નૃપ વૈદ્ય દાનેસરી, ધાર્મિક ગણક કવિરાજ રે;
 પંડિત સંધન નવ મિત્રથી, સાધિયે વહિત કાજ રે. ૨૦ ૧૧.
 એમ સુણી તેહશું આવિયો, ધર્મિલ નૃપસુત પાસ રે;
 કરત પ્રણામ નૃપનંદને, બહુત આદર દિયો તાસ રે. ૨૦ ૧૨.
 ચંતુર ચંપાપુરી કિહાં થકી, આવીયા પૂછે ધરી નેહ રે;
 કુસંગપાટણથી કુંવર કહે, દેશ દેખણ શુભગેહ રે. ૨૦ ૧૩.
 કહે જીવરાજ ધરમાણસાં, તુમ તણા કિહાં વિશ્રામ રે;
 ધર્મિલ જોલે નદીને તટે, ચાલ ચંપક વન કામ રે. ૨૦ ૧૪.
 એમ સુણી નૃપસુત હરખિયો, હસ્તિખંડ ચઢી તામ રે;
 ધર્મિલ પાસે ખેસારીને, આવિયા તેહ વનકામ રે. ૨૦ ૧૫.
 મિત્ર એક નગરમાં મોકલી, સુંદર મંદિરમાળ રે;
 ધર્મિલ વસતીને કારણે, કરત જીવરાજ ઉજ્જમાળ રે; ૨૦ ૧૬.
 કરીય બહુમાંન વિમળા પ્રમુખ, રથ સજ્જ લાગ્યા પુરમાંહિ રે;
 મેહેલમેં સર્વ ઉતારીયા, દાસ દાસી દિયાં ત્યાંહિ રે. ૨૦ ૧૭.
 આસન અશન વસનાદિકે, પૂરી ધરી અંતર નેહ રે;
 વળી ભલામણ કરી મિત્રને, ભૂપસુત ગયો નિજ ગેહ રે. ૨૦ ૧૮.
 બીજે દિન કમળા કહે કુંવરને, નષ્ટતટે ગયે પરભાત રે;
 ગજશિર ચઢી તમે આવીયા, તેણે સમે થઇ સુણો વાત રે. ૨૦ ૧૯.
 વિમળસેના કહે મુઝ પ્રતે, એ કોણુ ગજ ચઢી આંચ રે;

મેં કહું ધર્મિલ તેડવા, આવે તુઝને જેમ રાય રે.	૨૦ ૨૦.
ભાગ્યનો ઉદય ક્ષણમાં થયો, જુઓ નિજ ચિત્ત વિચાર રે;	
તુજપર રાગ બહુતો ધરે, જેમ જગ પરિણીત નાર રે.	૨૦ ૨૧.
સા કહે વાત એ મત કરો, માહરી આગળ માય રે;	
કાગરપ દુમક મુઝ દાસ છે, તેણે કરી માન પોસાય રે.	૨૦ ૨૨.
તુમ ઠકુરાઈ દેખી કરી, રીઝી નહીં એ લવલેશ રે;	
બહુલકર્માને નવિ ગુણ દીયે, સદ્ગુણનો ઉપદેશ રે.	૨૦ ૨૩.
ધર્મિલ સુણી મન ચિંતવે, દેવચયને મળી નાર રે;	
તે પણ મુઝ વશ નવિ થઈ, કીજ્યે કવણ પ્રકાર રે.	૨૦ ૨૪.
મન ધરી જાપ પરમેષ્ઠીના, કરત નિશિ વસિય એકાંત રે;	
દિવસે ભોજન કરી મિત્રશુ, નૃપસુત સાથે કીડંત રે.	૨૦ ૨૫.
સ્નાનતૈલાદિક મદને, સરસ મનોર્વાંછિત આહાર રે;	
તેણે કરી રૂપકાંતિ વધી, હુઓ કામદેવ અવતાર રે.	૨૦ ૨૬.
દિવસ બેહેંતાળી વહી ગયા, સ્વપ્નામાં દેવ કહે એમ રે;	
વિમળસેના તુઝ વશ હોશે, જગતાં પ્રગટીયો પ્રેમ રે.	૨૦ ૨૭.
ખંડ ચોથે સુખ રસભરી, ઢાળ ચોથી કહિ સાર રે;	
વીર કહે ધર્મથી પામીએ, જગતમાં જય જયકાર રે.	૨૦ ૨૮.

દોહરા.

એક દિન રાજકુંવર મળી, ગોષ્ઠિકથું કરે વાત;	
વિમળા ધર્મિલની નથી, નારી અવરથું જાત.	૧.
બોલ ચાલ નવિ દેખીયે, નહીં એહને વશ નાર;	
કાલ્યે ભેળા વન જઈ, લીજે એહનો પાર.	૨.
સમ સંપી સહુને કહે, જળકીડાને હેત;	
જમવું રમવું વાડીએ, આવજો નારી સમેત.	૩.
ધર્મિલ કમળાને કહે, ગઈ ચંપામાં લાજ;	
ગોષ્ઠિલ હસશે વન જળે, દેખતાં જીવરાજ.	૪.
સુણી કમળા વિમળા પ્રત્યે, જાયે તું ઉપરાંદ;	
અતિ તાણ્યું તૂટી જશે, સાંધતાં પડશે ગાંઠ.	૫.

સુંદર રૂપે ન રાચીયે, માચીયે ગુણીને સંગ;
પંડિત પ્રતિ નિરવહે, મૂરખ રંગ પતંગ.

૬.

ઢાળ ૫ મી.

(મધુખિંડુ સમો સંસાર, મુંઝાણા માલહતા—એ દેશી.)

સુણુ વિમળ વિમળમતિ, ગતિ તાહારી કિહાં ગઇ;
સમઝાવી ન સમઝે કાંઇ, રોઝ પરે થઇ;
પીયરમેં તજી રાજધાની, જવાની જાગતે;
દેઇ જન્મ ઉછેરી જેણુ, રહ્યાં દિલ દાઝતે.

૧.

શીખ દેવી ચતુરનેં સાર, ન દેવી મૂરખાં;
સુગૃહીનિગૃહી કપી કીધ, નહીં ગુણ પારખાં.

ટેક.

તિહાં પણ અપજસનો તાગ, રહ્યો નહીં પાછળે;
મુખ લેવા નીકળીયાં વિદેશ, રહ્યો કલેશ આગળે;
ખલવાટ શિરે રવિતાપ, તપતો નર ધણો;
આવી ઝેટો શીતળ તરે છાંહ, કોઠકળેં હણ્યો.

શીખ ૨.

દાન માન આપધ અપમાન, સુરતીકું છુપાડીએ;
આયુ ધન મંત્ર ધરતું છિદ્ર, કહિં ન દેખાડીએ;
દૈવ રૂઠે દીએ દુઃખ પોઠ, તે સેહેવી સોહલી;
અણુસમજી હડીલી નાર, શીખવવી દોહલી.

શી ૩.

વારંવાર ધણું શું કહીએ, કળા ચોસઃ ભણી;
પણુ દીર્ઘ નજર નહીં કાંઇ, થઇ વૃષનંદિની;
મતિ થોડી ઉઘેરી છોરી, ચક્રોરી સાંભળો;
ધમ્મિલતું વચન પ્રમાણુ, કરો તજી આમળો.

શી ૪.

ન મળે નર એહવો વર, સંસારેં જોવતાં;
તજી એ વર અવર કરેશ, જશે દિન રોવતાં;
રંગરસિયા બાહેર રંગ, ચણોડી સમ ધણા;
નર ઉત્તમ ચૂના સમાન, બીએ રંગ નહીં મણા.

શી ૫.

અરદક્ષ કળા વિજ્ઞાન, રતી ગુણેં અટકલ્યો;
તુજ લાગ્ય ઉદયથી એહ, સુરસાન્નિધ્ય મળ્યો;

- કાંઈ તૂટાતૂટું સૂત્ર, સુખજી સાંધીએ;
વળી પાણી પેહેલી પાળ, પનોતી બાંધીએ. શી૦ ૬.
- નિઃસ્નેહી દુર્જન સાથે, નહ નિવારીયે;
સુસ્નેહી સજ્જન સાથ, પ્રીતિ વધારીયે;
જગ નારી નરને પાય, પડંતી દેખીયે;
તુજ વિશ્વા સહે એ બોલ, તસ ન ઉવેખીયે. શી૦ ૭.
- રતી કાક કરંકકે સંગ કે, હંસા સરવરે;
જીવ જળચર જળશુ પ્રીત, પંખી તરવરે;
પંડિતને પંડિત ખેલકે, મૂરખે મૂરખાં;
તેહને તેહવાશુ પ્રેમ, જે જેહ સારિખાં. શી૦ ૮
- શી આહના કલ્પતરૂની, જે મેરૂ :રહ્યા;
મણિ માણુક નાવે કાજ, સાચર સંઘ્રહ્યાં;
રાય રાણાની શી આહ, જે સ્વાચ પૂરીયા;
રૂડા રાયજીને સહકાર, જે ઉપગારીયા. શી૦ ૯-
- કેમ ધર્મિભલને ભરતારપણે નવિ માનતી;
કાન ધર્મીવડે જગવીર, યાશે શ્રીપતિ;
તેથી અધિક હોએ જો આહ તો, વન કીડારસે;
પરભાતે નૃપસુત સાથ, નર બોહોળા જશે. શી૦ ૧૦-
- તુમે પણુ તિહાં જાને રૂપ, નિહાજો નર તણાં;
ધન્યજીએ વરો વર અન્ય, કુંઆરીને વર ધણા;
મનમાન્યા નરશુ ગોહ, કરો સરજી જિહાં;
અમો જાણુ અમારે દેશ, તમે રહેજો તિહાં. શી૦ ૧૧.
- બેહને ધરનારી કુનારી, કુલક્ષણ બેટીયાં;
નર નિર્ધન પુત્ર કુપુત્ર, કુસંગે ભેટીયા;
એ સર્વને સુતાં છાડી, ન રહિએ દુંકડે;
ફૂર જાઈ વસિએ દશ કોશ, લવંતે દૂકડે. શી૦ ૧૨
- રૂપજીવન વણિકનું દેખી, તું રીઝી ધણી;
પણુ ન કરી પરીક્ષા કાંહિ, ગુણ અવગણુ તણી;

આ ધમ્મિક રાગી રૂપ, ધીરજ સુર સારિસો;
દેવરત દિગ્ધે કંઠહાર, ઉડાવે વાયસો.

શી૦ ૧૩-

આવળને પુત્ર વિચાલે, પડી ચંપા કળી;
તિમ ચતુરા કરી ગોઠ, મૂરખથું મળી;
લાત પડિતની વર મૂરખ, હિત નહુ બાણિયા;
કંઈ રૂઠા ભક્ષા ભૂપાલ, તૂટા નહીં વાણિયા.

શી૦ ૧૪-

જે પેદેલી પરણીશ તો તું, હોએ પદધારિકા;
દેવ વયણું વરશે એહ, રાજકુમારિકા;
એહથી અધિકો ગુણવંત, પુરૂષ જગમાં નહીં;
આપજંઠાપણું તણ વત્સ, એહને વરો સહી.

શી૦ ૧૫-

આપ છદે વિષુધ નર પણ, વિણુસંત દેખીએ;
તુઝ સરિખી સુક્રામળ નાર, શી ગતિ લેખીએ;
વસુદત્તા નારી ઇચ્છાવિહારી દુઃખ વરી;
વળિ શત્રુદમન નર રાય, આપ મતિ કરી.
મુઝ શીખ સુધારસ પીને, મગજ હો સદા;
સુખને વિલસો એહની, સાથ કરી મુદા;
ખંડ ચોથે પંચમી ઢાળ એ, ધમ્મિક રાગની;
શુભવીર વિવેકની વાત, પૂરણ આશની.

શી૦ ૧૬-

શી૦ ૧૭-

દોહરા.

વિમળસેના વિનયે વદે, મા તુઝ વચન પ્રમાણ;
તું હિતકર મુઝ જનમની, તુઝ સાથે મુઝ પ્રાણ.
મુઝ મેહલી તુઝને જવું, જાણવું ન ઘટે તુઝ;
હું ન રહું ખિણ વેગળી, જાણે તું હૃદયનું ગુઝ.
જે જે વચન તમે કહ્યાં, તે સવિ સાચાં માય;
ઓપધ વેદ કટુક દિગ્ધે, રોગીને સુખ થાય.
પણ મુઝને કહો તે કથા, ટોણ વસુદત્તા નાર;
આપ મતે કેમ દુઃખ લણું, કહે કમળા અધિકાર.

૧-

૨-

૩-

૪-

કાળ ૬ ક્રી:

(રામ ભણે હરી ઉઠીએ; અથવા, બીજી અક્ષરણ લાવના—એ દેશી.)

ઉન્નજેણી નગરી વસે, ગાથાપતિ શિરદાર રે; મુદપાલિ

નામે વસુમિત્ર સુંદર, ધનસિરીનો ભરતાર રે;

ધનવસુ તાસ કુમાર રે, બેટી વસુદત્તા સાર રે;

દેખી રંભાવતાર રે, નાગની કન્યા ઉદાર રે;

નાડી પેડી પાતાળ રે, હજીય ન આપ્યો નિકાલ રે.

૧.

આપમતી અવળો ચલે, ન વળે વાલ્યો લગાર રે;

અવળો રાહુનો ચાર રે, મૂકી માથાનો ભાર રે;

ચંદ્રને કરે અપકાર રે, તેણે તનુ કૃષ્ણ અપાર રે.

આપ૦ ૨.

કોસંબી નગરી થકી, ધનદેવ સારથવાહ રે;

વેપારે તિહાં આવીયો, લાગ્યો પ્રેમ અથાહ રે;

વસુદત્તાનો વિવાહ રે, તેથું કીધો ઉત્સાહ રે;

લેઈ નિજ ધર જાહ રે, માતપિતા વધૂ ચાહ રે.

આ૦ ૩.

સુખસંભોગ વિલાસમાં, કેતો કાળ ગમાય રે;

સુરસમ નંદન દો થયા, ત્રીન્ને ગર્ભે ગચાય રે;

નવમો માસ સહાય રે, પિયુ પરદેશ સંધાય રે;

વસુદત્તા વિલખાય રે, માત પિતા ચિત્ત લાય રે;

મળવાતું મન થાય રે.

આ૦ ૪.

તેણે સમે પુરવત ઉતર્યો, સાથ ઉન્નજેણીયે જાય રે;

વસુદત્તા સુણી સજ થઈ, સાસુ સસરો રોકાય રે;

કહો પુત્રી કિહાં જાય રે, એકલી પંથે બીહાય રે;

તુઝ પતિ જન્મ ધર આય રે, તવ ચિત્ત કરજે સોહાય રે.

આ૦ ૫.

સસરાને વળતું કહે, મુજ પતિ થું કરનાર રે;

આપ મતે ચલી એકલી, ન ગણી શીખ લગાર રે;

દો સુત સાથે વિહાર રે, સાથ ગયો કોશ ચાર રે;

ભુલી પંથ ગચાર રે, ચાલી પંથ ઉગર રે.

આ૦ ૬.

તે દિન ધનદેવ આવીયો, પૂછે માયને વાત રે;

સર્વ કહે વહુ નવિ રહી, રાખી પણ પરભાત રે;
પીડે હડીલી કુળત રે, પીયરીયાં ભણી જાત રે;
સાથ ગયો લેછ રાત રે, જાણીયેં ભેળી ન થાત રે.
સાંભળી ધનદેવ આલીયો, તસ પગલે અનુસાર રે;

આં ૭.

અરધી રાત્રેં તે જઈ મળ્યો, દેખી અટવી મોઝાર રે;
રોતા ચાલે કુમાર રે, વાળી ન વળી તે નાર રે;
સુંદર વૃક્ષ નિહાળ રે, રાત વસ્યાં તેણી વાર રે.
વસુદત્તા પેટ વેદના, વ્યાપી ખમીય ન જાય રે;
લિંબાદિક તરૂપલવેં, ભારી પણ ન સમાય રે;

આં ૮.

પુત્રજન્મ તિહાં થાય રે, રાત્રિ તિમિર ભરાય રે;
દો સુત નિંદ ઘેરાય રે, ન લહે જળ તણું ઠાય રે;
તેણે નવિ શૌચ કરાય રે.

આં ૯.

રૂઢિર ગંધ મૃગમંસ જ્યું, પામી વાધ આવંત રે;
લેછ ગયો ધનદેવનેં, સા તસ દુઃખેં રોવંત રે;

લહી મૂર્છાં વિકાપંત રે, તમ હૃદય ભય બ્રાંત રે;
તેણે થણુ દૂધ બલંત રે, જન્મ્યો બાલ મરંત રે;
કલય વિજેગે બલંત રે.

આં ૧૦.

રોતી પ્રભાતેં દો સુત ગ્રહી, રણુમાં આલી તે જાય રે;
વૃષ્ટિ અકાળેં તિહાં થઇ, નદીએ નીર ભરાય રે;

દેખી વિહ્વલ થાય રે, એક સુત ઉતરી આય રે;
તે પણુ તીરેં ઠવાય રે, ખીજે લેવાને જાય રે;
લેછ જળ ઉતરાય રે.

આં ૧૧.

વિચમાં શીલા તલ ખસી પડી, હાથ વણુટો તે બાળ રે;
જળ વેગે દોય વહી ગયાં, પામ્યો નંદન કાળ રે;
જળ પડી માત નિહાળ રે, કાંઠે જે ઠબ્યો બાળ રે;
નેહું નદીય વિચાળ રે, પડીયો દેઇ તે ફાળ રે;

મરણુ લલો તતકાળ રે.
જળ વેહેતો તરૂ એક લહી, વળગી જીવિત આશ રે;

આં ૧૨.

દો ધડીએ તટ ઉતરી, બેડી થઇએ નિરાશ રે;
 ઉડી ગઇ વનવાસ રે, ઝાલી તરકરે તામ રે;
 સિંહચહુપાલ છે પાસ રે, લેઇ ગયા ભર આસ રે. આં ૧૩.
 કાલદંડ સેનાપતિ, ભેટ કરી સજી વેશ રે;
 પટ્ટરાણી કરી થાપતો, દેખી રૂપ વિશેષ રે;
 બીજી રાણી અશેષ રે, મુખ નવિ જોવે નરેશ રે;
 કરતી તેહ કલેશ રે, ચિતે છિદ્ર લહેશ રે;
 તો સવિ કાળ કરેશ રે. આં ૧૪.
 વરસાંતર એક સુત થયો, વસુદત્તા સમ રૂપ રે;
 તવ નૃપને કહે રાણીયો, તુમે પડીયા રૂપ દૂપ રે;
 તેણે અમે કહીએ શું ભૂપ રે, દેખો પુત્ર મરૂપ રે;
 ભોગવે પર નર ગૂપ રે, નરસમ હોએ સુતરૂપ રે;
 મૂળે પ્રિય કરી ધૂપ રે. આં ૧૫.
 કાઢાડી ખર્જ ધરી આગળે, સુત આતિમ પરમાય રે;
 નિજ સુન મુખ શ્યામ ઉજળું, બાળ તેજ ન ખમાય રે;
 નયન અંધર કર પાય રે, તપનોદય જ્યું ઝગાય રે;
 નિજ તતુ દેખે વિચ્છાયરે, કોપો દુષ્ટ તે રાય રે;
 પુત્ર હણ્યો દેવ ધાય રે. આં ૧૬.
 વસુદત્તા શિર મૂંડીને, મારી નેત્ર પ્રહાર રે;
 લિલ્લ સુભટને આપી કહે, બાંધી તરૂ પુર બાર રે;
 દેખે લોક હજાર રે, તેણે જઇ બાંધી તે નાર રે;
 પથે તરૂમૂળ શાળ રે, પાસે કવણાધાર રે;
 પાપને ઉદય વિચાર રે. આં ૧૭.
 અશરણુ દીણુ અનાથ સા, તરથી ભુખી કંગાલ રે;
 એહવે ભાગ્ય ઉદયથકી, આવી ઉતરીયો વિશાલ રે;
 સાથ સરોવર પાળ રે, જાયે ઉજ્જેણીયે હાલ રે;
 જોતા તણુ કંઠ હાર રે, સા તરૂ બાંધી નિહાળ રે;
 છોડી લાવ્યા દયાળ રે. આં ૧૮.

સારથવાહને સોંપતાં, સ્વસ્થ થઇ તેણી વાર રે;
પુછી વાત ધીરજ દીએ, કહે નવિ ખીહે લગાર રે;
તુઝ ખાંધવ ધરખાર રે, તેહવું મુઝ ધર ધાર રે;
રહે સુણી વસુદત્તા નાર રે, સાર્થવાહ કરે સાર રે.

આં ૧૯-

નામે સુપ્રતા સાધવી, બહુચેલી પરિવાર રે;
જીવિત સ્વામીને વાંદવા, સાથમેં કરત વિહાર રે;
થઇ તસ સંગતિ સાર રે, સુણી નવતત્ત્વ વિચાર રે;
લહી સંસાર અસાર રે, સાર્થેશ આણા આધાર રે;
લીધો સંજમ ભાર રે.

આં ૨૦-

શુરણી સાથે ઉજ્જેણીએ, મળીયાં મા તાત ભાય રે;
વીતક વીત્યા તે સવિ કહ્યાં, સયણાં સમકિત પાય રે;
દુશુણો સવેગ થાય રે, તપ કરતી નિર્માય રે;
અંત્યે સ્વર્ગે સધાય રે, શ્રી જિન ધર્મ પસાય રે.
ચોથે ખંડે રે એ કહી, છટ્ટો ઢળકતી ઢાળ રે;
શ્રી શુભવીરની વાણીએ, અમૃતની પરનાળ રે;
ધરજે શીખ રસાળ રે, આપમતિપણું ટાળ રે;
છંડી કર્મજંજાળ રે, લહો શિવસુખ ઉજમાળ રે.

આં ૨૧-

આં ૨૨-

દોહરા.

વાત સુણી વિમળા કહે, વાત ભણી ધણી સાર;
વળી નૃપ અરિદમણ તણો, કહો ખીજે અધિકાર. ૧.
તવ જંપે કમળા ધસ્યું, મુજ કેહેવાની હેવ;
શું નિર્રથકતા જોલવું, તુજ સુણવાની ટેવ. ૨.
રવિઉદયે વન કેલીએ, જો ધમ્મિલ સહ જય;
તો એ વાત સુણાવીએ, કાજ સકળ સિદ્ધ થાય. ૩.
વસુદેવ હીડેએ કહ્યાં, સુંદર દો દષ્ટાંત;
સમજુને સમજાવવાં, એ છે મંત્ર મહાંત. ૪.
વળતું તવ વિમળા વદે, કરશું સર્વ પ્રકાર;
તવ કમળા અરિદમણનો, કહે હવે અધિકાર. ૫.

ઢાળ ૭ મી.

(જુઓ જુઓ અચરિત્ત અતિ લલુ—એ દેશી).

- આપ છંદે છખીલા છલ વરે, તો રાંક તણી શી વાત હો; ત્રખાવતી નગરીનો ધણી, અંરિદમન નામ વિખ્યાત હો; આપમતી અવળો ચલે. ૧.
- તસ રાણી સતી પ્રીતિમતી, પ્રીયા સાથે પ્રેમ અથાહ હો; મહ પશુકિલિય તસ મિત્ત છે, ધણુવધ નામા સંથવાહ હો. આપ ૨.
- એક બાળક ધનપતિને ધરે, મૃત માત પિતાદિક તાસ હો; ખાઇ દૂકશ કંડનશાલમાં, વયે નામ કચું કોકાસ હો. આ ૩.
- સજી ઝાઝ જવનદીપ વાણીજે, ધણુવધ સંથવાહનો પુત્ત હો; ધનવસુ નામા જલધિ ચઢ્યો, કોકાસ સખા સંજુત હો. આ ૪.
- જઈ જવનદીપ તટ નાંગર્યાં; દિન થોડે સુંદર વાય હો; ભરી વસ્તુ તંબૂ તાણીયા, ક્ય વિક્રય બહુલ થાય હો. આ ૫.
- રથકાર કલાનિધિ તે પુરે, ભણે છાત્ર ધણા તસ પાસ હો; કંઠ કર્મવિનય કરી શીખતો, તસ પાસ જઈ કોકાસ હો. આ ૬.
- શીખી સર્વ કળા કંઠ કર્મની, કળ સંચે ચલે આકાશ હો; ગુરમેહેર નજર મતિ ઉઘમે, નહિ દૂર કળાવિધિ તાસ હો. આ ૭.
- શેઠ સાથે ગુર આણા લહી, ત્રખાવતી પાછા આય હો; કોકાસ રહ્યો ઘર લેધને, ચિતે આજીવિકા ઉપાય હો. આ ૮.
- નૃપ જાણુપણું કરવા લણી, કરે કાષકપોત તે દોય હો; રાય શાલ સુકાવે અગાશિએ, લેધ જાય ન જાણે કોય હો. આ ૯.
- ખળાં ખેત્ર તણા ધન સંહરે, કરે જુખારવ રખવાળ હો; રાય પૂછે મંત્રીને એ કિશ્કુ, કહે મંત્રી સુણો ભૂપાળ હો. આ ૧૦.
- કોકાસ કળાયત્રે હરે, તવ તેડી કહે કરો યંત હો; તેણે નાવ કયું કળ સંચતું, દોય ખેસી ગગન ભમત હો. આ ૧૧.
- દિન ક્રેતે રાણી વીતવે, નૃપને મુજ ધન્યા નાથ હો; પૂછે કોકાસને રાય તે, આજ રાણી આવશે સાથ હો. આ ૧૨.
- કહે તે ન સમાયે જાહજમાં, દોય નર વિણ ત્રીજે કોય હો;

- આપછંદે હઠે કહે દંપતી, વાત જૂરી કરે શું હોય હો. આં ૧૩.
- એમ કહિ દંપતી નાવેં ચઢ્યાં, તવ યોલે તિહાં કોકાસ હો; આં ૧૪.
- આગળ પસ્તાવો પામશો, એટલી છે કળા મુઝ પાસ હો. આં ૧૫.
- હિત શિખ ન માની રાયે તે, ચાલ્યા ગગનેં કળસંચાર હો; આં ૧૬.
- દેશ સહસ ગયે અતિ ભારથી, કીલિકાં ભંગ તુટા તાર હો. આં ૧૭.
- નાવ પડિયું સરોવરમાં જઈ, તણુ જણુ નિકળિયા ખાંર હો; આં ૧૮.
- પશ્ચાત્તાપે કરી સંતપ્યો, તિહાં અરિદમન નૃપ નાર હો. આં ૧૯.
- કોકાસ ભણે તવ ભૂપને, દોય યેસો એ તરણય હો; આં ૨૦.
- ઉપગરણુ યંત્ર સજવા તણાં, લેઈ આવું હું એણું ઠાય હો. આં ૨૧.
- પાસેં તો સલીપુર સેહેરમાં, ગયો યેસારી કોકાસ હો; આં ૨૨.
- સુત્રધારની શાલેં માગતો, ઉપગરણુ લધુ ગુરખાસ હો. આં ૨૩.
- કહે તે રથ રાયનો સજજ કરેં, તેણે હવણાં નવિ દેવાય હો; આં ૨૪.
- કોકાસ કહે હું સજજ કરેં, કહિ સજજ કરી ચક્ર ચઢાય હો. આં ૨૫.
- કળા દેખી સુતારેં ઓળખ્યો, ત્રંખાવતીનો કોકાસ હો; આં ૨૬.
- કહે યેસો સુંદર ધર જઈ, અધિકરણુ લઈ આવું ખાસ હો. આં ૨૭.
- યેસારી ગયો દરબારમેં, કાકળંધ નરેશર પાસ હો; આં ૨૮.
- તસ વયણું તેડાવી આદરેં, પૂછતાં જણુવે કોકાસ હો. આં ૨૯.
- રાય રાણી તેડાવી તે નૃપેં, નૃપચંધિખાણું કીધ હો; આં ૩૦.
- રાણી અંતે ઉરમાં ધરી, કહે કોકાસનેં ગુણુ લીધ હો. આં ૩૧.
- અમ સુતનેં સીખાવો તુમ કળા, વિણુરહસ્ય શિખાવેં તેહ હો; આં ૩૨.
- ઘોડા દોય યંત્રેં સજજ કરી, સુતનેં જણુવે ધરિ નેહ હો. આં ૩૩.
- કોકાસ સૂતો નિદ્રા ભરેં, નૃપનંદન ઉડી દોય હો; આં ૩૪.
- ચઢી અશ્વેં ગગન ચાલ્યા તિસેં, કોકાસ પૂછે કિહાં સોય હો. આં ૩૫.
- સુત અવર કહે દોય ઉડીયા, કોકાસ કહે ચયું શળ હો; આં ૩૬.
- મરશે દો બાંધત્ર તુમ તણા, નવિ જાણે કળનું મૂળ હો. આં ૩૭.
- સૂણી નૃપ રૂઠો દિએ કુમરનેં, વધ કરવાને કોકાસ હો; આં ૩૮.
- એક કુંવર વચનથી સાંભળી, કોકાસેં રચિયો પાશ હો. આં ૩૯.
- ચક્રયંત્ર ઉપર શૂળી કરી, યેસાડ્યા કુંબર વચગાલ હો; આં ૪૦.

કહે શંખનાદ કરું હું યદા, તવ ઠોકળ્યો ખીલી વિચાલ હો. આં ૨૭.
કહી શંખ પૂર્યો સુણી કુંવર તે, ખીલી ઠોકી વચમે જામ હો;
તવ ગગને સવે શલા પ્રતે, ભેદાણા મરણ લહે તામ હો. આં ૨૮.
સુભટે કોકાસને મારિયો, રાયે જાણી સવિ તે વાત હો;
હા હા કરતો ધરણી ઢલ્યો, કાકજંધ મુઝો આપઘાત હો. આં ૨૯.
કારાગારે અરિદમણુ તે, આપ છંદે મરણુ લહે તામ હો;
કમળા કહે ઘેટી સાંભળો, હિતશીખ ન માની જામ હો. આં ૩૦.
ખંડ ચોથે આપ મતિ તજી, સુણતાં એ સાતમી ઢાળ હો;
શુભવીર કહે ઓતા ધરે, નિત્ય હોજી મંગળમાળ હો. આં ૩૧.

દાહરા.

એમ કમળા વયણાં સુણી, હરખી વિમળા નાર;
ધર્મિભલને વરવા લણી, આપે થઇ હુસિયાગ. ૧.
ધર્મિભલને કમળા કહે, સફળ થઈ તુજ આશ;
વિમળા વરશે પ્રેમથી, નિવેહેળ્યો ધર વાસ. ૨.
સુણી ધર્મિભલ હરખ્યો ધણું, ચિંતવતો ધરિ નેહ;
ગુરુદર્શિત પ્રતમંત્રનો, માહિમા અતુલ અચ્છેહ. ૩.
સામગ્રી સવિ મેળવી, તેહિ જ રચણીમાંહી;
ગાંધર્વે કરી પરણીયાં, બેહુ જાણુ ધરિ ઉચ્છાહિ. ૪.
રચણી વીતી સુખ ભરે, રવિઉદયે પરભાત;
કમળા વિમળા કુંવરશું, જિનધર વંદન જાત. ૫.
પ્રણુસાખે કમળા ગ્રહી, વિમળા દક્ષિણ હાથ;
દેઇ કુંવર દાહિણુ કરે, કહે ધરી મેં તુમ સાથ. ૬.
જીવતાં મુઝ પુત્રીને, નવિ દેશો ક્ષણુ છેહ;
જો પણ પરણો નવ નરી, તો પણ ધરજો નેહ. ૭.
અચ્છંકારી એહ છે, શિવરિર કુટિલા ગંગ;
પણુ નિવેહેવું નાયને, રાખે મોહોટા રંગ. ૮.
સસરો ખારો જલનિધિ, ખાંધવ અંદ્રકલંક;
અપળા કમળા કેશવે, લચ્છી કરી ધરિ અંક. ૯.

પ્રભુનજરેં ત્રૈયસી તણો, ગ્રહિ કર કુંવર સનેહ;
 સાસુ વયણાં શિરઃ ધરી, આવંતા નિજ ગેહ. ૧૦.
 કમળા વિમળાનેં સજી, શોળ ભલા શણગાર;
 માત સુતા રથ ઘેસિનેં, પોહોતાં વનહમઝાર. ૧૧.

ઠાળ ૮ મી.

(સુતારીના બેઠા તુંનેં વિનવું રે લો, મારે ગરબે માડવડી લાવ જો, રમતાં અંગ-
 ઠડી વિસરી રે લો—એ દેશી.)

રથ ઘેસીનેં રાણીયો નીકળી રે લો, જીવરાજનો ધરી શણગારજો;
 મેવા મીઠાઇ ફળ શિર થાળથું રે લો, દાસ દાસી તણે પરિવારજો. ૧.
 રસ ક્રીડા રસેં રસિયા ધણા રે લો, તેણેં વસિયા વિખમ સંસારજો;
 જે કસિયા કસોટી જ્ઞાની ગિરા રે લો, તે વસિયા મુક્તિ દરબારજો. રસ ૨.
 'મિત્ર વર્ગ તણી રમણી ધણી રે લો, વનકેલિએં ભેળી થાય જો;
 જાણું ખેચરી અંતરી ઉતરી રે લો, રમે ભૂચરીરૂપ બનાય જો. ર૦ ૩.
 પછેં ધમ્મિલ ગોષ્ઠિક સાથથું રે લો, આબ્યા બાગેં તિહાં જીવરાજ જો;
 ઠામ ઠામ તરતળ સંઠવી રે લો, હય હાથી સુભટ રથ સાજ જો. ર૦ ૪.
 રચ્યા મંડપ શીતળ છાયમાં રે લો, જળ છાંટી ભૂતળ શુચિ કાંધ જો;
 પંચવર્ણી ત્રિભાણાં પાર્થયાં રે લો, ચંદ્રચા ગગન તળ દીપ જો. ર૦ ૫.
 ઝસરંગ ભરેં સહુ ઉતર્યા રે લો, આવી બેઠાં તે મંડપ હેઠ જો;
 ગીત ગાન તાન રસરીઝમાં રે લો, કરે ધમ્મિલથું સહુ ગોઠ જો. ર૦ ૬.
 એણે અવસર ભોજન મંડપેં રે લો; બની રસવતી બાલે સુઆર જો;
 તવ બેઠા આસન ધરી મંડપેં રે લો, નિજ ગેહ વિભવ અનુસાર જો. ર૦ ૭.
 ચૂઆ ચંદન ધૂપ ઘટા ચલે રે લો, જીવરાજ ધમ્મિલ દોય પાસ જો;
 મણિરત્ન કનકભાજન દિયે રે લો, જળ કળશ કુસુમ ધરી વાસ જો. ર૦ ૮.
 રાણી સાથેં વિમળસેના મળી રે લો, દોય પીરસંતાં ધરી પ્રેમ જો;
 પ્રિયા મિત્ર તણી પંખા કરે રે લો, કમળસેના હુકમ ભર સીમ જો. ર૦ ૯.
 કરી ભોજન તબોળ બીડિયો રે લો, બાગે બેઠા તે મંડપે જાય જો;
 પોતપોતાના પિયુને આસને રે લો, બેસી નારિયે જમણુ જમાય જો. ર૦ ૧૦.
 બેડી વિમળા ધમ્મિલનેં આસનેં રે લો, જીવરાજ પ્રિયા પણ તેમ જો;

મન ગમતે જમતે રમતે થકે રે લો, સહુ ધરતી પરસ્પર પ્રેમ જો. ૨૦ ૧૧.
 સુખ તણાળ મંડપ જાવતી રે લો, ધડી ચાર કરી વિશરામ જો;
 સવિ દંપતી દિલ ભર દીપતાં રે લો, જળક્રોડા કરે સર ઠામ જો. ૨૦ ૧૨.
 તિહાં ધર્મિભલ વિમળા ખેલતાં રે લો, જેમ રેવા કરેજીનાથ જો;
 જેઠ દંપતી સહુ શંસા કરે રે લો, કળાવંત વિચિક્ષણ સાથ જો. ૨૦ ૧૩.
 કરી ધર્મ ધર્મિભલ નર ઉપના રે લો, જેણે પામી એ વિમળા નાર જો;
 શ્રમ સફળ થયો ધાતા તણો રે લો, કરી જોડ જીર્ણિત કિરતાર જો. ૨૦ ૧૪.
 હર ગૌરી શચી મધવા જિસી રે લો, નિશિ ચંદ્ર રતિપતિ કામ જો;
 હરિ કમળા હળી મળી રેવતી રે લો, જેસી જોડ સીતા ને રામ જો. ૨૦ ૧૫.
 સરોવરથી નીકળીયાં તે સવિ રે લો, માંડવામેં હિંડોળા ખાટ જો;
 જઈ ખેડાં જીગલ જીવતી સહી રે લો, જૂએ રસભર વેશ્યા નાટ જો. ૨૦ ૧૬.
 એક નજર ધર્મિભલ વિમળા ભણી રે લો, ખીજી નજરેં તે નાટકશાળજો;
 પણ જોતાં તૃપ્તિ નવિ કો લહે રે લો, મુનિ દોય ગુણેં બહુ કાળ જો. ૨૦ ૧૭.
 કરી શંકા ને કંખા વેગળી રે લો, હોય સમકેતિ ઉન્નવલ વાસ જો;
 તેમ ગોષ્ટિલ દિલમશંકા ટળી રે લો, દેખી ધર્મિભલ વિમળા પાસ જો. ૨૦ ૧૮.
 હવે નાટક પૂર્ણતા થયે રે લો, કરે વિમળા તે લાખ પસાય જો;
 જગદાતાના હોય વધામણાં રે લો, પાત લોક ધર્મિભલ ગુણ ગાય જો. ૨૦ ૧૯.
 સજી અસવારી સવિ નગરી ભણી રે લો, ચઢ્યાહસ્ટી ધર્મિભલ નૃપનંદ જો;
 રવિ રાતો થયો ગયો વારણી રે લો, ધર આગ્યા સહુ આણુંદ જો. ૨૦ ૨૦.
 ખંડ ચોથે ચતુર મેળા તણી રે લો; કહી આઠમી ઢાળ રસાળ જો;
 શુભવીર કુવર વિમળા મળી રે લો, રમે સુંદર ભોગ વિશાળ જો. ૨૦ ૨૧.

દોહરા.

સુખ ભોગવતાં સ્વર્ગનાં, વિમળા ધર્મિભલ સંગ;
 રતિ સુખ નૃપ તે લહી ધણાં, વિકસ્યાં અંગ ઉપાંગ. ૧.
 પ્રેમ ભરેં પ્રીતમ પ્રિયા, રયણી ક્ષણભર જાય;
 દેવ દુર્ગદુકની પરેં, સુખમાં કાળ ગમાય. ૨.
 એક દિન રતિસુખ સંધિએ, રિસાણી પિયુ સાંધ;
 ન દિએ ખોલ મનાવતાં, તરજેડે વળી હાથ. ૩.

તવ હસતાં ધમ્મિલ કહે, ન ધટે તુઝને એહ;	
કંત કટુક વયણા કહે, જાણે પ્રમદા નેહ.	૪
રમણની સાથે રૂપણું, ન કરે નિપુણા નાર;	
નમણી ખમણી બહુ ગુણી, સુખ દેવે ભરતાર.	૫.
વસંતતિલકા એક જગ નારી ગુણભંડાર;	
કદીય ન દીડી રૂપણે, મુઝ રૂઠે ધરે પ્યાર.	૬
વયણુ અપૂરવ સાંભળી, લાગ્યું બળતાં બાણ;	
સર્વ સહે પણુ નારંગો, ન સહે શોક્ય વખાણ.	૭.
અધર ડસંતી ક્રોધભર, કેશથી કુસુમ ઉછાળ;	
નાંખે દૂરે મેખલા, મુદ્રા નેજર હાર.	૮.
રક્ત અશોક કમળ દળે, તુલ્ય ચરણ સુકુમાલ;	
પાયતલે ધમ્મિલ હણી, વચન વદે ધરખાલ.	૯.
વસંતતિલકા દિલ વસી, જાણ્યા વસે તસ ગેહ;	
કહે વિમળા તે વલ્લભા, સાચો જાસ સનેહ.	૧૦.
નારી વચન ધરખા તણાં, સાંભળી હસત વદન;	
કુંવર ધરથી નીકળ્યો, રવિ ઉદયે પ્રગ્જન.	૧૧.

ઢાળ ૯ મી.

(અનિહારે વાલ્હોજી વાએ છે વાંસળી રે—એ દેશી.)

અનિહારે સ્વારથ મીઠો સંસારમાં રે, સવિ સ્વારથિયો સંસાર;	
માતા વલ્લભ બાળને રે, જીવન વલ્લભ નર નાર.	સ્વારથ ૧.
અનિહારે ધમ્મિલ ચાલ્યો ખેદે ભર્યો રે, પોહોતો જીવરાજને ગેહ;	
ભોજન વેળા ભેળા જમી રે, ચિત્ત ચિતે વિમળા નેહ.	સ્વા ૨.
અનિહારે ચિત્ત વિશ્રામે વનમે ગયો રે, તિહાં દીઠા મુનિ અભિરામ;	
ભવ અટવીમાં કરમે તપ્યા રે, તે પ્રાણીને વિશરામ.	સ્વા ૩.
અનિહારે શ્રુતસાગર સૂરી વંદીને રે, ખેઠા ધમ્મિલ કુમાર;	
તવ દીઠા તિહાં દીપતા રે, નવ દીક્ષિત દો અણુગાર.	સ્વા ૪.
અનિહારે ધમ્મિલ પૂછે શે કારણે રે, જીવન વય દિક્ષા ભેગ;	
અધરચનાણી કહે સાંભળો રે, એણે ભોગને જાણ્યો રોગ.	સ્વા ૫.

- અનિહારે નયર કુશસ્થલમાં વસે રે, એક નૈગમ મદન છે નામ; વૈદ્ય ૧૫૧
ચંડા પ્રચંડા તસ નારીયો રે, નિસ્થુ નામ તિસ્થો પરિણામ. સ્વાં ૬.
અનિહારે જોગી જોગણી સેવતાં રે, લહી વિદ્યા ને બહુ મંત; સ્વાં ૭.
કલેશ કરે દો કોઈ બરી રે, તેણે દુખીયો તે અલંત. સ્વાં ૭.
અનિહારે પરદેશાંતર કારાધરે રે, વળી રૂડો નરકાવાસ; સ્વાં ૮.
પણ દોય નારીનો નાહલો રે, નવિ પામે સુખ ધરવાસ. સ્વાં ૮.
અનિહારે અધડા ઝાટાથી ઉભગા રે, પુર પાસ દો નદીય કિનાર; સ્વાં ૯.
ગામે દો ધરે રાખીને રે, એકાંતર વિશ્વસે વાર. સ્વાં ૯.
અનિહારે એક દિન કોષક કારણે રે, દિન દોય પ્રચંડા ધામ; સ્વાં ૧૦.
વાસો વસીને ત્રીજે દિને રે, ચંડા ધર જાવે જામ. સ્વાં ૧૦.
અનિહારે ચંડા ચોખા છડતી થકી રે, દેખી કોઈ થઈ સ્યામ; સ્વાં ૧૧.
મૂશલ મંત્રીને નાંખતી રે, નાહો મદન તે પાછો તામ. સ્વાં ૧૧.
અનિહારે મૂશલ નાગ રૂપે ધસ્યું રે, બયલીત નદી ઉતરાય; સ્વાં ૧૨.
પેઠો પ્રચંડા ધર આપડો રે, તિહાં પૂઠે પન્નગ આય. સ્વાં ૧૨.
અનિહારે વસ્ત્રે વ્યાલને છેતરી રે, શેઠ આબ્યો પ્રચંડા પાસ; સ્વાં ૧૩.
સા તનુ સ્નાન પીડી ધરે રે, તિહાં શેઠ બાણે ભરસાસ. સ્વાં ૧૩.
અનિહારે વાત કરતાં અહિ પેખીયો રે, તવ સા તનુમેલ ઉતાર; સ્વાં ૧૪.
નાખી વાત કરી મંત્રશું રે, થયા નકુલ કૃષ્ણને વિદાર. સ્વાં ૧૪.
અનિહારે મદન તે સ્વસ્થ થઈ તસ ધરે રે, રહ્યો રાત્રિ ઉઠી પરભાત; સ્વાં ૧૫.
ચિંતે દોય કુલક્ષણુ નારીયો રે, એક દિન રહેતાં હોય ધાત. સ્વાં ૧૫.
અનિહારે એક ભયે એક રાખીયે રે, પણ દૈવગતિ જો દોય; સ્વાં ૧૬.
કોપી તો શરણુ મરણુ તણું રે, નવિ રાખણુહારો કોય. સ્વાં ૧૬.
અનિહારે ઝડિ ઘણી મુજ મારેરે, પણ રાક્ષસી દો પરવેશ; સ્વાં ૧૭.
છંડી જપું મુજને ઘટે રે, આ ભવ રહીશું પરદેશ. સ્વાં ૧૭.
અનિહારે ચિંતવી મદન ચલ્યો દેશાંતરે રે, ધનસાર સાર સહ લીધ; સ્વાં ૧૮.
દિન કેતે પુરસંકાશને રે, વનમાં ઉતારો કીધ. સ્વાં ૧૮.
અનિહારે તે પુરવાસી આબ્યો તિહાં રે, શેઠ બાનુદત ઉછરંગ; સ્વાં ૧૯.
પૂછે મદન ભલે તમે આવીયા રે, છે જોમ કુશળ તુમ અંગ. સ્વાં ૧૯.

- અનિહારે મુઝ મંદિર પાવન કરો રે, તમ ચિતે મદન મનમાંહી; સ્વા૦ ૨૦.
નામ શું જાણે એ માહર રે, ગયો વિરિમત તમ ધર જ્યાંહી.
- અનિહારે સ્નાન ને ભોજન કાધાં પછી રે, કહે શેઠ મદન સુણો કાજ; સ્વા૦ ૨૧.
વિદ્યુલતા મુઝ અંગજ રે, તમે પરણી વધારો લાજ.
- અનિહારે શી ઝોળખાણે કન્યા દિયો રે, કહે મયણ લીયો મુઝ નામ; સ્વા૦ ૨૨.
ચક્ર સુત ઉપર ધમ્મતાં રે, ભણે શેઠ હુધ ગુણ ધામ.
- અનિહારે વરચિંતાયે મુઝને કહે રે, આવી કુળદેવી રાત; સ્વા૦ ૨૩.
મદન અશોક તર તળે રે, યેમશે આવી પ્રભાત.
- અનિહારે તેડી સુતા પરણાવજે રે, જાણું તેણે નામ કુળ જાત; સ્વા૦ ૨૪.
કહી પરણાવી શુભ વાસરે રે, વાસ ભુવને વસે સુખશાત.
- અનિહારે પૂરવ દુઃખ વિસારીને રે, ધરે વિદ્યુલતાશું પ્રેમ; સ્વા૦ ૨૫.
પદમ સુઆવડ ઉગરી રે, રાતી મંગ ન છોડે જેમ.
- અનિહારે વર્ષાકાળે ધન ગાજતે રે, વરસતે મૂશલધાર; સ્વા૦ ૨૬.
ધર ધર પેસી જુએ વીજળીરે, રોતીયો વીરહિણી નાર.
- અનિહારે વિદ્યુલતાશું શય્યાગતે રે, નિશિ દીપ અરીસા જ્યોત; સ્વા૦ ૨૭.
નારિ વિજેગી પાસે રહે રે, તમ જાળક ભૂખે રાત.
- અનિહારે નાથ ગયો તું દેશાવરે રે, નાવ્યો આવ્યો વર્ષાકાળ; સ્વા૦ ૨૮.
નયણાં નેવ ધરમાં ઝરે રે, ધનનીહું રોવે જાળ.
- અનિહારે રોતી વિજેગી વયણાં સુણી રે, દુઃખ વ્યાપે મદનને ચેત; સ્વા૦ ૨૯.
ચંડા પ્રચંડા ધણું સાંભરી રે, આંખુએ ભરાણાં નેત.
- અનિહારે વિદ્યુલતા નિર્બંધથી રે, પૂજતાં જોલે તેહ; સ્વા૦ ૩૦.
શું કરતી હશે આપડી રે, મુઝ વિણ દોય એકલી ગેહ.
- અનિહારે જે તું રજા મુઝને દીયે રે, તો જમ આપું એક વાર; સ્વા૦ ૩૧.
સાંભળી સો ચિત્ત ચિંતવે રે, મુઝથી અધિકી દોય નાર.
- અનિહારે પ્રેમ લખ્યો તિહાં એહનો રે, મુઝ સાથે જાણ સનેહ; સ્વા૦ ૩૨.
વર્ષા વીત્યે જાળ્યો તુમે રે, મનમેજે જોલી તેહ.
- અનિહારે વર્ષાકાળ વીતી ગયો રે, જવા મદન થયો હુશિયાર; સ્વા૦ ૩૩.
વિદ્યુલતા કહે નાથજી રે, કેમ રહિશું અમે સંસાર.

અનિહારે મદન વદે અમેં આવશું રે, દિન થોડે નહીં તુઝ હોડ;	
કૂલ અનેકેં ભમરો ભમે રે, પથુ ખેસે માલતિ છોડ.	સ્વા૦ ૩૪.
અનિહારે સા કહે વેહેલા પિયુ આવજો રે, કહી મંત્રી કર્યો દીધ;	
લેઈ ગયો એક ગામડે રે, જળ કામ વિસામો કાધ.	સ્વા૦ ૩૫.
અનિહારે ભોજન વેળા સંભારતો રે, કોઇ આવે અતિથિ આંહી;	
દેઈ દાન ભોજન કરે રે, એમ ધ્યાયે મદન મન માંહી.	સ્વા૦ ૩૬.
અનિહારે તપસી તાપસ દેખીને રે, ભક્તિભર દીધ કરંભ;	
સરોવર તીરે તાપસ જઇ રે, જળ ખાવે સ્વાદ અચંભ.	સ્વા૦ ૩૭.
અનિહારે મદન સરોવર નાહીને રે, ખેડો ખાવાને જામ;	
કવલ લીએ એક હાથમાં રે, તિહાં છીંક્યો હાલી નામ.	સ્વા૦ ૩૮.
અનિહારે છાંડી ભોજન ઉડીયો રે, તવ તપસી થયો અજરૂપ;	
ઉપગરણાં પડ્યાં ભૂતળે રે, મન ચિંતે મદન ધરી ચૂપ.	સ્વા૦ ૩૯.
અનિહારે જોઈ એ કિહાં જાય છે રે, થયો છાગની પૂઠે મદન;	
ચાલ્યો ગયો વિદ્યુક્ષતા ધરે રે, શેઠ જોવે રહીય પ્રચ્છન.	સ્વા૦ ૪૦.
અનિહારે દેઈ કપાટ ને કુટીયો રે, કહે તે તુઝ માતા દોય;	
સંભારીને મુઝને તજી રે, કોણુ શરણુ ધહાં તુઝ હોય.	સ્વા૦ ૪૧.
અનિહારે લોકેં મળીને મેળાવીયો રે, સખી વયલું મંત્રી નીર;	
છાંટે તાપસ થઇ કહે રે, કરંભથી છાગ શરીર.	સ્વા૦ ૪૨.
અનિહારે મદન તે નાહો દેખી કરી રે, રાત્રેં દશ જોજન જાય;	
પોહોતો હસંતીપુર પરિસરે રે, જોઈ જિન ધર આણુંદ થાય.	સ્વા૦ ૪૩.
અનિહારે ચોથે ખડે પૂરણુ થઇ રે, હાળ નવમી ચઢતે રંગ;	
વીર કહે ધન્ય તે નરા રે, જોણું મેલ્યો મહિલા સંગ.	સ્વા૦ ૪૪.

દોહરા.

જઇ મદને જિન વંદીયા, શ્રી મર દેવાનંદ;	
ભવદવ તાપ શમ્યો તિહાં, દેખી પ્રણુ મુખ ચંદ.	૧.
નર્મગમ એક એણું અવસરે, ધનદ સમો ધનવંત;	
તે જિન મંદિર આવીયો, વંદન નમન કરંત.	૨.
રંગ મંડપમેં આવીયો, ખેડો કરીય પ્રણામ;	

પૂછે' શું દુઃખ મદનને, દેખી વદન વિરામ.	૩.
મદન શેઠ મુખ સાંભળી, મૂળથડા સવિ વાત;	
તે કહે મુજ દુઃખ આગળે, તુમ દુઃખ તે કોણ માત.	૮.
મદન વદે મુઝને' કહો, કેમ તુમ દુઃખ અપાર;	
મજ્જન નાણી તે કહે, નિજ વીત્યો અધિકાર.	૫.

ઢાળ ૧૦ મી.

(કામણુગારો એ ફકડો રે-એ દેશી.)

કામણુગારી એ કામની રે, કામણુની કરનાર;	કામણુ૦	૧.
સૂરજકંતા સ્વારથ સર્વો રે, વિષ દેતી ભરતાર.		
રાજા ચંદને ફકડો રે, વીરમતી ધરનાર;		
ચુલ્લણી ચક્રી સુત મારવા રે, કરતી જંતુ કરપાર.	કા૦	૨.
દુઃખની વાત ન કીજ્યે' રે, પણ સાધર્મિક પાસ;		
કહેતાં હાંસી ન પામીએ' રે, વળી હોવે દુઃખ નાશ.	કા૦	૩.
શેઠ હસંતીપુરમાં વસે રે, ધનપતિ ધનદ સમોય;		
લક્ષ્મીવતી તેહની પ્રિયા રે, નંદન છે તસ દોય.	કા૦	૪.
ધનસાર ને ધનદેવ છે રે, પરણ્યા દોય કુમાર;		
માત પિતા મરણે' ગયાં રે, ક્લેશ કરે દોય નાર.	કા૦	૫.
ધન વેહે'ચીને જૂદા થયા રે, પણ લધુ બંધવ નાર;		
ફૂડ કલંકી નેહે' તણ રે, ન દીયે સુખ ભરતાર.	કા૦	૬.
બાંધવ મોહોટો પરણાવતો રે, ધનદેવને લધુ નાર;		
તે પણ મંગલે' તેહવી રે, નહીં તસ સુખ લગાર.	કા૦	૭.
નારી ચરિત્ર જુએ એકદા રે, શીત જ્યર મત્સ્યગેહ;		
સૂતો રાત્રે' દોય નારીયે' રે, હાંમો વસ્ત્રે' તેહ.	કા૦	૮.
સજ્જ થઇ દોય નીકળી રે, ચઢી ધર વન મહકાર;		
એત્ર વિધ્યે' સ્મરણ કરે રે, ઉડી તદા ભરતાર.	કા૦	૯.
ચૂચ તર મૂળે' વસ્ત્રે' કરી રે, નિજ તનુ બાંધીયું જામ;		
મંગલે' ચક્ષી તર ઉતર્યો રે, રણુદીવ વન ઠામ.	કા૦	૧૦.
ધનદેવ ગુપ્ત પૂઠે વહો રે, રત્નપુરે' ચક્ષી નાર;		

શ્રીપુંજશેઠ ધર કન્યકા રે, શ્રીમતી બાંધવ ચાર.	કાં ૦	૧૧.
વસુદત્ત શ્રેષ્ઠીસુત પરણતો રે, તે નવ આચ્છવ થાય;		
વરદોડો જીએ બેહુ જણી રે, ધનદેવ ચોરીયેં ઠામ.	કાં ૦	૧૨.
તોરણ આવી વર ઉતર્યો રે, પણ કોઈ દેવવશેણ;		
ખડ્ગતું તોરણ તુટી પડ્યું રે, મરણ ગયો વર તેણ.	કાં ૦	૧૩.
વસુદત્ત રોતો નિજ ધર ગયો રે, શ્રીપુંજ ચિંતા ન માય;		
કુળદેવી વચન કરી રે, ધનદેવ તિલક ધરાય.	કાં ૦	૧૪.
વર વહુ બેહુ શણગારીને રે, ચોરીએં ફેરા ફરાય;		
નાટકશાલ સમહોચ્છવેં રે, મંગળ ધવળ ગવાય.	કાં ૦	૧૫.
ઉભી જોવે દો નારીયો રે, છોટી કહે સુણ ભેણ;		
એ વર આપણ વર સમો રે, દીસે છે મુઝ નેણ.	કાં ૦	૧૬.
મોહોટી કહે જગ એ સમા રે, જે નર તે તુઝ કંત;		
તુલ્ય રૂપેં નર નારીયો રે, સંસારેં બહુ હુંત.	કાં ૦	૧૭.
તે શીત જપરેં પીડિયો રે, કેણી રીતે આવે આંહી;		
વાત કરંતી વેગેં વળી રે, જીએ કૈતુક પુરમાંહી.	કાં ૦	૧૮.
ધનદેવ વાસણુવન જઈ રે, ચિત ચપળ અતિરેખ;		
શ્રીમતી ચીરેં કેસર રસેં રે, લખીયો શલોક તે એક.	કાં ૦	૧૯.

તથાહિ ॥ કહસંતીકરત્નપુરં । કનમોમંડલયુતશ્રુતઃ ॥

૫૨ ધનપતિસુતધનદેવો । માવિવશાત્સુખીકૃતે મૃત ॥૧॥

નિ- / । મસહું કરી રે, આબ્યો જહાં સહકાર;		
તામ ચઢી દોય નારીયો રે, ધનદેવ પૂર્વ પ્રકાર.	કાં ૦	૨૦.
ચૂતતર ગગને ચલ્યો રે, જઈ મૂક્યો મૂળ ઠામ;		
ધનદેવ આવી સૂતો ધરે રે, તે પણ આવી ધામ.	કાં ૦	૨૧.
સૂતી દોય નિદ્રા ભરેં રે, જાગી વૈઆતેં સાથ;		
ચિંતા ઉભારેં ઊધતાં રે, કંકણ દોરા હાથ.	કાં ૦	૨૨.
દેખી નાહાની કહે બેહેનડી રે, મુઝ નવિ માન્યું વચન;		
ગુપ્ત પતિ રાત્રેં તિહાં પરણીયો રે, કંકણ હાથ પ્રચ્છન.	કાં ૦	૨૩.
જેપ જેઈ કહે તાહરેં રે, વયણ જે માનત ત્યાંહી;		

તો જલધિમાં નાંખી પરો રે, દોય રહત સુખમાંહિ.	કાં ૨૪.
મ ધરીશ બીક એ રાંકની રે, એમ કહી બાંધે પાય;	
દોરો મંત્રી નિજ હાથશું રે, ધનદેવ પોપટ થાય.	કાં ૨૫.
પંજર ધાલી તાણું દીયું રે, જપ્પ છમકારે શાક;	
ખર્જી લેઇ શુકને કહે રે, તુઝને હણી કરે પાક.	કાં ૨૬.
એમ વયણાં સુણી ધ્રૂજતો રે, રોતાં નિગમે કાળ;	
હવે શ્રીપુંજ ગવેષતો રે, ન જડી જમાઇ ભાળ.	કાં ૨૭.
શ્રીમતી આંસુ ચીરેં લુહે રે, વાંચી અક્ષર તામ;	
ચિંતા તન્ને કહે તાતને રે, ગયો હસંતી ગામ.	કાં ૨૮.
વાંચી સ્તોત્રને શેઠને રે, ભાંગ્યો ચિત્તકલેશ;	
સાગરદત્ત વાણિજ તદા રે, જાપ હસંતી નિવેશ.	કાં ૨૯.
હાર દેઇ એક રતનનો રે, વાત સુણાવી તાસ;	
જઇ જમાઇને આપીને રે, તેડી લાવો અમ પાસ.	કાં ૩૦.
શેઠ સાગરદત્ત નાવેં ચઢ્યો રે, ગયો હસંતી ગામ;	
હાર દિયો દોય નારીને રે, શેઠ દીઠા ન તામ.	કાં ૩૧.
પૂછે થકે બેહુ નારી કહે રે, શેઠ ગયા પરદેશ;	
આરોપ્યાર તિહાં આવશે રે, ધરશે ન ચિત્ત કલેશ.	કાં ૩૨.
પણુ અમને એમ કહી ગયા રે, રત્નપુરીથી કોય;	
આવે તો શુક આપજો રે, શ્રીમતી બેલન જોય.	કાં ૩૩.
સાંભળી પંજર લેઇ ચલે રે, દેવે શ્રીમતી હાથ;	
વાત સુણી શુક હુલસાવતી રે, જાણે મળીયો નાથ.	કાં ૩૪.
એક દિન દોરો દેખી કરી રે, બંધન છોડે તામ;	
વિસ્મય પામ્યા સાજન સહુ રે, ધનદેવ પ્રગટ્યો જામ.	કાં ૩૫.
સસરો રાખે અન્ય મંદિરેં રે, દંપતી સુખ વિલસંત;	
દિન કેતે તાત મરણુ ગયો રે, શ્રીમતી તામ વદંત.	કાં ૩૬.
સસરા નામેં ઓળખાવતાં રે, તુમ ગુણવંતને લોક;	
અમ સંસારા ધર જઇ રહું રે, તો મુઝ થાય અશોક.	કાં ૩૭.
કહે ધનદેવ સુણજો પ્રિયા રે, ભાણના છમકાર;	

હજીય લગે નવિ વિસરેરે, સાઁ કહે કેમ છમકાર.	કાં	૩૮.
કંતમુખેં સવિ સાંભળી રે, હસીય કહે સા નાર;		
પૂર્વપ્રિયા મુજ આગળે રે, રાંક તણે અવતાર.	કાં	૩૯.
શ્રીમતી આગ્રહેં આહાળેં ચઢી રે, ઉતરીયા નિજ ગામ;		
સન્મુખ સજ્જન આછવેં રે, આવી વસ્યા નિજ ધામ.	કાં	૪૦.
દોય જણી મન ચિંતવે રે, વિસરિયો છમકાર;		
વળી આગ્રો રસ આખવા રે, નવલ વહભરતાર.	કાં	૪૧.
આસન મંત્રો ખેસારીને રે, પગ ધાવે લધુ નાર;		
જ્યેષ્ઠ મંત્રી જળ છાંટતી રે, આંગણે ફરતે બાર.	કાં	૪૨.
તે જળપૂર નાંસા લગેં રે, જળ ડૂબ્યો ધનદેવ;		
શ્રીમતી તામ મંત્રેં કરી રે, શોષી લીએ તતખેવ.	કાં	૪૩.
શ્રીમતી પાયેં પડી બેહુ જણી રે, શેઠ જીવે થઈ થીર;		
ચોથે ખંડેં દશમી બહી રે, ઢાળ કહે શુભવીર.	કાં	૪૪.

દોહરા.

તે દેખી વિસ્મય લહી, એકી ચિંતે ચિત્ત;		
ભયરણુમાંથી ઉગર્યો, તો વળી આગળ બીત.		૧.
દૈવદશાથી શ્રીમતી, જો કોપી કોષ વાર;		
ત્રિહું નારી વિણ ત્રિભુવને, નહીં કોષ રાખણહાર.		૨.
નવિ રહેવું મુઝનેં ધટે, એક દિન જીવિત હાણ;		
ભયસ્થાનક તે વરજવું, ખોલે ચતુર સુજાણ.		૩.
એમ ચિંતી પુર બારણેં, નાહો તે તતખેવ;		
જિન વંદી તુમનેં મળી, આ બેઠો ધનદેવ.		૪.
મુનિ કહે એણે અવસર અમેં, તેણે વન વસિયા રાત;		
ભયવૈરાગેં પૂરિયા, આવી નમી કહે વાત.		૫.
અમ ઉપદેશ સુણી કરી, બેહુ જણેં દિક્ષા લીધ;		
વિચરતાં ઇહાં આવિયા, દૂરેં ભય સવિ કીધ.		૬.
તે નિસુણી ધમ્મિલ કહે, દિયો દિક્ષા મુજ આજ;		
ભોગ કરમ ફળ તુઝ ધણું, નહીં પ્રત કહે મુનિરાજ.		૭.
તવ મુનિ વંદી ઉડીયો, જળ થયો પચ્છિમ જામ;		
પુરમાં રાજપથેં ગયો, તિહાં દીદું સુરધામ.		૮.

ઢાળ ૧૧ મી.

(કોઈ લો પવંત ધૂંધલો રે લો—એ દેશી.)

- રાજમારગ પાસે લલો રે લો, દીઠો નાગવિહાર રે; ચતુર નર૦
 ધૂપધટા ગગને ચલી રે લો, દીપકમાળ હજાર રે. ચતુર નર૦ ૧.
 પુણ્ય કરો જગ પ્રાણિયા રે લો, કારણ પંચમાં સિદ્ધ રે; ચ૦
 મન ગમતા મેળા મળે રે લો, ધમ્મિલ જોમ ફળ લીધં રે. ચ૦ પુણ્ય૦ ૨.
 વિસ્મિત નયને વિલોકિને રે લો, પિહિત અર્ધ કપાટ રે; ચ૦
 દાર ઉઘાડી મંદિરે રે લો, પેઠો તણ્ય ઉચાટ રે. ચ૦ પુ૦ ૩.
 નાગદેવ જોઈ નમી રે લો, કરતો ખડુલ વિચાર રે; ચ૦
 તેણે સમે પૂજાપોં ગ્રહી રે લો, સુંદર સખી પરિવાર રે. ચ૦ પુ૦ ૪.
 જોવન વય જસ જગતી રે લો, લાગતે અંગે કામ રે; ચ૦
 દોય પ્રિયાથી ઉભગ્યો રે લો, વસિયો લહી વર ઠામ રે. ચ૦ પુ૦ ૫.
 રૂપે જયંતા તાવિખી રે લો, આવી કુમારી એક રે; ચ૦
 ધાત ચરણ કર મુખ જળે રે લો, પેડી ચૈલ વિવેક રે. ચ૦ પુ૦ ૬.
 નાગદેવ પૂજ કરી રે લો, કહે થાઓ નાથ પ્રસન્ન રે; ચ૦
 નાગ ભણે વસ તુઝ હજો રે લો, વંછિત વર કયપુત્ર રે. ચ૦ પુ૦ ૭.
 સાંભળી ઉડી સસંભમે રે લો, દીઠો તામ કુમાર રે; ચ૦
 રૂપે રંગાણી ચેતના રે લો, કામદેવ અવતાર રે. ચ૦ પુ૦ ૮.
 તેણે પણ દીડી દિલભરે રે લો, નવજોખન વનશાળ રે; ચ૦
 નૌતન તુંગ પયોધરા રે લો, અધર અરણ્ય પરવાળ રે. ચ૦ પુ૦ ૯.
 નીલ કમળદળ લોચના રે લો, શશિ મુખ સુરભિ વાસ રે; ચ૦
 જસ કળા ચોસઠ લહી રે લો, વિયતિ વિધુ અભ્યાસ રે. ચ૦ પુ૦ ૧૦.
 ફૂલ ખરે મુખ બોલતાં રે લો, પૂછતી કુંવરને તેહ રે; ચ૦
 કુશાગ્રપુરથી આવિયા રે લો, ધમ્મિલ કહે તુમ નેહ રે. ચ૦ પુ૦ ૧૧.
 સાંભળી સા વિસ્મય લહી રે લો, અધોમુખ જોતી જય રે; ચ૦
 લજવાણી વામ પગતણે રે લો, અંગેહૂ ભૂમિ ખણાય રે. ચ૦ પુ૦ ૧૨.
 ધમ્મિલ કહે સુણ સુંદરી રે લો, તું કોણ કિમ ઇહાં આય રે; ચ૦
 મધુર વયણ નેહે ભરી રે લો, થોય નિપુણ ઉચ્ચરાય રે. ચ૦ પુ૦ ૧૩.
 સૌર્યેશ નાગવસુ ઇહાં રે લો, નાગસેનાનો કંત રે; ચ૦

નાગદેવ ભક્તિ થયો રે લો, નાગદત્ત સુત મંત રે. ચં પું ૧૪.
 પશુ ઇચ્છા તે ઉપરે રે લો, નંદની ચંદની રાત રે; ચં
 ઈંદ્રમહોચ્છવ પૂર્ણિમા રે લો, વંછે જેમ મણુ જાત રે. ચં પું ૧૫.
 નાગદેવ સેવાયકી રે લો, પુત્રી હુમ્મ ગુણધામ રે; ચં
 થાપે હર્ષ મહોચ્છવે રે લો, નાગદત્તા મુઝ નામ રે. ચં પું ૧૬.
 જ્ઞેયન વય જનકાદિકે રે લો, વરની ચિંતા થાય રે; ચં
 સાચી સોવનમુદ્રિકા રે લો, કાચ તિહાં ન જડાય રે. ચં પું ૧૭.
 ગુણુ લક્ષણુ જ્ઞેયા વિનાં રે લો, ભુચ્છ મળે ભરતાર રે; ચં
 જાએ જન્મારો ઝુરતાં રે લો, અખળાનો અવતાર રે. ચં પું ૧૮.
 તેણું કારણુ સેવા કરે રે લો, નાગદેવની નિત રે; ચં
 કર જોડી કરે વિનતિ રે લો, ઇચ્છા વર ધરી ચિત રે. ચં પું ૧૯.
 વંછાં આજ પૂરણુ કરી રે લો, દેવેં ચંપય હજૂર રે; ચં
 મુઝ ભાગેં તુમેં આવિયા રે લો, દીઠા ગુણુ ભરપૂર રે. ચં પું ૨૦.
 સુખ ભર જોસો ઇહાં કને રે લો, જોમ કહી આલી તેહ રે; ચં
 પૂર્ણુ મનોરથ વારતા રે લો, માયને કહે જઈ ગેહ રે. ચં પું ૨૧.
 સજ્જન વર્ગ સર્વિ હરખિયો રે લો, નાગદેવ ધર જાત રે; ચં
 ધર તેડી સમહોચ્છવે રે લો, લીધું લગન તે રાત રે. ચં પું ૨૨.
 ચોરીએ ફેરા ફેરવી રે લો, દીધું કન્યાદાન રે; ચં
 વામ ભુવન સુખમેં વસે રે લો, શેઠ માન સન્માન રે. ચં પું ૨૩.
 ચોથેં ખડેં પૂરણુ થઈ રે લો, એ અગીયારમી ઢાળ રે; ચં
 સ્ત્રી શુભવીર કુંવર ઇહાં રે લો, ભોગવે ભોગ વિશાળ રે. ચં પું ૨૪.

દોહરા.

જોણું અવસર તે નગરનો, નામ કપિલ ભૂપાળ;

તસ કુમરી કપિલા સતી, જ્ઞેવન રૂપ રસાળ.

૧.

નાગદત્તાશુ તેહને, વરતે છે સખિભાવ;

ધર્મિલ વરીયો સાંભળી, કરતી ચિત ખનાવ.

૨.

સખીયેં વર્યો વર, માહરે વરવો એ નિરધાર;

સહિયર પ્રેમ સદા રહે, ભારંડ પંખી સમાર.

૩.

એમ ચિંતી કહે રાયને, મુઝ ઇચ્છાવર હેત;

મંડપ રચિએ સ્વયંવરા, રાજકુંવર સંકેત. ૪.

એમ નિસુણી તતક્ષણ ક્રિયો, મંડપ સોવન થંભ;
થંભ થંભ મણિ પૂતળી, કરતી નાટારંભ. ૫.

મંચક અતિ મંચક તણી, બાંધી શ્રેણી વિશાળ;
જેમ જેસી બહુલા જુએ, તવ રસ નાટકશાળ. ૬.

ઠાળ ૧૨ મી.

(ભરતને પાટે ભૂપતિ રે, સિદ્ધિ વર્ધા એણે ઠાય, સલ્લણ—એ દેશી.)

ફૂત ઠવી નૃપ તેડિયા રે, આવ્યા ક્ષત્રિ કુમાર; સલ્લણ,
ઊતરીઆ ચંપાવને રે, સૈન્ય સુભટ વિસ્તાર. સં ૧.

પુણ્ય ઉદય આણી લહે રે, વંછિત સકળ સમૃદ્ધિ; સં

પુણ્ય વિઠ્ઠણા ઝૂરતા રે, દેખી પરતી ઝડકિ. સં પુણ્ય ૨.

મંત્રી શેઠ સાર્યવાહના રે, મળીયા પુત્ર અનેક; સં

અશન વસન નૃપ તૃણજળે રે, સાચવે સકળ વિવેક. સં પુ ૩.

નયરે પડહ વળવતા રે, ઇભ્ય શેઠ સાર્યેશ; સં

નંદન સાથ સ્વયંવરે રે, આવજે ધરી શુભ વેશ. મં પુ ૪.

મંડપે મળીયા તે સવે રે, જેઠા જેસણુ ઠાય; સં

નંદનવનમે દેવતા રે, મળીયા મોજ સવાય. સં પુ ૫.

ધર્મિભલ પણુ આવી તિહાં રે, રાજકુંવરની પાસ; સં

માન લહી જીવરાજતું રે, જેઠા મન ઉદ્ધાસ. સં પુ ૬.

રાય કપિલની આગળે રે, ગાયન ગાવે ગીત; સં

વર વધૂને નાટકે રે, રાગ રંગ રસ રીત. સં પુ ૭.

એણે અવસર નૃપનંદની રે, ચંદન સહિ પરિવાર; સં

જેસી સુખાસન પાલખી રે, શોળ ધરી શણુગાર. મં પુ ૮.

ઉતરી અબ્રથી ઊજળી રે, વિજળી જ્યું ઝળકાર; સં

વરમાળા કરમાં ધરી રે, પંખા સખી કર ધાર. સં પુ ૯.

સમકાળે કુમરી સુખે રે, નયણે જીએ નર દક્ષ; સં

ધનુર્વેદ બાણાવળી રે, સાંધે જેમ દગલક્ષ. સં પુ ૧૦.

પણુ કુમરી ચિત્ત વેધીયું રે, નાગદત્તા ભરતાર; સં

વસ્તુ જગત મધુરી ઘણી રે, પણ ચિત્ત રચિએ પ્યાર. સં પુ ૧૧.

નયન કટાક્ષે બેહુ જણાં રે, વેધાણાં તેણે ઠાય; સં
 વેધકતા લહે વેધકી રે, ધાયલ જણે ધાય. સં પું ૧૨.
 હવે પ્રતિહારી વર્ણવે રે, સાંભળ રાજકુમાર; સં
 પૂરવ દેશનો રાજ્યો રે, નયરી વાણારસિ સાર. સં પું ૧૩.
 નામે મૃગજન એહ છે રે, સૈન્ય ઝલ્લિ બહુ ગેહ; સં
 પરણી પ્રિયા છે પાંચશે રે, સુંદર લક્ષણ દેહ. સં પું ૧૪.
 કુમરી કહે કાંતા ધણી રે, નહીં સુખીયો ચલી અગ્ર; સં
 વંગ કલિંગ તણો ધણી રે, જસ ધર ઝલ્લિ સમગ્ર. સં પું ૧૫.
 જયસિંહ નૃપ નેપાળનો રે, કસ્તૂરી જસ દેશ; સં
 એમ મંત્રીસર શેઠને રે, વરણવિયા સવિશેષ. સં પું ૧૬.
 તે સવિ હેળવિયા તેણે રે, વય રૂપ દેશના દોષ; સં
 વર્ણવતાં દિલ્લ હીંસતું રે, હેળવતા મન રોષ. સં પું ૧૭.
 વળી પ્રતિહારી બોલતી રે, એ નર ગુણ ભંડાર; સં
 ભાગ્ય કળા રૂપે વડો રે, મુઝ સખીનો ભરતાર. સં પું ૧૮.
 મન ગમતું વેદે કહ્યું રે, જાણી હવે વરમાળ; સં
 વ્યંતર દેવી દેવતા રે, ઘણિ કુસુમ ઉજમાળ. સં પું ૧૯.
 તે દેખી નૃપ દોષિયાં રે, ઉઠ્યા ખર્જ ધરી હાથ; સં
 એક શૂંગ ખડ્ગી પરે રે, થંભે દેવ સહ સાથ. સં પું ૨૦.
 કપિલરાય વચને કરી રે, છોડે ધર્મિભક્ત ત્યાંહિ; સં
 અંગળ વાળાં વાળતાં રે, સગળન વર્ગ ઉચ્છાદી. સં પું ૨૧.
 ધર તેડી સમહોચ્છવે રે, પરણાવે ધરી હેત; સં
 હય ગય રથ ભટ લપણાં રે, ગામ ધણા વર દેત. સં પું ૨૨.
 ઝોથે ખડે એણી પેરે રે, બોલી બારમી ઢાળ; સં
 શ્રી-શુભવીર કુંવર તણું રે, પસર્યું પુણ્ય વિશાળ. સં પું ૨૩.

દોહરા.

નાગદત્તાને નિજ ધરે, તેડે નૃપ સસનેહ;
 ધર્મિભક્ત હર્ષ જમણુ જમે, નરપતિ સસરા ગેહ.
 નવ પરણીત બેહુ તારીશું, વિલસે એમ અંપાર;
 પણ વિમળા રાગે જડી, વિસરતી ન લગાર.

- સાતમી એ અહદત ગયો, કુરમતિ કુરમતીકાર;
 છટ્ટીયે કુરમતી રાગથું, અહદત વચન ઉચ્ચાર. ૩.
 પૂર્વે પ્રિયા કનકાવતી, વસુદેવને પરણાય;
 નર દુર્ગંધને અવગણી, ધનદ ધહાં ઉતરાય. ૪.
 બાવીશ કોડાકોડી ને, પંચાશી લખ કોડ;
 કોડી સહસ ધગસતરી, અભિમય અડવિસ કોડ. ૫.
 સગ વન લખ અઉદશ સહસ, દોસય અસીધ નાર;
 એક ભવે પટ્ટરાણીયો, હોયે હરી અવતાર. ૬.
 એક રીસાવે તેહમાં, શક મનાવા જાય;
 તેહ મનાયે સુખ ગણે, દુર્જય રાગ કહાય. ૭.
 વિમળા પણુ રાગે નડી, પડી વિરહાનળ કુંડ;
 કંત વિછોહી નારીને, જગતમે દુખ બ્રમંડ. ૮.

ઢાળ ૧૩ મી.

- (ગજરામાં૩૭ ચાલ્યા ચાકરી રે, અમને શી શી ભલામણુ દેશ-એ દેશી.)
 અતુર અલ્યો ચિંતા ભરે રે, રહી વિમળા કમળા પાસ;
 મહિલામતિ પગપાનીએ રે, જે ચોસઠ કળા નિવાસ રે,
 જે ચોસઠ કળા નિવાસ. ૧-
 અથમ વિચારણા ના કરે રે, કરે સહસા કર્મ કઠોર;
 પતિ સુત સહસા મારીને રે, પછે રોતી કરતી બકોર રે. પછે રોતી ૨.
 દોય દિવસ વીતી ગયા રે, પણુ નાથ ન આવ્યો જાસ;
 વિમળસેના કહે માયને રે, માડી મેં કર્યું વીરૂં કામ રે. માડી ૩.
 રસભર રમણુને રીસવ્યો રે, ગયો કોણુ જાણુ કોણુ ઠામ;
 માય કહે ધણી માનિતી રે, કરે ઉઝડ પારે ગામ રે. કરે ૪.
 ઉછાંછલપ તાહરે રે, સહે સાયર એ ગંભીર;
 વાયુવેલ વધે વારિધિ રે, પણુ પાછાં વળે છે નીર રે. પણુ ૫.
 તેમ તુજ પિયુ ધર આવશે રે, મત કર તું કલેશ લગાર;
 એમ દિન કેતા વહી ગયા રે, પણુ નાવ્યો ધમ્મિલ ધરઆર રે. પણુ ૬.
 એદ ભરે દિન કાઢતી રે, સતી વિમળસેના ગધ ગેહ;
 સરસુ આહારને છંડતી રે, તેણે શોષા નિબ દેહ રે. તેણે ૭-
 નવિ વિકસે વન વેલડી રે, જળ સિંચ્યા વિના સંકાય;

ધારાધર વિના જોમ; ધરા રે, તપતી વળી વિશ્વ તપાય રે.	તપતી૦ ૧૦.
તેમ નિજ સેવક પરિજના રે; નિજ સ્વામિનીનું દુઃખ દેખ;	કરે૦ ૯.
થઈ આશીયાળા આકરી રે, કરે તન મન વચન વિશેષ રે.	કરે૦ ૯.
માત પિતાં સુત બાંધવા રે, હોઈ સાસુ સસરા તણુંદ;	નવિ૦ ૧૦.
પણ પ્રમદા પ્રીતમ વિના રે, નવિ અંતર ચિત આણુંદ રે.	નવિ૦ ૧૦.
દંત વિના દંતી નિશ્ચો રે, જોવી અંદ વિહૃણી રાત;	જળ૦ ૧૧.
શસ્ત્ર વિના શર રાંકડો રે, જળે વિણુ સરોવર નવિ બાતરે.	જળ૦ ૧૧.
જીવ વિના કાયા કશી રે, સુત વિણુ સુકુલી ધનવંત;	મુનિ૦ ૧૨.
મુખશોભા અક્ષુ વિના રે, મુનિ દ્વિજ વિણુ વિદ્યાવંત રે.	મુનિ૦ ૧૨.
નર વિણુ નારી એકલી રે, તેમ શોભે નહીં જગ કાય;	ચિતા૦ ૧૩.
કંઠ વિછોહી કામની રે, ચિંતાનળ બળતી જોય રે.	ચિતા૦ ૧૩.
અંદ કિરણુ અમૃત ઝરે રે, પણ વિરહિણી તપન પ્રમાણ;	તે તો૦ ૧૪.
મંદ શીતળ વાયુ વહે રે, તે તો લાગે વજ્ર સમાન રે.	તે તો૦ ૧૪.
ફૂલશ્યા કંટક સમી રે, ફૂલમાળા વ્યાલ નિખેપ;	અગ્નિ૦ ૧૫.
રાત્રિ કલ્પ શતશી ગમે રે, અગ્નિકણુ અંદન લેપ રે.	અગ્નિ૦ ૧૫.
ભારભૂત કાયા વહે રે, જોમ રાયે ઝાલી વેઠ;	પણ૦ ૧૬.
દુઃખ અનેક પ્રકારનાં રે, પણ વિરહિણી નારી હેઠ રે.	પણ૦ ૧૬.
વિમળસેના થઈ દુર્બળી રે, નિજ વાલ્હુમ કેરે વિજેગ;	થયો૦ ૧૭.
વેદ ન જાણે નાડીમાં રે, થયો મોહ મહા ક્ષય રોગ રે.	થયો૦ ૧૭.
તેણે સમે વરદોડે ચઢ્યો રે, પગ માંડયા આચ્છવ થાય;	પગે૦ ૧૮.
દોય વદ દોય બાળૂયે રે, પગે હિંડતો ધર્મિભલ જાય રે.	પગે૦ ૧૮.
બહુ ઠકુરાઈએ પરવર્ચો રે, ગીત ગાન ને નૃત્ય વિલાસ;	આવ્યા૦ ૧૯.
લાખ લોક જોવા મળ્યા રે, આવ્યા વિમળસેના ધર પાસ રે.	આવ્યા૦ ૧૯.
રાય ખેટી ડોણુ પરણીયો રે, જોવા વિમળા સેવક આય;	કહે૦ ૨૦.
ધર્મિભલ દેખી હરખીયા રે, કહે ઠકુરાણીને જાય રે.	કહે૦ ૨૦.
સ્વામિની અમ સ્વામી થયો રે, નૃપજનમાતા આ જાય;	ધર્મશ૦ ૨૧.
સાંબળી વિમળા તતક્ષણે રે, ધવશ રોષ ભરાય રે.	ધર્મશ૦ ૨૧.
માતાયે સમઝાવી ચકી રે, કરી સ્નાન ધરી શણુગાર;	લેઈ૦ ૨૨.
સોવન કળશ તે જળ ભરી રે, લેઈ પૂજાપો નિકળી બારે રે.	લેઈ૦ ૨૨.

કુંતીલ ચલે' રથ આગળે રે, પૂઠે' હીક પગ માંડા થાય;
 વિમળા દીપે પ્રદક્ષિણા રે, કુંસુમે' કરી કંત વધાય રે. કુંસુમે' ૨૩.
 પૂળપો પગ આગળે' રે, ધરી કમળા કહે સુણ વચ્ચ;
 સ્ત્રી સતીને' પતિ દેવ છે રે, તેણે' પૂળ કરે' એ અચ્ચ રે. તેણે' ૨૪.
 તવ કુંવરે' વિમળા તણો રે, હરખે' ગ્રહી જમણો હાથ;
 કહે તુમ એજા અમ કુળી રે, સુણ દોય વધૂની નાથ રે. સુણ ૨૫.
 નાગદત્તા કપિલા તદા રે, વિમળાને પડતી પાય;
 કુંવર કુંતીલ રથમાં ડવે રે, નિજ હાથે દેત વડાય રે. નિજ ૨૬.
 પગ હિંડણુ કરી શેહેરમાં રે, પછે' પોહોતા રાયને' ગેહ;
 વિમળા રથ ચક્રી ઉતરી રે, જઈ પ્રણમે ભૂપને તેહ રે. જઈ ૨૭.
 સા દેખી નૃપ હરખીયો રે, કરી ખેટી દીપે શિરપાવ;
 ચાર ગામ લખ ચારનાં રે, કપિલાથી અધિક બનાવ રે. કપિલાથી ૨૮.
 વિમળા સુખાસન ખેસીને' રે, ગઈ નિજ ઘર કમળાની પાસ;
 વાસ ભુવન શણગારતી રે, અતિ પામી ચિત્ત ઉદાસ રે. અતિ ૨૯.
 કુંવર વિસર્જે ભૂપતિ રે, દિન દોય પછે' નિજ ગેહ;
 પોખી લીએ વિમળા ધરે રે, તિહુ જણુને ધરી સનેહ રે. તિહુ ૩૦.
 વિમળા સાથે' પ્રેમશુ' રે, સુખ વિલસે સ્વર્ગ સમાન;
 કોઈ દિન જળક્રીડા કરે રે, વળી સુખમાં રમે' ઉદાન રે. વળી ૩૧.
 દાળ કહી એ તેરમી રે, રમી હૃદય જાકે ગુણવંત;
 અંડ અતુર્થ પૂરણ હુએ રે, શુભતીર કહે સુણો સંત રે. શુભ ૩૨.

ચોપાઈ.

અંડે' ખંડે' મધુરતા ધણી, ધમ્મિલ રાય ચરિત્રે' લણી;
 એ વાણીથી લઘુતા લઈ, સુધા' મધુરતા સ્વર્ગે ગઈ. સુધા ૩૩.

इति श्रीमत्तपोगच्छाधिराजभट्टारक श्री विजयसिंह सूरेश्वर
 संतानीयसंविज्ञपक्षी पंडित श्री क्षमाविजयगणिशिष्य पंडित श्री यशो-
 विजयगणिशिष्य पंडित श्री शुभविजयगणिशिष्य पंडित श्री वीर-
 विजयगणिविरचिते श्री धम्मिल्लचरित्रे प्राकृतप्रबंधे उभयस्त्रीपाणी-
 ग्रहणकृते पुण्योदयवर्धनोनामअतुर्थखंडः समाप्तः ॥

પંચમ ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

ચોથો ખંડ અખંડ રસ, પૂર્ણ હુઆ સુખમાણ;
 પંચમ ખંડ કહું હવે, સુણાને રસિક સુખાણ. ૧.
 આગે આગે રસ ધણો, કથા સુણતાં થાય;
 ધર્મિભક્ત ચરિત ઉત્તર કથા, હવે વિસ્તાર કહાય. ૨.
 એક દિન રાજ કચેરીયે, ધર્મિભક્ત બેઠો જામ;
 કોઈક પૈરી નૃપતિએ, અથ ભેટ કરી તામ. ૩.
 તેજ ઝંગતો જસ તતુ, સુંદર ઉજ્જલ વાન;
 કર્ણ ઉદર કટિ લઘુવરા, પગ નળી વજ્ર સર્માન. ૪.
 રામ અદ્ય લઘુ દેહડી, પાસાં પીઠ સુધાટ;
 રાત દિવસ ઉભો રહે, સાર્ધ ચરણ જમ નાટ. ૫.
 કેસરવરણી કેસરા, પવનવેગ જિતમન;
 ક્ષણ લક્ષિત અંગ છે, શોભિત અથ રેતન. ૬.
 શિર વલગી વલગા ધરી, આમર ચાર પ્રયાન;
 ધર્મિભક્ત નૃપ જાણે ચઢ્યો, તુરંગ દમન વિજાન. ૭.

ઠાળા ૧ લી.

(કુંવર ગમારો નજરે દેખતાં જી-એ દેશી).

ચતુર કુંવર તુરંગે ચઢ્યો જી, સાથે ધણા અસ્વાર રે;
 નીકળીઓ નગરી થકી જી, બાહર વેગ વિચાર રે. ચતુર ૧.
 વક્ર તુરંગ વેગે વહ્યો જી, ન રહ્યો હાથ લગાર રે;
 સૈન્ય સુઝદ રહ્યા વેગળા જી, અષ્ટ કંત પંચમ ધાર રે. ચતુર ૨.
 વિખમ સમી પણ ભૂમિકા જી, આલંબી ક્ષણ-વાર રે;
 ખેંચી લગામને ચાકીયો જી, પોહોતો અટવી મઝાર રે. ચતુર ૩.
 કનકવાલુકા નદીતટે જી, ધર્મિભક્તે છંડી લગામ રે;
 ચાર પગેં તિહાં ચિર ચઢ જી, ઉભો તુરંગ તેણી વાર રે. ચતુર ૪.
 અથ તરતજે મૂકીયો જી, છોડી તંગ તે ઠાણ રે;

વસ્ત્ર ને શસ્ત્ર ગ્રહી કરી જી, પરમેષ્ઠી સુહાણુ રે. ચતુરં ૫.
 નથ ઉપકંઠ દાહિણુ દીશે જી, દેખતો કૌતક રંગ રે;
 વૃક્ષ ધટા વન વેલડી જી, ભેદે ને કિરણ પતંગ રે. ચતુરં ૬.
 એક તરડાળે ઝૂલતી જી, લાંખી વર તરવાર રે;
 હેમ મૂઠ રતને જડી જી, મણિધર મેનાકાર રે. ચતુરં ૭.
 ખેચર ખર્જુ વિસારીને જી, નિજ ઘેર ચલીયો હોય રે;
 ચિંતી કુંવર વન જોવતો જી, દીઠો નહીં નર કોય રે. ચતુરં ૮.
 આવી ખર્જુ લેછ દેખતો જી, ચક્રિ ખર્જુ અતુહાર રે;
 મેન રહિત કરી અગમગે જી, ઉજ્જવલ તલ તેલ ધાર રે. ચતુરં ૯.
 અલસિ કુસુમ સમ જસ પ્રભા જી, વિજળી નયું દૂર પેખ રે;
 દેખી અચંભો પામીયો જી, લહિ અસિરત્ન વિશેષ રે. ચતુરં ૧૦.
 જોવા પરીક્ષા તિહાં ગયો જી, બદ્ધ કુટિલ વંશ યૂગ રે;
 ગુહ્ય વિટાણું પરસ્પરે જી, સાડી વંશ ધણુ મૂળ રે. ચતુરં ૧૧.
 વૈશાખ ઠાણુ કુંવર રહી જી, તે છેદ્યા સમકાળ રે;
 વિરમય પામી ખર્જુ જી, દીઠું રૂધિર તલ ધાર રે. ચતુરં ૧૨.
 વંશજળ ઝરી જોવતો જી, ધૂપકુંડ ધુમપુર રે;
 નર કર જપમાળા રહી જી, કુંડળ શિર પડયું દૂર રે. ચતુરં ૧૩.
 રૂધિર ઝરતું દખીને જી, પશ્ચાત્તાપ કરંત રે;
 વિષુ અપરાધી મેં હણ્યો જી, સાધક વિદ્યા મંત રે. ચતુરં ૧૪.
 નિંદન નિજ કરતો ગયો જી, નંદન વન સમશાળ રે;
 શીતળ જળ વાઘ્યે ખડી જી, કુંભર વળગી તરડાળ રે. ચતુરં ૧૫.
 દેખી કુંવર મન ચિંતવે જી, સુંદર વન રખવાળ રે;
 કિન્નર દેવી વ્યંતરી જી, અવર ન નરની બાળ રે. ચતુરં ૧૬.
 અથવા જોવા ઉતરી જી, વિદ્યાધરી સુકુમાલ રે;
 કાંતિવદન વિધુ સારસી જી, અધર અરણ્ય પરવાલ રે. ચતુરં ૧૭.
 કિંવા કનકવાલુકા નદી જી, જળદેવી અધિષ્ઠાય રે;
 વાવડી નાહીને નીકળી જી, કનકસમી જસ કાય રે. ચતુરં ૧૮.
 ચિંતવતો ધીરજ ધરી જી, આવીયો તેહની પાસ રે;

દેખી કુંવરી મુખ મોહી રહી જી, અંતરે પ્રેમવિલાસ રે. ચતુરં ૧૯.
ચિતે કુંભરી ચિત ચૌરીને જી, પર નરે સતી મન બંડ રે;
રાજકુંવર ભૂતો પડ્યો જી, આંખો એણે વન ખંડ રે. ચતુરં ૨૦.
ન ધટે મુઝ મુખ પૂંછવું જી, પૂંછ્યાનો ઉતર દેશ રે;
ગુણિ જન પૂંછ્યે બોલતાં જી, નહીં સતી દુખણુ લેશ રે. ચતુરં ૨૧.
મૌનપણું ધરી સા રહી જી, ભૂતળ નયણુ ઠરાય રે;
તવ કુંવર મુખ આંચરે જી, મધુર વયણુ સુખદાય રે. ચતુરં ૨૨.
ધર્મિલ કુંવરના રાસનો જી, પંચમ ખંડ રસાળ રે;
શ્રી શુભચરિ શી કહી જી, તેહની પેહેલી ઢાળ રે. ચતુરં ૨૩.

ઢાહરા.

ધર્મિલ કહે સુણ સુંદરી, તું ઉત્તમ કોણુ જાત;
કિહાં રહેવું સુકળાનિધિ, કોણુ તુમ માત ને તાત. ૧.
શેં કારણુ આ નષ્ટતટે, વન તરકુંજ નિવેસ;
નિર્ભય વિચરે એકલી, જોયન બાળે વેશ. ૨.
મેં તુઝને વનદેવતા, જાણી આંખો પાસ;
પગ ભૂમિ જળેલોચને, મણુઅ જાતિ વિશ્વાસ. ૩.
તવ વળતું કુંભરી કહે, સુણ ઉત્તમ ગુણવંત;
મૂળ થકી માંડી કહું, સધળો મુઝ વિરતંત. ૪.

ઢાળ ૨ જી.

(સાહિબા મોતિડો હમારો—એ દેશી).

બોલે મીઠા બોલી એણી નયણી, વૈતાળ્યે છે દક્ષિણુ એણી;
શંખપુરી નૃપપુરી સાન દો, તાપ શીતળતાએ રવિ ચંદો;
સાહિબાં સુણ વાતરસાળી, મંદિરે મળિયો લટકાળી, સાહેલીની ટોળી. એ આંકણી. ૧..
જાણી જાણી કામપતાકા, કામદેવ મંદિરની પતાકા;
કામોન્મત્ત તદંગજ નામે, કામોન્મત્ત સદા પરિણામે. સાહિબાં ૨.
નામે વિદ્યુન્મતી વિદ્યુલતા છે, દોય સુતા ગુણુ ગુણની લતા છે;
વંચણુ વંદતાં પુલ ખરંતાં, લોચન જેહનાં અમીય ઝરંતાં. સાહિબાં ૩..
નિકટ કનક ગિરિશિખર વિહાર, આંખ્યા ધર્મદોષણુ આણુગાર;

વસ્ત્ર ને શસ્ત્ર ગ્રહી કરી જી, પરમેષ્ઠી સુહાસુ રે. ચતુરં ૫.
 નય ઉપકંઠ દાહિણુ દીશે જી, દેખતો કૌતક રંગ રે;
 વૃક્ષ ધટા વન વેલડી જી, ભેદે ને કિરણ પતંગ રે. ચતુરં ૬.
 એક તરડાળે ઝૂલતી જી, લખી વર તરવાર રે;
 હેમ મૂઠ રતને જડી જી, મણિધર મેનાકાર રે. ચતુરં ૭.
 ખેચર ખર્જી વિસારીને જી, નિજ ઘેર ચલીયો હોય રે;
 ચિંતી કુંવર વન જોવતો જી, દીઠો નહીં નર કોય રે. ચતુરં ૮.
 આવી ખર્જી લેછ દેખતો જી, ચક્રિ ખર્જી અનુહાર રે;
 મેન રહિત કરી અગમગે જી, ઉગ્ગજ તલ તેલ ધાર રે. ચતુરં ૯.
 અલસિ કુસુમ સમ જસ પ્રભા જી, વિજળી નયું દૂર પેખ રે;
 દેખી અચભો પામીયો જી, લહિ અસિરતન વિશેષ રે. ચતુરં ૧૦.
 જોવા પરીક્ષા તિહાં ગયો જી, બદ્ધ કુટિલ વંશ ચૂળ રે;
 ગુહ્ય વિટાણું પરસ્પરે જી, સાડી વંશ ધણુ મૂળ રે. ચતુરં ૧૧.
 વૈશાખ ઠાણુ કુંવર રહી જી, તે છેઘા સમકાળ રે;
 વિસ્મય પામી ખર્જી જુએ જી, દીહું રૂધિર તસ ધાર રે. ચતુરં ૧૨.
 વંશજળ ફરી જોવતો જી, ધૂપકુંડ ધુમપુર રે;
 નર કરે જપમાળા રહી જી, કુંડળ શિર પડ્યું દૂર રે. ચતુરં ૧૩.
 રૂધિર ઝરવું દેખીને જી, પશ્ચાત્તાપ કરંત રે;
 વિણુ અપરાધી મેં હણ્યો જી, સાધક વિદ્યા મંત રે. ચતુરં ૧૪.
 નિંદન નિજ કરતો ગયો જી, નંદન વન સમશાળ રે;
 શીતળ જળ વાઘ્યે ખડી જી, કુંભર વળગી તરડાળ રે. ચતુરં ૧૫.
 દેખી કુંવર મન ચિંતવે જી, સુંદર વન રખવાળ રે;
 કિજર દેવી વ્યંતરી જી, અવર ન નરની બાળ રે. ચતુરં ૧૬.
 અથવા જોવા ઉતરી જી, વિદ્યાધરી સુકુમાલ રે;
 કાંતિવદન વિધુ સારસી જી, અધર અરણ્ય પરવાલ રે. ચતુરં ૧૭.
 કિંવા કનકવાલુકા નદી જી, જળદેવી અધિષ્ઠાય રે;
 વાવડી નાહીને નીકળી જી, કનકસમી જસ કાય રે. ચતુરં ૧૮.
 ચિંતવતો ધીરજ ધરી જી, આવીયો તેહની પાસ રે;

દેખી કુંવરી મુખ મોહી રહી જી, અંતરે પ્રેમવિલાસ રે. ચતુરં ૧૯.
 ચિંતે કુમરી ચિત્ત ચૌરીને જી, પર નર સતી મન બંડ રે;
 રાજકુંવર ભૂલો પડ્યો જી, આવ્યો એણે વન ખંડ રે. ચતુરં ૨૦.
 ન ઘટે મુઝ મુખ પૂછવું જી, પૂછ્યાનો ઉત્તર દેશ રે;
 ગુણિ જન પૂછ્યે ખોલતાં જી, નહીં સતી દુષણ લેશ રે. ચતુરં ૨૧.
 મૌનપણું ધરી સા રહી જી, ભૂતળ નયણે ઠરાય રે;
 તવ કુંવર મુખ આચરે જી, મધુર વયણ સુખદાય રે. ચતુરં ૨૨.
 ધર્મિભ કુંવરના રાસનો જી, પંચમ ખંડ રસાળ રે;
 શ્રી શુભવૈરે શી કહી જી, તેહની પેહેલી ઢાળ રે. ચતુરં ૨૩.

ઢાળરા.

ધર્મિભ કહે સુણ સુંદરી, તું ઉત્તમ કોણુ જાત;
 કિહાં રહેવું સુકળાનિધિ, કોણુ તુમ માંત ને તાત. ૧.
 શેં કારણુ આ નષ્ટતટે, વન તરકુંજ નિવેસ;
 નિર્ભય વિચરે એકલી, જ્ઞેયન ખાળે વેશ. ૨.
 મેં તુઝને વનદેવતા, જાણી આવ્યો પાસ;
 પગ ભૂમિ જંગલોચને, મણુચ જાતિ વિશ્વાસ. ૩.
 તવ વળતું કુંવરી કહે, સુણ ઉત્તમ ગુણવંત;
 મૂળ ચક્રી માંડી કહું, સધળો મુઝ વિરતંત. ૪.

ઢાળ ૨ જી.

(સાહિબા મોતિડો હમારો—એ દેશી).

જોલે મીઠા જોલી એણી નયણી, વૈતાલ્યે છે દક્ષિણ એણી;
 શંખપુરી નૃપપુરી સાનંદો, તાપ શીતળતાએ રવિ ચંદો;
 સાહિબા સુણવાતરસાળો, મંદિરે મળિયો ચટકાળો, સાહેલીની ટોળી. એ આંકણી. ૧.
 ણી જાણી કામપતાકા, કામદેવ મંદિરની પતાકા;
 કામોન્મત્ત તદંગજ નામે, કામોન્મત્ત સદા પરિણામે. સાહિબાં ૨.
 નામે વિદ્યુન્મતી વિદ્યુલતા છે, દોય ન્યુતા ગુણુ ગુણુની લતા છે;
 વંચણ વદતાં પુલ ખરંતાં, લોચન જોહનાં અમીય ઝરંતાં. સાહિબાં ૩.
 નિકટ કનક ગિરિશંખર વિહાર, આવ્યા ધર્મધોષણ અણુગાર;

વિદ્યાચારણ અતિશય જ્ઞાની, જાણે જગતની વાત છે છાની. સાહિબાં ૪.
 વિદ્યાધર સહુ વંદન જાવે, કામપતાકા પણ તિહાં આધે;
 દેહ પ્રદેક્ષિણા વંદી જેસે, તવ મુનિ ધર્મચયન ઉપદેશે. સાહિબાં ૫.
 સુણી' દેશન પૂછે નૃપ નાર, કોણુ અમ પુત્રી તણો વરનાર;
 જ્ઞાની કહે વૃઝ સુત હથુનાર, તેય પુત્રી તણો ભરતાર. સાહિબાં ૬.
 ખેદ હરખ ભરી નિજ ધર આવી, રાણીએ રાયને વાત જણાવી;
 જનકઆણાએ કામોન્મત્તે, વિદ્યાસાધન કેરે નિમિત્તે. સાહિબાં ૭.
 પૂનપો ધન ન્યાયાપણુદે, ત્રીકરણુ જોગે વચ્ચે વિશુદ્ધે;
 સ્થાનક શુદ્ધ એ સાત સહાવે, તો વિદ્યાસાધક ફળ પાવે. સાહિબાં ૮.
 ભગિની સહિત આવી સુપ્રકારે, કનકવાલુકા નદીય કિનારે;
 મેહેલ કરી દાય બેહેનને રાખે, ગામ દેશ ફરે સ્ત્રી અભિલાષે. સાહિબાં ૯.
 ઇચ્છશે સાર્યેસન અન્યા, રાય પ્રધાન તણી વર કન્યા;
 રૂપે મતી લક્ષણવતી જાણી, અપહરીયાણી સોળ સમાણી. સાહિબાં ૧૦.
 મંદિર બેહેનની પાસે રાખે, વિશ્વાસી સહુને એમ ભાખે;
 વિદ્યા સિદ્ધ કરી જઈ ગેહે, સોળને સાથે પરણિશ મેહે. સાહિબાં ૧૧.
 ખેટ જઈ વંશજાળ અલાધે, વર ખટ માસની વિદ્યા સાધે;
 તજીય પીહરીયાં સખી મળોયાં, અંતે તજત તે વેહલા વળીયાં. સાહિબાં ૧૨.
 એમ ધારી ધર દુઃખ વિસારી, શોળે સખી ખેટક પ્રિય ધારી;
 જોવન વય વર વરવા રંગે, રમીયે દા નણુદીને સંગે. સાહિબાં ૧૩.
 ગુરૂ નણુદી કહે એક દિન આમ, શોળ જાણીના કહો મુજ નામ;
 તવ મેં એણી પેરે નામ પ્રકાશ્યાં, ભતિ કળા કુળ લેક્ષણ વાસાં. સાહિબાં ૧૪.
 પ્રથમ શ્રી ચંદ્રારાયની બેટી, કળા સુલક્ષણે લક્ષ્મી ભેટી;
 બીજી શ્રી સેનારાજ કુલાઈ, કુશળગીત ગંધર્વ કળાએ. સાહિબાં ૧૫.
 શેના નામ પશુ રવ ધારી, ત્રિજયસેના યુદ્ધે જયકારી;
 શ્રી સોમાદેવ સેવા પ્યારી, એ તિન મંત્રી સુતા દુઃખહારી. સાહિબાં ૧૬.
 શ્રીદેવી સામુદ્રિક વાળી, સુમંગળા ખટ દર્શન ભાળી;
 સોમમિત્રા કથા નટવી નાણુ, મીત્રવતી કાળ જ્ઞાનની જાણુ. સાહિબાં ૧૭.
 ત્રિત્રકળાએ જોમોમતી સારી, પત્ર છેદન દક્ષા ગંધારી;

અષ્ટાંગ જ્ઞેય નિમિત્ત જ્યસેના, શેઠ સુતા સાતે ગુણ લીના. સાહિબાં૦૧૮.
 વિદ્યા મંત્ર વિધાન સુનંદા, સૌમદતા સુકળા વિવિચંદા;
 સાર્થેશજી દોય શ્રીમતી પેટી, જ્યોતિષ વૈદ રાયની ખેટી. સાહિબાં૦૧૯.
 મિત્રસેના શશી નૃપકુળ સુધિ, શોળમી હું ઉત્પાતિકા યુદ્ધિ;
 સુરમંદીર રહીએ સુખ ભરશે, વિદ્યા સાધી અમોને વરશે. સાહિબાં૦૨૦.
 સાંભળી ખેટ સહોદરી ખોલી, તુમ આગળ હવે વાત મેં ખોલી;
 તુમ પતિ મળીયો અમને ન મળીયો, જ્ઞાની ગુરુમુખ જે સાંભળીયો. સાહિબાં૦૨૧.
 ઉદ્ભિન્ન નવજોવન અમ વેળા, જય નિષ્કળ ન થયા પીયુ મેળા;
 બાંધવ વિદ્યા સિદ્ધિ વરીજે, તો અમે કંતની ખોળ કરીજે. સાહિબાં૦૨૨.
 મોકલી મુઝને ખખર જ લેવા, તુમથું ઉભી વાત કરેવા;
 સાંભળી ધર્મિલ ચિંતે મનમાં, તેહી જ નર મેં માર્યો વનમાં. સાહિબાં૦૨૩.
 ધરી ધીરજ નિજ ચિત્ત વિમાસી, તે આગળ સવિ વાત પ્રકાશી;
 મિત્રસેના સુણી દુઃખ ધરે મોહોડું, ચિત્ત ચિંતે મુનિવચન ન ખોડું. સાહિબાં૦૨૪.
 ધર્મિલ રાસે પુણ્ય અખડે, બીજી ઢાળ એ પાંચમે ખડે;
 શ્રી શુભવીર વચન રસ ભરીયાં, શ્રોતા લોકે હધડે ધરીયાં. સાહિબાં૦૨૫.

દોહરા.

દોય ધડી આંસુ ભરી, પામી ખેદ લગાર;	
મિત્રસેના કહે કર્મગતિ, ભોગવવી નિરધાર.	૧.
તવ ધર્મિલ કહે સુંદરી, મ કરો મનમાં ખેદ;	
જ્ઞાનીનું દીકું હુએ, નહીં તિહાં કીસ્યો વિભેદ.	૨.
સા કહે આર્ય પુત્ર તુમે, રહેજો ઇલાં ખીણ મંત;	
ખેટ સહોદરીને જઈ, સંભળાવું વિરતંત.	૩.
જે તુમ બપર રાગિણી, હોશે તો ધનરક્ત;	
મંદિર ઉર્ધ્વ હલાવશું, શ્વેત ધન એ વિરક્ત.	૪.
રક્તે રહેજો થીર થઈ, શ્વેતે જાજો દૂર;	
એમ કહી ચાલી વેગશું, વિદ્યુન્મતીને હજૂર.	૫.
તસ સંકેતે દો ધડી, તદ્ગતચિત્ત કુમાર;	
ઉપશમ ગુણઠાણે ચઢી, થોવ ઠરે અણુગાર.	૬.

તામ પતાકા ઊજળી, હાલતી દેખી કુંભાર;	
જાણી વિરક્તા તે થઇ, નાંદો નદીય કિનાર.	૭.
અટવી મધ્યે ચાલતાં, તરતળ જોગી ચાર;	
ઝગડો કરતા દેખીને, પૂછે તાસ કુંભાર.	૮.
જોગી થઇ જંગલ રહો, મહો શીત વર્ષાતાપ;	
બીજાએ ભોજન કરો, તેહમાં શો સંતાપ.	૯.
કહે જોગી મુણુ ભોગિયા, ભલે પંધાર્યા આંહી;	
અતિથિ કરી તુમ પૂજશું, રચણી રહો ઉચ્છાંહિ.	૧૦.
વાત મુણી અમં મુખ તણી, ભાગો અમચો કલેશ;	
મુખીયા થઇશું તુમ થકી, તુમને લાભ વિશેષ.	૧૧.
અમ નિમુણી કુંવર તિહાં, ગિરિદરી વસિયા રાત;	
દાક્ષિણતા ગુણુ દેખીને, યોગી કરતા વાત.	૧૨.

ઢાળ ૩ જી.

(રાગ બંગાલ. ટીસકે જે ચેલે કિસકે જે પૂત-અં દેશી.)

જોગી કહે મુનો રાજકુંભાર, ગનતે મુખ દુઃખીયા સંસાર;	
ચિતે ચેત લો, રૂડી જ્ઞાનકી ખાત.	ચિતે૦
તન ધન ધરપર રાગ અથાહ, લાખમે અશે ધર્મ ન આહ.	ચિતે૦ ૧.
ધતના રંગ જો ધર્મકા હોત, ઝગમગ દીપક જ્ઞાન ઉદ્યોત;	ચિતે૦
જ્ઞાન વિના મિથ્યા અંધાર, મારગ ભૂલા મૂઢ ગમાર.	ચિતે૦ ૨.
કંત હમેરા મેરિ હે નાર, ફૂડી માયા હે સંસાર;	ચિતે૦
કંત ચલેંગા થમ દરબાર, રોતી રહેંગી એકધી નાર.	ચિતે૦ ૩.
ધુઆં ધટામે ડારત હાથ, દમરા એક હિ નાવેંગા સાથ;	ચિતે૦
સ્વારથ સંગી એ પરિવાર, કનક સગાઇ ઓર ન પ્યાર.	ચિતે૦ ૪.
મેહેલ મેહેલ કરે દંપતી પૂત, હોત દિવાને વલગે ભૂત;	ચિતે૦
તૃષ્ણા નઈજળ પૂરણુ આથ, નાથ ચલેંગા ખાલી હાથ.	ચિતે૦ ૫.
સંસાર દેખ વિટંબન ભૂત, હમ ગુર જોગી હુઆ અમધૂત;	ચિતે૦
જંગલ રહેતે અલક ધ્યાન, ગુરસવામે રહે એક તાન.	ચિતે૦ ૬.
ગુર તમ દેષ વસ્તુ ચાર, આપ સધાએ સરગ મઝાર;	ચિતે૦
કંથ તિગ શત દેવે દિનાર, પાવડી એ ચલે કોશ હજાર.	ચિતે૦ ૭.

પાત્ર આપ્ત ને ડંડ જ એક, દુશમન ટોળે રહેવે ટેક;	ચિતે૦	
આવડિ પેહેરી ફિરતે ગામ, હમ ધર છોડી તીરથ ઠામ.	ચિતે૦	૮.
ફિરતે મલીએ જૈન નીત્રંથ, તેને બતાયા જૈનકા પંથ;	ચિતે૦	
મિથ્યાત શલ્ય નિકાલા દૂર, તત્ત્વ સુધા લહે આણુંદપૂર.	ચિતે૦	૯.
મિથ્યાત વેષકા કયા જગ ભાર, મોક્ષ ગએ દશપંચ પ્રકાર;	ચિતે૦	
યુ જાણી રખે ગુરકા વેશ, જોગ્યકું દેવે જિન ઉપદેશ.	ચિતે૦	૧૦.
હમ ચારે શિષ્યકું ગુર રાય, ઉદ્ધરિયા જિન પંથ બતાય;	ચિતે૦	
પંચતિરથ હમું જાત્રા કીધ, ગુરકે પસાએ હે સવિસિદ્ધ.	ચિતે૦	૧૧.
પણુ ગુર સાહેબ સર્ગ સધાય, પિછે રહે હમ ગુર ગુણુ ગાય;	ચિતે૦	
વેહેચણુ કર ગુર દીધી નાહી, ચાર ચીજ રહી ગુર ધરમાંહિ.	ચિતે૦	૧૨.
ઝગડામેં હમકી નહીં શોભ, જાણત પણુ નહિ લોભકા થોભ;	ચિતે૦	
જોગી જંગમ સેવનહાર, મિથ્યાતિ આવે નર નાર.	ચિતે૦	૧૩.
અપ્રતિ પેટમેં પારકા માસ, એહિ લોકકા કયા મિથ્યાસ;	ચિતે૦	
તુમકું હમોએ દીનો ભર્મ, તુમચો કોણુ ગુર દેવ નેં ધર્મ.	ચિતે૦	૧૪.
ધર્મિભલ કહે હું જૈન સવાય, ચાર દેવ ગુર લાગું ન પાય;	ચિતે૦	
જોગી કહે સાધર્મીક ભાઇ, મળી એ હમ ધર હોત વધાઇ.	ચિતે૦	૧૫.
ચાર સપ કરી ચારે ચીજ, દેઇ ભણું હમ જીવિત બીજ;	ચિતે૦	
કુંવર વહેં કરી ચીટી ચાર, લટકંતી બાંધી તર ડાળ.	ચિતે૦	૧૬.
દૂરથી આવી લિયો એક એક, કલેશ મટાવી ધરજ્યો વિવેક;	ચિતે૦	
જોગી ચારે કીધું એમ, ભાગ લેઇ બહુ ધરતા પ્રેમ.	ચિતે૦	૧૭.
કુંવરને દીધી આપધી ચાર, રોગહરણુ રાજ વશીકાર;	ચિતે૦	
શત હસ્તીબળ શસ્ત્ર પ્રહાર, અંગ ન લાગે કોઇ પ્રકાર.	ચિતે૦	૧૮.
જોગી કહે સુણુ ધર્મકે મિત્ર, તોસેં લગા હમકેરા ચિત્ત;	ચિતે૦	
તુમ જાવે હમ હોવેગા શોક, જોગી ગૃહીકા મિલનાં ફોક.	ચિતે૦	૧૯.
તુમહી કીધો હમ ઉપકાર, કલેશ હરી દિયો ઉપશમ સાર;	ચિતે૦	
કોઇ દિન હમ પર બહુદે પ્યાર, ધરિ યાદ કરના તુમ એક વાર.	ચિતે૦	૨૦.
વાત કરંતાં રચણી જાય, ઉદયની વેળા કુંવર સધાય;	ચિતે૦	
અટવી આલંધીને જાય, શબ્દ શુકન તવ રૂડા થાય.	ચિતે૦	૨૧.

સંબાહનામે કર્ણદ ગામ, દેએ દરથી લહેં વિશરામ;	ચિતે૦
સરોવર પેખી ઉભો તીર, સજ્જનચિત જ્યું નિર્મલ નીર.	ચિતે૦ ૨૨
પાંચમે ખડે ત્રીજી ઢાળ, ભાખી પૂરણ રાગ બંગાળ;	ચિતે૦
વીર પુણ્યોદય પળેએ મહંત, ખેત્ર વિપાકી ખેત્ર ફલંત.	ચિતે૦ ૨૩.

દોહરા.

શીતળ જળ પાને કરી, વિકસિત ચિત વિશેષ;	
સુંદર શુકન નિહાળીને, કીધો ગામ પ્રવેશ.	૧.
ન્યાયવંત કર્ણદ તણો, નામે સુદત નરેશ;	
ખાંધવ ચંપાધીપ તણો, પણ જોહુને છે કલેશ.	૨.
તે નગરી જોતાં થકાં, દીકું માળી ગેહ;	
ધમ્મિલ તસ ધર ઉતર્યો, માળણુ ધરતી નેહ.	૩.
દીધી સોવન સાકળી, માળણુ હર્ષ ધરંત;	
અહોનિશ ઉભી દાસી જ્યું, કુંવરની ભક્તિ કરંત.	૪.
દાને ભૂત વશી હોવે, દાને કીર્તિ ઉકાર;	
માદલ મુખલેપે કરી, જડ પણ જોલે મીઠ.	૫.

ઢાળ ૪ થી.

(વિમળજનિ વિમળતા તાહરી જી—એ દેશી.)

ધમ્મિલ રેહેતા માલણુ ધરે જી, ધરત પરમેષીનું ધ્યાન;	
ચંખો વીરણુતણો ગુંથીયો જી, મંત્ર સુકળાએ વિજ્ઞાન.	૧
ગુણનિધિ ઉત્તમ પદ વરે જી—એ આંકણી.	
તે વચે રોગહર આપધી જી, ગુપ્ત ધરી ચિત્રિત સાર;	
માળણુ હાથ દેઇ એમ કહે જી, વેચણુ જાઓ બજાર.	ગુણ૦ ૨
મૂલ કરજ્યો સવા લાખનું જી, પૂછે ગુણુ તુમ જળ કોય;	
સુંકે ધરે આવ્યો પરદેશીયો જી, કહો ગુણુ જાણુ છે સોય.	ગુણ૦ ૩.
માળણુ લેઇ ચહુટે ગઇ જી, સાંભળી લોક કરે વાત;	
દેવરૂપી કોઇ આવીયો જી, માળણુ ધર નરજાત.	ગુણ૦ ૪.
તીર્થપરે લોક કરે જાતરા જી, દેખી તસ તેજ ઝળકાર;	
પૂછતાં લોક પાછા વળે જી, કુંવર નહીં વચન ઉચ્ચાર.	ગુણ૦ ૫.
તેણે સમે પુરોહિત નંદની જી, તસ શુભ રોગ સવિશેષ;	

- વૈદ્યમંત્રાદિ નિષ્પૂજા થયાં જી, બહુલકર્માને ઉપદેશ. ગુણ૦ ૬.
- વાત પંખા તણી સાંભળી જી, મોકલેં તેડવા તાસ; ગુણ૦ ૭.
- કુંવર કહે કૃપ નવિ આવશે જી, આવે તરશે કૃપ પાસ. ગુણ૦ ૮.
- પુરોહિતે પુત્રિ રથમાં ઠવી જી, જા્ય માળણુ તણે ગેહ; ગુણ૦ ૯.
- પંખો જળ લીંજવી છાંટીઓ જી, તતક્ષણુ સજ થઈ દેહ. ગુણ૦ ૧૦.
- લાખ શરપાત્ર પુરોહિત કરે જી, નવિ ધરે કુંવર તે હાથ; ગુણ૦ ૧૧.
- નૃપ ગુરુ પુત્રી રાણુગારીને જી, મોકલે જનકની સાથ. ગુણ૦ ૧૨.
- તેણેં અમે રાય સુદત્તની જી, વસુમતી રાણીની જાત; ગુણ૦ ૧૩.
- નામે પદ્માવતી કન્યકા જી, કળા વિદ્યાન વિખ્યાત. ગુણ૦ ૧૪.
- કર્મે બહુ રોગે પીડિત તનુ જી, બહુ વિષ કીધ ઉપચાર; ગુણ૦ ૧૫.
- દેશી પરદેશી વૈદે મળી જી, નવિ થયો ગુણુ તે લગાર. ગુણ૦ ૧૬.
- તેહ ચિંતાએ નૃપ પીડિયો જી, રાણી મન દુઃખ અપાર; ગુણ૦ ૧૭.
- વાત સવિ કુંવરની સાંભળી જી, કૃત દિજ પુત્રી ઉપગાર. ગુણ૦ ૧૮.
- રાય પરધાનને તેડવા જી, મોકલ્યા માલણુ ગેહ; ગુણ૦ ૧૯.
- એસી સુખાસન પાલખી જી, આવી નૃપને મળ્યો તેહ. ગુણ૦ ૨૦.
- આદર દેઈ બહુ માનશું જી, રાયે એસારીયો પાસ; ગુણ૦ ૨૧.
- ભાઈ અમ ભાગ્યેં તુમે આવીયા જી, મરધરે સુરતર વાસ. ગુણ૦ ૨૨.
- અમ કહિ કુમરી દેખાડતાં જી, રોગેં વિરઈ થઈ દેહ; ગુણ૦ ૨૩.
- સજ્જ કરવી નજરે પડી જી, સજ્જન લક્ષણુ એહ. ગુણ૦ ૨૪.
- કુંવર કહે ચિંતા દૂરેં ગઈ જી, શ્રી જિન ધર્મ સુપસાય; ગુણ૦ ૨૫.
- પુરોહિત તેડી મુદ્દરત લિયો જી, તિથિ કરણુ શુદ્ધ મેલાય. ગુણ૦ ૨૬.
- તે દીને બહુલ આડંબરે જી, ધૂપ ધૂત દીપની માળ; ગુણ૦ ૨૭.
- મંડળ મધ્ય પંખો ધરી જી, હવન કરતો કરમાળ. ગુણ૦ ૨૮.
- જાપ પરમેષ્ટી મનમેં જાપી જી, તીર્થ જળ વીંજણેં પાય; ગુણ૦ ૨૯.
- શિર ઠવી પંખો નહવરાવતાં જી, રોગ પોકારતાં જા્ય. ગુણ૦ ૩૦.
- અંબર વાણી વ્યંતર કરે જી, સુણજે ધરી કાન ગુણવંત; ગુણ૦ ૩૧.
- સાતમે ભવ મુનિ હેલિયા જી, તેણેં અમેં કુમરી વળગંત. ગુણ૦ ૩૨.
- ધમ્મિલ કુંવર પુણ્યશાળીએ જી, છોડાવ્યા તર્જ વીઆજ; ગુણ૦ ૩૩.
- કનક ધડી પૂતળી સારસી જી, કુંવરી રઈ બેડી ધરી લાજ. ગુણ૦ ૩૪.

રાજવર્ગી પુરજન સહુ જી, અચરિજ દેખી હરખાય;
 કરીય વિવાહ બહુ ઝોઝવેં જી, કુંવરને પુત્રી દીએ રાય. ગુણ ૨૧.
 પંચ વિપય સુખ લીલમાં જી, રહત નૃપદત્ત આવાસ;
 એક દિને રાય વાર્તા કરે જી, બેસી જમાતને પામ. ગુણ ૨૨.
 પાંચમે ખડે પૂરણ થઈ જી, ચોથી ચિત્તરંજની ઢાળ;
 વીર કહે ધર્મથી સુખ હુએ જી, દુઃખ થાયે વિસરાલ. ગુણ ૨૩.

દોહરા.

રાય કહે ચંપાપતિ, વૃદ્ધ સહોદર મુજન;
 પણ બેહુને વરતે સદા, માંહેા માંહી ઝુજન. ૧.
 કરવું અનુચિત કર્મનું, પ્રમદા જન વિશ્વાસ;
 સજન વિરોધ સખળ રિપુ, કદિયક હોય વિનાશ. ૨.
 જ'ભુક શિવરાત્રિ રહ્યું, કાપિ ન નાડી તાર;
 બાંધવથી બેડું થયું, ખંધે પડીય કુઠાર. ૩.
 મિત્ર જગત્ર ધણા મળે, પણ નહીં બાંધવ ભેડ;
 બાંધવ બાંહિ સમા ગણે, સાધે વંછિત કોડ. ૪.
 તેણે જગ એહવો કો નહીં, જે મુઝ બાંધવ સાથ;
 મેલ કરાવે તો સહિ, થાડું જગત સનાથ. ૫.
 કુંવર કહે કરશું અમેં, કામ તુમારું એહ;
 જેમ બેહુ બંધવને હુવે, સાચો અવિહડ નેહ. ૬.
 નૃપ નિમુણી બીડું દીએ, કુંવર વિસજ્યો તામ;
 ગામ ગામ વાસો વસી, પોહોતો ચંપા ઠામ. ૭.
 દરવાજે આવ્યા કુંવર, સાથે સુભટ વિતાન;
 નયર કોલાહલ દેખીને, પૂછત કહે દરવાન. ૮.

ઢાળ ૫ મી.

(ઘોડી તો આઈયારા દેશમાં, માડજી, ખરણી દે પાછી વાળ હો,
 નણુદીરા ભમર થાશું બોલું નહીં, માડજી—એ દેશી).

દરવાન બોલે સાંભળો, સાહેબજી ભલે પધાર્યાં આજ હો,

- અલખેલા જીએ સહુ વાટડી, સાહેબજીં ખળવદને રજખેરવી, સાહેબજીં
લાખ લોક વધી લાજ હો. અલખેલાં ૧.
- કપિલ રાય કરી મદ ચઢયો, સાહેબજીં લાંગી આલાંનનો થંલ હો; અલખેલાં
હાટ નેં ધર પાડે હેલમાં, સાહેબજીં ચાલત વેગ અચંભ હો. અલખેલાં ૨.
- નવિ વશ થાએ કોયથી, સાહેબજીં કરત કોલાહલ લોક હો; અલખેલાં
તુકશાન બહુ નગરે કરે, સાહેબજીં રાય સચિવ ધરે શોક હો. અલખેલાં ૩.
- બાણું સાહિબ તુમેં જાલરયો, સાહેબજીં કહિને ગયો દરવાંન હો; અલખેલાં
વિમળસેનાનેં વધામણિ, સાહેબજીં દેત વચન બહુમાન હો. અલખેલાં ૪.
- હેમતું કંકણ હર્ષશું, સાહેબજીં દેધ વિસર્જે તાસ હો; અલખેલાં
શબ્દ શુકન ગ્રહી આવીયા, સાહેબજીં ધમ્મિલ ચહુટા પાસ હો. અલખેલાં ૫.
- ધમ્મકુમાર એક તેણે સમેં, સાહેબજીં મેળવી કન્યા આઠ હો; અલખેલાં
નહણ મહોચ્છવ કારણે, સાહેબજીં જાત તિહાં બહુ ઠાઠ હો. અલખેલાં ૬.
- ધમ્મિલ દેખી પૂછતો, સાહેબજીં તવ એક ખોલ્યો ત્યાંહિ હો; અલખેલાં
આરિદ્રહત સથવાહનો, સાહેબજીં પુત્ર સાગરદત્ત આંહી હો. અલખેલાં ૭.
- પિતરેં મનોરથેં મેળવી, સાહેબજીં સુંદર કન્યા આઠ હો; અલખેલાં
તે પણ મોહોટા શેઠની, સાહેબજીં સાંભળો નામનો પાઠ હો. અલખેલાં ૮.
- દેવકી આદે ધનસિરી, સાહેબજીં કુમુદા નંદા નામ હો; અલખેલાં
પદ્મસિરી નેં કમળસિરી, સાહેબજીં ચંદ્રસિરી શુશુધામ હો. અલખેલાં ૯.
- વિમળા વસુમતી આઠમી, સાહેબજીં ખેડી રથ વર સાથે હો; અલખેલાં
કન્યા રતન લક્ષણ ભરી, સાહેબજીં આવી રાંકને હાથ હો. અલખેલાં ૧૦.
- ચંદ્રકલંકી વેતર્યો, સાહેબજીં દુર્લભ રૂપેં નિહાલ હો; અલખેલાં
દંપતી રાગેં વિજેગડા, સાહેબજીં કંટક કમળની નાળ હો. અલખેલાં ૧૧.
- જળનિધિ જળ ખારાં કિયાં, સાહેબજીં પંડિત નિર્ધન કીધ હો; અલખેલાં
ધનપતિ કૃપણતા ચઢિમુખે, સાહેબજીં રતનનેં દૂષણ દીધ હો. અલખેલાં ૧૨.
- વાત કરંતાં આવીયો, સાહેબજીં હરિત જિસો જમરાય હો; અલખેલાં
કોલાહલ થયો કારિમો, સાહેબજીં કૌસિક મૌકુલી ન્યાય હો. અલખેલાં ૧૩.
- ચણીક તે નાઠા વેગળા, સાહેબજીં નાઠો સુભટનો સાથ હો; અલખેલાં
સાગર તરકોડી નારીયો, સાહેબજીં વળગી ચીવરકની હાથ હો. અલખેલાં ૧૪.

ચમય નિરાશા જીવિતે, સાહેબજી હરણીપરેં લયલીત હો; અલખેલાં ૦
 દહદિશિ જોતી રોવતી, સાહેબજી ધ્રુવતી મુંઝતી ચિત્ત હો; અલખેલાં ૧૫
 સુંદ ઉછાળતો આવીઓ, સાહેબજી હસ્તી તેહેની પાસ હો; અલખેલાં ૦
 કુંવર દયાળુ જઈ કહે, સાહેબજી મ ધરો મહિલા ત્રાસ હો; અલખેલાં ૧૬
 રથ ખેસારી આંને, સાહેબજી લેઈ ગયો ઉપકંઠ હો; અલખેલાં ૦
 તસ જનકાદિક રોવતાં, સાહેબજી વળગાડી તસ કંઠ હો; અલખેલાં ૧૭
 પાછો વળીયો વેગશું, સાહેબજી ગજશતખળ જડી લીધ હો; અલખેલાં ૦
 બાંધી ભુજ ગજસંમુખે, સાહેબજી કુંવરેં હોકાટો કીધ હો; અલખેલાં ૧૮
 સાહામો સામ જ ધાવતો, સાહેબજી આવતો રોપ રસેણુ હો; અલખેલાં ૦
 કુંવર અહી દંતોશળા, સાહેબજી શિર ચઢ્યો પ્રખળ લહેણુ હો; અલખેલાં ૧૯
 ચંદાલગામ કરેં અહી, સાહેબજી ખેસી ખંધ પ્રદેશ હો; અલખેલાં ૦
 ગજશિક્ષા કુશળેં કરી, સાહેબજી ભમરી દિવ્ય સવિશેષ હો; અલખેલાં ૨૦
 નિર્મદ હસ્તિ ચર્ચિયો, સાહેબજી દિભો રહી ધૂણે શીસ હો; અલખેલાં ૦
 રજજીવળેં ધરિ અંકુશે, સાહેબજી હણિયો પાડે ચીશ હો; અલખેલાં ૨૧
 મહાવત ચઢિયો શિરપરેં, સાહેબજી કુંવર ઉતરીયો હેઠ હો; અલખેલાં ૦
 અજપરેં ગજગજ લોહતે, સાહેબજી આલાને બાંધ્યો હેઠ હો; અલખેલાં ૨૨
 નિરખે અછેડેં નાગરા, સાહેબજી વિરમય પામ્યો રાય હો; અલખેલાં ૦
 તેડે કુંવર નૃપ મંદિરેં, સાહેબજી સાસુને હરખ ન માય હો; અલખેલાં ૨૩
 ધર ધર હરખ વધામણાં, સાહેબજી કુંવરતણા ગુણ ગાય હો; અલખેલાં ૦
 વાત કુશળ સંખેપથી, સાહેબજી કરીય વિસર્જેં રાય હો; અલખેલાં ૨૪
 મલપતો કેશરી સિંહ જ્યુ, સાહેબજી નિજ ધર હર્ષભરેણુ હો; અલખેલાં ૦
 આબ્યા સેવક પય નમે, સાહેબજી કમળા ઉતારે લાંણુ હો; અલખેલાં ૨૫
 વિમળસેના મળી પ્રેમશું, સાહેબજી કંચુક તંગ શરીર હો; અલખેલાં ૦
 પાંચમે ખડે પાંચમી, સાહેબજી લાળ કહે શુભવીર હો; અલખેલાં ૨૬

દોહરા.

સાગરદત્ત તે કન્યકા, પરણેવા દિનમાળ;

તેડું કરતાં તે કહે, વાનર ચૂક્યો ફાળ.

૬.

જંબુકપરે નાસિ ગયો, સાંપી અમ જમરાય;

- ફરી જમી ધરજનકને, ધર્મિભલ કુંવર પસાય. ૨.
 વર કન્યા કરી લીંગલાં, રમિયાં ગેહ મઝાર;
 રમત બની તે નગરમાં, ફેગટ બાળ વિચાર. ૩.
 અમે નર ઉત્તમ બાલિકા, તું પશુ જાણુક જાત;
 ચિત્રક પીછી રંગની, શંખ ન ફરશે ભાત. ૪.
 ગજભયને મુંદર ગણું, રાંકથી છટાં જણું;
 શુળીનું શુચિએ ગયું, જનમની ભીત ખિણેણું. ૫.
 આશા અમચી પરિહરી, રહો નિજ ગેહ મોઝાર;
 લય કંપન ઔપધ કરી, પછે નિકળજો આર. ૬.

સવેચો.

- હુનરીકા હુતર અજાળ હું પ્યારે, લોહ કારણુ ધન સહરા દિયા;
 તવ છોટિનિકી શમસેર બનાઈ, શુનિ જન જાને ફેર કિયા;
 ઉમકા ઐધાંન દુરસ કરનેકું, અહિરનકા દો દુક કિયા;
 તવ ચુપ લગી કહે ફિરકર દેખે, વેહ પાની મુલતાન ગયા. ૭.

દોહરા.

- સાગરદત્ત મુણી કાપીયો, ચિતે ચિત મઝાર;
 જ્નેઉ બળીયો જગતમાં, કોણુ પરણે મુઝ નાર. ૮.
 તારા જનક સાથે થયો, તેહને કલેશ અપાર;
 પણુ કન્યા માને નહીં, ચઢિયાં રાજદુઆર. ૯.

ઢાળ ફટ્ટી.

(તમે વસુદેવ દેવદીના બયા જી, લાલજી લાડકડા—એ ફેશી.)

- બાલિકાને બોલાવી રાયે જી, ચતુરા કેમ ચૂકે;
 કહે આઠકની સમુદાયે જી, અવસર નવિ મૂકે;
 મુણો તાતજી દીનદયાળ જી, ચતુરાં દેવસોડે ચહ લોકપાળ જી. અવસર ૧.
 નવિ કરતાં નર રખવાળ જી, ચતુરાં તેણે રૂડા પંચમ લોકપાળ જી; અવસર ૨.
 મરધરમાં એક મહકાર જી, ચતુરાં પુરપંથી જન ઉપગાર જી. અવસર ૩.
 ફળદાયક રૂડાં બાણુ જી, ચતુરાં ઓર નિર્ગુણુ હું ન વખાણુ જી; અવસર ૪.
 સુરગિરિશિર સુરતર ઠાવે જી, ચતુરાં પ્રજાજાયા કામ ન આવે જી. અવસર ૫.

નર દુર્ગળ નાથ વિહિના છ, ચતુરાં બાળ વૃદ્ધ તપસ્વી દીના છ; અવસરં
 અન્યાય પરાભવ પામે છ, ચતુરાં તે જીવેં નૃપ વિશરમેં છ. અવસરં ૪.
 અમેં નાગર સાગર ભીંતે છ, ચતુરાં તુમ શરણુ લિયો એકચિત્તેં છ; અવસરં
 અમને જમરાયને દેધ છ, ચતુરાં નાહો જીવિત લેધ છ. અવસરં ૫.
 દવ લાગેં નારી રિસાવે છ, ચતુરાં પંખી પણુ દૂર ન જાવે છ; અવસરં
 પાણીશું કણુક ન ખાંપી છ, ચતુરાં ચર જોયો દાણો ચાંપી છ. અવસરં ૬.
 ના કહેતા નિર્લજ નાહો છ, ચતુરાં સીયાળ જ્યું બોટમાં પેહો છ; અવસરં
 તજી શરવીર ભરતાર છ, ચતુરાં એ રાંકનેં નહિ વરનાર છ. અવસરં ૭.
 ભરલોકે રોતો ભાગ્યો છ, ચતુરાં એહનો અંગ ફરસ નહીં લાગ્યો છ; અવસરં
 અમેં આઠ સતી અણિઆખી છ ચતુરાં માત તાત નેં જ્ઞાની સાખી છ. અવસરં ૮.
 ચોરીમાં મંગળ ત્રીજો છ, ચતુરાં મૃતપતિ સતી પરણે બીજો છ; અવસરં
 એમ કન્યાનેં શું વાંકું છ, ચતુરાં શો અમલ કરે એ રાંકું છ. અવસરં ૯.
 જીઓ કૃષ્ણેં કરિ અપહાર છ, ચતુરાં રકમણિ સતિમાં શિરદાર છ; અવસરં
 શિશુપાલશું વિવાહ મેલ્યો છ, ચતુરાં નારાયણેં રણુમાં રોલ્યો છ. અવસરં ૧૦.
 ભીરુ કુંવરનું વિવાહ ટાણું છ, ચતુરાં કન્યા મેલી નવાણું છ; અવસરં
 જીઓ પરણી ગયો નિજ ધામ છ, ચતુરાં જંબુવતિનો સુતશામ છ. અવસરં ૧૧.
 જાદવ માંહેં થયું એમ છ, ચતુરાં તો બીજો કુળ શો નેમ છ; અવસરં
 અમે તો એહવું નબિ કરીએ છ, ચતુરાં મન ધમ્મજાએ વર વરીએ છ. અવસરં ૧૨.
 રહિ રાજુલ ધર ઠકરાણી છ, ચતુરાં તે તો ત્રિભોવન નાથની રાણી છ; અવસરં
 વળિ નવભવ ભેગી ગવાણી છ, ચતુરાં એની જોડેં કા ન ઠરાણી છ. અવસરં ૧૩.
 જોણે જીવિત અમને દીધો છ, ચતુરાં અમેં મનમાં નિશ્ચય કાધો છ; અવસરં
 બહુ ધમ્મિલનો ઉપગાર છ, ચતુરાં આ ભવમાં એ ભરતાર છ. અવસરં ૧૪.
 રાંકશું રમવું રંગ રોળી છ, ચતુરાં જીવિત લગેં હેડે હોળી છ; અવસરં
 લીરા શાળવિનેં ધર દીધી છ, ચતુરાં તેણે અંતે દિક્ષા લીધી છ. અવસરં ૧૫.
 જો ધારી ન થાય વાત છ, ચતુરાં તો કરશું સહુ આપધાત છ; અવસરં
 એ સાગર આગર ખારો છ, ચતુરાં અમ તાતજી પાર ઉતારો છ. અવસરં ૧૬.
 એમ બોલી રહી કુમારી છ, ચતુરાં સાગરદત્ત બોલ્યો ધારી છ; અવસરં
 ક્ષેણુ આવી શ્રિઅણિરાય છ, ચતુરાં મુઝ નારી પર લઈ જાય છ. અવસરં ૧૭.

સુણી બોલ્યા કપીલ નરેશ જી, ચતુરાં નહિ સાગર તુઝ મતી લેશ જી; અવસરં
જણવે છે તાહરી બોલી જી, ચતુરાં તુઝ મિત્ર મૂર્ખની ટોળી જી. અવસરં ૧૮.
નહિ તું નીતિશાસ્ત્ર ભણેલો જી, ચતુરાં ફરે ગદ્ગદ થઈ જેમ ઘેલો જી; અવસરં
નીતિશાસ્ત્ર વિના વ્યવહાર જી, ચતુરાં નવિ જાણે ગતિ સંસાર જી. અવસરં ૧૯.
જે માત પિતા ધન આવે જી, ચતુરાં જઈ ચઉટે વાત બનાવે જી; અવસરં
નહિ વિદ્યા વિનય વિચાર જી, ચતુરાં તે નરનો પશુ અવતાર જી. અવસરં ૨૦.
મલયાચલ ભિક્ષુ નિહાળે જી, ચતુરાં ચંદન ધંધન કરી બાળે જી; અવસરં
કન્યા કદળી સુકુમાળ જી, ચતુરાં મૂરખ સંગત દવ ઝાળ જી. અવસરં ૨૧.
કન્યાદાને અધિકાર જી, ચતુરાં તસ માત પિતા હુસિયાર જી; અવસરં
તે કરતાં અમ ધર આવી જી, ચતુરાં અમે પુત્રીપણે કરી ભાવી જી. અવસરં ૨૨.
સાગર બોલ્યો લખ કરણો જી, ચતુરાં એના બાપ રાય સહુ પરણો જી; અવસરં
કહી નાઠો થઈ ભયભીત જી, ચતુરાં થયો નગરે મૂર્ખ વિદિત જી. અવસરં ૨૩.
તોરણ બાંધી દરબાર જી, ચતુરાં ધર તેડી રાયે કુમાર જી; અવસરં
કરી ઉત્સવ મહોત્સવ ઠાઠ જી, ચતુરાં પરણાવી કન્યા આઠ જી. અવસરં ૨૪.
તસ જનકાદિક તેણી વાર જી, ચતુરાં દીએ કુમરને ઋદ્ધિ અપાર જી; અવસરં
ભરતાંમાં સર્વ ભરાય જી, ચતુરાં જળધિમાં નદીયો સમાય જી. અવસરં ૨૫.
વરકન્યાને વોળાવે જી, ચતુરાં ધર્મિભલ વિમળા ધર આવે જી; અવસરં
સુખ વિલસે સર્ગ સમાણ જી, ચતુરાં નિત નિત ધર ઉત્સવ ટાણ જી. અવસરં ૨૬.
ખંડ પાંચમે છઠ્ઠી ઢાળ જી; ચતુરાં શુભવીર વચન સુરસાળ જી; અવસરં
જે આહો લક્ષ્મી કમાણી જી, ચતુરાં કરો પુણ્ય જગતના પ્રાણી જી. અવસરં ૨૭.

દોહરો.

અશ્વહરણ પુનરાગમન, પંથે પ્રગટી વાત;	
નૃપ રવિશેખર મિત્રને, ભાંખે સવિ અવદાત.	૧.
ચંપા સંબાહણ પતી, વળી જીવરાજને મિત્ર;	
દેશ નગર નર નારીયો, ગાવે કુંવરનાં ગીત.	૨.
ચંપાપતિ સમઝાવીને, સંબાહપતિશું મેલ;	
કુંવર કરાવે ખીર નીર, પરે રસ બાંધવ કેળ.	૩.
પદ્માવતિને મોકલે, સંબાહણનો રાય;	

ઋદ્ધિઋદ્ધિત આ આવીને, પ્રભુમેં વિમળા પાય.	૪.
ચંપાપતિ બહુ માનથી, સુખભર રહેતાં તેહ;	
દિન દિન અધિકરે વરે, વિમળા સાથે નેહ.	૫.
એક દિન ચંપા પરિસરે, વિજયસેન સૂરિરાય;	
અમલમયાં મુનિવૃંદશું, વનપતિ દેત વધાય.	૬.
કપિલરાય યુવરાજશું, વંદન નમન કરંત;	
ધર્મિસલ વિમળાદિક સહિત, આવી ગુરને નમંત.	૭.
કહે મુનિ તેહને દેશના, પર્વાદિક ઉદ્દેશ;	
પરચખખાણુ મણુઅભવે, પામે કળ અવિશેષ.	૮.
ત્રત પરચખખાણું સુખ લણું, જેમ ધર્મિસલ કુમાર;	
રતનશેખર વળી રાજવી, ઝંહ પરભવ સુખ સાર.	૯.
પૂછે કપિલ તે કોણુ હુઆ, મુનિ કહે ધર્મિસલ એહ;	
રતનશેખર વંછિત પ્રજ્યાં, કહિએં વિવરી તેહ.	૧૦.

ઢાળ ૭ મી.

(સાંભળજ્યો હવે હર્મવિપાક મુનિ કહે રે-એ દેશી).

પુણ્યતણા થાનક અહિવેશે મુનિ કહે રે,	
પુણ્યઅંધ શુભ પરિણામેં મુણો અંત રે;	
ખીજે અંગેં અશનાદિક નવ વિધ કહ્યાં રે,	
બહુશ્રુત ગ્રંથો તપ કીધો ફલવંત રે.	પુણ્ય ૧.
ખટ અઠાઇ ત્યાગ સચિત્તનો કીજીએ રે,	
ગુર પધરાવી ધર કરો ભક્તિ મહંત રે;	
પંચ પૂર્વી સામાયિક પોસહ ત્રત ધરો રે,	
ભાંખે ગણધર મહાનિશીથ સિદ્ધાંત રે.	પુણ્ય ૨.
ખંડણુ પીશણુ પીલણુ ચીવર ધોવણુ રે,	
મસ્તક શુંથણુ સ્નાન અખંભનો ત્યાગ રે;	
કરતાં દાન દિયંતાં જિન પૂજ થકી રે,	
ચૈમાનિક આયુ બાંધેં મહાભાગ રે.	પુણ્ય ૩.
ભરતે રતનપુરી નગરીનો રાજ્યો રે,	

- રતનશેખર નામેં ધરમી ગુણવંત રે;
તસ લોચન ત્રીજીં ચઉ શુદ્ધિ તણો નિધિ રે,
નામે સુમતિ મંત્રિમાંહેં મહંત રે. પુણ્ય૦ ૪.
- માસ વસંતેં નૃપ મંત્રી સહ વન ગયા રે,
એકા તરતળ દેખી શીતળ છાય રે;
કિન્નર મિથુન સ્નેહસ્ને વાતો કરે રે,
તર ઉપર સાંભળતો રસભર રાય રે. પુણ્ય૦ ૫.
- રતનવતી કન્યા શચિ રંભા રૂપ હરે રે,
નજરેં દીડી મીડી અમિય સમાણુ રે;
જેવન વેળા નરના મેળા નવિ રચે રે,
રતનશેખર દેખંતો વરે સા જાણુ રે. પુણ્ય૦ ૬.
- અદશ્યપણે સુખિ વાણી નૃપ ચિત્ત ચિંતવે રે,
કુણુ મુજ નામેં સરખી નારી એહ રે;
જનમ સફળ તો માતું જે મુઝ એ મળે રે,
નહિ તો બારહૂત શી ધરવી દેહ રે. પુણ્ય૦ ૭.
- ચિંતાયેં ધર જમને નિદ્રાશન તજી રે,
રાગેં જડિયો પડિયો તૂટી ખાટ રે;
મંત્રી નિખંધે પૂછંતા તેણે સવિ કહો રે,
મંત્રી કહે વિણુ દીઠે કેમ હોય ઘાટ રે. પુણ્ય૦ ૮.
- રાય કહે મરવું સહી રતનવતી વિના રે,
ચિંતે મંત્રી દુર્જય કામવિકાર રે;
મમરણે મરણુ વિષયથી વિષ ખાધે મરે રે,
તેણે ઇંહા કરવો કાળ વિલંબ વિચાર રે. પુણ્ય૦ ૯.
- સાત માસમાં શુદ્ધિ કરી અમેં લાવશું રે,
ચિંતા તજી કરો રાજ્ય તમે મહારાય રે;
મંત્રી વયણુ સુણી હરખ્યો નૃપ તસ મોકલે રે,
મંત્રી ચાલ્યા શુભ શુક્રને નમિ પાય રે. પુણ્ય૦ ૧૦.
- ચઉ દિશિ જોતાં શુકન હુઆ દક્ષિણ દિશે રે,

- તે દિશિ ચલિયા મંત્રી ગણી નવકાર રે;
ગામ દેશ વન ગિરી સરીતાને ઓલધતાં રે,
પામ્યું એક વન નંદનવન અનુહાર રે. પુણ્ય ૧૧-
- ગિરી કૈલાસ સમાન રતનમય ભૂતળા રે,
સોવનથંભા ભીતિ રતન શિખરેણુ રે;
દેખેં ચૈત્યપવન ચલ દૂર ઓલાવતો રે,
ફરતી ફળ ભર તરવર સુંદર શ્રેણુ રે. પુણ્ય ૧૨-
- સ્નાન નદીજળ ફળ ઉજળ કુસુમાંજલી રે,
વિધિય વિવેકે જિન ધર મંત્રી જાત રે;
મણિમય મુરતિ મુનિસુત્રતજિન પૂજને રે,
નિકળીયો ભાવસ્તવ કરી પ્રણીપાત રે. પુણ્ય ૧૩-
- દિવ્ય રૂપ તવ કન્યા એક જિન પૂજવા રે,
આવી પુજાપો લેછ ધરી શણગાર રે;
ચંદ્રવદની દેખી મંત્રી ચિત ચિંતવે રે,
એણે વન ખેચરી અમરી વા કુણુ નાર રે. પુણ્ય ૧૪-
- જાછ જિન પૂજ મધુર સ્વરે સ્તવના કરી રે,
બાહેર પૂછે કોણુ છું કેણે નિમિત્ત રે;
ભીષણુ વને એકાકા ચૈલ કેણે કર્યું રે,
સા કહે આવન પ્રતિ સુરપુત્રી વદિત રે. પુણ્ય ૧૫-
- તે જાહેં ક્રિયો ચૈત્ય પુજાએ મુઝ ઠવી રે,
રતનદેવ સુર નામ ગયો નિજ ઠામ રે;
મંત્રી કહે કોઇ મારગ તિહાં જાયા તણો રે,
હોવે તો મુઝ મળવાનું છે કામ રે. પુણ્ય ૧૬-
- સા કહે ચૈત્યાગ્રે ધૂપાનળ કુંડમાં રે,
ઝંપાવે પાવે નર જાહ દુવાર રે;
કરુંસિક કાને કુંડળ સ્થણનાં ઝગમગે રે,
ચૈતર નથણે કાજળ સારે નાર રે. પુણ્ય ૧૭-
- મંત્રી સુણી સેવકને નિજ પુર પાઠવી રે,

શરણુ કરી જિનજક્ષ અગ્નિ ઝંપાપાત રે;	
રતનદેવ પ્રણુમિ પાસે ઉભો જઈ રે,	
જક્ષ પ્રભાવે ન થયો દેહે ધાત રે.	પુણ્ય૦ ૧૮.
રચણુદેવ નિજ દેવીશુ ઘેઠા તિહાં રે,	
તતક્ષણુ કન્યા પણુ આવી તે પાસ રે;	
રતન જ્યોતિ દેખી મંત્રી મૌન જ ધરે રે,	
તવ તે દેવ કહે તજ્ય મંત્રિ ઉદાસ રે.	પુણ્ય૦ ૧૯.
વાટ જોવંતાં તુમે આવ્યા ચિંતા ટળી રે,	
આ અમ પુત્રી પરણી વધારો લાજ રે;	
મંત્રી ભણે તમ દેવને સુત સંતતિ કીસિ રે,	
જક્ષ કહે સુઝ ચરિત્ર સુણો મહારાજ રે.	પુણ્ય૦ ૨૦.
તિલકપુરે ધનશેઠ વસે વ્યવહારિયો રે,	
શ્રીમતિ નારી પ્યારી સતિય વિશેષ રે;	
જ્ઞાન અમૃત સૂરિ ગ્યાની જઈ વંદી વને રે,	
ઘેઠા તવ મુનિ દેવે શ્રુત ઉપદેશ રે.	પુણ્ય૦ ૨૧.
નરભવ પામી જૈન ધર્મ ચિંતામણિ રે,	
સરખો જણી પ્રાણી સેવો નિત્ય રે;	
નિત્યે ન કરી શકો તો પંચ પરવ ભજે રે,	
જેથી જાએ નરય તિરિની ભીત રે.	પુણ્ય૦ ૨૨.
બંધ શુભાયુ પ્રાપ્તે બાંધે એ તિથિ રે,	
ભાંખે નિરયાવલિ સૂત્રે ભગવંત રે;	
લોકિક શાસ્ત્રે ચઉદશ અષ્ટમિ પૂર્ણિમા રે,	
દર્શનવિસંક્રાંતિ પર્વ મહંત રે.	પુણ્ય૦ ૨૩.
માંસ સુરા તૈલ સ્ત્રી પર્વે ભોગવે રે,	
તે નર નરદે કાળ ધણો રોળાય રે;	
તેણે જ હસતી તવે સામાયિક પોસહે રે,	
ધ્યાન ધરંતાં શ્રાવક સરગે જાય રે.	પુણ્ય૦ ૨૪.
ગુરુમુખ પંચ પરવી વ્રત ઉચરી ધર ગયા રે,	

ઐય કરાવી પુત્રી રાખી ત્યાંહિ રે;
જ્ઞાતી વચન સહિત તુમચું મળવું થયું રે,
કન્યા પરણો અંગ ધરી ઉત્સાહ રે. પુણ્ય ૦ ૩૨.
પાંચમે ખડે દાળ કાંહ એ સાતમી રે,
એહમાં ગાયો વ્રત મહિમા મનોહાર રે;
શ્રી શુભવીર સલૂણા વ્રતને વિરાધયો રે,
આરાધકતાએ સદ્ગતિ અવતાર રે. પુણ્ય ૦ ૩૩.

દોહરા.

યક્ષ વચન મંત્રી સુણી, કહે સાચી કહી વાત;
પણ નૃપ કામે નિકળ્યો, તે હુએ વિશ્વાસ ધાત. ૧.
જક્ષ કહે પરણો પ્રથમ, પછે કરેળ્યો કામ;
સાહાય્ય કરશું તુમ તણી, મન રાખો આરામ. ૨.
તવ મંત્રી પરણ્યા તિહાં, કૃત સુરમહિમ અચ્છેહ;
જક્ષ કહે તુમ સ્વામીનું, કાર્ય કિયું કહો તેહ. ૩.
વાત સકળ સન્નિવેં કહિ, સુણી કહે અવધિ બલેણ;
સગસય જોયણ જલધિમાં, સિંહલદ્વીપ વરેણ. ૪.
જયપુર જયસિંહ ભૂપતિ, ભૂપતિ માંહે સિંહ;
રતનવતી બેટી સતી, તરવ્યંતર કહિ જેહ. ૫.
ઐમ સુણી મંત્રી ચિંતવે, અહો બલી કામ કહાય;
દૂર દેશ બાણે કરી, વનિતા વિંધ્યો રાય. ૬.
રૂપ પરાવર્તન તણી, કહે મંત્રી દિયો વિનજ;
વિજયપુરે મુઝને ઠવો, સ્વસુરપણું સમરિનજ. ૭.
તે પુર ઠવી વિદ્યા દિયે, વળી કામે સમરેહ;
અવસરે લક્ષ્મીને તેડ્યો, કહિને ગયો સુર ગેહ. ૮.

દાળ ૮ મી.

(સહીયર પાણી સંચર્યાં રે, જમુનાને તીરે, હાંહાં રે જમુંનાંને તીરે—એ દેશી.)
વનતરૂલીલા જોવતાં રે, મન અચરિજ પાવે, હાંહાં રે મન
મંત્રી વિદ્યાએ કરી રે, એક રૂપે બનાવે; હાંહાં રે એક

- હેમ દંડમંડિત કરે રે, બનિ ભેગણી રૂડી, હાંહાં રે બની૦
મસ્તક વિણા વાંકડી રે, એક હાથે ચૂડી. હાંહાં રે એક૦ ૧.
- જળ છંદકાવ કરત ચલે રે, પૂછત કહે સોધ; હાંહાં રે૦
જૂઠા નરપગ ભૂમિકા રે, શુચિ કરત ચલેધ; હાંહાં રે૦
જડી છુટી ઝોળી ભરી રે, ચક્ષી ભગુચ્ચ વેશે: હાંહાં રે૦
જપ માળા જપતી થકી રે, ગઘ કુમરી નિવેશે. હાંહાં રે૦ ૨.
- રતનવતી પાયે પડી રે, પૂછે કુશળાધ; હાંહાં રે૦
સા કહે યોગ લિયા પછે રે, છે કુશળ સદાધ; હાંહાં રે૦
કુંવરિ કહે તુમે કિહાં રહો રે, હમુ રમતે રામ; હાંહાં રે૦
પંખિપરે ફરતા ફરે રે, નહિ ગામ ન ઠામ. હાંહાં રે૦ ૩.
- નિસ્સંગી ભેગણુ લહી રે, કુંવરી ધર રાખે; હાંહાં રે૦
ભોજન મન ગમતાં દીચે રે, નવિ અંતર રાખે; હાંહાં રે૦
કન્યા કહે ભેવન સમે રે, કેમ ભેગ સધાધ; હાંહાં રે૦
સા કહે અમ વીતક સુણો રે, ચેતન રંગાધ. હાંહાં રે૦ ૪.
- ગજપુર સુર નૃપકન્યકા રે, હું સુમતિ નામે; હાંહાં રે૦
ભાઈ પિતર માતુલે કીયો રે, વિવાહ ચક્ર ગામે; હાંહાં રે૦
લગન દીને ચઉ તે મળી રે, સુભટે ઝુઝંતા; હાંહાં રે૦
હું કાળે બળી કલેશથી રે, તવ તે ઉવસંતા. હાંહાં રે૦ ૫.
- એક વર મુઝ ભેગો બળ્યો રે, અતિનેહે નડીયો; હાંહાં રે૦
બીજે દેશાંતર ગયો રે, મોહભળે પડીયો; હાંહાં રે૦
હાડકુસુમ એક લેધ ગયો રે, ગંગા વહેવરાવે; હાંહાં રે૦
ચોથો તિહાં અશનાદિકે રે, પિંડ મેહલી આવે. હાંહાં રે૦ ૬.
- દેશાંતરી એક ગામમાં રે, રંધણી ધર પેઠા; હાંહાં રે૦
અશન ફરાવી તે કને રે, જમવાને બેઠા; હાંહાં રે૦
તસ બાળક લધુ રોવતો રે, નવિ રહેવે વાર્યો; હાંહાં રે૦
રંધણી રૂડી તેહને રે, ચુહલામાં બાળ્યો. હાંહાં રે૦ ૭.
- દેખી અશન ઠવિ તિહાં રે, તે ઉઠવા લાગ્યો; હાંહાં રે૦
તવ સા કહે બાળક વિના રે, આ ભવ છે નાગો; હાંહાં રે૦

- પ્રાણુથી અધિકા પુત્ર છે રે, પણ શીખ દેવાઈ; હાંહાં રે૦
 મોજન તમે સુખમાં કરો રે, પણ પુત્ર દેખાઈ. હાંહાં રે૦ ૮.
- શીઘ્ર અંશન કરી ઉઠીયો રે, સા ધરથી લાવે; હાંહાં રે૦
 અમૃત દૂપો છાંટીને રે, તે બાળક દેખાવે; હાંહાં રે૦
 હસતો રમતો બાળકો રે, લીયો માતે ઉછગે; હાંહાં રે૦
 અચરિત્ત લહી રાતિ રહી રે, હર્યો સીસો રંગે. હાંહાં રે૦ ૯.
- અમૃતરસ દૂપો ગ્રહિ રે, વરગળ પુર આવે; હાંહાં રે૦
 કન્યા જનકાદિક સવિ રે, સમશાન બોલાવે; હાંહાં રે૦
 રક્ષાએ રસ સિંચતા રે, વરકન્યા ઉઠે; હાંહાં રે૦
 જીવંતી તે દેખીને રે, અહિ લાગ્યા પૂઠે. હાંહાં રે૦ ૧૦.
- પૂર્વપરે વઢતાં થકાં રે, પંચાતિ મળીયા; હાંહાં રે૦
 સહિ ચારેની લેધને રે, પણ ન્યાયે બળીયા; હાંહાં રે૦
 જીવાડી તે જનક થયો રે, સહ જન્મા ભાઈ; હાંહાં રે૦
 અસ્થિ ગંગાએ ધર્યાં રે, તે પુત્ર કહાધ. હાંહાં રે૦ ૧૧.
- પિંડ દેધ રક્ષા કરી રે, તે પતિ આણુંદે; હાંહાં રે૦
 ન્યાય સુણી તિગ ધર ગયા રે, પરણી કુરચદે; હાંહાં રે૦
 નિજ દેશે રાજ થયો રે, સુમતિ પટરાણી; હાંહાં રે૦
 માતંગી મીઠું સ્વરે રિ, ગીત ગાતી જાણી. હાંહાં રે૦ ૧૨.
- દેખી મુઝ પતિ મોહિયો રે, વર કંઠ નિહાળી; હાંહાં રે૦
 જન્મઠાંણુ નિર્મળ નહીં રે, વળી વરણે કાળી; હાંહાં રે૦
 પંકાશંકા તન ધરી રે, કહે લોક હજૂરી; હાંહાં રે૦
 સુરભિ ગંધાધિક ગુણે રે, લીએ નર કસ્તૂરી. હાંહાં રે૦ ૧૩.
- નિશિ માતંગી ભોગવી રે, નૃપ નીચ તે જાણી; હાંહાં રે૦
 વૈરાગે જોગણુ થઇ રે, સુમતિ પટરાણી; હાંહાં રે૦
 તે હું જોગણુ જાતરા રે, કરતી ઇલાં આવી; હાંહાં રે૦
 હું કેમ યદ નરદેષણી રે, સુખી કર મંભળાવી. હાંહાં રે૦ ૧૪.
- હસિય બણે કન્યા ઇશ્યું રે, નહિ હું નર દેખી; હાંહાં રે૦
 ખેચર લુચર નર ધણુ રે, મુઝ આહન લેસી; હાંહાં રે૦

- પૂરવભવ ભરતા મળે રે, તવ વાત કરેમી; હાંહાં રે૦
 જોગણુ કહે પૂરવ ભવે રે, તુઝ વાત બની શી. હાંહાં રે૦ ૧૫.
- કન્યા કહે દુનિયાં તથાં રે, દિલ દિસેં દૃઝાં; હાંહાં રે૦
 દુઃખ ભંજન જન રંજણા રે, તુમે જોગણુ રડાં; હાંહાં રે૦
 તેણેં તુમને કાઢું વારતા રે, પૂરવ ભવ કરી; હાંહાં રે૦
 ભરતે અજોધ્યાપુર વને રે, તરશ્રેણુ ભલેરી. હાંહાં રે૦ ૧૬.
- હરણો હરણી તિહાં રહે રે, લાગી અતિ માયા; હાંહાં રે૦
 ખાએ પીએ ઉઠે કરે રે, જેમ દેહનેં છાયા; હાંહાં રે૦
 ઇચ્છાએં મુખ લીલામાં રે, જેમ જુગલા કાળેં; હાંહાં રે૦
 તેણે મમેં તિહાં સીતાપતિ રે. મુનિરામ નિહાળે. હાંહાં રે૦ ૧૭.
- વેર ભાવ છંડી કરી રે, પશુ પંખી મિલાવે; હાંહાં રે૦
 દશરથસુત મુનિ તેહને રે, જિનવાણી સુણાવે; હાંહાં રે૦
 એક દિન કડીયારો કહે રે, મુનિધર્મ સુણાવો; હાંહાં રે૦
 રામ કહે જિનધર્મને રે, સેવ્યે મુખ પાવો. હાંહાં રે૦ ૧૮.
- નિત્ય ન કરો તો દમ્ભ તિથિ રે, વિરતિ પ્રતિઅધ્ધા; હાંહાં રે૦
 એમ નિમુણી સદ્ગાત ભણી રે, તેણે તે વ્રત લીધો; હાંહાં રે૦
 મુનિવયણા અમૃત સમા રે, મુણુ લીઓ મૃગજુગલેં; હાંહાં રે૦
 અક્રિવિદાર ઉપવાસનો રે, નીમ પર્વણી સધળે. હાંહાં રે૦ ૧૯.
- મુનિ મુખ પરમેષ્ઠી મુણી રે, નિત જાપ જાપતાં; હાંહાં રે૦
 રાજ કુળે હું અવતરી રે, દોય મરણુ કરતાં; હાંહાં રે૦
 અન્ધેં ધરમે સમગતિ રે, તેણે તે નૃપ હોઇ; હાંહાં રે૦
 પૂર્વ પતિ વિણુ આ ભવે રે, નવિ કરવો કોઇ. હાંહાં રે૦ ૨૦.
- પૂર્ણ શશિ મંડળ વચ્ચે રે, જોઈ હરણુ વખાણ્યો; હાંહાં રે૦
 જાતિસ્મરણુ ઉપનો રે, તેણે પરભવ જાણ્યો; હાંહાં રે૦
 વાત સવિ ચિત ગોપવી રે, નવી નર મુખ જોતી; હાંહાં રે૦
 લોક કહે નર દેવિણી રે, મુણુ પુણ્ય પનોતી. હાંહાં રે૦ ૨૧.
- કામદેવ સેવા કરે રે, મન ધરી વિશ્વાસો; હાંહાં રે૦
 જો તુમે જાણો જ્ઞાનથી રે, તો વાત પ્રકાશો; હાંહાં રે૦

પાંચમે ખડે આઠમી રે, એ ઢાળ કહીજે; હાંહાં રે.
શ્રી શુભવીર વચન સુણી રે, પ્રતલાવ ધરીજે. હાંહાં રે ૨૨.

દોહરા.

જોગણુ કહે તુમ કારણે, ધ્યાન ધરં એકાંત;
ધારણુ ધ્યેય સમાધિએ, પ્રગટ કરં તુઝ કાંત. ૧.
એમ કહી ધ્યાનદિશા વરી, સાસ ઉચ્છ્વાસનો રોધ;
પાંચે ધંદ્રી સંવરી, જગત્યો કૃત પ્રતિજ્ઞાધ. ૨.
ભણે જોગણુ મત ખેદ કર, રાખદ હુઆ સુખકાર;
ધન્યાયુત થોડે દિને, મળશે તે ભરતાર. ૩.
કોમદેવને દેહરે, જીવડું રમતો જોહ;
પેસંતાં તુઝ વારશે, પુરવ ભવ વર તેહ. ૪.
રતનવતી હંરખી સુણી, જોગણુ વચણુ રસેણુ;
મુગતા ફળનો હાર તસ, દેતી પ્રેમ વશેણુ. ૫.
સાંત માસ વીત્યા તિહાં, આછો છે દિન એક;
પ્રેમભરે જોગણુ કહે, તું રાગી અતિરેક. ૬.
તીર્થશ્રમણુ ફળ જોગીને, નવિ રહેવું એક ઠાણુ;
તે કારણુ અમે જામથું, તુઝને ફોડ કલ્યાણુ. ૭.
કુમરી કહે પાયે પડી, જેમ વર મેળો થાય;
દેજો આશીય નિત્ય પ્રતે, એમ કહી કરત વિદાય. ૮.
જક્ષ તણું સમરણુ કરી, તતક્ષણુ સુમતિ પ્રધાન;
જોગણુ વશે જઈ રહો, રતનપુરી ઉધાન. ૯.

ઢાળ ૯ મી.

(નામે એલાચી રે જાણીયે, ધનદત શેઠનો પુત્ર-એ દેશી)
તે દિન વન અગ્નિ તણી, ચય બળતી તિહાં એક;
ધૂમધટા ગગનેઃ ચલી, મળીયા લોક અનેક;
મહીયલ મોહ મહા બળી, તોડે પડિત ટેક;
રાગે રંગિત રાગબ્યા, જોલે વિશ્વ વિવેક. મહીયલ
અ. આંકણી.

- સાતે માસ યુગલ થયા, પણ નાજ્યો પ્રધાન;
 રતનવતી પણ ના મળી, તેણે મુઝ મરણ નિદાન. મહીયલ ૨.
- એમ નિશ્ચય કરી નિકળ્યો, રાજા શ્રીફળ હાથ;
 વાર્ય કોઇનું નવિ કરે, ઉભા પુરજન સાથ. મહીયલ ૩.
- જોગણ દેખી તે તતક્ષણે, વેગે મનમુખ જાય;
 મંત્રી પ્રમુખ કહે રાયને, ગ્યાની જોગણ આય. મહીયલ ૪.
- ધીરજ દેતાં તે જોગણી, આવી રાયને પાસ;
 આશિય દેઇ ઉભી રહી, પ્રણમે ભૂપ ઉદ્ધાસ. મહીયલ ૫.
- મંત્રી કહે મુણે જોગણી, કહીએ એક નિનિત;
 રાજા તુમને; નિવાજશે, ભાંખે થિર કરી ચિત્ત. મહીયલ ૬.
- અમ સ્વામી મહા મંત્રવી, અવધિ કરી સાત માસ;
 રતનવતીને, ગવેપવા, આલ્યા ચિત્ત ઉદ્ધાસ. મહીયલ ૭.
- પૂર્ણાવધિ પણ નાવિયા, ક્યારે આવશે તેહ;
 એણે સમે ભૂપતિ યોલીયા, નાવે અગ્નિ બળ્યો જેહ. મહીયલ ૮.
- પણ તમે નૈમિત્તજાણુ છો, ભાંખેા રતનવતી વાત;
 સા કહે તુમે મુપરિકરે, જોસો કહીએ એકાંત. મહીયલ ૯.
- તંબુ તાણીને જોસીયા, કહે જોગણ મુણ રાય;
 તુઝ મંત્રી વનદેવીએ, પાવક કુંડે જળાય. મહીયલ ૧૦.
- જોયણ સાતશે સાધિકા, સિંહલદ્રીપે ઠરાય;
 જયપુરરાજની નંદિની, રતનવતી કહેવાય. મહીયલ ૧૧.
- હરણો હરણી પૂરવ ભવે, વનમે મુનિ રામચંદ;
 પાસે વ્રત ધરી પાળતાં, પ્રીતિ રોહિણી ચંદ. મહીયલ ૧૨.
- મરણ કરી તિહાં અવતરી, લહિયો વન રસ કેંદ;
 જાતિસ્મરણ પામીયું, દેખી પૂનમ ચંદ. મહીયલ ૧૩.
- નિયમ લિયો ભર જોવને, પુરવ ભવ ભરતાર;
 મળશે તો વરવો સહિ, નહિ તો મહાવ્રત ધાર. મહીયલ ૧૪.
- સાંભળી મૃત્તિત નૃપ લહે, જાતિસ્મરણ નાણ;
 રોતો રાય તે એમ કહે, ધિગ્ધિગ્ ધાતા અજાણ. મહીયલ ૧૫.

દૂર કરી પ્રાણુવલ્લભા, મંત્રી પણ પરલોક;
 કાર્ય અસાધ્યને જે કરે, તે વિણ જીવિત દેહક. મહીયલ ૦ ૧૬.
 જોગણ કહે સુણ સાહિબા, મેળવું સુમતિ પ્રધાન;
 રાય કહે માય સાંભળો, નીધું જીવિત દાન. મહીયલ ૦ ૧૭.
 જોગણ જઈ પત મંત્રીનું, વિઘાએ કરી રૂપ;
 આવત મંત્રી તે દેખીને, આલિંગન દિએ ભૂપ. મહીયલ ૦ ૧૮.
 મંત્રી પ્રણુમીને આપતો, રતનવતી દીયો હાર;
 મુલ વ્યતિકર સહુ કહ્યો, રીઝ્યો રાય અપાર. મહીયલ ૦ ૧૯.
 ગળ્ય લળામણુ દેધને, સાન્નિધ દેવની થાય;
 થોડો પરિકર લેઈને, ભૂપ નિગ્ધપુર જાય. મહીયલ ૦ ૨૦.
 કામદેવ તણે મંદિરે, કરતા જૂવટ દેહ;
 રતનવાત સખી પરવરી, આવી મોહન વેલ. મહીયલ ૦ ૨૧.
 કંપા કનકની હાથમાં, ગોલી દાસી તે વાર;
 નીકળજો નર બારણે, આવી રાજકુમાર. મહીયલ ૦ ૨૨.
 મંત્રી કહે દૂર દેશથી, રતનશેખર મહા રાય;
 આવી રમતા તે જૂવટે, નારી મુખ ન દેખાય. મહીયલ ૦ ૨૩.
 રાજકુમારીને જઈ કહ્યો, નહીં અમે પેસણુ દેશ;
 પુળપાશું પાછાં વળો, નહીં તો થાશે કલેશ. મહીયલ ૦ ૨૪.
 તે સખી મંત્રીને એમ કહે, કોણુ અહેવો છે રાજન;
 કાંતિરૂપ છે દેહેવું, જોઈ તાસ વદન. મહીયલ ૦ ૨૫.
 વારી મંત્રીએ નવિ રહી, પેઠી ચિત્ત મોઝાર;
 દેખી રાયને ચિંતવે, કામદેવ અવતાર. મહીયલ ૦ ૨૬.
 દાસી કુમરીને જઈ કહે, દિહુ અચરિત એહ;
 ઘુમ લાગ્યે કરી ભૂપતિ, છે મકરધ્વજ દેહ. મહીયલ ૦ ૨૭.
 છુતકલા રમે મંત્રીશું, પણ નવિ પેસણુ દેશ;
 સુણી કુમરી સમરણુ કરે, જોગણુનો ઉપદેશ. મહીયલ ૦ ૨૮.
 વામ નયન તવ ફરકીયું, મંગળ શબ્દ ઉદાર;
 કુમરી હુકમેનું હલ્લા કરી, પેઠા ચિત્ત મોઝાર. મહીયલ ૦ ૨૯.

આવી નારીયો નારીયો. મંત્રી સુખ કરેલ;
 ઢાંકા અંગ પછેડીએ, જેમ નવિ નૃપ નિરખેલ. મહીયલ ૦ ૨૦.
 કુમરી ચક્રોરી બધું આહતી, કહે મંત્રીને આણુંદ;
 કેમ ઢાંકો અમ આવતે, તુમ સ્વામી મુખચંદ. મહીયલ ૦ ૨૧.
 દેડ કપટ ધર કામિની, મુખ નવિ જીવે એ સાય;
 મંત્રી બણે પરભવ પ્રિયા, મળશે તવ મુખ થાય. મહીયલ ૦ ૨૨.
 પૂછે કુમરી પુરવ ભવે, શો બનીયો અધિકાર;
 નૃપ પૂછી બણે મંત્રવી, નયરી અપ્રોધ્યાને બાર. મહીયલ ૦ ૨૩.
 હરણો હરણી નેહે ભયાં, રહે વન તથ્ય કલેશ;
 રામચંદ મુનિ બુઝવે, કંદર દેહ ઉપદેશ. મહીયલ ૦ ૨૪.
 હરણ હરણીએ તે સુણી, પૂર્વે લીંગો ઉપવાસ;
 રતનશેખર હું રાજા થયો, હરણી ગર્ભ કાણુ વાસ. મહીયલ ૦ ૨૫.
 શશિ મંડળ હરણો લટી, દોડા પરભવ એલ;
 ભવ પલટે પણ નવિ ખસે, નરને પરભવ નેહ. મહીયલ ૦ ૨૬.
 સુણી કુમરી ગિત વિકસતી, છોડી લાજ વિચાર;
 વસ્ત્ર દર કરી એમ કહે, હું હરણી તુમ નાગ. મહીયલ ૦ ૨૭.
 અમધર્મે ગતિ મમ ચંદ, વેળી સરખાં દોય નાન;
 બનઈ સરણ 'શશિ મંડળે', નેહ નિષિદ મમ હાન. મહીયલ ૦ ૨૮.
 નેહે ભયાં થડી દો તિહાં, નયણે નયણ મિલાય;
 બહુ વરસાંતર ગા ગયાં, નયણે નીર લરાય. મહીયલ ૦ ૨૯.
 દારી એક જાતે રાયને, દેત વધાનણી એમ.
 પરભવનો વર પામીને, લાગ્યો કુમરીને પ્રેમ. મહીયલ ૦ ૩૦.
 સુણી નૃપ બચસિંહ આવીયો, કામદેવ દરબાર;
 બહુ માને ધર લાવીયો, રતનશેખર પરિવાર. મહીયલ ૦ ૩૧.
 વરધોડા સમહોઝવે, દીધું કન્યાનું દાન;
 હય લાથી રથ બહુ દીયા, કરી વસ્ત્રે સન્માન. મહીયલ ૦ ૩૨.
 વર કન્યાને વોળાવિયાં, ચાલ્યાં એક મુકામ;
 સુર સાનિધ્ય ઘડી એકમાં, જૂતાટવિ વિશદામ. મહીયલ ૦ ૩૩.

જક્ષદેવ પેણુ લક્ષ્મીને, શણુગારો દિવ્ય વેશ;
 લાવી મંત્રીને સોપતાં, વ્યંતર દાસ વિશેષ. મહીયલ ૦ ૪૪.
 વ્યંતર વ્યંતરી મળી કરે, ખટરસ ભોજન પાક;
 જમતાં રાયને પરિકરા, દીએ રસભર સુરી શોક. મહીયલ ૦ ૪૫.
 તખોલ દેધ વિસર્જતા, એક દિન કરી વિશરામ;
 મુનિસુવત જિન પૂજના, કરતા જિન ગુણગ્રામ. મહીયલ ૦ ૪૬.
 બીજો દિન કહે મંત્રીને, અમ પુત્રી ગુણુ ગેહ;
 સર્ગ થકી તુમ કર ઠવી, ક્ષીણુ નવિ દેશો વિચ્છેહ. મહીયલ ૦ ૪૭.
 મુણુ બેટી અમે આવશુ, સ્નેહ જડ્યા તુઝ પાસ;
 મર્ગે આજ સધાવશુ, મના થઇય નિરાશ. મહીયલ ૦ ૪૮.
 માય ભણી વળગી ગણે, રાતી લક્ષ્મી તે હામ;
 મા કહે વચ્છ સંભારજે, કામ પડે મુઝ નામ. મહીયલ ૦ ૪૯.
 રતનપુરી વન પરિસરે, ઠવી મંત્રી મહિરાણુ;
 દેવ અદૃશ્ય થઇ ગયા, પેખો પુણ્ય પ્રમાણુ. મહીયલ ૦ ૫૦.
 રાય કહે સુણો મંત્રવી, તે મતિ પુણ્ય બલેણુ;
 રતન ઠવીયું મુઝ મંદિરે, લક્ષ્મી ઠવી ધર જેણુ. મહીયલ ૦ ૫૧.
 નવમી ઢાળ એ રસભરી, પૂરી પાંચમે ખંડ;
 વીર કહે ભવિ પ્રાણીયા, કરજ્યો પુણ્ય અખંડ. મહીયલ ૦ ૫૨.

ઢોહર.

૧. લોક બહુલ જોવા મળ્યો, રતનવતીને ત્યાંહિ;
 દ્વીપાંતરી વર વસ્તુને, કાણુ નવિ જુએ ઉચ્છાહિ.
૨. પરભવનો મેળો મળ્યો, તે પણુ જુગતી જોડ;
 ધર્મ પ્રભાવે પર્વદિને, સુણી તપ કરે જન કોડ.
૩. નગર પ્રવેશ મહોચ્છવે, પોહોતા નિજ નિજ ગેહ;
 સર્ગ તણા મુખ ભોગવે, ખરવે પોસહ લેહ.
૪. એક દિન જોડા ગોખમે, નૃપ પટ્ટરાણી સાથ;
 હીરજુગલ આવી તિહાં; જોડાં જોહુ જણુ હાથ.
૫. રાજા પૂછે તે તેહને, કેમ આપ્યાં કિહાં વાસ;

કાર કહે આ વનમાં વસું, આઠ્યા ધર્મી પાસે.
 એમ કહેતાં મર્મિત થઈ, ભૂંધ પડ્યાં નર નાર:
 નૃપ રાણી વિલખાં થઈ, જેતાં તરા નવકાર.
 મરણુ ગયાં તવ ભૂપતિ, કરે અગ્નિ મંરકાર;
 મંશય ભરીયાં તે નિશિ, સૂતાં સૌધ મઝાર.

૫.

૬.

૭.

ઢાલ ૧૦ મી.

(માતા જશોભા વાટ જુએ છે, માંખણુ સાદર ગોલ રે, હરિને ઘર લાગે-એ દેખી)

જાની મુનિ વનમાં સમોસરીયા, રૂડા તત્વ રૂચિ અણુગાર રે.

જાની જગતનો દીવો.

રૂચિ દ્રવ્યે તે વાત સુણીને, આવે નૃપતિ પદનાર રે. જાની ૧.

દેઈ અદક્ષિણા વંદીને યેરી, જિનવાણી સુણે એક ચિત્ત રે; જાની ૨.

કાર જુગલ સંશય પૂછતાં, એક સુભટ આઠ્યો લાડબાત રે. જાની ૩.

એક હાથે એક ખર્જા અહી છે, લેઈ સાથે રૂપાળી નાર રે; જાની ૪.

કહે મુણુ રાજા તુ તત ધારી, શરણાગત રાખણુદાર રે. જાની ૫.

ખેટ આરિ એક ગગને ઉભો, હું આવું હાધવી તાર રે. જાની ૬.

તિહાં લગે એ મુઝ નારી સ્ત્રીને, રાખજે રાજા તુમ પાસ રે. જાની ૭.

રાય તુમે પરનારી સહોદર, તેણે સૌંધું છું વર નાર રે; જાની ૮.

રાય કહે નિર્ભય આરિ માંધા, ચિંતા કરવી ન લગાર રે; જાની ૯.

એમ સુણી સુભટ ગયો આકાશે, તસ વાર થઈ ઘડી આર રે; જાની ૧૦.

નળ છેદ એક હાથ તે પડિયો, જુએ લાનુમતિ તે નાર રે. જાની ૧૧.

મુઝ પતિ હાથ એ રોતી બોલે. નૃપ લાથે કિશું અહિ નાણુ રે; જાની ૧૨.

મા કહે મુઝ નયનાંજન રેખાઓ, લાગી માય નિશાન રે. જાની ૧૩.

બીજી બુજાએ હિંચલ રેખા, તે પણ પડિયો તેણિ વાર રે; જાની ૧૪.

મરતક ધડ ગગનેથી પડિયું, કરે દેખી તે હાહાકાર રે. જાની ૧૫.

કરીય વિલાપ સહા રોવરાવી, કહે મરણું ઇલાં નિર્ધાર રે; જાની ૧૬.

રાજાએ રાખી પણ ન રહી, બળી કંતશું અગની મઝાર રે. જાની ૧૭.

રાય રાણી ચિંતાતુર બેઠાં, નમે આવી સુભટ તતકાલ રે; જાની ૧૮.

કહે શત્રુ છંતી કરી આવિયો, મુઝ નારી દીવો ભૂપાળ રે. જાની ૧૯.

સકળ સરપ કહ્યું તસ રાયે, તંવ તે કહે માન્યું ન જાય રે; રાની૦
 જનક રસાતળ ભૂતળે સંપ્રતિ, વ્રતધર થઇ બોલો રાય રે. રાની૦ ૧૧.
 હવિત-નિષ્કળ નારી વિના એ, કરં અગ્નિ પ્રવેશ જ છેક રે; રાની૦
 યોગેહ પર્વ તણાં ફળ આપે, તો જાઓ રહે મુઝ ટેક રે. રાની૦ ૧૨.
 ભૂપ કહે એ વાત ન થાયે; પાંચ વાત સુંણો સુવિવેક રે; રાની૦
 આ સધળું મે રાજ્ય દીયું તું, વળી કન્યા દિયું શંત એક રે. રાની૦ ૧૩.
 ગુનહ કરો બકસિસ હમારો, સુભટે નવી માન્યું કાંઈ રે; રાની૦
 ચય કરી કાળે તે પણુ જળિયો, દેખી દુઃખ ધરતો રાય રે. રાની૦ ૧૪.
 ગુરૂ પાસેં જાને જાળ બેઠા, કહે પદમાવધ ધરણિંદ રે; રાની૦
 ચિરંજીવો હે પુત્ર હમારા, વ્રતધર તું પરમાનંદ રે. રાની૦ ૧૫.
 નૃપ પૂછે કાણુ દેવંએ મોહોટાં, બાણુ મુનિ તું પેઉ મા બાપ રે; રાની૦
 એણી નયરિએ પૂરંદર રાજ, પ્રિયા સુંદરી છે સતિ છાપ રે. રાની૦ ૧૬.
 મદગુરૂ પાસે દંપતિ સમકિત, સાથે ઉચ્ચરીયાં વ્રત ખાર રે; રાની૦
 પુત્ર નહીં તેણે પુરોહિત બાંખે, મિથ્યા શ્રુતનો આચાર રે. રાની૦ ૧૭.
 અષ્ટમી કૃષ્ણ અમાસની રાતે, લેહિ ચદ્રોદય ખટ માસ રે, રાની૦
 તલકટ કૃષ્ણ બાખે એક બાજને, એક શય્યાએ નિંદ વિલાસ રે. રાની૦ ૧૮.
 તો નિયમા સુત સંતતિ પામે, એમ સાંભળી કરતા તેહ રે; રાની૦
 માસ ગયા ખટ પુત્ર ન પ્રગટ્યો, એક દિન મુનિ આવ્યા ગેહ રે. રાની૦ ૧૯.
 દંપતી પૂછતાં મુનિ બોલે, થશે પુત્ર અનોપમ એક રે; રાની૦
 પણ મિથ્યાત ગલી નવ લેશો, ધરજે જિન ધર્મની ટેક રે. રાની૦ ૨૦.
 જૈન ધર્મ સેવે સુત પ્રગટ્યો, તે તુમચો તાત કહાય રે, રાની૦
 આલોયા વિષુ દંપતિ મરણે, બોલો ને બોલો આય રે. રાની૦ ૨૧.
 જ્ઞાન શુકર હંસ વૃષભ ને હરણાં, બહુજેનિ જુગલપણે જાય રે; રાની૦
 ફીર જુગલ નંદનવન રમતાં, લેઇ ખેટ તે પંજર હાય રે. રાની૦ ૨૨.
 મુનિ વયણે તે ખેટ સુલોચન, શુક જુગલ હવે વન એક રે; રાની૦
 કરતાં ધહાં જિન મંદિર દેખી, જાતિ સમરણે જાગ્યો વિવેક રે. રાની૦ ૨૩.
 તુમ કર બેસી મરણની વેળા, સુણી સદહતાં નવકાર રે; રાની૦
 નૃપ ધરણેંદ્ર પ્રિયા પદમાવતી, પામી ઉત્તમ અવતાર રે. રાની૦ ૨૪.

તુઝ પ્રદ્યમ્બાં જોવા કારણ, રચિયો એ સવિ કંઈ રે; જાનીં
 કહે ધરણેંદ્ર સુણો વચ્ચ સધળું, સાચું લાખે મુણિંદ્ર રે; જાનીં
 નૃપમંદિર કરી રતની વૃષ્ટી, ધરણેંદ્ર ગયા નિજ ઠામ રે; જાનીં
 આરે વ્રત ઉચ્ચરી નૃપ રાણી, મુનિ વંદી ગયાં નિજ ધામ રે; જાનીં ૨૬.
 દીન દુઃખી ઉદ્ધાર કરતાં, મંત્રીશુ નૃપ ગંભીર રે; જાનીં
 દશમી ઢાળ એ પાંચમે ખડે, પૂર્ણ કહે શુભવીર રે; જાનીં ૨૭.

દોહરા.

મંત્રીશ્વર સમંકિત લહી, પાળતાં વ્રત આર;
 ભક્તિ કરે નવનવ પરે, તેડી ધર અણુગાર.
 લક્ષ્મીવર્તીની સાનિધે, સાંસરે બિંબ અનેક;
 જાત્રા કરતા તીર્થની, ધરતા ધર્મની ટેક.
 નીરતિ આર વ્રત પાળિને, ખૂણું કરી નિજ આય;
 દેવ મહાર્દિક પાંચમે, સરગે સુખભર જાય.
 શોક ધરે બેહુ ભૂપતિ, કેતે દિવસે તેહ;
 તમ સુત સેહસમતી ક્યો, મંત્રિપદે શુશ્રુગેહ.

ઢાળ ૧૧ મી.

(વીરજિજ્ઞેષ જગત ઉપગારી—એ દેશી.)

એક દિન પોસહ કરીને બેઠાં, રતશેખર ધર માંહિ જ;
 સામંત સર્વ પેટાવત બેઠા, પોસહ લેખ ઉચ્છાદિ જ;
 ધન્ય નરા જે દેહ વ્રત પાળે એ આંકણી.
 એણે અવસર અરિ સૈન્ય મળીને, લૂંટતા પુરે ગામ જ;
 જીવ પડી વળી નગરને બાહર, હુઆ કોલાહલ તામ જ. ધન્ય ૧.
 સામંતાદિક પોસહ છંડી, પોહતા લેખ હથિયાર જ;
 રાયને સર્વ કહે હડી રાજ, હૃય ગય અરિ અપહાર જ. ધન્ય ૨.
 પણ રાજ નવિ ધ્યાનથી રચિયો, તવ અરિ સૈન્ય પલાય જ;
 પારણા વેળા સામંત ભેળા, સદ્ગુણી વાર્તા સુણાય જ. ધન્ય ૩.
 એક દિન અરિ જીતણે નૃપ ચલીયો, રતવંતી રહી ગેહ જ;
 પોસહ બહેરતો લેખ બેઠી, નિશિ કાંકણગર ધરેહ જ. ધન્ય ૪.

એણે અવસર તસ દેવે પરીક્ષા, રાયતણું કરી રૂપ જી;
 આવી રાત્રે કહે સુણો રાણી, તજ પોસહ ધરિ ચૂપ જી. ધન્ય ૦ ૬.
 તુઝ રાગે હું આલ્યો પાછો, અંતર ધરીય સનેહ જી;
 કામન્વર તાપેથી સમાવો, દેહ આલિંગન દેહ જી. ધન્ય ૦ ૭.
 સામંતાદિક વાટ તે જોશે, જઈશું પાછલિ રાત જી;
 રાણી કહે સુણ નૃપ વ્રતધારી, કોણ તમારી જાત જી. ધન્ય ૦ ૮.
 એક ગુર મુખ વ્રત ઉચ્ચરીને, નાવે કહેતાં લાજ જી;
 નરય તિરી ગતિ દુઃખ બહુ લહિએ, કરતાં એહ અકાળ જી. ધન્ય ૦ ૯.
 આજ તુમારે અમ કોણ સગપણ, ધર્મનું સગપણ એક જી;
 ચંદ્રસ પોસહ હું ન વિરાધું, જો મળે દેવ અનેક જી. ધન્ય ૦ ૧૦.
 એણી પરે ધીરજ મન વચ દેખી, રીસ કરી ગયો રાય જી;
 રતનવતી રહી ધ્યાન ઘટામે, આતમ રામ રમોય જી. ધન્ય ૦ ૧૧.
 રવિ ઉદયે પોસહ પારીને, પૂજે જિન અરિહંત જી;
 આવી નૃપ સુણી વાત તે સધળી, કૈતુક ચિત લહંત જી. ધન્ય ૦ ૧૨.
 રાજ અષ્ટમી વાસર નિગમી, રાત્રિ પોસહ કીધ જી;
 નિશીથ વેળા રતનવતીએ, આવી આલિંગન દીધ જી. ધન્ય ૦ ૧૩.
 રાય કહે ન ઘટે હું સતીને, હું પર નર છું આજ જી;
 રાણી કહે આલોયણ લેશું, દેખી વળી મુનિરાજ જી. ધન્ય ૦ ૧૪.
 માહરે વચન કદા નવિ લોખું, આ લવ માંહી નરેશ જી;
 પોસહ તજ રમીએ આજ રાત્રિ, નહીં તો મરણ કરેશ જી. ધન્ય ૦ ૧૫.
 મોનપણું કરી ધ્યાન ધરતા, રાયે દીધી પૂઠ જી;
 તવ પરનરથું રતનવતીનો, સંગમ રાયે દીઠ જી. ધન્ય ૦ ૧૬.
 ધ્યાન થકી જમ ન ચલ્યો રાજ, તવ હુઓ મંત્રી સરૂપ જી;
 દેવ પ્રત્યક્ષ થઈ કહે મુઝને, જોળખો છો કાંઈ લૂપ જી. ધન્ય ૦ ૧૭.
 રાય કહે તુમે મંત્રી અમારા, ક્યાંથી આવ્યા આજ જી;
 દેવ કહે પંચમ દેવલોકે, ભોગવીએ સૌઆન્ય જી. ધન્ય ૦ ૧૮.
 જોહવાં પ્રભુએ વખાણ્યાં તેહવાં, દંપતી દીઠાં દોય જી;
 પ્રથમ પરીક્ષા રતનવતીની, બીજી તુમારી હોય જી. ધન્ય ૦ ૧૯.

- પણ વનમાં વિદ્યા સાધકને કેમ હણ્યો ને. ૩.
 સાધક હણ્યો પૂછે છે શે કાજ ને,
 પરતી વાત કરતાં નાવે લાજ ને;
 પર ધરતી વાતોએ જીવે નંદકી ને. ગિંદા ૪.
 નહિ હમ નંદકિ નહિ નંદકિ મા જાપ ને,
 અમ કુંભમાંહે નંદકાની નહિ છાપ ને;
 ચટકા કેમ લાગ્યો રે સાચું પૂછતાં ને. ૫.
 સાચું પૂછો તો શું સંગપણ લાગે ને,
 મરમની વાતે મોટા ઉત્તર માગે ને;
 નહિતો વિણ કામે પૂછેવું નવી ઘટે ને. ૬.
 વિણ કામે નવિ જાવું કોઇને ઘેર ને,
 એહજે મરમની વાતે પ્રગટે ઝેર ને;
 સંગપણ વિણ નવી જોડી શકાએ એવડું ને. ૭.
 સંગપણ શું લાગે છે જોડો અમને ને,
 એવડું જે દુઃખ લાગે દિલમાં તમને ને;
 અંતરનો ધા લાગ્યો માલમ કેમ પડે ને. ૮.
 સાધક એ મુઝ વૃદ્ધ સહોદર થાય ને,
 નિરપરાધી હણ્યો દેઇ ધાય ને;
 એ વાતે ક્ષત્રીની લાજ વધે નહીં ને. ૯.
 સાચું કંઈ પણ કરતાં નહિય કનાર ને,
 તર લટકતી લીધી એક તરવાર ને;
 વંશ જળ કાપતાં સાધકને હણ્યો ને. ૧૦.

- દેવળી તો જાણું છે સર્વ વિચાર જો,
પણ બાંધવ નાવેં પાછો નિરધાર જો;
વાત સુણી બેઠું બેઠેની સ્નાન કરી રહ્યાં જો. ૧૩.
વિણ અપરાધી હણતાં હું થયો રાંક જો,
પણ એ વાતેં નથી અમારો વાંક જો;
ગુનહો કરો બકસિસ વેરાણું ટાળવું જો. ૧૪.
વેર નથી તુમ માથે કાંય કલેશ જો,
અમ દિલમાંહે વસીયો ગુર ઉપદેશ જો;
બાંધવથી પ્રીતમ અધિકો હોયે નારીને જો. ૧૫.
પ્રીતમ કોણ તુમારે કન્યા વેશ જો,
સુણીયો સદગુર પાસે શો ઉપદેશ જો;
તુમે બેઠું બેઠેની નામ હામ અમને કહો જો. ૧૬.
મુઝ બાંધવ વિદ્યાધર કરો રાણો જો,
મિત્ર સેનાને વચને તમે સહ જાણો જો;
કામ અણુગતું કરિને કપટે પૂછવું જો. ૧૭.
કપટ ઘણું તો નારી માંહે પેઠાં જો,
વળી કોઇ દિન તુમને નજરે નવિ દીઠાં જો;
નારી અગોચર દેખી કેમ વિસવાસીએ જો. ૧૮.
વિશ્વાસી નિષ્કપટી છે જગ તાર જો,
નારી વિના નર હાલીનો અવતાર જો;
બીકણુ ભડકણુ નર તે અણુવિસવાસીયા જો. ૧૯.
ભડકણુ બીકણુ અમને જાણ્યા કેમ જો,
નવનવિ વાત વદતાં વિધટે પ્રેમ જો;
માયાં બોલાં માણસને પરતીજીએ જો. ૨૦.
જુહા બોલ્યાનો અમને છે નેમ જો,
મિત્રસેનાશું વચને દાખી પ્રેમ જો;
પુઠેથી ભડકીને નાહા કેમ ગયા જો. ૨૧.
મિત્રસેના ગુર અમને કરી સંકેત જો,

- નાહા અમે દેખી વિપરીત વહેઃ જો;
 ૧ નારીશું અગદા નર ઉતમ નવી કરે જો. ૨૨.
 ૧ પ્રેમ બન્યો તિહાં અગડાતું શું હેતુ જો,
 મિત્રસેનાએ કીધા શો મંકેત જો;
 સાચ કહો તો આગળ વાત પ્રકાશીએ જો. ૨૩.
 ખેટશુભા આશક્તે રાતી કેત જો,
 હલવિ સહુ રહેજો નહીં તો ધન્યવેત જો;
 ઉગ્ગલ ધન દેખીને દેશાવર ગયા જો. ૨૪.
 મિત્રસેનાં મુખ સાંભળી બાંધવ વાત જો,
 અમે જોહુ જોહુને નવિ ચિંત્યો ઉપચાત જો:
 જ્ઞાતીને વચણે રે ચિત્ત ઉપશામીયું જો. ૨૫.
 અમે જાણ્યું જો નહીં અમ તુમ મેલાપ જો,
 બાંધવ ધાતે જોહુને થયો સંતાપ જો;
 મિત્રસેનાએ ઉગ્ગલ ધન હલવ્યો મંદી જો. ૨૬.
 ભાઈ મુઓ પણ વંછિત મેજો મેલી જો,
 મંપે દરખી સોળ જાણીની ટોળી જો;
 હર્ષમદે મિત્રોએ ધનપતિ હાલવ્યો જો. ૨૭.
 એક એક વચને સાચી વાત રચાઈ જો,
 છઠે ખડે ભાખી પેહેલી દાળ જો;
 શ્રી શુભવીર વખૂટા મેજો સહુ મળ્યો જો. ૨૮.

દોહરા.

- નિશ્ચયતાને કુંવર કહે, અમે વિદેશે જાત;
 પછે અદાર બળી તમ, કય જાણી તે વાત. ૧.
 નાણા પાણી જોર છે, અતુર ન ચિંત્યો જાત;
 પૂર્વ દિશિં વંછા કરે, પશ્ચિમ દિશિએ સધાય. ૨.
 મહ મેલાપા મંપજો, કાજે કાજે જોય;
 તે પણ વરતુ ગુલાવથી, નિયતપણું જો હોય. ૩.
 ઉદમ પણ કરવો મંદી, પણ એક પુણ્ય સદાય;
 દર દેશાવર સમજતાં, વંછિત મેજા થાય. ૪.

ઢાળ ૨ જી.

(હુંબખંડાની દેશી)

વિદુક્ષતા કહે વીતી વાતો, સાંભળો આર્ય કુમાર;

મોહન રાય મેહર કરો,

મેહર કરો મનમોજ ધરો, જીએ વાટ તે નારી અઢાર; મોહન૦ એ આંકણી.

વિદુન્મતિ આદે સવિ સહીયરો, બેડી હુતી હુશીયાર. મોહન૦ ૧.

મિત્રસેનાએ ધાત કરિ તવ, અમે બેહુ કાધ વિચાર; મોહન૦

જ્ઞાની વચન સાચું થયું સહીયરો, કતે સફળ અવતાર. મોહન૦ ૨.

એકમતા થઈ મિત્રસેનાને, અમે મોકલી તુમ આણે; મોહન૦

હર્ષ દિવાની થઈ તે મંદિર, જેવે પતાકા તાણે. મોહન૦ ૩.

ઘડિય વિલંબી ગધ નદી તીરે, વન તર ઠામે જોતી; મોહન૦

પણ નવિ દોઢા મીઠા મોહન, મંદિર આવી રોતી. મોહન૦ ૪.

પુછ્યા પછે તેણે વાત પ્રકાશી, ભૂલ પડી મુઝ મોહોટી; મોહન૦

મંકેત વાત તદા સુણી બોલ્યાં, હાથે બગાડી બૂટી. મોહન૦ ૫.

મુઝ ભગિની હુકમે તુમ જોવા, હું ચલી દેશ વિદેશ; મોહન૦

મળિયો એક નિમિત્તીયો મારગ, તેણે કહી વાત વિશેષ. મોહન૦ ૬.

જોગી મળી મારગમાં ચારે, તુઝ પતિ શું ધરે પ્યાર; મોહન૦

હું પણ ગધ તેણે વન જિહાં જોગી, દોઢા નહીં ભરતાર. મોહન૦ ૭.

મેં જાણ્યું જો જોગી સંગે, જોગી હુઓ અબધૂત; મોહન૦

હું પુર ગામ ગીરિવન અળગું, વળગું જાણે જૂત. મોહન૦ ૮.

ગગન ચલત ગિરિશિખર નિહાળત, સિદ્ધ મળ્યો નર એક; મોહન૦

જોગાદાંગ સમાધિ વેળા, પુછ્યે જાગ્યો વિવેક. મોહન૦ ૯.

તે કહે કર્મદરાયની બેટી, પરણી રમે તે સાથ; મોહન૦

તે પુર જાતાં પથ વિચારે, જ્ઞાની મળ્યા મુનિ નાથ. મોહન૦ ૧૦.

મેં પુછ્યું તય અરણ્ય નમીને, જ્ઞાની કહે સુણ વાત; મોહન૦

ધર્મિભલ કુંવર જાધ અંપાએ, ટાળ્યો ગજ ઉતપાત. મોહન૦ ૧૧.

આઠ કુમારી ભયથી ઉગારી, આપે વરી રહ્યા ત્યાંહિ; મોહન૦

જ્ઞાની વચન સુણી ગગન ચલંતી, હું પણ અવી આંહી. મોહન૦ ૧૨.

આજ મનોરથ સધળા ફળીયા, મળિયા આણુ આધાર;	મોહન૦
મુંહ માગ્યા આજ મેઘ તે વરસ્યાં, તરસ્યાં અમૃત ધાર.	મોહન૦ ૧૩.
સુખીયા આગળ દુઃખની વાતો, કરવી તે સર્વ ફેક;	મોહન૦
પરદુઃખ વાતે દુઃખ ધરે જે, વિરલા સંજ્જન લોક.	મોહન૦ ૧૪.
ચકવા ચકવી પ્રેમ વિજેગે, ન કરે નિશિચે નિંદ;	મોહન૦
જગ નર નારી પ્રેમં ત્રિલુક્ષાં, નિર્ગમે રાત્રી આણુંદ.	મોહન૦ ૧૫.
સાળ સખી સાંથે મુઝ લગિની, દુઃખ ધરતી હશે ગેહ;	મોહન૦
પ્રુમ આણુ લંહિ દેયું વધામણિ, હર્ષિત થાશે તેહ.	મોહન૦ ૧૬.
કુંવર કહે તમે તેડી લાવો, સધળી આ વન માંહી;	મોહન૦
વિદુલતા તતક્ષણુ તિહાં પોહોતી, દેતી વધાઇ ઉઝાંહિ.	મોહન૦ ૧૭.
તે સહુને કહી વાત તે સધળી, તે સુંણી કરત સંજ્જન;	મોહન૦
માતપિતાદિક ખેટ સુતાનાં, આઘ્યાં પરિજન ધાઇ.	મોહન૦ ૧૮.
મુંદર રતન વિમાન રચિને, ચંપાપુરી ઉદ્યાન;	મોહન૦
કતકમયી એક મેહેલ બનાવી, ઉતરીયાં એક તાન.	મોહન૦ ૧૯.
રાગ્ય રહીયત દર્શન આવે, જાણી સુર સાક્ષાત;	મોહન૦
દેવ નઇ જળ રનાનેં આવ્યા, કરવા પાતિક ધાત.	મોહન૦ ૨૦.
ધનિલ કુંવર ચઢી વરઘોડે, ચોરી ખાંધી વિશાળ;	મોહન૦
ઉતરીયા સર્વ સંજ્જન સાખેં, પરણી કન્યા અઢાર.	મોહન૦ ૨૧.
ખેચરે હત્યા સર્વ વોળાવી, વરને કરે મલાર;	મોહન૦
કનક રતન આદે બાહુ દેઈ, રાત્રિ વસ્થા પુર બાહાર.	મોહન૦ ૨૨.
રવિ ઉદયે વૈતાલ્ય સધાગ્યા, આવ્યા કુંવર નિજ ગેહ;	મોહન૦
રમણી તીસ રમેં રમ ભેળી, ધરતી પરસ્પર નેહ.	મોહન૦ ૨૩.
ભાગ્યદિશા ભરપૂર વહે જસ, નહિ તસ ધરમાં કલેશ;	મોહન૦
જસ ધર પુણ્ય દિશા પરવારે, તસ ધર કલેશ પ્રવેશ.	મોહન૦ ૨૪.
રમ્ભાર રમણી રહે આણુંદે, બાળક ઇચ્છા પૂર;	મોહન૦
લઘુ ગુરૂ વિનય વહે તસ ધરમાં, લક્ષ્મી વસે ભરપૂર.	મોહન૦ ૨૫.
એક એકથી ધર નજરો ચોરે; વ્યભિચારી નર નાર;	મોહન૦
તે દેખી લક્ષ્મી લજવાણી, જાય રૂડી ધર બાર.	મોહન૦ ૨૬.

રાત દિવસ નર રોષે લરાણો, રમણી ઉપર જોહ; મોહન૦
 તસ મુખ મુખ લક્ષ્મી નવિ જોવે, સોવે દાઘી દેહ. મોહન૦ ૨૭.
 વિકસિત નયન વદન હરખંતી, દેખી પતિ ઉજમાળા; મોહન૦
 લક્ષ્મી પ્રિયા ધર ભેળાં મળીને, રમતી કરતી ચાળા. મોહન૦ ૨૮.
 ધમ્મિલ મંદિર સ્ત્રી સવિ રમતી, એક એકને દેખાતાળી; મોહન૦
 તીસ અકર્મ ભૂમિને નિહાળી, લલના હરી લટકાળી. મોહન૦ ૨૯.
 છકે ખડે પુણ્ય અખડે, ધમ્મિલ રાસ રસાળે; મોહન૦
 શ્રી શુભવીરે વિવેકની વાતો, બોલી બીજી ઢાળે. મોહન૦ ૩૦.

દોહરા.

ઉજજ્જ સુખ વિલસે તિહાં, શ્રી ધમ્મિલ કુમાર;
 લોક કહે એ કુમરના, પુણ્યતણો નહિં પાર. ૧.
 પુણ્યે પરણતિ હોય બલી, પુણ્યે રૂઢિ સમૃદ્ધિ;
 મનવંછિત મેળા મળે, પુણ્યે હુએ નવ નિહિ. ૨.
 પુણ્યની વૃદ્ધિ કારણે, દિન દુઃખી ઉદ્ધાર;
 દાન સુપાત્રે આપતા, ચાલ મહોત્સવ સાર. ૩.

ઢાળ ૩ જી.

(મારા વાલા જ હો, હું રે ગઈ મહી વેચવા રે લો-એ દેશી.)

અન્ય દિવસ રસ રીઝમાં રે લો, (વિદુન્મતિ) રતિ ખેલ; મેરે માલક હો,
 વિમળસેનાં પ્રતે એમ કહે રે લો, ચતુર છો મોહન વેલ, મેરે માલક હો,
 મેળો મળ્યો રે મળજીતથું રે લો. એ આંકણી. ૧.
 એક અજીગતું તમે કર્યું રે લો, પીયુ પગપૂજન ધાર; મેરે
 નારી સંતીને પતિ દેવતા રે લો, સ્વામીથી સવિ શણગાર. મેરે મેળો ૨.
 તેણે તુમે ઉચિત કર્યું બહુ રે લો, ન કરે જે ગરીબની નાર; મેરે
 તેહ પતિને રોશે દિયો રે લો, નિજ પગ પાડુ પ્રહાર. મેરે મેળો ૩.
 વિમળા કહે હસી હે હલે રે લો, એ શું મેં કીધ અકાળ; મેરે
 પર નારી શોક્ય કરી વર્ણવે રે લો, નાવી પતિ થઈ લાજ. મેરે મેળો ૪.
 વિદુન્મતિ વળતું કહે રે લો, નરને હૃદય વસી જોહ; મેરે

- નામે વખાણે ગુણે કરી રે લો, નારીશું જસ સનેહ. મેરેં મેળો ૫.
- પણુ તુમેં વેગેં પિયુ તાડીયો રે લો, રેપ કરી પરચંડ; મેરેં
- તે તુમ પગનો અમેં મળી રે લો, કરીએ કહો શો દંડ. મેરેં મેળો ૬.
- વિમળા હસી કહે તેહને રે લો, સુણુબ્યો સવે હુશીયાર; મેરેં
- જે મેં પ્રીતમને પગે કરી રે લો, કીધો ન હોત પ્રહાર. મેરેં મેળો ૭.
- તો તુમેં સધળી કુમારિકા રે લો, પરણત ક્યો ભરતાર; મેરેં
- ચરણુ અમારા પસાયથી રે લો, મુઝ પતિ તુમ પ્રિય સાર. મેરેં મેળો ૮.
- તેણે કાશણુ તુમે સહુ મળી રે લો, લેધ કુસુમધન સાર; મેરેં
- પૂજે ચરણુ મુઝ ચંદને રે લો, ભાવેં લેધ ઉપગાર. મેરેં મેળો ૯.
- સાંભળી સર્વ ખુશી થઈ રે લો, મૌનપણે રહી જામ; મેરેં
- હાસ્ય વિનોદની ગોઠડી રે લો, વાતે પૂરણુ થઈ તામ. મેરેં મેળો ૧૦.
- વિદ્યુન્મતિ પિયુને કહે રે લો, કહો મુઝને પ્રિયકાર; મેરેં
- કાણુ છે વસંતતિલકાં ધસી રે લો, નામે ચતુર વર નાર. મેરેં મેળો ૧૧.
- કુંવર ભણે ભય પામીએ રે લો, કંઈને ચઢે વળી રીશ; મેરેં
- એકથી ખીહિના આવિયા રે લો, હવે વળી મળી ત્રીશ. મેરેં મેળો ૧૨.
- વિમળા હસિ કહે સાંહિયા રે લો, દીસો બીરક વિશેષ; મેરેં
- નિર્ભય હો તુમને સદા રે લો, ખીહશો નહિ લવ લેશ. મેરેં મેળો ૧૩.
- સ્વસ્થ થઈને કહોં કયા રે લો, હંઈડાથી કાઢો ખાર; મેરેં
- વાહાલેસરીને ન રાખીએ રે લો, બહુ દિન કારાગાર. મેરેં મેળો ૧૪.
- કુંવર કહે પ્રિયા સાંભળો રે લો, નયરી કુશાગ્રહ છેક; મેરેં
- જિતશત્રુ તેહનો રાજ્યો રે લો, તેહની વેસ્યા એક. મેરેં મેળો ૧૫.
- નામે વસંતસેના અછે રે લો, તાસ સુતા ગુણુવાન; મેરેં
- નામે વસંતતિલકા ભલી રે લો, રૂપ કળા નિધાન. મેરેં મેળો ૧૬.
- મુઝને અતી પ્રિય તેહવી રે લો, હું છું અતિ પ્રિય તાસ; મેરેં
- કામ ભોગ રતિની કળા રે લો, જાણે વિશેષે વિલાસ. મેરેં મેળો ૧૭.
- વિદ્યુન્મતિ કહે વાહમા રે લો, હોવે હુકમ જે હજૂર; મેરેં
- તો હું તિહાં જઈ જોઈને રે લો, આપું તે આણુંદ પૂર. મેરેં મેળો ૧૮.
- એએ આવો જઈ સાંભળી રે લો, ચાલી ગગન તતકાળ; મેરેં

અંડ છઠ્ઠે ત્રીજી કહી રે લો, શ્રી શુભવીરે ઢાળ. મેરેં મેળોં ૧૯-
દોહરા.

- વિયત ઝગતિ વીજળી, વિદ્યુન્મતિ મિત સાસ;
કુસગપુરે જઈ જોવતાં, દીકું મંદિર તાસ. ૧.
- વેશ જીવાન પુરુષ તણો, ગાણુકા યોગ્ય કરંત;
દ્રવ્ય સહિત ધરમાં ગઈ, અદૃશ્ય રૂપ મહંત. ૨.
- દીડી વસંતતિલકા પતિ વિરહે કૃત કૃશ કાય;
તજી શણુગાર જીરણુ અતિ, ચીવર મલિન ધરાય. ૩.
- બાંધી વેણી ધ્યાવતિ, ધમ્મિલને એક ધ્યાન;
નરદોષી નારી પરે, ન જીએ તેહ જીવાન. ૪.
- તપ નરવેશ તજી કરી, થઈ નિજ રૂપે લાંઘી;
કહે તુઝ પાસેં મોકલી, ધમ્મિલ કુંવરે આંહી. ૫.
- હું છું દાસી તેહની, ખખર કરેવા તુઝ;
પ્રેમે પાઠવી તેણે તુમે, કે શું કહો છો મુઝ. ૬.
- એમ મુણી સહસા ઉડીને, ગાઠ આલિંગન દેત;
રોમ રોમ હરખત થઈ, સાદર સ્નેહ વહેત. ૭.

ઢાળ ૪ થી.

૧ સાખરમતિએ આવ્યાં છે ભરપૂર જો, ચારે ને કાંઠે માતા રમી વળ્યાં—એ દેશી. ૧

- આમન ઢાળી વિદ્યુન્મતિને જોસારી રે,
પૂછે રે પ્રાણવલ્લભ માહરો કિહાં વસે;
મુઝને વિછોહી પિયુ પરદેશ નિવેશે રે,
ભોજન કેમ ભાવે રે તે કરતા હશે;
મંદેશો પામી રે દિલ દુઃખ ઉલ્લસે. ૧.
- મહિલા મનમેળા રે મનના મન રમે,
રૂપની છાયા રે રૂપે ઉપસમે. એ આંકણી.
- વિદ્યુન્મતિ કહે દુઃખની વેળાં વીતી રે,
વાલ્હિમ વિશરામી રે અંપાએ વસે;
થોડા દિનમાં કરશું તુમ પીયુ મેળા રે,

પણ આવી વેળા રે કેમ તુમ થઈ હશે;
 વાતો મલ પ્રકાશો રે તો ચિત્ત ઉલ્લસે.
 વસંતતિલકા બોલે નગરે વડેરો રે,
 સુરેંદ્રદત્ત કોટિધ્વજ વ્યવહારીયો;
 માત સુભદ્રા જાઓ પ્રાણુ પિયારો રે,
 મુઝ ઘર ઘટ માંહી રે ધમ્મિલ ધારીયો;
 મોહેં મુઝ મારી રે ચિત્ત ધન હારીયો.
 માત પિતા તસ જળ સુરલોક સધાવ્યાં રે,
 નાવ્યાં રે ધનનાં ભરણાં તે પછે;
 તવ મુઝ માતા કહે એકાંતે તેડી રે,
 છોડી કંત કાઢો રે એ નિરધન અછે;
 પંખી પણ તજે રે તરે સુકયા પછે.
 સુકાં નધ સર છડે હંસ ને ચક્રવા રે,
 રાજ્યથી ઉતરીયો રાજા સેવકેં;
 નિર્ગંધ કુસુમેં ભમરો પણ નવિ બેસે રે,
 હરણાં પણ ન ભજે વન દાઘે થકેં;
 આપણુ જાત ભણ્યેં નર ધન આવકેં.
 તવ મેં કલુંધન કોડ ગમેં એણુ દીધું રે,
 વારધિ વન્હિ વેશ્યા સંતોષી નહીં;
 પણ ધનવંત મૂરખ શું હું નવિ રાચું રે,
 સાચું ચિત્ત લાગ્યું રે મુઝ એહશું સહી;
 લક્ષણુ ગુણુ દેખી રે પ્રીત લાગી રહી.
 મયૂર વિષે રત પીંછ કહે સુણુ કેકા રે,
 ચિરં તન વળગાં અળગાં મત કરે;
 જ્ઞે છંડીશ તો કૃષ્ણ મુગટ સિર ચઢ્યું રે,
 પણ તું કળા કરીને રે વનમાં નહીં ફરે;
 જગજનતા તું ને રે બાંડો ઉચરે.
 તેમ માતા એ મુઝ તનનો શણુગાર રે,

મહિલા૦ ૨.

મહિલા૦ ૩.

મહિલા૦ ૪.

મહિલા૦ ૫.

મહિલા૦ ૬.

મહિલા૦ ૭.

જીવંતાં ન છોડું રે હું એહને કદા;
સાંભળી મૌન રહી પણ છિદ્ર ગવેએ રે,
એક દિન સ્નાન કરી અળતો માગ્યો મુદા;
જીરણુ ને નીરસ મા દેતી તદા.

મહિલા૦ ૮.

હું જોલી અળતો નીરસ કેમ દીધા રે,
મા કહે એ ધર્મિભલ સરિઓ લેખીએ;
ધનુ ખંડ નીરસ પીધ્યા મોકલીયા રે,
પૂછંતાં કહે રે પતિથું પરખીએ;
હું જોલી એ સંભ જગતે ન દેખીએ.

મહિલા૦ ૯.

ધનુએ તલવટના તલ મંગાવ્યા રે,
તલપુળી તલ વિણુ માએ મોકલી;
પૂછંતાં કહે ધનતલ વિણુ પતિ પૂળી રે,
હું જોલી પૂળી તો આળણુ વળી;
ધર્મિભલની મતિ રે કામે આગલી.

મહિલા૦ ૧૦.

માય કહે દેવલ ધર લીંપણુ કંરશે રે,
મેં કહ્યું રે કૃતદ્ધ તુંહિ વાધસં પેરે;
મા પૂછંતાં મેં કહિ લૌકિક શીએ રે,
વરસી આર દુકાળે રે ધિક્ ભેગા મળે;
વાત તે વિચારે રે જગ ભુંખે મરે.

મહિલા૦ ૧૧.

આપણુને કોણુ પિંડ દિએ એણી વળા રે,
એહું પણ ખીહું રે નર માગી જામે;
ધર ને ધરાણાં આળક નારી વેચે રે,
સીંચે રે પેટવેઠ દિન નીગમે;
ધર છોડી લજાલુ રે પરદેશે લામે.

મહિલા૦ ૧૨.

વિપ્ર વણિક પણ અસુર તણે ધર દાસો રે,
કાંસો ઝેર ખાઇ રે નર નારી મરે;
તિરી નર મંસ લખંતાં જળ નવિ પાવે રે,
જાવે રે નેહી વિચ્છોડી દુઃખ શરે;

- કાટિધજ મૂછાળા રે દીનપણું ધરે. મહિલા૦ ૧૩.
આપણ કાકા કેણી પરે પેટ તે ભરથું રે,
તવ વૃદ્ધ કાગ બોલ્યો રે દુઃખ ધરશે નહીં;
જલધિતટે કાંચજળ દ્વિક ભાણેજન રે,
તેહની રે પાસે સવિ જમથું સહી;
અશનાદિક દેશે રે જલધિ મત્સ્ય વહી. મહિલા૦ ૧૪.
મોકલી કુલ જલધિતટ પોહોતા ખેમે રે,
પ્રેમે કાંચજળ બોલાવતા;
બહુ સન્માને નિત્ય જલધિ મત્સ્ય દેવે રે,
પીવારે મીઠાં જળ દેખાવતાં;
બાર દુકાળી કાકા સુખમાં કાઢતા. મહિલા૦ ૧૫.
યથો સુગાળ મુદિત જન મુદીર ઝરંતાં રે,
મોકલી હોય દ્વિકા રે ખખર કઢાવતાં;
ભાણેજને કહે અમને લોક તોડાવે રે,
ભાવે રે ભોજન ભક્તિ કરાવતાં;
પૂર્વજને પોષણ આપે સરાવતાં. મહિલા૦ ૧૬.
કહે ભાણેજ સારસ જલધિ વાયસ રે,
કહે માતુલસે દુઃખે જવું પડે;
કાક કહે નિત્ય ઉડી તુમ પગ સાંમું રે,
ખાધાને સાર રે નીચ નજર અડે;
અમને કણે ધાલ્યા રે એહવા સાંકડે. મહિલા૦ ૧૭.
કટુક વચન એમ બોલી પાછલી રાતે રે,
બલીભુગ પિંડ ભાગી રે નિજ દેશે ગયા;
તું પણ માતા તેહવી ગુણ હણુનારી રે,
હું તો ગુણ પ્યારી રે જ્યથી સુખી થયા;
સાંભળી માય કપટે ગઈ આણી દયા. મહિલા૦ ૧૮.
અતિ રાગે રંગાણી મુઝને જાણી રે,
માતાએ મોહોટા આચ્છવ માંડીયા;

નાત વર્ગ સંતોષી મદ્દિ પોખી રે,
મુઝ પીયુને રથુ વગડામાં છોડીયા;
છંડી હેમ સિદ્ધિ લીધી કોડીયા. મહિલા૦ ૧૯.

તજી તંબોલ ને સરસ આહાર નિવારી રે,
વેણી બંધ જીરણુ લુન્ગ મૃતિ લતિ;
તાપસિણી ન્યું કાયાશોક કરંતિ રે,
હું ધરમાંહે રોતી પીયર જશોમતિ;
એમ કુશળ પૂછતાં મેં કહી છતી. મહિલા૦ ૨૦.

પથુ માહારો સંદેશે જઈને કેહેજે રે,
ધરણીને પરણી છંડી વેગળી;
તેમ વળી નવનવી પરણી હશે કોઈ નારી રે,
તેહને રમે વીસારી રે મુક્તાં વળી;
જે જાએ લાખા રે સાખા નં હું ચલી. મહિલા૦ ૨૧.

ધર ને ધરાણું વેચી માલ ખવારી રે,
પીયર દેહ ધારી રે અન માગી જમે;
સખી સહેલી પીતરીયા ભોજનઈ રે,
તેહનાં રે મેહેણાં પરણી નિત્ય ખમે;
પ્રીતમને સાબાશી પરદેશે રમે. મહિલા૦ ૨૨.

એમ વચણું સુણી એચરી કહે રહો છાનાં રે,
જઈશું અમે રેહેજે તુમે દુઃખ પરિહરી;
એમ કહિ ગગન ચલી શુભવીરની પાસેં રે,
ચોથી ઢાળ છઠ્ઠે ખડે રસભરી;
ચતુરા ચિત્ત ચૂપે ગમ ચંપાપુરી. મહિલા૦ ૨૩.

દોહરા.

વિદ્યુન્મતિ વેગે જઈ, ધમ્મિલ કુંવરને પાસ;
મૂળ ચૂલ માંડી કરી, સધળી વાત પ્રકાશ. ૧.
તે સુણતાં દુઃખ ઉલ્લસ્યું, નયણે નીર ભરાય;
પથુ વિમળાના ભયથડી, વચને નવિ ઉચ્ચરાય. ૨

- વિદ્યુન્મતિ કહે નાથજી, મ કરો શોચ લગાર;
કુશાગપુરેં જાવા તણો, જો હોયે દિલમેં પ્યાર. ૩.
તો જોલો નિર્ભયપણે, 'કુંવર' કહે છે પ્યાર;
પણ ઈચ્છા હોએ સર્વની, તો જાવું જયકાર. ૪.
એમ નિસુણી ખેચર સુતા, મેળવી સધળી નાર;
નિજ નયરેં જાવા તણો, કાઠો એક વિચાર. ૫.
કુંવર જઈ નૃપને કહે, જઈશું અમે નિજ દેશ;
રાય કહે કેમ રાખીએ, પડણાગત સવિશેષ. ૬.

ઠાળ ૫ મી.

(ત્રીજેં ભવ વરયાનક તપ કરી—એ દેશી.)

- કુંવર સજ્જાઈ કરી પુર બાહર, દેહેરા તંબૂ દેવે;
હય ગય રથ પાયક દલ સાથેં, વસ્તુ અવર વર લેવે રે; પ્રાણી ૦
પ્રાણી પુણ્ય તણી ગતિ દેખો, પુણ્ય જગતમાં વિશેષો રે. એ આંકણી. ૧.
- કપિલરાય ખેડી વોળાવે, મળણાં સજ્જન સહુ લાવે;
દાસી દાસ દીએ બહુ સાથેં, હય ગય સુખદ ચલાવે રે. પ્રાણી ૦ ૨.
- રવિશેખર જીવરાજ મિલાપેં, દીએ ધન કંચન કોડી;
નવ એછી સસરા ધન દેઈ, વળીયા નમી કર જોડી રે. પ્રાણી ૦ ૩.
- ખેટસુતાએં વિદ્યાબળેં રચીયો, રત્ન વિમાન વિશાળ;
સર્વ પરિકર વાહન સૂઘાં, ખેડાં થઈ ઉજમાળ રે. પ્રાણી ૦ ૪.
- દેવ વિમાન ઝરખેં ખેડી, વિમળાદિક સવિ નારી;
વન ગિરિ સર નદી ગામ વિલોહી, વાત કરે બહુ પ્યારી રે. પ્રાણી ૦ ૫.
- શણ્ઘમેં કુશાગ્રપુરી વન ખડે, ઉતર્યા હર્ષ વિશેષ;
વિયતચરી વિદ્યાધર લોકનેં, દૂર કિચ્છો પરદેશ રે. પ્રાણી ૦ ૬.
- દેરા તંબૂ દીયા વનમાંહી, રત્નવિમાન આકાશેં;
નગર લોક મળી કાંતુક જોતા, પામ્યા ચિત્ત ઉલાસેં રે. પ્રાણી ૦ ૭.
- સુરેંદ્રદત્ત તણો સુત ધર્મિલ, બહુ વરશે ધર આબ્યા;
રાજસુતા વિદ્યાધર કુમરી, પરણી બહુ ઝલ્લિ લાબ્યા રે. પ્રાણી ૦ ૮.

એમ નિસુણી અરિદમણુ તે રાજા, સન્મુખ આવી તામ;
 પુર શણુગારી નિજ ધર તેડી, આપ્યું રહેવા ધામ રે. પ્રાણી૦ ૯.
 રતવિમાનની રચના દેખી, રાય હર્ષ બહુ પાવે;
 ધર્મિભલ મંદિર હુકમે તતક્ષણુ, નૌતમ રાય કરાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૦.
 વેશ્યા વસંતસેના ધર જાવે, તે પણ સન્મુખ આવે;
 નિજ ખેટીને વાત જણાવે, કુંવરને ભેળા મિલાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૧.
 મેઘમયૂરી અંદ્રચક્રી, તેણી પરે હર્ષ ભરાણી;
 સ્નાન કરી શણુગાર ધરીને, અંગોઅંગે ઠરાણી રે. પ્રાણી૦ ૧૨.
 વસંતતિલકા પુત્રી સમી ગણે, શત્રુદમણુ ભૂપાળ;
 તેણે નિજ રાજ્યનો ભાગ તે ત્રીજે, કુંવરને દીએ ઉજમાળ રે. પ્રાણી૦ ૧૩.
 પ્રથમ સતી પરણી જે જશોમતિ, ધનવશુ શેઠની ખેટી;
 બેહુ કુલ ઉજ્જલતા દેખાવી, જૈન ધર્મ ગુણુ પેટી રે. પ્રાણી૦ ૧૪.
 તેહને તેડવાં કારણુ પોતે, માન વધારણુ સાઈ;
 જઈ કહે સર્વ ગયાં પણુ તુમવડે, ધર્મા કને નામ અમાઈ રે. પ્રાણી૦ ૧૫.
 સસરા સાસુએ આદર દેઈ, નિજ પુત્રીને વાળાવે;
 ખેસી સુખાસને નિજ ધર આવે, વિમળા ભક્તિ કરાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૬.
 ત્રીજે હીંમ્ને રાજ્યની લીલા, નૃપ અભિષેક કરાવે;
 જોગીદત્ત વિદ્યાએ સાધ્યા, દેશ અવર વશ થાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૭.
 પ્રથમ જશોમતિ કરી પટરાણી, ખીજી વિમળા રાણી;
 વિદ્યુન્મતિ ને વિદ્યુલતા દોય, ચક્રિ અભિષેક કરાણી રે. પ્રાણી૦ ૧૮.
 વિમળસેનાના માત પિતાદિક, આવી તિહાં સર્વ મળિયાં;
 ખેટી ભેટી દીએ બહુ સંપદ, કુંવર રજાએ વળીયાં રે. પ્રાણી૦ ૧૯.
 આ ભવઅર્થે કાએ ખટ માસી, આંખિલ તપ કૂળ વાધ્યો;
 સુરરમણી પામી, વાંછિત સુખ સર્વ સાધ્યો રે. પ્રાણી૦ ૨૦.
 છઠું ખડે પાંચમી ઢાળે, કુંવર વશ્યા નિજ ધામ;
 શ્રી શુભવીર રસિક લોકોત્તરા, ધર પામે વિશરામ રે. પ્રાણી૦ ૨૧.

દાહરા.

એક દિન ધર્મિભલ રાયને, વસંતતિલકા એમ;
 કહે ગત નિશિ વેષાંતરે, રતિસુખ વિલક્ષ્યા કેમ.

- પણ મેં તુમને ઓળખ્યા, રતિ સંભોગને કાળ;
સાંભળી ધમ્મિકને મને, પ્રગટી અંતર ઝાળ. ૨.
- ચિંતી કહે નારી પ્રતે, તુમને વિસ્મય હેત;
હું આવ્યો વેશાંતરે, ખીન્ને નહીં સંકેત. ૩.
- એમ કહી ચિંતે મુઝ સરપ, કરે કોઈ ધૂરત ફંદ;
મુઝ નારી અભિલાખીઓ, વિદ્યાધર મતિ મંદ. ૪.
- પણ એ દુષ્ટને મારવા, કરવો કોઈ ઉપાય;
ચિંતિ ધર પ્રતો ભુવિ, સિંહર પૂજવ રાય. ૫.
- ધમ્મિક કર કરવાળથું, પૂઠેં શ્રમણ કરંત;
દેખી તસ પદ પદ્મતી, તે અનુસારે ચલંત. ૬.
- ધર પેસંતાં ધમ્મિકે, દીધા ખર્જ પ્રહાર;
દોષ ભાગ કરી નાંખીયો, ગરતાં કૂપ મઝાર. ૭.
- ભુવિ જળ શૌચ કરી ગયો, વિદ્યુન્મતિને પાસ;
પુરુષ બધાં શંકિત મને, નિશિદિન રેહેત ઉદાસ. ૮.
- એક દિન મંદિર ઉપવને, વૃક્ષ અશોકને પાસ;
પુઢવિ શિલા પટ ઉપરે, બેઠો કરત વિખાસ. ૯.
- પશ્ચાત્તાપ દવાનળે, તાપિત હૃદય કુમાર;
ચિંતે કરવું નવિ ઘટે, હું શ્રાવક વ્રતધાર. ૧૦.

ઢાળ ફ કો.

(એક સમે વૃંદાવને સામળીયા જ-એ દેશી.)

- તેહ સમે નવ જાવના, અતિ રંગીલી;
કુચ ફળ ભર નમી તન ડાળ, અપચ્છર પે રે અતિરંગીલી;
ધીમે ધીમે ચરણ હવે, અતિં ચમકંતી ચતુરા ચાલ. અપચ્છર૦
- રક્ત વરણ સાડી ધરી, અતિં મણિતિલક કપાલે હેજ;
ચરણે ઝગત પીત કિંકણી, અતિં કંચુક મણિ હીરા તેજ. અપચ્છર૦
- લોચન કળ્લલતા ઝગે, અતિં ઓષિધિપતિ રમેર વદન;
બિંબાધર રદ ભિજલા, અતિં દર્શનથી દેવ પ્રસન્ન. અપચ્છર૦
- ઓવમહર્ષા ભૂષણું, અતિં ભૂધન રાજિત તંબોલ; અપચ્છર૦

આવી ઉભી કુંવર છંખી, અતિં ભેતાં રંગ લાગ્યો ચોળ.	અપચ્છરં ૪.
વિનય કરી એમ જોલતી, મન મોહન જી;	
સુઝ વાત સુણો ગુણધામ, મનકું મોહ્યું રે મનમોહન જી;	
વેતાઢ્યે દક્ષિણ દિશે, મનં છે નગર અશોક તે નામ.	મનકુંં ૫.
વિદ્યાધર નરરાજ્યો, મનં તે નામે છે મહસેન;	મનકુંં
અંદ્રપ્રભા રાણી સતી, મનં જોહુ સુખીયાં પ્રેમ રસેજી.	મનકુંં ૬.
મેઘરથાલિધ તેહને, મનં છે પુત્ર ધણો અવિનીત;	મનકુંં
મેઘમાળા નામે સુતા, મનં હું નૃપની કુળવટ રીત.	મનકુંં ૭.
અન્ય દિને માતા પિતા, મનં કરે જોહં અંતર વાત;	મનકુંં
પુત્ર કુલક્ષણ ઉડીયો, મનં કરે કોપ્યો એક દિન ધાત.	મનકુંં ૮.
છે પરદારા લંપટી, મનં નાવે એહનો વિશ્વાસ;	મનકુંં
અંતે જો રાજા થશે, મનં તો કરશે સર્વ વિનાશ.	મનકુંં ૯.
ધૂમ અમિથી ઉડીયો, મનં વાદળ ધન પદવી પાય;	મનકુંં
જવલન જનકને નાસવે, મનં ગાજંતો જળ વરસાય.	મનકુંં ૧૦.
તેમ દુર્જન બળ દૈવથી, મનં લહે લક્ષ્મી રાજ્ય વિશેષ;	મનકુંં
પ્રાયે પિતા બાંધવ પ્રતે, મનં કરે તર્જન ધાત કલેશ.	મનકુંં ૧૧.
રહીપત પણ રાજી નહીં, મનં હું નહીં દીધું એહને રાજ્ય;	મનકુંં
કોષક નરરતિ આગળો, મનં ભોગવશે આ સામ્રાજ્ય.	મનકુંં ૧૨.
રાણી કહે સુણો નાંચ જી, મનં કરો ધારી કાંઈ ઉપાય;	મનકુંં
અહિંડશી અંશુલી છેદિએ, મનં રહે જીવિત તો સુખ થાય.	મનકુંં ૧૩.
કહે નૃપ રાણી સાંભળો, મનં સુત દીઠે દાઝે દેહ;	મનકુંં
વિદ્યાપન્નતી પૂછીએ, મનં સો ઉત્તર આપે તેહ.	મનકુંં ૧૪.
રાયે વિદ્યા પ્રગટ કરી, મનં પૂછંતાં જોલી એમ;	મનકુંં
સુત સાતે વ્યસની થયો, મનં શો એ ઉપર તુઝ પ્રેમ.	મનકુંં ૧૫.
પુત્રી જે મેઘમાલિકા, મનં થાશે તસ જે ભરતાર;	મનકુંં
મેઘરથને જામને ધરે, મનં તે મોકલશે નિરધાર.	મનકુંં ૧૬.
તુઝ પદે અન્ય રાજા થશે, મનં તેહથી વધશે તુઝ લાજ;	મનકુંં
સેત ન દીએ સુખ જીવતાં, મનં તે પુત્ર-નહીં અહિરાજ.	મનકુંં ૧૭.

એમ કહી દેવી અદશ થઇ, મનં કહી રાયે રાણીને વાત;	મનકું
સુઝ માતા સુણી દુઃખ ધરે, મનં ગયું રાજ્ય ને પુત્રવિધાત.	મનકું ૧૮.
સુઝ ઉપર રાગે કરી, મનં વન ગિરિ પુર રમણિક ઠાય;	મનકું
તિહાં જઈ ખેલે નિશિદિને, મનં પણ મુઝને નિત્ય કહી જાય.	મનકું ૧૯.
સુઝથી રહે નહીં વેગળો, મનં એહથી હું પણ ધડી એક;	મનકું
ભાઈ ખેલેનને એહવો, મનં વરતે તે રાગ વિવેક.	મનકું ૨૦.
આજ થકી ત્રીજે દને, મનં નીકળિયો પૂછી એમ;	મનકું
કુશાગ્રપુરે એમે જાઈશું, મનં તિહાં છે એક જણશું પ્રેમ.	મનકું ૨૧.
હજિય લગે ધર નાવીયો, મનં હું આવી નેહ ભરાય;	મનકું
તવ મેં ઇહાં એમ સાંભળ્યું, મનં નૃપ ધર્મિભક્તે ખડ્ગે હણાય.	મનકું ૨૨.
રોપભરી આ વન ફરે, મનં તુમ દર્શન દીકું આજ;	મનકું
રોષ ગયો રાગી થઈ, મનં ઉભી સન્મુખ ધરી લાજ.	મનકું ૨૩.
અંશરણુ શરણુ હવે તુમે, મનં સુરિ વચને ઝાલ્યો હાથ;	મનકું
એમ કહીને ચરણે નમી, મનં મન ગમતો પામી નાથ.	મનકું ૨૪.
ગાંધર્વ વિવાહે પરણીયા, મનં ધર લાવે કુંવર ભલી ભાત;	મનકું
અત્રીશ પ્રેમદા પ્રેમશું, મનં સુખ વિલસંતા દિન રાત.	મનકું ૨૫.
છૂટું ખડું એ થઈ, મનં સંપૂર્ણ છટ્ટી ઢાળ;	મનકું
શ્રી શુભવીર વચન સુણી, મનં કરો વ્રત પચ્ચખખાણુ વિશાળ.	મનકું ૨૬.

દોહરા.

સુખ ભોગવતાં સ્વર્ગનાં, વીત્યો કેટલો કાળ;	૧
વિમળસેનાયે જનમિયો, ભૂસેવધિ સમ ખાળ.	
જન્મોત્સવ બહુલો ક્રિયો, દશ દિન નાટકશાળ;	૨.
દાન અતુલ દેતા વળી, ધર ધર તોરણુ માળ.	
સજન વર્ગ સંતોષીને, દિન દાદશ જખ હુંત;	૩.
પદ્મનાભ પ્રેમે કરી, તેહનું નામ દિયંત.	
આઠ વરસનો જખ હુચો, દેખી યુદ્ધ વિશાળ;	૪.
માત પિતા હરખે કરી, તવ ઠવિયો નિશાળ.	
ઉઘમ ગુર મેહેરે ભણ્યો, સુકળા શાસ્ત્ર અનેક;	૫.
જેવન વય પરણાવીયો, પ્રગટ્યો જામ વિવેક.	

પુત્ર મિત્ર કાંતાદિકા, વિનયવંત પરિવાર;
 સુખમાં કાળ ગમે સદા, સુચર મહિમ દિલ ધાર. ૬.
 ધર્મિભલ નૃપ બત્રીશ પ્રિયા, એક દિન કરત વિચાર;
 જિનવચનામૃત પીજીએ, જે આવે અણુગાર. ૭.

ઢાળ ૭ મી.

(શીતળજિન સહજનંદી-એ દેશી).

વાચંયમ વિનય વિલાસી, સહજનંદ સુખના આશી;
 અનુપમ આગમ અભ્યાસી, મુનિ સધળા ગુરુકુળવાસી.
 સલૂણા સંત એ શીખ ધરીએ, ગુરુભક્તિ સદા અનુસરીએ. સલૂણાં
 એ આંકણી. ૧.

સુંદર પરિકર પરિવરિયા, પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન ગુણુ દરીયા;
 અવધિ મન પર્જવ ધરીયા, વૈભાર ગિરિ સમોસરીયા. સલૂણાં ૨.
 નામે' ધર્મરશ્મિ સૂરિયાયા, કુશાગ્રપુરી વન ઠાયા;
 વનપાળ વધામણી દેતા, જિતશત્રુ ધર્મિભલ હરખંતા. સલૂણાં ૩.
 મંગલની ભેરી વળવે, સહુ લોકને એમ સુણાવે;
 પુણ્યે મેળા મળ્યા અણુગાર, આવજો સહુ સજી શણુગાર. સલૂણાં ૪.
 નગરે' તોરણુ બંધાવે, મારગ સધળા સમરાવે;
 પગ પગ છાંટકાવ કરાવે, ફૂલપૂંજ સુગંધી બિછાવે. સલૂણાં ૫.
 વળી ધૂપધટા મહકંતી, પંચવર્ણી ધન્ય ઝળકંતી;
 સજે સાહામૈયું સહુ ભેળા, જાણે નાવે ફરી આ વેળા. સલૂણાં ૬.
 અષ્ટ મંગળ જળ ભરી ઝરી, હય ગય રથ ભટ શણુગારી;
 રથ બત્રીશ બેઠી નારી, તેમ રાય પ્રિયા રથ ધારી. સલૂણાં ૭.
 વાડવ કાત્રી ભટ જોહા, ઇશ્ય કૌટંબિક સંબોહા;
 ઈશ્વર ધનવંત સમૂહા, શેઠ સેનાપતિ સથવાહા. સલૂણાં ૮.
 પદ્મહસ્તી ચઢ્યા દોય રાજ, વીણા ભુંગળ તૂર અવાજ;
 ચામર ધજ છત્ર ને તાલા, કેષ્ટ ચાલે સિંહાસનવાળા. સલૂણાં ૯.
 અગ્નિ કુંત ધનુષ શરવાળા, બંધ લેઈ ચલે લંબુ બાલા;

ધગસય અઃ જોગી જટાળા, કેધ બોલે મંગલમાળા. સલૂણાં ૧૦.
 ધત્યાદિક નરની ટોળી, ભરી ઝાલે ગલાલની ઝોળી;
 વેશ્યા વર નાટક થાતે, ચડનાણી તથા ગુચ્છ ગાતે. સલૂણાં ૧૧.
 જોમ સૂત્ર ઉવાઘ કહાવે, તેમ જનપરે મુનિને થાવે;
 ગુણવંત સૂરિ ઉવઝાયા, બહુશ્રુત ગીતારથ રાયા. સલૂણાં ૧૨.
 ત્રણેને માહામધ્યાં થાવે, શિર કસબી દુશાક્ષા ધરાવે;
 નહીં બહુશ્રુતને કોઇ તોલે, એમ રત્નશેખર સૂરિ બોલે. સલૂણાં ૧૩.
 ગીતારથ સૂરિ સમાન, અંગ ત્રીજે લહે બહુ માન;
 ગીતારથ વૃષભ કહાવે, પરમતવાદીને હઠાવે. સલૂણાં ૧૪.
 બહુશ્રુત તવું શૈશ્ય વહંતા, બહુમૂલાં વજ્ર ધરંતા;
 મલિનાં શુક્રમલ પરિહાર, કહે પ્રવચનસાર ઉદ્ધાર. સલૂણાં ૧૫.
 કહે કોઇ તપસ્વી કેરું, સાહામૈયું કરવું ભલેરું;
 તે મિથ્યા મન નવિકલ્પા, સિદ્ધાંતે નથી કાંઇ જલ્પા. સલૂણાં ૧૬.
 તપસી અજ્ઞાની ટોળે, વળગા મૂર્ખને બોલે;
 ગુરુકુળવાસે એ સાચા, એમ ધર્મદાસ ગણિ વાચા. સલૂણાં ૧૭.
 ગીતારથ મિશ્રા ચાર, નવિ ભાંખ્યો ત્રીજો વિહાર;
 તે કરતાં ગીતાર્થ આણે, આવક કરતા સહુ ટાણે. સલૂણાં ૧૮.
 સહામૈ યુગ્મજ સંચરીયા, વૈભારગિરિ ઉતરિકા;
 ખંડ છૂટે સાતમી ઢાળે, શુભવીર વિવેકી નિહાળે. સલૂણાં ૧૯.

દોહરા.

ભૂપતિ ધમ્મિલ બિતરી, દુરથી કરત પ્રણામ;
 અભિગમ મધળા સાચવી, કર ધરી શ્રીકૃણ દામ. ૧.
 દેધ ત્રણ પ્રદક્ષિણા, ભેટ ધરી બહુમૂલ;
 કર જોડી સ્તવના કરી, બેઠાં ચિત્ત અનુકૃળ. ૨.
 બેડી મધળી પરખદા, ગુરુસન્મુખ સુવિનીત;
 રાણી બત્રીશ પણ તિહાં, હરખે ઉલ્લસિત ચિત્ત. ૨.
 મુણવા વંછે ધર્મ તે, નૃપ ધમ્મિલ કુમાર;
 ગુરુ પણ તેહને દેશના, દીએ પુષ્કર જળધાર. ૪.

૮ ઢાળ ૮ મી.

(હસ્તિનાગ પુર વર લક્ષ્—એ દેશી.)

ચેતન ચતુરી ચેતના, તમે ચેતો ચિત મઝાર રે;
 મોહની મહિરા છાકમાં, નહિ લોકોત્તર સુખસાર રે. ૧.
 નહિ લોકોત્તર સુખ સાર, કરો રચિ તત્વની, ગુણવંત રે;
 ગુણવંત પ્રસંત લદંત, સમય વેદી કહે, અરિહંત રે. એ આંકણી.
 ગિરિસરિ દુપલના ન્યાયથી, કાકતાલીને દષ્ટાંત રે;
 નરભવ દુર્લભ પામીયો, નાવ ભુલું રંતનદ્રીપ જંત રે. નાવ૦ કરો૦ ૨.
 દેશ અનારજ જગ ઘણા, જિહાં ધર્મઅક્ષર નહીં દોય રે;
 મણુઅ થયો એળે ગયો, સ્યો નરભવ પામ્યો સોય રે. સ્યો૦ કરો૦ ૩.
 આરજ દેશે જનમ હુચ્યો, પણ આજે અનારજ હોય રે;
 ભાષા આચાર વણિજ ક્રિયા, કુળ જાત વેશ ગામ જ્ઞેય રે. કુળ૦ કરો૦ ૪.
 કાંઈક પુણ્ય બળે કરી, લહે ઉત્તમ કુલ દુર્લભ રે;
 અલ્પાયુ રોગે મહો, કુળ પામે પણ શો અચંભ રે. કુળ૦ કરો૦ ૫.
 પૂર્ણ પુણ્ય પામીએ, કુળ આયુ નિરામય દેહ રે;
 પાંચે ઇન્દ્રિય પરવડાં વળી, આજીવિકા સુખ ગેહ રે. વળી૦ કરો૦ ૬.
 તે પણ પામ્યે દલ્લેહો, બહુશ્રુત ગુરુનો સંજોગ રે;
 ગામ નગર પુર જોવતાં, નહિ સધળે મુનિનો જોગ રે. નહિ૦ કરો૦ ૭.
 ભાગ્ય ઉદયથા ગુર મળ્યા, ચતુર્અંગે એ ધુર અંગ રે;
 સાંભળવું સિદ્ધાંતનું, તે દુર્લભ ગુરુને સંગ રે. તે૦ કરો૦ ૮.
 આલસ મોહ પ્રમાદને, તજી ધર્મ સુણે એક ચિત રે;
 શ્રદ્ધા ભાસન રમણતા, ધરે સમકિત લક્ષણ નિત્ય રે. ધરે૦ કરો૦ ૯.
 સમસંવેગાદિક ગુણે, વસીયો રસીયો શ્રુત ધર્મ રે;
 તત્ત્વરચિ થઈ સાંભળે, દોય ભેદે ધર્મનો મર્મ રે. દોય૦ કરો૦ ૧૦.
 સર્વ દેશચરિત થકી, તિહાં સર્વ વિરત અણુગાર રે;
 અરણ કરણ ગુણ ઉત્તરે, મૂળ ભેદે મહાપ્રત ધાર રે. મૂળ૦ કરો૦ ૧૧.
 બૂ જળ જલણ અનિલ તર, એ ચાવર પંચ પ્રકાર રે;
 હુ તિ ચક્રે પલ્લિદિ મળી, ત્રસ ભેદ કલા એ ચાર રે. ત્રસ૦ કરો૦ ૧૨.

સાચી દ્રવ્યોનાંકાંચમાલા.

નવવિધ જીવની કાયની, તજે હિંસા મન વચ કાય રે;
 કૃત કારિત અનુમોદના, એમ ભેદ એકાશી થાય રે. એમં કરોં ૧૩.
 કાલત્રિકે તસ વર્જતા, અરિહંતાદિક કરી સાખ રે;
 બીજું મૃષાવાદ છંડતા, ભવબ્રમણાદિક ભય દાખ્ય રે. ભયં કરોં ૧૪.
 સત્ય અસત્ય ને મિશ્રતા, એ દશવિધ તિગુણા ત્રીશ રે;
 બાર ભેદ વ્યવહારના, મળી સર્વ એ ઘેંતાળીશ રે. મળીં કરોં ૧૫.
 દ્રવ્યથી ખટ દ્રવ્ય આસરી, વળી ખેત્રથી લોગાલોગ રે;
 દિન રાત્રિ કહિ કાળથી, ભાવથી રાગ રોપ મંભેગ રે. ભાવથીં કરોં ૧૬.
 સ્વામી જીવ ગુરુ જિનથકી, અદત ચતુર્વિધ હોય રે;
 દ્રવ્યાદિકથી ચોગુણા, સોળ ભેદ એણી પરેં નેય રે. સોળં કરોં ૧૭.
 કાળત્રિકેં મન વચ તણું, એકસો ચુંઆળીશ ભેદ રે;
 અબ્રહ્મ વર્જેં મુનિવરા, જે ટાળે ભવભય ખેદ રે. જેં કરોં ૧૮.
 દેહ ઔદારિક વૈક્રિએં, નવ વાડે ભેદ અઢાર રે;
 દ્રવ્યાદિકથી ચોગુણા, ચિત્ત ધરતા તે અણુગાર રે. ચિત્તં કરોં ૧૯.
 નવવિધ પરિગ્રહ છંડતા, પગ મંડતાં જયણા ધરંત રે;
 કાળ બહુ છકેં ગુણેં, સાતમેં થોવ કાળ વસંત રે. સાતમેં કરોં ૨૦.
 સર્પ જલણુ ગિરિસાગર, વ્યોમ તરણુ અલિ મૃગસૂર રે;
 પદ્મ પવન ધરણી સમા, મુનિ ભાંખે અનુભેગ દ્વાર રે. મુનિં કરોં ૨૧.
 દેશ વિરતિધર થૂલથી, હિંસાનાં કરે પચ્ચખ્યાણુ રે;
 પાંચ મોટકાં જૂઠનાં, પચ્ચખ્ખે થૂલથી વ્રત જાણુ રે. પચ્ચં કરોં ૨૨.
 ત્રીજે અદત્તાદાનતું, ચોથે પરદારા નીમ રે;
 ઇચ્છા પ્રમાણે થૂળથી, પરિગ્રહ નવવિધની સીમ રે. પરિગ્રહં કરોં ૨૩.
 દ્વિશિ પરિમાણે ગમન કરે, ભોંગ ઉવભોગ નિયમ વિચાર રે;
 કર્માદાન પત્તર તજે, અનર્થ દંડ પરિહાર રે. અનર્થં કરોં ૨૪.
 નવમે સામાયિક નિત્ય કરે, દશમે વ્રત સંખેપ થાય રે;
 મંત્ર બળેં જેમ વીંછીતું, કાંઈ ઝેર તે ડંકે બાધ રે. કાંઈં કરોં ૨૫.
 ભંગા અસીતી ઓળખી, પોસહ કરતા શુભ ચિત્ત રે;
 બારમે મુનિ ધર તેડીનેં, પડિલાલી જમે ગૃહી નિત્ય રે. પડિલાં કરોં ૨૬.

પંચ પંચ સઘળે પ્રતે, જાણી તજવા અતિચાર રે;
 રથ બેસી મારગ કટે, તેમ એ પ્રત મુક્તિ વિચાર રે. તેમં કરોં ૨૭.
 એકવીશ દ્રવ્ય ગુણ ઉત્તરા, વળિ પશુતીસમ ગુણ સાર રે;
 ભાવથી સત્તર જે ધરે, તે પામે ભવનો પાર રે. તેં કરોં ૨૮.
 દાન શીયલ તપ ભાવના, તિહાં દાન ગૃહીને વિશેષ રે;
 તે પશુ ભાવેં ફળ દીએ, અમૃતાનુદાન અશેષ રે. અમૃતાં કરોં ૨૯.
 દાન દીયંતાં સાધુને, વરભક્તિ વિશેષે નાર રે;
 પાંચ કોડી સોવન તણી, સુરવૃષ્ટિ કરે તસ દ્વાર રે. સુરં કરોં ૩૦.
 નિશ્ચા પ્રાતિવેશ્મિકી, દેખી તેડે મુનિ ગેહ રે;
 ખીર ખાંડ પડિલાભતી, ક્ષણ ક્ષણ જુએ જિંચું તેહ રે. ક્ષણં કરોં ૩૧.
 પૂજ્યાંતાં મુનિનેં કહે, જે દીડી વાત અશેષ રે;
 આહાર સરસ તુમનેં દિયું, કેમ વૃષ્ટિ નહીં લવલેશ રે. કેમં કરોં ૩૨.
 તે કહે આ સરખા મુનિ, તુઝ સરખી દાતા નાર રે;
 વૃષ્ટિ ન થાએ દષદ તણી, વિણુભક્તિ હૃદયમાં ધાર રે. વિણું કરોં ૩૩.
 ભાવેં દીયંતા આકળા, લણું કેવળ ચંદનખાળ રે;
 જિનગુરુ વિનયને તપ ક્રિયા, ફળ વીર્ય ઉદ્ધાસ વિશાળ રે. ફળં કરોં ૩૪.
 કર્યો અંત કોડકોડી સાગરે, જળ ગંડીભેદ કરંત રે;
 જ્ઞાન ક્રિયા તવ ફળ દીયે, પ્રણિધાન દિશા વિકસંત રે. પ્રણિં કરોં ૩૫.
 તસ કારણુ શ્રુતજ્ઞાન છે, તે તો બહુશ્રુત ગુરુ આયત્ત રે;
 વિનયેં ગુરુસેવા કરે, વિનયીને ગુણસંપત્ત રે. વિનયીં કરોં ૩૬.
 નાહી ઘોષ નિર્મળ થઇ, જેમ દેખે આરીસે રૂપ રે;
 ભાવ શોચ ગુરુ દર્શને, પ્રગટે નિજ આતમ રૂપ રે. પ્રગટેં કરોં ૩૭.
 જ્ઞાનદશા ગુરૂથી હુવે, જ્ઞાનથી સ્થિતિ કર્મની નાશ રે;
 કેવળી પશુ અ તે લહે, જ્ઞાનઉપયોગેં શિવ વાસ રે. જ્ઞાનં કરોં ૩૮.
 રવિ શશિ મણિ દીપક સમો, જ્ઞાન તે વિણુ કિરિયા અંધ રે;
 ઉત્રવિહારી તપ તપે, તે જાણો જૂઠા ધંધ રે. તેં કરોં ૩૯.
 પ્રભુકર દીક્ષિત છે ધણા, પશું જ્ઞાની ગણ્યો પરિવાર રે;
 સૂત્ર પયજ્ઞા જેણે રચ્યાં, તે ગણુતી અઉદ હજાર રે. તેં કરોં ૪૦.
 જગનાટક જ્ઞાની જુએ, જેણે ચાખ્યો શિવ આસ્વાદ રે;

જ્ઞાન લેહેરમાં જે રમે, શિવરમણી કરે તસ યાદ રે. શિવ૦ કર૦ ૪૧.
 છઠે ખડે આઠમી, ઢાળ પૂર્ણ થઇ એ ખાસ રે;
 શુભવીર વચન સુણી, લહો જ્યકમળ ધર વાસ રે. લહો૦ કર૦ ૪૨.

દાહર.

એણી પરે દેઇ દેશના, જામ રહ્યા મુનિરાય;
 તવ ધર્મભલ તે વીનવે, વિનયે પ્રણમી પાય. ૧.
 ભગવન કહો કોણુ કર્મથી, માતાપિતાદિ વિન્નગ;
 બાળપણે મુઝ કેમ થયો, વળી પામ્યા મુખ ભોગ. ૨.
 હામ હામ ઝઢિ મળી, રાજ્ય થયું શ્રીકાર;
 ખેચર ભૂચર કન્યકા, એમ મુખ દુઃખ પ્રકાર. ૩.

ઢાળ ૯ મી.

(જરે દેશના સુણી રઠ લાગશે—એ દેશી.)

જરે સુરિ કહે સાંભળ રાજવી, જરે પૂર્વ ભવતણી વાત;
 જરે આ લયથી ત્રીજે ભવે, જરે અનુભવિયાં અવદાત. ૧.
 જરે અજ્ઞાની પશુ આતમા, જરે ન લહે પુણ્ય ને પાપ;
 જરે સોતાવર્ત ભવોદધિ, જરે દૂખ્યો લહે સંતાપ. જરે૦ ૨.
 સુરિ કહે સાંભળ રાજવી. એ આંકણી.
 જરે જંબુદ્વીપ ભરતે પુરા, જરે ભરખચ શેહેર મઝાર;
 જરે શત્રુદમન રાજ તિહાં, જરે ધારણીનો ભરતાર. જરે૦ ૩.
 જરે તિહાં મહાધન ગાથાપતિ, જરે નારી સુનંદા તાસ;
 જરે સુનંદ નામે સુત થયો, જરે ધર મિથ્યાત નિવાસ. જરે૦ ૪.
 જરે આઠ વરસનો જળ હુચ્યો, જરે મૂક્યો લણુવા તેહ;
 જરે નિજ કુળ ઉચિત કળા ભણ્યો, જરે ભદ્રક સરળ સનેહ. જરે૦ ૫.
 જરે કાળાંતરે પશ્ચાગતે, જરે આઝ્યા પ્રાચીન મિત્ર;
 જરે તસ પશ્ચાગત કારણે, જરે ભોજન કરત વિચિત્ર. જરે૦ ૬.
 જરે શેઠ સુનંદને એમ કહે, જરે જમ શૌનિકને ગેહ;
 જરે લાવો પશ્ચા કારણે, જરે સુંદર મંસ સનેહ. જરે૦ ૭.
 જરે અતિથિ સહિત સુત નિકળ્યો, જરે સાથે લીધા દામ;
 જરે મંસ ન મળિયું તસ ધરે, જરે ન મલ્યું બીજે દામ. જરે૦ ૮.

જીરે વાર્યોં સુનંદે નવિ રહ્યો, જીરે ગયા માછીને ધામ;
 જીરે પાંચ મીન લીયાં જીવતાં, જીરે આપી પરક્યા દામ. જીરે ૦ ૯.
 જીરે નદીય કિનારે આવતાં, જીરે મત્સ્ય સુનંદને દેધ;
 જીરે દેહ શોચ કરી આવશું, જીરે ધર જાત્રે એ લેધ. જીરે ૦ ૧૦.
 જીરે અતિથિ કહી શોચેં ગયો, જીરે તડપડતાં તે દેખ;
 જીરે કુંવરેં જળે વેહેવરાધીયાં, જીરે કચ્છા સુનંદ વિશેષ. જીરે ૦ ૧૧.
 જીરે પૂછે પંથી અતિથિ મળ્યો, જીરે તે કહે જળ મેહેલાત;
 જીરે ખેદલયોં ધર આવીને, જીરે શેઠને કહી સવિ વાત. જીરે ૦ ૧૨.
 જીરે શેઠ પૂછતાં સુત કહે, જીરે કૃપ પાઠવ્યા જળ મધ્ય;
 જીરે કેધેં લયોં ક્રોધી કહે, જીરે તેણે હામે તુઝ વધ્ય. જીરે ૦ ૧૩.
 જીરે વાર્યોં સજ્જનેં પણ નવિ રહ્યો, જીરે મિથ્યાત્વી વિકરાળ;
 જીરે ડંડ કપાળેં આ હુણ્યો, જીરે મરણુ લહ્યો તતકાળ. જીરે ૦ ૧૪.
 જીરે મધ્યમ ભાવેં તે મરી, જીરે વિષમવલયગિરિ માંહી;
 જીરે વિપમ કંદરા પશ્ચિનો, જીરે મંદર રાજ ત્યાંહી. જીરે ૦ ૧૫.
 જીરે તસ પનમાલા વધ્ધલા, જીરે દંપતી પ્રીતિ અતીવ;
 જીરે નામેં સરલ તસ સુત થયો, જીરે તેહ સુનંદનો જીવ. જીરે ૦ ૧૬.
 જીરે જ્ઞેવન વેળા જાગતો, જીરે મરણુ ગયો તસ તાત;
 જીરે પશ્ચિપતિ પદ થાપીયો, જીરે મળી તસકર સંધાત. જીરે ૦ ૧૭.
 જીરે એક દિન શસ્ત્ર ધરી ગયો, જીરે પાલ્યથકી નહીં દર;
 જીરે મારગથી ભૂલા નરા, જીરે કૃશતનુ તેજ પ્રચૂર. જીરે ૦ ૧૮.
 જીરે જિહાં તિહાં કરત નિરાયુધા, જીરે દેખી ગયો તસ પાસ;
 જીરે સરલ કુંવર સરલે નમે, જીરે ધર્મલાલ દિગ્ધે તાસ. જીરે ૦ ૧૯.
 જીરે સરલ કહે તમે કાણુ છો, જીરે રહેવું જવું કીચે દેશ,
 જીરે તે કહે અમે અણુગાર છુ, જીરે થાનક ધર્મ વિશેષ. જીરે ૦ ૨૦.
 જીરે જાવું સૌરહતીરથેં, જીરે ભૂલા પડ્યા અમેં આજ;
 જીરે સરલ કહે એણે મારગેં, જીરે જાચો સુખેં મહારાજ. જીરે ૦ ૨૧.
 જીરે પણ કહો ધર્મ તણો વિધિ, જીરે મુનિ કહે સુણીચે કુમાર;
 જીરે ધર્મ તે પરને ન દુખ હુણે, જીરે એમ કહી કરત વિહાર. જીરે ૦ ૨૨.
 જીરે પશ્ચિપતિ પાલ્યેં ગયો, જીરે એક દિન ગામને ધાત;

જીરે વાડ સહિત તે નિકળ્યો, જીરે ગામ વને રહ્યા રાત. જીરે ૦ ૨૩.
 જીરે તિહાં મુનિ વચન તે સાંભર્યું, જીરે પરદુઃખે ન રહે ધર્મ;
 જીરે લૂંટી માલ તસ્કર ભખે, જીરે મુઝ શિર હુચ્ચે પાપ કર્મ. જીરે ૦ ૨૪.
 જીરે તેણે ગામ ધાત તે નહીં કરું, જીરે ન રહું ચોરને લાર;
 જીરે ચિંતિ ચોર ધાત્રી તણ, જીરે છંડી નિજ હથિયાર. જીરે ૦ ૨૫.
 જીરે મુનિવાસિત નગરે ગયો, જીરે લોભ મત્સર પરિવાર;
 જીરે જીવ ઉપર કરૂણા ધરે, જીરે કરે આતમ ઉદ્ધાર. જીરે ૦ ૨૬.
 જીરે ભદ્રકલાવે તે મરી, જીરે તું ધર્મિભલ અવતાર;
 જીરે જીવદયા ધર્મે કરી, જીરે પામ્યો ઋદ્ધિ ઉદ્ધાર. જીરે ૦ ૨૭.
 જીરે પિતૃધિયોગવ્યસનથકી, જીરે ગુરૂવચને તપ ક્રીધ;
 જીરે મંત્રી રમણી નૃપ સંપદા, જીરે તપથી અઠ મહાસિદ્ધ. જીરે ૦ ૨૮.
 જીરે એમ સુણી ધર્મિભલ પામીયો, જીરે જાતિસ્મરણ નાણ;
 જીરે કર જોડી જોભો થઇ, જીરે કહે સવિ વાત પ્રમાણ. જીરે ૦ ૨૯.
 જીરે જોઈ ખડે એ કહી, જીરે નવમી સુંદર ઢાળ;
 જીરે શ્રીશુભવીર મુનીસરે, જીરે દિયો ઉપદેશ રસાળ. જીરે ૦ ૩૦.

દોહરા.

સાંભળી એમ ધર્મિભલ કહે, સુખ દુખ કર્મ વિચાર;
 અહો અહો ભવનાટકે, નાચ્યો જીવે સંસાર. ૧.
 ભવદાવાનળ ઝાળમાં, દાઘો વાર અનંત;
 તિહાં તુમે શીતળ છાંયડી, મળીયા મુઝ ભગવંત. ૨.
 ભવજળધિમાં ઝહાઝ સમ, દીયો સંજમ મહારાજ;
 ગ્રહણ આસેવન શીખથી, સિઝે વંછિત કાજ. ૩.
 રાજ્યભાર સુતને ઠવી, જશોમતિ વિમળા સાથ;
 ધર્મિભલ સંજમત્રી વરે, ધર્મરૂચિ ગુરૂ હાથ. ૪.

ઢાળ ૧૦ મી.

(રહીયો રે આવાસ દુવાર—એ દેશી.)

વંદીને વળીયો સવિ પરિવાર, તિહુ જણુ ગુરૂની સાથે વિચરતાં જ;
 ગુરૂરતનાધિક વિનય વિશેષ, રહેત સમાધિ તત્ત્વ વિચારતાં જ. ૧.

- રક્ષક ષટ્પતને ષટકાય, પાંચ ઇંદ્રિયો વિષયથી નિગ્રહે જી; ૨.
લોભને નિગ્રહે નામ નિગ્રંથ, કરણવિશુદ્ધિ ખંતિ ગુણે રહે જી.
- સંજમ જોગે રંગિત ચિત્ત, ભાવ વિશુદ્ધે પડિલેહણ કરે જી; ૩.
અકુશળ મન વચ કાયનો રોધ, પરિસહ ઉવસગ્ગથી ચિત્ત નવિ કરે જી.
- ચરણ કરણ દોય સિત્તરી સાર, શાસ્ત્ર અભ્યાસ કરે ઉદમ ભરે જી; ૪.
નવદંડપી કરે ઉગ્ર વિહાર, દોષ ખેંતાલીશ આહારના પરિહારે જી.
- વેયણ ગુરૂ વેયાવચ્ચ હેત, ધરીયા સમિઠ વળી પ્રાણને ધારણે જી; ૫.
સંજમ કિરિયા જ્ઞાન નિમિત્ત, આહાર કરે છે મુનિ ખટ કારણે જી.
- રોગપીડિત ઉપસર્ગને કાળ, બ્રહ્મપાલન મદનોદય ગાળણે જી; ૬.
જીવદયા અણસણ તપ હેત, આહાર ત્યજે છે મુનિ ખટ કારણે જી.
- પ્રવચ્ચન માતા આઠ કહાય, પંચસમિચ્ચે મળી ત્રણ ગુપ્તિ ધારતા જી; ૭.
ઇચ્છા મિચ્છાદિક દશ ચક્રવાલ, સામાચારી આચારી પાળતા જી.
- અનાચિરણ આવન પરિહાર, દશવૈકલિક સૂત્રે જે કહ્યાં જી; ૮.
સત્તર અસંજમ કિરિયા પણ વીશ, વીશ અસમાની ઠાણુ દૂરે રહ્યાં જી.
- સંત પ્રસંત તથા ઉપશંત, સર્વ સંતાપે વર્જિત મુનિવરા જી; ૯.
અમમ અનાગ્રવ ને છિન્ન ગ્રંથ, નેહનો લેપવિખેરણ સુંદરા જી.
- શંખની પેરે નિરંજન નાથ, જીવ પરે અપ્રતિહત ગતિ વરે જી; ૧૦.
નિરાલંબનતા જેમ આકાશ, અપ્રતિબદ્ધ વિહારી પવનપરે જી.
- શારદજળ પરે હૃદય છે શુદ્ધ, પંકજ દળ પરે નિરૂપમ લેપતા જી; ૧૧.
કૂર્મ પરે ગુપ્તેન્દ્રિય સાધ, ખર્જી વિપાણુ પરે એક જાતતા જી.
- પાખી પરે પરિકર નિર્મુક્ત, ભારંડ પક્ષી પરે અપ્રમત્તતામેં જી; ૧૨.
ગજપરે કર્મ અરિ પ્રતિ શૂર, વૃષભની પરે જાત પરાક્રમેં જી.
- સિંહ જ્યુ પરિસહ જંતુ અભીત, મેરૂપરે ઉપસર્ગે નલિ ચલે જી; ૧૩.
સાગર પરે ગંભીર સ્વભાવ, ચંદ્રપરે જગવદ્ધભ શીતલેં જી.
- જ્ઞાનતપે કરી રવિસમ તેજ, જાત્ય કનક જ્યુ દીપે ગતમલે જી; ૧૪.
વસુમતિ પરે સવિ ફરસ સહંત, તેજ હુતાશન ધ્યાન ન તે ઝળહળેં જી.
- નહિ પ્રતિબંધ મુનિને રે ક્યાંહી, દ્રવ્યાદિ ભેદે તે ચઉવિહ કહ્યાં જી; ૧૫.
દ્રવ્ય સચિત્તાચિત્ત મિત્ર ભાવ, ખેત્રથી ગામ નગર અટવી રહ્યાં જી.
- કાળથી સમાયાદિક દીહકાળ, ભાવથી પાપસ્થાન અદાર છે જી;

સમ તૃણ મણિકંચન ને પાષાણ, સુખ દુઃખ ઇહ પરલોક ન પ્યાર છે જી. ૧૬.
 ભવ્યકમળ પડિખોહણ સૂર, કર્મશત્રુ નિર્ધાતન ઉડીયા જી;
 એણી પરે સંજમ પ્રત ચિરકાળ, પાળાંતાં નિહું જણ શિવ ઉત્કંઠીયા જી. ૧૭.
 એક માસ કેરું અણસણ કીધ, ધર્મ સુધ્યાને આયુ પૂરણ કરી જી;
 અચ્યુત સ્વર્ગે ધર્મિભલ જાય, ઇંદ્રસામાનિક સુરસંપદ વરી જી. ૧૮.
 જશોમતિ વિમળા તિહાં સુર થાય, બાવીસ સાગર આયુ પુરણ કરી જી;
 મહાવિદેહે રાજવી કુળ પુણ્ય સંભેગે તિહું જણ અવતરી જી. ૧૯.
 ભોગવી સુખ સંસાર વિલાસ, ચારિત્ર લેધ તપ કરશે મુદા જી;
 કેવળ પામી કરશે વિહાર, અવિચળ સુખ વરશે શિવ સંપદા જી. ૨૦.
 છટું ખડે દશમી એ ઢાળ, ચરણ કરણ ગુણ રસિક કલ્લોલસી જી;
 શ્રીશુભવીર વિવેકીને ચિત્ત, ખટરસ ભોજન સીર તંબોલસી જી. ૨૧.

દોહરા.

- એ ધર્મિભલ નૃપતી કથા, પૂરણ થઇ સુપ્રમાણ; ૧.
 સાંભળી ઉર્લસિત ભાવશું, કરજ્યો પ્રત પચ્ચખખાણ.
 એમ નિસુણી પ્રભુદેશના, ઉઠે એણીક રાય;
 ત્રિસલાનંદન વંદીને, હરખે નિજ ધર જાય. ૨.
 કૃમતતિમિરને ટાળતા, વર્દમાન જિન ભાણ;
 ભવિક કમળ વિકસાવતા, વિચરે મહિયલ ઠાણ. ૩.

કળશ.

(તૂઠે તૂઠે રે—એ દેશી.)

- ગાયો ગાયો રે મહાવીર જિનેશ્વર ગાયો;
 લોકાલોક પ્રકાશક સાહિબ, જગનો તાત કહાયો;
 રાજ્યગૃહીપુર ગુણસિલ ચૈત્યે, ધર્મિભલચરિત્ર સુણાયો રે.
 મહાવીર જિનેશ્વર ગાયો. એ આંકણી. ૧.
 અનભિલાષ અભિલાષ અનંતા, ભાગ અનંત ઉચ્ચરાયો;
 સાંભળી સોહમસ્વામી ગણધર, તે શવિ સૂત્રે રચાયો રે. મહાવીર ૦ ૨.
 સૂત્રપરંપર આલ્યું આલ્યું, પંચાંગી સમુદાયો;
 આચારજ વાચક વર પંડિત, શાસ્ત્ર ઘણાં વિરચાયો રે. મહાવીર ૦ ૩.

- પણ દાદશ વરશી દુર્લભિં, વસતિ ગામ ગમાયો;
તેમ સુનિ પાઠ પઠન સ્મૃતે ધારણ, બહુ ગદ્ય અલ્પ કરાયો રે. મહાવીરં ૪.
- જેમ જેણે સાંભર્યું તેમ તેણે રચિયું, શંકિત શાસ્ત્ર લહાયો;
ભવભવ ભીરને સર્વ પ્રમાણિક, બહુ શ્રુત વયણે કરાયો રે. મહાવીરં ૫.
- પૂરવધર અવધિ મન કેવળી, કળીજીગમાં તસ હાણી;
શાસ્ત્ર ધણું શંકિત મતિ થોડી, બહુશ્રુત વચન પ્રમાણી રે. મહાવીરં ૬.
- વસુદેવહિંડી રચી અતિ મોહોટી, તિહાં એ ચરિત કહાયો;
પૂરવ સૂરિવર પંડિત બીજે, ધર્મિભલ ચરિત રચાયો રે. મહાવીરં ૭.
- પણ એક વાત મળે નહીં જોતાં, લિન્ન લિન્ન રચનાયો;
પ્રાકૃત ગદ્ય પદ્ય સવિ જોઈ, સુંદર રાસ બનાયો રે. મહાવીરં ૮.
- બહુશ્રુત સુવિહિત નયણે જોશે, તવ શ્રમ સફળો થાયો;
અથે ન કુશળ મુશળ મતિ બોલે, માણેક મૂલ ન પાયો રે. મહાવીરં ૯.
- જેમ કપિ ગુંજ પુંજ કરીને, અગ્નિજ્યુ શીત મટાયો;
પણ નર દક્ષ કપિકુળ સંગે, શીતાતે નવિ જાયો રે. મહાવીરં ૧૦.
- પંડિત રચના બાલી સહેલે, અજ્ઞાન ગર્વ ભરાયો;
કંચુકી કારણે નંદે કુશાંગી, જાણે ન ગર્ભ ભરાયો રે. મહાવીરં ૧૧.
- પંડિત આગે ઓતા રાગે, સુણજો શાસ્ત્ર સવાયો;
વિસ્તરશે વટશાખા પુણ્યની, પંથગ શીતળ છાયો રે. મહાવીરં ૧૨.

પ્રશસ્તિ:

તપગચ્છ કાનન કલ્પતરૂપમ, વિજય દેવ સૂરિરાયા જી;
નામ દશોદ્દિશ જોહનું ચાવું, ગુણી જન વૃંદે ગવાયા જી;
વિજયસિંહ સૂરી તસ પટધર, કુમતિ મતંગજસિંહો જી;
તાસ શિષ્ય સુરપદવિ લાયક, લક્ષણુક્ષિત દેહો જી. ૧.

સંઘ ચતુર્વિધ દેશવિદેશી, મળિયા તિહાં સકેતે જી;
વિવિધ મહોત્સવ કરતા દેખી, નિજ સુરિપદને હેતે જી;
પ્રાયે શિથિલપણું બહુ દેખી, ચિત્ત વૈરાગે વાસી જી;
સૂરિવર આગે વિનય વિરાગે, મનની વાત પ્રકાશી જી. ૨.

સૂરી પદવિ નવિ લેવી સ્વામી, કરશું કિરિયા ઉદ્ધાર જી;
કહે સૂરી આ ગાદિ છે તુમ શિર, તુમ વશ સહુ અણુગાર જી;

- ઐમ કહી સ્વર્ગ સધાવ્યા સૂરિવર, સંધને વાત સુણાવી જી;
 સત્યવિજય પંન્યાસની આણા, મુનિગણુમાં વરતાવી જી. ૩.
 સંધની સાથે તેણે નિજ હાથે, વિજયપ્રભુસૂરિ થાપી જી;
 ગચ્છનિષાઁ ઉગ્ર વિહારી, સંવેગતા ગુણુ વ્યાપી જી;
 રંગિત ચેલ લહી જગ વદે, ચૈત્ય ધન્યો લક્ષી જી;
 સૂરિ પાઠક રહે સન્મુખ ઉભા, વાચક જસ તસ પક્ષી જી. ૪.
 મુનિ સંવેગી ગૃહી નિર્વેદી, ત્રીજો સંવેગ પાખી જી;
 શિવ મારગ એ ત્રણે કહીએ, ઇહાં સિદ્ધાંત છે સાખી જી;
 આજ્ઞ સુહસ્તી સૂરી જેમ વદે, આર્મમહાગિરિ દેખી જી;
 દો તિન પાટ રહી મરજદા, પણ કલિજુગતા વિશેખી જી. ૫.
 ગૃથિલજલાસી જનતાપાસી, નૃપ મંત્રી પણ લળીયા જી;
 સત્યવિજય ગુરુ શિષ્ય બહુશ્રુત, કપૂરવિજય મતિ બળીયા જી;
 તાસ શિષ્ય શ્રીખિમાવિજય બુધ, વિદ્યા શક્તિ વિશાળી જી;
 જસ પસાયે જગતમે આવો, કપૂરચંદ લણુશાળી જી. ૬.
 તાસ શિષ્ય શ્રીસુજસવિજય બુધ, તાસ શિષ્ય ગુણવંતા જી;
 શ્રી શુભવિજય વિજય જસ નામે, જે મહીમાંહે મહંતા જી;
 પંડિત વીરવિજય તસ શિષ્યે, રચના રચી સુરસાળ જી;
 ધર્મિલ ચરિત ઇતસ્તત વીખ્યાં, મેહેલી કરી ફૂલમાળ જી. ૭.
 વિજયદેવેંદ્ર સૂરીસર રાજ્યે, ઇવી ભવીકંઠ પ્રસિદ્ધિ જી;
 રાજનગરમાં રહીય ચોમાશું, રાસની રચના ઠીધી જી;
 સંવત(૧૮૯૬)અઢારશે જન્નું વરસે, આવણુ ઉજળી તીજે જી;
 આ ભવમાં પચ્યખખાણુ તણું ફળ, વરણુવી જ્યું મન રીઝે જી. ૮.
 ત્રણ હજાર ને ષટશત ઉપર, શ્લોકની સખ્યા ધારો જી;
 દક્ષ પરીક્ષક નર જે સુણશે, તો શ્રમ સફળ અમારો જી;
 જે ભાવે એ લણુશે ગણુશે, શ્રવણુ ધરી સાંભળશે જી;
 શ્રદ્ધાભાસન તત્ત્વરમણુ રસ, સિંચત વ્રત ફળશે જી. ૯.
 દેહ નિરામય રનેહી સુખામય, અશન સુધામય કરશે જી;
 મંદરીએ પગ પગ જળકંતી, ચપળા કમળા ઠરશે જી;
 પુત્ર પવિત્ર કલત્ર વિચિત્રા, નેત્રાનંદે વિચરશે જી;

વાજી રાજી વિરાજિત બંધુર, સિંધુર ચઢી સંચરશે જી. ૧૦.
 રતન મેહેલમેં સેહેલે કરશે, સજ્જન સુભટ પરિવરશે જી;
 જિનશુર ગીત જ્ઞાન નૃત શાળા, મંગલિક માળા વરશે જી;
 ભવ તરશે હરશે સવિ પાતક, સ્નાતક પદ અનુસરશે જી;
 સુખભર શિવ સુંદરી વરમાળા વિમળા કંઠે વરશે જી. ૧૧.

इति श्रीमत्तपागच्छीय संविज्ञ सुज्ञ पंडित श्री १०८ पंडित
 श्रीशुभविजय गणशिष्य पंडित श्रीवीरविजय गणिभिर्विरचिते
 श्रीधम्मीलनृपचरित्रे प्राकृतप्रबंधे षष्ठः खंडः समाप्तस्तत्स-
 माप्तौ च धम्मिलकुमार रासोयमपि परिपूर्णः

શ્રી ચંદ્રશેખરનો રાસ.

ફૂતવિલાંખિત વૃત્ત.

ચતુર ચિત્ત સરોજ વિકાસકમ્, જનિ જરા મરણોદ્ભવ નાશકમ્ ;
 અખિલ વિશ્વ વિલોકન ભાસ્કરમ્, જયકરં પ્રણુમામિ જિનેશ્વરમ્. ૧.
 પરમ મંત્રમિમં સ્મરણે નયત, શ્રુત મહોદધિ પારગતોસ્મ્યહમ્;
 પ્રતિદિનં પ્રજપામિ જયાવહમ્, શુચિતરં શુભયૈજય નામકમ્. ૨.
 જયતિ મે જનની વિજ્યાભિધા, હૃદય પદ્મસુસન્નિ સસ્થિતા;
 ગહન શાસ્ત્રપથં વિકટં મયા, ઝટિતિલાંધિન વાન્વિધ્વવત્. ૩.
 વિધિસુનામભિનશ્ય સરસ્વતીમ્, વિશુધ વ્રંદ સદૈષ્ટ વિદ્યાયિનીમ્;
 રસિક પ્રાકૃતખંધ કથામિમામ્, વિરચયામિ મહોદય હેતવે. ૪.

ખંડ ૧ લો.

દોહરા.

શ્રી સંખેશ્વર પાસજી, નામથી વિધન પળાય;
 પ્રિયમેલક પરમેશ્વર, નમિ પદ્માવતિ માય. ૧.

ધૃષ્ટદેવ સમરણુ કરી, વ્રત ફળનો અધિકાર;	
જીમ શ્રુત સાગરે વરણુઓ, તિમ કહું પર ઉપગાર.	૨.
ક્રાસંખી પુરી પરિસરે, સમવસર્પા જીન વીર;	
રતનગુટે દીધ દેશના, ધ્વનિ જળધર ગંભીર.	૩.
દુવિધ ધરમ શિવ સાધને, સર્વ વિરતિ આણુગાર;	
દેશ વિરતિ સુખ પંથ છે, આવકનાં વ્રત ખાર.	૪.
અતિથિ વિભાગ ચરમવ્રતે, દિગ્ધે આવક મુનિ દાન;	
ઉચ્ચિતાદિક બહુ ભેદમાં, અભય સુપાત્ર પ્રધાન.	૫.
આ સંસારરહિત થકો, વિકસિત રોમ વદન;	
ભક્તિ વશે મુનિ દાનથી, પરભવ સુખ સંપન્ન.	૬.
નાયોપાર્યન ધન થકી, અશન વસન આણુગાર;	
સુર સુખ ભોગવી તે નરા, શિવ સુંદરી ભરતાર.	૭.
શાલિભદ્ર આદે ધણા, તરિયા ઈણુ સંસાર;	
વળી અચરિજ ચરિતે હુઆ, ચંદ્રશેખર નૃપ સાર.	૮.
પ્રેમે પૂછે પરખદા, તે કુણુ રાજકુમાર;	
જગતગુરુ તવ ઉપદેશે, સુંદર તસ આધિકાર.	૯.

ઠાળ ૧ લી.

(રસિયાની દેશી.)

સયલદ્વીપ સાગરવલ આકૃતિ, પરિકર જાણું રે વિશાળ; સહુણાં	
જંબુદ્વીપ જગતિ ચઉ દ્વારસ્યું, સમવ્રત સોવન થાળ. સહુણાં	૧.
વીર વચન અમૃત રસ પીજીયે, રીઝીયે ગુણીને રે નામ; સહુણાં	
દ્વીપ ઝાઝ થીર નાંગર નાંખિને, રહ્યો ગુણી જન વિસરામ. સહુણાં	વીર ૨.
જલ દ્વી લવણુ વિચાલે એ રહે, કંચન ગરિ થંભ કુપ; સહુણાં	
ચૂલા ચઉમુખ ચૈત્યે ચિત હરા, જીએ જગતનાં રે રૂપ. સહુણાં	વીર ૩.
જ્યોતિષ ચક્રપતિ સમકિત ધરા, નિત પ્રદક્ષણા દેત; સહુણાં	
આશા મોહોટી એ ઉદમ કરે, કાઢ દિન વિરતીને હેત. સહુણાં	વીર ૪.
સાતે ખેત્ર તિહાં ત્રણુ ધર્મનાં, અવર યુગલનાં રે હામ; સહુણાં	
ધર્મરાગ ભદ્રક નરનારિયો. સ્વર્ગ જતાં વિશરામ. સહુણાં	વીર ૫.

- તિહાં આ દક્ષણ ભરત મનોહર, કાસી દેશસું ઠામ; સલુણાં ૬
- વારણુ અશિ દો નદીય વચે વશી, વણારસીપુરિ નામ. સલુણાં વીરં ૬.
- ધનવંતા વેહેવારી વસે, ધણા, શિલ્પીનો નહિ પાર; સલુણાં
- દાનભોગી વિવેકી વરનરા, સુખીયા વરણુ અઢાર. સલુણાં વીરં ૭.
- સ્વર્ગ વીમાન જ્યું મંદીરમાં લીયે, દેવે રીસાવી રે નારી; સલુણાં
- પુર શોભા જ્યોતિ જ્યોતે સજી, અપહરના અવતાર. સલુણાં વીરં ૮.
- ૧- ઝાઝવટી વેપાર કરે બહુ, વાણિજ્ય અડસમ જોડિ; સલુણાં
- દેશવિદેશી ક્યવિક્ય કરે, લાભ લહે લખ કોડિ. સલુણાં વીરં ૯.
- વેસ્થા વિનયવતી વસતી ધણી, સુંદર મંદિર ચિત્રામ; સલુણાં
- ધભ ધરે રથ હાથી ઝૂલતા, જિન મંદિર સુર ધામ. સલુણાં વીરં ૧૦.
- ૧- મહ બહુલા વિદ્યા અભ્યાસનાં, વળિ વસતીના રે ગામ; સલુણાં
- શોભા કેતી કહું એ નયરની, તલ પડ્યા નહિ ઠામ. સલુણાં વીરં ૧૧.
- પાસે દેવ નદી ગંગા વહે, માને સુરનર સર્વ; સલુણાં
- જિહાં મુનિવર બહુલા મુક્તિ ગયા, માતું પુણ્યતી પર્વ. સલુણાં વીરં ૧૨.
- મહસેન નામે રાજા રાજતો, હય ગય સૈન્ય સામ્રાજ્ય; સલુણાં
- ચોર પીશુન શત્રુતિમિરે રવી, ન્યાયે પાળે રે રાજ્ય. સલુણાં વીરં ૧૩.
- રતનવતી નામે પટરાણી છે, શિયળ સતીમાં રે ખ્યાત; સલુણાં
- રૂપે રતિપતિ પ્રેમરસે ભરી, ખીજી રાણી રે સાત. સલુણાં વીરં ૧૪.
- એક દિન પટરાણી રયણી સમે, સુપને પુનિમનો ચંદ; સલુણાં
- દેખી જાગી ગુણુ જિન ગાવતી, મૌકિતક શૌકિતકાનંદ. સલુણાં વીરં ૧૫.
- ધર્મ કરંતી ગર્ભને નીરવહે, સંધ વછલ નિત્યમેવ; સલુણાં
- ભક્તિભરે ગુરુ ધર પધરાવતી, પુજંતી ગુરુદેવ. સલુણાં વીરં ૧૬.
- જીવ અમાર પડહ વજડાવતી, વનજળા કીડાયે રમંત; સલુણાં
- ઉત્તમ ગરભે માયને ઉપજે, દોહોલા રાય પુરંત. સલુણાં વીરં ૧૭.
- અધમ માત લાહલા હીકર લખે, ધરમાં ચોરીને ખાય; સલુણાં
- પરનંદા કલહે રાતી રહે, પરધર રોવાને જાય. સલુણાં વીરં ૧૮.
- નવ માસાંતર પુત્ર જનમ થયો, ધર ધર ઝોછવ થાય; સલુણાં
- ચંદ્રશેખર અભિધાન સજન ભૂઆ, સુપન પ્રમાણે દરાય. સલુણાં વીરં ૧૯.
- જિમ ગિરિ કંદરમાં સુખભર વધે, નિરભય કેસરી બાળ; સલુણાં

માય મનોરથ સાથે સુત થયો, આઠ વરસ સુકુમાળ. સલુણાં વીરં ૨૦.
 ચંદ્રશેખરના રાસ રસાળની, પેહેલી ઢળકતી ઢાળ; સલુણાં
 શ્રી શુભવીર રસિક શ્રીતા ધરે, હોળ્યો મંગળ માળ. સલુણાં વીરં ૨૧.

દોહરા.

તિણે અવસર માતા પિતા, ચિંતે ચિત્ત મઝાર;	૧.
રાજ્યપદે એ યોગ્ય છે, લક્ષણવંત કુમાર.	
વિદ્યા વિણ શોભે નહિ, શસ્ત્રવિના ભટ્ટ જાતિ;	
<u>પય વીણુ ગૌ નદિ જળ વિના, ચંદ્ર વિના જિમ રાતિ.</u>	૨.
એક નગર એક રાજવી, મુરખમાં શિરદાર;	
રાજ ચલાવે મંત્રવી, ભૂપ કચેરી મઝાર	૩
એક દિન રાજકચેરીયે, આપ્યું આસન ભરાલ;	
ટોણુ નૃપતું નાચતું, ગાવે ગીત રસાળ.	૪.
દાસી હજુરી રાખની, જેણે ભૂપતિ પાસ;	
ચૂલ ચૂક બતલાવતી, કાંને ધરી મુખવાસ.	૫.
રાગરંગ કરિ પૂછતા, ભૂપને નર્તકિ જામ;	
દાસી વયણે નૃપ કહે, રાગતણું તે નામ;	૬.
રાગ અલાપિ પૂછના, નર્તકી નૃપને જામ;	
દાસિ કથિત રાજા કહે, પચમ રાગ તે તામ.	૭.
કાર્યવશ્યે દાસી ગઈ, મંદિરમાં લહિ લાગ;	
નૃપ કહે નર્તકી પૂછતાં, એ સહિ જટમ રાગ.	૮.
દાસી આવી ઉતાવળી, કહે એ ગોડી રાગ;	
કલ તું રાય સલા વચે, ખાલે મૂર્ખ પ્રવાદ.	૯.

ભાષા.

હે દાસી !

એહિ રાગ તો ગોડી, પણ જો તુમ ના યાત દેહી;
 બંદા વીસતલક ચઢતે, પણ નાંહિ પીછે વળતે.

પુનઃ દોહરા.

ઇમ સુણિ સર્વ સલા હસી, એ મુરખની રીત;

નાટકિયા નાદા સવે, જાણી મુરખની ભીત.

૧૦.

તે માટે એ કુમરને, વિદ્યા ભણવા હેત;

પંડિત પાસે મૂકિએ, નરને વિદ્યા નેત.

૧૧.

ત બેઇ. દિન સુદ્ધિ શશિ બળ લહી, ભણવા મૂકયો બાળ;

શાસ્ત્રકળા બહુ જાતરચુ, શીખે એક નિશાળ.

૧૨.

ઢાળ ૨ જી.

(ચોરી વ્યસન નિવારીએ-એ દેશી)

એણે નગરે વેહેવારિયો, - ધનસાગર રે નામે ધનવંત કે;

પ્રીતિવતી નારી સતી, દોય નંદન રે તસ છે ગુણવંત કે;

સુગુણ સનેહી સાંભળો.

એ આંકણી.

૧.

તે ઉપર એક ધૃષ્ટતાં, થઇ પુત્રી રે રૂપ લાવણ્ય ધામ કે;

સાત વરસની સા થઇ, ગુણવંતી રે ગુણસુંદરી નામ કે. સુગુણ ૨.

ચંદ્રશેખર ભણતો જિહાં તિહાં મુકી રે ભણવા સા બાળ કે;

શુદ્ધિ ઉદ્યમ ગુરૂ યોગથી, દોય શીખે રે કળા શાસ્ત્ર વિશાળ કે. સુગુણ ૩.

ચાર વરસ ભણતાં ગયાં, એક દિવસે રે મધ્યાનની વેળા કે;

જાત સરવ પેહેલાં ગયાં, કુંઞ્ચર કુંઞ્ચરી રે થયાં મઠમાં ભેળાં કે. સુગુણ ૪.

શાસ્ત્ર વિનોદ કથા રસે, રસ લાગો રે બેહુ જાણુને ત્યાંહિ કે;

પૂછે કુમરી કુમરને, તસ ઉત્તર રે આપે ઉજાંહિ કે. સુગુણ ૫.

મસ્તક ગંગા દેખીને, શિવ ઉપર રે ગૌરી ધરી ખેદ કે;

પિયુ કંઠ ચુબન કરે, સ્થે કારણ રે કહો તેનો ભેદ કે. સુગુણ ૬.

ગૌરી સપત્ની દુખે ભરી, ધિયા મરણે રે વિપ ચુસે શિશ કે;

કુમર પડુત્તર સા સુણી, અંતરચુ રે ચિત ધરતી પ્રેમ કે. સુગુણ ૭.

અતુર મળે જો અતુરને, કુમરી રે દોય ગુણની ગોઠ કે; વાતો

રીઝ રસે ભવ નિરવહે, કાંધ કેહેણી રે નવી આવે હોઠ કે. સુગુણ ૮.

કુંઞ્ચર વદે પરવશ સુતા, પશુવર પરણી જાવે પરદેશ કે;

મનગમતા મેળા તજી, મુરખચુ રે નિત્ય કરતી કલેશ કે. સુગુણ ૯.

સા કહે હું તમને વરી, વર ખીજે રે વરવાનો નેમ કે;

તિણુ સમે છાત્ર મળ્યા સહુ, પાઠ દેવે રે પંડિત ધરી પ્રેમ કે. સુગુણુ ૧૦.
 શાસ્ત્રકળા ગુણુ આમળા, દિન કેતે રે દોષ સિખ્યાં સાર કે;
 એક દિન સહિ વયણે કહ્યો, નિજ માયને રે વિવાહ વિચાર કે. સુગુણુ ૧૧.
 શેઠ જણાવ્યું રાયને, નૃપ માની રે લિએ લગન તિવાર કે;
 ઝોછવ કરી પરણાવિયાં, ગુણસુંદરિ રે સહ રાજકુમાર કે. સુગુણુ ૧૨.
 નપદત વાસી ભુવન વસેં, સુખ સ્વર્ગનું રે નિલસે નૃપ પુત્ર કે;
 નામેં કપાલિક એકદા, એક આલ્યો રે યોગી અખધૂત કે. સુગુણુ ૧૩.
 આસિસ દેહ વિનય કરી, એકાંતે રે કરી કુમરને સાન કે;
 વાત કહે કપટેં નમી, જેમ ચિત્ત કરેં નમે ચોર કખાન કે. સુગુણુ ૧૪.
 વિદ્યા વિશ્વ વસી કરી, સાધતાં રે ગયાં વરસ તે સાત કે;
 ઉત્તર સાધકતર વિના, ભૂત વ્યંતર રે બહુ કરત વિદ્યાત કે. સુગુણુ ૧૫.
 તેને પણ મેં અવગણી, મૂલ સેવન રે એ સધણું કીધ કે;
 કૃશ ચતુરદાશિ રાત્રીયેં, સમસાને રે કરવી છે સીદ્ધ કે. સુગુણુ ૧૬.
 તિણે તુમને કહું વિનતી, આ પ્રાર્થના રે કરવી નહીં ભંગ કે;
 ઉત્તર સાધક જે હવો, થાય વિદ્યા રે સિદ્ધિ તુમ સંગ કે. સુગુણુ ૧૭.
 ચંદ્રશેખરના રાસતી, એ ખીણ રે કહિ સુંદર ઢાળ કે;
 શ્રી મુલવીર કહે હલ્યો, નીત શ્રોતા રે ધર મંગળ માળ કે. સુગુણુ ૧૮.

દાહરા.

સાંભળિ નૃપ સુત ચિંતવેં, કરવું એહતું કાજ;
 આગે પણ ઉપગારમેં દેત દેહ ધનરાજ. ૧.
 નિરગુણુ પરગુણુ નવી લીયેં, સ્વારથ રસિયા જેહ;
 આશા ભંજક ભૂતલેં, ભારભૂત નર તેહ. ૨.
 પ્રીત કરી પાળે સદા, પરદુઃખ દુખિઆ અન;
 વિરલા પરકારજ કરા, કૃતગુણુ જાણુગ ધન્ય. ૩.
 યોગીજીને કુઅર કહેં, એ દરસ્યું તુમ કામ;
 ઉત્તર સાધક મુજ થકેં, કુણુ લેવે તુઝ નામ. ૪.
 નવ દિન અંતર ચઉદસેં, આવીશું તુમ ગેહ;
 સાંભળિને યોગી ગયો, રહ્યો વનાંતર તેહ. ૫.

ઢાળ ૩ જી.

(કાઈ ક્યો ધરવત ધુધલો રે લો;—એ દેશી.)

- મંત્રી સુત તિણે અવસરે રે લો, કુમરને પૂછે વાત રે; ચતુર નર
યોગી ધુરત નિર્દય નરા રે લો, નીચસ્યું શી એકાંત રે; ચતુર નર. ૧.
- નીચસ્યું નેહ ન કીજીએ રે લો, ધાખ જ્યું જાખૂ પાસ રે; ચતુર૦
કસ્તુરીના ગુણ ગળે રે લો, દીજે હીગનો વાસ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૨.
- વળતું કુમર કહે ધસ્યું રે લો, નહિ સંગાત અમ કીધ રે; ચતુર૦
પર ઉપગાર પણે કરી રે લો, વિદ્યા કરાવું સિદ્ધ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૩.
- ઉપગાર કરતાં નીચને રે લો, મંત્રી વદે ઘટે સાખ રે; ચતુર૦
—શી તે ઠયો હસે ધયો રે લો, ઉદરે કાપી પાખ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૪.
- કુમર કહે જે વચન દિયું રે લો, પાલવું મફકરો ખેદ રે; ચતુર૦
ઉંચ નીચ ધર ચંદ્રમા રે લો, કરત ઉદાત ન ભેદ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૫.
- ચઉદશ દિન તે આવિયો રે લો, યોગી ખીન્ને હાથ રે; ચતુર૦
ખડગ સાઈ કુમર ચલ્યો રે લો, રાત્રે યોગીની સાથ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૬.
- વીર વેશ નિરભયપણે રે લો, પોહોત્યો નૃપ સમશાન રે; ચતુર૦
યોગી એ મંડલ રચી રે લો, મેલે બદ્ધ બળિદાન રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૭.
- દુષ્ટ દેવી પૂજન કરી રે લો, ભાખે કુમરને તેહ રે; ચતુર૦
શિખાખધ મસ્તક કડં રે લો, રક્ષા કારણ તુજ દેહ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૮.
- રાય ભણે નિરભય રહો રે લો, તિખિ મુજ તરવાર રે; ચતુર૦
શિખ્યા બધ મુજ ખપ નહિ રે લો, સત્ય વડો સંસાર રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૯.
- ખેચિ ખડગ નૃપ સુત ખડો રે લો, ચિ તે યોગી તામ રે; ચતુર૦
છળ કરીને હણું એહને રે લો, ગાફલ દેખું જામ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૧૦.
- મુદ્રા ધ્યાન ધરી કરે રે લો, વિદ્યા સાધન મંત્ર રે; ચતુર૦
નનુ-મણુઅ મૃતક પાસે ઠવી રે લો, તસ મુખ હવન કરંત રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૧૧.
- તિણે સમે વિદ્યાવ્યંતરી રે લો, તનુ ઉત્તત ચિકરાળ રે, ચતુર૦
કડ કડ દંતે ગાજતી રે લો, ચો કર કાતી કપાળ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૧૨.
- દેખિ કુમર એમ જલસી રે લો, ખડગે ધુજવી તેહ રે; ચતુર૦
ભય લહિ ભક્ષણ માગતિ રે લો, યોગી કોધાણુ દેહ રે. ચતુર૦નીચસ્યું ૧૩.

લેધ ખડગ કહે બાગકા રે લો, તુજ હાથે સુણુ ગુઝ રે; ચતુર૦
 નિજ મસ્તક દિયો દેવિને રે લો, સુરી કરે મસ્તક તુજ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૧૪.
 શત્રુ જગત તુમને નમે રે લો, રવિ સમ પ્રગટે ૩૫ રે; ચતુર૦
 કુંઞર કહે સુણુ જોગટા રે લો, તું ભિક્ષુક અમે ભુપ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૧૫.
 નિર્દય પાપી તુજ હણી રે લો, દેવિને દિયો ભોગ રે; ચતુર૦
 સુરિ સંતોષવતી હુવે રે લો, જય જગતનો રોગ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૧૬.
 યોગીયે ધા ખડગે દીયો રે લો, કુંઞરે બચાવી લીધ રે; ચતુર૦
 ઉચ્છલી સિંહપરે ચઢ્યો રે લો, કુમર યોગીને ખંધ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૧૭.
 મૃતકે નૃપ ચરણે ગ્રહી રે લો, આકાશ નાંચ્યો ઉછાલ રે; ચતુર૦ નોખ્યો
 ગગન ચલંતિ ત્રિલોચના રે લો, દેવીએ કુંઞર નિહાલ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૧૮.
 કાતી ખડગ લેઈ તીહુ જણા રે લો, ભૂતળ ઉભાં દીઠ રે; ચતુર૦
 જક્ષણીએ ભટ પાઠવી રે લો, હણીયો યોગી હેઠ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૧૯.
 જક્ષણી નૃપને લેધ ગધ રે લો, રત્નગિરિને શૂંગ રે; ચતુર૦
 ક્રીડા મંદિરમાં જઈ રે લો, આસન ઠવિ કહે રંગ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૦.
 ક્રીડા નીમિતે ધહાં કર્યો રે લો, કનક મેહેલ મનોહાર રે; ચતુર૦
 ત્રિલોચના નામે રહું રે લો, દાસ સખિ પરિવાર રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૧.
 તુમ ૩૫ રંગે મોહી રહી રે લો, થઈ ધણિઆતિ આજ રે; ચતુર૦
 પ્રેમરસે રસ ફળવ્યો રે લો, જાંડી તન મન લાજ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૨.
 કામને બાણે હું હણી રે લો, તુમ વિણુ શરણુ ન કોય રે; ચતુર૦
 પુરૂષોત્તમ બળિધો ધણી રે લો, પુન્યવતીને હોય રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૩.
 એ પરીકર સર્વો માહરો રે લો, તે તવ કિંકર યોગ રે; ચતુર૦ દાસ
 જનમ લગે લીલા કરો રે લો, મન ગમતા સુખ ભોગ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૪.
 તપ જપ કષ્ટ કરિ મરે રે લો, પામે ન સુખ તે બાલ રે; ચતુર૦
 નરભવમાં સુર સુખ મળ્યું રે લો, તુમચો ભાગ્ય વિશાળ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૫.
 નિશિ દિન કર જોડિ રહું રે લો, સુણુ શુભવીર દયાળ રે; ચતુર૦
 ચંદ્રશેખરના રાસનીરે લો, એ કહી ત્રીજી ઢાળ રે. ચતુર૦નીચસ્થું ૨૬.

દોહરા.

કુંઞર સુણી મન થીર કરી, કહે દેવીને એમ;

મેં સદ્ગુરૂ પાસે લિયો, પરંતારીનો નેમ.	૧.
શક્તિ અગાધ છે દેવને, જો કરે કમ વિધાત;	
પર્વત ડોલે વાયુથી, તરવરની શી વાત.	૨.
મોહે મન માણસ તણાં, મુંઝાણાં સંસાર;	
વિરમ્યા વિષય કખાયથી, તે ગુણ મણ ભંડાર.	૩.
કૃત્યાકૃત્ય હિતાહિતેં, કામ ત્રિવશ નરનાર;	
ન સુણે ન જાણે દેખતા, અપજસ મસિ વિસ્તાર.	૪.
કાંમાધ તે સુખ ગણે, વિષય વિપત્તિ નિધાન;	
ધનુરિત નર લોહને, દેખે કનક સમાન.	૫.
જાય વિષય વિષ સર્પનું, ગરૂડી મંત્ર જિનેશ;	
રાખ્યો અહનિશ હૃદયમા, સદ્ગુરૂનો ઉપદેશ.	૬.
ત્રિહું અક્ષરે તુમ નામ છે, દેખણુ લોચન જ્ઞાન દોય;	
તૃતિય લોચન જુઓ, નામ સદ્ગુણ તો હોય.	૭.
પુષ્પ થઇ દેવી કહે, તુમ વચ મત્ર બલોણ;	
મોહ મહા વિષ મિટ ગયો, ધર્મ લલો અચિરેણ.	૮.
તું મુજ બાંધવ ધર્મનો, તુંહિ ગુરૂ તુંહિ દેવ;	
કામ પડે સંભારજો, કરશ્યું નિત તુમજ સેવ.	૯.
વાત કરતાં સાંભળ્યો, શબ્દ મંદુરતા તેણ;	
કુંઝર કહે કુણુ જો ભણે, કાદિલ કંદેર વેણ.	૧૦.
સા કહે ચંદ્ર ગુણ વસેં, કરતા શાસ્ત્ર ઉચાર;	
ઉપવાસી ચઉમાસના, ચાર ચતુર અણગાર.	૧૧.
કુમર કથનથી મેળવ્યો, વાંદી બેઠો જામ;	
શ્રુત સુણુતાં નિશિ નિર્ગમે, દેવી વીસર્જી તામ.	૧૨.

ઢાળ ૪ થી.

(જુઓ જુઓ અચરિત અતિ ભદ્રું—એ દેશી.)

મુનિ શાસ્ત્ર-ભણેં ગૃહિ દાનનાં, તિહાં પાત્ર દાન સુવિશેષ હો;
ઉત્તમ મધ્યમ મુનિ આવધા, અનુકંપા દાન અશેષ રે.
જિન મતવિણ પાત્ર ન પામીએ. એ આંકણી.

નવ પુછે કુમર મુનિરાજને, દાન લોકિક દેવ પ્રચુર હો;
 સન્યા ધર આઘાણને દિએ, સંક્રાંતિ ગ્રહણ શશી ચુર હો. જિન૦ ૨.
 તેનું યગ શાસ્ત્રે શું કહ્યું, વદે સાધુ સુણો મહિ કંત હો; ૨૧૦
 દેવ શર્મા આઘાણ શ્રીપુરે, પ્રિયા જિનમાતિ જિનમતવંત હો. જિન૦ ૩.
 મૃત સન્યા ગવિ ગુરૂ ગુરૂરી, પાપ ઘટ તલ દાન વિશિષ્ટ હો;
 સંક્રાંતિ ગ્રહણ દિન આપતાં, જિનમતિએ નિજપતિ દિ હો. જિન૦ ૪.
 સા ભણે એ દુરગતિ દાન છે, એ કુગુરૂ તણો ઉપદેશ હો;
 મિથ્યાતની વાણી કાકણી, આ ભવ પંભવ સંકલેશ હો. જિન૦ ૫.
 નાયક ગ્રાહક દુરગતિ વરે, તુજ ન ઘટે પાપનો ખેલ હો;
 ઉપદેશે પણ નવિ ભિંજિઓ, જળધરથી જિમ મગસેલ હો. જિન૦ ૬.
 મરિદેવ પુરે કરેહો થયો, આપ કંટક વેહનો ભાર હો;
 પ્રિયા જૈન ધર્મ લાવે કરી, રમાપુર માંહે અવતાર હો. જિન૦ ૭.
 નૃપ અમર પ્રિયા કમળાવતી, તસ પુત્રી સુરૂપા નામ હો;
 મુખ્ય ભરયોવન વય પામતી, અહિસક કળાનું ધામ હો. જિન૦ ૮.
 સ્વયંવર મંડપ મળિયા તિહાં, લક્ષ્મી પુરી ધન ભુપાળ હો;
 ને દેખી સુરૂપા રીઝ્યું, તસ કંઠે હવે વરમાળ હો. જિન૦ ૯.
 કોઈ લગ્ન જનક પરણાવિને, વોળાવે દેઘ બહુ દામ હો;
 વર કન્યા ચલંતાં સન્યસ્તું, ઉત્તરિયા શ્રીપુર ગામ હો. જિન૦ ૧૦.
 નિજ સૈન્ય મુખે ભારે ભયો, ઉંટ મુરજાણો તિણી વેર હો;
 થઈ લિભો આંસુ ધારથી, તે આરડતો ફેર ફેર હો. જિન૦ ૧૧.
 તિણે વનમાં જ્ઞાન ધરા મુનિ, રાય રાણી નમેં ધરિ નેહ હો;
 પુછતાં પુરવ ભવ કલ્લા, દેવશર્મા જિનમતિ એહ હો. જિન૦ ૧૨.
 મુનિ વયણને શ્રીપુર દેખિને, દોષ જાતિ સમરણ લહંત હો;
 સરૂપા આવી કહે ઉંટને, રહે જાનો પોદાર કરંત હો. જિન૦ ૧૩.

દાહરો.

કર હામ કર કરક્યડો, ભાર ધણો ધર, દર;
 તું દાના હું વારનિ, રાહ ગલતે સર.

પૂર્વ આલ્.

સૂર્યા મુખથી માર્ગે જતાં, મુણી જૈને ધરમ ઉપદેશ હોં;
 'હિંદ' અતે અણસણ આદરી, સૌ ધરમે થયો સુરવેશ હો. જિનં ૧૪.
 સૂર્યા પણ અતે અણસણી, તે દેવની દેવી થાય હો;
 જે પુરવ રાગે રંગિઆં, તે રાગ દિશા નવિ જાય હો. જિનં ૧૫.
 નિહાંથી ચવિ નર ભવ પામિને, લહિ ચરણ મુગતિ પદપાય હો;
 નમજે દાને નમણી ભતિ, લાખે મુનિવર સુણ રાય હો. જિનં ૧૬.
 રવિ ઉદયે મુનિ નમિ આલતાં, ગિરિ વન તર શોભા દિંદ હો;
 એક અધત્ય ધગ દેખી કરી, ધરિ હરપ ઉતરિઆ હેઠ હો. જિનં ૧૭.
 નિશિદિ કહિ પેઠા મંદિરે, દોષ મરદેવા નંદ હો;
 વિધિ જોગે જિન વંદન કરી, ગુણ ગાતાં લહે આણુંદ હો. જિનં ૧૮.
 અંદ્રશેખર રાયના રાસની, કહિ ચોથી દાળ રસાળ હો;
 ગુલવીર વચન સુણતાં થકાં, નિત લહિએ મંગળ માળ હો. જિનં ૧૯.

દોહરા.

જિન વંદી વનમે ગયો, સરવળ દેખી વિશાળ;
 મુખ સુચિ જળાકળ ખાંધને, ખેડો સરવર પોળ. ૧.
 ભવજળ તરવા કારણે, આવી દો વર નાર;
 જળ ભરી ખેડેડાં શિર ધરી, કરતી કંઝેશ અંપાર. ૨.
 એક કહે હું આગળ ચલું, તું મુજ પુંઠે ચાલ;
 એક કહે હું આગળ ચલું, તું મુજ પુંઠે ચાલ. ૩.
 કુઅર કહે કુણ જાતિ છો, શે કારણ હુએ કંઝેશ;
 એક કહે નર સાલજો, માહારી વાત વિશેષ. ૪.
 લોહકારની જાતિ હું, ગુણમંજરિ મુજ નામ;
 મુજ પતિ વિજ્ઞાને ભર્યો, રાજદાર બહુ મામ. ૫.
 વિસ્મય લહિ નૃપ પૂજતો, નામ કિશ્યુ વિજ્ઞાન;
 સા કહે મુજ ભરતારનું, રવિશેખર આલિધાન. ૬.
 મરજ કરે એક લોહનો, ગગન પંજે જાય;
 જગધિ મણિ મુગના ગળી, પાછો નિજ ધર આય. ૭.

તે નિસુશ્ચિ અપરા તિહાં,	ખોલી ગર્વ ભગેલ;	
મુજ પતિ વિદ્યા આગળે,	એ સર્વી બાળક ખેલ.	૮..
નૃપ પુછતાં ખોલતી,	સ્વામી મુજ રથકાર;	
સુરદેવ વિદ્યાનિધિ,	રતિસુંદરિ ભરતાર.	૯..
અથ ધડે તે કાષ્ઠનો,	ખેરી ચલત આકાશ;	
જોઈ જગત આ શિવપુરે,	ફરિ આવે ખટ માસ.	૧૦..

ઢાળ પ મી.

(રામચંદ્રકે બાગમેં ચંપો મોરી:રહો રી-એ દેશી)

સાંભળી રાજકુમાર,	કહે તુંમે દોય ભલી રી;	
તુમ પતિ દો વિજ્ઞાન,	જતાં જોડી મળી રી.	૧.
વળગી અંગુલી દોય,	સમગતી ચાલો રમી રી;	
જાઓ હુશી નિજ ગેહ,	એ અમ વાત ગમી રી.	૨.
હિંકત રીત ચલી દોય,	પુઠે કુમર ચલે રી;	
લોહકાર ધર જાત,	રવિશેખરનેં મલે રી.	૩.
પામી આદર માન,	પુછી વાત સહિ રી;	
તિણે પણ લહિ પુણ્યવંત,	સાચી વાત કહી રી.	૪.
દેખી લક્ષણવંત,	રાખે તેહ ધરે રી;	
લેઈ અમુલખ લોહ,	મચ્છ સ્વરૂપ કરે રી.	૫.
પૂછે અપવર કીધ,	નર દો યમાં વે સહી રી;	
પવન કિલિ દિએ પુઠે,	શુભ દિન વેળા લહી રી.	૬.
બિહુ જાણુ પેઠા માંહી,	હિંડ્યા પંખી ખરે રી;	
જોવા નવ નવાં ગામ,	ખેચર પદવી વરે રી.	૭.
પોંતા જળ નિધિ મધ્ય,	માંનું ગર્ભે રહે રી;	
ગજરંધ્રે તે મીન,	જળ તળ મોતી ગ્રહે રી.	૮..
મચ્છ'ગળે લધુ મચ્છ,	તેણિપરે પેટ ભરે રી;	
મુકત ધનુશર તેમ,	મીનચું આવે ધરે રી.	૯.
નચી કિલિકા લીધ,	મોતી ઓણિ પડી રી;	
પુછે નૃપ આ સિદ્ધ,	વિદ્યા ક્યાંથી જડી રી.	૧૦..

- તે કહે સિદ્ધા દેવી, પુજી એક મને રી;
 -કુચી જે વિદ્યા સાથ, બક્ષિશ કરી અમને રી. ૧૧.
 પણ નર રાખની ભીત, મોહોટી માથા શરે રી;
 બાણે બે ભૂપાળ, મોકલે જમને ધરે રી. ૧૨.
 તે નિમુણી નૃપ નંદ, કહે સુખ માંહે રમો રી;
 જળ મુજ પ્રગટે રાજ્ય, તવ તું બંધુ સમો રી. ૧૩.
 નૃપ સુત પાટવી બાણ, વિદ્યા તાસ દિગ્ધે રી;
 વિનય નમી કરજોડ, સાંગોપાંગ લીગ્ધે રી. ૧૪.
 નૃપ કહે રેહેજ્યો મિત્ર, ચિંતાજળ કટી રી;
 આ મુજ વચન પ્રમાણ, દેશું પ્રધાન વટી રી. ૧૫.
 જર્ઘશું અમે પરદેશ, એમ કહિ પથે થયો રી;
 એમ મુગતા દસ શેર, રથકાર ગેહે ગયો રી. ૧૬.
 મુક્તા હવે તસ થાળ, રતિસુંદરિ તે લીગ્ધે રી;
 કુંવરને તવ સુર દેવ, બહુ સનમાન દિગ્ધે રી. ૧૭.
 વિશ્વેવશિ નહિં કુશુ, પુરિગ્ધે વદન અદે રી;
 પિષ્ટ મુખેથી મૃદંગ, મધુરી વાણી વદે રી. ૧૮.
 હિતમ રાસ રસાળ, પાંચમી ઢાળ ભણી રી;
 દાના જગત શુભ વીર, મેઘની ચાહ ધણી રી. ૧૯.

દોહરા.

- કહો કુણ દેશથી આવીઆ, મુજ મદિર મહારાજ;
 પ્રગટ્યાં પરવ ભવ કર્યાં, પુન્ય અમારાં આજ. ૧.
 સુરદેવ કહે તે કહો, જે અમ સરશું કામ;
 વળતું કુમર ભણે ધસ્યું, કાશી વણારશી કામ. ૨.
 વર વિજ્ઞાન કળા સુણી, આગ્યો છું તુમ પાસ;
 ભમિ ભમરો આવી કરે, પામી નલિન નિવાસ. ૩. કમ
 એમ મુણિ કાષ્ટ તુરંગ બડી, ઉપર કુમર ચઢાય;
 કુંચિ ગિહું ગમ ના ગમી, દેષ કિંધ વિદાય. ૪.
 દેશ દરિ એક માસમાં, પંખિ પરે આકાશ.

પાછા વળિ આવી રહે, રચકારક આવાસ.	૫.
કૌતક દેખી નૃપ સુતે, વિનયે વિદ્યા લીધ;	
સેનાપતિ પદ તુજ દિયો, ચોણીપરે વચન જ દીધ.	૬.
નિકળિયો તસ ધરચક્રી, પ્રમુદિત રાજ કુમાર;	
<u>નિશિ વિશરામ</u> તર તજે, દેખી વડ વિસ્તાર.	૭.

ઢાળ ૬ ઠી.

(કેસરવણે હો કે કાઢાઢી કસુખો મારા લાલ-એ દેરી)	
સવિતા સુતો હો કે વરણુ દિશાએ,	મારા લાલ;
વડતલ સુતો હો કે કુમર નિશાએ;	મારાં
ભય નિરવાણુ હો કે નૃપ સુત જાગે,	મારાં
<u>ઉઘમ કરતાં હો કે દાળિદ ભાગે.</u>	મારાં ૧.
મધ્ય નિશાએ હો કે પથ ચલંતા,	મારાં
જે નર આવી હો કે પાય નમંતા;	મારાં
હરખ ધરીને હો કે પાસે જોડા,	મારાં
મીત્ર પુરવના હો કે કુમરે દીડા.	મારાં ૨.
તેને પુછે હો કે કિહાંથી આગ્યા,	મારાં
કિએ દેશાવર હો કે દોય સધાગ્યા;	મારાં
તવ તે જોલે હો કે નૃપ સાંભળિએ,	મારાં
દેશાવર હો કે નાવ નિકળીએ.	મારાં ૩.
પણ સધ્યાએ હો કે તુમ વિણ આગે,	મારાં
ધરિ અસિ હાથે હો કે યોગી સાથે;	મારાં
ચલિઆ જાણિ હો કે તુમચે તાને,	મારાં
સઘજે જોયા હો કે વળિ દિન રાતે.	મારાં ૪.
સુદ્ધિ ન આવી હો કે કાંઈ તુમારી,	મારાં
રાય ને રાણી હો કે બહુ દુઃખ ભારી;	મારાં
તે સુણિ ચિતે હો કે તુમચી નારી,	મારાં
સાથ સહેલી હો કે વાત વિચારી.	મારાં ૫.
શુદ્ધિ બળિઆ હો કે દોય વડેરા,	મારાં

મિત્ર ભક્ષેરા હો કે મુજ પનિ કેરા;	મારાં
જઈ દેશાંતર હો કે ખમર તે જોશે,	મારાં
મેળો કરશે હો કે જ્યાંહાં તે હોશે.	મારાં ૬.
એમ ધારીને હો કે જોડુ મોકલિઆ,	મારાં
પૂર વન જોતાં હો કે રણમાં મળિઆ;	મારાં
શત જોજનની હો કે અટવી મોહોટી,	મારાં
તુસ મળવેથી હો કે તે થઈ છોટી.	મારાં ૭.
અગોઅંગે હો કે ભેટી મળિઆ,	મારાં
પ્રેમની વાને હો કે રસમાં ભળિઆ;	મારાં
પણ પથીને હો કે નિદ્રા ભેટે,	મારાં
નિદ્ર વિસામે હો કે શ્રમ સવિ મેટે.	મારાં ૮.
ખિલુ જણ અતા હો કે નૃપ જગંતા,	મારાં
તે તરૂં ઉપર હો કે વાન કરંતાં;	મારાં
દંપતી વ્યંતર હો કે પ્રેમ ગરીહ,	મારાં
વંતરી પછે હો કે કુણ એ હેઠે.	મારાં ૯.
તવ સુર જોડે હો કે નર વધપુતા,	મારાં
એને મળિઆ હો કે એ દોય ધુતા;	મારાં
વણિક ને વાડવ હો કે એ જોડુ જાતી,	મારાં
મીત્રપણાથી હો કે થાય અરાતી.	મારાં ૧૦.
ધાસની અગની હો કે વાલ્મી જાયા,	મારાં
વેશા સંગાને હો કે વણિકની માયા;	મારાં
જળજ વૃદ્ધી હો કે નીચની સેવા,	મારાં
જળ પરપોટા હો કે તુલ્ય ગણેવા.	મારાં ૧૧.
વણિક જગતમાં હો કે તણ ભક્ષેરા,	મારાં
ગભાંવાસે હો કે ચિત્ર કરેલા;	મારાં
મરણુ થએલો હો કે ત્રીજે દંડીએ,	મારાં
અવર ભરસે હો કે કમલુ ન રહિએ.	મારાં ૧૨.
તિમ વણિ ભિક્ષુક હો કે આઠાણુ ભૂડો,	મારાં

સા

દાન મૃત્યુકના હો કે કેળવે કૂડો;	મારાં
ધનપતિ નરના હો કે મરણજ વછે,	મારાં
એક દિન નાપે હો કે તાસ નીબ્રંછે.	મારાં ૧૩.
એક દિન જમણે હો કે તિગદિન લાંઘણ,	મારાં
માગણુ જનમાં હો કે નખળો માગણુ;	મારાં
તરણુથી હલકો હો કે તુરની જાતી,	મારાં
તેથી હલકો હો કે વિપ્ર વિગ્ગતી.	મારાં ૧૪.
પવન ન ફરસે હો કે રખે મુજ આગે,	મારાં
માગણુ ટેવે હો કે કાંઈક માગે;	મારાં
વિપ્ર સુદત્ત હો કે વણિક નરોત્તમ,	મારાં
એ દોય મીત્ર હો કે દુખનો સંક્રમ.	મારાં ૧૫.
કુમર સુણતાં હો કે તે દોય જાગે,	મારાં
સવિતા ઉદયે હો કે ચલિઆ આગે;	મારાં
રણમાં દીઠો હો કે વાધ હરામી,	મારાં
ગિહુ જણુ નાદા હો કે તસ લય પામી.	મારાં ૧૬.
નૃપ એક બાણે હો કે વાધને લણતો,	મારાં
મીત્ર ન દીદા હો કે રણમાં જોતો;	મારાં
ફરતાં દીકું હો કે એક સરોવર,	મારાં
કમળે સેવિત હો કે હંસ યુગલવર.	મારાં ૧૭.
ગિહુ દિસ પાસે હો કે તરવર ઘેરા,	મારાં
ઉપર માળા હો કે પુખ્તિ કેરા;	મારાં
જાણુ ફાલાડિમ હો કે રાયણુ રંભા,	મારાં કેળ
જામ રામ ફળ હો કે પ્રલ કસુભા.	મારાં ૧૮.
કિંશુક કુમુમે હો કે રાતી ધરતી,	મારાં
આંખે કાયલ હો કે ટહુકા કરતી;	મારાં
સુંદર શોભા હો કે કુમર નિહાળે;	મારાં
ફળ લેખે આવે હો કે સરોવર પાળે.	મારાં ૧૯.
સ્નાન કરીને હો કે તે પ્રાણ આવે,	મારાં

વરણ દિશાએ હો કે સુરજ સધાવે;	મારાં
પૂરવ દિશાએ હો કે વનમાં સુંદર,	મારાં
કામદેવનું હો કે ઝળકે મંદિર.	મારાં ૨૦.
ધિરજ ધરીને હો કે એ કુણુ જાતે,	મારાં
તિહાં જઈ બેઠો હો કે કુમર તે રાતે;	મારાં
ઢાળ એ છડી હો કે લીલ વિલાસી,	મારાં
શ્રી શુભવીરે હો કે તેહ પ્રકાશી.	મારાં ૨૧.

દોહરા.

- યક્ષાલય ઉપર ચડ્યો, અપવર દેખી એક;
શયન યોગ્ય સમ ભૂતલી, મુદિત થયો અતિરેક. ૧.
- દોય કમાડ જડી કરી, ભુંગળ સાંકળ સાજ;
યક્ષ શરણુ સુતે થકે, ચિંતે મિત્રનું કાજ. ૨.
- સત્ય વચન વ્યંતર તણું, મિત્ર ગયા દોય રાંક;
કર્મ જાતિ સંભાતિએ, અવર ન ખીજો વાંક. ૩.
- પણુ ઉત્તમ નર સંગ્રહે, પ્રિ ન કરે તે દૂર;
પુનરપિ મેળો જો મળે, તો હોએ સુખ ભરપૂર. ૪.
- દોખાકર કુટિલા કૃતી, અંગ કલંક ધરાય;
અસ્ત સમય લહી મિત્રનો, નિજ મુખ ઉજ્જળ થાય. ૫.
- ચંદ્ર એસ્યો પણુ પ્રેમથી, શિવ ધરિયો નિજ સિસ;
નાગ ન કંઠથી પરીહરે, કોષ દીન ન કરે રીસ. ૬.
- એમ ચિતવતાં કુંવરને, રાત ગઈ ધડિ બાર;
મંદિર બાહિર જે બન્યો, તે મુણુજો અધિકાર. ૭.

ઢાળ ૭ મી.

(હું તો મોહી છું તમારા રૂપને રે લો—એ દેશી.)

- તાલ્ય ત્રણીએ ઉપની રે લો, યોવન વય સમ રૂપની રે લો;
ન્યાઓ વિદ્યાધર તણી રે લો, ન્યોતે જગી રૂપની મણી રે લો. ૧.
- યોસહ પ્રેમે એકતા રે લો, માનું ચોસહ દરીની સુતા રે લો;
મારી રૂપે નહી માનવી રે લો, જાણે સર્ગથી રીસવી રે લો. ૨.

વ્રત દેવતાએ નુતરી રે લો, ટાંળી આકાશથી ઉતરી રે લો;
 ચાર દેવ ચોરી ગયા રે લો, બ્રહ્મા મુરખ મતિએ થયા રે લો.
 જરસાએ કર કંપે સહી રે લો, સૃષ્ટિ નિણે સરખી નહી રે લો;
 અપવાદ હરણુ મેઢી ચઢી રે લો, ચોસઠ એકાંતે ધડી રે લો.
 રંભા સચી મૃદુ તાહરી રે લો, ચિંતાએ નિંદ્રા ગંધ પંરી રે લો;
 રૂપ રતિ પ્રીતિકા હરે રે લો, અંગ વિના સ્મર થઇ ફરે રે લો.
 દેવ દુષ્ય ભુષણુ ધરી રે લો, રંગ મડપ આવી ઠરી રે લો;
 અંપક માળા છે વડી રે લો, નાટક હુકમ કરે ખડી રે લો.
 સંગીત બદ્ધ કરી સુંદરી રે લો, વીણા મૃદંગ તાલ ઝલ્હરી રે લો;
 વાંજિંત વાજે બહુ પરે રે લો, જુએ કુમર રહી ઉપરે રે લો.
 રાગ સારંગ રસ રીતશુ રે લો, રીજ્યો કુમર નિજ ચિત્તસ્યુ રે લો;
 નૃત્ય વીસર્જિ સવે રમી રે લો, જક્ષને જઇ ચરણે નમી રે લો.
 હાથ જોડિ કરિ માગિયો રે લો, સુન્દર વર અમને દિઓ રે લો;
 મંડપમાં આવી રહે રે લો, અંપક માળા તવ કહે રે લો.
 વસ્ત્ર ભૂષણુ અહિંઆ મેલીએ રે લો, સરોવર જઇ જળ જલિએ રે લો;
 એમ સવિ એક મતે થઇ રે લો, સ્નાન કરણુ સરસી ગઇ રે લો.
 ચંદ્રશેખર મય ઉતરી રે લો, પત્ર આભૂષણુ લેઇ કરી રે લો;
 મંદિર માંહિ ધિર થઇ રે લો, દેઇ કમાડ સુતો જઇ રે લો.
 નાંહિને જલ ક્રીડા કરી રે લો, આવી મંડપ સહુ સુંદરી રે લો;
 એલ ભુષણુ નવિ દેખિને રે લો, દાર જડ્યાં અવલોકિને રે લો.
 ચતુરા કહે ચિત શુ લગિ રે લો, રેરે પુરૂષ અમને હગી રે લો;
 પણ એ ચિરાદિક વામસ્યો રે લો, નહિ તો મરણુ ગતિ પામશે રે લો.
 નૃપ સુત ઉત્તર ના દિએ રે લો, તામ સકળ કહે બાંધિયે રે લો;
 પાદપશુ લટકાવિયે રે લો, જલદી જલે જંપાવીયે રે લો.
 કેતી કહે શીઆળીયે રે લો, કાષ્ટ અગ્નિ કરિ બાળીયે રે લો;
 સાંભળી નૃપ સુત ના બીહે રે લો, અંપક માળા તવ કહે રે લો.
 ઉત્તમ પરધન ના લિએ રે લો, નિય લિએ તો પ્રિ ના દિએ રે લો;
 કાળને અમે નાંવ ભાળ્યાં રે લો, લેઇ ઉત્તમ તમે જાળ્યાં રે લો.

બાળા વચન નયનાં સુણિ રે લો,	મનમાં નવી આણે મહાગુણી રે લો;	૧૭.
કુંઞ્ચર દયા ધરી ઉચરે રે લો,	ગળે પડે તો કાંઈ ના સરે રે લો.	૧૮.
કાંઈક લેઈ નાઠો હશે રે લો,	અમને કલાથી કહો શું થશે રે લો;	૧૯.
સા ભણે સિંહ નજર કરે રે લો,	શીઆળ આડાં ન ઉતરે રે લો.	૨૦.
ગોલ કિરયાં કહિએ ધણુ રે લો,	રાત થોડી ને વેશ છે ધણુ રે લો.	૨૧.
જે રે મુખે માગો તમે રે લો,	તે વર ચીજ આપું અમે રે લો.	૨૨.
કુમર કમાડ ઉઘાડને રે લો,	નિજ અપરાધ ખમાવિને રે લો.	૨૩.
તાસ ચીજ તેહને દિએ રે લો,	કાંઈ ન મુખ માગી લિએ રે લો.	૨૪.
ભાગ્યશાળી લક્ષણુ ભર્યાં રે લો,	ખેચરી ચિત્તમાં ઉતર્યો રે લો;	૨૫.
િયતે હૃદય વસ્તુ ગ્રહિ રે લો,	રાગને નંદન એ સહિ રે લો.	૨૬.
ખડગ રતન મણી કંચૂઆ રે લો,	દૈર્ઘ્ય કહે મહીમા જીવો રે લો;	૨૭.
ખડગે અજય પદવી થશે રે લો,	ચક્રી સમા જન ગાવશે રે લો.	૨૮.
પટરાણી દિયો કંચૂઆ રે લો,	રંભા રૂપની રૂમ જીવો રે લો;	૨૯.
અમ તુમ મેળા અવસરે રે લો,	ભાવી વાત જાની સરે રે લો.	૩૦.
એમ કહી સહુ નિજ ચાનમાં રે લો,	ખેશી ચલી વૈમાનમાં રે લો;	૩૧.
શ્રી શુભ વીર કહે સાતમી રે લો,	ઢાળ રસિક જનને ગમી રે લો.	૩૨.

દોહરા.

રવિ ઉદયે કુંઞ્ચર ચલ્યો,	સમરંતો નવકાર;	૧.
શુન્ય નગર એક દેખિયો,	તેહિજ અટવિ મગર.	૨.
ફરતી તસ નવ વાડિયો,	નહિ માણસ સંચાર;	૩.
કાસીસં કરી સોહતો,	સુંદર પુર પ્રકાર;	૪.
શંરણુ કરિ અરિહંતનું,	પેઠો નયર મજાર;	૫.
મેહેલ અનોપમ મારગે,	સુન્ય પડ્યા ખેજાર.	૬.
હાટની શ્રેણિ ઉઘાડિયો,	નર તિરિતું નહિ નામ;	૭.
ધાન્ય વિવર ધન ભાજને,	ભરિત નિહાળે હામ.	૮.
નવ નવ કરત વિચારણા,	કિમ સુતું પુર એહ;	૯.
રાજ પુથે જતાં થકાં,	દીકું ભુખતી ગેહ.	૧૦.
ધેરજ ધરિ ઉપર ચલ્યો,	પોહોત્યો સમમે માળ;	

દેખે ચિત્ર વિચિત્રતા, સુંદર ભુમિ વિશાળ.
 કનક ધટિત એક દોલિયો, સૂર સળ્યાથી અનૂપ;
 તસ ઉપર મંગરિકા, દીડી શામ સ્વરૂપ.
 જોસીસે દોય ડાબડી, અંજન રક્ત ને શ્વેત;
 રક્તાન્જિત નયનાં લહી, શ્વેતાંજન કરે નેત.
 તવ રંભા સમ કન્યકા, થઇ બેડી ધરી લાજ;
 નમ્ર વદન આસન દિએ, કહે બેસો માહારાજ.
 નૃપ સૂત બેસી પૂછતો, એહ કિશે ઉત્પાત;
 તવ વળતી સા એમ ભણે, નિસુણો મુજ અવદાત.

૭.

૮.

૯.

૧૦.

ઢાળ ૮ મી.

(દેખો ગતિ દેવની રે—એ દેશી.)

નગર કનકપુર એહ છે રે, રાય જિતારી નામ;
 જયમાળા રાણી સતી રે, લવણીમ લિલા ધામ.
 કરમ ગતિ કારમી રે, સુખ દુખ કર્મ કરંત. કરમ.
 એક અંગજ એક અંગજ રે, રતિસુંદરી નામ તાસ;
 રૂપ કળા રતી બે બુચો રે, આ બેડી તુમ પાસ. કરમ.
 એક દિન તાપસ તપ કરે રે, માસ માસ ઉપવાસ;
 આવી વંર્યો વન ખંડમાં રે, ભક્તિ કરે જન તાસ. કરમ.
 મહિપતિએ મહીમા સુણીરે, તાપસ વંદન જાત;
 અમ ધર કાલે પારણું રે, કરવું રહિ પરભાત. કરમ.
 એમ કહિ નૃપ ધર આવિયો રે, સકળ સળાઇ કીધ;
 તાપસ તેડી આજવે રે, આસન બેસણુ દીધ. કરમ.
 તાત હુકમ પરિ વેખણે રે, હું ગઇ તાપસ પાસ;
 દેખી ચલ્યો ચિત્ત કામથી રે, કરતો હૈડે વિમાસ. કરમ.
 આ કુમરી આલિંગન રે, સકળ હોવે અવતાર;
 આ ભવ એજે ગમાવતા રે, તપસીને ધિકાર. કરમ.
 આજ રાંડ કલીય તાપસા રે, નારિ અંતે ઉર જાણુ;
 હય મંદુરા સાંકળાં રે, નિશ દિન મૈથુન ધ્યાન. કરમ.

ભોજન કરી નિરલજ કહે રે, રાયને કર્યું બહુ માન;	કરમ. ૯.
સાયું પણ તમે જો દિયો રે, અમને કન્યા દાન.	
સાંભળી નૃપ રાષે કહે રે, રેરે અધમ પાપિષ્ઠ;	કરમ. ૧૦.
દેશ વીડંબક તપ કરી રે, જાતિ હિણુમતિ દુષ્ટ;	
એમ નીબ્રંછીને કાહાદિયો રે, ગતવન આરત વિશેષ;	કરમ. ૧૧.
માળિ પાસ ચીવર લહી રે, માલણ નોકરી વેશ.	
કુમરીને મંદિર ગયો રે, છાજ લેછ ભરિ પુલ;	કરમ. ૧૨.
દાસીયે ઝાળખી કાહાડીયો રે, મુખપર નાંખી ધૂળ.	
તોયે નિરલજ લાન્યો નહિ રે, જાંડી નારી વેશ;	કરમ. ૧૩.
ખાન પાન તપ જાંડીને રે, ધરતો ચિત્ત કલેશ.	
રાત્રે ચડ્યો મુજ મંદિરે રે, વંશે ચડે જિમ નદ;	કરમ. ૧૪.
સુલટ પોહરીએ ઝાલિયો રે, બાંધ્યો બંધની ઘટ.	
નાંશ નવિ દેખે વાયસા રે, દિવસે ન દેખે ધૂક;—	દુડ
અહુનિશ કામી આંધળો રે, મોહોટી કામની ચૂક.	કરમ. ૧૫.
રાય હજુરે આણીયો રે, સુલટે સુણાવિ વાત;	
નૃપ હુકમે ધર્યો સુણીયે રે, એણિ પેરે પામ્યો ધાત.	કરમ. ૧૬.
નિચ જાતિ રાક્ષસ થયો રે, જોછ વિભંગે તેહ;	
ખિણુ ખિણુ જળ જોતો ફરે રે, મુજપર લાગ્યો નેહ.	કરમ. ૧૭.
એણે અવસર આકાશથી રે, વિદ્યાધર મુનિ રાય;	
ઉતરીયા ચૈત્ય સન્નિધે રે, ભૂપતી વંદન જાય.	કરમ. ૧૮.
ધર્મ સુણી નૃપ પૂછતો રે, મુજ પુત્રી ભરતાર;	
કુણુ હોશે, કહો નાથજી રે, જ્ઞાની વદે તેણિ વાર.	કરમ. ૧૯.
કાશીપતિ મહસેન સુરે રે, ચંદ્રશેખર ગુણુવંત;	
ત્રિખંડ ભોક્તા તે થશે રે, તુજ પુત્રીનો કંત.	કરમ. ૨૦.
પણુ સુણિ તાપસ તે મરી રે, રાક્ષસ વ્યંતર થાત;	
દિન તિજે તુમ નયરિએ રે, સર્વનો કરશે ધાત.	કરમ. ૨૧.
કરૂણા નજરથી ઉતરી રે, તુમને જણાવી વાત;	
ધર્મ લાભ કહિ મુનિવરા રે, ગગને કિયો ઉતપાત.	કરમ. ૨૨.

રાયે કરી ઉદ્ધાપણા રે, નવિ રેહેશો ઇહાં કાય;
 આજ નિશાએ નાસંભે રે, રાક્ષસનો લય હોય. કરમ. ૨૩.
 ભે જાશે તો જીવશે રે, અમે પાણુ જઈશ આજ;
 જીવતાં જગ ભેદશું રે, તુમ સાથે સામ્રાજ. કરમ. ૨૪.

યતઃ ॥

આનોશ્ચ મંત્રી દયિતાં સરસ્વતી, મૃત્યુંગતા સાં નૃપકૌતુકેના ॥
 વાણારસી પ્રાપ્ય સ પવ યોગી, જિનન્નરોભદ્ર શતાનિ પશ્યતિ ॥ ૧ ॥

પૂર્વાચાલ.

લોક સવે નાહાં નિશિ રે, મુજ જનકાદિ સમેત;
 રાક્ષસે લેઇ મુજને દવી રે, ગિરિ વન ફંજ નિકેત. કરમ. ૨૫.
 શૂન્ય નગર દેખી કરી રે, દિન કેતે ચલિ તેહ;
 પાણી ગ્રહણ કરવા લણી રે, મુજને દગી મુજ ગેહ. કરમ. ૨૬.
 આજ લગન દિન ભેદને રે, કરણ સામગ્રી હેત;
 મુજ મંઝારી કરી ગયો રે, ચાર ઘડી સકેત. કરમ. ૨૭.
 ચંદ્રશેખર પણ નાવિયા રે, દૈવે દિયો રહ ધાત;
 મુજ થકી માંડી કહી રે, મુજ વીતકની વાત. કરમ. ૨૮.
 ચંદ્રશેખરના રાસની રે, એ કહી આદમી ઢાળ;
 શ્રી - શુભવીરના નામથી રે, લય જાશે પાતાળ. કરમ. ૨૯.

દોહરા.

કહે કુમરી દાખો તુમે, ઇહાં આત્યા કુણ કામ;
 જિમ અમ જીવ સુખી હુવે, દેશ ગામ તુમ નામ. ૧.
 જ્ઞાની વચન - જીહું નહીં, પણ એ દૈવ દુરંત;
 તનુ જાયા આલંબવા, નહિ સમરથ જીવંત. ૨.
 વામ નયન મુજ ફરકિયું, તુમ દરશનથી જોણ;
 હું સતિ સતીની નંદના, પુછું તમને તેણ. ૩.
 કુમર કહે તે સવિ કહો, મુજથી મુજ અધિકાર;
 જ્ઞાની વચણજ સત્ય છે, જીહો દૈવ વિચાર. ૪.
 કુમરી હરખી તે સુણી, રામ રામ વિકૃપંત;

સા કહે કુસુમાંતર રહો, અવસર નર પ્રણવંત. ૫.
મંજરી કરિ કુસુમમાં, રહે અંતરગત તેણુ;
મણુ નાણી મણુ નાણીશ્યુ, ભજે સૂત સંદેહ. ૬.

ઢાળ ૯ મી.

(ધવળ શેઠ લેઈ ભેટણું—એ દેશી.)

ધણે અવસર રાક્ષસ તિહાં, આંધિ ધરિ બહુ ખ્યારે;
શ્વેતાંજને કુમરી કરી, પુછતો તેણિવાર રે. ૧.
પુણ્યે જ્ય કમળા વરે, નર સુખ લીલા પાવે રે;
દુષ્ટમતિનું ચિતબ્યુ, કદિય સફળ ન થાવે રે. પુણ્યે. ૨.
માણસ ગંધ કીસી ઇલાં, સા ભણે એહ તમાસો રે;
હું માણસ ગંધ માહરી, હમડે કાંઈ ત્રિમાસો રે. પુણ્યે. ૩.
ગંધ મણુઅ ન ખમી શકા, તો મુજશ્યુ શો રાગ રે;
કાંઈ દિન રૂસો તો ભખો, માહારે રમાડવો નાગ રે. પુણ્યે. ૪.
પ્રાંતિ કશી પરજાતની, એક અળ એક વાધ રે;
ત્રીત પરાણે જે હુવે, તે નિશિદિન મન વાધ રે. પુણ્યે. ૫.
નિસુણી પલાદ તે કાપિયો, કહે બાણુ નર રાગી રે;
તો પ્રથમજ ભક્ષણુ કરે, રાગ દશા ગદ્ય ભાગી રે. પુણ્યે. ૬.
કુમર તદા ઉડી કહે, શી મજા કૃત વ્યર્થે રે;
અહ્યાના પાતકી, મુજ અસિધારા તિર્થે રે. પુણ્યે. ૭.
નહવરાંવી નિર્મળ કરે, લોકની ભાવઠ ભાગે રે;
પાપીને હણતાં થકાં, પુણ્ય ઉદય બહુ જાગે રે. પુણ્યે. ૮.
રાક્ષસ સુણી કેઠિ ચઢ્યો, તાડજ્યુ રૂપ બનાવે રે;
ખેચરી દત તરવારશુ, ઢાલ ગ્રહી નૃપ ધાવે રે. પુણ્યે. ૯.
ઝૂંઝાંટા દોય દેખીને, રતિસુંદરિ ભય પાવે રે;
સમરે કુમર ત્રિલોચના, તે બહુચરી કરે આવે રે. પુણ્યે. ૧૦.
દેવી ભટે રાક્ષસ હણ્યો, તે શતખંડજ થાવે રે;
દેવ યોનીથી જીવીયો, નાર કિમ લે સુર ધાવે રે. પુણ્યે. ૧૧.
રાક્ષસ નાઠો ભય લાહિ, તન પીડિન મન કલેશે રે;

- દેવી સુભટના મારથી, લવણોદ્ધતલ પેસે રે. પુણ્યે. ૧૨.
 વ્યંતર ભટ પાછા વળ્યા, કુમરને દેત વધાઇ રે;
 ત્રિલોચના નમિને કહે, મોહોટી ધર્મ સગાઇ રે. પુણ્યે. ૧૩.
 રાય પ્રમથું તેડીઆ, નિર્ભય નગર વસાવે રે;
 કુમરે વિસર્જિ ત્રિલોચના, રત્નાગીરીએ સીધાવે રે. પુણ્યે. ૧૪.
 ચંદ્રશેખર નમે રાયને, નૃપ પણ હૃદયે ભેંટે રે;
 કહે અમ પુણ્યે આવીયા, નુમ વિણ કુણુ દુખ મેટે રે. પુણ્યે. ૧૫.
 રતિસુંદરિ દાસિ મુખે, તાનને વાત જણાવે રે;
 યોગ્ય કરી અહુ પ્રેમથું, પુત્રી નૃપ પરણાવે રે. પુણ્યે. ૧૬.
 કુંઅરને રાજ્ય અરધ દીએ, કરમોચનની વેળા રે; ૧૨-૧૩
 સુખ વિલસે સસરા ઘટે, મન ગમતા મન મેળા રે. પુણ્યે. ૧૭.
 રમતા સોવન સોગટે, કોઇ દિન વન જન કીડા રે;
 ભાગ્ય દશા જસ જગતી, નહીં તસ તન મન પીડા રે. પુણ્યે. ૧૮.
 ખેટ સુતા દત કંચુઓ, રતિસુંદરિને આપે રે;
 રંભા રૂપ તિણે બન્યું, ઈંદ્રાણી કરી થાપે રે. પુણ્યે. ૧૯.
 રાય હજુર કચેરિએ, કરતા શાસ્ત્રની વાતો રે;
 દો ગુંદકમુરતી પદે, નિર્ગમતા દિન રાતો રે. પુણ્યે. ૨૦.
 નવમી ઢાળ એ રાસની, પુરણ ખડે આખી રે;
 દુઃખ ભંજન જન રંજની, શ્રી શુભવીરે ભાખી રે. પુણ્યે. ૨૧.
 કંપાસ.

વાત વિનોદે રચના ધણી, ચંદ્રશેખરને રાસે ભણી;

ખંડ પ્રથમ એ પુરણ ક્યો, શ્રી શુભવીર વચન રસ ભર્યો. ૧.

इति श्री-तपगच्छाधिराज भट्टारक श्री विजयसिंह सुरिसंतानीय
 संवेगी शिष्यरत्न पंडित श्रीयशविजयगणिशिष्यरत्न पंडितश्री
 शुभविजयगणिशिष्यभुजि शिष्य पंडित श्री वीरविजयगणी विरचिते
 चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे त्रिलोचना मिनलामेताश्वविद्याग्रहण
 राक्षसपराजयेनरतिसुंदरी पाणीग्रहणाख्य ॥

ખંડ ૨ જો.

દોહરા.

- જય જય તું જગદીશ્વરી, જગદંબા જગત્રાય;
અહિરીહા મુખકંજવાસિની, વિદુખા માત કહાય. ૧.
- તું ત્રિપદિ ત્રિપુરા તથા, તું ત્રિરૂપમય દેવ;
શક્તિ સરૂપે ખેલતી, નવનવ રૂપ ધરેવ. ૨.
- જે ત્રિભોવનમાં ત્રિહુપદે, તે સવિ તુમ આકાર,
નિત્ય અનિત્ય તથા વળી, નિત્યાનિત્ય વિચાર. ૩.
- અભિનવ આદિ શક્તિ તું, તિહુકાળે થિર ભાવ;
તે સરસતિ નમિને નમું, મુજ ગુરૂ પ્રબળ પ્રભાવ. ૪.
- પ્રથમ ખંડ અખંડ રસ, પૂરણ હુએ સુપ્રમાણ;
ખીજો ખંડ કહું હવે, સુણજો ચતુર સુખાણ. ૫.
- શ્રોતા જાણની આગળે, વક્તા વચન પ્રમાણ;
સ્વાતી જળ શુક્તિ મુખે, મુક્તાક્ષણ બધાણ. ૬.
- ધક્ષ ક્ષેત્રે મેઘ જળ, પય સાકર સંકાસ;
ત્રણ સભા શ્રોતા તણી, નંદી સૂત્ર પ્રકાશ. ૭.
- તે માટે ચિત્ત સજ કરિ, સુણજો શ્રોતા લોક;
દક્ષ હશે તે રીઝશે, જિમ રવિ ઉદયે કોક. ૮.
- એક દિન દંપતી બેહુ જણા, જળ કીડા સંકેત;
પુરંગ રથે ચઢી નીકળ્યા, સાથે મુલટ બંદૂ લેત. ૯.
- પુર પરિસર જણાનદી, તટ તરૂ શ્રેણી વિશેષ;
એક તરૂ તળે તે ઉતર્યા, શીતળ ઢાયા દેખ. ૧૦.
- રતિસુંદરી કંચુક પમુહ, ભૂષણ મેહેલી ત્યાંહિ;
જળ ક્રિડા બહુ વિધ કરે, નિજ પતિશયુ ઉઠાંહિ. ૧૧.

ઢાળ ૧ લી.

(જુઓ અગમ ગતિ પુણ્યની રે-એ દેશી.)

રાગે રંગિત રતિસુંદરીરે, કીડા કરે સહનાથ રે;
રેવા નદી જળ ઝીલતાં રે, જિમ કરણી ગજ સાથ રે.

- ગગે રંગિત રતિમુંદરી રે. (એ આંકણી.) ૧.
- તે હવે કાલાહલ થયો રે, સુઝટ દિશોદિશ ધાય રે; ૨.
- ખાણુ ગગન મલતાં ઝખે રે, દારૂ અવાળા થાય રે. રાગે ૦ ૨.
- શાખા મૃગહી કહુ કરે રે, દંપતી ચિતડો હલાય રે; ૩.
- નઠતટ આવી પૂજનાં રે, કુમરને ભટ ઉચરાય રે. રાગે ૦ ૩.
- સાહિબ જળ કીડાવશે રે, ભેતાં ભટ પરીવાર રે; ૪.
- કંચુક કપિ એક લેછ ગયો રે, પુંઠે પડ્યા અસવાર રે. રાગે ૦ ૪.
- તે પણ પાછા આવિઆ રે, દીઠો કપિ નહિ કાય રે; ૫.
- વાત સુણી વળખી થઇ રે, રાણી તિહાં ધણું રાય રે. રાગે ૦ ૫.
- કુમર પ્રિયાને એમ કહે રે, જાઓ તમે સવિ ગેહ રે; ૬.
- કંચુક સાતે માસમાં રે, આવશું લેઈ તેહ રે. રાગે ૦ ૬.
- એમ કહિ કુમર સધાવિઆ રે, ચંદ્ર નાડિ સર ભેય રે; ૭.
- શબ્દે સકુન પંખિ નણા રે, તે પણ સુંદર હોય રે. રાગે ૦ ૭.
- સિંહજ્યું મારગ માહાલતો રે, ચઢ્યો એક ગિરિ શુંગ રે; ૮.
- ખહુ વિધ કૌતક દેખતો રે, વનપ્રજા જળ સર સંગ રે. રાગે ૦ ૮.
- વૃક્ષ અશોક ઘટા તળે રે, દીઠો સાધક એક રે; ૯.
- માનપણે ઉભો રહ્યો રે, કુમર ધરિય વિવેક રે. રાગે ૦ ૯.
- જાપ પુરો કરિ તે વદે રે, ભલે પધાર્યા આજ રે; ૧૦.
- આકૃતિએ ગુણવંત છો રે, લક્ષણથી નર રાજ રે. રાગે ૦ ૧૦.
- કુમર ભણે મુજને કહો રે, જે અમ સરખું કાજ રે; ૧૧.
- આગે ઉત્તમ ઉપગારમે રે, દીધાં દેહ ધન રાજ રે. રાગે ૦ ૧૧.
- તે કહે હું વિદ્યા ધરૂં રે, દિયે કામિન ગુરૂ રાય રે; ૧૨.
- મંત્ર સાધન વિધિએ કરૂં રે, કાઢ સુર કરે અંતરાય રે. રાગે ૦ ૧૨.
- ઉત્તર સાધક નર વિના રે, મન્ન રહે નહી કામ રે; ૧૩.
- તીણે કંઈ તુમ વિનનિ રે, અવધારો ગુણ ધામ રે. રાગે ૦ ૧૩.
- કુમર કહે સાધો સુખે રે, ચિત્ત કરી ચિર થોભ રે; ૧૪.
- ઉત્તર સાધક મુજ થકા રે, ફણુ કરે તુજ ખોભ રે. રાગે ૦ ૧૪.
- કુમર પ્રજા પૂણ્યે કરી રે, વિદ્યા થઇ તસ સિદ્ધ રે;

- હિતમ પુરુષ જે આંદરે રે, તે હોવે નવ નીચ રે. રાગે૦ ૧૫
- ગૌરી પત્રતિ સ્વગામિની રે, રૂપ પરાવર્તકાર રે;
વિદ્યાધર પ્રેમે દિગ્ધે રે, કુમરને વિદ્યા આર રે. રાગે૦ ૧૬.
- કુમર ચલ્યો ગિરિ ઉપરે રે, ખેટ ગયો નિજ હામ રે;
પર્વત શિખરે દેખિયું રે, કાળિ દેવીનું ધામ રે. રાગે૦ ૧૭.
- નર દોય રોતા સાંભળી રે, મદિરે પોહોત્યો રાય રે;
દીક્ષા તિહાં નિજ મિત્રને રે, અંદન ચરચિત કાય રે. રાગે૦ ૧૮.
- જોગી દોય જપિ મંત્રને રે, બિહુ શિર ક્વતા ફૂલ રે; મુક્તી-
અદશ રહી નૃપ ચિંતવે રે, કાંધ કરે પ્રતિકૂળ રે. રાગે૦ ૧૯.
- ૧-મૂંડમાળ ગણે ધારણી રે, દુષ્ટ નજર વિકાળ રે;
મહિષ ઉપર ખેડી થકી રે, કાળીકા દેવી નિહાળ રે. રાગે૦ ૨૦.
- રંગી રૂધીરે ભૂતલા રે, આગે અગનિનો કુંડ રે;
હવન કરેવા ઉઠિઆ રે, ધરિ અસિ યોગી પ્રચંડ રે. રાગે૦ ૨૧.
- તે દોય રાંકને એમ કહે રે, ધૃષ્ટ દેવનું કરો ધ્યાન રે;
૧૧-ખડ્ગે હણી શિખીમાં ધરી રે, માતને દેહ જળીદાન રે. રાગે૦ ૨૨.
- તે કહે જૈન ધરમ રૂચિ રે, ચંદ્રશેખર ભૂપાળ રે;
તાસ ધરમ સર અમ કરે રે, સેવકની સંભાળ રે. રાગે૦ ૨૩.
- યોગી કહે અમે જાળખ્યો રે, અમ ગુરુનો હણુનાર રે;
પણુ ગુરુએ ગગનેં ધર્યો રે, હજુઅન ભૂ પગ આર રે. રાગે૦ ૨૪.
- ભૂત ભક્ષણુ વેહેચી લીયો રે, તે તુમ સી કરે સાર રે;
સાંભળી સિંહજ્યું ગાજ્યો રે, જોલે રાજકુમાર રે. રાગે૦ ૨૫.
- રેરે પાપિ જોગટા પાપણી રે, સુરી તુજ માત રે;
નિત નિત નિર્જળ નર ગ્રહી રે, ભક્ષ કરે કરિ ધાત રે. રાગે૦ ૨૬.
- વળિ તુમ ગુરુએ વાટડી રે, કંઈ મેળાવો આજ રે;
ગગન કૂરંત મેં પામીઓ રે, જિમ પખી નેં બાજ રે. રાગે૦ ૨૭.
- જોગી સુણી સનમુખ થયા રે, કુમરે ગ્રહી તવ દોય રે;
દેવી દેખતા નાખિઆ રે, ભસ્મ હુતાશનેં હોય રે. રાગે૦ ૨૮.
- દોય મિત્ર લેધ નીકળ્યો રે, સરોવર સ્નાન કરંત રે;

નૃપ પૂછતાં તે કહે રે, સાંભળો અમ વરતાંત રે.	રાગે૦ ૨૬.
વાધ ભયે નાહા અમે રે, જોગી મળ્યા પાપ જોગ રે;	
પૂછ્યે કહ્યો અમે મૂળથી રે, તુમ અમ જોગ વિયોગ રે.	રાગે૦ ૩૦.
તવ દોષ કહે તુમને દિયું રે, સોવન સિદ્ધિ કરાય રે;	
જોગે અમે તસ વંશ પડ્યા રે, મધમાંખીને ન્યાય રે.	રાગે૦ ૩૧.
દેવી ભુવન ભેગા મળ્યા રે, નાથે દિયા અમ પ્રાણુ રે;	
પાપીએ જે ચિંતવ્યું રે, આપે લહ્યું નીરવાણુ રે.	રાગે૦ ૩૨.
તિહું જણુ રણુ ઝોલધતા રે, દેખી અનોપમ ગામ રે;	
વન પરિસરે વિશરામતા રે, યક્ષાલય શુભ ઠામ રે.	રાગે૦ ૩૩.
ખીજે ખડે એ કહી રે, પેહેલી ઢાળ રસાળ રે;	
શ્રી શુભવીર રસિક જનો રે, સુણજો થઇ ઉજમાળ રે.	રાગે૦ ૩૪.

દોહરા.

ગામ લોક શ્રીફળ ગ્રહી, અસન વસન નવેદ;	
લેઈ જતા નર એકને, પુછે કુમર તે ભેદ.	૧.
તે કહે કિંશુક વન વચે, કરતી તપ ઉદ્યામ;	
રૂપવતી સતિ જોગણી, તેનું જસોમતિ નામ.	૨.
અવધી જ્ઞાની તેહ છે, તસ વંદન જન એહ;	
ભક્તિ ભરે તિહાં જાય છે, હરવા મન સંદેહ.	૩.
ધમ નિસુણી નૃપ મિત્રશું, ગયા જસોમતિ પાસ;	
ચરણુ નમી કરિ એસતાં, પામી મન ઉલ્લાસ.	૪.
ચોવન વય તુમ ઝગમગે, લક્ષણુ લક્ષિત દેહ;	
પૂછે લધુ વય કિમ તપો, ખીજો વણિ સંદેહ.	૫.
એમ નિસુણી સા ઉચરે, મુજ વૈરાગનિવેશ;	
એક ઉત્તર દેતાં થશે, તુમ ચિતકું શુણો કલેશ.	૬.
કુમર ભણે માતા કહો, સધળો એ અવદાત;	
કલેશ શમે તુમ વચનથી, વણિલહિએ સુખસાત.	૭.

ઢાળ ૨ જી.

(સોના રૂપાકે સોગટ સૈયાં ખેલત ખાજી-એ દેશી.)

ભેગણુ કહે સૂણુ રાજવી, સંસાર અટારે;	
મોહે મુંઝયા માનવી, ગુણ વાણી ન ધારે.	મોહે૦ ૧.
ગુરવાણીથી વેગગા, સો નુગરા કહાવે;	
તપ જપ સાધન ધર્મનાં, ફળ તે નહૂ પાવે.	તપ૦ ૨.
સૌવીર નામે દેશ હે, સુલગાપુરિ વાસિ;	
ચિત્રસેન રાજા બળિ, દુર ક્રાશ હે બ્યાશી.	ચિત્રસેન૦ ૩.
તિનકુ રાણી આઠ હે, જસોમતી અળધેરી;	
વિનય કુશળ એક પુત્ર હે, દોય ખેટી ભક્ષેરી.	વિનય૦ ૪.
નૃપ સાથે લીલા કરે, તે સાતજ રાણી;	
રાયે માનિ સો રાણીયો, દૂજી ભરે પાણી.	રાયે૦ ૫.
લધુ રાણી નિજ મંદિરે, રહેતી ભરશેગે;	
માન વિહુણી લોકમેં, નડી નિંદ વિર્યેગે.	માન૦ ૬.
<u>સગજન મુક્ત વિદ્યાર્થી</u> , <u>રોગી નં સરોશી</u> ;	
<u>પરદારા સંગિ લોભિયા</u> , <u>ચિરહી નં વિદેશી</u> .	પર૦ ૭.
એ એમ નિદ્રા ના લહે, મેં બિ યું રહેતે;	
હમ દુઃખ સમ વિભાગિએ, દોય નયનાં રાતે.	હમ૦ ૮.
<u>બાળ ચોર વૈદ</u> <u>પ્રાહુણા</u> , <u>નૃપ ધૂરત વેશા</u> ;	
પર પીડા નહૂ જાણુતે, હોત જહુત કિલેશા.	પર૦ ૯.
નર નિજ સ્વાધીન નારિયો, પર લલના લોટે;	
પુરણોદક સર્વે ધઠતે, કાક કુંભજ ખોટે.	પુરણો૦ ૧૦.
કૌશિક દિવસે ન દેખતે, વાયસ નિશિ વેળા;	
નિશિ દિન કામી અંધ હે, કરે નીચસેં મેળા.	નિશિ૦ ૧૧.
એક દિન માતંગી મળી, ગાય ગીત રસાળા;	
હાવભાવ લટકા કરે, વળિ નયનકા ચાળા.	હાવ૦ ૧૨.
દેખી રાજા મોહિયો, રૂપ કંઠ નિહાળી;	
<u>જન્મ દાણું નિર્મળ નહિ</u> , વળિ વણે કાળી.	જન્મ૦ ૧૩.

- પંકા શંકા તન ધરી, ભણે લોક હજુરી;
 સૌગંધિક ગુણ દેખકે, લિચે નર કરતુરી. સૌગંધિક૦ ૧૪.
 નિશિ માતંગી ભોગવી, નૃપ નિચ નિહાળા;
 દિલ વૈરાગે ભેદિયો, મટિ મોહકી આળા. દિલ૦ ૧૫.
 જૈન મુનિ વનમાં મુણી, ગદ્ય સખિયાં સાથે;
 સૌચી વયણ સુધારસે, કરિ શિતળ નાથે. સૌચી૦ ૧૬.
 દિક્ષા દુકર જૈનકી, હમુ નહી પળાય;
 સંસાર ખૂરા જોરકે, મેંને યોગ ધરાય. સંસાર૦ ૧૭.
 સમક્ષિત મુક્ત વ્રત પંચ એ, મેરે દિલમેં છપાય;
 જૈન જ્ઞાન તપ ધ્યાનથી, જોહી નાણુ ઉપાય. જૈન૦ ૧૮.
 યોગીપણે વનવાસમેં, પાંચ વર્ષ તે જાતાં;
 અખ મુનહો તુમ રાજવી, પ્રીયા કંચુક ખાતાં. અખ૦ ૧૯.
 એક દિન રાજ કચેરીમેં, પરદેશી આયા;
 ભુપ ભણે અચરીજ કહો, કોઇ ગામે દેખાયા. ભુપ૦ ૨૦.
 સો કહે કનકપુરી ધણી, જીતારિ કહાવે;
 તસ બેટી રતિસુંદરી, રૂપ રંભા ગાવે. તસ૦ ૨૧.
 દેવે દિચો એક કંચુચો, કહું શોભા કેતિ;
 અહમંડળ ગગને રહી, જોવે તસ બોલીતી. અહ૦ ૨૨.
 રાય મુણી સુર મિત્રકું, બળિદાને જોલાયા;
 કંચુક હરણકી ખાતસેં, ઉનકું સમગ્નયા. કંચુક૦ ૨૩.
 સુર કપિ રૂપ બનાયકે, નઇ તેરપર ગાજ;
 હરિ કંચુક દેઇ ગયા, કીયા રાયકું રાજ. હરિ૦ ૨૪.
 કંચુક દેખી ભૂપતિ, દિલમેં યું થાવે;
 કંચુકધર કાન્તા કશી, પુન્યવંત પાવે. કંચુકધર૦ ૨૫.
 મુજ ભાગ્યે એ ભામની, જો દૈવ મિલાવે;
 તવ હમ જન્મ સદ્ગુણ હુવે, જોડિ જુગતિ થાવે. તવ૦ ૨૬.
 મિત્ર દેવ જોલાયકે, ફેર કામ લળાયા;
 નૃપનેં તીર જર ચું ભણે, કયા ફોગટ માયા. નૃપનેં૦ ૨૭.

પ્રણિધરકી મણિકા ગ્રહે, સતિ સીલન ભાંજે;
 ઉસમેં કોઈ નકા નહી, સતિ સુરસેન ગાંજે. ઉસમેં ૦ ૨૮.
 રાય ભણે એક ખેર તું, ધનકું ધહાં લાણા;
 હોનાર હોય-સો હોયગા, ખુશી વા પછતાણા. હોનાર ૦ ૨૯.
 તવ તે સુર રતિસુદરી, સુતિ સન્યા લેવે;
 નિરભાગીકું શેવધી, યું લુપકું દેવે. નિરભાગી ૦ ૩૦.
 શિયળ અખડે સા રહે, ધર પાસે પનોતિ;
 તુમ રૂપ પટે આ લેખકે, કરે ભોજન જોતી. તુમ ૦ ૩૧.
 શ્રી શુભવીર કુંઅર સુણિ, યોગણુ પદ પુણ;
 લલિત પદે ભણી ઢાળ એ, ખડ દુજે દુજી. લલિત ૦ ૩૨.

દોહરા.

યોગણુ વયણુ સૂણિ ઇસા, હરખિત દુઆ વિશેષ;
 પણુ કાન્તા હરણે કરી, પામ્યો ચિત્ત કલેશ. ૧.
 તસ ઉપાય વિચારિને, કેહે યોગણુને તામ;
 વિદ્યા વિધિ તુમ નજરથી, સિજે વાંછિત કામ. ૨.
 જોગણુ અનુમતિ પામિને, જયમંડળ બળિદાન,
 એટક ચિત્ત વિધિ સાચવી, ખેઠો કરિ એક ધ્યાન. ૩.
 ઉત્તર સાધક બિહુ રહ્યા, યોગણુની આસીશ;
 પૂન્ય બજે સિદ્ધિ થઇ, સાધત દિન એકવીસ. ૪.
 રચિત વિમાનેં બેસિને, પરણુમિ યશોમતી પાય;
 સુભગાપુરી વન ખડમાં, મિત્ર સહિત તે જાય. ૫.
 હવે રતિસુદરી દેખીને, ચિત્રસેન લુપાલ;
 રૂપે મોહો એણિ પેરે; વચન વદે સુકુમાર. ૬.
 તુમ હમ મેળા મેળવ્યા, દૈવે સરખી જોડિ;
 પ્રેમે અમ સાથે રમો, પુરવાંછિત કોડિ. ૭.
 સા કહે તું કુણુ રક છે, મુજ પતિ સિહ સમાન;
 સિંહની નારી સિંહ વિણુ, ન ભજે આર કુકામ. ૮.
 સાભળી એમ એક મંદિરે, રાખી તાસ નરેશ;
 નિત્ય પ્રાયે આજાંઘ કરે, નવ નવ વચન વિશેષ. ૯.

કાળ ૩ જી.

(કેરબાની દેશી.)

પ્રેમે પનોતી પધારિયાં, દિલ હરનેવાળી; કયૂંરે રંગીલી નહુ માનતી. દિલ ૦
 સુણહો રાગકી બેટી, તુમ હમ પુન્યે ભેટી, આનાકાની અમ કયું કરે; દિલ ૦
 સાત રાણીને શિરે, મેં તુજે રાખું ધરે, દુનિયાં સખી તુજ પાઉં પડે. દિલ ૦ ૧.
 દાસ દાસી હજુરા, એ સખી સેવક તેરા, હુકમ તુમારા ન લોપે તે; દિલ ૦
 સખહિ રાણી હમેરી, ભક્તિ કરેગી તેરી, તુમ આણા શિર રોપતે. દિલ ૦ ૨.
 રાજ એ તુમ સંગી, સેના એ ચતુરંગી, આણા ફેરાવું સવિ દેશમાં; દિલ ૦
 મેં બી કરત સેવા, ખ.આ.મિહાષ મેત્રા, તેજ સુગંધિ ધરે કેશમેં. દિલ ૦ ૩.
 હમકું એક સુરે દિઓ, કંચુક તુમ લિયો, રત્ન ભૂપણ સવીલાસમેં; દિલ ૦
 તુંહિ વિદેશી વરી, તે તુજ પરીહરી, ભટકત દેશ વિદેશમેં. દિલ ૦ ૪.
 ચિત ખુલાસે રહો, કેહના હોવે સો કહો, નિચિ નજર કરી કયું રહો; દિલ ૦
 સુંદરી બોલે ઇયું, લોક વિરદ્ધ કિયું, ઉત્તમ કમલુ નયું કહે. દિલ ૦ ૫.
 હોવે દાસીકા બાયા, ચોર ધનૂર ખાયા, દીવાનો પણુ યું ના કહે; દિલ ૦
 ધિગ ધિગ તેરી જાત, ક્ષત્રિ ના માન તાત, તેરા વચન સતિ ના સહે. દિલ ૦ ૬.
 અપજસ જગ લિયો, કુમળે કલંક દીયો, મશી કુરંચક પુરવજ મુખો; દિલ ૦ ૭.
 સતિકી લાજ લેવે, તે નર જીવ ખોવે, આ ભવ તે ન રહે સુખે. દિલ ૦ ૮.
 ક્રિયા મનોરથ મનકા, અપ્રહાર્યારી નરકા, કમલુ સફળ હોવે નહી; દિલ ૦
 તેં મુજ અપહરી, લૂચત કેશ હરી, માહાલત નહીં જગમાં રહી. દિલ ૦ ૯.
 મેરે પ્રિતમકે આગે, સિંહ નજરસે ભાગે, જાગ સરખે તુમ ભૂપતિ; દિલ ૦
 કંચુક પિયુ દિયા, ચોરી એ તુને લિયા, ચોરીકા માલ દૂવા છની. દિલ ૦ ૧૦.
 સુરગિરી પવનેં ધુજે, જીવ અભચ્ય ખૂજે, લોક અલોકમેં જાવતિ; દિલ ૦
 રવિ શશી ચાર ચૂકે, જલધિ મરગદા મૂકે, હું તુજ હાથ ન આવતી. દિલ ૦ ૧૧.
 એમ સુણી રાય ધાવે, એ અમ કહાં જાવે, ચિટ્ટી ધાગા કરી વશ કરે; દિલ ૦
 ખાનપાન દિયું ઘડિ ઘડિ ખખર લિયું, જિયું તિયું કરે મન પાંસરે. દિલ ૦ ૧૨.
 ચિત્રપટે આલેખી, રૂપ પતિનું દેખી, પંચ કલવ પતિકું દિયે; દિલ ૦
 પાણીકા પ્યાલો ધરે, પિછે ભોજન કરે, ભારીતર હેતઉદાશિએ. દિલ ૦ ૧૩.

મિત્ર દોનું વનવાસે, ચંદ્રશેખર પાસે, પુરીજન તાકું પૂછતે; દિલં
વાત સકળ જડી, તિહું એકમત ધડી, વિદ્યાબળે નિશિ જવતે. દિલં ૧૩.
મેહેલ સત્તમ માળે, આપ પ્રિયા નિહાળે, પંટ ઉર સુતિ જોહાલસે; દિલં
ખિણ ખિણું વિરહે તપે, નામ પ્રભુકાજપે, ચિત્ર જીએ એક તાલસે. દિલં ૧૪
મિત્રકું ખાત કહી, આપ અદસ રહી, તે દોય આરીત જોલતા; દિલં
સુણહો રાજાકી સૂત, શુણવંત અદભુત, અમ દોય તુમ પદ દૂકતા. દિલં ૧૫
અમ દો સેવક કહું, તુમ પતિ સંગ રહું, દેવ સાનિધ ઈહાં આવિએ; દિલં
કૃકમ દિયા હે નાથે, ચલો હમેરી સાથે, તુમ માત તાત મીલાવિએ. દિલં ૧૬.
કિસકાએ ૩૫ પટે, સતીકું નાહે ઘટે, અન્ય પુરૂષ કાપેપણો; દિલં
જોલે સતી પૂંવાયા, જો તુમે ખિહું સાચા, પટમે કહો ૩૫ કુણુ તણો. દિલં ૧૭.
હમ દિલ સાખિ ભરે, તુમ સવિ વાત કરે, નહીતર મુખ નહી દેખણો; દિલં
તવ દોય પટ જોવે, કહે અમ સ્વામિ હોવે, સા સુણિ હર્ષ લહે ધણો. દિલં ૧૮.
કુંઅર પ્રગટ લગ્યે, વિયોગ પિંડ ગગ્યે, ચાર ચતુર નયનાં કરે; દિલં
ખીજે ખંડે ઉઠાંહે, ત્રીજી એ ઢાળ માંહે, શ્રી શુભવીર મેળા કરે. દિલં ૧૯.

દોહરા.

- કુંઅર ભણે સુંદરી સુણો, દુખ વેળા ગઈ દૂર;
થોડા દિન આ મંદિરે, રહેજ્યો આનંદ પૂર. ૧.
- એ દોય મિત્રજ તુમ કને, મળશે અવસર દેખ,
તુમ અમ મનસુખા તણી, ફેહેશે વાત વિશેષ. ૨.
- એમ કહિ તિહું જણુ વન ગયા, સુખભર વીતી રાત;
ઉદમભર તે ઉઠિયા, લહી નિરમળ પરભાત. ૩.
- જળ ભાજન ભરિ શિર ધરી, દેખી આવતિ નાર;
પંથ સરે તે ચાલિઆ, દીહું સરોવર પાળ. ૪.
- તસ તટે એક વડ વૃક્ષ છે, વિપુલ શિતળ લહી જાય;
વેશ કરી ચોગી તણા, જોડા ધ્યાન ધરાય. ૫.

ઢાળ ૪ થી.

(સહીયર પાણી સંચર્યા યમુના કે તીરે. હાંહારે યમુના—એ દેશી.)
નૃપ અખધુત હુઆ ગુરુ; દોય એકા પાસે; હાંહારે દોયં

- મૌનપણે ગુરૂધ્યાનમાં, રહી વયલુ ન ભાસે. હાંહારિ રહીં ૧.
- મોહોટી જટા વડ ડાળસેં, બાંધિ જપ કરતા; હાંહારિ બાધીં ૨.
- કુંડ અગને એલા બિહુ રે, હુત દ્રવ્યજ ધરતા. હાંહારિ હુતં ૩.
- વાત નગર નારી કરે, પ્રભુ આપ પધાર્યા; હાંહારિ પ્રભું ૪.
- નરનારી આવી નમે, તસ કામ સધાર્યા. હાંહારિ તસં ૫.
- કોષ પતિ વશ કરવા ભણી, નિજ શોકને સાલે; હાંહારિ નિજં ૬.
- કોષ અંગજ અરથી થઇ રે, તસ ચરણ પખાળે. હાંહારિ તસં ૭.
- કોષ મૃતવચ્છા દોષથી, કોષ રોગી. આવે; હાંહારિ કોષં ૮.
- મન ગમતા ભોજન કરી, કોષ પ્રેમે લાવે. હાંહારિ કોષં ૯.
- શિવ ધર્મી ક્રોધ સ્ત્રી નરા, લેધ ફૂલ વધાવે; હાંહારિ લેધં ૧૦.
- હવન વિભુતિ શીર ધરી, કામ કરિ ગુણુ ગાવે. હાંહારિ કામં ૧૧.
- વેશા વૃધા તિણે સમે, દરબારથી આવે; હાંહારિ દરબારં ૧૨.
- શિર ફરસંતા ગુરૂ પગે, નવ યોવન થાવે. હાંહારિ નવં ૧૩.
- રમઝમ કરતિ પ્રેમશું, દરબારમે આવે; હાંહારિ દરબાર. ૧૪.
- વાત કહિ નૃપ પૂછતાં, યોગી ગુણુ ગાવે. હાંહારિ યોગીં ૧૫.
- તે દેખી નૃપ આવિયો, નમી શીખને ભાસે; હાંહારિ નમીં ૧૬.
- તુમે યોગીશર કીહાં થકી, આન્યા એણે વાસે. હાંહારિઆન્યાં ૧૭.
- શીખ્ય કહે અમે શુરગિરી, ઉપર વન કરતે; હાંહારિ ઉપરં ૧૮.
- બાર વરસ ભોજન વિના, ગુરૂ તપ કરતે. હાંહારિ ગુરૂં ૧૯.
- દેવ દેવિ રવિ ચંદ્રમા, ગુરૂ હાજર રહેવે; હાંહારિ ગુરૂં ૨૦.
- નૃપ કંચુક ધરનારિનિ, સવિ વાતજ કહેવે. હાંહારિ સવિં ૨૧.
- તુમ ગુરૂ પાસે મોહની, હોય તો કોહો અમને; હાંહારિ હોયં ૨૨.
- જે જે માંગો તે દીએ, ગુરૂ જાનું તમને. હાંહારિ ગુરૂં ૨૩.
- વશ કરવિ એક નારિ છે, નહિ કારજ દુણું; હાંહારિ નવિં ૨૪.
- નગર કરે ગુરૂ મુજ પરી, રથણે પગ પુણું. હાંહારિ રથણેં ૨૫.
- શીખ્ય ભણે શુણુ રાજવી, અમ ગુરૂ નિર્દોભી; હાંહારિ અમં ૨૬.
- તુમ ભાગ્યે ગુરૂ જે કરે, રંભા રહે થોભી. હાંહારિ રંભાં ૨૭.
- વસ્તુ અધિક ગુરૂથી નહી, હમ કયા તુમ દેવે; હાંહારિ હમં ૨૮.

એમ કહી વિનવે થકે, ગુરૂ વચન કરેવે.	હાંહારે ગુરૂં	૧૫.
હમ તુમ મંદિર આયકે, કરું કામ સવેરા;	હાંહારે કરું	.
હમ વચને જો થીર રહે, તો હોય લલેરા.	હાંહારે હોય	૧૬.
નૃપ મંદિર જઇ ગોપમેં, ખટ મંડળ કીધાં;	હાંહારે ખટ	૦
ધુપ નૈવેદ્ય કુસુમ ભરે, બળિદાન પ્રસીધાં.	હાંહારે બધી	૧૭.
હોંહોં પુટ સ્વાહા જાપે, પદ્માસન યેઠે;	હાંહારે પદ્મા	૦
આડંબર બહુલા કરી, દીન ચોથે ઉઠે.	હાંહારે દીન	૧૮.
મુ કૈશ એક દેષ કહે, માદળિએ રખના;	હાંહારે માદળિ	૦
નારી સવિ વશ હોયગી, મિત્ર ગઇ તુજ ઝંખના.	હાંહારે મિત	૧૯.
પણુ એ નારી જે કહે આએ રીતે ચલનાં;	હાંહારે આ	૦
જ્યાંહાં જાવે ઉઠાં જાનદે, નવિ કરની ખલના.	હાંહારે નવિ	૨૦.
નિત નિત રાગ વધત હુવે, એમ દિન એકવીશે;	હાંહારે એમ	૦
કર જોડી રહેગી સદા, સુણુ વિશ્વાવીશે.	હાંહારે સુણુ	૨૧.
યોગીકે ધર હે ખડે, મત શંકા લાવો;	હાંહારે મત	૦
હમ તો રમતા રામ હે, ફેર વનમેં જાવે.	હાંહારે ફેર	૨૨.
રાય કહે દિન દસ લગે, હમ દરસન દેના;	હાંહારે હમ	૦
યોગી કહે અમે વશ નહી, તેરિ ખાતર રહેના.	હાંહારે તેરી	૨૩.
એમ કહેતાં ગગને ચલ્યા. નૃપ ઉંચું જોતાં;	હાંહારે નૃપ	૦
માહા વિદ્યા ભંડાર એ, એમ સહુને કહેતાં.	હાંહારે એમ	૨૪.
રાતે રતિસુંદરી કણે, દોય મિત્ર તે જાવે;	હાંહારે દોય	૦
વાત બની તે સત્રી કહી, પછી એમ સમજાવે.	હાંહારે પછી	૨૫.
રાયશું મીઠી વારતા, કરજો જેમ રીઝે;	હાંહારે કરજો	૦
મુજ બાધા મૂકયે થકે, તુમ કારજ સીજે.	હાંહારે તુમ	૨૬.
ધત્યાદિક સાવિ શીખવી, ગયા કુંવરની પાસે;	હાંહારે ગયા	૦
બીજે દિન સુંદરી તણે, ગયો નૃપ આવાસે.	હાંહારે ગયો	૨૭.
ઉડી સા આદર દિયે, કરે વાત તે મીઠી,	હાંહારે કરે	૦
નૃપ જાણે <u>યોગી સ્વરે</u> , કરી સાચી ચીઠી.	હાંહારે કરી	૨૮.
રાય જાણે તમે જે કહે, મંછા કરું પુરી;	હાંહારે મંછા	૨૯.

સા કહે મુરગિરી જાતરા, બાધા છે અધૂરી. હાંહારે બાધાં ૨૯.
 જ્ઞેષ્ઠ પૂરી કરો રે, તો રહેશું હજૂરી; હાંહારે તોં
 ચિંતે નૃપ યોગી વિના, એ વાત ન પૂરી. હાંહારે એં ૩૦.
 નૃપ જઈ યોગીને નમિ, કહે યાત્રા કરાવો; હાંહારે કહેં
 યોગી કહે ધડી દોષમેં, યાત્રા કરી આવો. હાંહારે યાત્રાં ૩૧.
 રમિ વૈમાન નરશને, કહે સો જઈ જોમો; હાંહારે કહેં
 સુંદરીને નૃપ કહે કરો, વૈમાને વાસો. હાંહારે વૈમાનેં ૩૨.
 સા ભણે હું નવી એકલી, જઈ યોગી સાથે; હાંહારે જઈં
 રત્નબુધણ પુત્રી મિહું, દિયો જ્ઞે સંગાથે. હાંહારે દિયોં ૩૩.
 મુજ કંચુક દેષ પગ નમી, તુમ સાથ ચલીજે; હાંહારે તુમં
 તો ચલું યાત્રા નહીં તદા, અસનાદિ તજીજે. હાંહારે અસં ૩૪.
 કંચુક આદે દેષ નમી, નૃપ સજવા જાવે; હાંહારે નૃપં
 શીખ્ય કહે દોષ્ટ હમું, નવિ સાથ ચલાવે. હાંહારે નવિં ૩૫.
 કોટી મુલ દોષ હાર નૃપ, તસ દીએ કામાધિ; હાંહારે તસં
 વૈમાને સહુનેં ઠવી, નિજ કારજ સાધી. હાંહારે નિજં ૩૬.
 નૃપ આઝ્યા પેહેલાં ચડી, ગગનેં એમ જોલે; હાંહારે ગગનેં
 રાગદિક મુણ્ણને સહુ, મન ભૂલો ભોળે. હાંહારે મનં ૩૭.
 નૃપ કન્યા દોષ અપહરી, જઈશું પૂર બાહારે; હાંહારે જઈશુંં
 રણ સંગ્રામે આવજો, ક્ષત્રીવટ ચારે. હાંહારે ક્ષત્રીવટં ૩૮.
 સાંભળી કાલાહલ થયે, નૃપ સુભટજ આવે; હાંહારે નૃપં
 અંદરોખર વિદ્યા બળે, સહુનેં થંભાવે. હાંહારે સહુનેં ૩૯.
 કનકપુરે જઈ સાસરે, કન્યા દોષ દાવે; હાંહારે કન્યાં
 લગન લેઈ મિહુ મિત્રને, કન્યા પરણાવે. હાંહારે કન્યાં ૪૦.
 બીજે ખડે એણિ પેરે, કહો ચોથી દાળે; હાંહારે કહોં
 શ્રી શુભવીર કહે મુણો, ઓતા ઉજમાળે. હાંહારે ઓતાં ૪૧.

દોહરા.

કુંચર કહે નિજ મિત્રને, જાઓ તમે નિજ દેશ;

પીતર અમારા અમ ધરે, કરતાં દોષો કલેશ.

- ખખર અમારી કાઢવા, મોકલીયા તુમ દોય;
જઈ પાછા અમ વારતા, કરત સુખી સહુ કોય. ૨.
- દેશાંતર દેખિ કરી, સાધિ વાંછત કામ;
રાજ રિદ્ધ લેઈ આવશું, માત પિતાને ગામ. ૩.
- એમ કહિ ધન દેઈ બહુ, કુંવર વિસરજે જામ;
હાર દોય દોય રમણિને, ભૂષણશું દિએ તામ ૪.
- પરિકરશું વૈમાનમાં, એસારી ભાલિ ભાત;
કાશીપુરી ગંગાતટે, મૂકિ વળ્યા પ્રભાત. ૫.
- પગ પાળે પાછા વળ્યા, જોતાં વનગિરિ કામ;
સિંહ તણિ પરે મક્ષપતો, પામ્યા સુંદર ગામ. ૬.
- એક વને યક્ષાલયે, હૃદય ધરી અરિહંત;
નિશિથ સમ્રાટ સૂતાં સુણે, નારી રૂદન કરંત. ૭.
- મન ચિંતે દુખ ભર થકે, રોતી કુણ એ નાર;
દુખિઆતું દુખ ભાગવું, એ ક્ષત્રી આચાર. ૮.
- ધમ ચિંતિને ઉઠિયો, શબ્દ તણે અનુસાર;
પિત્રવને ઉભો જઈ, દેખી સુંદર નાર. ૯.

ઢાળ પ મી.

(કુંવર ગંભારો નજરે દેખતાં જ—એ દેશી.)

- સાહસિક વંત શિરોમણિજી, બુદ્ધિ ધીરજ બળ ભૂર રે;
ઉઘમ પ્રાકમ જસ હુવે જી, દૈવ રહે તસ દૂર રે. સાહસિકં ૧.
- ચંદ્રશેખર કરૂણા નિધિ જી, દેખી રૂપની રેખ રે;
દિવ્ય ભૂષણ શુર સાટિકા જી, ભાલ તિલક સવિશેષ રે. સાહસિકં ૨.
- કુંબર કહે સુણ સુંદરી જી, રૂદન કરે શે કાજ રે;
વનમાં રહિ કિમ એકલી જી, નિજ કુળ વટ તજી લાજ રે. સાહસિકં ૩.
- સા ભણે સુણ લઘુ બાળકા જી, તુજને કહે શું થાય રે;
તનની વાત બાહિર પડે જી, દુખ કશું નવિ જાય રે. સાહસિકં ૪.
- બોલે કુંબર લઘુ ગુરૂ તણું જી, બોલવું એ અસરાળ રે;
શક્તિ રતન અંતર જુઓ જી, ગાય વાળે તે ગોવાળ રે. સાહસિકં ૫.

ભજે કુલિસગિરી મોટકા જી, અકુંશ ગજ વશીકાર રે;
 તજે અધિક તે ગુર કહો જી, દીપક હરે અધંકાર રે. સાહસિકં ૬.
 સા કહે તુમ વચને કરી જી, થઇ પરતિજ મુજ સાર રે;
 પાદે સીથ ચાંપી લીયો જી, જાણિ એ ભટ આકાર રે. સાહસિકં ૭.
 વાત સૂણો એક માહારી જી, આ નગરે અમ વાસ રે;
 મુજ પતિ નૃપ સેવા કરે જી, નિશ દિન રહેતો પાસ રે સાહસિકં ૮.
 શાસ્ત્ર રમણીને ભૂપતિ જી, થિરપણે કદી નવ હોય રે;
 વાત પિશુન મુખ સાંભળી જી, રીઝે ચડ્યો નૃપ સ્ત્રોય રે. સાહસિકં ૯.
 હુકમ કરી કોટવાળને જી, મુળી ધરો મુજ નાહ રે;
 અસન કરાવા નિશિ સમે જી, આવી ઇલાં ઉજાહ રે. સાહસિકં ૧૦.
 ઉચી મુળી પોહોતી નહી જી, હું અમળા બળ રાય રે;
 મુખ દેખી ભોજન કરું જી, ખંધ ચઢાવે કાય રે. સાહસિકં ૧૧.
 ઇચ્છા પુરણ મુજ શિર ચઢી જી, થિર થઈ કરો કહે રાય રે;
 ખંધ ચઢી તવ સા તિહાં જી, કાનીએ કાપી મંશ ખાય રે. સાહસિકં ૧૨.
 મંશ તણો ખંડ એક પડ્યો જી, કાપંતા નિજ ખંધ રે;
 કુંઅર તે લેઇ નાસા ધરે જી, મંશ મૃતક દુરગંધ રે. સાહસિકં ૧૩.
 તવ હંચું ભેઇ ચિંતવે જી, હે હે વંતરી કાય રે;
 જન કરીને મુજ મારવા જી, કંદ રચ્યો એ સ્ત્રોય રે. સાહસિકં ૧૪.
 કુંઅર વહે રે પાપણી જી, જાણ્યું તુજ ચરિત્ર રે;
 ખંધથી નાખી ભુતજે જી, હિંસક અસુરિ અપવિત્ર રે. સાહસિકં ૧૫.
 ખડગ ગ્રહી જળ ધા દિએ જી, નાહિ લેઈ શરિર રે;
 ગગને જતાં કુંઅરે ગ્રહિ જી, ખિંચિ ચિયું તસ ચીર રે. સાહસિકં ૧૬.
 સૂર મંદિર સૂતો જઇ જી, ચાલ્યો ઉડી પરભાત રે;
 જરણા પરણા ઉતરી જી, ચિત્રકૂટગિરિ જન રે. સાહસિકં ૧૭.
 તિહાં એક વનતી કુંજમાં જી, દીઠો જૈન પ્રાસાદ રે;
 કલ્પતરૂ મરુ ભુમીએ જી, દેખી લહે આહ્વાદ રે. સાહસિકં ૧૮.
 શાંતિનાથ પ્રભુ દેખિને જી, વંદા ધરિય વિવેક રે;
 રંગ મંડપ જળ આવિઆ જી, તવ દીઠો નર એક રે. સાહસિકં ૧૯.

કુંઝર પૂછતાં તે કહે જી, મણિચુડ ખેટ નરેશ રે;
તસ સુત હું શંખચૂડ છું જી, ગુર સુણી ઉપદેશ રે. સાહસિકં ૨૦.
જાત્રા જતાં ઇહાં આવિયો જી, ચૈત ઝોલધો અગ્નિજી રે;
આકાશથી હું ભૂધ પડ્યો જી, વિદ્યાની થઈ હાણ્ય રે. સાહસિકં ૨૧.
કુંઝર કહે શંખચૂડને જી, વિદ્યા લિયો મુજ પાસ રે;
સાધા કહીને સધાવતા જી, વિદ્યા ફરી દેઈ તાસ રે. સાહસિકં ૨૨.
ખેટ વિમાન રચિ કરી જી, કુંઝરનો લહી ઉપગાર રે;
વિદ્યા વિધી બહુ રૂપણિ જી, દેઈ ગયો ગિરનાર રે. સાહસિકં ૨૩.
બિજો ખડે રાસની જી, એ કહી પંચમી ઢાળ રે;
શ્રી શુભનીર કુંઝર નિહાં જી, સાધી વિદ્યા વિશાળ રે. સાહસિકં ૨૪.

દોહરા.

- સિંહ અને વળી પાંખયો, તિમ લહી વિદ્યા સાર;
મદ્દપંતો મારગ ચલ્યો, એકજી પીંડ કુમાર. ૧.
- સાથ લેઈ પરિકર ધણે, વરીયો એક સથવાહ;
પરવત નીકટ સરોવરે, ઉતર્યો દેખી સુછાંહ. ૨.
- સારથપતિ ચિંતાગુરે, ખેઠો તંબૂ ગેહ;
પૂછતાં કહે કુમરને, છે અમ ચિંતા એહ. ૩.
- ભિલ્લની પાલિ ગિરિ વચે, વસતા સખર અનેક;
ભીમ નામને પલ્લિપતી, હુટતો અતિરેક. ૪.
- ખખર વિના આવી ચઢ્યા, હવે કુણ કરવું કાજ;
તે ચિંતા ચિતમાં વશી, ઇહાં કિમ રહેશે લાજ. ૫.
- કિહાં જાઉં કુંઝર ભણે, જવું કરણાટક દેશ;
નૃપ કહે નિર્ભય થઈ રહો, માં ધરો ભય ભિલ્લેશ. ૬.
- કેસરીસિંહની આગળે, સખરા હરણુ સમાન;
શેઠ વદે તુમ નજરથી, જિમ રવિ તિમિર વિતાન. ૭.
- શેઠ વસુદત્ત ચિંતવે, ધૈર્ય બળી નર એહ;
નમિ તેડિ સહ ભોજને, રાતિ વસ્યા ધરિ નેહ. ૮.

ઢાળ ૬ ઠી.

(સુણ મેરી સજની રજની ન જાયે રે-એ દેશી.)

- લોક સકળ નિંદ્રા અનુસરતા રે, શેઠ સુભટશું ચોકી કરતા રે; ૧.
 ભિલ ધણા ગિરિથી ઉતરતા રે, વાનરપરેં કિકિઆટો કરતા રે. ૧.
 એક પોહોર રાત્રિ જળ જાવે રે, મેઘ નિરજ્યું તિર વરસાવે રે;
 સખર તિમિરભર ચિહુ દિશ ધાવે રે, ધૂઅડજ્યૂં ધૂધધાટા કરિ આવે રે. ૨.
 દેખિકાર દિલ ક'પાવે રે, બળિઆ સૂભટ તિહાં જુઝાવે રે;
 બહલી બળતી મશાલો કરતા રે, ભટ જૂઝતાં પગ નવિ ઠરતા રે. ૩.
 કાળા ભીલ ને કાળી રાતે રે, બાવળ બદરી કંટક જાતે રે; ૪.
 તે સાથે રણુ કરિ ભટ જૂઝે રે, દેખી શેઠ તે ઉભા ધુજે રે. ૪.
 પલ્લિપતિ ભીમસેન તે આવે રે, સખર ધણાને રણુમાં લાવે રે;
 શેઠના સૂભટ રણેથી તુટે રે, ભિલ હકાર્યા સાથને લૂટે રે. ૫.
 ચંદ્રશેખરને શેઠ જણાવે રે, તવ તે રણુ મેદાને આવે રે;
 કુંઅર ઉપર ભીમ બાણુ તે સાંધે રે, નાગપાસથી નૃપ તસ બાંધે રે. ૬.
 બહુ રૂપણી વિદ્યા ફેરવતા રે, રૂપ કપી જળ લાખ તે કરતા રે;
 એક એક ભિલને ચાંચમેં લેતા રે, ગગને ઉડી તે સવિ જાતાં રે. ૭.
 જૂતળ ભીલ રહ્યો નહિં કોઈ રે, સાથપતિ હરખ્યો તે જોઈ રે;
 થિર કરિ લોકનેં રાતિ ગમાવે રે, પલ્લિપતિ સહ પંથે જાવે રે. ૮.
 સધળા પંખિને સંહારિઆ રે, ભિલ દશોદશ ઝાંખરે પડિઆ રે;
 ખંડિન દેહે નીજ ધર પામે રે, પંખી દેખી ધૂજતા ધામે રે. ૯.
 ત્રીજે દિન કાંતિપૂર આવ્યા રે, સાથ સહ વનમાં ઉતરાવ્યા રે;
 વિમળસેનપૂર સ્વામી આવે રે, મુક્તાક્ષે કુંઅરને વધાવે રે. ૧૦.
 જોલે બાંખવ અચરીજ કીધું રે, પુન્યતણું ફળ પરીધન લીધું રે;
 કીધા બહુ જનને ઉપગાર રે, મારગ વેહેતો થયો સુખકાર રે. ૧૧.
 એમ કહિ તુરંગ ચઢાવી તેહ રે, બહુ આછવશું લાગ્યો ગેહ રે;
 નહ ધરી કેતા દિન રાખે રે, પલ્લિપતિને કુંઅર તે ભાખે રે. ૧૨.
 જો જીવીતની આશા રાખો રે, તો તસ્કરપણું દુરે નાંખો રે;
 આપો પાકા તાસ જમાન રે, ફરિ ન કરવું એ તોક્ષન રે. ૧૩.

દેઈ જમાન તે નિજ ધર જાવે રે, શેઠ રજા લેઈ યંથ સધાવે રે;
રાજા કુંઝરની ભક્તિ કરતા રે, દિન દિન તેહજ અધીક્ષા ધરતા રે. ૧૪.
શ્રી શુભવીર કુંઝરશું મેળા રે, કરતા નવ નવ ભોજન ભેળા રે;
ચંદ્રશેખરનો રાસ રસાળ રે, ખીજે ખડે છટ્ટી ઢાળ રે. ૧૫.

દોહરા.

- એક દિન રાજકચેરીએ, કુંઝરને નૃપ પૂછંત;
વિદ્યા રત્નનિધિ તમે, દેશ વિદેશ ફરંત. ૧.
- મુજ માતુલ સુભગાપુરે, ચિત્રસેન છે રાય;
તસ કન્યા દો અપહરા, યોવન વય જળ આય. ૨.
- એક યોગી દોય શિષ્યશું, આવી કિયો વનવાસ;
ત્રણે ધુર્ત શીરામણી, રાયે કીયો વિશ્વાસ. ૩.
- વેશ્યા તરકર અગનિ જળ, ઠગ ઠકર સોનાર;
એતાં નવિ હુવે આપણાં, મંકડ બહુ બિલાડ. ૪.
- વિશ્વાસે તે યોગિયા, લેઈ ગયા નિગ નાર;
ગામ ગામ ગિરિ જોવતાં, ન પડિ ખખર લગાર. ૫.
- જો જાણો વિદ્યાખજે, ભાખો અમને તેહ;
કન્યા લેઈ ધર આવિએ, જાત્ય હૃદય સંદેહ. ૬.
- તવ વળતું કુંઝર કહે, અપહરિ કન્યા દોય;
વરચિંતા ટાળી અમે, પરણ્યા બાંધવ દોય. ૭.
- રાય ભણે એ ક્ષત્રિનો, નહિ રૂડો આચાર;
પરનારી પરધન ભણી, અપહરવું નિરધાર. ૮.
- કુંઝર કહે કન્યા તણા, સહસ ગમે ભરથાર;
જંબુવતી રૂખમણિ હરી, કૃષ્ણે ક્ષત્રિ વિચાર. ૯.
- પણુ તુમ માતુલ વર પ્રિયા, હરતાં ગઈ તસ જાત;
મેં શકશું શકતા કરી, સાંભળજે તે વાત. ૧૦.

દાળ ૭ સી.

(સુતારિના ખેટા વૃંદે વીનવું રે લો, મારે ગરબે માંડવડા લાવજો-એ દેશી.)
વધરિનું વચન નવિ વિસરે રે લો, અરિ કંટકની ગતિ દોય જો;

- ખળપાદ ત્રણે મુખ લાગીચે રે લો, નહિતો દૂર તજીચે સોય જો. વયરી૦ ૧.
 લક્ષ્મીપુર અજીત નરેશરૂ રે લો, શેઠ ધનદ કરે નૃપ કામ જો;
 દયાધરમ તિર્થ ધન વાવરે રે લો, ગુરુદેવ ગુણે વિશ્વરામ જો. વયરી૦ ૨.
 શ્રીમતિ વેશ્યા નૃપ સંસદી રે લો, કરે એક દિન નૃત્ય ઉદાર જો;
 દાન માન નૃપતિ મંત્રિ દીચે રે લો, પણ શેઠ ન આપે લગાર જો. વયરી૦ ૩.
 લોક જોલે તું સર્વને રંજતી રે લો, પણ ધનદત રંજ્યો જાય જો.
 સુણિ ચિંતે ચતુર દૂં તો ખરિ રે લો, લેઉ ધન કરિ કાટિ ઉપાય જો. વયરી૦ ૪.
 વળિ નૃત્યે રીજ્યો નૃપ એમ કહે રે લો, મુખ માગે તે આપું તૂજ જો;
 ભણે સા નિશિ સુપને શેઠ કહ્યો રે લો, લાખ દ્રવ્ય અપાવો મૂજ જો. વયરી૦ ૫.
 ભૂપ ભાસે શેઠ ધન આપિચે રે લો, ભણે શેઠ દીચે મહારાજ જો;
 ધર જમને શોકાતુર ચિંતવે રે લો, દિમ રેશ કચોરિચે લાજ જો. વયરી૦ ૬.
 શક પૂછે શેઠ મુખથી સુણી રે લો, સુખદક્ષ મતિ દીચે તાસ જો;
 લાખ મુલનું રતન લેષ કરિ રે લો, ગયા શેઠ નરેશર પાસ જો. વયરી૦ ૭.
 આદર્શ મુખે મણિ ધારીને રે લો, ભણે શેઠ વેશ્યાને એમ જો;
 પ્રતિબિંબ રતન કર લિજિચે રે લો, વદે વેશ્યા લેવાચે કેમ જો. વયરી૦ ૮.
 ભણે મંત્રિ સુપન પ્રતિબિંબમાં રે લો, નહીં ફેર ઇહા લવલેશ જો;
 ગમ વળખિ ધરે જનથી સુણ્યો રે લો, શકરાજનો એ ઉપદેશ જો. વયરી૦ ૯.
 અન્યદા વેશ્યા નૃપ રીઝવી રે લો, કહે શેઠનો શુક દિયો મૂજ જો;
 શેઠ પાસેથી રાયે અપાવિચ્યા રે લો, લેષ નિજ ધરગમ અખૂજ જો. વયરી૦ ૧૦.
 લાખ દ્રવ્ય ગયો તુજ શુદ્ધિચે રે લો, પ્રણ દેખાડું તુજ પ્રત્યક્ષ જો;
 રાખ ઉદિને દાસીને કહે રે લો, કરો શાકપાકમાં ભક્ષ જો. વયરી૦ ૧૧.
 કહિ વેશ્યા ગઈ સખિને ધરે રે લો, ગમ દાસી કામવશ ખાર જો;
 શક હરખ્યો ભયે છાનો ચલી રે લો, એક પાંખે રહ્યો ખાળદાર જો. વયરી૦ ૧૨.
 આવિ દાસી જોતાં નવિ દેખિચ્યારે લો, મંસ લાવી પકાવે શાક જો;
 આવિ વેશ્યા ભોજન કરતી વદે રે લો, શુક પાપિનો એ ભલો પાક જો. વયરી૦ ૧૩.
 સુણિ સૂડો ભયે મન ચિંતવે રે લો, જો જાણે તો હણશે એક જો;
 ખાળ મધ્યે અન્નાદિક ખાવતાં રે લો, સજ પાંખ સહિત થઈ દેહ જો. વયરી૦ ૧૪.
 શક ચિંતે વયર વાળું સહિ રે લો, કરિ શુદ્ધિ પ્રપંચ વિચાર જો;

જિમ સિંહને રૂપમાં પાડિયો રે લો, શશકે કરી બુદ્ધિ ઉદાર જો. વયરીં ૧૫. ૧૧
ચિત ધારિને શક ઉડિ ગયો રે લો, જમ વિસ્તુમંદિર કરે વાસ જો;
નિત વેશ્યા તિહાં મંજરો કરે રે લો, પછે જાય નૃપતિઆવાસ જો. વયરીં ૧૬.
એક દિન વેશ્યા હરિ મંદિરે રે લો, કરી નાટક માગે એમ જો;
મુજ વૈકુંઠનાં સુખ દિનિએ રે લો, મને વૈકુંઠ ઉપર પ્રેમ જો. વયરીં ૧૭.
હરિ પુઠે રહી શુક ઉચરે રે લો, મુજ વાક્યનો જો વિશ્વાસ જો;
જહાં દેવ દેવિ સેવા કરે રે લો, તે વૈકુંઠે તુજ કરે વાસ જો. વયરીં ૧૮.
ભણે વેશ્યા હરિથી ન વેગળી રે લો, શિર મુંડાવિ હરિ કહે આવ જો;
પછે મંત્ર દીધું તે જપો ધરે રે લો, રૂંડમાળા ગળે એક રાત જો. વયરીં ૧૯.
પછી નાય કરી નૃપ આગળે રે લો, કહો જમથું અમે વૈકુંઠ જો;
પછે નાય કરત રાજમારગે રે લો, ગિત ગાતાં મનોહર કંઠ જો. વયરીં ૨૦.
બહુ લોકે વરિ ધહાં આવજો રે લો, તુજ ઠવું વૈકુંઠ નિવાસ જો;
મંત્ર આપો વહે સા સહુ કરે રે લો, સુણી મંત્ર દીએ શક તાસ જો. વયરીં ૨૧.
આં રૂંડમુંડમુંડ ગડબડ ગોટી થાઓ મોહોટી નારાયણાયનમઃ પુટપુટ સ્વાહા.
સેધ મંત્ર ધરે મુંડાવિને રે લો, કરિ કિરિયા હરી ધર આય જો;
નમી વંદિ કરી હરી પૂજતાં રે લો, કહે વૈકુંઠ ચલો હરિ રાય જો. વયરીં ૨૨.
શક વૃક્ષે ચઢી તવ બોલિઓ રે લો, જિમ સાંભળે બાળગોપાળ જો;
રેરે મુંડા વૈકુંઠ રહું વેગળું રે લો, ગયા વાળ ને થઇ વિકરાળ જો. વયરીં ૨૩.
શઠ સાથે અમે શઠતા કરે રે લો, દેહિ સયણુને માન વિશેષ જો; ૨૧જનનને
મુજ પાંખો વિછેદન તેં કરિ રે લો, તો મેં તુજ મરતક કેશ જો. વયરીં ૨૪.
શક ઉડિ ગયો શ્રેષ્ઠિ ધરે રે લો, કરી ધર્મ ગયા દોષ સર્ગ જો;
પિતા પુત્ર થઇ નર ભવ લાહિ રે લો, હણિ કર્મ ગયા અપવર્ગ જો. વયરીં ૨૫.
કહે ચંદ્રશેખર સુણિ ભૂપતિ રે લો, સુણિ વાત ન રાખશે રોષ જો,
ખંડ બિજનતી ઢાળ એ સાતમી રે લો, શુભવીરનો નહીં કાંઈ દોષ જો. વયરીં ૨૬.

દોહરા.

કુંઞ્ચર કથા કહી ચિંતવે, ધહાં રેહેવું નહીં સાર;
એ નૃપ માતુલ કન્યકા, સમરે રિપુ હરનાર.
જિમ દિજ સુત સમરણુ કરે, પૂંછ છેદ અહિ રોષ;

ભાગે મનસી પ્રીતડી, તિણે જાવું પરદેશ.
 ઇમ ચિંતિ દક્ષણ દિશે, કુંઞર ચલ્યા પરછન્ન;
 ગિરિ પુર જોતાં પામિઆ, વિધ્યાચળ ઉપવન.
 ઉજ્જ્વલાળ ભૂતળ તપે, તપતો રવિ આકાશ;
 કુંઞર તૃષાકુળ વન ગહન, પેઠા ધરી ઉલ્લાસ,
 મુક્તાકુળ જળકલ્પતતી, પંકજ ભ્રમર ઉછાંહ;
 ક્ષિર જળધી લધુ બધું સમ, સરોવર દીકું-ત્યાંહ.
 શ્રમ તપતાપિત પંથીને, તરત ન પીવું નીર;
 કર પદ મુખ નવિ ઘોષ્યે, કરવું ન સ્નાન શરીર.
 એમ ચિંતિ વિસમી ઘડી, સ્નાન કરે જળપાન;
 વૃક્ષ લતામાં જક્ષ ધર, પેઠા કરિ બહુ માન.
 જક્ષ શિરે મુક્તામયી, અરિહંત પડિમા દેખ;
 ઉદક પખાલ કુસુમ દીજે, પૂજા કરત વિશેષ.
 સર સન્મુખ દ્રષ્ટી ગાઇ, ચૈત્યથિ વળતાં તાસ;
 જળથી ઝળકે વિજળી, પ્રગટ્યો જાસ ઉભાસ.
 કુંઞર વિલોકિ ચિંતવે, કોષક કૌતક એહ;
 ચક્ષાલય પાછળ રહી, જોવે પરછન્ન દેહ.

ઢાળ ૮ મી.

(શીરોહિતા સાણું હો કે ઉપર ચોધપૂરીની ઢાળ છે-એ દેશી.)

સરોવર જળથિ હો કે નારિ નિસરી,
 રૂપ અનોપમ હો કે તેજે ઉદ્યાત કરી;
 ભૂષણ ચિવર હો કે ઝલકત અંગ ધરી,
 કુંઞર તે દેખિ હો કે ચિંતે ચિત હરી.
 સાગરપુત્રી હો કે વા વિદ્યાધરી,
 સિદ્ધ વનિતા હો કે ઇંદ્રની અપહરી;
 નાગ કુમારી હો કે અથવા બ્યંતરી,
 વનની દેવી હો કે સ્ત્રિલક્ષણ ભરી.
 નયન કટાક્ષ હો કે નૃપ ચિંતા ઉતરી,

- તેહની પૂઠે હો કે વળી ઐક નિસરી;
 દેવપુજાપો હો કે દોષ કરમાં ધરી,
 યક્ષને ચૈત્યે હો કે ગમ અવનત કરી. ૩.
- દેખી પુજા હો કે કમળે આચરી,
 સખિને પૂછે હો કે કિણે પૂજા કરી;
 સા કહે પૂજીત હો કે સખરાને સખરી,
 સા ભણે બીલની હો કે નહીં પૂજા ખરી. ૪.
- તિણે કામ ઉતમ હો કે નર મન સંવરી,
 પુજા કીધી હો કે જિન હૃદયે ધરી;
 ભુતળ રજમાં હો કે પગ ઐણી પરી,
 સંખકળાંકુશ હો કે લક્ષણુ રેખ ડરી. ૫.
- વાત કરંતી હો કે પૂજા પ્રહરિ,
 કનકને કળશે હો કે સુરબી જળ ભરી;
 જિન નવરાવી હો કે પૂજે પ્રેમ ધરી,
 કર ધરિ વીણા હો કે ગીત સુકંઠ વરિ. ૬.
- નાદે રીઝ્યો હો કે કુંઞર પ્રગટ થયો,
 ઉડી કુંઞરિએ હો કે તસ આદર ઠીયો;
 સૂરિ સાધરમિક હો કે લહિ નૃપ નતી કરે,
 તવ લજવાણી હો કે તસ આસન ધરે. ૭.
- ઘેસી પૂછે હો કે તુમે કુણુ જાતિ છો,
 એ સરોવરમાં હો કે વા વનમાં વસો;
 યક્ષ દેવ થઇ હો કે કિમ જિન શિર ધરે,
 સુણિ તે નારિ હો કે કુંઞરને ઉચરે. ૮.
- જગનદત દ્વિજ હો કે માકંઠી પુરે,
 દાળિદ્ર રાજા હો કે નિવસે તાસ ધરે;
 પ્રિયમતિ નારિ હો કે દુખમાં કાળ ગમે,
 તસ મુખ આગે હો કે નંદન તોર રમે. ૯.
- સોમ લધુ સુત હો કે જ્યારે જન્મ થયો,

- દ્વાદશ વરશી હો કે તામ દુકાળ થયો;
 દાનની બુદ્ધિ હો કે લોકમે' દૂર ગઈ,
 સ્ત્રી સુત વંચી હો કે ખાય એકાંત જઈ. ૧૦.
- ધાન તે અંધકું હો કે મીકું તેહ કરે,
 ખાળક નારી હો કે વેચી પેટ ભરે;
 ધર ને ધરાણાં હો કે ધાન ને તુલ્ય દિએ,
 પેટની વેઠ્યો હો કે કરિ દિન નિગમિએ. ૧૧.
- ધર તજિ લાજે હો કે જઈ પરદેશ ફરે,
 વિખ ફસિ હો કે નર ને નારિ મરે;
 નર તિરિ મંશજ હો કે ખાતાં ત્રાસ નહિ,
 વિમ્ર વણિક જન હો કે અસુરના દાસ સહિ. ૧૨.
- મિત્ર વિછાડી હો કે જાયે ભૂખ સરે,
 માહા મૂછાળા હો કે દીનપણું ધરે;
 માતપિતા સુત હો કે ચઉદે મરણ કરે,
 સોમ લઘુપર હો કે કણુ લોક ધરે. ૧૩.
- ભિક્ષા વૃથે હો કે કાળ તે દૂર હરે,
 ચોવન વેળા હો કે દૂખે પેટ ભરે;
 જૂગટિઆને હો કે ટોળે નિત્ય રમે,
 સમશાન મોદક હો કે લાવિ નિત્ય જમે. ૧૪.
- સૂરી આશાપૂરી હો કે દેહરે રાતિ ઠરે,
 હેઠી નાંખી હો કે સુરિનિ પૂઠપરે;
 આટો મદન હો કે દીપક ધૂત લેઈ,
 ભોજન કરતો હો કે સુરિ શિર પગ દેઈ. ૧૫.
- સોમની ઉપર હો કે એક દિન ક્રોધ ભરી,
 ગસના કાહાડી હો કે દીર્ઘ ભયંકરી;
 સોમ તે ઉપર હો કે થૂથૂકાર કરે,
 પાછિ રસના હો કે સુરિ નવિ સંહરે. ૧૬.
- લોક પ્રભાતે હો કે દેખી ભય ધરતા,

- ચિતે નગરે હો કે અપ મંગળ કરતાં;
લોક મળીને હો કે તસ નૈવેદ કરે,
તો હે દેવી હો કે જીભ ન સંહરે. ૧૭.
- સોમ લોકને હો કે કહે મુજ ને આલો,
શત સોનધયા હો કે તો હરિયે આલો;
સંત એક પરડી હો કે તિહારહે નિશિ ભરે,
કહે દેવીને હો કે રાંડ એ શું કરે. ૧૮.
- પાખંડ છંડી હો કે જીભ તે સમવર,
આ મુસળશું હો કે નહિતો ચૂરણ કરે;
દેવી બીહીની હો કે રસના સંહરે,
દેઈ સોનૈયા હો કે પુરજન હર્ષ વરે. ૧૯.
- પામી ઉપાય હો કે એક દિન દેવિ ધરે,
પથર મોહોટો હો કે લેછ એમ ઉચરે;
ચૂર્ણ કરીશું હો કે તુજ મુર્તિ તાણું,
નહિતર મુજને હો કે આપો દ્રવ્ય ધણું. ૨૦.
- ભય પામિને હો કે દેવિએ હાર દિયો,
હવે ને માંગીશ હો કે જાણુને પ્રાણુ લિયો;
હાર લેધને હો કે જતો હર્ષવડે,
હાર સોનૈયા હો કે હાર્યો જૂગટડે. ૨૧.
- ચાલ્યો વિદેશે હો કે ધન આશા ભાવે,
કે તે કાળે હો કે વધ્યાટવિ પાવે;
બિહાવત્યે હો કે ચિતે ભવ ગયો,
સુખનો દાહાડો હો કે હજીઅન કાંઈ થયો. ૨૨.
- ભુખ તરસમાં હો કે ઉજીઅતુ કાળે,
અટવિ ભમતાં હો કે સર એક નીહાલે;
જળ ગળિ પીને હો કે વનફળ ખાવતો,
લવંગલતા ધર હો કે દેખી જાવતો. ૨૩.
- તિહાં લધુ પડિમા હો કે રતનની જ્યોતિ હશી,

પ્રથમ જિણુંકની હો કે દેખી ચિત્ત વશી,
બીજે ખડે હો કે આઠમી ઢાળ અશી,
શ્રી શુભચીરની હો કે વાણિ અત્રતશી.

૨૪.

દોહરા.

- સોમદેવ મન ચિંતવે, માકંદી પુરી માંહી;
દીડી હતિ પડિમાં ઇશી, આજ વશી દિલ માંહિ. ૧.
એહવા દેવ ન સેવીઆ, પરલવમાં એક ચિત્ત;
બીખંતાં આ લવ ગયો, વ્યસને ન પામ્યો વિત્ત. ૨.
કાઈ સખા ધન મુજ થયો, એકણુ પીંડ ભમંત;
કરણુ કરી પરમેશ્વરે, દરશન દીધ એકાંત. ૩.
તાપસપરે આ વન રહી, કઈ સેવા દિલ ધાર;
ભક્તિ વશે ભગવાન છે, ઊતારે દુખપાર. ૪.
નામ ગોત્ર નથિ જાણુતો, પણ એ પ્રભુ નિરધાર;
જળ કુશુમે પૂજ્યા પછે, કરશું ફળ આહાર. ૫.
ધમ ચિંતિ પ્રભુને કહે, સાહીય હું છું અમાણુ;
સર વનફળીત મુયાનકે, છે તુમન્યુ રેહેઠાણુ. ૬.
તો મુજને તુમ સેવના, ફળશે નિશ્ચય એહ;
એમ કહિ પ્રભુ હિંઆસને, યેસારી ધરી નહ. ૭.
નિત્ય પુજને એમ ભણે, ચિંતામણિસમ દેવ;
તુમ પુજન ફળ જે હુવે, તે મુજ ફળજ્યો સેવ. ૮.

ઢાળ ૯ મી.

- (માહારી અંખાના હેઠ, ભર્યા રે સરોવરે હેલ્યો લે છે રે—એ દેશી.)
સોમદેવ કરે જિન સેવ, પણ અરિહાને ન આળખે રે;
ભદ્રક પણે ભક્તિ કરેવ, વનફળ માધુરતા ભખે રે;
નિશિદિન પ્રભુ ધરતો ધ્યાન, વન વસતો તપશી પરે રે;
જાણે પામ્યો પરમ નિધાન, મારા પ્રભુ રખે કો હરે રે. ૧.
એમ કેટલો કાળ ગમાય, વિપયવેળા ગઈ વિસરી રે;
એક દિન અતિઅહાર કરાય, મીઠાં વૃક્ષફળ સમવરી રે;

- ચંદ્ર પેટ પીડા માહા શુભ, પણ મનથી પ્રભુ ન વિસરે રે;
તિણે મરણ થયું અનુકૂળ, ધ્યાન સમાધિ અંતે વરે રે. ૨.
- ચો પ્રથમ નિકાએ યજ્ઞ, વ્યંતરની રાજધાનિએ રે;
લહે અવધિ નાણુ પ્રત્યક્ષ, રત્નશેખર નામે જાણિએ રે;
તિણે આવી ધહાં નિજ દેહ, અગન દહી સૌચ તનુ કરે રે;
જિન આગળ વંદી તેહ, કર જોડી એમ ઉચરે રે. ૩.
- દુનીયાએ કીધો દૂર, થાનક હાસ્યનાં લોકમાં રે;
ભટકતો દેશ વિદેશ, હું રહેતો બહુ શોકમાં રે;
પામ્યો સૂરની ઠકરાઇ, તે ઉપગાર પ્રભુ તુમ તણા રે;
એમ કહિ પૂજા જગનાથ, ચૈત્ય કરાવે સાહામણા રે. ૪.
- નિજ પડિમા કરી થાપત, ઉપગારિ પ્રભુ શિર ધરે રે;
જિનશેખર ખીજું નામ, લોક માંહે તે ખ્યાતિ કરે રે;
હું કર્મ કરી છું તાસ, કનકપ્રભા નામ માહરં રે;
કહું છે મુજ પૂજાને નાથ, સુંદર કામ એ તાહરં રે. ૫.
- રત્નશેખરને આ દેશ, જિન ભગતિ ધહાં આવતી રે;
લેઇ પુજાપો કરી સેવ, દાસીસ્થું ધર જાવતિ રે;
વળી હું બહુલે પરિવાર, આવું જીજ્ઞાસી પાંચમે રે;
કરં આછા પૂજા નાથ, ભુતેષ્ટ દોષ આઠમે રે. ૬.
- રત્નશેખર બહુ પરિવાર, આવે દરશન કારણે રે;
નીજ મુર્તિ મુગટપર નાથ, દેખે ધ્યાનની ધારણે રે;
પ્રભુ ભક્તિ કરતાં મૂજ, કેતા વાસર વહિ ગયા રે;
ચંદ્રશેખર સાંભળી વાત, મન માંહે હરખિત થયા રે. ૭.
- કહે કુંઅર મહા અચરિજ, મોહોટા નાથ નીહાળિઆ રે;
તુમ મુખ સુણતાં આ વાત, નયન કાત સરળા થયા રે;
માગો ધમ્મ અનુસાર, જોલે સુરી તે તુમને દીધું રે;
ભણે સો જિનમેળા પ્રાંત, કાંઇ નથી જે માગી લિધું રે. ૮.
- સા વદે તુમ જાણું દૂર, અટવિ પંથ વિખમો અછે રે;
કહિ કરથિ ઉતારી દીધ, વિધનહરા જડિ એક છે રે;

- લેષ દક્ષણ દિશ ઉદેશ, જોતો ચલે તરવન ગિરી રે;
 મુક્તા ફળ જળ કલ્લોલ, રેવા નદી વચે ઉતરી રે. ૯.
- ચાલત નદી ઉપકાં, ભીની રેત સુકોમલી રે;
 વાતાચૂ વિમળ પદ શ્રેણુ, મધ્યે નારીપદ એક છે રે;
 દેખી મન ચિતે રાય, દિસે કૈાતક આગળે રે;
 પગલાં અનુસારે જાય, શીઘ્રપણે જઈ ભેગો મળે રે. ૧૦.
- સસલાં હરણાં કપિ વૃંદ, ટાળું દીકું જતું મોજશું રે;
 મધ્યે નવ યોવન નરિ, રૂપવંતી ચલે રીઝશું રે;
 ને તાપસણિને વેશ, વલકલ પેહરીને ચાલતી રે;
 એણીકા નામ ઠરાય, અંગ સુકોમળ માલતી રે. ૧૧.
- નસ આગળ સૂડો એક, ચાલે શાસ્ત્ર ભણ્યો ઠર્યો રે;
 શુક સારીકા પરિવાર, જિમ ગુરૂ શીષ્યશું પરવર્યો રે;
 ચિત ચિતે દેખિ કુમાર, કૈાતક આ નવિ વિસરે રે;
 ઉપસમ પામી પશુ જાતિ, તાપસણીની સેવા કરે રે. ૧૨.
- તર હેઠે લતા ધર પાસ, તે સરવે મળી યેશીયાં રે;
 જઈ ભૂપ ભણે હે નારિ, તે પશુઆં કીમ ઈચ્છ્યાં રે;
 માણસ ભયે ચંચળ નેત્ર, નાસતાં શુક ઉચરે રે;
 નહીં સ્વાપદ એ નરજાતિ, છે મનમાં ભયશું ધરે રે. ૧૩.
- પંથ ત્રાંત સમાગત તેણુ, આગત સ્વાગત કિંજલ્યે રે;
 તવ લાજ ધરી પૂછત, પણ ભયથી તતુ ધૂંજલ્યે રે;
 ક્યાંથી આઘ્યા કિંજલ્યે દેશ, જાઓ દક્ષણ ઉપવેસિજ્યે રે;
 તર પલ્લવ યેશી કુમાર, કહે અમે દૂરથી આવિજ્યે રે. ૧૪.
- જવું દક્ષણ ઉતર પંથ, સુણિ શુક વાક્યે સા જાવતી રે;
 વનમાં મીઠાં ફળ સાર, જળ સાથે લેષ આવતી રે;
 આઘ પીવિ સમંત કુમાર, એણીકા શુકશં તિહાં રે;
 બીજે ખંડે નવમી ઢાળ, શ્રી શુભવીરે ભાખી ઇહાં રે. ૧૫.

દોહરો.

કુંઅર કહે તમે કુણુ છો, કિમ રહો પશુઆં પાસ;

- લઘુ વય તાપસ પ્રત ધરો, વૈરાગે વન વાસ. ૧.
 તવ સનમુખ સા નવિ જીવે, ન દિવ્ય ઉત્તર જામ;
 રાજકીર તવ કુચરને, ઉત્તર દેવે તાંમ. ૨.
 સુણિ ઉત્તમ અમ સ્વામિની, તુમંથી બહુ લજવાય;
 વળિ સંગતિ પશુ પક્ષિની, તિણે નરથી શંકાય. ૩.
 પણ અચરિજ સુણવા ભણી, પૂછ્યા પ્રાર્થન રંગ;
 તસ ઉત્તર જે નવિ મળે, તો હોય પ્રાર્થન ભંગ. ૪.
 તિણે તુમને માંડી કહું, મૂળ થકી અધિકાર;
 ગુણિના ગુણ સુણવા ભણી, સંજનને બહુ પ્યાર. ૫.

ઢાળ ૧૦ મી.

(સાબરમતિએ આવ્યાં છે જળ પૂર જે, ચારેને કાંડે માતા રમિ મળ્યાં—એ દેશી.)

- નદી નર્મદા દક્ષણ તટે વિભાગે રે,
 દેવાટવી નામે મહા અટવી વચે;
 એક વડનો તરૂ શાખ પ્રશાખ વિશાળ જે,
 તે વડમાં બહુલા શુક માળા રચે;
 તેહમાં એક મોટો શુકરાજ મચે. ૧.
 જાનીના મેળા મળવા દોહીલા,
 મૂરખના મેળા પગ પગ સોહીલા. એ આંકણી.
 તે શુક સુડીને સુત જન્મ્યો રૂડો રે,
 સુડો રે યોવન વય મોહોટો ભયો;
 ઉજી રૂતુને કાળે જળ અન પામે રે,
 તાણુ કંઠ સોસે તિમ તરસ્યો થયો;
 તરતળ શિત છાયા દેખિ તિહાં ગયો. જાની. ૨.
 આહોડી શુક જાલીને લેઈ ચાલ્યો રે,
 પલ્લિપતિને જમ તેણે ભેટ જ કર્યો;
 રૂપે રૂડો સુડો નીલ નિહાળી રે,
 રાજકીર નામ કરિ પંજર ધર્યો;
 તેણે ભરખચ ભૂગુ નૃપને ધર મોકલ્યો. જાની. ૩.

રાજકિર તે હું શુક અહીંયા ખેઠા રે,
રાજસુતા મદનમંજરી એક છે;
તેહને રમવા કારણ મુજને આપ્યો રે,
તેણિએ શીખાયો મુજ વિવેક છે;
થોડે દિન શાસ્ત્ર મતિ અતિરેક છે.
થાવર જંગમ વિષે વિચિકિત્સા શીખ્યો જ્ઞે,
હય હરિત પુરૂષ સ્ત્રિ લક્ષણ ભર્યો;
નીતિ શાસ્ત્ર ભણાવી કર્યો ઉપગાર જ્ઞે,
જૈન ધરમ પામી હું ભવજળ તર્યો;
એક દિન દેવ વૃંદ તે વનમાં ઉતર્યો.

જ્ઞાની. ૪.

જ્ઞાની. ૫.

મુનિ કેવળ પામ્યા તસુ આર્યજીવ કરતા રે,
વનપાળક રાયને વાત જણાવતો;
કેવળ પામ્યા સ્વામી તુમારા તાત જ્ઞે,
સાંભળીને રાજ વંદન જાવતો;
મુજ સાથે પુત્રીને પણ લાવતો.
તણે સમે આવી નમિ વિદ્યાધર દોય જ્ઞે,
પૂછતા ભગવન - સા કા એણિ પરે;
ભૃગુ નૃપ વિચમે ખેટને કહે સા કુણ જ્ઞે,
તે કહે જીવવંદી સમેતશિખર ગિરે;
વળતાં ને જતાં શત્રુજય ગિરિવરે.
રેવા નદિ દક્ષણ કુળ મૃગ ટોળામાં જ્ઞે,
નારી એક દિદિ ચોવન મદલરી;
રે બાળા એકાકી રણ કિમ ભટકે જ્ઞે,
મીકાશે બોલાવિ રણમાં ઉતરી;
પણ અમને ન જ્ઞેયા નાવ કાંધે ભયરી.
ભયથી પશુઆંશુ નાકી જાય જ્ઞે,
અમને રે જ્ઞેતાં અદશ થઇ વળી;
લહી વિરમય આકાશ અમ આલંત જ્ઞે,

જ્ઞાની. ૬.

જ્ઞાની. ૭.

જ્ઞાની. ૮.

સંશયભર આ વન દીકા કેવળી;
 સા કા એમ પુછ્યું જ્ઞાનીને મળી.
 એક સમયમાં જાણે તિકાલિક ભાવ જો,
 તે વળિ સૂત જાણે પંડિત બાળના;
 તે આગે શો વાત તણો વિસ્તાર જો,
 મા આગે મુસાળ તણિ શી ચાલના;
 સા કા એમ પૂછી સંશય ટાળના.
 કેવળિ લખે ખેટ સુણો તે વાત જો,
 ઉજેણીપૂરી વચ્છાલિધ રાજિઆ;
 વર્ધમાન સુત શ્રીમતિ પુત્રિ તાસ જો,
 જયપુર રાજસુત સિંહ કુંવર તે પરણિયો;
 વ્યસની જાણિ જનકે દેશવટો દિયો.
 સિંહ ને શ્રીમતિ વશિયાં જઈ એક ગામ જો,
 પ્રેમભર્યાં દંપતિ કાળ ગમાવિએ;
 શ્રીમતિ બાંધવ લહિ વૈરાગ વિશાળ જો,
 જય ભૂષણ મુનિ પાસે દિક્ષા લિએ;
 ગીતારથ થૈ વિચરે એકાકિ એ.
 માસખમણને પારણે તે વીચરંત જો,
 શ્રીમતિને ગેહુ ગયા મુનિ ગોચરી;
 દુરથી દેખિ સા મન ચિંતે એમ જો,
 મુજ બાંધવ રાજ્ય તણ દિક્ષા વરી;
 ધૂતારે ધુત્યે પાખડે કરી.
 ચિર દરશન ઉતકંઠીત મન હરખતી જો,
 ધરે તન બીડિ વળગી સા નેહુ ભરી;
 તસ પતિ આવત ચિંતે ચેષ્ટા દેખિ જો,
 જીભી કોઇ નરતું આલિંગન કરી;
 નારી જાત રાખિ ન રહે પાંશરી.
 કોધે ભર્યાં કરે મુનિનો ખડગે ધાત જો,

જ્ઞાની. ૯.

જ્ઞાની. ૧૦.

જ્ઞાની. ૧૧.

જ્ઞાની. ૧૨.

જ્ઞાની. ૧૩.

જ્ઞાની. ૧૪.

સા દેખી નિજ બાંધવને મારિયો;
 મુસળ દેધ કપાળે કંતને માર્યો જો,
 સિંહે નારિ મારિ ખડ્ગે ઘા દિયો;
 સાધુ સમાધિ પામિ મરિ સરગે ગયો. જ્ઞાની. ૧૫.
 સૌ ધરમે સાગર આયુ ભવ છંડી જો,
 ભરૂચ્ચ ભૂપ થઇને તે હું કેવળી;
 સિંહ મરીને પેહેલી નરકે પાહિતો જો,
 ક્રોધ ભરી ગઇ નરકે નારિ વળી;
 રતનપ્રભાયે સાગર આયુ બિહુ મળી. જ્ઞાની. ૧૬.
 દસ વિધ વેદન છેદન ભેદ ન પામે જો,
 પામે રે રિખિ હત્યા પાપ જ કરી;
 ખીજો ખડે દસમી ઢાળ રસાળ જો,
 અંતે ક્રોધ કરતાં શ્રીમતિ દુઃખ વરી;
 શ્રી શુભવીર વયણાં જો નવ ચિત ધરી. જ્ઞાની. ૧૭.

દોહરા.

જો મુનિની નિંદા કરે, હેલે બહુ શ્રુતવંત;
 મુનિ હત્યા પાપે કરી, પામે મરણ અનંત. ૧.
 તિમ અંતે ક્રોધ જ કરે, જાય સમાધી દૂર,
 પરમાધામી વશ પડે, પામે કલેશ પડૂર. ૨
 સિંહકુમર હત્યા થકી, શ્રીમતિ ક્રોધ ભરાય;
 એકજ નરકવાસમાં, સાગર આય ખપાય. ૩
 જ્ઞાની વિણ કુણ વાત એ, જાણે કરે ઉપગાર;
 ચંદ્રશેખર શુકને ભણે, કહો આગળ અધિકાર. ૪

ઢાળ ૧૧ મી.

(૭'યા મેહેલ ચણાવો ઝરૂએ માળિઆ, માહારા લાલ—એ દેશી.)
 કેવળી કહે મુણુ ખેચર નરકથી નીસરી, માહારા લાલ.
 સિંહકુંઘર નંદિપુર આહણુ ભવ કરી; માહારા લાલ.
 તપસિ ત્રિદંડિ અત્યા યૂં મરણુ ગયો, માહારા લાલ.

જ્નેતિષ ચક્રે ક્રોધ ભયોં નિરજર થયો.	માહારા લાલ. ૧.
ક્રોધક ક્રેવળી પાસે નિજ પરભવ સુણ્યો,	માહારા લાલ.
ક્રોધે ભયોં મન ચિંતે પ્રિયાએ મુજ હણ્યો;	માહારા લાલ.
દુરાચારણિ નારિ એ કિહાં જમ ઉપની,	માહારા લાલ.
હવે તે સુણ્યજ્ને વાત શ્રીમતિ નારી તણી.	માહારા લાલ. ૨.
ક્રોધ ભવાંતર પુન્ય ઉદ્યયિ તિએ મળી,	માહારા લાલ.
પાપતણા ફળ ભોગવિ નરકથી નીકળી;	માહારા લાલ.
બાંધવ મુનિ દરશનથી નરગતિમાં ગઇ,	માહારા લાલ.
પદ્મપુરે નૃપ પદ્મતણી કન્યા થઇ.	માહારા લાલ. ૩.
દેખિ વિભાંગે સિંહદેવ જનમી જિકા,	માહારા લાલ.
લેઇ નાખિ વંધ્યગિરિ વન બાળિકા;	માહારા લાલ.
નિર્દય પાપીને નહિ કરૂણા એક ધડી.	માહારા લાલ.
કિસલય ક્રોમળ પત્રે પુન્યથકી પડી.	માહારા લાલ. ૪.
શીતળ પવનનિ લેહેરે સજક થે હતી,	માહારા લાલ.
દુશ્મન ચિંત્યું ન થાય રતિ જસ જગતી;	માહારા લાલ.
એક સગલાં હરણિ તિહાં તવ આવતી,	માહારા લાલ.
કન્યા પાસે પ્રસવ થયો પેટ વેદનવતી.	માહારા લાલ. ૫.
જાણે જાણ્યાં દોય બાળ મેં સા આર્જવવતી,	માહારા લાલ.
જેહુને ધરી સ્તન નિચિ પડી ધવરાવતી;	માહારા લાલ.
મોહોટાં કર્યાં દોય બાળ તિણે થાનક રહી,	માહારા લાલ.
કન્યા પુન્ય પસાય થયો ભય કો નહીં.	માહારા લાલ. ૬.
હરણાં વાનર બાળકથું ભેળી રમે,	માહારા લાલ.
વનફળ ખાતી યોવન પામી તિમ ભમે;	માહારા લાલ.
વન કુંજે ધર શયન વિશાળ શિળા તળે,	માહારા લાલ.
દેખી સંબરી અંગ ધરી ફરે વલકલે.	માહારા લાલ. ૭.
પંખિ પશુ સંગે રહે મણ્ડાથી નાસતી.	માહારા લાલ.
તે તુમે દિદિ : મગ ટોળામે જાવતી;	માહારા લાલ.
કેવળી કેહે અમ પરભવની એ સહોદરી,	માહારા લાલ.

વિદ્યાધર દોય કેવળીને પૂછે ફરી.	માહારા લાલ. ૮.
સ્વામિ કહો એ સમકિત પામશે કે નહીં,	માહારા લાલ.
જ્ઞાની વદે આ ભવ સંમકિત લેશે સંહી;	માહારા લાલ.
ખેટ ભણે કુણુ એહનો ધર્મશુર થશે,	માહારા લાલ.
મુનિ કહે મુજથી કીર એ શુકથી પામશે.	માહારા લાલ. ૯.
ચંદ્રશેખર નૃપ નંદ એણિ નામ ટાળશે,	માહારા લાલ.
મદનમંજરી મૃગ સુંદરી દોયને પરણશે;	માહારા લાલ.
મદનમંજરી કેવળી એમ મુખથી સાંભળે,	માહારા લાલ.
સાત વચન દાદાનું કરણુ મુજ મોકલે.	માહારા લાલ. ૧૦.
તવ સુણુ ઉત્તમ રાજકીર હું નીકળ્યો;	માહારા લાલ.
વન ગિરિ ભમતાં રેવાતટ તસ જઈ મળ્યો;	માહારા લાલ.
મૃગટોળે ભમતી આ દિઠિ એણિકા,	માહારા લાલ.
શુક જાણિ મુજશું ધરે પ્રેમ એ બાળિકા.	માહારા લાલ. ૧૧.
ભક્ષાભક્ષ વિવેક મણુચ વ્યવહારમાં,	માહારા લાલ.
જૈન ધરમ સમજાવી સમકિત સારમાં;	માહારા લાલ.
પુરવ ભવતી વાત સુણાવી અદભૂતા,	માહારા લાલ.
પદ્માય પુત્રિ તું નહીં હરણી સુતા.	માહારા લાલ. ૧૨.
પૂરવ ભવ પતિ વયરિએ વનમાં તણ,	માહારા લાલ.
ભટકે કિશું વનવાસ પશુ ભેળાં ભણ;	માહારા લાલ.
ચોવન વય વહિ જાય અરણ્ય જિમ માલતી,	માહારા લાલ.
આ વનવાસ તણ નર વાસ કરો રતી.	માહારા લાલ. ૧૩.
મદનમંજરિના મેળા કરાવું મોજમાં,	માહારા લાલ.
ગીત વિનોદ તણ શું રહેવું રોઝમાં;	માહારા લાલ.
ચંદ્રશેખર પણ મળશે પુન્ય દિશા બળે,	માહારા લાલ.
કેવળી વચણુ ન જુહું જો મેરૂ ચળે.	માહારા લાલ. ૧૪.
રાજાની ચઠ રાણિ સુખે લિલા કરો,	માહારા લાલ.
શુરુમુખ ધર્મ સુણિ પરભવ સફળો કરો;	માહારા લાલ.
એમ સુણિ સા કહે મુજને આ વન સુંદર,	માહારા લાલ.

કાસુ મુળ ૫ળ પત્ર પડ્યાં લક્ષણ કરું.	માહારા લાલ. ૧૫.
ચંપળ વિષય ખળ સંગતિ રહેવું લોકમાં,	માહારા લાલ.
વળી સંયોગ વિયોગે વસવું શોકમાં;	માહારા લાલ.
એમ કહેતિ રહે છે પશુમેં નત જે અણું,	માહારા લાલ.
શુક વદે નર તમે પૂછ્યું તે મેં સવિ કહ્યું.	માહારા લાલ. ૧૬.
નૃપ કહે ઉઠશું તુમ સાધર્મિક વંદિને,	માહારા લાલ.
એણીકા ભણે રાજ ન જાવો છડિને;	માહારા લાલ.
વન તપ કરતાં સમકિતધર આવક મળ્યા,	માહારા લાલ.
જિન પુજન વનવાસ મનોરથ મૂળ ૫ળ્યા.	માહારા લાલ. ૧૭.
થઈ મધ્યાનની વેળા જળમંજન કરો,	માહારા લાલ.
વન ચૈત્રે આદિશર પૂજા અનુસરે;	માહારા લાલ.
અમે પણ જિન પુજા કરશું વિધિએ ખરે,	માહારા લાલ.
એમ કહિને મિહુ જણુ જૈ જિન પૂજા કરે.	માહારા લાલ. ૧૮.
નિશિહિ પ્રમુખ ત્રિક સાયવિને નીસરે,	માહારા લાલ.
રાજ્ય કીર દરશિત તર ધરમાં સંચરે;	માહારા લાલ.
એણીકા જળ ફળ લાવીને ભેટ જ ભરે,	માહારા લાલ.
ખાનપાન ખિણુ વિસમી એણી જાયરે.	માહારા લાલ. ૧૯.
સામુદ્રિક ભણિ તુમ લક્ષણ શુભ દેખીયાં	માહારા લાલ.
લોહચમકપરે મુજ ચિતડાં સંહરિ લિયાં;	માહારા લાલ.
એમ કહિ ભાષા કળા નીતિ શાસ્ત્ર કથાવતી,	માહારા લાલ.
એણીકા તિહાં કીર કુંઞર મન રજતી.	માહારા લાલ. ૨૦.
એણિ કહે તુમ દેશ જાતિ કુળ વંશ શ્યો	માહારા લાલ.
સાધર્મિક આગે કહેતાં અંતર કિશો;	માહારા લાલ.
કુંઞર ભણે કાશીપતિ પુત્ર પિછાણુને,	માહારા લાલ.
કેવળી વયણુથિ નામ અમારું જાણુને.	માહારા લાલ. ૨૧.
સુણિ વિસમિત શુક એણીકા આનંદિયાં,	માહારા લાલ.
સમરિ કુંઞરે ત્રિલોચના દેવિ આવીયાં;	માહારા લાલ.
વાત સુણિ વર ભૂષણુ વસ્ત્ર મંગાવતી,	માહારા લાલ.
મૃગસુંદરી ધરિ નામ એણીને પેહેગવતી.	માહારા લાલ. ૨૨.
વિરચી વિમાન સરવને લાલે પદમપુરે,	માહારા લાલ.
આગળ જઈ નૃપ પદ્મને શુક વાત જ કરે;	માહારા લાલ.

રાજા રાણી સજ્જન સન્મુખ આવીયાં,	માહારા લાલ.
નયનાશ્રુ પીતરે પુત્રી નવરાવીયાં.	માહારા લાલ. ૨૩.
ખોળે બેસારી માય હૃદય ભેટી મળે,	માહારા લાલ.
જનમ વિયોગના મેળા ખિણમાં ના વળે;	માહારા લાલ.
માત સુતા જનકાદિક બહુ પરે,	માહારા લાલ.
ત્રિલોચના સમગ્રવિ લાવે તસ ધરે.	માહારા લાલ. ૨૪.
દિગ્ધે બહુ માન કુંઞરને નૃપ ભેળા જમે,	માહારા લાલ.
ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય સુરીને મન ગમે;	માહારા લાલ.
જનમોચ્છવ કરે ધરધર તોરણ ભેટણાં,	માહારા લાલ.
અધિખાનાં છોડી દિગ્ધે દાન જ ધણાં.	માહારા લાલ. ૨૫.
રાજકિર ભરૂચ્ચ બ્રહ્મરાયને જઈ કહે,	માહારા લાલ.
વાત સુણી શુક મુખથી હરખ ધણો લહે;	માહારા લાલ.
રાય સુતા લેઈ સાથ પદમપુર આવતા,	માહારા લાલ.
પરમોચ્છવ કરી વરકન્યા બિહૂ પરણાવતા.	માહારા લાલ. ૨૬.
કુંઞરને હય ગય કંચન ગામ બહુ દિયાં,	માહારા લાલ.
દેવિ ત્રિલોચના કુંઞરે વિસરજન કિયાં;	માહારા લાલ.
છળ કરતાં સુરીનું ક્ષિતિ ચિર તે મોકલે,	માહારા લાલ.
ત્રિલોચના રતિસુંદરીને આપી ચલે.	માહારા લાલ. ૨૭.
કામદેવ રતિપ્રીતિથું જિમ સુખ વરે,	માહારા લાલ.
કુંઞર ભુજલ વિશાળ તિહાં લીલા કરે;	માહારા લાલ.
પૂરણ બીજે ખંડ એ ઢાળ અગ્નીઆરમી,	માહારા લાલ.
શ્રી શુભવીરની વાણિ ચતુરને ત્યત ગમી.	માહારા લાલ. ૨૮.

ચોપાઈ.

ખંડ ખંડ જિમ ધક્કુ ખંડ, ચંદ્રશેખરનું ચરિત્ર અખંડ;
શ્રી શુભવિજય ગુરૂથા લલો, બીજે ખંડ તસ શીખ્યે કલો.

૧.

इति श्री तपागच्छाधिराज महारक श्री विजयसिंह स्मृति-
संतानिय पंडित श्री शुभविजय गणेशिष्य भूजिष पंडित वीरविजय
गणिभिर्विरचिते चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे कंचुक सहप्रिया-
वालन कन्याहरण विद्याग्रहण मदनमंजरी मृगसुंदरी पाणिग्रहण
वर्णनो नाम द्वितीय खंडः ॥

ખંડ ૩ જો.

દાહરા.

- શ્રી શુભવિજયજી મુજ ગુર, સુરગુર સમ વિખ્યાત;
સમરતા મુખ સંપન્ને, જપતાં અક્ષર સાત. ૧.
- ખીજો ખંડ અખંડ રસ, પૂરણ હુવો મન રંગ;
ત્રીજો ખંડ કહું હવે, સુંદર શ્રોતા સંગ. ૨.
- જો શ્રોતાજન મંડળી, વક્તા સનમુખ દત્ત;
ચંદ્ર થકી અમૃત ઝરે, કૈરવ વન પરત્યક્ષ. ૩.
- મૂરખ શ્રોતા આગળે, વક્તાનો ઉપદેશ;
પાઠક વચણ સુણિ કરે, ત્રથા ચિત્ત કલેશ. ૪.
- વિષ્ણુ ભણે ત્રથા તમે, સમજી રવો છો કેણ;
મુજ પાકુ આરડિ મુઠિં, રખે તુમ પ્રગટે તેણ. ૫.
- પડિકમણે ઠાઠિં દેવશી, હું પણ ખીમસિ ઠાઠિં;
ઝઘડે પડિકમણા વિના, બિહુ કહે નિજ ધર જાઠિં. ૬.
- અંધા આગે આરશી, કરણ બધિર પુરગાન;
મૂરખ આગળ રસ કથા, એ ત્રણે એકજ તાન. ૭.
- તિણે નિદ્રાદિક પરિહરિ, સુણજો શ્રોતા દક્ષ;
જાણુ. હશે તસ રીઝવું, બાણી ન ભૂલે લક્ષ. ૮.
- એક દિન ભૂગુ નૃપ કુંઞ્ચરને, ભણે ભરૂઆચ મહારાજ;
આવો તો વંછિત ફળે, પુન્ય અમારાં આજ. ૯.
- તે સુણી મૃગસુંદરિ કહે, રહેજ્યો પિતરનિ પાસ;
જનમ વિયોગ મટયા પછે, સાસરે કરજો વાસ. ૧૦.
- એમ કહિને સવિ સૈનશું, ભૂગુ નૃપ કુંઞ્ચર ચક્ષંત;
રાજ્યકીર પંજર ધરી, ભરૂઆચ પુર આવંત. ૧૧.
- મહનમંજરી વર દેખવા, લોક ધણા હુશિઆર;
તિણે નગરી શણગારિને, આવ્યા રાજદાર. ૧૨.
- વાસ ભુવન સુરભવનસમ, દીધું રહેવા તાસ;

દંપતિ તિહાં સુખભર રહે, કરતાં લીલા વિલાસ.	૧૩.
એક દિન કુસુમોદ્યાનમાં, વિજયસેન સુરિરાય;	
સમવસયાં મુનિમંડળે, પૂરવધર કહેવાય.	૧૪.
વનપાળક મુખથી સુણિ, કુંઝર નૃપાદિક જાય;	
સુરિ વંદિ દેશના સુણે, બેસી યથોચિત ઠાય.	૧૫.

ઢાળ ૧ દી.

(ઇડર આંખા આંખલી રે—એ દેશી.)

ધરમ પરમ ગુરૂ ભાખિયો રે, તત્વ રતનત્રયી સાર;	
દુરગતિ પડતાં પ્રાણીને રે, ધરમ પરમ આધાર.	
સુગુણુ નર સમજે હૃદય મળાર.	૧.
ધરમાવના પશુ પ્રાણિઆ રે, રાજે આ સંસાર;	
સર્ણુ વિહૂણા પરભવે રે, દુખિઆ દિન અવતાર.	સુગુણુ ૨.
દાનશિયળ તપ ભાવના રે, સમકિત મૂળ વ્રત ખાર;	
મનવચકાએ સેવતાં રે, સ્વર્ગગતિ અવતાર.	સુગુણુ ૩.
દાનાદિક ગુરૂ ભક્તિથી રે, સુખસંપદ શું વિશાળ;	
ચિત્રસેન પદ્માવતી રે, વરિ શિવ વહ્ન વરમાળ.	સુગુણુ ૪.
ચંદ્રશેખર વિનયે કરિ રે, પુછે પરણુમિ પાય;	
તે પુન્યશાળી કુણુ થયો રે, કહિએ કરિ સુપસાય.	સુગુણુ ૫.
સૂરિ ભણે આ ભર્તામાં રે, નામે કલિંગક દેશ;	
વસંતપુર પાટણુ ધણી રે, છે વિરસેન નરેશ.	સુગુણુ ૬.
રતનમાળ રાણી સતી રે રૂપવંતી ગુણુ માળ;	
ચિત્રસેન તસ પુત્ર છે રે, દાતા વીર દયાળ.	સુગુણુ ૭.
બુદ્ધિસાર મંત્રિસરૂ રે, વિનયી ન્યાય મતિવંત;	
રાજકાજ ધૂરંધરૂ રે, ગુણુમાળાનો કંત.	સુગુણુ ૮.
રતનસાર સુત તેહને રે, જ્ઞાયક શાસ્ત્ર અનેક;	
સુશિક્ષ સત્ય ગુણે જયો રે, ધરતો વિનય વિવેક.	સુગુણુ ૯.
રાય સચિવ દાસ પુત્રને રે, પ્રીતિ રાગ વિશેષ;	
નિરંકુશ નૃપ સુત ભમે રે, નગરે ઉદભટ વેશ.	સુગુણુ ૧૦.

રૂપવંતી પૂરં નારિયો રે, રંજન કરતો તાસ;
 ધન આપી કીડા કરે રે, લેછે જાય વનવાસ. સુગુણું ૧૧.
 પ્રભ લોક ભેગા મળી રે, વિનવતા જઈ રાય;
 ચિત્રસેન ચિત્રક જિસો રે, દુનિયાને દુખદાય. સુગુણું ૧૨.
 પુત્રપરે પાળિ પ્રભ રે, સાહિબ તુમે ધરિ નેહ;
 તુમ સુન જગ દિનમાદ્યી રે, રહિયે કિણિપરે ગેહ. સુગુણું ૧૩.
 સુણિ નૃપ વચન સુધારસે રે, સિંચિ વિસન્યાં તેહ;
 ચિંતે નૃપકુળ ગિજળે રે, મશિ કુર્વક સુત એહ. સુગુણું ૧૪.
 રહિયત ઉદવેગે કરી રે, જાય વિદેશ નિદાન;
 કંચનને શું કિજિએ રે, જેહથી દૂટે કાન. સુગુણું ૧૫.
 આબ્યો કુંઝર નૃપ આગળે રે, બેઠો કરિય પ્રણામ;
 બીડાં તણુ અવળે મુખે રે, રાગ આપે તામ. સુગુણું ૧૬.
 ચિત્રસેન વિરમય લહે રે, એહ કિશ્યો ઉતપાત;
 ચિંતા ચિતમાં વ્યાપતી રે, જાણે વજરનો ધાત. સુગુણું ૧૭.
 રાય કૃતાંત સમો કલો રે, રૂઢ્યો કરત વિનાશ;
 એમ ચિંતિ બીડાં ગ્રહીરે, પોહોતો જનની પાસ. સુગુણું ૧૮.
 બીડાં તણુ તાતે દીપાં રે, શું કરવું હવે કાજ;
 મા કહે દૂરે ટળો રે, તુમથી ગઈ અમ લાજ. સુગુણું ૧૯.
 એમ કહિ અંગજ મોહથી રે, રતન દિયે તસ સાત;
 સંજળ દેઈ માતા કહે રે, રેહેશે નહિ પરભાત. સુગુણું ૨૦.
 ખડગ દાસ લેઈ નિકલ્યો રે, ચરણુ નમી નિજ માત;
 મિત્રને મળવા કારણે રે, રતનસાર ધર જાત. સુગુણું ૨૧.
 ત્રિજો ખડે એ કહી રે, દાળ પ્રથમ રસ લેશ;
 શ્રી શુભવીર કુંઝર તણો રે, પુન્ય ઉદય પ્રદેશ. સુગુણું ૨૨.

દોહરા.

વાત સુણાવિ મિત્રને, કહે જઈશું પરદેશ;
 ભુજબગથી લક્ષ્મી લાહી, કરશું સકળ વિશેષ.
 સુજ અવગુણુ દેખી કરી, તાતે ન રાખ્યો હજૂર;

વ્યાધી વ્યસની વિધધરા, માગણથી સવિ દૂર.	૨.
આજ નિશાચ્યે ચાલશું, સુખભર રહેજો આંહિ;	
મુજ માતાની સેવના, કરજો નિત ગિર્જાંહિ.	૩.
સ્તનસાર એમ સાંભળી, જોલે થઈ ઉજમાળ;	
મિત્ર વિયોગે દેહ એ, ધરિએ કેતો કાળ.	૪.
સુખ દુખ માંહિ સખાઈ જે, તે જગ મિત્ર કહાય;	
તુમ સાથે અમે આવશું, દેહ જિહાં તિહાં જાય.	૫.
કાર્યાકાર્ય વિચારણા, કરવી મિત્રને કામ;	
પ્રીત કરીને જલાંજલી, દેશું રનેહને નામ.	૬.
ખિહુ જણુ એક મતો કરી, નિશિચે નિકળિયા દોય;	
શાખ્દ શુકુન શાસ્ત્રે કહ્યાં, તે પણ સુંદર હોય.	૭.

ઢાળ ૨ છ.

(તમે વસુદેવ દેવકીના જયાછ લાલછ લાડડા—એ દેશી.)

ભણો શાસ્ત્રે શુકુન વિચાર છ, ચતુરો ચિત ચેતો.	
સુણો લેશ થકી અધિકાર છ; ચતુરો ચિત ચેતો.	
પ્રાપ્ય વીસર્જ્ય ગરબ છ, ચતુરો	
સુખે જાઓ નિમુચ નિગરબ છ. ચતુરો	૧.
કરો સિદ્ધિ શબ્દ એ રૂડા છ, ચતુરો	
વદે વિપરિત સાતએ ભુંડા છ; ચતુરો	
તેલ મર્દન વમન મુંડાવે છ, ચતુરો	
કરી મૈથુન રોતો જાવે છ. ચતુરો	૨.
મછ પય મધ તક ને દારૂ છ, ચતુરો	
તેલ ખાઈ ગામ ન ધારૂ છ; ચતુરો	
પન્નગ દેખી મંજાર છ, ચતુરો	
કરિ કલહ રજુસ્વાળા નારિ છ. ચતુરો	૩.
ધર બળતે વૃષ્ટી અકાળ છ, ચતુરો	
શબ્દ સુતક સ્ત્રિ પેટ બાળ છ; ચતુરો	
કરિ સ્નાન રીસ મન ધારિ છ, ચતુરો	

કરિ આક્રોસ નારિને મારી જી.	ચતુરો ૪.
કહે કાઇ જશો કિહાં ખાસ્યો જી,	ચતુરો ૫.
વળગે વચ્ચે નવિ જશો જી;	ચતુરો ૬.
કંટક ભાગે પગ ઠેસ જી,	ચતુરો ૭.
મળે સનમુખ વિરઝે વેશ જી.	ચતુરો ૮.
જાય અન્ન તજી ચાલ સુરો જી,	ચતુરો ૯.
ધર ઝોતજ મેહેલી અધૂરોજી;	ચતુરો ૧૦.
કેશ છૂટે નગન ને યોગી જી,	ચતુરો ૧૧.
ધંધજી ભૂખ્યો ને રોગી જી.	ચતુરો ૧૨.
અધ કૂખજી વધ્યા કાણો જી,	ચતુરો ૧૩.
દિજ ઘોળિ ને કુળ હિણો જી;	ચતુરો ૧૪.
સનમુખ આવતાં ભુંડા જી,	ચતુરો ૧૫.
હવે શુકન કહીશું રૂડા જી.	ચતુરો ૧૬.
કુંભ કન્યા દધિ ફળ ફૂલ જી,	ચતુરો ૧૭.
કટીસૂત નારી અનુકૂળ જી;	ચતુરો ૧૮.
વચ્ચ સંયુત ગૌ મલ મંસ જી,	ચતુરો ૧૯.
કરિ તુરગનો રથ પરસંસ જી.	ચતુરો ૨૦.
નિર્ધૂમ અગનિ સિદ્ધ અન્નજી,	ચતુરો ૨૧.
ધ્વજ મહ યુગલ અવિપન્નજી;	ચતુરો ૨૨.
વેશ્યા માટી ગુર ભુપ જી,	ચતુરો ૨૩.
નાપિત કર અરિસો અનૂપ જી.	ચતુરો ૨૪.
કર દંડ જૈન મુનિ વેશ જી,	ચતુરો ૨૫.
પંચ પરમેષ્ઠી નિવેશ જી;	ચતુરો ૨૬.
ખરશામ ચડી વામ જોલે જી,	ચતુરો ૨૭.
કૌશિક વાયસ શિયાળે જી.	ચતુરો ૨૮.
પરભાતે તેતર વામ જી,	ચતુરો ૨૯.
અપરાહને દક્ષજી હામ જી;	ચતુરો ૩૦.
ચીખડી કપિ દક્ષજી વાચા જી,	ચતુરો ૩૧.

નિમેનીલંચાસ પણુ સાચા છ.	ચતુરોં ૧૧.
મૃગ દક્ષણ શુભ પ્રભાતે છ,	ચતુરોં
સંધ્યાએ ડાઝાં જાતે છ;	ચતુરોં
એક છીંકા કુતર કાન છ,	ચતુરોં
ગામ જાતાં ન મળે ધાન છ.	ચતુરોં ૧૨.
શુદ્ધ ધગ દોષ વેશ્યા નાર છ,	ચતુરોં
નવ નારી ને ક્ષત્રિ ચાર છ;	ચતુરોં
ત્રણ બ્રાહ્મણ ભેગા જાવે છ,	ચતુરોં
ફરિ નિજ ધર વાસ ન આવે છ.	ચતુરોં ૧૩.
દોષ મિત્ર શુકન શુભ દેખિ છ,	ચતુરોં
ચાલ્યા વર પંથ ગવેખિ છ;	ચતુરોં
દિન કેતે અટવી પોહોતા છ,	ચતુરોં
સંધ્યાએ તરૂતળ સુતા છ.	ચતુરોં ૧૪.
નૃપ સુન શ્રમ નિદ્રા લાગે છ,	ચતુરોં
નિશિ રતનસાર તિહાં જાગે છ;	ચતુરોં
દેવગીત સુણી મન ભાવે છ,	ચતુરોં
પછે કુંઝરને તેહ જગાવે છ.	ચતુરોં ૧૫.
કહે કુંઝર રહો મિત્ર ધંહાં છ,	ચતુરોં
દેવ ગાય જશું અમે તિહાં છ;	ચતુરોં
મત્રિ ભણે ભય નિશિ વેળા છ,	ચતુરોં
આપણુ બિહુ જમ્યે ભેગા છ.	ચતુરોં ૧૬.
નદીં ભય ક્ષત્રિની જાતે છ,	ચતુરોં
કહી કુંઝર ચલ્યા દોષ રાતે છ;	ચતુરોં
આદીશ્વર ચૈત્યે આવે છ,	ચતુરોં
જાહાં કિન્નર સુરગિત ગાવે છ.	ચતુરોં ૧૭.
અઠાધ ઝોછવ મન સાચે છ,	ચતુરોં
સુર સુરી સંગિતબદ્ધ નાચે છ;	ચતુરોં
વિધિયુક્ત પ્રેભુને નમિને છ,	ચતુરોં

સાધર્મિક વિનય કરિને જી.	ચતુરોં ૧૮.
દોય બેઠા દેવ વિચારે જી,	ચતુરોં
મંડપે એક પુતળી ભાલે જી;	ચતુરોં
રૂપે રંભા અવતારે જી,	ચતુરોં
મોહ પામ્યો રાજકુમારે જી.	ચતુરોં ૧૯.
ગયા દેવ તે પાછલી રાતે જી,	ચતુરોં
કુંભર ન ચાલે પ્રભાતે જી;	ચતુરોં
ભેતા તૃપ્તિ નવિ હોવે જી,	ચતુરોં
ભણે મિત્ર કિશું રૂપ ભેવે જી.	ચતુરોં ૨૦.
કહેશો કુણુ રંભા નારિ જી,	ચતુરોં
ધડી પુતળી જસ રૂપ ધારી જી;	ચતુરોં
તે કન્યા મુજ પરણાવો જી,	ચતુરોં
નહિતો ચય કાષ્ટ રચાવો જી.	ચતુરોં ૨૧.
મિત્રજાંપે કિશું આ બોલો જી,	ચતુરોં
ચીતમાં કાંઈ વાત ન તોલો જી;	ચતુરોં
ભરો નભકજ દેવા બાથ જી,	ચતુરોં
મેર શિખર પસાર્યો હાથ જી.	ચતુરોં ૨૨.
ચંદ્રશેખર રાસ રસાળ જી,	ચતુરોં
ખંડ ત્રિજે બીજી ઢાળ જી;	ચતુરોં
મળે પુન્ય ઉદયની વેળા જી,	ચતુરોં
શુભવીરને વાંછિત મેળા જી.	ચતુરોં ૨૩.

દોહરા.

ધણે અવસરે વનખંડમાં, ચઉ નાણિ મુનિરાય;	૧.
રયાણિ રહ્યાં બાણી કરી, બિહુ જામ વદે પાય.	
ધર્મ સુણી નમિ વિનયથી, પૂછે માત્રિ તામ;	૨.
કુણુ કન્યા અનુમાનથી, એ પુતળીનું કામ.	
મુનિ જાંપે કંચન પુરે, વિશ્વ કરમ અવતાર;	૩.
શુભસિરિ નારીશું રહે, શુભદત એક સુતધાર.	

તસ લઘુ નંદન પાંચમો, ગુણવંત સાગર નામ;
જૈન ધરમ રાતો સદા, સકળ કળાનું ધામ.
પતિ ચિંતાનુગામિની, કામિનિ છે તસ એક;
પતિવ્રતા વ્રત ધારણી, સત્યવતી સુવિવેક.

૪.

૫.

ઢાળ ૩ છ.

(હારેંહું તો જળ ભરવાને ગઈતી યમુના તીર જો—એ દેશી)

હારે હવે રતનપુરે પદ્મરથ રાજા નામ જો,
તસ પદ્માવતી ખેટી પેટી ગુણ તણિ રે લો;
હારે ચોસઠ કળાગમ વરસતી સરસતી ઠામ જો,
ચરણ તણિ ચંચળતા ગઈ નયણાં લણિ રે લો.
હારે નિજ ઉદર અલધુતા ગઈ કુચ દોય ઉતંગ જો,
રમત ખેલ વિરમી રમર ક્રિડા મન વશી રે લો;
હારે લઘુ બાળ કાજ હારિ લાજ ધરી ઉછરંગ જો,
વિનિમય યોવન વય વિકસી વલ્લિજિસિ રે લો.
હારે એક દિવસે રાજકચેરી માંહી તેહ જો,
ધરિ શણુગાર જનક આંકે ઊપવેશતી રે લો;
હારે નવ યોવન દેવી રાય ધરી બહુ નેહ જો,
ચિંતે મુજ પુત્રી સમ કુણ હોશે પતિ રે લો.
હારે કુળ શીલ રૂપ વય વિદ્યા દેહ સનાય જો,
સાત ગુણે વર જોઈ નિજ દેહ સૂતા રે લો;
હારે પ્રદેશી નિરધન ગેગી મૂરખ સાથ જો,
મોક્ષાર્થિ સુરને ન દીયું એ અદ્ભુતા રે લો.
હારે પુત્રી ગુણ રંજિત નૃપસુત રૂપ અનેક જો,
ચિત્રપટે મંગાવી સખિયોશું સુચે રે લો.
હારે તે કુંભરી દેખી માને સહુ અવિવેક જો,
રિનગ્ધ ઘટે નવિ ભેદે જળ તિમ નવિ રૂચે રે લો.
હારે એમ રૂપ નિલુચ્છી બહુ નર કેરાં તેહ જો,
પુરૂષ દ્રેષણી થઈ તેહથી પદ્માવતી રે લો;

૧.

૨.

૩.

૪.

૫.

- હારે તવ રાણી દુખભર રોતી નંદની નેહ જો,
સજ્જન સાથે દુખ ધરતો વળિ ભૂપતિ રે લો. ૬.
- હારે કંચનપુરથી સાગર નામે સુતાર જો,
નિજ નારિયું યાત્રા કારણ આવતો રે લો;
હારે શ્રી શાંતિનાથની પૂજા કરિ વિસ્તાર જો,
વંદન કરિ કાઝિસગને ભાવન ભાવતો રે લો. ૭.
- હારે તિણિ વેળા પદ્માવતી કન્યા સવિ સાથ જો,
આગળ ભટ નર વેષ ધરી નારી તણા રે લો;
હારે હકે હકારવ કરતા નરને અસિ હાથ જો,
ભય પામિ દિશિ ચારે નર નાહા ધણા રે લો. ૮.
- હારે તવ સૂત્રધાર અધારી મધ્ય પછ જો,
સા દેખી આમોલો તે ચિંતા કરે રે લો;
હારે સુરનાગ ખેચર કન્યાથી અધિક એ દીઠ જો,
વિધિએ રૂપ બનાવ્યું પણ દુષણ ધરે રે લો. ૯.
- હારે થઇ પુરુષ દ્રેષણી તિણે નિર્થક અવતાર જો,
પુત્ર વિના કુળ દિપક વિણ મદિર યથા રે લો;
હારે વિણ રાજ નગરી શશી વિણ નિશિ અધાર જો,
કંત વિના સ્ત્રિ રૂપવંતિ શોભે તથા રે લો. ૧૦.
- હારે પદ્માવતિ જિન વંદિને ગઇ નિજ ગેહ જો,
સાગર પણ યાત્રા કરિ નિજ નગરે ગયો રે લો;
હારે તિણે પૂતળી કાઢી પદ્માવતિ સમ એહ જો,
સાની વયણ સુણિ ચિત્રસેન હરખિત થયો રે લો. ૧૧.
- હારે તવ મંત્રિ મુનિને પુછે એ મુજ મિત્ર જો,
વિણ દિઠ એ ઉપર રાગ દીશા ધરે રે લો;
હારે જાણે મુનિ સુણિએ પૂરવ ભવ વિચિત્ર જો,
ભવ પલટાએ રાગ દીશા નવિ આશરે રે લો. ૧૨.
- હારે આ ભરતે ચંપાપુરિ છે દ્રાવિડ દેશ જો,
તિહાં ચંપા વન તરૂં પ્રળ પત્રે અલંકરે રે લો;

- હારિ તિહાં રમતાં ચક્રવા સારસ હંસ વિશેષ જ્ઞે,
કમળે શોભિત સરોવર નિર્મળ જળ ભર્યું રે લો. ૧૩.
- હારિ એક દિવસે તિહાં કામંક સારથવાહ જ્ઞે,
સરતીરે મધ્યાને સાથરયું ઊતરે રે લો;
હારિ કરિ સ્નાન સરોવર જિન પુણ્નિ ગચ્છાહ જ્ઞે,
ભોજન વેળાએ અતિથિ મન સાંભરે રે લો. ૧૪.
- હારિ જ્ઞેતાં ગોચરિએ માસ તપે અણુગાર જ્ઞે,
વિનય કરિ તેડિ ભક્તિ પડિલાભતાં રે લો;
હારિ તરે ઊપર જોડાં હંસી હંસ તે વાર જ્ઞે,
દેખિ અનુમોદન શુભ પુન્ય ઊપાવતાં રે લો. ૧૫.
- હારિ તે હંસી આસન પ્રસવા જાણિ હંસ જ્ઞે,
તે વનમાં વડ ઉપર કદિ માળો રહે રે લો;
હારિ ઈડાં ઠવિ સેવિ બાળ થયા દોષ હંસ જ્ઞે,
ચુણુ લાવિ પોખંતાં રાગ ધણો વહે રે લો. ૧૬.
- હારિ તેહવે દાવાનળ ઝાલે વન દાહંત જ્ઞે,
તાપાકુળ થઇ હંસ તે હંસલિને કહે રે લો;
હારિ જળ કારણ જ તું હું બાળક રાખંત જ્ઞે,
હંસિ ભણે માતા વિણુ બાળક નહિ રહે રે લો. ૧૭.
- હારે હું રાખું છું જળ લાવો એમ મુણિ તેહ જ્ઞે,
સર જઇ અંચુ ભરિને હે મારગે વહે રે લો;
હારે તાપાકુળ હંસિ ચિંતે નર નિસ નેહ જ્ઞે,
મૂજ મુકિ નાઠો કાયર તે કિમ રહે રે લો. ૧૮.
- હારે નિર્દય પાપી જગ પુરૂષની જાનિ અશેષ જ્ઞે,
મુખ નવિ જ્ઞેવું પડશે આ ભવ પરભવે રે લો;
હારે ચિંતવતાં લાગિ અગનનિ આળ વિશેષ જ્ઞે,
માળો બળતાં તણ્ય તણાં મરણુ જ હુવે રે લો. ૧૯.
- હારિ કરિ દાન પ્રશંસા મુનિ દર્શનપર ભાવ જ્ઞે,
રતનપુરે નૃપ પુત્રી થઇ પદ્માવતી રે લો;

હારિ પછી આળ્યો હંસ તે દેખી બળીયાં દાવ જો,
 સુત નારિ અતિ રાગે છાતી ફાટતી રે લો.
 હારે મુનિ દર્શન દાન પ્રશંસાથી મરી તેહ જો,
 રાજકુંવર તું ચિત્રસેન નામે થયો રે લો;
 હારિ છે ત્રીજી ઢાળ તે ત્રીજે ખડે એહ જો,
 શ્રી શુભવીર મુનિ જ્ઞાનિ જગમાં જયો રે લો.

૨૦.

૨૧.

દોહરા.

મુનિ મુખ પૂરવ સુષ્ટિ, જાતિ સ્મરણ લહંત;
 હરખિત થઇ ચઢિ નાણિને, પુનરપિ એમ પુછંત.
 કિમ મળશે પદ્માવતી, મુનિ કહે પટરૂપ દેખ;
 કરત ધ્રુવો પામશે, જાતિ સ્મરણ વિશેષ. કિટા પ્રોહ
 તવ મળશે પદ્માવતી, ફળશે વંછિત કામ;
 મુનિ વાણિ અમૃત સમી, સાંભળી ઉઠ્યા તામ.
 ચિત્રસેન કહે સચિવને, પરણવું કિણિપરે થાય;
 તે વદે રતનપુરે જઇ, કરશું સર્વ ઉપાય.
 એમ નિશ્ચય કરિ ચાલિયા, જોતા કૌતક સાર;
 દિન કેતે બિહુ આંવિયા, રતનપુરીને બાર.
 વાપિ કૃપ તડાગ વર, દેવાલય નરનાર;
 વન તરે વાડિ વિલોકતાં, પોહોતા નયર દ્વાર.
 સંધ્યા સમયે બારણે, સૂરધન જય આસાદ,
 એકાંતે સૂતા બિહુ, પામિ ચિત્ત આલ્હાદ.

૧.

૨.

૩.

૪.

૫.

૬.

૭.

ઢાળ ૪ થી.

(સત્તરમું પાનનું ચાન—એ દેશી).

ધનંજય ત્રૈલ્ય વિશાળ, ફરતું વનખંડ રસાળ;
 શુક્રકેલી રમે સહ બાળ હો લાલ.
 પુન્ય ઉદય ફળ જોજો. એ આંકણી. પુન્ય.
 કાળી ચૈાદશની રાતે, દોય મિત્ર કરતાં વાતે;
 રજનિ દોય પ્રહર તે જાતે હો લાલ. પુન્ય.

૧.

૨.

- હારિ તિહાં રમતા ચકવા સારસ હંસ વિશેષ જ્ઞે,
કમળે શોભિત સરોવર નિર્મળ જળ ભર્યું રે લો. ૧૩.
- હારિ એક દિવસે તિહાં ક્રોધક સારથવાહ જ્ઞે,
સરતીરે મધ્યાને સાથસ્યું ઊતરે રે લો;
હારિ કરિ સ્નાન સરોવર જિન પુશ્તિ ઊચ્છાહ જ્ઞે,
ભોજન વેળાએ અતિથિ મન સાંભરે રે લો. ૧૪.
- હારિ જ્ઞેતાં ગોચરિએ માસ તપે અણુગાર જ્ઞે,
વિનય કરિ તેડિ ભક્તિ પડિલાભતાં રે લો;
હારિ તરે ઊપર બેઠાં હંસી હંસ તે વાર જ્ઞે,
દેખિ અનુમોદન શુભ પુન્ય ઊપાવતાં રે લો. ૧૫.
- હારિ તે હંસી આસન પ્રસવા અણિ હંસ જ્ઞે,
તે વનમાં વડ ઉપર કદિ માળો રહે રે લો;
હારિ ઇંડાં ઠવિ સેવિ બાળ થયા દોષ હંસ જ્ઞે,
ચુણુ લાવિ પોખંતાં રાગ ઘણો વહે રે લો. ૧૬.
- હારિ તેહવે દાવાનળ ઝાલે વન દાહત ત્તે,
તાપાકુળ થઇ હંસ તે હંસલિને કહે રે લો;
હારિ જળ કારણ જાણું હું બાળક રાખંત જ્ઞે,
હંસિ ભણે માતા વિણુ બાળક નહિ રહે રે લો. ૧૭.
- હારે હું રાખુંછું જળ લાવે એમ મુણિ તેહ જ્ઞે,
સર જઇ ચંચુ ભરિને હે મારગે વહે રે લો;
હારે તાપાકુળ હંસિ ચિંતે નર નિસ નેહ જ્ઞે,
મૂજ મુકિ નાઠો કાંચર તે કિમ રહે રે લો. ૧૮.
- હારિ નિર્દય પાપી જગ પુરૂષની જાનિ અશેષ જ્ઞે,
મુખ નવિ જ્ઞેવું પડશે આ ભવ પરભવે રે લો;
હારે ચિંતવતાં લાગિ અગનનિ આળ વિશેષ જ્ઞે,
માળો બળતાં ત્રણ તણાં મરણ જ હુવે રે લો. ૧૯.
- હારિ કરિ દાન પ્રશંસા મુનિ દર્શનપર ભાવ જ્ઞે,
રતનપુરે યૃષ પુત્રી થઇ પદ્માવતી રે લો;

હારે પછી આળ્યો હંસ તે દેખી બળીયાં દાવ જો,
સુત નારિ અતિ રાગે જાતી ફાટતી રે લો. ૨૦.
હારે મુનિ દર્શન દાન પ્રશંસાથી મરી તેહ જો,
રાજકુંવર તું ચિત્રસેન નામે થયો રે લો;
હારે છે ત્રીજી ઢાળ તે ત્રીજે ખડે એહ જો,
શ્રી શુભવીર મુનિ જ્ઞાનિ જગમાં જયો રે લો. ૨૧.

દોહરા.

મુનિ મુખ પૂરવ મુણિ, જાતિ સ્મરણ લહંત;
હરખિત થઇ ચઉ નાણિને, પુનરપિ એમ પુજંત. ૧.
કિમ મળશે પદ્માવતી, મુનિ કહે પટરૂપ દેખ;
કરત ધહાપો પામશે, જાતિ સ્મરણ વિશેષ. છિટા પોડ ૨.
તવ મળશે પદ્માવતી, રૂળશે વંછિત કામ;
મુનિ વાણિ અમૃત સમી, સાંભળી ઉઠ્યા તામ. ૩.
ચિત્રસેન કહે સચિવને, પરણવું કિણિપરે થાય;
તે વદે રતનપુરે જઇ, કરશું સર્વ ઉપાય. ૪.
એમ નિશ્ચય કરિ આલિયા, જોતા કૌતક સાર;
દિન કેતે બિહુ આલિયા, રતનપુરીને ખાર. ૫.
વાપિ કૂપ તડાગ વર, દેવાલય નરનાર;
વન તરે વાડિ વિલોકતા, પોહોતા નયર દૂવાર. ૬.
સંધ્યા સમયે ખારણે, સૂરધન જય પ્રાસાદ,
એકતિ સૂતા બિહુ, પામિ ચિત આલ્હાદ. ૭.

ઢાળ ૪ થી.

(સત્તરમું પાનતું થાન—એ દેશી).

ધનંજય ચૈત્ય વિશાળ, ફરતું વનખંડ રસાળ;
શુક્રેકેકી રમે સહ બાળ હો લાલ. ૧.
પુન્ય ઉદય ફળ જોજો. એ આંકણી. પુન્ય. ૧.
કાળી ચૈદશની રાતે, દોય મિત્ર કરતાં પાતે;
રજનિ દોય પ્રહર તે જાતે હો લાલ. પુન્ય. ૨.

રાયચંદ્રજૈનકાવ્યમાલો.

- ભુત વ્યંતર ને વેતાળા, યક્ષ દેવી કિંનર ભોળા;
માસ માસે મળે તિહાં મેળા હો લાલ. પુન્ય. ૩.
- તે રાત્રે નાટક થાવે, વિશ્વાનાથ મૃદંગ ભજવે;
ગિત ગાન મનોહર ગાવે હો લાલ. પુન્ય. ૪.
- દેખિ કાતકને કુમાર, ધરિ ધીરજ કર કરવાલ;
જઈ એઠા દેવ વિચાલ હો લાલ. પુન્ય. ૫.
- લહિ વિસ્મય સ્વર પરિવાર, કુણુ અદ્ભુત રૂપ કુમાર;
માંહિ માંહિ પુછે તે વાર હો લાલ. પુન્ય. ૬.
- ધનંજય કરે પ્રકાશ, અતિથિપણે અમ ધર વાસ;
પરશુરાગત કરવી તાસ હો લાલ. પુન્ય. ૭.
- પાણી વાણી મધુરાસન, વળિ આદર સાથે અન્ન;
અ દિને આર રતન હો લાલ. પુન્ય. ૮.
- લકિત માણસ ધર લાખિ, નહિ દેવને એ કાંઈ દાખિ;
પણુ શકિત યથારથ આપિ હો લાલ. પુન્ય. ૯.
- ચર્ધતુષ્ઠ ધનંજય જોલે, સુણો કુંઞ્ચર નહીં તુમ તોલે;
પણુ માગો ધન્ય અમૂલે હો લાલ. પુન્ય. ૧૦.
- એમ યક્ષતું વયણુ સુણિને, થઈ જિભો કુંઞ્ચર નમિને;
તિહાં જોલે મધૂ રસ લીને હો લાલ. પુન્ય. ૧૧.
- આજજન્મ સપ્તજથો મારો, આજનોદિન સદ્ગોસારો;
દીઠા દેદાર તમારો હો લાલ. પુન્ય. ૧૨.
- તેથી અધિકું શું માગું, તુમ ચરણે મુજ ચીત લાગ્યું;
તુમ દરશનથિ દુઃખ લાગ્યું હો લાલ. પુન્ય. ૧૩.
- સુર તૂક્યો કહે વર લેજ્યો, મુજ વયણુ પસાએ જોજો;
સંગ્રામે વિજય તુજ હોજ્યો હો લાલ. પુન્ય. ૧૪.
- વર પામી કુમર તે આવે, નિજ મિત્રને તરત જગાવે;
પછે સધળી વાત સૂણાવે હો લાલ. પુન્ય. ૧૫.
- દેવ દેવી નિજ ધર જાત, રજનિ ગાઈ હૂંઆ પ્રભાત;
અહૂટે દોષ મિત્ર પ્રયાત હો લાલ. પુન્ય. ૧૬.

- નૃપ નગરે પડહ વળવે, નર ને કાઠ. દક્ષ કહાવે;
 મુજ નંદનિને સમજવે હો લાલ. પુન્ય. ૧૭.
 મંત્ર યંત્ર ને તંત્ર ખનાવે, નર દેષીપણું છંડાવે;
 તસ રાયસુતા પરણાવે હો લાલ. પુન્ય. ૧૮.
 વળિ રાજ અરધ તસ દેશે, જગ માહે સૂજશ વરસ્યે;
 મંન વંછિત મેળા લેશે હો લાલ. પુન્ય. ૧૯.
 કાઠ પડહ છમે નહી લોક, નિત્ય પડહ વળવે શેક;
 રાજા મન ધારતો શોક હો લાલ. પુન્ય. ૨૦.
 ચિત્રસેન તે પડહ સુણિને, નિજ મીત્રસ્યુ વાત કરીને;
 વળિ જ્ઞાની વયણુ સમરીને હો લાલ. પુન્ય. ૨૧.
 ચિત્રકારને ઘર દોય જાવે, એક પદે રૂપ કરાવે;
 વન સરવર પંખિ મેળાવે હો લાલ. પુન્ય. ૨૨.
 વડ ઉપર પંખિ માળા, હંસ હંસલી બાળક ચાળા;
 ફરતી લગી દીવની આળા હો લાલ. પુન્ય. ૨૩.
 રહી હંસી બાળની પાસે, ગયો હંસ ઉદ્ધકની આશે;
 પડિ સા દવર્મા શિશુ ત્રાસે હો લાલ. પુન્ય. ૨૪.
 હંસચાંચ ભરીજળ આવ્યો, પ્રિયામરણે મોહે મુઝાવ્યો;
 છાતિ ફાટિ શિખિ જંપાવ્યો હો લાલ. પુન્ય. ૨૫.
 ચિત્રપટે સવિ આલેખી, દેખાવે લોક વિશેષી;
 કરે વાત સકળ જન દેખી હો લાલ. પુન્ય. ૨૬.
 કુંઅરિની સખિયો આવે, જોધને તસ વાત સૂણાવે;
 પદ્માવતિ શીશુ ધુણાવે હો લાલ. પુન્ય. ૨૭.
 દાસીને કહે ધહાં લાવો, નર દોય સુપટ દેખાવો;
 મુજને જોવા મન લાવો હો લાલ. પુન્ય. ૨૮.
 સુણિને સખિયો તિહાં જાવે, ભણે સ્વામિની તુમને તેડાવે;
 કહે સો ભયર્મા કુણુ આવે હો લાલ. પુન્ય. ૨૯.
 વદેદાસી ભય નવિ ધરશે, ચિત્રસેન સુણિ મન હરણો;
 ગયો કૂંપની પાસે તરશે હો લાલ. પુન્ય. ૩૦.

પદ્માવતિ પાસે આવે, સખિ હરને પદ દેખાવે;	
જોતાં મનમાં લય લાવે હો લલ. પુન્ય.	૩૧.
ચિત્રસેન શું નજર વલોવે, ચિતે નર ખેડે એ ખોવે;	
પરભવને રાગે જોવે હો લાલ. પુન્ય.	૩૨.
પણ ચિત હસ્યું પદ સાથે, હંસ હંસલી બાળ સગાથે;	
વન દાય જૂએ ધરિ હાથે હો લાલ. પુન્ય.	૩૩.
ચિતે આમે કિહાં દીડું, જોઈએ તિમ લાગે મીડું,	
હંસ હંસી ચરીત ઉકિડું હો લાલ. પુન્ય.	૩૪.
લંહી મુઝાં નયણાં મીચે, દોય ભયથી નાકાકા નીચે;	
સખિયો શીતળ જળ સિંચે હો લાલ. પુન્ય.	૩૫.
મૂઝાં વંણિ સખિયો ટેળે, લહિ જાય શરણ એમ ખોલે;	
જગ નહિં કાચ પુરૂષને તોડે હો લાલ. પુન્ય.	૩૬.
જે દેખી મનકું હીસે, પદધર નર તે નવિ દીસે;	
મહાં લાવો વિસવાવિશે હો લાલ. પુન્ય.	૩૭.
જોઈ સધળે કેહેણી દારી, પદ આપી ગયો તે નાશી;	
મુણિ સા રહે ચિત વિમાશા હો લાલ. પુન્ય.	૩૮.
ખંડ ત્રીજે નર ખેદ જાવે, લાળ ચોથી સરસ કહાવે;	
શુભવીર વચન રસ ગાવે હો લાલ. પુન્ય.	૩૯.

દ્વાહર.

કુમરી વિમાસે ચિત્તમાં, અહો જગ પુરૂષ દયાળ;	
ચાંચ ભરી જગ લાવીયો, જીવાડણ મુજ બાળ.	૧.
ત્રણ મૃતક દેખી કયોં, પાત્રક જંપાપાત;	
હું નર ખેદ કરી મુઝ, પણ નર જગ વિખ્યાત.	૨.
હંસ જીવપદ ધર હશે, જાણું છું મતિ સાર;	
નહિતો પરભવ ચિત્ર એ, કાણુ દેવે ચિત્રકાર.	૩.
મુજ ચિત ચેર એ કિહાં ગયો, મુજ મનમાં ન સહંસ,	
સખિયો લાવો એહને, પુછો તસ કુળ વંશ.	૪.
પરદેશીશ પ્રીતડી, કહે સખિ તુંમ ન કરીશ;	

આળ્યો તિમ બંશે વળી, ઊભી હાથ ધસીશ. ૫.
 એવા ધૂર્ત જગત ફરે, કરતા નવ નવા વેશ;
 તુમ સમ આજીવ પામિને, જૂઠું દિવ્ય હિપદેશ. ૬.
 ધૂર્તનું મૃતક ન વિસરશો, તે ઊપર એક વાત;
 સાંભળતાં મતિ ઊઠસે, હોય ન કબહિ વિધાત. ૭.
 હાળ પ મી.

(વાહાલોજી વાય છે વાંસળી રે—એ દેશા.)

જૂઠો મીઠો સંસારમાં રે, સાચો જગમાં ન સુહાય;
 માન પરીક્ષક સાચને રે, જૂઠો જૂઠાને ગાય. જૂઠો. ૧.
 બ્યવહાર પથે સમાચરે રે, ન કરે તે જૂઠોનો સંગ;
 ધૂરત પાપે પેટ જ ભરે રે, તસ જૂઠા સાથે રંગ. જૂઠો. ૨.
 વેશ્યા ચોર ને વાણિયા રે, પરદારક ને છૂતકાર;
 સ્વાર્થિ ધૂર્ત નિદ્રાણુઓ રે, એ જૂઠું તથા ભંડાર. જૂઠો. ૩.
 ધૂરત વાત મીઠી કરે રે, પાડે-પેહેલો વિશ્વાસ;
 હમડા મહિ પેશી કરી રે, જાય દેહ પછે ગળે પાસ. જૂઠો. ૪.
 ખારોદકે તુમિ નહી રે, જૂઠું ધૂરતની વાત;
 સુણતાં ધર્મ દૂરે કરે રે, વળિ ધન જીવિતનેા ધાત. જૂઠો. ૫.
 બાળક ચોર ને પારધિ રે, ગંધી વૃષ નાગ ને તીડ;
 વેશ્યા વૈદ્ય ધૂર્તાતિથિ રે, નવિ જાણે પરની પીડ. જૂઠો. ૬.
 સુર્યપૂરે રતનાગર રે, નામ શેઠ અતિ ધનવંત;
 અંગજાએક વિમલાભિષ રે, એક દિન દોય વાત કરંત. જૂઠો. ૭.
 શેઠ વદે બહુ ધન આપણે રે, જો જાણે ચોર ને રાય;
 વળિ પિત્રાઈ ચાડી કરે રે, એક દિવસે સમુળું જાય. જૂઠો. ૮.
 તે માટે એકતિ જઈ રે, ધન ગોપવતું ધટમાન;
 દ્રવ્ય વિના રામચંદ્રને રે, વશિષ્ઠ દિવ્યે અપમાન. જૂઠો. ૯.
 એમચિંતી પુત્ર પિતા મળી રે, ધન લેધ ગયા સમજાન;
 ધન ગાડતાં કહે પૂતને રે, કરો નજર યદ્ય સાવધાન. જૂઠો. ૧૦.
 મધ્ય નિશીની વેળા ગાઇ રે, નવિ કરશો ચોર બંધાર;

- પરધન લેવા કરતા ધણા રે, જગ ધૂર્ત છૂત ને ચોર. જૂઠો. ૧૧.
- તવ સુત ચારે દિશિ જોવતો રે, નર સૂતો દીઠો એક;
બાલાઓ પણુ બોલ્યો નહીં રે, પગ બાલી તાણ્યો છેક. જૂઠો. ૧૨.
- પણુ તે સાસ ધૂંટી રહ્યો રે, તવ જાણ્યું મૃતક નીદાન;
શેઠ કલાથી ખડ્ગો કરી રે, કા ખ્યાં તસ નાક ને કાન. જૂઠો. ૧૩.
- પુત્ર પિતા ધન દાટતાં રે, અહીં નાણુ કરીશ વિશેષ;
મંદિર જમને સૂતા બિહુ રે, ન રહિ શંકા લવલેશ. જૂઠો. ૧૪.
- પાછળ ધૂર્તે ધન કાહાડિયું રે, ચિંતે ગયા નાક ને કાન;
પણુ જો દ્રવ્ય ધરમાં હશે રે, તો કરશે જગત બહુ માન. જૂઠો. ૧૫.
- કાળો કાણો ને કુખડો રે, જો નર અલંકરિયો આથ;
જગ કહે બાઇ સોહામણુ રે, પગ પગ નર બાલે હાથ. જૂઠો. ૧૬.
- ધન સવિ લેઇ નિજ ધર ગયો રે, વિલસ્યે વેશ્યાદિક સાથ;
મેળા ખેળા કરતો ફરે રે, ધણા મિત્ર તે વલગ્યા હાથ. જૂઠો. ૧૭.
- એક દિન શેઠ ધન કાહાડવા રે, ગયા સુતશું લેવા રોક;
બાલી ખાડો દેખી કરિ રે, દોય મૂકે મોહોટી પોક. જૂઠો. ૧૮.
- હાહિ મૂર્ખાં વળી રાઇ કરી રે, આગ્યા નિજ ગેહે રાત;
વાહાલી નિદ્રા ગર્ભ વેગળી રે, ચિંતાએ થયો પરલાત. જૂઠો. ૧૯.
- બિહુ જણુ ધારી નિરણુય કિયો રે, નાક કાન ગયાં તે ચોર;
એક નિશાનીએ બાલવો રે, નવિ કરવું અવશું જોર. જૂઠો. ૨૦.
- નગરે જોતાં ગણીકા ધરે રે, દીઠો વિલસતો તેહ;
મહિપતિ માણસે બાલિયા રે, મળી કાધી નિશાનીજેહ. જૂઠો. ૨૧.
- ભુપ બણે ધન કિમ લિયું રે, હસિ બોલે રાય હજૂર;
શેઠની પાસે મેં ધન લિયું રે, આપી કિંમત લરપૂર. જૂઠો. ૨૨.
- રાય કહે તેં શું આપિયું રે, કહે મેં દિયાં નાક ને કાન;
તેજે પાછા મુજને દીએ રે, કરિ દેવે હતાં તે સમાન. જૂઠો. ૨૩.
- તો શેઠને ધન પાછું દિયું રે, નથી બીજી કાંઇ ભૂલ્ય;
વાત સુણી નૃપ બોલિઆ રે, હુઆ ધૂર્ત તમે દોય તુલ્ય. જૂઠો. ૨૪.
- શેઠ ગયા નિજ મંદિરે રે, ગયો ધૂર્ત વેશ્યા ગેહ;

ધૂર્ત વાત સુણિ રવામિની રે, પટધરચુ ન ધરશે નેહ. જૂહો. ૨૫.
વાત વીનોદ અચરિજ ભયો રે, ચંદ્રશેખર રાસ રસાળ;
ત્રિજે ખડે એ પાંચમી રે, શુભવીરે વખાણી ઢાળ. જૂહો. ૨૬.

હોહરા.

કુંઝરી કહે સખિ સાંભળો, વાત કહી તેં સાર;
પણુ જાણ્યાવિણુ શું કરે, મુજ મન કેરો વિચાર. ૧.
ધૂરત તો ફરતા ધણા, ધૂતે બાલિશ લોક;
સજ્જન રવિદર્શન વિના, મુજ ન હશે ચિત કોક. ૨.
નારિ ચરિત્રની આગળે, ધૂર્ત કળા અપ્રમાણ;
મહિલાએ મહિતળ વચે, રોલ્યા જાણુ અજાણુ. ૩.
તેમાં પણુ સુશિલા સતિ, બુદ્ધિવતી જે નાર;
કનક કસોટીશે ધસે, વરણવતાં સંસાર. ૪.
જિમ જગ રૂપવતિ સતિ, ધૂર્તાદિક સંયોગ;
યોગિ કયાં જાણુ ચ્યારને, આપ વરી સુખભોગ. ૫.
કહે સખીયો અમને કહો, બુદ્ધિ પ્રપંચ વિચાર;
પદ્માવતિ વળતું કહે, તેહ તણો અધિકાર. ૬.

ઢાળ ૬ ઠી.

(સખરમે સખરી કુણુ જગતકી મોહની—એ દેશી.)

સુણુ હો સખિ સખી વાત પુરાણી પ્રથમે,
સતિ કુમતિ ભેદ વિનોદ બડા ગુણુ પંથમે; હાં હાં બડા ગુણુ પંથમે,
મેરી જાન બડા ગુણુ પંથમે.
કુડ-કપટકી બાતમેં દૂષણુ ડોલતે;
વિધિ આર નિષેધ રાજદંત એકાંત ન બોલતે. હાં હાં એકાંત. મેરી. ૧.
વિશ્વપૂરે ગુણુસાગર નામે ઓષ્ટિ સુતા,
ગુણુવંતિ ગુણુવંદી નામ સતીવત અદ્ભુતા; હાં હાં સતી.
રૂપ-અનૂપ નિહાળત લઘૂતા ભઈ,
મેના આર રંભા ઉરવશી બધ્વ ગતિ ગઈ. હાં હાં ઉધ્વ. મેરી. ૨.
રાજપૂરે ધનવંત શેઠ, ધર સાસરા,

- પરધન લેવા કરતા ધણા રે, જગ ધૂર્ત છૂત ને ચોર. જૂઠો. ૧૧.
- તવ સુત ચારે દિશિ જોવતો રે, નર સૂતો દીઠો એક;
- બાલાબ્યો પશુ બાલ્યો નહીં રે, પગ ઝાલી તાણ્યો છેક જૂઠો. ૧૨.
- પશુ તે સાસ ધૂંટી રહ્યો રે, તવ જાણ્યું મૃતક નીદાન;
- શેઠ કલાથી ખડ્ગે કરી રે, કાખ્યાં તસ નાક ને કાન. જૂઠો. ૧૩.
- પુત્ર પિતા ધન દાટતાં રે, અહીં નાણુ કરીશ વિશેષ;
- મંદિર જમને સૂતા બિહુ રે, ન રહિ શંકા લવલેશ. જૂઠો. ૧૪.
- પાછળ ધૂર્તે ધન કાઢાડિયું રે, ચિંતે ગયા નાક ને કાન;
- પણુ જો દ્રવ્ય ધરમાં હશે રે, તો કરશે જગત ખૂઠ માન. જૂઠો. ૧૫.
- કાળો કાણો ને કુખડો રે, જે નર અલંકરિયો આથ;
- જગ કહે બાધ સોહામણા રે, પગ પગ નર ઝાલે હાથ. જૂઠો. ૧૬.
- ધન સવિ લેઈ નિજ ધર ગયો રે, વિલસ્યે વેશ્યાદિક સાથ;
- મેળા ખેળા કરતો ફરે રે, ધણા મિત્ર તે વલગ્યા હાથ. જૂઠો. ૧૭.
- એક દિન શેઠ ધન કાઢાડવા રે, ગયા સુતશું લેવા રોક;
- ખાલી ખાડો દેખી કરિ રે, દોય મૂકે મોહોટી પોંક. જૂઠો. ૧૮.
- લહિ મૂર્છા વળી રાધ કરી રે, આગ્યા નિજ ગેહ રાત;
- વાહાલી નિદ્રા ગર્ભ વેગળી રે, ચિંતાએ થયો પરભાત. જૂઠો. ૧૯.
- બિહુ જણુ ધારી નિરણુય કિયો રે, નાક કાન ગયાં તે ચોર;
- એક નિશાનીએ ઝાલવો રે, નવિ કરવું અવશું જોર. જૂઠો. ૨૦.
- નગરે જોતાં ગણીકા ધરે રે, દીઠો વિલસંતો તેહ;
- મહિપતિ માણસે ઝાલિઆ રે, મળી કાધીનિશાનીજેહ. જૂઠો. ૨૧.
- ભૂપ ભણે ધન કિમ લિયું રે, હસિ બોલે રાય હજૂર;
- શેઠની પાસે મેં ધન લિયું રે, આપી કિંમત ભરપૂર. જૂઠો. ૨૨.
- રાય કહે તેં શું આપિયું રે, કહે મેં દિયાં નાક ને કાન;
- તેજે પાછા મુજને દીએ રે, કરિ દેવે હતાં તે સમાન. જૂઠો. ૨૩.
- તો શેઠને ધન પાછું દિયું રે, નથી બીજી કાંઈ ભૂલ્ય;
- વાત સુણી નૃપ બોલિઆ રે, હુઆ ધૂર્ત તમો દોય તુલ્ય. જૂઠો. ૨૪.
- શેઠ ગયા નિજ મંદિરે રે, ગયો ધૂર્ત વેશ્યા ગેહ;

હિરા માણુક મોતી ભર્યાં તુમસેં પ્રીતિ મળી; હાં હાં તુમ.
 એક પૂર પરિસરે વન તર હેઠ વિસામતી,
 દેઢ વિસવાસ ને ભોજન કારણુ ભેજતી. હાં હાં કારણુ. મેરી. ૧૦.
 વનપાળક તે દેખી વદે નૃપ આગળે,
 સુવતી રૂપવંતી ભરી ધન એકલી ભાગળે; હાં હાં એકલી.
 મંપટી સાંઢી સહ દ્રવ્ય નારી અણુવહી;
 કરભિ સહ ભૂપસે ધોલે હસંત ખડી રહી. હાં હાં હસંત. મેરી. ૧૧.
 તુમકું સ્વયંવરનેકું હમુ ઇહાં આવિયા,
 તુમે કાહેકું સેવક સાથ હમકું ધોલાવિયા; હાં હાં હમકું.
 મંદીર દેઇ ઊતારી ખાનપાન મોકલે,
 મન મેલણુ બેલણુ તાકું ધોલાવનસેં ચલે. હાં હાં ધોલા. મેરી. ૧૨.
 ધોલે સતી રહો દૂર મેરી ખાતાં સુણો,
 કામદેવકે મંદિર યાત્રા કરણુકું જાવણો; હાં હાં કરણુ.
 તુમ મુખ દરશન સુખભર મેં પાયા સહી,
 જઈ રાજપુરે સોય મંદિર પુણું ખડી રહી. હાં હાં પુણું. મેરી. ૧૩.
 કાઠી મુઘ તુમ ભૂષણુ પેહેરી જાવણાં,
 કરિ પૂર્ણ અભિગ્રહ સિદ્ધ પિછે ઇહાં આવણાં; હાં હાં પીછે.
 માલ સહીત કરભીકું ઉહાં કરણી ખડી,
 કામદેવ ચરણુ રજ તિલક કર પાએ પડી. હાં હાં કર. મેરી. ૧૪.
 રાય સુણી નીજ સૈન્યક સાથે મોકલે,
 કરભિ કરિ અગ્ર સુખાસન બેસી ચલે; હાં હાં સુખાસન.
 રાજપૂરિ નગરી વન સેના ઊતરે;
 કરભિ ભૂષણુ સુચણાવળી ગઈ નિજ સાસરે. હાં હાં ગઈ. મેરી. ૧૫.
 સૈન્ય વિલક્ષ જઈ નૃપને કહેતા વળી,
 તુમે સાસરવાસો કરીને તસ ઘર મોકલી; હાં હાં તસ.
 રાજ્ય તજી તસ મોલે નૃપ યોગિ થયો,
 રાખ ચોળી ધરિ કર ઝોળી વનચરમે ગયો. હાં હાં વન. મેરી. ૧૬.
 ભોજન લાવત ચોર ન દેખી સા વને,

જયવંત કુમારકે સાથ ગમે સુખ વાસરા; હાં હાં ગમે.

એક દીન સારથવાહ ધનાભિષ આવતે,

તસ ગેહ ઉતારા કીધ રહે ખટ માસ તે. હાં હાં રહે. મેરી. ૩.

ચુણાવળી રૂપવંત નંધાસે દેખતે,

લગિ કામ નરેંદ્રકી ચોટ ઊસેપર મોહતે; હાં હાં ઉસે.

માળણુ દૂતી કે સાથ સદેવે કહાવતે,

સા નંધાસે ન જોવે તાસ તથાપિ ધહાવતે. હાં હાં તથાપિ. મેરી. ૪.

આપકે દેશ જવાકી તૈયારી જખ રહે,

સોય તામ કહાવે તાસ અખે તું કયા કહે; હાં હાં અખે.

આજ મુકામ કરી તુજપર મરણો કીયો,

નહીતો અમ સાથ ચલો ધન માલ તુજે દીયો. હાં હાં ધન. મેરી. ૫.

દૂતીકા વયણુ સુણિ કરી સા ચિંતે વસા,

કામી નર અંધ ન દેખે વાસર ને નિશા; હાં હાં વાસર.

દ્રવ્ય હર મેં તાસ ધસ્યા ફેર ના કરે,

યું ધારિ વિચારી વાત દુતિકું ઉચરે. હાં હાં દુતી. મેરી. ૬.

જય ઊસે કહો એમ આવુંગી નિશાં સમે,

હુઆ શેઠ ખુશી સુણિ વાત ચલ્યો સંધ્યા સમે; હાં હાં ચલ્યો.

માળણુ સાથ ચુણાવલી યક્ષ નમનં ગઇ,

દૂતીને વિસરણુ ગેહ ઉસે ભેળી ભઇ. હાં હાં ઉસે. મેરી. ૭.

સાંઠિ ચઢિ બણે શેઠકું મોય વિસ્મૃત હુઇ,

ચલનેકી સતાખીસે ઝાંઝર એક મેં બુલ ગઇ; હાં હાં એક.

આ નેઝર બિન ન ચલુંગી તુમ લાઆ જઇ,

હઠ દેખી ગણુ તસ ગેહ પિછેસે કયા હુઇ. હાં હાં પિછેસે. મેરી. ૮.

વન મધ્યે એક તસકર સા દેખી કરી,

રૂપ ફેરે બાણે વિધાણો રાગ દીશા ધરી; હાં હાં રાગ.

સાંઠિ ઉપર ચઢિ હલકારિ મારગ સર,

સા ફેહે ઝાલિ લગામ જોર મિલિ તું સુંદર. હાં હાં મીલી. મેરી. ૯.

બાલે સતી મન વંચિત બાળ્ય દિશા ફળી,

ઝાઝ નારી ગઘ લઘ કાઝ હમૂ તો લાંબિયાં; હાં હાં હમૂ
સૈન્ય સુભટ જોતાં ગઘ સાસરે મોજમે,
હમે યોગી હુવા તસ મોલે રહું રણ રોજમે. હાં હાં રહું. મેરી. ૨૪.
ચોથો વિચારે નારી મળી મુજ મહાસતી,
ભણે સોય સુણો હમુ યોગી હુવા નારી વતી; હાં હાં હુવા.
એમ કહિ છઠી જ્યંત નિજ ધર જવતે,
સહી નારી ગુણાવળી સાથ કે પ્રેમ-મિલાવને; હાં હાં પ્રેમ. મેરી. ૨૫.
સદશુર પાસે ધર્મ સુણિ વ્રત પાવતે,
દોય દેપતિ શુર ગુણભક્તિએ સ્વર્ગ સંધાવતે; હાં હાં સ્વર્ગ.
ત્રીજો ખડે ઢાળ એ છઠી સંવરી,
શ્રી શુભવીર વિનાદ વચન રસમંજરી. હાં હાં વચન. મેરી. ૨૬.

દોહરા.

પદ્માવતિ કેહે સુણ સખી, નહિ પટધર એ ધૂત;
કરિય પરીક્ષા પરણુશું, મન વંછિત વરજૂત. ૧.
દાસી મુખે નરપતિ સુણિ, હર્ષ લહે સવિશેષ;
સ્વયંવરા મંડપ રચે, કરી સામગ્રી અશેષ. ૨.
ગામ નગરના ભૂપને, તેડે કરિ બહુ માન;
રાજસુતાને સ્વયંવરે, આવો સપુત્ર સયાન. ૩.
ફલિ સંહીત આવ્યા સવે, રત્નપુરિ ઉદ્યાન;
ગોરવ તસ ભૂપતિ કરે, તણુ અજાનાદિ વિતાન. ૪.
ચંભ પ્રટિકમય જગમગે, પૂતળી નાટારંભ;
પંચવરણ ચિત્રામણે, સ્વર્ગ વિમાન અચંભ; ૫.
પંકિત સિંહાસન શોભતિ, ચંદ્રઆ ચોસાળ;
ધૂપગટા ગગને ચઢી, દારે કુસુમની માળ. ૬.
દેખી નૃપસવિ હરખિયા, મંડપ રચના સાર;
મદૂરત સર તિહાં આવિને, ઘેઠા સહુ પરિવાર. ૭.

તવ રાગે વાહો તે પશુ વન યોગિ બને; હાં હાં વન.
 સાથપતિ લેઇ અંઝર દૂતિ હાથસે,
 વન મધ્ય નિહાળી શોકે લયો તે અનાથસે. હાં હાં લયો. મેરી. ૧૭.
 દૂતીકું દેઇ અંઝર તે રાતે ગએ,
 નિજ અંગ વિભૂતી લગાય દુખે યોગિ લયે; હાં હાં દુખે.
 નારી ગઇ સુણિ તસ ધવ વૈરાગ્યે લળ્યો,
 સગડી ધરી હાથ જયંતં યોગીશ્વર થઇ ચડ્યો. હાં હાં યોગી. મેરી. ૧૮.
 આર યોગી થઈ ગામ વને ફિરતે ફરે,
 એક દિન વન સરાવર પાળે તે ભેગાં મળે; હાં હાં પાળે.
 પાઉં પરી એક એકકું અલ્લક ખોલતે,
 યોગિઃ કુળ કરા મંત્ર વિભૂતીકા ખોલતે. હાં હાં વિભૂતી. મેરી. ૧૯.
 ધૂણિ લગાઇ શખાઇસે રાટિ પકાવતે,
 કેળ પત્ર સકોરે દાળસે ભોગ લગાવતે; હાં હાં ભોગ.
 હોકા પાણી લે કર ગાંજ ચડાવતે,
 ભંગોઠા રંગ કાહાડિ કરિ એક એકકું પાવતે. હાં હાં એક. મેરી. ૨૦.
 ખાત કરંતા બાધ યોગ તુંમે કિંઈ લિયા,
 કુંભુશુર મિલિએ સાંધ નામ તુમારા કયા દિયા; હાં હાં તુમારા.
 સાથપતિ કહે બાધ મળી એક ખાલિકા,
 હિરા માણુક મોતિ લે ગઇ તન ધરિ ઝોળીકા. હાં હાં તસ. મેરી. ૨૧.
 ધરકા નખોધ વાળ કરે ભરમ લગાવતે,
 નીણે નામ નખોધપુરી કહિ દુનિયાં ગાવતે; હાં હાં દુનિયા.
 નારીસે ત્રાસત નાસત ધર ધર જવતે,
 માઇ માઇ કહિ કરિ ભિક્ષા લે કર ખાવતે; હાં હાં લેકર. મેરી. ૨૨.
 ચોર કહે મેં સોર કડં કેઇ નારમેં,
 મિજે મોલ્ય લગાઈ ખરાગ ક્રિયા સંસારમેં; હાં હાં ક્રિયા.
 કરભિ કે ઉપર પૈસા ભરેલા લે ગઇ,
 વિશ્વાસે ભમાડી યોગિપણા અમ દે ગઇ. હાં હાં અમ. મેરી. ૨૩.
 રાય ભણે સુણુ બાય અમો તો રાજિયા,

અસિ કર ધરી મિત્રને ભમતોરે, ચિત્રસેન ધનુષને નમતોરે. શોભા૦૧૩.
 ધનુ વેદ કળાએ દક્ષ રે, સમરતો ધનંજય યક્ષ રે; શોભા૦
 તે શિશુ સાન્ય કરાવે રે, લીલાએ ધનુષ ચઢાવે રે. શોભા૦૧૪.
 કુંવરી હરખિ તિથિ વેળા રે, તસ કંઠે હવે વરમાળા રે, શોભા૦
 અઝાનકુળે નૃપ રૂઝ્યા રે, સાયુધે રથ કરવા ઊઝ્યા રે. શોભા૦૧૫.
 રે રાંક તું નહિ નૃપ બાળ રે, તન્ય કંઠે ચક્રી વરમાળ રે; શોભા૦
 ભણે કુંવર તમે શિયાળ રે, હું કેસરીસીંહનો બાળ રે. શોભા૦૧૬.
 કન્યાની યાચના સારી રે, નવી માગી આવે નારી રે; શોભા૦
 પરનારી તણા અભિલાખી રે, પાપ પંકિલ દુરગતિ દાખી રે. શોભા૦૧૭.
 મુજ કર અસિ ધારા ગંગ રે, કરો સ્નાને નિર્મળ અંગ રે; શોભા૦
 એણે બોલે મચ્છો સંગ્રામ રે, સૂર સાન્યથી નાકા તામ રે. શોભા૦૧૮.
 વીરસેન વસંત પૂરિંદ રે, ચિત્રસેન જ્યો તસ નંદ રે; શોભા૦
 અણચિંતી અમૃત તોલે રે, બિરુદાવળી માગધ બોલે રે. શોભા૦૧૯.
 સુણિ નૃપ સહુ વિરમય પામે રે, બળવંત લહી શિર નામે રે; શોભા૦
 વિસ્તારી વિવાહ કીધા રે, પદમરથ કારજ સીધા રે. શોભા૦૨૦.
 ગજ વાળિ રથાદિક દીધા રે, ચિત્રસેન કુમારે લીધા રે; શોભા૦
 વળી જયકને બહુ દાન રે, રાપ રાણાને બહુ માન રે. શોભા૦૨૧.
 વિલસે આવાસ ઉતંગ રે, રસભર પદાવતિ સંગ રે; શોભા૦
 પરભવની વાત સંભારે રે, રાંગ પૂરવનો ન વિસારે રે. શોભા૦૨૨.
 ગીત ને નાટક જોતા રે, સુખભર વિત્યા દિન કેતા રે; શોભા૦
 ખંડ ત્રિજે સાતમી ઢાળ રે, શુભવીર વચન રસાળ રે. શોભા૦૨૩.

દોહરા.

એક દિન મિત્રને ઇમ કહે, જમણ હવે નિજ દેશ;
 બસન તન્યા સુખ સંપન્ન્યા, સદગુણે ઉપદેશ. ૧.
 માતા મન આશિશથી, પામ્યો રૂઢિ વિશાળ;
 મમિષ સમરણે માત્રથી, જળમાં જીવે બાળ. ૨.
 નાગિણ આલિંગન કરે, પતંગ હુએ અદ્ભુત;
 કુર્મિ આલોકન કરે, તિણે જળ જીવે પૂત. ૩.

ઢાળી ૭ મીં.

(સોગંટડાં તે માંડયાં સોળ રે—એ દેશી.)

મળી મંડપ માહિ કચેરી રે, છુટા નાખ્યાં પુલ્લ તે વેરી રે;

શોભા સ્વર્ગની રે.

કહે પદ્મરથ તે વેળા રે, નીભાઈ સર્વ મળ્યા ઇહા ભેળા રે. શોભા૦૧.

મુખે ધર એક ચાપ હિંદાર રે, નામ છે તસ વળ્લર સાર રે; શોભા૦

તસ પશુછ ચઢી ન વિલોડી રે, તે ઊપર દેવની ચોડી રે. શોભા૦૨.

કરિ પૂજા થાપું કચેરી રે, જે ચઢાવે નર એક ફેરી રે; શોભા૦

પદ્માવતિ પુત્રિ બાળા રે, તસ કંઠે ઠવે વરમાળા રે. શોભા૦૩.

સુણિ બોલે ગર્વભરેલા રે, એ કામ માહે શી વેળા રે; શોભા૦

ધરિ પદ્માવતિ શશુમાર રે, સાથે સખિના પરિવાર રે. શોભા૦૪.

પાલખિએ બેસી ચલતી રે, જાણે ઇંદ્રની પુત્રિ જ્યંતી રે; શોભા૦

હેમ કંબાકર અળકાર રે, ચલે આંગળ દાસી ચ્યાર રે. શોભા૦૫.

દોય પંખાએ પવન કરેવે રે, દોય તાંબૂલ ખીડાં દેવે રે; શોભા૦

મંડપ છાયો અંધાર રે, તિહાં વિજળીનો અળકાર રે. શોભા૦૬.

વળિ સાથે સુલંટ હજાર રે, મંડપ આવિ તિણિ વાર રે; શોભા૦

પશુ મનમાં ચિંતા એક રે, પટધરની રહેજ્યો ટેક રે. શોભા૦૭.

એક બોલ્યો મંગળ પાઠ રે, સા શકુનનિ બાધે ગાંઠ રે; શોભા૦

ઊતરી સખિયોને વિચાલે રે, પૂરવ ભવ કંઠ નિહાળે રે. શોભા૦૮.

એક દિશ દોય મિત્ર તે બેઠા રે, રાજપુત્રિએ નયણે દીઠા રે; શોભા૦

દાસી વચને નૃપનંદ રે, ધરિ ધીરજ ઊઠે આનંદ રે. શોભા૦૯.

સાટદેશનો રાય અંગધ રે, ચાપ દેખી થયો તે અંધ રે; શોભા૦

લજવાણો ગયો અણુ ભાળી રે, સભાં લોક હસે દેખ તાળી રે. શોભા૦૧૦.

આળ્યો રાજા કરણાટ રે, નાગકુણિએ પડ્યો ચત્તાપાટ રે; શોભા૦

જે જે નૃપ સત હિજમાળ રે, દેવ રૂઝ્યા સિખી કરે આળ રે. શોભા૦૧૧.

નિયું જોઈ સર્વિ નૃપ બેઠા રે, મુનિરાજ્યુ ધ્યાનમાં પેઠા રે; શોભા૦

હુઝ્યા નૃપ ચિંતાતુર જામ રે, ચિત્રસેન હિમો ચઢતામ રે. શોભા૦૧૨.

વદે મિત્રને ધૈર્ય પ્રચંડ રે, તુમ સાહજ ધર કાંડ રે; શોભા૦

- વડ એક મોટો વિસ્તર શાખ, ચિહ્ન સૈન્ય વસાયજી; પુન્ય ૮.
- દંપતિ મિત્ર રહ્યાં વડ હેઠે, પામિ શિતળ છાંયજી. પુન્ય ૯.
- સૈન્ય સુંબટ સૂતા સંધ્યાએ, અમ હર ગઘ મધ્ય રાતિજી; પુન્ય ૯.
- દંપતિ સૂતાં ભરે નિદ્રાએ, બાણે વ્યંતર જાતિજી. પુન્ય ૧૦.
- મિત્ર ખડગ કર ચોકી ભરતાં, સાંભળતો તે વાતજી; પુન્ય ૧૦.
- ગામૂખ યક્ષ ચક્રસરી દેવિ, વૃક્ષે વસે દિન રાતિજી. પુન્ય ૧૦.
- દેશે રાજ્ય કિંવા નહી દેવે, આ નરને નીજ તાતજી; પુન્ય ૧૧.
- દેવિ પુછે તે યક્ષ ભણે એમ, એ છે વિખંભી વાતજી. પુન્ય ૧૧.
- આપણો એ સાધર્મિક જાણિ, વાત કહું ઉપગારજી; પુન્ય ૧૨.
- કુંવર ચલ્યા પછી માતા એહની, મરણ ગઘ નિરધારજી. પુન્ય ૧૨.
- માત સંપત્તી વિમળા નામે, વશ્ય થયો તસ રાયજી; પુન્ય ૧૩.
- ગૂણસેન નિજ સુત રાજ્ય થાપવા, કરતી બહુલ ઉપાયજી; પુન્ય ૧૩.
- ચિત્રસેનને હણવા કારણ, શીખવ્યો નૃપને એમજી; પુન્ય ૧૪.
- આવે કુંવર તદા એ ઘોડો, બેસણ દેખ્યો પ્રેમજી. પુન્ય ૧૪.
- તુરંગથી ન મરે તો દરવાજે, યંત્ર પ્રયોગે કીધજી; પુન્ય ૧૫.
- હેઠળ જાતાં પડશે ઉપર, થાશે મનોરથ સિધજી. પુન્ય ૧૫.
- તેથી ન મરે તો વિશ્વમોદક, એ ત્રણ આ વળી જાસજી; પુન્ય ૧૬.
- નારી પ્રેયો શુવંશ રવેયો, કરે દધીની છાશજી. પુન્ય ૧૬.
- ચોથી આવળી સળ્યા સૂતાં, બાય છે ભૂજંગનો દેહજી; પુન્ય ૧૭.
- જે મૂકાશે મંત્રિ મતિથી, તો થાશે રાજા એહજી. પુન્ય ૧૭.
- કરી ઉપગાર વાંત જે કેહશે, તો નિજ પથ્થર રૂપજી; પુન્ય ૧૮.
- રતનસાર સુર વાર્તા સુણીને, ધારી હવે મન રૂપજી. પુન્ય ૧૮.
- પરભાતે સવિ સૈન્યશુ ચલીયા, કરત અખંડ પ્રયાણજી; પુન્ય ૧૯.
- આત્યા નિજ પુર સાંભળી સનમુખ, આવે સનજન રાણજી. પુન્ય ૧૯.
- અશ્વથી ઉતરી તાતને નમતાં, દીપે આલિંગન રાયજી; પુન્ય ૨૦.
- કૃત્રિમ સ્નેહે કુશળ તે પૂછી, દુષ્ટ તુરંગ ધરાયજી. પુન્ય ૨૦.
- મિત્રે શુદ્ધિ બળે કરી દૂરે, બીજે અમલે ચઢાયજી; પુન્ય ૨૧.
- આચ્છવશું પોણ હેઠે આવત, હયમુખ દીપે મિત્ર ધાયજી. પુન્ય ૨૧.

તાત રનેહથી માતનો, લેક્ષ ગુણો છે રનેહ;
 ખેદ ભરી ગાળો દિગ્ધે, તોપણ ધૃતનો મેહ. ૪.
 માતપિતા ચરણે જંઘ, વિનયે નમું એક વાર;
 માત તાત સેવન ચક્રી, લહું શોભા સંસાર. ૫.
 સસરા ધર વસતી ચક્રી, નિરલજનો અવતાર;
 પીયર ભલું નહિ નારીને, દૂર્બળ વર ભરતાર. ૬.
 આપ ગુણે ઉત્તમ કહ્યા, મધ્યમ જનકને નામ;
 અધમ કહ્યા માહિલ ગુણે, અધમ અધમ આ ઠામ. ૭.
 રતનસાર સુણિને જંઘ, કહે નૃપને તે વાત,
 ઉત્કંઠા અમને ધણી, મળવા માત ને તાત. ૮.
 રાય સુણિ મન ચિંતવી, રાણી સાથ વિચાર;
 સામગ્રી સવિ સજ કરે, પૂત્રિશ્ચ ધરિ પ્યાર. ૯.

ઠાળ ૮ મી.

(વીર જીજીવંત જગત ઉપકારી—એ દેશી.)

પુન્ય કરે જગમાં સદ્ ગ્રાણિ, પણ સદ્ગુર ઉપદેશજી;
 ગુર ઉપદેશે આ ભવ સુખિઆ, પરભવ નહી દુખ લેશજી. પુન્ય ૧.
 ચિંતે રાય જે પૂત્રી જંઘ, જણો નેટ પરાધજી;
 ઘેશ શિરામણુ છાલીદુ જાણું, જેવું બદાગતું નાણુંજી. પુન્ય ૨.
 ઠાસાકુટ કરે ધનની ગણતી, પ્રાહુણે ધર કરે વસતીજી;
 રક્ત ચણોડીનો અલંકાર, પુત્રિનો પરિવારજી. પુન્ય ૩.
 રાજા રાણિ કરત સજા, દેતા દ્રવ્ય અપારજી;
 વઆભૂષણુ રત્ન દિગ્ધે વળી, હય ગય રથ પરિવારજી. પુન્ય ૪.
 નૃપ રાણી ખેટીને ભાખે, હેત શિખામણુ સારજી;
 સસરા સાસુનો વિનય કરજો, દેવ સંમો ભરતારજી. પુન્ય ૫.
 દેવ ગુરની ભક્તિ કરજો, પાળજો વ્રત નેમજી;
 સજા સાહેલી કરે મિલણા, પદ્માવતીશું પ્રેમજી. પુન્ય ૬.
 યોદ્ધાવી નૃપ પાછા વળિયા, કુંવર કરે પરીયાણજી;
 નવ નવ કૌતક જોતાં પામ્યું, મનોરમા ઉદ્ધાનજી. પુન્ય ૭.

- વડ એક મોટા વિસ્તર શાખ, ચિહ્ન દિશ સૈન્ય વસાયજી; પુન્યં ૮.
- દંપતિ મિત્ર રહ્યા વડ હેઠે, પામિ શિતળ છાયજી. પુન્યં ૯.
- સૈન્ય સુંબટ સૂતા સંધ્યાએ, શ્રમ હરે ગધ મધ્ય રાતિજી; પુન્યં ૯.
- દંપતિ સૂતાં ભરે નિદ્રાએ, બોલે વ્યંતર જાતિજી. પુન્યં ૯.
- મિત્ર ખડ્ગ કર ચોકી ભરતાં, સાંભળતો તે વાતજી; પુન્યં ૧૦.
- ગોમૂખ યક્ષ ચક્રેસરી દેવિ, વૃક્ષે વસે દિન રાતિજી. પુન્યં ૧૦.
- દેશે રાજ્ય કિંવા નહી દેવે, આ નરને નીજ તાતજી; પુન્યં ૧૧.
- દેવિ પુછે તે યક્ષે-ભણે એમ, એ છે વિખમી વાતજી. પુન્યં ૧૧.
- આપણો એ સાંધર્મિક જાણિ, વાત કહ્ ઉપગારજી; પુન્યં ૧૨.
- કુંવર ચલ્યા પછી માતા એહની, મરણ ગધ નિરધારજી. પુન્યં ૧૨.
- માત સપત્ની વિમળા નામે, વશ્ય થયો તસ રાયજી; પુન્યં ૧૩.
- ગૂણસેન નિજ સુત રાજ્ય થાપવા, કરતી ખડ્ગ ઉપાયજી; પુન્યં ૧૩.
- ચિત્રસેનને હણવા કારણ, શીખવ્યો નૃપને એમજી; પુન્યં ૧૪.
- આવે કુંવર તદા એ ઘોડો, બેસણ દેખ્યો પ્રેમજી. પુન્યં ૧૪.
- તુરમથી ન મરે તો દરવાજે, યંત્ર પ્રયોગે કીધજી; પુન્યં ૧૫.
- હેઠળ જાતાં પડશે ઉપર, થાશે મનોરથ સિધજી. પુન્યં ૧૫.
- તેથી ન મરે તો વિશ્વમોદક, એ ત્રણ આ વળી જાસજી; પુન્યં ૧૬.
- નારી પ્રેયો શુવંશ રવૈયો, કરે દધીની છાશજી. પુન્યં ૧૬.
- ચોથી આવળી સળ્યા સૂતાં, ભય છે ભૂજંગનો દેહજી; પુન્યં ૧૭.
- જે મૂકાશે મંત્રિ મતિથી, તો થાશે રાજ એહજી. પુન્યં ૧૭.
- કરી ઉપગાર વાત જે કેહેશે, તો નિજ પથ્થર રૂપજી; પુન્યં ૧૮.
- રતનાર સુર વાત સુણીને, ધારી હવે મન કૃપજી. પુન્યં ૧૮.
- પરભાતે સવિ સૈન્યશુ ચલ્યાં, કરત અખંડ પ્રયાણજી; પુન્યં ૧૯.
- આવ્યા નિજ પુર સાંભળી સનમુખ, આવે સનજન રાણજી. પુન્યં ૧૯.
- અધથી ઉતરી તાતને નમતાં, દીધે આલિંગન રાયજી; પુન્યં ૨૦.
- કુત્રિમ રનેહે કુશળ તે પૂછી, દુષ્ટ તુરંગ ધરાયજી. પુન્યં ૨૦.
- મિત્રે શુદ્ધિ બળે કરી દૂરે, બીજે અગ્રવે ચઢાયજી; પુન્યં ૨૧.
- આચર્યશ્ચ પોણ હેઠે આવત, હયમુખ દીએ મિત ધાયજી. પુન્યં ૨૧.

તાત રનેહથી માતનો, લક્ષ ગુણો છે રનેહ;
 ખેદ ભરી ગાળો દિગ્ધે, તોપણ ધૃતનો મેહ. ૪.
 માતપિતા ચરણે જઇ, વિનયે નમું એક વાર;
 માત તાત સેવન થકી, લહું શોભા સંસાર. ૫.
 સસરા ધર વસતાં થકી, નિરલજનો અવતાર;
 પીયર ભલું નહિ નારીને, દુર્ગળ વર ભરતાર. ૬.
 આપ ગુણે ઉત્તમ કહ્યા, મધ્યમ જનકને નામ;
 અધમ કહ્યા માઉલ ગુણે, અધમ અધમ આ ઠામ. ૭.
 રતનસાર સુણિને જઇ, કહે નૃપને તે વાત;
 ઉત્કંઠા અમને ધણી, મળવા માત ને તાત. ૮.
 રાય સુણિ મન ચિંતવી, રાણી સાથ વિચાર;
 સામગ્રી સવિ સજ કરે, પૂત્રિશ્ચં ધરિ પ્યાર. ૯.

ઢાળ ૮ મી.

(વીર જીજ્ઞંસ જંગલ ઉપકારી — એ દેશી.)

પુન્ય કરો જંગમાં સદ્ પ્રાણિ, પણ સદ્ગુર ઉપદેશજી; ૧.
 ગુર ઉપદેશે આ ભવ સુખિઆ, પરભવ નહી દુખ લેશજી. પુન્ય ૦
 ચિતે રાય જે પૂત્રી જાઇ, જાણો નેટ પરાઇજી; ૨.
 ઘેંશ શિરામણ હાલીદુ જાણું, જેવું બદામનું નાણુંજી. પુન્ય ૦
 ઠાંસાકુટ કરે ધનની ગણતી, પ્રાહુણે ધર કરે વસતીજી; ૩.
 રક્ત ચણેડીના અલંકાર, પુત્રિનો પરિવારજી. પુન્ય ૦
 રાજા રાણિ કરત સજાઇ, દેતા દ્રવ્ય અપારજી; ૪.
 વઆભૂષણ રતન દિગ્ધે વળી, હય ગય રથ પરિવારજી. પુન્ય ૦
 નૃપ રાણી બેટીને ભાષે, હેત શિખામણ સારજી; ૫.
 સસરા સાસુનો વિનય કરજો, દેવ સંમો ભરતારજી. પુન્ય ૦
 દેવ ગુરની ભક્તિ કરજો, પાળજો વ્રત નેમજી; ૬.
 સજા સાહેલી કરે મિલણા, પદ્માવતીશું પ્રેમજી. પુન્ય ૦
 યોદ્ધાવી નૃપ પાછા વળિયા, કુંવર કરે પરીયાણજી; ૭.
 નવ નવ કૌતક જોતાં પામ્યું, મનોરમા ઉદ્ધાનજી. પુન્ય ૦

- પ્રભુ વાણી અમૃત સમી, સુણિ પામ્યા વિશ્વરામ. ૫.
 હાડી વૈરાગ્ય ધરે જંઘ, મેળવી મંત્રી સાથ;
 ચિત્રસેન પદ થાપિને, દ્વિત્વે દિક્ષા પ્રભુ હાથ. ૬.
 વિમળા પશુ સંયમ લીઝે, ગણિ સંસાર અસાર;
 મહાશુ આ સેવન શીખતાં, ભૂતળ કરત વિહાર. ૭.
 ચિત્રસેન રાજ થયો, પાળે રાજ્ય મહંત;
 પંચ સયાં મંત્રીશરે, રત્નસાહાર થાપંત. ૮.
 દિન કેતે વિત્યે થકે, રત્નસાહાર કરે ચિત્ત;
 આવળી ત્રણ વળી ગઇ, પશુ નહિ હુવા નંચિંત. ૯.
 કહે નૃપને પુન્ય જ કરો, પુન્યથી પાપ પળાય;
 તુમ શિર કષ્ટ હે મોટકું, ટળશે તવ સુખ થાય. ૧૦.
 તવ રાજ શુદ્ધેવની, ભક્તિ કરે એક ચિત્ત;
 જીવ અમાર પલાવતા, દાને દિવ્ય બદ્ધ વિત. ૧૧.
 પશુ મંત્રી નૃપ પાસથી, ન રહે ક્ષણ એક દૂર;
 ભોજન પશુ ભેગા કરે, રાત્રે ચોકી હજાર. ૧૨.
 ઢાળ દ મી.

(પ્રજના વાલાંની વિનતી રે—એ દેશી.)

- અન્ય દીને મધ્ય નિશા સમે રે, સૂતા નિદ્રાએ રાયો લાલ;
 મંત્રી ચોકી ભરતે થંકે રે, દીડી અંચળ છાયા લાલ. ૧-
 અમરની વાણી અમોઘ છે રે. ૧-
 ઉઠ્ઠ નજર કરી જોવતા રે, દીઠા પતંગ કાળો લાલ;
 ખંડોખંડ મંત્રી કરી રે, શુભ કયો લેછ થાળો લાલ. અમરની ૨-
 રાણી ઝંઘા ઉપર પડ્યો રે, રૂધિરના બિંદુ એક દીઠો લાલ;
 વઝે મંત્રી લૂહતાં ચકા રે, જાગત દેખિ નૃપ રૂઠ્યો લાલ. અમરની ૩-
 મંત્રીને કહે શું કરો રે, મંત્રી વિચારે લાય ભાતિ લાલ;
 ઉતર શો દીઠે શંકા પડી રે, વધન દીને દ્રષ્ટિ લાલ. અમરની ૪-
 પથ્થર થાઈ સાચું વડે રે, જુઠે રાજ નવિ માને લાલ;
 ફૂત ઉપગાર દુરે કરી રે, દુર કરે કરિ અપમાને લાલ. અમરની ૫-

- પાછે પગે હય દૂરે જાતે, તતખિણુ પોણ પ્રતાપજી;
મહુરત વેળા પડ્યો દરવાજો, લોકતણે થયો ધાતજી. પુન્ય૦ ૨૨.
- પાપ પ્રગટ થઈ નર મુખ યોલે, રાયે કીધ ઉપાયજી;
ચિત્તસેન જીવ્યા તે સુંદર, રનેહી મિત્ર પસાયજી. પુન્ય૦ ૨૩.
- નિજ ધર આવી તાતને વિનયે, રજે શંખ નિરાશજી;
નિર્મળ જળ ખારે વસ્ત્રાદિક, જાય ન ગણિનો પાસજી. પુન્ય૦ ૨૪.
- વિમળા માત નમી મુખ પૂછી, દંપતિ નિજ ધર જાયજી;
તે દિન વિમળા નિજ ધર જમવા, તેડે કપટ ધરાયજી. પુન્ય૦ ૨૫.
- રાય સ્વજન કુંવરાદિક બેઠા, જમવા ધરી ઉદ્ધાસજી;
રતનસાહાર દોય મોદક લાવી, છાના રાખે પાસજી. પુન્ય૦ ૨૬.
- પીરસવા રાણી લેઈ થાળ, મોદક ભરીયા સારજી;
રાજા લધુ સૂત બેગા બેઠા, પીરસતી તિણી વારજી. પુન્ય૦ ૨૭.
- દોય મિત્ર બેગા દેખીને, વિખ મોદક દિગ્ધે દોયજી;
મિત્ર દુર તજી સાહાર તે ખાવે, જેરહ ધરિઆ સોયજી. પુન્ય૦ ૨૮.
- ખટરસ પાક જમીને બેઠા, તાંબૂળ બીડા ખાયજી;
વસ્ત્રાભરણુ લહી સનમાને, નિજ મંદિરિએ સધાયજી. પુન્ય૦ ૨૯.
- પદ્માવતી સનમાની સાસુ, કરતી ગેહ વદાયજી;
શ્રી શુભવીર ત્રીજે ખડે, આઠમી ઢાળ કહાયજી. પુન્ય૦ ૩૦.

દોહરા.

- એક દિન નિશી નૃપ ચિંતવે, આહો મુજ શુદ્ધિ પળાય;
કુલ અવતંસ સૂતો પરિ, કીધો મરણુ ઉપાય. ૧.
- ધિગ ધિગ મુજ પૌરૂષપણું, ધિગ ધિગ રાજપ્રવિલાસ;
શ્રી વશ પુત્ર રતનતણે, ચિંતવ્યો ચિત્ત વિનાશ. ૨.
- એમ વૈરાગ રસે ભયો, રવિ ઉદયે ભૂપાલ;
સમવસયો વનમે તદા, વીર જીજુદ દયાળ. ૩.
- દેવે સમવસરણુ રચ્યું, તખત બિરાજે નાય;
વનપાલક મુખ સાંભળી, આવે નૃપ સહુ સાથ. ૪.
- વંદિ દેઇ પરદક્ષણા, બેઠો થયો ચિત ઠામ;

અમરમેશે કેમ આવશે રે, કરશે તે ઉપગારો લાલ;
 તતખિણ દાનશાળા કરી રે, આવે લોક હજારો લાલ. અમરનીં ૧૮.
 ખાખી યોગી જે જે કહે રે, તે તે કીધ ઉપાયો લાલ;
 પશુ એક લેશ ચુણુ નવિ થયો રે, તવ નૃપ શોકે ભરાયો લાલ. અમરનીં ૧૯.
 ખેસે ન રાજ્ય કચેરીએ રે, ગીત ને નૃત્ય ન સુઠાવે લાલ,
 દંપતિ દોષ ચિંતા ભરે રે, દિવસ નીશા નવિ જાવે લાલ. અમરનીં ૨૦.
 એક દિન ચિતે એ દેવની રે, માયા દેવ સમાવે લાલ;
 જમ વડ હુઠે કરી વિનતિ રે, કરણાએ કાંઈ એ પતાવે લાલ. અમરનીં ૨૧.
 ધમ ધારિ શુભ વેળા લહી રે, આલ્યો રાય એકાકી લાલ;
 દિન કેતે વડ પામિયો રે, રાત્રે સૂતો તે પાંકી લાલ. અમરનીં ૨૨.
 અતિ ચિંતાએ નિદ્રા નહી રે, દેવી યક્ષને ભાળે લાલ;
 કુણુ દુખિયો નર એકલો રે, તવ સૂર ઉત્તર દાળે લાલ. અમરનીં ૨૩.
 મિત્ર વિયોગે એ દુઃખ ભર્યો રે, સાં ભણે કીમ વિયોગી લાલ;
 સૌ કહે પૂર્વે આવ્યા હતા રે, પત્નિ મિત્રશું ભોગી લાલ. અમરનીં ૨૪.
 તે દીન મેં તુજને કહી રે, એહને આવળી ચારે લાલ;
 મિત્રે ટાળી તે આવળી રે, પશુ મેં ના કહી તે વારે લાલ. અમરનીં ૨૫.
 તે લોપી નૃપ આગળે રે, વાત કરી તિણે તે હો લાલ;
 દેવનું વાક્ય ન અન્યથા રે, પર્યટરમય થઈ દેહ હો લાલ. અમરનીં ૨૬.
 તાસ વિયોગે સૂતો ધહાં રે, સુણિ દેવી તવ પુછે લાલ;
 જિમ પાછો નર રૂપે હુવે રે, તે પ્રતિકાર કીર્યો છે લાલ. અમરનીં ૨૭.
 જક્ષ કહે જે શિયળે સતિ રે, સૂત ઉછંગે કર કરસે લાલ;
 તો મંત્રી નર રૂપે હુવે રે, સૂણિ રાજ્ય મન હરશે લાલ. અમરનીં ૨૮.
 હી પ્રભાતે માર્ગે આલ્યો રે, પોહોતો વસંતપૂર ગેહ લાલ;
 હપે લોક પદ્માવતિ રે, દેખી રાયને નેહ લાલ. અમરનીં ૨૯.
 ગર્ભવતી સ્ત્રી વાતજ સૂણી રે, દિન દો ચ્યાર હર્ષ ભરાવે લાલ;
 શુભ વેળાએ સૂત જન્મ્યો તદા રે, દિન દસ આચ્છવ થાવે લાલ. અમરનીં ૩૦.
 ધર્મસેનાલિધ થાપતા રે, ધર્મપસાએ સુખ પાવે લાલ;
 સંજન સાથે દીન પ્યારમે રે, દાનશાળાએ નૃપ આવે લાલ. અમરનીં ૩૧.

પાવૈને નવિ પાનો ચઢે રે, સોં સોં બાળક રાવે લાલ;
જન્મ લંગે જો સેવા કરે રે, રામ મિત્ર ન હોવે લાલ. અમરનીં ૬.

યતઃ

કાકેશૌચં દ્યૂતકારેષુ સત્યં ॥ વલીબે ધૈર્યં મદ્યપે તત્ત્વચિંતા ॥
સર્પે ક્ષાંતિઃ સ્ત્રીષુ કામોપશાંતિઃ ॥ રાજા મિત્રં કેન દૃષ્ટં શ્રુતં વા ॥

પૂર્વ આલ,

સતનો બેલી છે સાહિબો રે, જુઠાનો જમરાય લાલ;
સાચું બોલવું મુજ ઘટે રે, દીકું જાનીતું થાય લાલ. અમરનીં ૭.
મંત્રી કહે સાચું બાણ્યા થકી રે, થાપશદ્દ પથર રૂપે લાલ;
રાય વદે જૂઠું એ વારતા રે, આડ બણે નહીં કુપો લાલ. અમરનીં ૮.
સત્વ ધરી તવ મંત્રી બણે રે, પદ્માવતીશું આવંતા લાલ;
વડ હેઠે તુમે નિદ્રા વરી રે, દેવી દેવ બોલંતા લાલ. અમરનીં ૯.
આવળી જીવિત થાતની રે, ચ્યાર સૂણી તુમ કરી લાલ;
જનનિ જતાં તાતરીપૂ થયો રે, વિમળાએ ચિત ફેરી લાલ. અમરનીં ૧૦.
સધળી વાત માંડી કહી રે, તેહમાં અશ્વની વાતે લાલ;
જનુ સમાણો પથર થયો, રે, કટિસમ પોળ નિપાતે લાલ. અમરનીં ૧૧.
નૃપ દેખે પણ હઠથી કહે રે, બોલે આગળ ચૂંપે લાલ;
વિખમોદક ત્રિજી બણે રે; કંઠલંગે પથર રૂપે લાલ. અમરનીં ૧૨.
તોપણ નૃપ બોલે ચોથી કહો રે, જળ અહિમિંદુ કહેવાણો લાલ;
પથરની પડિમા થયો રે, દેખી ભૂપ મુરછાણો લાલ. અમરનીં ૧૩.
મૂર્છાવળી તવ રોતો ધણુ રે, મિત્ર તણા ગુણુ સંભારી લાલ;
એ વિણુ રાજને શું કરું રે, વાત પુરી ન વિચારી લાલ. અમરનીં ૧૪.
મરણુ શરણુ હવે માહરે રે, વચન સૂણીને પટરાણી લાલ;
ચિંતે હાયાંજ સકળ ગયું રે, લોકમેં હાંસી ને હાણી લાલ. અમરનીં ૧૫.
કરિએ કાળ બલધના રે, નૃપને કહે શું વિમાસો લાલ;
રાંકપરે શું રદન કરો રે, અવળો નાખીને પાસો લાલ. અમરનીં ૧૬.
કરિ ઉપાય સજ કીજીએ રે, મંડાવો દાનશાળાં લાલ;
દેશી વિદેશી મત્રે ભયાં રે, કાનપટા જોગી જટા લાલ. અમરનીં ૧૭.

વિજયસેન સુરિ વંદિને, ચંદ્રશેખર ભૂચરાય;
 ધર આળ્યા સુરિ તેડિને, બહુ વિધ ભક્તિ કરાય. ૬.
 એક દિન રાજ કચેરિએ, ઘેઠા કુંવર નરેદ;
 નર એક આવી તિણે સમે, કહે નમિ પદ અરવિંદ. ૧૦.
 હું છું પદારથ રાયનો, ભૂલ્ય નામ હરિદાસ;
 પંજપુરીથી મોકલ્યો, વિકટ કામ તુમ પાસ. ૧૧.
 સમમ માળે ખેલતી, મૃગસુંદરી સખી સાથ;
 અપહરિ વ્યતર ખેચરે, લેઇ ગયો ગ્રહિ હાથ. ૧૨.
 ગામ વનાતર ભેઠ વળ્યા, ન જડી શુદ્ધિ કાંઠી;
 સાંઠિ ચડી એક રાતમાં, હું આળ્યોધૂ આંહી. ૧૩.

ઠાળ ૧૦ મી.

(કામણગારો એ ફક્કો રે—એ દેશી.)

વનિતાયુ ચિત વેધીયું રે, વંઠી સાંભળી વાત; ૧.
 વશા વશી જઇ વેગળી રે, વિષમી વળજરની ધાત. ૧.
 વિરધ વેળા વિયોગની રે, વેધકને ન ખમાય; ૨.
 વિન્નગી વનમાં ફરે રે, જપાપાત કરાય. ૨.
 જિમ ચકલો ચકલી બીજ રે, ઉજ્યુ ઝડપને કાળ; ૩.
 તૃખાવત વિલોકતા રે, સહેતાં તાપની આળ. ૩.
 ઉદક વિના રજની ગઇ રે, પડિયો વાદળ ઠાર; ૪.
 કુશાગ્રે જળ બિંદુઓ રે, દેખતાં તિણિ વાર. ૪.
 પ્રેમ વિયોગે દોય ચિંતવિ રે, એક એકને કહે ત્યાંહિ; ૫.
 તું પી તું પી કરતાં પડ્યું રે, પવને જળ રજમાંહિ. ૫.
 મરણુ ગયાં દોય નિરાશથી રે, એ નરનારી વિયોગ; ૬.
 ઈંદ્ર રિસાણિ મનાવતાં રે, ભે છે બહુલા ભોગ. ૬.
 ચંદ્રશેખર મન બ્યાવતા રે, રણથી મંજીયું રતન; ૭.
 રાંક તણે ધર પાઠવ્યું રે, ન કયું કાંઈ જતન. ૭.
 ભોજન સળ્યા આસન વસુ રે, રાજ્ય રમણી ધર આય; ૮.
 સુનાં મૂકતાં એટલાં રે, અન્ય અધિષ્ઠિત થાય. ૮.

મંત્રિ મૂર્તિ તિહા લાવીને રે, રાણી સ્નાન કરંતી લાલ;
 સત ઉછંગે ધરી બોલતી રે, પરમેષ્ઠિ સમરંતી લાલ. અમરનીં ૩૨.
 સૂણને સૂર્ય વૈમાનિકા રે, અંતર ને લોકપાળા લાલ;
 મનવચ કાયા નિરમળપણે રે, જો મુજ શીળ આકળમાળા લાલ. અમરનીં ૩૩.
 નૃપ અરિ કેસરીની પ્રિયા રે, રાણી ચંપકમાળા લાલ;
 શિયળ સુધારસ જાંટતાં રે, વિસમી પાવક આળા લાલ. અમરનીં ૩૪.
 હું પણ જ્યેહવી જો સતી રે, તો મુજ હાથ ફરસતે લાલ;
 મંત્રી સાળ ચૈ ઉઠજો રે, સળજન સર્વે વિકસતે લાલ. અમરનીં ૩૫.
 સર્વાંગે ફરસે ધમ કહી રે, ઉઠ્યા મંત્રી તે વેળા લાલ;
 નર રૂપે જિમ નિદ્રા તજી રે, કરતા રાયને મેળા લાલ. અમરનીં ૩૬.
 ત્રીજો ખડે નવમી કહી રે, શ્રી શુભવીરે જો ઢાળો લાલ;
 ધર્મ થકી દુઃખ વેળા ટળે રે, પામે મંગળ માળો લાલ. અમરનીં ૩૭.

હોહુરા.

નાતાન જન્મોચ્છવ કરે, દેતા જાગ્યક દાન;	
ચૈત અઠાઇ મહોચ્છવ, ધારતાં ધર્મનું ધ્યાન.	૧.
તિર્થ નમન ચર વંદના, પદમાવતિ સંગાથ;	
સાસન જૈન પરભાવતો, મેળે શિવપુર સાથ.	૨.
મંત્રી સહીત લીલા કરે, પાળે રાજ્ય મહંત;	
કેતો કાળ ગચ્છે થકે, ત્રિહૂ વૈરાગ્ય ધરંત.	૩.
મનોરમ વનમાં તિણે સમે, કેવળિ શ્રીદમસાર;	
આબ્યા સુણિ વંદન ગયા, પામી હર્ષ અપાર.	૪.
કેવળી મુખ દેશના સુણિ, લહી સંસાર અસાર;	
ધર જઈ નિજ નિજ પુત્રને, સુપે રાજ્યનો ભાર.	૫.
નૃપ મંત્રી પદમાવતી, ખીજો પણ બહુ સાથ;	
કરી આચ્છવ લેતા સવે, દિક્ષા કેવળી હાથ.	૬.
ત્રિહૂ એક ધર્મે સખાઇઆ, માન ક્રિયા તપ સાર;	
અચ્યુત કદપે ઉપન્યા, કરી તિહૂ એક અવતાર.	૭.
સ્વર્ગથી અવિ નરભવ લહી, લેશે પદ મહાનંદ;	
ભાવી કથા સુણિ ચિત ધરો, ચંદ્રશેખર નૃપ નંદ.	૮.

કુંવર કહે રે પાતકી રે, પરનારી હરનાર;
 રૂંચેા દૈવ તુજ ઉપરે રે, કુણુ ધર્મા રાખણહાર. વિરૂપ ૨૩.
 સાંભળી ખેચર ઉઠિયો રે, લાગ્યો યુદ્ધ પ્રવંડ;
 કુમર અજ્યે ખડ્ગે કરી રે, કીધો ખડોખડ. વિરૂપ ૨૪.
 વિદ્યાખળે એક રથ કરી રે, બેશી દંપતિ દોય;
 કૌતક જ્ઞેતાં ગગને ચલે રે, પોહોતાં પદ્મપુર સોય. વિરૂપ ૨૫.
 રાજ રાણી સજન સહુ રે, ભેઠે સુતા જામાત;
 ધર લાવ્યા બહુ આચરે રે, પુછો સકળ કહી વાત. વિરૂપ ૨૬.
 રંગરસે તિહાં લીલા કરે રે, સુખભર દંપતિ તેહ;
 કાષ્ઠ દિન સોવન સોગટે રે, રમતાં ધરિ બહુ નેહ. વિરૂપ ૨૭.
 શાસ્ત્ર કથા ગીત ગાનમે રે, કાષ્ઠ દિન નાટકશાળ;
 દેવદુ ગુંદકની પરે રે, ભોગવે સુખ રસાળ. વિરૂપ ૨૮.
 ચંદ્રશેખરતણા રાસનો રે, ત્રિજ્ઞે ખડા રસાળ;
 શ્રી શુભવીરની વાણીએ રે, તેની દસમી ઢાળ. વિરૂપ ૨૯.

દોહરા.

એક દિન દંપતિ પરિકરે, પરીવરીયાં વન માહિ;
 કેળ કરતાં મોજશ, શીતળ વન તરે છાયે. ૧.
 મયુર કનકમર્ધ તિણે સમે, રમતો દેખી દૂર;
 મૃગમુદરિ મન મોહિયું, જાણિ આનંદપૂર. ૨.
 મનમોહન મુજને દિયો, આણી એહ જ મોર;
 રમવા કારણુ દિલ લલ્યું, એ મુજ ચિતનો ચોર. ૩.
 ચંદ્રશેખર તવ ચાલિયો, મયુરને લેવા કામ;
 નાહો મોર વનાતરે, નૃપ પણુ પૂઠે તામ. ૪.
 આંતરિયો તવ ઉડતાં, ઝાલ્યો મોર મહંત;
 ઉપર અસ્વારિ કરી, તવ ગગને ઉડંત. ૫.
 કુંવર વિચારે ચિત્તમાં, એહ કિશો ઉતપાત;
 જ્ઞેઉં કિહાં એ જાય છે, એ પક્ષી કુણુ જાત. ૬.
 વન ગિરિ ગામ આળંગિયાં, ક્ષણમાં કાસ હજાર;

- એમ ચિંતિ નિજ ધર જમ રે, વાંત કરિ વિચ્છિંપાસ;
કરવા ગવેખણા એણી નરે, જઈસ્યું જ્ઞાનિને પાસ. વિરૂપ ૯.
- ગગને ગયા ધડી એકમા રે, યશોમતિ યોગણી પાસ;
વંદિ નમિ પૂછત સા કહે રે, મ કરો ચિત્ત ઉદાસ. વિરૂપ ૧૦.
- મનોવેગ વિદ્યાધર રે, વિદ્યા સાધન હેત;
નારી પદ્મણી ખોળતો રે, ઠામ ઠામ ધરિ નેહ. વિરૂપ ૧૧.
- તુજ નારી લહી પદ્મણી રે, હરીને ગયો હીમવંત
અદ્રિમા ગુફામાંહી જઈઠવી રે, કહે તસ નિજ વૃતાંત. વિરૂપ ૧૨.
- સાંભળ નારી નિર્ભય થઇ રે, સાધવિ વિદ્યા દોય;
નગન થઇ સન્મુખ રહો રે, શ્રમ અમ સિદ્ધિ હોય. વિરૂપ ૧૩.
- અમોઘ બાણને મોહની રે, સિદ્ધ થશે દિન બાર;
પટરાણી તુજને કરી રે, વિલસીશ સંસાર. વિરૂપ ૧૪.
- સુણી મૃગસુંદરી મહા સતિ રે, પામી ચિત્ત કલેશ;
ખેટને સા એમ ઉચરે રે, ધૈરજ ધરીય વિશેષ. વિરૂપ ૧૫.
- લાવિ માત સહોદરી રે, નગન કરી એણે ઠાય;
વિદ્યા સાધિ કરો રાણીઓ રે, સહજ મેળાવા થાય. વિરૂપ ૧૬.
- ફણિધરની મણી કુણુ લિચ્છે રે, વન્હીમેં ધાલે હાથ;
કેસરી કેસરા કુણુ ગ્રહે રે, હં રે સતી છું સનાથ. વિરૂપ ૧૭.
- વાલ્હો વિદેશે નહી વેગળો રે, હરિ સમ મૂજ ભરતાર;
તુજ સરિખાં હરણા ફરે રે, લંપટીને ધિકાર. વિરૂપ ૧૮.
- પરમેષ્ઠી મંત્ર મહા બળી રે, પાંઠ સિદ્ધ મુજ પાસ;
જ્ઞાતી ગુરૂ પાસે લીયો રે, જેથી શત્રુ વિનાશ. વિરૂપ ૧૯.
- જો મુજ સાથે તું બળ કરે રે, તો સતિ કરે શરાપ;
બાળી ભરમ ક્ષણમાં કડં રે, રોશે પિયા મા બાપ. વિરૂપ ૨૦.
- ખેટ સુણિને ક્રોધે ચઢી હું રે, બલી દીશાવે બીત;
પણુ સા નિશ્ચળ થઇ રહી રે, રાખી કુળવટ રીત. વિરૂપ ૨૧.
- યોગણીનાં વયણાં સુણિ રે, ચાલ્યો ચંદ્રકુમાર;
પલક માંહે ગુફામાં પોંચિયો રે, તવ દીઠી નિજ નાર. વિરૂપ ૨૨.

જે પ્રવંછે સુખ સતતી, લક્ષ્મીના મેળા, વિસમય ૯.

લક્ષ્મીના મેળા, નરને ધર મહિ, વિસમય ૧૦.

રીસવતી રીસાધને, જય અંતર દાહે, વિસમય ૧૧.

નારિને ધરથી કાઢાડતાં, લક્ષ્મીને કાઢાડી, વિસમય ૧૨.

સુખ નવિ પામે તે કદા, પ્રાવિ વિખની આડી, વિસમય ૧૩.

સંસાર દાહે તણુ છે, વિશરામની છાયા, વિસમય ૧૪.

પુત્ર કલત્રે ને શુભલયમાં, સર્જનની માયા, વિસમય ૧૫.

વળિ નિશિદિન નારી વડે, નહિં ધરની ચિંતા, વિસમય ૧૬.

ચાકર સત સેવા કરે, પશું નિર્જનવા હુતા, વિસમય ૧૭.

જગમાં દુર્લભ નારિયો, શુભ તણે વખાણી, વિસમય ૧૮.

સહસ્ર દુષણ દૂરે તણે, એ દુષ્ટિ વાણી, વિસમય ૧૯.

સુત ઉપતિ નારિથી, ધર ભાર ઉઠાવે, વિસમય ૨૦.

પતિમરણે ભેગી, બળે તસ કિમ દૂઝાવે, વિસમય ૨૧.

સરસ અશન દિયે કંતને, લુપ્ત પોતે ખાવે, વિસમય ૨૨.

દુખની વેળા સખાધ છે, પણ દૂર ન જાવે, વિસમય ૨૩.

તે જો જો બળતી રહે, નહિ પુત્રના મેળા, વિસમય ૨૪.

વેપારે લાભ ન નીપજે, રહે દળદર વેળા, વિસમય ૨૫.

વેર હવે અતિ આકરે, બહુ ભવ દુખ પાવે, વિસમય ૨૬.

વીર પ્રભૂને વ્યંતરી, શિતળ જળ છંટકાવે, વિસમય ૨૭.

જો નર ધરનારી તણુ કરે, પરધર મેળા, વિસમય ૨૮.

ધન હાણી પ્રિય સખી, તસ વંઠી વેળા, વિસમય ૨૯.

એક ગામે એક રાજવી, તસ પુત્ર ભલેરો, વિસમય ૩૦.

અચ્ચર દોડી જનમિયો, ધર મોહોટો વછેરો, વિસમય ૩૧.

નામ બિજગરો, તેહવું ધરે બાધો ખાવે, વિસમય ૩૨.

મધુભટ-વિપ્ર તે ગામમાં, પરીકરણ રહેવે, વિસમય ૩૩.

બીધ નામે મહીષિ ધરે, મળુ દુષ કરંતી, વિસમય ૩૪.

તસ ધૃત વિકૃતતા વશે, આજીવી ચલંતી, વિસમય ૩૫.

ધૃત વેચણ દરબારમાં, એક દિવસે જાવે, વિસમય ૩૬.

યમુનાનંદા જળધિ દહી, નાંખે તાસ મળેર. ૭.
 કુંવર પતરી કઠિ જાઇ, કરતો ચિત્ત વિચાર;
 ખિણું સયોગ વિયોગ મધ, સુતધર કહે સંસાર. ૮.
 મથુરાધુરિ દેખણું ગયા, તિહાં જિન જ્યેત્ય નિહાલ;
 થયા અભિગમ સાયવી, વંદા જંગલ દયાળ. ૯.
 એકાંકિ આવક મુખથી સુણિ, તિહુ નાણી અણુગાર;
 મનોરમ વનમાં આવિયા, વંદન જાત કુમાર. ૧૦.
 વંદિ નમી મુનિને સ્તવી, ખેડો ધર્મ સ્મરત;
 અવસર મામી વિનયથી, એણિ પરે પ્રશ્ન કરત. ૧૧.

ઢાળ ૧૧ મી.

(શાંપર વારિ માંકા સાહીબા કાળેલ મત નળે—એ દેશી.)

પૂછે કુંવર મુનિરાજને, કૃષ્ણ મોર રૂપાળો;
 કનકમઘ પીછાં જગે, ગતિએ લટકાળો. ૧.
 વિસમય વાત ન વિસરે, જો ચતુર નિહાળે;
 મધુર રસિક પ્રજા ઔષધિ, મુખમાં આગાળે. વિસમય ૨.
 દેખિ વને હું શિર ચઢ્યો, ઘડિ દોય ખેલાવ્યો;
 નભ ચઢિ નમ જળ નાંખિયો; ફરિ નજર ન આંખ્યો. વિસમય ૩.
 જ્ઞાનિ કહે ભવ તિરમે, તું સુરપુર વાસી;
 વસુદત નામે શેઠિયો, પ્રિયા આર વિલાસી. વિસમય ૪.
 તેહમાં એક અણુમાનિતિ, નવિ નજરે જોવે;
 દુર્ખલર રેહેતી વેગળી, દિન રાતે રોવે. વિસમય ૫.
 તપ જપ કષ્ટે ભવ ભમિ, થઇ વ્યંતર દેવી;
 ભવ ભવ તે તુજને નડિ; ધણી વાત શું કહેવી. વિસમય ૬.
 મૃગસુંદરિશું દેખિને, આકાશે જાતિ;
 પૂરવં વેર સંભારતાં, ભરિ ખેદે જાતિ. વિસમય ૭.
 મોર રૂપ કરી તુજ હરિ, સરિતામાં ધરિયો;
 ખેદ ધણી હંજીવા તણો, તુજ પુન્યે સરિયો. વિસમય ૮.
 કલેશ ન મરવો નારિશું, ધરમાં કાછા વેળા;

પામી અચંબ ખડગ જૂએ, દીઠિ રૂધિરની ધાર.	વિસમય૦ ૩૭.
વંશ જળ જેવે ફરી, ધુપ કુંડે ધૂત પૂરે;	વિસમય૦ ૩૮.
નર એક કર માળા રહી, પડયું મસ્તક દૂરે.	વિસમય૦ ૩૯.
રૂધિર અરતું દેખીને, કરે પશ્ચાતાપ;	વિસમય૦ ૪૦.
વિષુ અપરાધી મારીયો, કરતો મંત્ર જાપ.	વિસમય૦ ૪૧.
ઢાઢાકાર કરતો ગયો, વન ખંડ વિચ્છાલ;	વિસમય૦ ૪૨.
ઉભી દીઠી યૌવના, વળગી તરે ડાળ.	વિસમય૦ ૪૩.
સરોવર તીરે દેખિને, ચિત ચિતે કુમાર;	વિસમય૦ ૪૪.
વન રખવાળી દેવતા, વા વ્યંતર નાર.	વિસમય૦ ૪૫.
અથવા જેવા ઉતરી, વિદ્યાધર બાળ;	વિસમય૦ ૪૬.
ચંદ્રવન કાંતિ અધે, હોઠ લાલ પરવાળ.	વિસમય૦ ૪૭.
વા ચમૂના જળ દેવતા, સરોવરમાં નાહી;	વિસમય૦ ૪૮.
લીલ વિલાસે ખડી રહી, તરે શાખા સાહી.	વિસમય૦ ૪૯.
એમ ચિતી ધૈરજ ધરી, ગયો તેહની પાસે;	વિસમય૦ ૫૦.
સાં તસ દેખી મોહી રહી, ચિત પ્રેમ ત્રિલાસે.	વિસમય૦ ૫૧.
વળિ ચિત ચોરી ચિતવે, નર રૂપે રૂડો;	વિસમય૦ ૫૨.
પણ સતિ નારી ચિતમાં, એ ભાંડથી ભૂડો.	વિસમય૦ ૫૩.
રાજકુંવર ભૂલો પડ્યો, આઠ્યો એણે ઠામ;	વિસમય૦ ૫૪.
ન ધટે મુજ તસ પૂછવું, કુણુ દેશ ને ગામ.	વિસમય૦ ૫૫.
પૂછે પડુતર આપણું, તે પણુ ન વિશેષ;	વિસમય૦ ૫૬.
શુણિ જન પૂછ્યાં બોલતાં, સંતિ દોષ ન લેશ.	વિસમય૦ ૫૭.
ચિતી મૌનપણે રહી, નિચિં નયનની વાસ;	વિસમય૦ ૫૮.
ચંદ્રશેખર તિહાં આવિને, બોલાવે તાસ.	વિસમય૦ ૫૯.
ઉત્તમ રાસ રસાળનો, ખંડ ત્રિજ્ઞે વિશાળ;	વિસમય૦ ૬૦.
શ્રી શુભવીર તસ બાણિ, અગીઆરમી ઢાળ.	વિસમય૦ ૬૧.

દોહરો.

કુંવર કહે સુણ સુંદરી, તું કુણુ ઉત્તમ જાત;
ગામ નગર કિહાં વાસ તુમ, કુણુ વળી માત ને તાત.

ઘૂત દેઇ નાણું માગતો, તે દૂર રહાવે.	વિસમય૦ ૨૩.
નાખ્યા રૂકમ ઉંચા માળથી, અથ લાદિમાં પડિયા;	વિસમય૦ ૨૪.
વેણી લેઇને આપતાં, દિજ નજરે ચઢિયા.	વિસમય૦ ૨૫.
પૂછતાં કુંવર ભણે ધથું, લાદિ રૂકમ મધ છે;	વિસમય૦ ૨૬.
એહ વછેરા ભાગ્યથી, અમ લચ્છી ભધ છે.	વિસમય૦ ૨૭.
તે કહે આહણુને દિયો, તુમ પૂન્ય જ હોવે;	વિસમય૦ ૨૮.
નૃપસુત કહે મહીષિ દીયો, અમે તુમ હરિ દેવે.	વિસમય૦ ૨૯.
વિગ્ર લોભ વશ શેરબી, દેઇ લિચ્છે વછેરા;	વિસમય૦ ૩૦.
ધર જઇ સેવા કરે, દાણો દેઇ ધણેરા.	વિસમય૦ ૩૧.
આજિવિકા મૂળથી ગધ, ધર દુર્જળ કીધા;	વિસમય૦ ૩૨.
મંદમતિ ઉંધ વેચીને, ઉભગરો લીધા.	વિસમય૦ ૩૩.
મારીશું રસ પ્રેમથી, જગ શોભા વાધે;	વિસમય૦ ૩૪.
થિર ચિતે શુર સેવતાં, શં એ ધર્મ તે સાધે.	વિસમય૦ ૩૫.
એમ જ્ઞાનિ વયણું સુણિ, ઉડી કુંવર સધાવે;	વિસમય૦ ૩૬.
નઇ ઉપકંઠે તર ધટા, વન જોતો જાવે.	વિસમય૦ ૩૭.
દૂર વનાંતર આવતા, દ્રાખ રાયણુ મીડી;	વિસમય૦ ૩૮.
એક તરે ડાળે જૂલતી, તરવાર તે દીડી.	વિસમય૦ ૩૯.
કનક મૂઠે રતન જડી, લખી અહી નારી;	વિસમય૦ ૪૦.
ચિતે કુંવર કોઇ ખેચરે, વનમાં વિસારી.	વિસમય૦ ૪૧.
અથવા ખડગ આ વન ધરી, કોઇ સૂલટ પછડો;	વિસમય૦ ૪૨.
એમ ચિંતી વનમાં ફર્યો, પણ કોઇ ન દીઠો.	વિસમય૦ ૪૩.
આવિ ખડગ લેઇ જોવતો, જાણે મોતિનો હાર;	વિસમય૦ ૪૪.
મેન રહિત કરી ઝગમગે, શ્વેત તેલની ધાર.	વિસમય૦ ૪૫.
અળશી કુસુમસમ છે પ્રભા, વિજળી દૂર પેખ;	વિસમય૦ ૪૬.
દેખી અચભો પામિયો, લેઇ ખડગ વિશેષ.	વિસમય૦ ૪૭.
જોવા પરિક્ષા તે ગયો, વાંકા વંસ છે થૂળ,	વિસમય૦ ૪૮.
ગુલમ વિટાણા પરસ્પરે, ધન વંશનાં મૂળ.	વિસમય૦ ૪૯.
વૈશાખ ડાણુ કુંવર રહી, છેદે બળ સાર;	વિસમય૦ ૫૦.

હરિખળને કહે દેઈ તોપો, તુમ આઠે કન્યા અમને આપો;
 જો ન દિઓ તોયેજો રણ કરવી, સજી અમે રણ કરવા હરવા. સાં ૧૦.
 સુણ હરિખળ કહે માંજુ ન મળશે, અમે પુત્રિ છત્રીવર વરશે;
 દત મુખે સુણિ મણિચુક આવે, સૈન્ય શુ યુદ્ધ કેરી જય પાવે. સાં ૧૧.
 હરિખળ ગ્રહી નિજ પૂર જાવે, કારાગારમે નિત્ય વસાવે;
 એક દિન વિજયાપૂરિને ખાર, આઘ્યા ચૌ નાણિ અણગાર. સાં ૧૨.
 રાણિ શુણાવળી વદને જાવે, દુઃખ ભરી મુરને પ્રશ્ન કરાવે;
 મુજ પુત્રિ આઠે ભરતાર, કૃણ થાશે ભાગ્યવંત કુમાર. સાં ૧૨.
 વળિ અમ પુન્ય ઉદય કીમ થાશે, મુજ પતિ શત્રુથી કિમ મુકાશે;
 વળતું તસ ભાખે ચૌ નાણિ, રાણિ સુણિ ચિત ધૈરજ આણિ. સાં ૧૪.
 વિદ્યા વિદ્યુશા તુમ સુત દોય, ચદ્રોદય વિણ રંજની નેય;
 તે દોય આધવનો હણનાર, જે નર તે હોશે ભરતાર. સાં ૧૫.
 તુજ પતિને મુકાવશે તેહ, તુમ શત્રુનો કરશે છેહ;
 નિજ તત્તુ છાયા લાઘે જેહ, ભાવિ ભાવિ મટાવે તેહ. સાં ૧૬.
 સાંભળીને ખેદ હરખ ભરાણિ, મુની વંદી ધર ઓવી રાણિ;
 એક સમે અમે ચોસઠં ખાળ, કામદેવ ધર કરિ નૃત્યશાળ. સાં ૧૭.
 સરોવર નાહી ચૈત્રે પેઠાં, તવ ભુષણુ વિચ્છાદિ મ દીઠાં;
 ગુમ રહો નર ક્ષત્રી જાતે, વચ્છાદિક તેણે લીધાં રાતે. સાં ૧૮.
 પાછાં આપ્યાં તે અમે લેઈ, ખડગ રતનમણી કસુક દેઈ;
 કિધિ પરિક્ષા સાહસિક દેખી, ધાર્યું અમે કરે એહવો ગવેખી. સાં ૧૯.
 અનુસારે લહુ તુમ જ એહ, કુવર કહે અમે નહિ છું તેહ;
 વળતું ભણે સા સુણું ચિત લાઈ, ચંપકમાળાના દોય ભાઈ. સાં ૨૦.
 શત્રુ હઠાવન વળી ઉનમતે, વિદ્યા સાધન કરે નીમિતે;
 યમુના કિનારે મેહેલ અનાવી, રાખી નિજ બેહેનો ધહા લાવી. સાં ૨૧.
 પદાણિ લાવિ ગિરિ દરી મહિ, વિદ્યા મનોવેગ સાધે ઉછીહે;
 સાધે વાયુ વેગ ધહા વંશ જાળે, ચંદ્રાહારે વિદ્યા ઉજમાળે. સાં ૨૨.
 તે ખટ માસે સિદ્ધ થાશે, તવ શત્રુને જીતેણું જાશે;
 મોકલી મુજને ખખર જે લેવા, તુમ શુ ઉભી વાંત કરેવા. સાં ૨૩.

રહેવે તે સરોવર તટે, વન તરે કુંજ નિવેશ;
 નિર્ભય ગિભી એકલો, યોવન બાળે વેશ. ૨.
 મેં તુંજને વન દેવતા, જાણી આબો પાસ;
 ભૂપગ દગ ચળ નેવતાં, મણુઅ જાતિ વિશ્વાસ. ૩.
 વળતું તવ સા એમ બાણે, સુણ ઉત્તમ શુણવંત;
 મૂળ થકી વિવરી કહું, સધળો અમ વિરતેત. ૪.

ઢાળ ૧૨ મી.

(સાહીબા મોતીડા અમારો-એ દેશી.)

મધુરસ બોલે અમૃત વયણે, વૈતાલ્યે છે દક્ષણ એણે;
 વિજયાપૂરિનો હરિબળ રાજા, જાતિ કુળે જસ બિહુ પખ તાજા;
 સાહીબા મન ગમતા મેળા, દોહિલા મળવા એણિ વેળા;
 ભાગ્યને વશ્ય મેળા સાં ૧.
 રાણી શુણાવળી શુણની પેટી, દોય સુત ઉપર આઠ છે ખેટી;
 અડશીધી જસ વેંહચી-દીધી, સદ્ગી વિધાતે એકાંતે કીધી. સાં ૨.
 વિકસિત વયણે પુલ ખરતાં, લોચન જેહના અમિય અરતાં;
 પૂર્વ દિશા સમ ચંપકમાળા, સાત દિશા સમ સાત વિશાળા. સાં ૩.
 ખેટ ચતુર નૃપ ચોવિસ જાણી, કન્યા મોહ તણી રાજધાતી;
 ચોવિસ કન્યા શ્રીપૂરરાય, ગગન ગતિ નૃપની કહેવાય. સાં ૪.
 કન્યા આઠ સહોદરી માહરી, તાત અમારો રાય જિતારી;
 ચંદ્રાવળી હું આઠ વડેરી, ચોસઠ જાણની એક કચેરી. સાં ૫.
 એક દિન ચંપકમાળા બોલી, આપણ ચોસઠ જાણની ટોળી;
 બાળપણનાં પ્રેમ વિણધાં, ઠામ ઠામ વરને જો દીધાં. સાં ૬.
 તો પછે મળવું ન હોય કદાપિ, તિણે ઉઠ્યો એક વાત જ થાપી;
 વર વરવો સર્વેને એક, જૈનમતી પૂન્યવંત વિવેક. સાં ૭.
 શરવિર બહુ બુદ્ધિ બળિયો સહેજે જાય ન અટકળિયે;
 જીવે તિહાં લગે પ્રેમ નીવાહે, તે વર વરવો સહુને ગિછાહે. સાં ૮.
 એકમતો કરિ બેળાં જમિએ, વનમળા કિડાએ નિત્ય રમીએ;
 એક દિન ચંપુરિનો રાય, મણિચુકનો તિહાં દૂત તે આય. સાં ૯.

- ૭૨ હય ગય સુભટ મળ્યા ધણી, ૭૨ે યોદે વચન રસાળ. ૧.
 ૭૨ે પુન્ય કરેા જગ પ્રાણિઆ, ૭૨ે પૂન્યે દાળિદ્ર દૂર;
 ૭૨ે મનવન્ધિત મેળા મળે, ૭૨ે પૂન્યે સુખ ભરપૂર. ૭૨ે પૂં ૨.
 ૭૨ે કરત પટાવત વિનતી, ૭૨ે વૈતાલ્યે રેહેઠાણુ;
 ૭૨ે કુસુમપુરી વિમળાપુરી, ૭૨ે અલકાપુરી સમન્જસ. ૭૨ે પૂં ૩.
 ૭૨ે રતન કનક ચૂલ ખાંધવા, ૭૨ે રાજ્ય કરે વર નિત્ય;
 ૭૨ે શ્રીમતિ ધીમતિ પટ પ્રિયા, ૭૨ે અવરપ્રિયા ધણી પ્રીત. ૭૨ે પૂં ૪.
 ૭૨ે પ્રીતિ પરસ્પર છે ધણી, ૭૨ે જીવન મચ્છ સરીસ;
 ૭૨ે કન્યા બિહુ જણની મળી, ૭૨ે ખટ શત ને છત્રીસ. ૭૨ે પૂં ૫.
 ૭૨ે ચૌમાસા દિન વિતતે, ૭૨ે રાજકચેરી માંહિ;
 ૭૨ે શીતળજિન પધરાવીને, ૭૨ે આંજવ આઠ દિન ત્યાંહિ. ૭૨ે પૂં ૬.
 ૭૨ે કાર્તિક વદ પંચમ દીને, ૭૨ે વિદ્યાધર મુનિરાય;
 ૭૨ે ગગન મારગથી ઉતર્યા, ૭૨ે વદે સદ્ તસ પાય. ૭૨ે પૂં ૭.
 ૭૨ે દેવરચિત સિંહાસને, ૭૨ે પ્રભૂ વંદી બેસંત;
 ૭૨ે રાય પ્રમુખ પ્રખદ ભણી, ૭૨ે દેશના ધર્મ દિયંત. ૭૨ે પૂં ૮.
 ૭૨ે રતનચૂલ અવસર લહી, ૭૨ે મૂનિને એમ પૂછંત;
 ૭૨ે અમ દોય ખાંધવની સુતા, ૭૨ે કોણ હોશે તસ કંત. ૭૨ે પૂં ૯.
 ૭૨ે કિમ મળશે કિમ જાણુશં, ૭૨ે કુણુ થાનક મહારાજ;
 ૭૨ે ભૂચર ખેચર ભૂપતી, ૭૨ે તવ બાળે મુનિરાજ. ૭૨ે પૂં ૧૦.
 ૭૨ે દેવાટવિર્મા સઠ તટે, ૭૨ે સુતો તિલક તર હેઠ;
 ૭૨ે બત્રિસ લક્ષણુ કર પદે, ૭૨ે છાયા અચ તનુ ઠેઠ. ૭૨ે પૂં ૧૧.
 ૭૨ે ખટ શત બત્રિસનો ઘશે, ૭૨ે ભૂચર એક ભરતાર;
 ૭૨ે ક્ષત્રિ ત્રિખંડનો રાજવી, ૭૨ે વિદ્યા બદ્ધ ભંડાર. ૭૨ે પૂં ૧૨.
 ૭૨ે માત્રવ ઉજળ પંચમી, ૭૨ે લગન દિવસ ઉચ્છાંહિ;
 ૭૨ે દસ ધડી દિન ચઢતે થકે, ૭૨ે જપ જોળ્યો વન માંહિ. ૭૨ે પૂં ૧૩.
 ૭૨ે પૂરવધર કહી ઉતપત્યા, ૭૨ે વિચર્યા પંચ વિહાય;
 ૭૨ે ખેટ કન્યા મંડળી, ૭૨ે લેષ ધર્મા નિવસાય. ૭૨ે પૂં ૧૪.
 ૭૨ે આજ વાત તેસવિ મળી, ૭૨ે ચાઓ પ્રભુ અસવાર;

ચંદ્રશેખર સુષ્ટિ ચિતે મનમાં, તે નર માર્યો મેં દરી વનમાં;
 ધૈર્ય ધરિ નિજ ચિત વિમાશી, તે આગળ દોય વાત પ્રકાશી. સાં ૨૪.
 ચંદ્રાવળી સુષ્ટિ દુઃખ ધરે મોહું, ચિતે હૃદય મુતી વચન ન ખોડું;
 શ્રી શુભવીર વચન રસાળ, ત્રીજે ખડે ખારમી ઢાળ. સાં ૨૫.

દોહરા.

ખિણુભર ખેદ ભરી થકી, સા ચિતે તિણુ વાર;
 વિખમી કર્મ તણી ગતિ, વિખમો આ સંસાર. ૧.
 કુંવર વદે સૂણુ સુંદરી, મ ધરો મનમાં ખેદ;
 ચાનીતું દીહું હુવે, તિહાં નહિ કાંઈ વિભેદ. ૨.
 સા કહે ઉત્તમ નર તુમે, રહેજ્યો ધહાં ખિણુમંત;
 ચંપકમાળાને જઈ, સંભળાચ્યું વીરતંત. ૩.
 જો તુમપર રાગિ હશે, તો વેગે ધજ રક્ત;
 મંદિર ઉદ્ધિ હલાવશું, પિત્ત ધજાએ વિરક્ત. ૪.
 રહેજ્યો રકતે થીર થઈ; પિત્તે જાજો દૂર;
 એમ સંકેત કરી ગઈ, ચંપકમાળા હજૂર. ૫.
 તસ સંકેતે દોય ધડી, તદગત ચિત કુમાર;
 ઉપશમ શુણુ ઠાણે ચઢી, ચોવશ્રરે અણુગાર. ૬.
 પિલિ તામ પતાકિકા, હાલતી દીડી લાંહિ;
 જાણી વિરક્તા નારિયો, શીઘ્ર ચલ્યો વન માંહિ. ૭.
 કેસરી સિંહ જ્યું મલપતો, વન ફળ કરત અહાર;
 કેતે દિવસે પામિયા, દેવ અરણ્ય મજાર. ૮.
 શીતળ જળ નિરમળ ભર્યું, સરોવર દેખી તામ;
 જળ પીને નિદ્રા લીએ, તિલક તર તલ ઠામ. ૯.
 પૂન્ય મિત્ર બળ જાગતે, ન કરે અનરથ કોય;
 વનરણુ ગિરિ અરિ જળધિએ, પણુ મનવચ્ચિત હોય.

ઢાળ ૧૩ મી.

(જરે દેશના સુષ્ટિ ૨૬ લાગશે—એ દેશી.)

જરે જાગ્યો કુંવર જિજ્ઞે તદા, જરે દેખે રિદ્ધિ વિજ્ઞાળ;

જે ભગતા લૈરવ દેવતું, જે સુંદર ચૈત વિશાળ;
 જે માનત માનેડ તેહને, જે દિગ્ધિ વાંછિત તત્તકાળ. જે પૂં ૩૦.
 જે યાત્રિક પરદેશી, જના, જે રેહવાના બહુ કાણ;
 જે કુંવર નિહાળી નિશિ વસ્યા, જે કરતા તિર્થ વાપ્રાણ. જે પૂં ૩૧.
 જે સરોવર કૂપક વાવડી, જે પીધા નિર્મળ નિર;
 જે ત્રિજે ખડે તેરમી, જે ઢાળ કહે શુભવીર. જે પૂં ૩૨.

દોહરા.

૧. વડ તડ હેઠે મુનિવરા, આર રહ્યા છે રાત;
 લધુ વય યોવન તપ કરે, ઉત્તમ ક્ષત્રિ જાત.
૨. ચૈનાણી શુર પાસથી, ભણિયા સવિ સિક્કાંત;
 કામ વિડબણ ચૂકિયા, ઉપસમ શાંત પ્રશાંત.
૩. ચંદ્ર કીરણ અમૃત ઝરે, ઉજળી પૂનમ રાત;
 દેખી આવક આવિકા, આવે તજ પરતાત.
૪. મુનિ વંદી હોળી મળી, કરતા આજીવ ત્યાહિ;
 ચંદ્રશેખર તે સાંભળી, આવી નમત ઉછાંહિ.
૫. મુનિ મુખ અમૃતની છટા, પામી પૂછે એમ;
 લધુ વય તુમ વૈરાગતું, કારણ પ્રગટ્યું કેમ.
૬. મુનિ કહે આ સંસારમા, વિરૂપા વિષય કખાય;
 રાગ વિવશ જગ જીવડા, ચિહ્ન ગતિમા રાળાય.
૭. કુંજર ફરશે દ્રિય વંશે, બંધન પામે દીન;
 ગજ પણ અજ સંરિખા હુવે, મરે રસનાએ મીન.
૮. ભમર સુગંધિ કમળથી, નયને જળત પતંગ;
 હરણ મરણ શ્રવણ દિગ્ધિ, એક એક ઈદ્રિ પ્રસંગ.
૯. પાંચે ઈદ્રિ વશ પડ્યા, તેહની શી ગતિ હોય;
 કામ વિવશથી વેગળા, સુખિયા જગમા સોય.
૧૦. નવિ પલટાએ રાશિથી, માર્ગિ કદિય ન હોય;
 અભિનવ કામગ્રહ કહો, સહુને દિગ્ધિ દુખ સોય.
૧૧. શિયળવતી શિયળે સતી, સુણતાં તસ દ્રષ્ટાંત;
 ભવ તજ સંયમે શ્રી વરી, આવશે અમ વર્તાત.

૭૨ કહિ એમ અશ્વરતન ધર્યો, ૭૨ કુંવર ચલ્યા તિથિ પ્રાર, ૭૨ પૂં ૧૫.
 ૭૨ આગળ જ્ઞાતી વધામણી, ૭૨ આઘ્યા સનમુખ રાય;
 ૭૨ જંગલમાં મંગળ લયો, ૭૨ મેહેલ રચ્યા તિહાં જાય, ૭૨ પૂં ૧૬.
 ૭૨ ચોરી ચિહ્ન મખ ચીતરી, ૭૨ તેહજ રચણી મોહિ;
 ૭૨ કરિ આછવ પરણાવતા, ૭૨ સધળી કન્યા ત્યાહિ, ૭૨ પૂં ૧૭.
 ૭૨ રસમંજરી શુભમંજરી, ૭૨ તેહમાં વડેરી દોય;
 ૭૨ વૈતાલ્યે સહુ તે ગયા, ૭૨ બિજે દીન સહુ કાય, ૭૨ પૂં ૧૮.
 ૭૨ ખેચરે બહુ ભેવાં મળે, ૭૨ ખેચરી ગાવે ગીત;
 ૭૨ નાટકશાળા નિત હૂવે, ૭૨ રાગ રંગ રસ રીત, ૭૨ પૂં ૧૯.
 ૭૨ સાસય ચલ્ય જુહારતા, ૭૨ કરતાં નવનવા ખેલ;
 ૭૨ કુસુમ કદળી ધર સ્ત્રી ગણે, ૭૨ રમતાં જળ વન ફળ, ૭૨ પૂં ૨૦.
 ૭૨ નંદીસર દ્વિપે જતા, ૭૨ સાથે રમણીના વૃંદ;
 ૭૨ સાય પડીમા વંદતાં ૭૨ પામે અતિ આજુદ, ૭૨ પૂં ૨૧.
 ૭૨ મેર પમુહ સાસય જિના, ૭૨ જત્રા કરિ ધર જાય;
 ૭૨ બિહુ સસરાં પાસે થકી, ૭૨ વિદ્યા બહુલ ગ્રહાય, ૭૨ પૂં ૨૨.
 ૭૨ પશુઆંમે નર ભવ કરે, ૭૨ નેરને પશુ અવતાર;
 ૭૨ પર વિદ્યા છેદન તંણી, ૭૨ એમ સંવિ એક હજાર, ૭૨ પૂં ૨૩.
 ૭૨ નારીગણુ તિહાં સંઠવી, ૭૨ સુંદર નર પરિવાર;
 ૭૨ પંચ તિરથ યાત્રા લણી, ૭૨ ચાલ્યા વિયત કુમાર, ૭૨ પૂં ૨૪.
 ૭૨ સમત શિખર જઈ ઊતર્યા, ૭૨ વંદી વીસ જિણદ;
 ૭૨ શિતા નાળ નિહાળીને, ૭૨ મધુવત્ત જત નરિંદ, ૭૨ પૂં ૨૫.
 ૭૨ નંદન વન સમ મધુવને, ૭૨ અંડપ દ્રાખ રસાળ;
 ૭૨ સીતાદળ દાડીમ તર, ૭૨ જાણુ ફળ હિતાળ, ૭૨ પૂં ૨૬.
 ૭૨ ફણસાં લિંબુ હરીતકી, ૭૨ રાયણુ ને સહેકાર;
 ૭૨ કદળી કુસુમ સુરલિ તર, ૭૨ રામ જામફળ સાર, ૭૨ પૂં ૨૭.
 ૭૨ અંજર નારંગ કર્મદા, ૭૨ કિંસુક અંપક ફુલ;
 ૭૨ કેતકી માલતી વિકસિયાં, ૭૨ પામિ તીર્થ અમૂલ, ૭૨ પૂં ૨૮.
 ૭૨ વડતર મોહોટો એક છે, ૭૨ શાખા પ્રશાખા વિશાળ;
 ૭૨ હંસ મોર શુક સારિકા, ૭૨ મુગલ વસે કરિ માળ, ૭૨ પૂં ૨૯.

- ભાગતિ રાત્રે અન્યદા, શિવા શબ્દ સંજ્ઞાંત રે; .
 પતિ નિદ્રાભર મેલીને, જળધટ હાથ લિયંત રે. રશિયાં ૧૪.
 શિયળવતિ ધરથી ગધ, એકલી પુર ખહારે રે;
 સસરે દીડી જંગતાં, વગિ આવી ધણા વારે રે. રશિયાં ૧૫.
 શેઠ કહે નિજ નારિને, સાંભળો વહુનું ચરિત્ર રે;
 આજ ગધ મધ્ય રાત્રિએ, પરધર રમવા વિચિત્ર રે. રશિયાં ૧૬.
 કુળ મર્યાદા ગણે નહીં, તું નહીં જાણે કંઈ રે;
 મેં નજરે દીડી સહી, પરનર ભોગ પલાયે રે. રશિયાં ૧૭.
 નારિ કહે કહેશેા નહીં, કાઈ આગળ એ વાત રે;
 ધરતું છિદ્ર પ્રકાશતાં, થાશે કાષ્ઠની ધાત રે. રશિયાં ૧૮.
 આયુ ધન ધર છિદ્રને, ઔષધ મૈથુનવંત રે;
 દાન માન અપમાન એ, નવ નર દક્ષ ગોપંત રે. રશિયાં ૧૯.
 રવિ હિલે સુતને કહે, સાંભળ તુજ વધુ વાત રે;
 જળ ભરવા મસલું કરી, આજ ગધ મધ્ય રાત રે. રશિયાં ૨૦.
 એક પ્રહર પરધર રહી, આવી પાછી ગેહ રે;
 મેં દીડી નજરે સહી, મ ધરો એહ શું નેહ રે. રશિયાં ૨૧.
 પુત્ર વીનીતે માનીયું, તાતતું વચન અમાણુ રે;
 એમ કહિ તાત ચરણે નમી, પોહોતો તે નિજ ઠાણુ રે. રશિયાં ૨૨.
 મનસૂળો કરિ શેઠ તે, વહુને કહે, તુજ માત રે;
 રોગે ગ્રહી મરવા પડી, આવી ખખર આજ રાત રે. રશિયાં ૨૩.
 ચાલો તુમ સાથે ચલું, તેડાવે તુમ માય રે;
 વયણુ સુણિ સસરાતણું, માય મિલન મન થાય રે. રશિયાં ૨૪.
 રથ ખેશી દોય નીકલ્યા, મારગ ચાલ્યાં જાય રે;
 જળ વેહેતી નદિ દેખીને, રથથી બિહુ ઉતરાય રે. રશિયાં ૨૫.
 શેઠ ભણે વધ સાંભળો, મોજડી જળ વિણસેઈ રે; .
 પગ પાળે નદી જિતરો, મોજડીયો કર લેઈ રે. રશિયાં ૨૬.
 સાંભળી સારથથી ગ્રહી, મોજડી પગ દોય પેહેરી રે;
 વાળી ખડા નદી જિતરી, જૂળ મોજડીનું વખેરી રે. રશિયાં ૨૭.

કાળ ૧૪ મી.

(મન મળવા મુજ અલખ્યો—એ દેશી.)

- નંદનપુર વર રાજિયો, અરિમર્દન ગુણુ ધામ રે; તિહાં રત્નાકર શેઠ છે, શ્રીદેવી પ્રિયા નામ રે. ૧.
- રશિયા રસભર સાંભળો, સતિય તણા ગુણુ સાર રે; શત્રુપણું અમશ્યું કયું, પણ અમ તસ ઉપગાર રે. રશિયા૦ ૨.
- શેઠે શક્તિ સુરી ભણ, તિણે પ્રગટ્યો સુત એક રે; વિદ્યા શાસ્ત્ર કળા ભણ્યો, વિનયવંત સવિવેક રે. રશિયા૦ ૩.
- અજિતસેન નામે થયો, પામ્યો યોવન વેશ રે; પણ કન્યા નહીં એ સમી, જોઈ દેશ વિદેશ રે. રશિયા૦ ૪.
- એક દિન દેશાવર થકી, વાણોતર ધર આત રે; એકાંતે કહે શેઠને, કન્યા કરી વાત રે. રશિયા૦ ૫.
- હું આવ્યો મંગળાપૂરી, દત્ત શેઠ વસે તિહાંય રે; ભોજન કારણુ તેડિયો, તિણે મુજને ધર માંહિ રે. રશિયા૦ ૬.
- દેખી મેં તસ અંગળ, કન્યા કુણુ તણી એહ રે; પુછંતાં મુજને કહે, અમ પુત્રી ગુણુ ગેહ રે. રશિયા૦ ૭.
- શિયળવતી અભિધાન છે, ચોસઠ કળા નિર્ધાન રે; થળચર પંખી જીવની, વાચાનું જસ જ્ઞાન રે. રશિયા૦ ૮.
- પણુ એ સરિખો વર નહીં, વરતે ચિત્ત કલેશ રે; સુણી મેં મિત્રપણે કહ્યું, મ કરો ચિંતા લેશ રે. રશિયા૦ ૯.
- અમ શ્રેષ્ઠી સુત એ સમો, અજિતસેન તસ નામ રે; મુજ સાથે નર મોકલો, જો કરવું હોય કામ રે. રશિયા૦ ૧૦.
- સાંભળિ નિજ સુત મોકલ્યો, મુજ સાથે ધરિ પ્રેમ રે; શેઠ સુણિને આદર દિએ, તે કરે તિલક તે ઠામ રે. રશિયા૦ ૧૧.
- પરિકરશ્યું સુત મોકલે, તે જિનશેખર સાથ રે; વરઘોડે ચઢી ચોરિએ, ઝાલ્યો કન્યા હાથ રે. રશિયા૦ ૧૨.
- શિયલવતિશું નિજ ધરે, આવ્યા પરણી તેહ રે; સુખમાં કાળ ગમે સદા, સસરા સામુને નેહ રે. રશિયા૦ ૧૩.

ઢાળ ૧૫ મી.

(કપૂર હોવે અતિ ઉજળું રે—એ દેશી.)

- વહુ સસરો રથ બેશીને રે, ચાલ્યા માર્ગ નિવાસ;
મગ ઉગ્યા એક ખેત્રમાં રે, દેખી પંથની પાસ રે.
- રાજા સુણજો સતિ વડ ભાગ્ય, અમ પ્રગટે વૈરાગ રે. રાજા ૦ ૧.
- શેઠ ભણે આ ખેત્રમાં રે, ચાશે મગ બહુ મૂલ;
સા ભણે હોશે શેતરાં રે, ધાનની હોશે ધૂળ રે. રાજા ૦ ૨.
- વચન વઘાં તિહાં વહુ રે, અવળી ને અવિનીત;
શેઠ ચલે ચિંતા ભરે રે, વહુ પરખે દિત ચિત રે. રાજા ૦ ૩.
- નર એક નજરે દેખીયો રે, લાગ્યા અંગ પ્રહાર;
શેઠ કહે આ સુખટ વડો રે, સા વહે રાંક એ ધાર રે. રાજા ૦ ૪.
- છાંડી રથ પગ ચાલતાં રે, દીડી વડની શ્રેણુ,
શેઠ ચલે વડ છાંપડી રે, સા ચલે તાપસ રેણુ રે. રાજા ૦ ૫.
- શિતળ છાંયે બોલાવતાં રે, પણ ચલતી દેઢ પીઠ;
ફરતી અચળ હસલી રે, બોલતી નજરે દીઠ રે. રાજા ૦ ૬.
- હરખભરે રમે એકલી રે, હસલી શેઠ વદંત;
સા ભણે શોકથી એ ફરે રે, રોતી વિલાપ કરંત રે. રાજા ૦ ૭.
- નર એક આવતો દેખીને રે, શેઠ વખાણે સાય;
સા કહે નહિ નર નારી છે રે, વેશ પુરુષનો હોય રે. રાજા ૦ ૮.
- એક ગામે વન પરિસરે રે, યક્ષાલય રહી રાત;
રથ બેશી બિહુ જણુ ચલ્યા રે, જવ પ્રગટ્યો પ્રભાત રે. રાજા ૦ ૯.
- કૂપક જળ ભરતી ત્રિયો રે, દેખી ચકવી એક;
ઉંચ સ્વરે કરી બોલતી રે, ચકવાસહ અવિવેક રે. રાજા ૦ ૧૦.
- શેઠ કહે રવિ દેખીને રે, બિહુ જણુ હરખે લવંત;
સા ભણિ શોક ભરે બિહુ રે, કૂપક રૂઢન કરંત રે. રાજા ૦ ૧૧.
- પીહર ગામે હવે રહ્યું રે, વેગળું કાસ તે ચ્યાર;
પંથ વિચાલે દેખીયો રે, તરવર લિંબ વિશાળ રે. રાજા ૦ ૧૨.
- તેહ તબે રથ છોડીયો રે, ભોજન ભક્ષણુ હેત;

રથ યેશી ચલતાં ચકાં, દેખી નગર વિખ્યાત રે;
 શેઠ બાણે આ શેઠેરમાં, રહેા સુખમાં આજ રાતે રે. રશિયા૦ ૨૮.
 સા કહે બિજડ ગામ એહ, નહિ વસ્તિ લવલેશ રે;
 સો ચિંતે પક જડ વહુ, હિત શિક્ષા હુએ કલશ રે. રશિયા૯ ૨૯.
 હિત ઉપદેશે વાંદરે, સુગૃહિ નિગૃહિ કીધ રે;
 ધારી એમ શેઠ તદા, પ્રિ ઉપદેશ ન દીધ રે. રશિયા૦ ૩૦.
 ચાલતાં એક ગામડું, જિરણુ કુટિર પંચાસ રે;
 ક્ષેપ સા વદે શેઠને, દેખો શેઠેર આવાસ રે. રશિયા૦ ૩૧.
 શિતળ છાયા વૃક્ષની, સુંદર માણસ જાતે રે;
 રચણી એ વાસો વશી, ચાલિયું પરભાત રે. રશિયા૦ ૩૨.
 એણે અવસર કૃપને તટે, જળ ભરવાને આધ રે;
 માતુલ પુત્રી દેખીને, તાતને દેતી વધાંધ રે. રશિયા૦ ૩૩.
 માતુલ સનસુખ આવીને, તેહિ ગયો ઉછાંહિ રે;
 અસન વસન ભક્તિ કરે, રાત વસ્યા સુખ માંહિ રે. રશિયા૦ ૩૪.
 ચંદ્રશેખરના રાસનો, ત્રિજે ખંડ રસાળ રે;
 શ્રી શુભવીરે તેહની, ભાખી ચૌદમી ઢાળ રે.

દોહરા.

મામો મામી હરખસ્યું, શિયળવતીને દેખ;
 ભક્તિ કરે નવ નવ પરે, શેઠની વળી વિશેષ. ૧.
 બાણેજને પૂછતો, પિતર ધરે કિમ જાત;
 સા કહે મુજ માતા રજા, કોલ સુણિ મેં વાત. ૨.
 સો કહે મિથ્યા વાત છે, પણ મજો જઈ ઉછાંહિ;
 પાછા વળતાં આવવું, મુજ સંભારી આંહિ. ૩.
 શિયળવતી તે સાંભળી, કરતી ચિત્ત વિચાર;
 રાતની વાત ત્રિલોકીને, કપટ રચ્યું નીરધાર. ૪.
 સાચી પણ અવસર વિના, વાત કરી વા ખાય;
 જિમ સહ્યા સાયર તરી, ગીત કપી ગણુ ગાય. ૫.
 બીડી પ્રભાતે ચાલતાં, મિલણા કરે સસ નેહ;
 માતુલ વોળાવી વળ્યા, પંથ ચાલતાં તેહ. ૬.

- માંડી કરી ધર આવીએ રે; વાત કહિશ પછે ત્યાહિ રે. રાજી૦ ૨૭.
 તેં અમને સુખિયાં કર્યાં રે; તું ધર લક્ષ્મી રૂપ;
 તું તુઠી થકી જે દિએ રે; તે ન દિએ વર ભૂપ રે. રાજી૦ ૨૮.
 નિજ અપરાધ અમાવિને રે, રથે બેસારી તેહ;
 કુળ દેવીપરે પૂજતાં રે, સુખભર આઘ્યા ગેહ રે. રાજી૦ ૨૯.
 ચંદ્રશેખરનાં રાસનોં રે, ત્રિજો ખંડ રસાળ;
 શ્રી શુભવીરની વાણીએ રે, પત્તરમી કહી ઢાળ રે. રાજી૦ ૩૦.

દોહરો

- નિજ પાંતી સુત આગળે, શેઠ કહિ સર્વિ વાત;
 હરેખ્યાં વળિ સુખિયો થયાં, સતિયપણે કરિ ધારત. ૧.
 અવસર પામી પૂછતાં, નિશિથ સર્મય કિહો જાત;
 જળમાં પેહેરી મોજડી, નગરને ઉજડે ખ્યાત. ૨.
 ગામને નગર તેં કિમ કહ્યું, બેત્રે મંગ નંહી થાય;
 સુભટને કાપર કિમ કહી, શિતળ છંડી જાય. ૩.
 રાંતી હસી કિમ કહી, નરને કિમ કહી નાર;
 ચંકવા ચંકવી રેવતાં, તરે તલે તંજત અહાર. ૪.
 એ એકાદેશી પ્રશ્નો, ઉત્તર આપે સાર;
 પડિતને પૂછ્યાં વિનાં, પામે ન તત્વ વિચાર. ૫.
 એમ નિસુણિ સતિ સાસુને, સસરા કંત સુણિત;
 મૂળ થકી વિવરે કરી, કહેતી હર્ષ ધરંત. ૬.

ઢાળ ૧૬ મી

- (મોરાં વાંઘાજી હો હુ રે ન જઈ મહી વેચવા રે લોએ દેશી.)
 મોરી સાસુજી હો સસરા ન સમજે સાનમાં રે લો. એ આકળી.
 દિયર દેરાણી દિવાનિયા રે લો, તુમને કાં નવિ સાન; મોરી૦ સસરા.
 જે કુળવંતી મોહા સતિ રે લો, રાત્રે ન જાયે રાન. મોરી૦ ૧.
 રથણિએ રણમાં એકલી રે, જાયે જો સંહસની સાથ; મોરી૦
 સતિને કાણુ લોપી શકે રે લો, જો દિલ ધાવે હાથ. મોરી૦ ૨.

- બેઠા શેઠ તરૂ તળે રે, સા દૂર અસન કરેત રે. રાજા ૧૩.
- કરિ તરૂ મૂળ સેવિતી રે, શેઠ લિખતળ ત્રાંત; રાજા ૧૪.
- વાયસ એક સતિ આગળે રે, વાણી મધૂર વદંત રે. રાજા ૧૪.
- વાયસ વાણી સાંભળી રે, શિયળવતી બણે એમ; રાજા ૧૫.
- છાનો રહે તું મૈકુંદી રે, પશુ વયણે નહીં પ્રેમ રે. રાજા ૧૫.
- સા કહે એકને વયણુ થયો રે, કંતની સાથે વિયોગ; રાજા ૧૬.
- વળિ તુજ વયણુ ચિંત ધરૂ રે, તો મળે પૂરણ ભોગ રે. રાજા ૧૬.
- પુછે શેઠ વચ્છ શું કહે રે, એ વાયસની જાત; રાજા ૧૭.
- સા કહે સસરાણ સુણો રે, સત્ય વચન દુઃખ દાત રે. રાજા ૧૭.
- કુડકપટ છળ ભેદિયા રે, તેહને જીઠ સૂઝાય; રાજા ૧૮.
- ગગાજળસમ સજનાં રે, સત્ય વચન સુખદાય રે. રાજા ૧૮.
- કંટક તરૂ કરહા રૂચે રે, કરતા છંડી દ્રાખ; રાજા ૧૯.
- મૈકુંદિ કુળ પિયૂ મંદશૂં રે, તણ આંખાં ફળ સાખ રે. રાજા ૧૯.
- શેઠ વદે સત્ય બોલિએ રે, બૂલ ચૂક કરિ દૂર; રાજા ૨૦.
- સા કહે લધુ વય ત્રિનયંથી રે, રહિ શુર ચરણ હજૂર રે. રાજા ૨૦.
- ખાંધવ સાથે હું બાણી રે, કાકરૂતમુહ ગ્રંથ; રાજા ૨૧.
- સુંચરૂ પસાંચે મેં લંબા રે, પશુ પંખિ વચ પંથ રે. રાજા ૨૧.
- કાક કહે મુજને દિયો રે, ખાંધાં કરૂંબો બક્ષ; રાજા ૨૨.
- તો તુજને આપુ સંહી રે, કંચન વર દસ લક્ષ રે. રાજા ૨૨.
- શેઠ વચને તસ સા દિએ રે, કાક ભખી બણે વાચ; રાજા ૨૩.
- કરિર તરૂ તળ છે ચરૂ રે, કંચન કરા સાચ રે. રાજા ૨૩.
- શિયળવંતિ વચને સુણિ રે, શેઠ બણે શું સત્ય; રાજા ૨૪.
- સા કહે શાસ્ત્ર ગીરા નહિ રે, હોયે કદાપિ અસત્ય રે. રાજા ૨૪.
- શેઠ ખણાવી ભુમિકા રે, લીધા ગણિ દસ લક્ષ; રાજા ૨૫.
- શેઠ પ્રમોદ ધણો ધરે રે, દેખિ કનક પરતક્ષ રે. રાજા ૨૫.
- રથમાં ઠવિ રથ વાળિયો રે, તવ સા બણે સુણો તાત; રાજા ૨૬.
- મુજ પીહર છે હુંકડું રે, પાછા વળિ કિમ જાત રે. રાજા ૨૬.
- તે કહે બેટા સાંભળો રે, વાંક ધણો મુજ માંકિ;

માંસી કરી ધર આવીએ; વાત કહિશ પછે ત્યાંહિ રે. રાજા ૨૭.
તેં અમને સુખિયાં થયાં રે, પું ધર લક્ષ્મી રૂપ;
પું પુઠી થકી જે દિગ્ગે રે, તે ન દિગ્ગે વર ભૂપ રે. રાજા ૨૮.
નિજ અપરાધ ખમાવિને રે, રથે બેસારી તેહ;
કુળ દેવીપરે પૂજતાં રે, સુખભર આઘ્યા ગેહ રે. રાજા ૨૯.
ચંદ્રશેખરનાં રાસનાં રે, ત્રિજે ખંડ રસાળ;
શ્રી શુભવીરની વાણીએ રે, પત્તરમી કહી ઢાળ રે. રાજા ૩૦.

ઢાહરો

નિજ પાતી સુત આગળે, શેઠ કહિ સંધિ વાત;
હરેખ્યાં વળિ સુખિયાં થયાં, સતિયપણે કરિ ધાત. ૧.
અવસરે પામી પૂછતાં, નિશિથ સંમયે કિહોં જાત;
જળમાં પેહરી મોજડી, નગરને ઉઠડે ખ્યાત. ૨.
ગામને નગર તેં કિમ કહ્યું, ખેત્રે મંગ નંહી થાય;
સંભટને કાપરે કિમ કહ્યો, શિતળ છંડી ઇય. ૩.
રોતી હંસી કિમ કહી, નેરને કિમ કહી નાર;
ચંકવા ચંકવી રાવતાં, તરે તલે તળેત અહાર. ૪.
એ એકાદેશી પ્રેશનો, ઉત્તર આપે સાર;
પડિતને પૂછ્યાં વિનાં, પામે ન તાવે વિચાર. ૫.
એમ નિસુણિ સતિ સાસુને, સસરા કંતે સુણેત;
મૂળ થકી વિવરે કરી, કહેલી હખ ધરત. ૬.

ઢાળ ૧૬ મી.

(મોરા વાંધાજી હો હરે ન જાણે મહી વેચવા રે લો-એ દેશી.)
મોરી સાસુજી-હો સસરા ન સમજે સાનમાં રે લો. એ આંકણી.
દિયર-દેરાણી દિવાનિયા રે લો, પુરમે કાં નવિ સાન; મોરી સસરા.
જે કુળવંતી માહા સતિ રે લો, રાત્રે ન જાયે રાન. મોરી ૧.
રથેણિએ રંભુમી એકલી રે, જાયે જો સંહસની સાથ; મોરી
સતિને કાણુ લોપી શંકે રે લો, જો દિલ ધાવે હાથ. મોરી ૨.

વ્યવહારથી શોભે નહીં રે લો, નિશ્ચય કોઈક વાર;	મોરી૦
વિધિ નિષેધ નવિ બોલતાં રે, એકાંત જિન ગણધાર.	મોરી૦ ૩-
તુમ ધર સુખ કરવા બાંધુ રે લો, શિવાનો શબ્દ સુણુંત;	મોરી૦
મધ્ય નિશાચ્યે હું ગધ રે લો, ઘટ એક હાથ ધરંત.	મોરી૦ ૪-
કુંભવડે સરિતા તરી રે લો, જળથિ મૃતકં થળ કિંધ;	મોરી૦
કટિએ ભુષણ હીરે જડ્યા રે લો, તે સવિ ઘટમાં લીધ.	મોરી૦ ૫.
મૃતક શિયાળ લેઇ ગયાં રે લો, હું રે આવી નિજ ગેહ;	મોરી૦
શ્રમ ભુષણ દાટ્યાં હતાં રે લો, સાસુને દીધાં તેહ.	મોરી૦ ૬-
શેઠ ખુશી થઇ બાલિયા રે લો, વહુએ ક્યો ઉદ્ધાર;	મોરી૦
આળ દીધી મેં પાપીએ રે લો, ધરજન સર્વ ગમાર.	મોરી૦ ૭.
વહુ કહે નઇ જળ ઝાંખરાં રે લો, કંટક વેંધે પાય;	મોરી૦
પછે મોજડી શા કામની રે લો, પંથ વિપમમે રખાય.	મોરી૦ ૮.
મોટે નગર નહિ સજના રે લો, જણ જણ પૂછે કુણ;	મોરી૦
છિનડ આપણા ચિત્તથું રે લો, માંચું મળે નહિ લુણ.	મોરી૦ ૯-
ગામડે પણ મુજ માઉલે રે લો, કીધાં સુખ એક રાત;	મોરી૦
ગામ એ નગરથી મોટકું રે લો, પામ્યાં જિહાં સુખ સાત.	મોરી૦ ૧૦.
કામળસંખા લેઇ ગયો રે લો, જંતુ પડ્યા પ્રતિકુળ;	મોરી૦
મૂરખ માલધણી મળ્યો રે લો, તિણે કહી ધાનની ધૂળ.	મોરી૦ ૧૧-
સુભટ તે સનમુખ ધાં લિએ રે લો, કાયર પૂઠે ધાય;	મોરી૦
તીણે રાંક નર મેં કલો રે લો, નાઠો કુટાયો જાય.	મોરી૦ ૧૨.
વિષ્ટા કરે સ્ત્રિ મસ્તકે રે લો, વડપરે વાયસ હોય;	મોરી૦
ભાર્તાં મરે ખટ માસમાં રે લો, તાપે ચલત તિણે જાય.	મોરી૦ ૧૩.
હંસ વિયોગે હંસલી રે લો, રાતી વચનબર શોગ;	મોરી૦
વયણાં સુણી મેં બાખિયું રે લો, જગતમેં ભુડો વિયોગ.	મોરી૦ ૧૪.
કોઇ કારણ વશ નારિએ રે લો, લીધો છે નરનો વેશ;	મોરી૦
વામ સ્ત્રિ પગ આગળ ચલે રે લો, જાણિ મેં ગુરુ ઉપદેશ.	મોરી૦ ૧૫.
મુગતાહાર તારા ઝઘે રે લો, સ્ત્રિમુખ ચંદ્ર તિલોક;	મોરી૦
રાત્રિ ફેરિ બ્રમણા બાળ રે લો, ચક્રવી રૂએ ધરિ શોક.	મોરી૦ ૧૬-

કાક શકુની લિંચે રહે રે લો, વિટ અહી ગરલ નિપાંત;
તર તળે અશન ન કીજીએ રે લો, એક દીન જીવિત ધાત.
શિયળવતી મુખ સાંભળી રે લો, હરખ્યા સહુ અતિરેક;
વિદ્યાનિધિ પદવી વરે રે લો, સ્વામિની કીધી છેક.
માતપિતા સ્વર્ગે ગયાં રે લો, અજિતસેન પદ ઠાય;
ધરમે હુકમ સતિનો વહે રે લો, માન દિએ નરરાય.
પાંચસે મંત્રિ નૃપે ક્રિયા રે લો, ઝાછો છે મંત્રિ એક;
એક દિન રાજકચેરિએ રે લો, પ્રશ્ન કરે નૃપ છેક.
રાયને જે પગથી હણે રે લો, કીજે કિશો તસ દંડ;
ઉત્તર કોઇએ ન આપિએ રે લો, વાત થઇ પરચંડ.
શેઠ પૂછે નિજ નારિને રે લો, ઉત્તર સ્થો શ્રીકાર;
સા કહે તેહને દિજિએ રે લો, રત્નતણે અલંકાર.
અજિતસેને નૃપને કહો રે લો, ભૂપતિ તૂંચે અપાર;
મંત્રિમાં મુખ્ય મંત્રિ ક્યોં રે લો, મુખ્યા સકળ અધિકાર.
સિંહસામંતને ઝીતવા રે લો, રાય ચલ્યા બળ લેત;
મુખ્ય સચીવ સાથે લિંચે રે લો, શેઠ પ્રિયાને વદેત.
એકલી ધરં તું કયું રહે રે લો, મુષકને લય મંજર;
વિદ્યા નૃપની નારી તિહું રે લો, ચિર ન રહે નિરધાર.
સા કહે કદિય ન લોપિએ રે લો, રાય હુકમ અહનિશ;
હું રે સતિ સતિએ શિરે રે લો, જાણજો વિશ્વાવિશ.
ઈંદ્ર સમર્થ નહીં કદા રે લો, મુજ શિળ કરે વિસરાળ;
તુમને પ્રતિત જો ના હુવે રે લો, તો દેહ કૂલની માળ.
કરમાએ પુલ માળા તણાં રે લો, તવ જાણજો પડી ચૂક;
કંઠ માળા ધરી નીકળ્યો રે લો, સૈન્યમાં પોહોતો નિસ્રક.
ખંડ ત્રિજે કહી સોળમી રે લો, ઢાળ રસાળ શું રીત;
શ્રી શુભવીર સતિતણી રે લો, સાનિધ સૂર કરે નિત્ય.

મારી
મારી ૧૭.
મારી
મારી ૧૮.
મારી
મારી ૧૯.
મારી
મારી ૨૦.
મારી
મારી ૨૧.
મારી
મારી ૨૨.
મારી
મારી ૨૩.
મારી
મારી ૨૪.
મારી
મારી ૨૫.
મારી
મારી ૨૬.
મારી
મારી ૨૭.
મારી
મારી ૨૮.
મારી ૨૯.

દોહરો.

સૈન્ય પડ્યું કુસુમાટવી, અરિશં જન્યો સંગ્રામ;

- મંત્રિ ગળે માળા લાહી, પૂછે ભૂપતિ તામ. ૧.
 કુસુમમાળ નિત નવેનવી, કંઠ ઠવે શે કાળ; ૨.
 સૌ લાણે એ વાત જ કયે, આવે મુજને લાળ. ૩.
 ભૂપ લાણે મુજ અંતરે, રાખવો ન ઘટે તુજ; ૪.
 મિત પટેતર જ્યાં હુવે, ત્યાંહાં નવિ કહિએ મુજ. ૫.
 અંજિતસેન વળતું કહે, મુજ સતિ નારી પ્રભાવ; ૬.
 પુલમાળ વિક્ષી રહે, સરસ સદા સંદર્ભાવ. ૭.
 સૌલણી રાજ ચિંતવે, આ શી અદ્ભુત વાત; ૮.
 સ્ત્રિ પુસ્તક ચોખાં નહી, તો કિમ સતિતી ખ્યાત. ૯.
 કરીય પરિક્ષા તેહની, કરથું પછે તે વાત; ૧૦.
 દોભે જગત વશી હુવે, તો પ્રેમદા કુણ માત. ૧૧.
 ચિંતવિ એમ એક મંત્રવી, નામે અશોક કુમાર; ૧૨.
 શિયળવતીના શિયાળને, બ્રંશ કરી એક વાર. ૧૩.
 આવો એમ કહિ મોકલ્યો, દેઈ કનક એક લક્ષ; ૧૪.
 તે પોહોતો સતિ ધરસમિપ, શુભ રહ્યો લક્ષ લક્ષ. ૧૫.

ઢાળ ૧૭ મી.

- લાલ લાલ જૈસી તેરી અંખિયાં રે, જૈસી જલતી મસાલ-એ દેશી. ૧.
 ઉદભટ વેશે જોવતો રે, ખીણખીણ કંઈ વાર; ૨.
 સતિયાં ઉંપર નજરાં કરે, તે અશોક ગમાર. ૩.
 ધિગધિગ ત્રિષધી લોકને. ૪.
 તંબોળ ખીડાં દાસિકું રે, દેઈ જોજત સૌય; ૫.
 સાપિ ન લેવે પ્રેમસે, ફેર નજરે ન જોય. ધિગ ૬.
 ચિંતે સતિ સિંહ કેસરા રે, લેણુ આહત એહ; ૭.
 નામ અશોક પશુ શોકસે, એહિ ધરતા હે નેહ. ધિગ ૮.
 મેં બિ નંધા ઉનસે કરે, જાને સાચોહિ પ્રેમ; ૯.
 બુદ્ધિકો બળ કેતો કરે, ઘટ લેતા હે કેમ. ધિગ ૧૦.
 મૂઠકું કુડસે દેખતી રે, બહિરાગસે નેત; ૧૧.
 તવ સૌ હુતિકું પાઠવે, સા એકતિ વહેત. ધિગ ૧૨.

- ભદ્રેપતિ : ગાસાંતરે રે, ગણ કીના વિયોગ; ધિગ ૬.
- જાતી ચોવન વયનિ કળી, પિછે ક્યા સુખ ભોગ. ધિગ ૭.
- મંત્રિ અશોક તુમ જીપરે રે, રાગ ધરતા હે આસ; ધિગ ૮.
- અવસર વેળા ન બૂઝણાં, કરો ભોગ વિલાસ. ધિગ ૯.
- સા ભણે કુળવંતિ નારિકું રે, નહીં પરતર સગ; ધિગ ૧૦.
- લક્ષ તથાપિ ધન જો દિગ્યે, તવ કરિગ્યે ખીરંગ. ધિગ ૧૧.
- દુતિ અશોકકું જા કહે રે, મેને કળે મનાઈ; ધિગ ૧૨.
- લાખ સોવન સતાગિસે, દેન હોત સગાઈ. ધિગ ૧૩.
- લાખ દિયા લેઇ દુતિકા રે, દેઇ પાણિ લગીસ; ધિગ ૧૪.
- સા કહે પંચમ વાસરે, નિશિ આશા પુરીશ. ધિગ ૧૫.
- ધરમે અવટ ખોદિ કિયો રે, ઉપર સન્યા સિંચાય; ધિગ ૧૬.
- શિયળવતી દીન પાંચમે, નિશિ જીનકું ઘોલાય. ધિગ ૧૭.
- તાંબુલ દેઇ જીપવેશિયો રે, પડ્યો કૂપ મજાર; ધિગ ૧૮.
- ખાનપાન ચોથે દિને, રહે ચોકી તે આર; ધિગ ૧૯.
- કેતે દિને નૃપ ચિતવે રે, હજી ન આગ્યા અશોક; ધિગ ૨૦.
- નિજ ધર મોઝમે જા રહે, હરામખોર હે લોક. ધિગ ૨૧.
- લાખ દેઇ રતિકલિને રે, દૂર મોકલે રાય; ધિગ ૨૨.
- જો બી બડે કૂપમે પડે, લાખ દ્રવ્ય ગમાય. ધિગ ૨૩.
- સુમતિ હરિદત આ રીતે રે, કૂપે મેળા મિલાય; ધિગ ૨૪.
- જ્ય કરિ રાજ આરિયા, પશુ શંકા ન જાય. ધિગ ૨૫.
- કૂપે પડ્યાં રાંકાં કહે રે, હમ કાઠો હિ ખાર; ધિગ ૨૬.
- સા ભણે હમ કલા જો કરો, હોવે છૂટક ખાર. ધિગ ૨૭.
- અમે અથવા નૃપ પૂછતે રે, એવમસ્ત વહેત; ધિગ ૨૮.
- એમ શિખાઈ પિછે કંતને, સવિ વાત કહેત. ધિગ ૨૯.
- ગુપ્ત ભોજન કરિ રાયને રે, તેડે જમવાને તોહ; ધિગ ૩૦.
- જૂપ અજાન નહ દેખતે, લાયા દિલમે સંદેહ. ધિગ ૩૧.
- બહુ પરિકરસે ભૂમતિ રે, બેઠે ભોજન હેત; ધિગ ૩૨.
- અવટે જમ સતિ માગતી, બહુ ભોજન હેત. ધિગ ૩૩.

- આર બણે એવમસ્તુતે રે, રાજ વર્ગ સૂક્ષ્મંત; ધિગં ૨૦.
 રસવતિ ધરમેસિ લાય કર, સખિ બાણે ઠવંત. ધિગં ૨૧.
 ભોજન મન ગમતાં કરિ રે, નૃપ બેઠા સચિંત; ધિગં ૨૨.
 મંત્રિ તણે ધર દેવતા, બાણું ભોજ્ય દિયંત. ધિગં ૨૩.
 વસ્ત્ર અલંકાર રાયકું રે, લિયા જે લખ આર; ધિગં ૨૪.
 દેહ વિસરજે બૂપકું, તવ પુણે વિચાર. ધિગં ૨૫.
 સા બણે અમ ધરમાં રહે રે, યક્ષ દેવ તે આર; ધિગં ૨૬.
 અસન વસન માગ્યાં દિયે, કહું પૂજા ઉદાર. ધિગં ૨૭.
 લક્ષ પસાય સતિકું દિયો રે, ગણિ બેહેન સમાન; ધિગં ૨૮.
 રાય બણે હમ દિગ્યો, આર યક્ષનું દાન; ધિગં ૨૯.
 બોલે સતિ તુમ આધિને રે, અમ જિજ્ઞાસિત પ્રાણ, ધિગં ૩૦.
 યક્ષ તણી શી વારતા, કહું બેટ વિદ્યાણ. ધિગં ૩૧.
 બૂપ ગણે નિજ મંદિરે રે, હુઆ જામ પ્રભાત; ધિગં ૩૨.
 આરે નિકાલ્યા કૂપસે, જળ સ્નાન કરાય. ધિગં ૩૩.
 ચંદન કેસર લેપિને રે, પુલ પૂજા વિશેષ; ધિગં ૩૪.
 વંશ કરંડ બંધીએ, રથ મધ્યે નિવેશ. ધિગં ૩૫.
 વાજિત્ર ગીત મહોચ્છવે રે, રાજદારે ચલંત; ધિગં ૩૬.
 સનમુખ આણે ભુપતિ, નિજ ધરમેં થાપંત. ધિગં ૩૭.
 નૃપ કહે રસવતિ ના કરો રે, ભોજ્ય દેવેગા યક્ષ, ધિગં ૩૮.
 વેળાએ પૂજા માગતે, દિયો અટરસ બક્ષ. ધિગં ૩૯.
 બોલત તે એવમસ્તુતે રે, કહ્યુ દિયા ન ધાન; ધિગં ૪૦.
 ભોજન વેળા વદિ ગઈ, હુઆ બૂખે હેરાન. ધિગં ૪૧.
 બોળી કરંડમેં દેખિયા રે, મુખ ફાટાં કૃષ્ણાંગ; ધિગં ૪૨.
 નૃપ વદે એ ચઠિ રાક્ષસા, નહીં યક્ષનું અંગ. ધિગં ૪૩.
 તે બણે યક્ષ અમે નહીં રે, અમે તુમચા દિવાન; ધિગં ૪૪.
 સ્ત્રિયળવતીએ બનાઈયા, રાંકા વિષ્ણુ ધાન. ધિગં ૪૫.
 દંપતિને નૃપ તેડિને રે, કરે બદ્ધત પ્રશંસ; ધિગં ૪૬.
 સતકાર કરિ મર મોકલે, કહે ધર્મ નરેશ. ધિગં ૪૭.

ચૌનાણી મુનિ તિહાં આવિઆ રે, જમ વદે નરેશ;
 ચૌ પશુ ગએ લગ્ન ભરે, સુણિ ગુર ઉપદેશ. ધિગ૦ ૩૪.
 સતી પતી દિક્ષા લહી રે, ગએ પંચમ સ્વર્ગ;
 નરભવ નૃપકુળ રાજવી, થઇ લહે અપવર્ગ. ધિગ૦ ૩૫.
 વૈરાગ રંગે રંગીઆ રે, લિએ સંયમ આર;
 બહુશ્રુત હુધ આએ ખર્હા, અમો સૌ અણુગાર. ધિગ૦ ૩૬.
 કુંવર સુણી મુનિને સ્તવી રે, કરે ભક્તિ ઉદાર;
 સંસારે સંગતિ સાધુની, લહે પુન્ય વિશાળ. ધિગ૦ ૩૭.
 પૂરણ ત્રીજા ખડની રે, કહી સત્તરમિ ઢાળ;
 વીર કહે ઓતા ધરે, હન્યો મંગળ માળ. ધિગ૦ ૩૮.

ચોપાધ.

ખંડ અખંડ મધુરતા ભરી, ત્રીજો ખંડ પુરણતા કરી;

શ્રી શુભવિજય ગુર મુખ કરી, સાકર દ્રાખ સુધારસ ભરી. ૧.

इत्याचार्य श्री सिंहसूरि संतानीय संवेगी शिररत्न पंडीत श्री
 शुभावजय गणीशिष्य भुजिष्य पं० वीरविजयगणिभिर्विरचिते
 चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे चित्रसेन पञ्चावति कथा कथन
 मृगसुंदरीहरणे खेटमारण द्वितीय खेटघातेन चंद्रहास्यखड्गप्रापन
 चंद्रावलि मुखात् खेटांगजा चतुःषष्ठी वार्ता श्रवण ६३६ खेटसुनापा-
 णीग्रहण शाश्वत जिनयाजाकरण सहस्रविद्याग्रहण समेत द्वौचतु-
 र्मुनि चरित्रे शिथिलवती प्रबंधवर्णनोनाम तृतीयखंडः ॥

ખંડ ૪ થો.

હાહરા.

સરસ વચન રસ વરસતી, મુખ તથોળ રસાળ;
 નયન યુગલ કળજળ કળા, કંઠે મુગતામાળ.
 કાશ્મિર આરત્યા બાલમે, કટિ તટ કાચિ ધરાય;
 હંસાસન કંકણ વલય, તિલક નૃપર. પાસ.

૧.

૨.

પુસ્તક વીણા, ધારણી, પરણમિ સરસતિ સાય;	
શ્રી શુભવિજય સુગર તણા, પ્રેમે પ્રણમી પાય;	૩.
ત્રીજી ખંડ અખંડ રસ, પુરણ થયો સુપ્રમાણ;	
ચોથો ખંડ કહું હવે, સુણજી શ્રીતા જાણ;	૪.
જાણજી શ્રીતા આગળે, વક્તા સફળ પ્રયાસ;	
મુખ સલામે કવિ કળા, કુસુમ કુટુંબી ગ્રાસ;	૫.
ક્ષુલક કરથી ટોપરી, પડી સુણિ શબ્દ અગાઠ;	
નિદ્રાએ ભરી દોકરી, કરે સદસિ હાડ હાડ;	૬.
હુઘે તે સુઘે મહી, સુઘે નહીં રસ ધૂટ;	
સાકર દ્રાખને પરિહરી, કંટક રાતો લેટ;	૭.
વિકસિત નયન વદન કરી, પડિત શુણ પરખત;	
ભક્તિ રૂપી નિંદા તજી, શ્રીતા વિનય કરત.	૮.
તે માટે સજ થઈ સુણો, આગળ વાત રસાળ;	
મુનિ નમિ ચંદ્રશેખર સુએ, સુદર ઠાણ નિહાળ.	૯.
રવિ ઉદયે ચક્ષતા સર્વ, ગગને બેસિ ત્રિમાન;	
જિનવર ચૈત્ય નિહાળને, ઉતપા રણ ઉદ્યાન.	૧૦.
વિમળ જિનેશ્વર વંદિને, કુંવર નિકળિયા આહાર;	
પાસે પંથ વિદ્યાસમે, દિક્ષા એક અણગાર.	૧૧.
કાઉસગ ધ્યાન દિક્ષા રહ્યા, વંદિ બેઠા જામ;	
જયપુર રાજ એકલો, આવી પ્રણમે તામ.	૧૨.
તે દેખી મુનિ પારિને, કાઉસગ ઇમ બોલતં;	
આવ્યા વક્તા સ્વેદ્યા, તવ તે નૃપ પૂછત.	૧૩.

કાળ ૧ લી.

મધુખિંડુ સમે સંસાર, મુઝાણા માહાવતા—એ દેશી.)
 ભર્યે વન વેળા સંજમ મેળા કિમ થયા,
 હયો અત્રે હું જાણ્યો કેમ કહીએ કરી દયા;
 મુનિભાણે તુમારે નીમિત્તે અમે સંજમ લિયો,
 હયા અત્રે તે જાણ્યો એમ પુછે જોહી થયો.
 મધુખિંડુ વિષય રસ લેશ ભવકૃપે પડે,

સદગુરો સહી ઉપદેશ વિમાને તપી સહે. એ આંકણી. ૧.

જિન વશિકતી નારી નણદિ હિદુર મન્દર ભરી,
હિવેગા લહી તે નંદ ગોળાવે સહોદરી,
કપટે ચકટે એસારી સ્વસર ગેહે ધરી,
નણી વાત લહી મૂળ ધાત રાતી સુંદરી.

મધ ૨.

અતઃ

ધહુનું શાકલું તે ગોળની ગોળી,
મુંજડી ગાય ને વાઝડી ચોરી;
આધજિને ચિંતવ્યું તે આધજિને ચયું,
સાદલા સાટે મુળચું ચયું.

પૂર્વ આલ.

મોહે મૂઝાણી સંસારિક કેરી ચેતના;
પાંચે ત્રિપારસ લીન નરકતી વેદના;
યોવન મદ મન્દર મદીરા ઝાકને મેં તળ્યો,
ધરવાસ થકી વનવાસ લધુ વયમેં લખ્યો.
ચંદ્રશેખર પુછે સ્નામિ કુણુ એ ભૂપતિ,
થયો કિમ તુમં નિમિત્ત એહ ચરણ મહાવતી;
તવ બોલે મુનિવર એમ સુણો એચરપતિ,
મહીલાશુ મુઝાણા મૂઠ વાત કહું છતી.

મધ ૩.

જયપુર નગરે જયરથ રાજા ત્યાં વસે,
દંત મંત્રિ વેડો છે તાસ મતિચણુ ઊલસે;
તસ પૂત્રિ અતિ રૂપવંતી શણુગારમંજરી,
માતતાતનો બદલ રનેહ રાજમદે ભરી.

મધ ૪.

વય પામિ જવાનિ દિવાનિ બની ધર એલતી,
છે કુમારી પ્રણુ નર પંથ જાતી વેધતી;
મરકટને મદિરા પીધ ન વૃથિક ડંશીયો,
શીશી ચેષ્ટા ન કરે એહ વળી ભૂત વળગિયો.

મધ ૫.

અસતિ જુએ પુઠાને કડક હલાવત આલતી,

મધ ૬.

સાંચચંદ્રજૈનકાવ્યમાલા.

શણુગારી રહે દિન રાત પુરુષ હસાવતી;
જાય પરધર નિશિ અધારિએ પુરુષ ધકાવતી,
એકલી ચહુટે ખડી પંથ પાન મંગાવતી.

મધ૦ ૭.

નરને રાખે ગ્રહિ વજ્ર ને દારે ઊભી રહે,
ખેંચિ બાંધે કુચ ઘેર ઘેર વળી હાથે ગ્રહે;
મારી કાંકરી નટવિટ નર સંકેત જણાવતી,
હિંચે હાથે આળસ દેત તાળી વળવતી.

મધ૦ ૮.

મોચણુ કંદોષ કુંભારણુ નાઇ સોનારણી,
સખીયો કરી નિત ધર જાત નર ખુખારણી;
ધણુ રહેતી પિહર નિજ તનુ નરને દેખાવતી,
કર હિંચા કરી ધરખાર બાળ ખેલાવતી.

મધ૦ ૯.

મુખ મચકોડી કર કંકણુ આછોટન કરે,
ડસે હોઠ બળવે દંત અંચળે વા ધરે;
ધર દેખ બારણે સુતી ઝાંઝર ઝમકાવતી,
દેખ ચૂંટી જગાવે કંત અંગ ધુમ્મવતી.

મધ૦ ૧૦.

બાળ ચુબો લગાવે કંઠ અધર શિર ઢાંકતી,
કરે કાગળા ઉભી ગોખ નરને છાંટતી;
એક દિન નિજ ગોખે ઉભી નજર ચિહ્ન દિશ જડી,
રચવાડિયિ વળિયો રાય તસ નજરે પડી.

મધ૦ ૧૧.

રાગ લાગ્યો સચિવશું માયું કરી નૃપ પરણતો,
સાત ભૂમિ આવ્યા શેઠવંત નૃપ નિત જાવતો;
પટરાણીને કરી દૂર રમે તેહશું અતિ,
તસ અવશુણુ નવિ દેખાંત જાણે મહાસતિ.

મધ૦ ૧૨.

શેઠ પુત્ર ધનંજય નામ મેહેલ અધ જાવતી,
દોય નયને નયન મિલંત પત્ર સા નાખતી;
ચિહ્નિ વાંચિ કામાતુર તેહ ધર જાંઘ ચિંતવી,
કરિ વનથિ સુરંગા એક તસ મેહેલે ઠવી.

મધ૦ ૧૩.

ભુમિ મધ્ય ગતાગત કરતી રમતી તેહશું,

સુખ માને ધનંજય નારિ મળિ મુજ નેહશ્યુ;
 રથવાડિ ગયો નૃપ દેખે શેઠશ્યુ ખેલતી,
 સા તતખિણુ નિજ ધર જાય ગોખે બેસતી.
 નૃપ શંકાએ ધર જાત તથાવિધ દેખતાં,
 મન હરખ્યો વાળ દિન એક નાટક નાચતાં;
 તિહાં પણ સા પરનર સગે ભૂપતિ જોરતાં,
 શકિત ધર દેખે તામ સન્યાએ ઉંઘતાં.
 નૃપ શંકા ટાળણુ પ્રેમે વદે આસુ ભરી;
 એકલાં નવિ મુજ રહેવાય તુમે જળ જાળો ધરિ;
 ધંતુરક ભક્ષી નરપરે નૃપ સાચું ગણી,
 એક દિવસે દંપતિ જાત વન કીડા ભણી.
 નિશિ વેલડી મડપ સુતાં સા સરપે ડસી,
 કીધા ઉપચાર અનેક મુર્છા નવિ ખસી;
 જનતા મળે સા સહ કાષ્ટ ભક્ષણુ ભૂપતિ કરે,
 જતો જત્રા ખેચર એક દેખી ઉતરે.
 કંઈણાએ નિષેધી ભૂપને તસ જળ છાંટીયો,
 મંત્રજળથી કરિ સા સજ સદ્દ ચિત હરખિયો;
 સત્કાર કરી ખેચરને વિસર્જે નમિ કરી,
 બિહ્ન સુતાં નિશિ વન માંહિ નૃપ નિદ્રા પરી.
 તિહાં આગ્યો ધનંજય દેખિ સા એમ વિનવે,
 નૃપ ઉંઘતાં સુખ હેત ચલો દેશ પુર નવે;
 સો ભણે સુણુ ભોળિ નારિ નરેશર જીવતાં,
 નવિ રહિ શકિએ પરદેશ પગેર કાઢતાં.
 સુણિ સા કર ધરિ તરવાર ભૂપાળને મારતી,
 તવ લેત પડાવિ શેફ હિગાયાં ભૂપતિ;
 ચિત ચિતે ધનંજય પાવકમાં પ્રેમે વસે,
 કરિ પટરાણી હણે તાસ માહારી કિમ થશે.
 વેરાગ લહી જઈ દૂર અમે વૃતધર થયા,

મધ ૧૪.

મધ ૧૫.

મધ ૧૬.

મધ ૧૭.

મધ ૧૮.

મધ ૧૯.

મધ ૨૦.

સાંધ્ય ટ્રેનના કાવ્ય માલા

ગારમંજરિશ્યુ' રાંધે પ્રભાતે ધર ગયાં; વઢેલી સાંધે વિલાસે વર્ષ કેતા રહ્યો, અમે સદશુર સંગે પ્લાન સીન, જ્યોત્સી લહ્યો. અરિ ભેટ કરી વક્ત્રવે હયોં એ આવિયો! સંયમનું નિમિત્ત એ રાધ મુજને લાવિયો; અંદ્રશેખર પૂછે નારી મેરી એ કિંહાં જશે, મુનિ બોલે નરક મંજાર ભવ બહલા યશે. નૃપ પૂછતો મુજ આગળ ભવ હોંસ્યે કશ્યો, જપે મુનિ આ ભવે માલિ તમે મુગતિ જશે; ખંડ ચોથે પેહેલિ દાળ મુણી ચિત્ત ધારિએ, મુલવીર વિવેકી લોક વિવર્થ નિવારિએ.	મધ ૨૧. મધ ૨૨. મધ ૨૩.
--	--

દોહરા

જયરથ કહે ભવે નાટકે, વિષયને ધિક્કાર; શુર ઉપદેશ લહ્યો વિનાં, રાંધે આ સંસાર.	૧.
નારી અસારી રાગેથી, મેં ભવની ફળ કીધ; તુમે મુજને ભવિત દિયો, સાધુવચ્છિત સિદ્ધ.	૨.
વિષય તરસમે સંસારે એ, તજવો મુજ નિરધાર; આપ સવારથ સાધશુ, લેઈ સંજમ સાર.	૩.
પણ પટરાણી એક છે, વનમાંના અભિધાન; શુણવંતી દૂરે તંછે, પામી કાચ નિધાન.	૪.
પણ તસ કન્યા દાય છે, રંધ પીંધ સુદર્શિ નામ; રૂપકળા શુણ આગળી, લધલિમ લીલા ધામ.	૫.
પ્રાકૃત સંસ્કૃત શાસ્ત્રમાં, શૃંગધવેધ અનકાંત; નિપુણ થઈ પણ નિપુણ વર, મળેતાં સુખ અત્યંત.	૬.
ચતુરાને મૂરખ મળે, વિણ; પરખ્યો ભરતાર; નય જન્મેરિ જૂરતા, તોડળ રાગે વિચાર.	૭.
ચતુરા ચતુર મિલાવડો, અહનિશ કરતાં ગોઠ; પય માલિ સાકરે લીળી, કંચનિ નાવે હોઠ.	૮.

તે મોટે મુજ પુત્રિએ, કીધી પ્રતિજ્ઞા એમ,
 પ્રત્નોત્તર દિએ તસ વરે, બીજા વરવા નેમ. ૬.
 તે પરણાવ્યા વિણ લિઉં, જો હું સંજમ ભાર;
 તો સંસારે હેલણા, કરેતા અધમ ગમાર. ૧૦.
 દયા કરિ મુજને કહો, કુણ હોશે તસ કંત;
 મુનિ કહે એ બેઠા ગુણી, ચંદ્રશેખર મતિવંત. ૧૧.
 આપ્યું સૈન્ય તિણે સમે, પગલાને અનુસાર;
 ઉઠી રાજા કુંવરને, વિનવે કરિય જુહાર. ૧૨.
 દયા કરિ મુજ ધર ચલો, મ કરો યાચના ભગ;
 કુંવર વિચેદે મોકલે, ખેટ હતા જે સંગ. ૧૩.

ઢાળ ૨ જી.

(સાંભળ રે વું સજની મોરી રજનિ કિહાં રમિ આવિજ રે—એ દેશી)
 નિજ પરિવાર વિદાય કરીને, નૃપશું કુંવર સધાવેજ રે;
 બેસિ સુખાસન સૈન્યશું ચંલતાં, જંયપુર નગરે આવે. ૧.
 જગજયવંતાજ રે, પુન્યતણા કુળ જોય. એ આંકણી. ૧.
 રાજદ્વારે ઉતારો કરતાં, એક દિન રાજ સભાએજ રે;
 મંત્રિ સેનાપતિ શેઠ પ્રમુખ સવિ, સજ્જન ભેળાં થાયે. જગ ૨.
 રાજ રાણી તખત બિરાજે, ગાયન નર ગીત ગાવેજ રે;
 સોળ શણગાર સજ ગતિ પ્રીતિ, સખિયો સંયુત આવે. જગ ૩.
 જોશી પંડિત શાસ્ત્ર વિશારદ, સધળી સભા પુરાણિજ રે;
 પંચપચોલી તેર તિલંગ, આવ્યા હિલટ આણી. જગ ૪.
 કન્યાએ પ્રત્નો જે પૂછ્યા, ઉતર કો નવિ થાયેજ રે;
 સૌ બોલે પરમન દ્રહ મોહોટો, તાગ કહો કુણ પાવે. જગ ૫.
 તેજ જળામળ ભાણુ સરીખો, કુંવર સભામાં બેઠોજ રે;
 તે દેખી દોષ કન્યા અંગે કામ, અનંગી પેઠા. જગ ૬.
 કુંવરને પૂછે નજર હસતે, સૌને અંતર પાડીજ રે;
 ધરડો બ્રાહ્મણ શાસ્ત્ર બણેલો, કરતો ખેતર વાડી. જગ ૭.
 જમના નામે ગ્રંથ બણેલો, પુન્ય વિહુણો નોરીજ રે;

- જાન ભરેલી, આવી તક સમારી. જગ ૮.
- પ્રભં કર્યાં તવ પતિએ, ખીચડી કિમ બહુ રાધીછરે;
આજ મધૂરિ મા તકે થોડી, આજ સમાધી. જગ ૯.
- તાછ રે;
તળિલાંતાં જગ ૧૦.
- કહો કાંતાછ રે;
પંથ ચલતશ્યું આંતા. જગ ૧૧.
- ઈહાં કિમ આવે છે, કુંડળ ન ધર્યાં કાનેછ રે;
પંથે નાપિતતું ધર દીઠું. લિએ આ ફળ બહુ માને. જગ ૧૨.
- પુર બાહિર બકરીતું ટોળું, કહો ગણિ સંખ્યા કેતીછ રે;
એ પંદરનો એકપદે ઉત્તર, પાત્રી નથી સા કહેતી. જગ ૧૩.
- કથિત પદ અરથ જ કરવા, યમુના તરી ઉતરવુંછ રે;
મુણે રાજકુમારી, પદ ઉત્તર ચિત ધરવું. જગ ૧૪.
- ની પાલી, ન જડી ધરમાં ખોળીછ રે;
માં ન ત્રિફણી, તિણે રંધાણી બોહળી. જગ ૧૫.
- કર કંધુ બાવળની પાલી, વિણ મીઠી શી છાસછ રે;
પાત્રી નથી આજ તાવચતુર્થની, તિણે મુજ તન સુખ વાસ. જગ ૧૬.
- ધરે નવિ પાલી નામે પાડોશણ, મહિષિ સગર્મા પાળીછ રે;
તનથિ હવણાં પાળિ છુરિ વિણ, શાક કરં રથે મોળી. જગ ૧૭.
- પાલી શુનિ તસ ભક્ષણ પાત્રી, તે વિણ પેટ દેખાવેછ રે;
પાલી નામ ખટપટી નથિ મસ્તકે, વેણિ સજિત નિત ભાવે. જગ ૧૮.
- દાનશાળાએ દાનની પાલી, આજ નથી નવિ દેતાછ રે;
ગાડિ મળિ એશી આવી પગપાળી નથિ જિણે આંતા. જગ ૧૯.
- પાળી નથિ સરોવરતિણે ફાટયું, વર્ષા જળ ઇહાં આઆંછરે;
કણુલતિકા પાળી નથિ તેણે કુંડળ દો ન ધરાવ્યાં. જગ ૨૦.
- પાળી કહેતાં ચિન્હ લલા વિણ, નાપિત ધર નવિ દિકાછ રે;
પાળી તે ઉછંગ નથિ તિણે કિહાં રાખું ફળ મીઠાં. જગ ૨૧.
- પાળી શબ્દે ઓણી કહિજે, તે નહી પ્રાતઃકાળેછ રે;

ધરધરથી બહલી નિકળતી, અજ ગણતી નવિ હાલે.	જગ૦ ૨૨.
એમ પદ અર્થ સુણી દોય કન્યા, કુંવર ગળે વરમાળાજી રે;	જગ૦ ૨૩.
હવતાં પુલની વૃષ્ટિ ગગનથી, દેવ કરે ઉજમાળા.	જગ૦ ૨૪.
દેવી દેવતા પરગટ આવી, સોવન ચોરી બનાવીજી રે;	જગ૦ ૨૫.
અનુપમ આછવમોછવ કરિને, યેઉ કન્યા પરણાવી	જગ૦ ૨૬.
દેવદુબ્ય ચિવર ને ભૂપણુ, રતનગડિત દિગ્ધે દેવાજી રે;	જગ૦ ૨૭.
ભૂપતિ હય ગય રથ ભટ-દેવે, દાસી દાસ કરે સેવા.	જગ૦ ૨૮.
વાસ ભૂવનમાં સુખ વિલસતાં, દોગુદુક સુર જેમજી રે;	જગ૦ ૨૯.
દેવ ગયા અદ્રશ થઇ ગગને, જીએ કૌતક જન ઝોમાં.	જગ૦ ૩૦.
ચોથે ખડે બીજી ઢાળે, સુદર રાસ રસાળજી રે;	
શ્રી શુભવીર વિવેકી દેવા, અવસર સમય નિહાળે.	

દોહરા.

શણુગારમજરીને હવે, નૃપે તેડાવી હજૂર;	૧.
કહે તુમ ચરિત્ર સૂણી થયો, વૈરાગ અમ ભરપૂર.	૨.
માતપિતા ધર જઇ રહો, સુખભર કુળવટ રીત;	૩.
એમ કહી એકલી મોકલી, યુગ વાત દોય ચિત	૪.
ચંદ્રશેખર રાગ બિહ, નવ નવ ગોઠ કરંત;	૫.
વાત નિનોદ છે શાસ્ત્રની, રસભર કાળ ગમત.	
ગીત ને શાસ્ત્ર વિનોદથી, સજ્જન કાળ ગમંત;	
મૂરખ નિદ્રા કલહથી, વ્યસને દિન નિગમત.	
દોય આર પડિત મળે, ધર્મ વાત શુભ વાત;	
દોય આર ગદા મળે, વિકથા લાતોલાત.	

ઢાળ ૩ જી.

(આપાઈની દેશી.)

એક દિન રાય ને ચંદ્રકુમાર, કેલ કરંત ચલ્યા પુર બહાર;	૧.
શિતળ જળ નદિ આબુ પૂર, લોક જૂએ બહલા રહી દૂર.	૨.
તાર લોકની ન ચલે હામ, ઉછળે જળ કલોલ ઉદામ;	
જાણે વસુમતિ; ડૂબાવશે, શ્રીફળ લેઇ પૂજન જન ધસે.	

- ખિત્ર ચટી લેષ પાત્ર ભરેલી, આવી તક સમારી. જગ ૮.
- પંદર પ્રશ્ન કર્યા તવ પતિએ, ખીચડી કિમ બહુ રાંધીજીરે; જગ ૯.
- આજ મધૂરિ મા તકે થોડી, તુજ તતુ આજ સમાધી. જગ ૧૦.
- સમત્રવતિ પાડોશણુ ધર છે, મહિષી સગર્ભા જતાજીરે; જગ ૧૦.
- કંકોઈ શાકે કિમ આખાં, આજ તમે તળિલાંતાં જગ ૧૦.
- આ કિંમ કુતરિ પેટ દેખાવે, વેણી સજી કહો કાંતાજીરે; જગ ૧૧.
- સત્રાગારે દાન દિએ છે, પંથ ચલતરયું આંતા. જગ ૧૧.
- પાણી પ્રચુર ઈહાં કિમ આવે છે, કુંડળ ન ધર્યાં કાનેજીરે; જગ ૧૨.
- પંથે નાપિતતું ધર દીહું. લિએ આ ફળ બહુ માને. જગ ૧૨.
- પુર બાહિર બકરીતું ટોળું, કહો ગણિ સંખ્યા કેતીજીરે; જગ ૧૩.
- એ પંદરનો એકપદે ઉત્તર, પાલી નથી સા કહેતી. જગ ૧૩.
- યમુના કથિત પદ અરથ જ કરવા, યમુના તરી ઉતરવુંજીરે; જગ ૧૪.
- કુંવર કહે સુણો રાજકુમારી, પદ ઉત્તર ચિત ધરવું. જગ ૧૪.
- કણુમાપુ કરવાની પાલી, ન જડી ધરમાં ખોળીજીરે; જગ ૧૫.
- ખિત્ર ચટીકામાં ન ત્રિફલ્ણી, તિણે રંધાણી ખોહળી. જગ ૧૫.
- કર કંધુ બાવળની પાલી, વિણુ મીઠી શી જાસજીરે; જગ ૧૬.
- પાલી નથી આજ તાવચતુર્થની, તિણે મુજ તન સુખ વાસ. જગ ૧૬.
- ધરે નવિ પાલી નામે પાડોશણુ; મહિષિ સગર્ભા પાળીજીરે; જગ ૧૭.
- તનથિ હવણાં પાળિ છુરિ વિણુ, શાક કરું સ્થે ખોળી. જગ ૧૭.
- પાલી શુનિ તસ ભક્ષણુ પાલી, તે વિણુ પેટ દેખાવેજીરે; જગ ૧૮.
- પાલી નામ ખટપદી નથિ મરતકે, વેણિ સન્નિત નિત ભાવે. જગ ૧૮.
- દાનશાળાએ દાનની પાલી, આજ નથી નવિ દેતાજીરે; જગ ૧૯.
- ગાડિ મળિ ખેશી આવી પગપાળી નથિ જિણે આંતા. જગ ૧૯.
- પાળી નથિ સરોવર તિણે પ્રાટયું, વર્ષા જળ ઇહાં આવ્યાંજીરે; જગ ૨૦.
- કર્ણુલતિકા પાળી નથિ તેણે કુંડળ દો ન ધરાવ્યાં. જગ ૨૦.
- પાળી કહેતાં ચિન્હ લલા વિણુ, નાપિત ધર નવિ દિહાજીરે; જગ ૨૧.
- પાળી તે ઉજંગ નથિ તિણે કિહાં રાખું ફળ મીઠાં. જગ ૨૧.
- પાળી શબ્દે ઐણી કહિજે, તે નહી પ્રાતઃકાળેજીરે; જગ ૨૧.

- સાધુ કહે સુણુ જયરથ રાય, એ સુર તુજ ગુરુ બાંધવ થાયં;
દેશવિરતિ લહિ દેવ એ હુઆ, આવક ધર્મનો મહિમા જુઓ. ૧૭.
- અવધિ નાણું તુજને દીઠ, વિષય પ્રમાદે રક્ત વિશીઠ;
રખે સહોદર નરકે જાય, પ્રતિબોધન લાગ્યો અમ પાય. ૧૮.
- ધણા દિવસ તુમ ગેહે રહી, દોય સુતા પરણાવી સહી;
કન્યાદાન વિશેષે દિયો, બાંધવ જાણી નચિતો કિયો. ૧૯.
- દેવ કહે સંજમ સાધશો, તો અમથી પણ સુખિઆ થશો;
સાંભળી એમ નૃપ દિક્ષા લિએ, વેશ બોપાધિ સધળી સુર દીએ. ૨૦.
- ગુરુકુળવાસે બહુચુત થયા, કામ વિડબણુ ચૂકી ગયા;
કેવળ પામી વિચર્યા બહુ, સાદિ અનંત વર્ષા શિવ વહુ. ૨૧.
- જયપુર આવી દેવ કુમાર, રાજ્યે નૃપસુત થાપ્યો સાર;
દેવ અદ્રશ થયો તિલિવાર, કુંવર ગયા નિજ મેહલ મજાર. ૨૨.
- રૂપ કુંવરનું દેખી વિશાળ, કવિ હિપમા દેવે તતકાળ;
મકરધ્વજ રહે સર્ગ મજાર, તેહને છે રતિ પ્રીતિ નાર. ૨૩.
- કામદેવ વંદ્યો જગ ભમે, દેવ નરાતિરી ધર ધર રમે;
અંગ વિદૂણો પાંડિત કહે, એ સાથે ધર કિમ નીરવહે. ૨૪.
- રતિ પ્રીતિ પ્રતિ કલેશે કરી, રાશભરી ધરથી નીસરી;
ખીર સમુદ્રે ઝંપા કરી, જયરથ રાજકુળે અવતરી. ૨૫.
- અનગ તાસ વિચોગે ભર્યો, નંદનવને જઇ બહુ તપ કર્યો;
કાશી તિર્થ સહો અવતાર, કામદેવ રૂપ ચંદ્રકુમાર. ૨૬.
- ચંદ્રશેખરને રાસ રસાળ, ચોથે ખડે ત્રીજી ઢાળ;
શ્રી શુભવીર વચન રસભર્યાં, ઓતા લોક સુણિ ચિત ધર્યાં. ૨૭.

દોહરા.

- સુખ વિલસતાં કુંવરને, આગ્યો વર્ષા કાળ;
વાદળ ગર્જરવ કરે, વીજળિઆ ઝળકાર. ૧.
- શામ ઘટા ગંગને ચઢી, વરસતો જળ ધાર;
વસુધા નવપલ્લવ થઇ, મોર કરે ટૂંકાર. ૨.
- પાંખિ માળો તરવરે, પાંચિ નિજ ધર જાય;

- કુંવર નૃપ જોવે તિણે સમે, સરિતા પૂર- તદા ઉપસમે;
રાય ભણે નર એકને ત્યાંહિ, નાના વર એક લાવો આંહિ. ૩.
- તે પણ લાવ્યા યેઠા દોય, નદિ જળક્રીડા કરતા સૌય;
નદિ પુર સનમુખ જળમાં એક, દિવ્યાભરણુ વિભૂષિત છેક. ૪.
- નર જાતો દેખિ નૃપ ભણે, એહને જાણિ લિયો આપણે;
નાવ હંકારી જિમ જિમ ધાય, તિમ તિમ તે નર દૂરે જાય. ૫.
- રાયતણે મન વિસ્મય થયો, કુંવર કહે સૂર દોહા ન ભયો;
કેટલો પંથ તે નાવા ગઇ, તવ ઉમો રહ્યો તે થિર થઇ. ૬.
- તે નરની પુઠે નૃપ રહી, વેણિ કંક નિજ હાથે ગ્રહી;
ઉચ્ચે ખેંચીને લાવિયો, તવ કેવળ મસ્તક આવિયો. ૭.
- અંગ ઉપાંગ ન દિહું જિસે, મસ્તક જળમાં નાંખ્યું તિસે;
પુનરપિ શિર સંયુત દેખિયો, પણ દોય મસ્તક યુત તે થયો. ૮.
- લાહિ વિસ્મય શંકા મન વશી, દેવ વિના શક્તિ નહિ ઇશી;
કુણુ તમે છો પૂછે ભૂપ, એક શિર કહે અમે દેવ સ્વરૂપ. ૯.
- ખિણું શિર કહે તું કુણુ થાય, નૃપ વદે હું નગરિનો રાય;
નર ભણે નૃપ થઇ વિણુ અન્યાય, મુજ વીણા આંહિ કિમ ખેંચાય. ૧૦.
- ધર્મી તપસી એકલિ નાર, વૃધ અનાથ ને દુર્જન બાળ;
તાસ પરાભવે નૃપ રખવાળ, દયાવંત પંચમ લોકપાળ. ૧૧.
- રાગ્ન અન્યાયે અતુસરે, તાસ ખૂમ કુણુ આગળ કરે;
સાંભળી નૃપ ધર્મિમત્ત મુકિયો, તવ તે નર ગજ રૂપે થયો. ૧૨.
- ઊપર નૃપ અસ્વારી થયા, ચંદ્રશેખર પણ સાથે ગયા;
વારણુ ઉત્પતિયો આકાશ, સસરો જમાઇ યેઠા પાસ. ૧૩.
- લોક સવે વાચા ઊચરી, જાય જમાઇ સ્વસુર અપહરી;
કૌતક જોતાં સર્વ નગરી, એક વને સામેજ ઊતરી. ૧૪.
- હસ્તી ગયો ખિહુને તિહાં ઠવી, દોય જૂઞ્ઞ વન લીલા નવી;
ધર્મધોષ દેખી મુનિરાય, વંદિ યેઠા શીતળ છાય. ૧૫.
- પુછે ગુરને સંશયભર્યાં, સ્વામી અમને કુણે સંહર્યાં;
ગજ રૂપે ઇહાં મુકિ ગયો, તવ તે દેવ પ્રગટ પણ થયો. ૧૬.

કાળ ૪ થી.

(ધોડી તો આજ યારા દેશમાં મારજી ॥ પરણી દે પાછી વાલ હો નણ્ણીશ વીરા ॥
યાસયુ નહીં જોણું મારજી—એ દેશી.)

- ચંદ્રશેખર પ્રે સાયુધે રાજજી, વાણી હુએ આકાશ હો;
ગુર હોખીને વંછિત નહીં પ્રજે રાજજી,
ભુતેષ્ટા રાત્રિ સમે રાજજી, લિખ્મ અદ કીયો હાસ હો. ગુરૂં ૧.
ઉત્તર સાધકને ભખું રાજજી, અથવા સાધક ભક્ષ હો; ગુરૂં
પર કહે પથર ભખો રાજજી, પગ પગ પડીયા ભક્ષ હો. ગુરૂં ૨.
સિંહને ન ભખે કદા રાજજી, મુજ પર ઈર્ષ નિરાશ હો; ગુરૂં
જીતવાની શી કથા રાજજી, પ્રિય થઈ વાણિ આકાશ હો. ગુરૂં ૩.
ર હેતે મુરખ મરે રાજજી, દેવ ન જીત્યા જાય હો; ગુરૂં
જિય રહે તું વેગળો રાજજી, અપરાધ વિણ કોણ ખાય હો. ગુરૂં ૪.
જગિરિ ઔપધી ચોર હો રાજજી, નિશ્ચય હણ્ણયું તાસ હો; ગુરૂં
વર સુણી હશિને કહે રાજજી, ફોગટ બળ પરકાશ હો. ગુરૂં ૫.
તો રાજજી, વીરપણું જીએ મુજ હો; ગુરૂં
રાજજી, દેખું દેવપણું તુજ હો. ગુરૂં ૬.
વર સુઅર રૂપ ફૂંક હો; ગુરૂં
મન્યું બહુ યુદ્ધ હો. ગુરૂં ૭.
કંપ હો; ગુરૂં
રૂપ હો. ગુરૂં ૮.
હો; ગુરૂં
હો. ગુરૂં ૯.
ધો હો; ગુરૂં
દ હો. ગુરૂં ૧૦.
વાલ હો; ગુરૂં
ખીલ હો. ગુરૂં ૧૧.
ન્યાય હો; ગુરૂં
ધાય હો. ગુરૂં ૧૨.

ખેતી કરતાં કરસણી, સુખિયા સુખ વિલસાય.
 ચિત્રશાલીએ તિલ્લ જણ્યાં, ખેલતાં સુખવાસ;
 વર્ષાં વિત્યે આવિયો, શારદ આસો માસ.
 દંપતિ રમતાં એક દિને, સોગટખાજી વિશાળ;
 નગર તણી રચના જુએ, ખેડાં સમમ માળ.
 તેહવે ગગનથિ ઊતર્યો, તાપસ એક જુવાન;
 કુંવરે આદર બહુ દિયો, તે દિએ આશિષ દાન.
 પૂછે કુંવર કિહાં થકી, આવ્યા કહો કુણુ કાજ;
 જ્ઞેષ્ઠએ તે માગો વળી, નવિ ધરસ્યો કાંઈ લાજ.
 વળતું પરિવ્રાજક કહે, બદ્રદત્ત મુજ નામ;
 વિશ્વદત્ત મુજ ગુરુ તણું, ગંગાતટ વિશ્રામ.
 ગુરુદત્ત ઔષધિ કહ્ય છે, ઓળખાણુ મુજ સાર;
 મલયકૂટ ગિરિ ઉપરે, છે તે વિવિધ પ્રકાર.
 સાધન વિધિ મેં બહુ કરી, નવિ થઈ સિદ્ધિ લગાર;
 ખેત્રપાળ કરે વિધન તે, એ ગિરિના રખવાળ.
 શત જ્ઞેજન પયલેપથી, ગુરુ ફરતા આકાશ;
 ગુરુ આજ્ઞાએ હું કરું, જ્ઞેજન એક સરાસ.
 એક એક ઊતપાતથી, વસુધા માંહિ ભમંત;
 જસ ક્રિતિં તુમચી સુણી, આવ્યો આશ ધરંત.
 શત જ્ઞેજન ગિરિ દૂર છે, સાધન છે દિન સાત;
 અષ્ટમિ આદ પૂરણુ દિન, કૃષ્ણ ચતુર્દશી રાત.
 કૃષ્ણ ચતુર્થી આજ છે, જ્ઞે આલો મુજ સાથ;
 વિશ્રામે પોહોંચી શકું, જ્ઞે આલો મુજ હાથ.
 કુંવર કહે જાઓ સુખે, સાતમ નિશિ તુમ પાસ;
 આવિશું એમ વચન તે, લેઈ ગયો આકાશ.
 નારીને કહી સાતમે, ગિરિ જઈ મળિ કહે એમ;
 મુજ સાનિધ નિર્ભય જપો, મુનિ પથ જપતો તેમ.

ઠાળ ૪ થી.

ધોડી તો આઠ ચારા દેશમાં માડજી ॥ પરણી દે પાછી વાલ હો નણુદીરા વીરા ॥

યાસયુ નહીં બોલું માડજી—એ દેશી.)

ચંદ્રશેખર ફરે સાયુધે રાગજી, વાણી હુએ આકાશ હો;

ગુરુ લોપીને વંછિત નહીં ફળે રાગજી,

હુતેશ રાત્રિ સમે રાગજી, ભિન્ન અદ કીયો હાસ હો. ગુરુ ૧.

હિતર સાધકને ભખું રાગજી, અથવા સાધક ભક્ષ હો; ગુરુ

કુંવર કહે પથર ભખો રાગજી, પગ પગ પડીયા લક્ષ હો. ગુરુ ૨.

મુગ સિંહને ન ભખે કદા રાગજી, મુજપર ઈદ્રિ નિરાશ હો; ગુરુ

તુજ જીતવાની શી કથા રાગજી, ફરિ થઈ વાણિ આકાશ હો. ગુરુ ૩.

પર હેતે મુરખ મરે રાગજી, દેવ ન જીત્યા જાય હો; ગુરુ

તબિય રહે તું વેગળો રાગજી, અપરાધ વિણ કોણ ખાય હો. ગુરુ ૪.

મુજગિરિ ઔપધી ચોર હો રાગજી, નિશ્ચય હણુસ્યું તાસ હો; ગુરુ

કુંવર મુણી હણિને કહે રાગજી, ફેગટ બળ પરકાશ હો. ગુરુ ૫.

અદશ થઇ ગગને લવો રાગજી, વીરપણું જીત્યો મુજ હો; ગુરુ

યુદ્ધ કરો ઈહાં જીતરી રાગજી, દેખું દેવપણું તુજ હો. ગુરુ ૬.

કોડ રૂપ ધરી જીતયો રાગજી, કુંવર સુઅર રૂપ કૂદ હો; ગુરુ

ધૂર ધુરાવે ગાજતા રાગજી, બિહુતું બન્યું બહુ યુદ્ધ હો. ગુરુ ૭.

દંતિ નખે હણુતાં સિહુ રાગજી, જીડે પડે ગિરી કંપ હો; ગુરુ

દંતિ હણ્યો સુર ભાગતા રાગજી, ગજરૂપ ધરતો અજંપ હો. ગુરુ ૮.

કુંવર કરી રૂપે જીજતો રાગજી, નાહો સુર થયો સિંહ હો; ગુરુ

નૃપ સિંહરૂપે હારવ્યો રાગજી, રૂપ પિશાચ ધરેહ હો. ગુરુ ૯.

જીંચો તાડ યુલ જંધ હો રાગજી, પેટ ગુદા કશ ખંધ હો; ગુરુ

કંકાલરદ નયનાગિનલા રાગજી, વટ શાખા જીજ દંદ હો. ગુરુ ૧૦.

ફણિ મણિધર કંઠે ધર્મા રાગજી, મોગર કરકર વાલ હો; ગુરુ

જંપે મુઠ કામુધા મરે રાગજી, નહિ જસ મુજ હણ્યે બીલ હો. ગુરુ ૧૧.

નૃપ ભણે લઘુ ગુરુ સ્યું કરે રા

સણિ સુર કોધારણુ થંધ રા

કુંસને ન્યાય હો; ગુરુ

પાટો ધાય હો. ગુરુ

કુંવર સવાઇ તે રૂપે રાજી, યુદ્ધ બચકર કીધ હો; ગુરૂં
 સહસ્રવ વિદ્યા સમરણ કરી રાજી, કુંવરે જીતી લીધ હો. ગુરૂં ૧૩-
 તેજ પરાક્રમ દેખિને રાજી, તુઠો કહે સુણ સંત હો; ગુરૂં
 તુજ માથે બલ કુણ તણું રાજી, બલ બલે બલવંત હો. ગુરૂં ૧૪-
 ચંદ્ર કહે ગુરૂં દેવતું રાજી, બલ સમકિત રૂપ ધર્મ હો; ગુરૂં
 પરમેષ્ઠી મંત્રે કરી રાજી, જીતું સુરાદિક પર્મ હો. ગુરૂં ૧૫-
 ધર્મ સુણી સુર જીજિયો રાજી, બોલે તજ મિથ્યાત હો; ગુરૂં
 હું શ્રાવક પરબલ હતો રાજી, સુણિ મિથ્યાતની વાત હો. ગુરૂં ૧૬-
 વિરાધકપણે સુર થયો રાજી, તુમથી લલો પ્રતિબોધ હો; ગુરૂં
 બાધવ મિત્ર ગુરૂં તમે રાજી, પામ્યો સમકિત શુદ્ધ હો. ગુરૂં ૧૭-
 કાધક વર માગો મુદા રાજી, નૃપ કહે આપી એક હો; ગુરૂં
 ઔષધી સાધકને સવે રાજી, તો રહે મારો ટેક હો. ગુરૂં ૧૮-
 સુર બણે સાબળ સાહીબા રાજી, એ છે ગુરૂંનો ચોર હો; ગુરૂં
 ધૂરત જલભેદી ધણો રાજી, લંપટી હરામખોર હો. ગુરૂં ૧૯-
 જીઠો ગુરૂંનો નંદકી રાજી, વિશ્વાસઘાતી એક હો; ગુરૂં
 નીચ મુરખ સંગે ચરે રાજી, પડિત શું નહી નેહ હો. ગુરૂં ૨૦-

યતઃ

લોભી મહ્ચરિર્ગોમ્ભૂચ્ચકપરો નીચપ્રસંગી સદા,
 છિદ્રાન્વેષકવદ્ગુરોરવિનયી દ્વેષી ગુરુણામપિ;
 ધૂર્તોસત્ય પ્રજલ્ય લંપટસ્ત્રલસ્નેયી કુમાર્ગવ્યપી,
 તેષાંયત્રક મંત્રસાધનવિધિઃસિદ્ધંતિનો કાઈચિત્.

પૂર્વ ચાલ.

લઘુપણથી મોટો કર્યો રાજી, ગુરૂંને ઉછેર્યો સાપ હો; ગુરૂં
 અવિનય દેખી બપનો રાજી, ગુરૂંને અગ્નિ પરિતાપ હો. ગુરૂં ૨૧-
 ઔષધી કલ્પ ગુરૂંને રાજી, જાનો ઉતારી લીધ હો; ગુરૂં
 ગુરૂંને પરસન થઈ કદા રાજી, મંત્રાદિક નવિ દીધ હો. ગુરૂં ૨૨-
 મહો તપસી ગુરૂં લોકમાં રાજી, પૂજ્ય પદે કરી ગાય હો; ગુરૂં
 ચંદ્રને વળગ્યો રાહુઆ રાજી, એમ સવિ લોક કરાય હો. ગુરૂં ૨૩-

અહનિશિ ગુરને સેકથું રાજજી,	પૂરવ ભવને પાપ હો;	ગુરં	
ગુર તજિ સ્વેચ્છાએ નીકલ્યો રાજજી,	ગુરને મટ્યો સંતાપ હો.	ગુરં	૨૪.
બિદ્યા ભમે ચોરી કરે રાજજી,	ધૂતી હરે પરવિત્ત હો;	ગુરં	
ધર કરી રાખી બીલડી રાજજી,	તસ ધર ભરતો નિત્ય હો.	ગુરં	૨૫.
ગુર દોષી મહા પાપિયો રાજજી,	પંડિત એમ ઉપરાય હે;	ગુરં	
તુલ્ય વચને મેં ઔષધી રાજજી,	દીધી પણુ ન ફળાય હો.	ગુરં	૨૬.
ચોથે ખંડે ઢાળ એ રાજજી,	ચોથી ચતુરને શિખ હો;	ગુરં	
શુભ ગુર વચનથી વેગળા રાજજી,	ધરધરથી માગે બીખ હો.	ગુરં	૨૭.

દોહરા.

ગુર દ્રેષી અતિ લોભીઓ,	ધરે મિથ્યા મુનિ વેશ;	૧.
ગુરએ અયોગ્ય કરી તજ્યો,	યોગ્ય નહિ ઉપદેશ.	
કપટે લોકના ધન હરી,	સખરી ધર સંતાપ;	૨.
કરશે સા પૂરણુ ધને,	વેગે એહનો ધાત.	
જીમ અતિલોભે અંગદત,	પડિયો જલધિ - મળર;	૩.
ધરમ વિદ્વણો દુર્ગતિ,	પામ્યો બદ્ધ અવતાર.	
રાજકુંવર કહે તે કહો,	કુણુ એ દુરગતિ શેઠ;	૪.
દેવ વદે સુણો મૂલથી,	કહું દ્રષ્ટાંત જ ઠેઠ.	

ઢાળ પ મી.

(એણે અવસર તિહાં શું બનું રે—એ દેશી.)	
રોહણુપુર નગરે વસે રે,	અંગદત એક શેઠ રે,
ચતુર નર,	બત્રીસ કોડ સોવન ધણી હો લાલ;
તોહિ વણીજ કરે બહુ રે,	કરે પરાધ વેઠ રે,
ચતુર નર,	ધાસે ન કાપને ખાપણી હો લાલ.
નંદન ચ્યાર છે તેહને રે,	તાસ વધુ છે ચ્યાર રે,
ચતુર નર,	શેઠ કૃપણુ અતિશે ધણો હો લાલ;
રાત્ર દિવસ નિદ્રા નહિ રે,	લોભ તણો નહી પાર રે,
ચતુર નર,	ધરમની વાત ન ચિત્ત રચે હો લાલ.
જેન મુનિ ધર નહિ કદા રે,	દાન માન સનમાન રે,

- ચતુર નર, પંથે દેખી દુર ટળે હો લાલ;
વસ્ત્ર જીરણુ વહુરો ધરે રે, ભોજન લૂખું ધાન રે,
ચતુર નર, પૂર્વે સગા નવિ ધર જીએ હો લાલ. ૩.
- જી સરવણુ કાપડી રે, બિહ્વાયરની જાત રે,
નર, ધરમાં પ્રવેશ ન કા કરે હો લાલ;
અડકીએ અડકી જતાં રે, યથિયે કરત વિધાત રે,
ચતુર નર, ત્યાગ ભોગ વારતા કશી હો લાલ. ૪.
- પંચ દાન શેઠ નિત દીએ રે, હસ્ત કપોલ ને ગાત્ર રે,
ચતુર નર, દોય કમાડ ને અરગલા હો લાલ;
કરપી ત્રિહુ ઉપગારિયા રે, નૃપ ચોર અગ્નિજાળ રે,
ચતુર નર, અદર્શ રૂપ સિદ્ધિ પરિ હો લાલ. ૫.
- દાતા જસ કરપી વડે રે, વંછે દિવસ જળ્ય રાત રે,
ચતુર નર, ફરસે ન ધર જિમ મ્લેછનું હો લાલ;
યમ સમ દષ્ટિ ધન હરે રે, વક્રગતિ અહિ જાત રે,
ચતુર નર, અવશુણુનો મેળો મળ્યો હો લાલ. ૬.
- ધરથિ ઘેંસ ભખિ નીશર્યો રે, વળગી ઘેંસ મુખ શ્વાન રે,
ચતુર નર, ઝાલી શેઠ લુશી લિએ હો લાલ;
લુહીને મુખ ઘાવતાં રે, શ્વાન તે વળગ્યો કાન રે,
ચતુર નર, રૂધિર જરંત મુકાવિયો હો લાલ. ૭.
- એક દિન ગગનથી યોગણી રે, ઊનરી ધરીય સ્નેહ રે,
ચતુર નર, ચ્યારે વહુ પાયે પડિ હો લાલ;
ભોજન ભક્તિ કરાવિને રે, પૂછતી તુમ અમ ગેહ રે,
ચતુર નર, સસરો દ્વાર કિમ આવિયા હો લાલ. ૮.
- સા કહે ગગનથી ઊતર્યા રે, વિસ્મય પામી ચ્યાર રે,
ચતુર નર, ભક્તિ કરી રોષ પડિ હો લાલ;
પુછે પુત્રિ કિમ રૂચ્યો રે, સા ભણે દુઃખ અપાર રે,
ચતુર નર, સા સુણિ કરૂણા ચિત ધરિ હો લાલ. ૯.
- વિદ્યા આકાશગામિની રે, પાઠ સિદ્ધ તસ દિવ રે;

ચતુર નર, ભૂષણ દેખ વિનયે ગ્રહિ હો લાલ;
 યોગજી ગગને હિતપતી રે, એક મતો નિશિ કીધ રે,
 ચતુર નર, કાળે ચઢી ચઢી વહી હો લાલ.
 દિન ખેદે નિશિ શ્રમ ભરે રે, નિદ્રા ભરપતિ જાણુ રે,
 ચતુર નર, રચણ દીવ જમ ખેલતી હો લાલ;
 શેષ નીશા ધર આવિને રે, સૂતી નીજ નીજ ઠાણુ રે,
 ચતુર નર, અણિપેરે દિન કેતા ગયા હો લાલ.
 કાષ્ટ ઠાણુ ભ્રંશ દેખીને રે, જે ધરનો મુખ્ય દાસ રે,
 ચતુર નર, જાગતો રાત્રિ વિલોગતો હો લાલ;
 કાષ્ટ કોટરે એક દિન રહ્યો રે, વહુ સાથે આકાશ રે,
 ચતુર નર, સોવન દીપે જમ ઠવે હો લાલ.
 આર જણી રમવા ગઈ રે, નવનવ ખેલ તે કીધ રે,
 ચતુર નર, દાસ વિરમય લહિ નિકળ્યો હો લાલ;
 તિણે પાછા વળતાં થકાં રે, દોય સોવન ઇંટ લીધ રે,
 ચતુર નર, ધર આવી સૂતો સુખે હો લાલ.
 નિર્ધન ધન થોડે મળે રે, માને જગત તૃણભૂતરે,
 ચતુર નર, તિણે તે ગર્વરસે ભર્યો હો લાલ;
 કામવશે ગ્રેયોં થકો રે, બાલે થઈ હિનમત રે,
 ચતુર નર, શેઠની આણા નવિ ધરે હો લાલ.
 શેઠ ઇચ્છું મન ચિંતવે રે, દાસની પાસે વિત રે,
 ચતુર નર, દ્રવ્ય છાક મદિરા જીર્યો હો લાલ;
 હિતર ન દિગ્ધા પાસેરો રે, ફરતો ફરે ચલ ચિત રે,
 ચતુર નર, મીઠે વયણે તસ પશુ કંઈ હો લાલ.
 અવસર પામી પૂછતો રે, વચ્છ સુણો એક વાત રે,
 ચતુર નર જાય ન કિમ પશુ ચારવા હો લાલ;
 તે કહે હું પણ તુમ સમો રે, થોડે દિન વિખ્યાત રે,
 ચતુર નર, આરે પશુ ગોવાળિયા હો લાલ.
 ચાર સેહેર સોવન અછે રે, નહિ કાઠની આશિયાળ રે,

૧૦.

૧૧.

૧૨.

૧૩.

૧૪.

૧૫.

૧૬.

- ચતુર નર, પંથે દેખી દુર ટળે હો લાલ;
વસ્ત્ર જીરણુ વહુરો ધરે રે, ભોજન લૂપું ધાન રે,
ચતુર નર, પૂર્વે સગા નવિ ધર જીએ હો લાલ. ૩.
- બ્રાહ્મણ સરવણુ કાપડી રે, ભિક્ષાયરની જાત રે,
ચતુર નર, ધરમાં પ્રવેશ ન કો કરે હો લાલ;
ખડકીએ અડકી જતાં રે, યદિયે કરત વિંધાત રે,
ચતુર નર, ત્યાગ ભોગ વારતા કશી હો લાલ. ૪.
- પંચ દાન શેઠ નિત દીએ રે, હસ્ત કપોલ ને ગાત્ર રે,
ચતુર નર, દોય કમાડ ને અરગલા હો લાલ;
કરપી ત્રિહુ ઉપગારિયા રે, નૃપ ચોર અગ્નિઝાળ રે,
ચતુર નર, અદર્શ રૂપ સિદ્ધિ વરિ હો લાલ. ૫.
- દાતા જસ કરપી વડે રે, વંછે દિવસ જળ રાત રે,
ચતુર નર, ફરસે ન ધર જિમ મ્લેછનું હો લાલ;
યમ સમ દષ્ટિ ધન હરે રે, વક્ત્રગતિ અહિ જાત રે,
ચતુર નર, અવગુણનો મેળો મળ્યો હો લાલ. ૬.
- ધરથિ ઘેંસ ભાખિ નીશર્યોં રે, વળગી ઘેંસ મુખ શ્વાન રે,
ચતુર નર, આવી શેઠ લુશી લિએ હો લાલ;
લુહીને મુખ ઘોવતાં રે, શ્વાન તે વળગ્યો કાન રે,
ચતુર નર, રૂધિર જરંત મુકાવિયો હો લાલ. ૭.
- એક દિન ગગનથી યોગણી રે, ઊતરી ધરીય સ્નેહ રે,
ચતુર નર, ચ્યારે વહુ પાયે પડિ હો લાલ;
ભોજન ભક્તિ કરાવિને રે, પૂછતી તુમ અમ ગેહ રે,
ચતુર નર, સસરો દ્વાર કિમ આવિયા હો લાલ. ૮.
- સા કહે ગગનથી ઊતર્યાં રે, વિસ્મય પામી ચ્યાર રે,
ચતુર નર, ભક્તિ કરી રાષ્ટ્ર પડિ હો લાલ;
પુછે પૂત્રિ કિમ રૂચો રે, સા ભણે દુઃખ અપાર રે,
ચતુર નર, સા સુણિ કરુણા ચિત ધરિ હો લાલ. ૯.
- વિદ્યા આકાશગામિની રે, પાઠ સિદ્ધ તસ દિધ રે;

- ચતુર નર, બૂધણુ દેધ વિનયે ગ્રહિ હો લાલ;
યોગણુ ગગને ઉતપતી રે, એક મતો નિશિ કીધ રે,
ચતુર નર, કાષ્ટે ચઢી ચઞિએ વહી હો લાલ. ૧૦.
- દિન એદે નિશિ અમ ભરે રે, નિદ્રા ભરપતિ જાણુ રે,
ચતુર નર, રયણુ દીવ જમ ખેલતી હો લાલ;
શેષ નીશા ધર આવિને રે, સૂતી નીજ નીજ ઠાણુ રે,
ચતુર નર, એણિપેરે દિન કેતા ગયા હો લાલ. ૧૧.
- કાષ્ટ ઠાણુ ભંશ દેખીને રે, જે ધરનો મુખ્ય દાસ રે,
ચતુર નર, જગતો રાત્રિ વિલોગતો હો લાલ;
કાષ્ટ કોટરે એક દિન રહ્યો રે, વહુ સાથે આકાશ રે,
ચતુર નર, સૌવન દ્વીપે જમ ઠવે હો લાલ. ૧૨.
- આર જણી રમવા ગઈ રે, નવનવ ખેલ તે કીધ રે,
ચતુર નર, દાસ વિસ્મય લાહિ નિકળ્યો હો લાલ;
તિણે પાછા વળતાં ચકાં રે, દોય સૌવન ઈંટ લીધ રે,
ચતુર નર, ધર આવી સૂતો સુખે હો લાલ. ૧૩.
- નિર્ધન ધન થોડે મળે રે, માને જગત તણુભૂતરે,
ચતુર નર, તિણે તે ગર્વરસે ભર્યો હો લાલ;
કામવશે ત્રેયોં ચકો રે, બોલે ચર્ધ ઉનમત રે,
ચતુર નર, શેઠની આણા નવિ ધરે હો લાલ. ૧૪.
- શેઠ ઇચ્છુ' મન ચિંતવે રે, દાસની પાસે વિત રે,
ચતુર નર, દ્રવ્ય છાક મદિરા જીર્યો હો લાલ;
ઉત્તર ન દિગ્ધા પાંસરો રે, ફરતો ફરે ચલ ચિત રે,
ચતુર નર, મીઠે વયણે તસ પશુ કંડે હો લાલ. ૧૫.
- અવસર પામી પૂછતો રે, વચ્ચ સુણો એક વાત રે,
ચતુર નર, જાય ન કિમ પશુ ચારવા હો લાલ;
તે કહે હું પણુ તુમ સમો રે, થોડે દિન વિખ્યાત રે,
ચતુર નર, આરે પશુ ગોવાળિયા હો લાલ. ૧૬.
- આર સેહેર સૌવન અછે રે, નહિ કાઇની આશિયાળ રે,

રામચંદ્રજૈનકાવ્યમાલા.

- ચતુર નર, ધનવંત થયો . એક રાતમાં હો લાલ;
મેવા મીઠાઈ જમાડિને રે, પૂછતા તતકાળ રે,
ચતુર નર, વાત સકળ માંડિ કહી હો લાલ. ૧૭.
- શેઠ અતિ લોભે કરી રે, ચિંતે જવું એક વાર રે,
ચતુર નર, વહુના ચરીત્ર વિલોક્યું હો લાલ;
કાષ્ટ કોટર પેશી ગયો રે, તેહિજ રચણી મગા - ,
ચતુર નર, રચણુદ્વીપ ચળિ ખેલતી હો લાલ. ૧૮.
- શેઠ નિકળી વસુધા ખણે રે, રત્ન જડીયા એકવીસ રે,
ચતુર નર, વહુશું લેઇ ધર આવિયો હો લાલ;
એક દિન સોવન દ્વીપમાં રે, કાષ્ટાંતર ઉપવીસ રે,
ચતુર નર, ચહુ તો વદ્ધ રમવા ગઇ હો લાલ. ૧૯.
- પાછળ નીકળી જોવતો રે, સોવન માટી દીઠ રે,
ચતુર નર, સરજળ શું ઈંટયો કરી હો લાલ;
કાષ્ટ કોટર ભરી લે સહ રે, શેઠ પ્રદેશ પધક રે,
ચતુર નર, કળે કરી વળગી રહ્યો હો લાલ. ૨૦.
- વન ફરી જળકીડા કરી રે, પાછો આવી ચાર રે,
ચતુર નર, કળે ત્રીડી ગગને ચલિ હો લાલ;
જલધિ વચાલે આવતાં રે, થયો અતિ ધણો ભાર રે,
ચતુર નર, વેગે કાષ્ટ વહે નહિ હો લાલ. ૨૧.
- ધનસિરિ કહે વહુરો સુણો રે, કાષ્ટ ન ચલે એક ધાર રે,
ચતુર નર, ચિંતિ લધુ ત્રણ એમ ભણે હો લાલ;
ખહુ કાલનું જીરણ થયું રે, નાખિો સમૂદ્ર મળાર રે,
ચતુર નર, એક દિન સુખીર પવન ભયું હો લાલ. ૨૨.
- વળગી અંગૂલી જ્યોમે ચલ્યો રે, આપણું નગર ન દૂર રે,
ચતુર નર, કાષ્ટ નવું વળિ લાવશું હો લાલ;
આરે એકમતો કર્યો રે, સાંભળી શેઠ હજૂર રે,
ચતુર નર, ચિંતે વણખૂટે મુઆ હો લાલ. ૨૩.
- વાહાલી ચક્રિ વહુરો સુણો રે, શેઠ કહે તજિ લાજ રે,

- ચતુર નર, કાષ્ટ સમુદ્રે ન નાંખશે હો લાલ;
તુમ આભૂષણ કારણે રે, હું આવ્યો છું આજ રે,
ચતુર નર, બહુ કનકે કાટર ભર્યું હો લાલ. ૨૪.
- ચારે વિમાસે ચિત્તમાં રે, દીઠો આપણો ખેલ રે,
ચતુર નર, છોડ્યો સાપ ન છોડિએ હો લાલ;
કેશ સમારણ મસ્તકે રે, નાંખે દીપ્ત તેલ રે,
ચતુર નર, નવિન ભૂષણ આશા કિશી હો લાલ. ૨૫-
- રાવું કુટવું નવિ પડે રે, ખારે જલે ખસ જાય રે,
ચતુર નર, ચિંતિ જળધિ તજિ ધર ગઈ હો લાલ;
શ્રંગદત્ત અતિ લોભશી રે, મરણ સમુદ્રે થાય રે,
ચતુર નર, તિમ પરિવાજકતી ગતિ હો લાલ. ૨૬.
- દેવ વચન સુણીને બિહૂ રે, પોત્યા સાધક પાસ રે,
ચતુર નર, તાપસને સુર એમ કહે હો લાલ;
ચંદ્રશેખર સુપસામથી રે, ઔષધિ લિએ સુવિલાસ રે,
ચતુર નર, ફળશે ગુરૂ ભક્તિ જિશી હો લાલ. ૨૭-
- અવસરે મુજને સંભારજ્યો રે, કુંવરને કહિ પ્રેતપાત્ર રે,
ચતુર નર, ચાર ઔષધિ આપી ગયો હો લાલ;
ચોથે ખંડે પાંચમી રે, બોલી ઢાળ રસાળ રે,
ચતુર નર, શ્રી શુભવીર વિનાદથી હો લાલ. ૨૮-

દોહરા.

- ઔષધી આપી ગુરૂપદે, અમરે કુંવરને જોહ;
તાસ પ્રભાવ સુણો હવે, 'લાખ' વિવરી તેહ. ૧-
- જંગમ યાવર વિષ હરે, જાય જનમના રાગ;
ઔષધિ નામ વિરાચની, પામે વચ્છિત ભોગ. ૨-
- ચક્ષુ જનમની જસ ગઈ, દિવ્ય નયન હોય તાસ;
રસ ભરી પાટો બાંધતા, બીજી છુદિ પ્રકાશ. ૩-
- જીવ અજીવને શિર ધરે, વચ્છિત બોલ દિયંત;
સજ્જા છુદિ અજીવને, વન તર ફળ વિકસંત. ૪-

પુરિય પથુ તિરજ્યને, સુધ મથુ અકરંત; ૫.
પુનરપિ મથુઅને સુધતાં, તિરજ્ય રૂપ ધરંત.
ચારે ઐષધિ લેધને, ઉતરિયા ગિરિ હેઠ;
જૂતલ ચલતાં પામિયા, જુત અટવી વન ઠઠ.

ઢાળા ૬ ઠી.

(મહનમંજરી મુખ મોહિ રહ્યો—એ દેશી.)

- તિહાં તર શાખા અવલંબને, એક બાંધી હીચોળા ખાટ;
હીંચતી દીડી અપછરા, નૃપ ચિતે કિર્યો એ ધાટ;
મોહની મુખરસ મોહી રહ્યો. એ આંકણી. ૧.
- અનોપમ કુંવરી અમરી સમી, ચંદ્રવદની નયન વિશાળ;
અંપક સમ તનુ વર્ણુ છે, વળી અધર અરુણ પરવાળ. મોહની ૨.
- ગજ કુંભ અંકુશ કુંડળ ધ્વજ, મેર છત્ર કમલ ચક્ર જ્યેષ્ઠ;
દસમો તુરંગ જસ કરતળે, તે સ્ત્રિ નૃપ રાણી હોય. મોહની ૩.
- હોય લક્ષણ હોય કરપદ તળે, થયો નિર્દન ધર અવનાટ;
પણ પટરાણી નૃપ ધરે, હોય તોરણ ગઢ આકાર. મોહની ૪.
- મોર છત્ર રેખા હોય હાથમા, સુર પુત્ર પ્રથમ જણે નાર;
મૃગ મીન નયનોદરતણુ, મૃદુ ધનવંત હુએ ભરતાર. મોહની ૫.
- શિર રોમ સુઆળા પાતળા, નાભિ દક્ષણ વલયે જાસ;
સુગોળ ભાંખી કરાંગુલી, રૂપવંત પતિ ચિરવાસ. મોહની ૬.
- હરતા નિલવટ સાથિયો, પતિ ધર ગજ ઘોડાશાળ;
મસ તિલ બદ્ધ ડાભે ગળે, સૂત પ્રથમ જણે સા બાળ. મોહની ૭.
- ઉર કેલ અરોમ પગ હાથ છે. સ્વેદ રોમ ને નિદ્રા અહાર;
અદ્ય વિનયી કટી પાતળી, ભાલ છે અર્ધચંદ્રકાર. મોહની ૮.
- ઉર ઉંચું પશ્ચિમ ભાગ પૂજતાં, પ્રિયા લક્ષ્મી ભરે ધરબાર;
અધમ લક્ષણ હવે બોલીએ, પ્રતિપક્ષે ગુણુને ખ્યાર. મોહની ૯.
- પ્રિયા સાથળ હોઠ પયોધરે, રોમ રાજ બહુલિ હૂત;
જસ મુખ પલ્લિએ પંડુરૂં, વિધવાપણુ શિથ લહંત. મોહની ૧૦.
- પગ જંઘા જાડી જેહની, તે વિધવા અથવા દાસી;
કે દુખણી દારિદ્રણી, રામા હૃદયે વિમાસી. મોહની ૧૧.

ચોપાઈ.

- જેહને પુઠે હોય આવર્ત, તે મારે ભરતાર મહંત; નાભિ તણા આવર્તે વિચાર, માને દેવ સમો ભરતાર. ૧.
- કટિ આવર્તે હુવે જેહને, તે છંદે ચાલે આપણે; લખ લલાટ ઊદર ભગ જસ, સસરો દિયર કંત વિનાશ. ૨.
- લખ હોઠ જીભ કાળો છરો, પીળિ આંખ ને સાદ ઘોઘરો; અતિ ગોરી અતિ કાલી નાર, નિશ્ચે વરજવી તે ધરખાર. ૩.
- હસ્તાં ગાલે ખાડા પડે, રામા રંગે પરનર ચડે; ચાલંતા જીકંપ અપાર, કામણુ ઊચાટ ન કરનાર. ૪.
- પાય તણી વિચડી આંગુલી, ટુંકી જુ સાથે નવિ મળી; તે દો ભાગણુ જાણો સહી, અસતિ નારી શિરોમણી કહી. ૫.
- અનામિકા પગની અંગુલિ, જય કનિષ્ઠા પાસે મળી; તે ટુંકી ને ઉન્નત રહે, કંત હણીને અનેરો લહે. ૬.
- અંગુકાને પાસે અડી, કે ટુંકી કે ઉંચા ચડી; તે અંગુલિનો એહ વિચાર, નારી નવિ માને ભરતાર ૭.
- કહિ કનિષ્ઠા ચિંટાંગુલી, ઉન્નત જીભિ ન કરસે વળી; જ્વરનિ સાથે રમતી તેહ, મનમાં નવિ આણે સંદેહ. ૮.
- અતિ ઉંચિ ને નિચિ વળિ, અતિ જાડિ ને અતિ પાતળિ; અતિ રોગી અતિ વક્રા નાર, તે નારી તજિએ ધરખાર. ૯.
- વાયસ જંઘા નારી મ રાખ, ઘોઘર સ્વર ને પીળિ આંખ; પરણી ધર લાવે જિઆંહિ, પતિ મારે દસ માસ જ માહિ. ૧૦.
- અંગ અઘોર નાક વાંકડું, જાણે રોમ રાયતું ચકું; ઉભિ રાખી જીસીત્રા જીએ, એ વનિતા ધર વેરણુ હુએ. ૧૧.
- પીળું વદન ને દેહ જૂતડું, છાપર પગ ને મુખ સાંકડું; રાય તણે ધર જામ હોય, પણુ દાસીપણું પામે સોય. ૧૨.
- લાંબે દંતે લાડી મળી, કાક સ્વર ને ઉર્છાછળી; હાથ પગે ટુંટી પાંગળી, મુઝાલી રડે વેહેલી. ૧૩.
- થોપર પાછાં અને થોપડી, બાંગડ બોલી ને બોખડી;

બાડી કાણી અધર મોકળી, બેઠે નાક મ પરણે વળી. ૧૪.

હડ હડ હસે ભૂંડણી જ્યું ભસે, દૂરગંધી પરસેવો જસે;

સુખ પામી જે દૂરે રહ્યા, નિરભાગી સ્ત્રિ લક્ષણ કહ્યાં. ૧૫.

પૂર્વ ચાલે.

ગિતંમ લક્ષણુવતિ હીંચતી, ધર્યાં વલકલં યોવનં વેશં; કુસુમ દડે રમતી થકી, થઇ કુંવરને ચિત્તં પ્રવેશ. મોહની૦ ૧૨.

ચતુરાચે ચતુર ચિત્ત ચોરીયું, ચોરની પરે નાહી તામં; કુંવર બેલાવણુ આવતો, કુંવરીની પાસે જામં. મોહની૦ ૧૩.

વન તરૂં ઘેરે અદશ થઇ, તસં પગલે ચડ્યો કુમાર; તાપસણી ફૂલ ચૂંટતી, કુંવરી સહ દીઠી ચાર. મોહની૦ ૧૪.

પ્રણુમી પૂછે આં બાલિકા, લઘુ વય તપ સાધે કેમ; સા બણે કુલપતિને જઇ, પૂછો અમ કહેવા નેમ. મોહની૦ ૧૫.

તવ વૃક્ષ અનેક નિહાળતો, દીડી તપસી વસ્તી ત્યાંહી; પાંચસેં તાપસ આગ્રમા, તિહાં પોહતો ચિત ગિછાહિ. મોહની૦ ૧૬.

બેઠો સુઅર એક ટોળીએ, કરે સેવા તાપસં વૃદ્ધ; વિસ્મય પામી તિહાં ગયો, દેખી તાપસ લહે આનંદ. મોહની૦ ૧૭.

આવો આંવો કુંવર સુત રાજવી, તુમ દરશને અમૃત નેત; એમ કહિ સંભ્રમે ભીડીયા, તપસી આલિંગન દેત. મોહની૦ ૧૮.

ધરિ પ્રીતિ બેસાર્યાં આસને, તવ પુછે કુંવર કરિ પ્રેમ; થઇ તપસી કોડ સેવના, ક્યાં શું તમે છે નેમ. મોહની૦ ૧૯.

વળી સુઅર તમને નવિ હણે, કિમ પ્રતિબોધ્યો છે એહ; અથવા મંત્રજળે કરી, વશ કરિ રાખ્યો ધરી નેહ. મોહની૦ ૨૦.

એ વાત સંકલ અમને કહો; વળી આવતાં દીડી એક; બાલ કુંવારી તાપસી, કિમ પ્રગટ્યો તાસ વિવેક. મોહની૦ ૨૧.

તવ તપસી કહે એ વાતનો, છે મોટો અતિ વિસ્તાર; ભોજન કરિ થિર થઇ સુણો, અમે કહિશું સકળ અધિકાર. મોહની૦ ૨૨.

એમ કહિ ગૌરવ બહુધા કરી, જળ સ્નાન કરાવે સાર; ભોજન મીઠાં ફળ વળી, કદળી ફલ દ્રાખ્ય રસાળ. મોહની૦ ૨૩.

રથુ ગો મહિષી પય પાચવી, પરમાન તાપસશ્ચિ દેત;
જમતાં અવર પંખા કરે, દિવ્યે જલ કુસુમે વાસિત. મોહની૦ ૨૪.
પછે બેસાર વર આસને, તપસી વીરસેન જીવાન;
કહે પૂછી વાત સવે કહે, સૂણુજ્યો મૂલચૂલ વિધાન. મોહની૦ ૨૫.
ચંદ્રશેખરના રાસમાં, ખંડ ચોથો છટ્ટી ઢાળ;
શ્રી શુભવીર કહે હુજ્યો શ્રોતા ધર મગળ માળ. મોહની૦ ૨૬.

દોહરા.

વીરસેન કહે કુંવરને, કરમ ગતિ અસરાળ;	૧.
ચિતિત ચિત મનોરથા, કરમ કરે વિસરાળ.	
એક વનમાં તરૂં ઊપરે, માળો કારે વિલસંત;	૨.
પંખિ કપોત કપોતિકા, બાલક દો પ્રસવંત.	
કંતને કેહેતિ કપોતિકા, આવ્યો તુમ કુળ અંત;	૩.
વ્યાધ્યાપ સર સંધિ અધ, સકરો ઊર્ધ્ધ ભમંત.	
આહેડી સાપે ડશો, છુટચું ધનુષ્યધિ બાણ;	૪.
લાગ્યું સકરને તદા, બિહુ પામ્યા નીરવાણ.	
રવિ ઉદયે નિશિ નિરગમે, જપશું કળ વિકસંત;	૫.
ભમર મનોરથ કોશગત, ગળ કળ આહાર કરંત.	
તિમ અમ પ્રગટી વાત જગ, કેહેતાં આવે લાજ;	૬.
પણ સજ્જન પૂછે થકે, કેહેવું કરવા કાજ.	

ઢાળ ૭ મી.

(સુંદર પાપ યાન તને સોલસું—એ દેશી.)

સુંદર રાજપુરીના રાજ્યો, સૂર્યકાંત અભિધાન હો;	
સુંદર રૂપ ધીરજ બળ વૈભવે, શોભે શક સમાન હો;	૧.
સુંદર વાત વિવેકી સાંભળો. એ આંકણી.	
ત્રીશિખરો મણી તેહને, વીરસેન પ્રધાન હો.	
સુંદર રાયને રનેહ અતિ ધણો, જ્ઞાનિને જિમ જ્ઞાન હો. સુંદર વાત૦ ૨.	
મંત્રી નૃપ આણુ લહી, જાત્રા ગયા ગિરનાર હો;	
સુંદર તિરથ સકલ પ્રણુમી કરી, ખરચી દ્રવ્ય અપાર હો. સુંદર વાત૦ ૩.	

વળતા વિજયપૂરે ગયા, ઉતરિયા હિવાન હો;
 સુંદર તસપુર બળ રાગ તણો, જયમતિ નામે પ્રધાન હો. સુંદર વાત૦ ૪.
 મલણા કરી ધર તેડિયા, જમવા કારણુ તેહ હો;

સુંદર વાત વિનોદે એસતાં બેહુને બન્યો અતિ નેહ હો. સુંદર વાત૦ ૫.
 અતિ આગ્રહ કરિ રાખિયા, પક્ષ લગે નિજ ધામ હો;

સુંદર નિજ ધર કન્યા એક છે, રૂપાળી તસ નામ હો. સુંદર વાત૦ ૬.
 યોવન વયતતુ જગજગે, વર ચિંતા દિન રાત હો;

સુંદર વીરસેન દેખી કરી, ધારી મનમાં વાત હો. સુંદર વાત૦ ૭.
 પુત્રી દેહ સગપણુ કરે, વધશે પ્રીત અત્યંત હો;

સુંદર જયમતિ અવસર પામીને, મંત્રિશ્વરને વદંત હો. સુંદર વાત૦ ૮.
 અમ પુત્રી પરણો તમે, જાયતા કરવી ભંગ હો;

સુંદર એમ કહિ તિલક વધારતી, લગ્ન લઈ મન રંગ હો. સુંદર વાત૦ ૯.
 ઝાણવ કરી પરણાવતાં, ગજ રથ ધન બહુ તામ હો;

સુંદર કર મોચન વેલા દિએ, રાગ પણુ પૂર ગામ હો. સુંદર વાત૦ ૧૦.
 કેતા દિન તસ ધર રહ્યા, રૂપાળા ભર નેહ હો;

સુંદર મંત્રિ કહે સસરા પ્રાગે, જમણું અમે હવે ગેહ હો. સુંદર વાત૦ ૧૧.
 જયમતિ મહારત લેખને, કરત સગ્ગમ જામ હો;

સુંદર રૂપાળી માંદી પડી, શૂળ રોગ કરિ તામ હો. સુંદર વાત૦ ૧૨.
 માત પિતા આપધ કરે, તિમ તિમ પીડા વિશેષ હો;

સુંદર જીવ અભવ્યને શુણુ નહી, અરિહાનો બિપદેશ હો. સુંદર વાત૦ ૧૩.
 કપટ સ્વભાવિક નારીનું, કોવિદ કળિય ન જાય હો;

સુંદર તારા ગણુ ગણુતિકરા, નારિ ચરિત્રે સુંજાય હો. સુંદર વાત૦ ૧૪.
 વીરસેનને એમ કહે, દલ ધરી મન માંડી હો;

સુંદર મુજ ભાગ્યે જિતમ તમે, મળતાં વાધ્યો બિછાંહ હો. સુંદર વાત૦ ૧૫.
 પણુ માંદી પડિ આ સમે, ઉપચાર લાગ્યો ન કાંઈ હો;

સુંદર સસરા સાસુને જમ નમું, જે મુજ સાતા યાય હો. સુંદર વાત૦ ૧૬.
 મન ધ્રુવ મનમાં રહી, એમ કહિ રદન કરંત હો;

સુંદર મંત્રિ સાચું સદેહે, રૂપે મોહ્યા અત્યંત હો. સુંદર વાત૦ ૧૭.

ભોજન છંડી સૂષ રહે, ન સકે જીડી જામ હો;
 સુંદર જયમતિ કહે જામાતને, રહેસ્યો કેતા દિન આમ હો. સુંદર વાત૦ ૧૮.
 સાતા થયે અમે કહાવશું, તેડી જાને તિણિ વાર હો;
 સુંદર વીરસેન સજિ સૈન્યશું, કરતા પંથ મિહાર હો. સુંદર વાત૦ ૧૯.
 દૂર ગયા જાજી જાણ્યા, તવ થઈ સાજી તેહ હો;
 સુંદર નિજ ધરના ગોવાળશું, લાગ્યો પૂરવ નેહ હો. સુંદર વાત૦ ૨૦.
 કામ કીડા રસ રંગશું, રમતી તેહની સાથ હો;
 સુંદર ખટરસ ભોજન તસ દિએ, યોલાવે કહી નાથ હો. સુંદર વાત૦ ૨૧.
 ધાત મુજે સ્ત્રી ચરિતમાં, અવર રયું જાણો વાત હો;
 સુંદર દોય વિષય આસક્તમાં, સુખ માને દિન રાત હો. સુંદર વાત૦ ૨૨.
 તસ તાતે જામાતને, તેડાળ્યા તિણિ વાર હો;
 સુંદર રૂપે મોલો આવિયો, વીરસેન પરિવાર હો. સુંદર વાત૦ ૨૩.
 જયમતિ આદર બહુ દિએ, સા પણ પ્રણમે પાય હો,
 સુંદર કહે સ્વામી સાના થઈ, તે સહુ પુમ પસાય હો. સુંદર વાત૦ ૨૪.
 પૂછે શ્યામમુખી થઈ, ચિંતે આળ્યો પિશાય હો;
 સુંદર કનક સમો ગોપાલ છે, કતને માને કાચ હો. સુંદર વાત૦ ૨૫.
 બાલ્યથી નેહ દેખાવતી, કામ કીડા રસ રંગ હો;
 સુંદર પતિરંજન બહુધા કરે, જિમન લહે કાંધ વ્યંગ હો. સુંદર વાત૦ ૨૬.
 લિધું મહુરત જાવા તણું, તવ થઈ ઘેહેલી તેહ હો;
 સુંદર મુખ લવરી બહુલી કરે, ભરમ લગાવે દેહ હો. સુંદર વાત૦ ૨૭.
 હાસ્ય કરે શિર ધૂણતી, નયણે બિહાવે લોક હો;
 સુંદર ભાજન ભાગતી ફેડતી, ધરતિ બિણુમાં શોક હો. સુંદર વાત૦ ૨૮.
 ચુર લધુને ગાળો દિએ, વસ્ત્રે ન ઢાંકે અંગ હો;
 સુંદર વિણુ હેતુ રોવે હસે, ગાય ગીત નૃત્ય રંગ હો. સુંદર વાત૦ ૨૯.
 લણુમાં દક્ષ થઈ કહે, શું થયું મુજને અહ હો;
 સુંદર સ્નાન કરી ભોજન કરે, બિણુમેં ચાળા તેહ હો. સુંદર વાત૦ ૩૦.
 જનક ખેદભર ચિંતવે, કામણુ વા વળગાડ હો;
 સુંદર મંત્રિ વિદ્યાધર તેડિયા, જોવે કરિ આજાડ હો. સુંદર વાત૦ ૩૧.

દોષ દેવી દેવ ભૂતકાં, સાકિણી ગ્રેત લગત હો; સુંદર હોમ હવન કરતા ધણા, જ્યોતિષી ગ્રહ ચારંત હો. સુંદર વાત૦ ૩૨.
 દેવ દેવી બહુ માનીયાં, પણ ન થયો ગુણ તાસ હો; સુંદર દિન કેતે મત્રિ ધરે, લાજ સ્વસુર કૂળ વાસ હો. સુંદર વાત૦ ૩૩.
 ચોથે ખંડે સાતમી, નારી ચરીત્રની ઢાળ હો; સુંદર શ્રી શુભવીર વચન સૂણી, જાંડે એ જંગલ હો. સુંદર વાત૦ ૩૪.

દોહરાં.

- પાર ન આવ્યો રાગનો, સાસરિએ રહેઠાણ;
 રાયની આણા પાળવી, એક હાંસી ને હાણ. ૧.
- વહુ પિયર નર સાસરે, સંજમિયાં સહવાસ;
 એતાં હોય અળખામણાં, જે મંડે ધિર વાસ. ૨.
- રૂપવતી ને મહાસતી, પ્રિય વચ રાગ ધરાય;
 તસ મહા કષ્ટ દશા પડી, દેખી મુજ ન સકાય. ૩.
- જામશું પાછા નિજ ધરે, મુખ દેખાડીશ કેમ;
 મિત્રાદિક હાંશી કરે, આવ્યા એમનાં એમ. ૪.
- એકે દિશિ સૂજે નહીં, પણ જાણું નિરધાર;
 દેવ નચાવે તિણિ પરે, નાચવું આ સંસાર. ૫.
- સસરાને કહે જામશું, જખ ખરી સાતા થાય;
 તવ કાલાંતર આવશું, એમ કહિ પથ ચઝાય. ૬.
- દિન કેતે નિજ પુર જામ, રૂપે મોહોં તેહ;
 કુળ દેવાદિક માનતા, પૂજા કરે સતિ નેહ. ૭.
- સકુનિક જોશી લોકને, પંછી કરાવે જાપ;
 મુખ માગ્યું તસ ધેન દિએ, દર્શિ રાગનો વ્યાપ. ૮.
- પગપગ પૂછતો ફરે, કામગ્રહે પીડેશ;
 કુકડવેલિને નરગહિલ, માને મોહન વેલ. ૯.
- મિત્ર રવિદત્ત વણિકને, પૂછે નારી વિચાર;
 તે બણે પરનર લપટી, નારિ ઉપર શોખ્યાર. ૧૦.
- તુમ દેખત માંદી પડે, વળતાં હોવે સજ્જ;

રક્ત થઇ રહેશે નહિ, એ અસતી નિર્લજ્જ.

૧૧.

નારી ભમાડ્યા જે ભમ્યા, તે દુખિયાં સંસાર;

અમતી ચરિત્ર કરે ધણા, લેશ સુણો અધિકાર.

૧૨.

ઢાળ ૮ મી.

(ગોવાળીયા રમેા મારગડો મેહલીને—એ રાગ.)

મુશ સજ્જન શીખામણ કહું, અતિ સરલપણું નહિ સાર;

રસીલા રમેા રમણી રસ મેહલીને. એ આંકણી.

તરે સરલ સકળ જન છેદતાં, તો કિમ કરિ માને નાર; રસીલા રમેા ૧.

કવિ વાંચે કથા જીધે સલા, તે સવિ વક્તાનો વાંક; રસીલા ૦

કિમ હોવે નારી પતિવ્રતા, જેહનો છે માંટી રાંક. રસીલા રમેા ૨.

મુશ દેખી પરીક્ષા કીજીએ, શું કરિએ કુળ રૂપ જાતિ; રસીલા ૦

સ્નેહાશીસ સંભ્રમ દષ્ટીએ, વળિ જોવી જનમની રાતિ. રસીલા રમેા ૩.

ઉનમાર્ગી જતિ દ્વિજ મૂરખો, બાળરાજ ને કપટી મિત્ર; રસીલા ૦

નારી ભરજોવન અન્યરતી, નરને નવિ ધરવા ચિત્ત. રસીલા રમેા ૪.

એક તિલકપુરે વાડવ વસે, નારાયણ નામે સાર; રસીલા ૦

તસ કુલટા કોટિ કપટભરી, છે પદ્મા નામે નાર. રસીલા રમેા ૫.

યદુક્ત

અશ્વપ્લુતં માધવગર્જિતં ચ ॥ સ્ત્રીણાં ચરિત્રં ભવિત્યવ્યત્તા ચ ॥

અવર્ષણચાતિહિવર્ષણવા ॥ દેવો ન જાનાતિ કુતો મનુષ્યાઃ ॥૧॥

પતે વારિકણાન્ કિરતિ પુરુષાન્ કર્ષતિ નાંમ્રોધરાઃ ॥

શૌલાશાઙ્ગલમુદ્મનંતિ ન સૃજંત્યેપૂનરાનાયકાન્ ॥

ત્રૈલોક્યેતરવઃ ફલોાનિ સુવેતૈનૈવારમંમેજનાત્ ॥

ધાતઃ કાતરમાલ પાપી કુલટા હેતોસ્ત્વયાર્કિ દ્રુતં ॥ ૨ ॥

પૂર્વ આલ.

એક દિન પરદેશે દ્વિજ અલ્યો, રહિ નારી ધર નિશંક; રસીલા ૦

એક નરશું રગરસે રમતી, ગમતી નિશિ શયન પલ્લવક. રસીલા રમેા ૬.

તસ પાડોસણુ લાલી નામે, નિત શિખામણુ દિગ્ધે તોસ; રસીલા ૦

તું અવળા ખેલે ખ્યાલ ધણા, કોઈ દિન હોય તુજ વિનાશ. રસીલા રમેા ૭.

પણુ શિખ ન માને દાઢ તણી, જે વ્યસની થયાં નરનાર; રસીલાં
 આ તું પયપાનથી જોસરે, શિર લાગે ડંડ પ્રદાર; રસીલા રમોં ૮.
 દોય વરસે પતિ ધર આવિયો, સ્નાન બાજન લક્ષિત વિધાય; રસીલાં
 કટિ બાળ નિશિ વેળા ચલી, નામ પિયર સુરાલય જાય. રસીલા રમોં ૯.
 પૂર્વે સંદેશિત જનર તિહાં, મળિયા આવી એકાંત; રસીલાં
 સુત જુમિ ઠવિ તેહની સાથે, રંગબોગ વિલાસ કરંત. રસીલા રમોં ૧૦.
 સા કામાંધી પાછી વળતાં, રમે બાલક પડિમા સાથ; રસીલાં
 તજ પુત્રને પડિમા કર અહીં, ધર આવિ જુએ નિજ હાથ. રસીલા રમોં ૧૧.
 તવ પૂજે પતિ પ્રતિમા ઠાસિ, સા બાલી વિચારી એમ; રસીલાં
 તમે દેશાવર જળ આલિયા, તવ મેં કરિ માનતિ પ્રેમ. રસીલા રમોં ૧૨.
 સુરદેવ યક્ષને એમ કહ્યું, આવશે જ્યારે પ્રાણનાથ; રસીલાં
 સુરતિ મેળા કરજું જ્યારે, પૂજન કરજું પતિ સાથ; રસીલા રમોં ૧૩.
 પણુ અસુર થયું તમે શ્રમ બાપો, તિણે મેં જઈપૂજન કીધ; રસીલાં
 પૂજનરે ધરાણે સુત લિયો, તુમ પૂજન પડિમા દીધ. રસીલા રમોં ૧૪.
 તુમે પડિમાની પૂજન કરે, પછે જઈ સુત લાવું ગેહ; રસીલાં
 પાછી પડિમા તસ આપીએ, કરી વિષે પૂજન નેહ. રસીલા રમોં ૧૫.
 ઠવિ પડિમા પુત્રને લાવતી, જુએ નારી ચરિત્ર અથાહ; રસીલાં
 દિજ જાણે રાગી મદાસતિ, મુજ ઉપર શી છે આહ. રસીલા રમોં ૧૬.
 વઠેલીશું સુખ માનતો, ગયો એક દિન વનકુળ કાજ; રસીલાં
 તિહાં થંભ પડ્યો એક કાષ્ઠનો, દોઢા લીધો શિર સાજ. રસીલા રમોં ૧૭.
 વળિયુઆ ફળ લેઈ ધર આવિયો, રમે ધરમાં જનરજું નાર; રસીલાં
 બાલાવી આવી તતખીણે, ધર મધ્ય છુપાડી જનર. રસીલા રમોં ૧૮.
 દિજ બેઠાં ધરને બારણે, ચિંતાતુર ગઈ સખી પાસ; રસીલાં
 લાલીની શિક્ષા ચિત ધરી, યઈ ગેહલા રચિયો પાસ. રસીલા રમોં ૧૯.
 મસ્તક ઉઘાડે નાચતી, વળી હસની દેતી ગાળ; રસીલાં
 જિમ તિમ મુખથી લવરી કરે, કરે ગાથા કહે દેહ તાલ. રસીલા રમોં ૨૦.
 કાંઈ લાલી કહેતી બાપડી, તું અવળા ખ્યાલ મ ખેલ; રસીલાં
 અમ્મા બ્યાદાંધી લાગ્યો લાકડું, તિહાંતું તિહાં જઈ મેલ. રસીલા રમોં ૨૧.

દ્વિજ ચિંતાતુર વિસ્મય થયો, લક્ષ્મી ભૂત વળગ્યું હરામ; રસીલા ૦
 લોક વયણે કાષ્ટ ઉપાડીને; ગયો મુકવા તે વન ઠામ, રસીલા રમો ૦ ૨૨.
 પદમાએ જાર તસાડીએ, ભટજી આગ્યા નિજ ગેહ; રસીલા ૦
 દિન બીજે ચામૂડા ચેત્યે, સા પૂજી કુસુમે તેહ. રસીલા રમો ૦ ૨૩.
 કર જોડીને એમ માગતી, મુજ કંતને કરજો અંધ; રસીલા ૦
 નિત નિત પૂજે જઈ એમ કહે, દ્વિજ ચિંતે સ્થો પ્રતિઅંધ. રસીલા રમો ૦ ૨૪.
 ચામુડા પૂઠે જઈ રહ્યા, દ્વિજ ગુપ્તપણે દેખાંત; રસીલા ૦
 સા આવી કુસુમે પૂજતી, તવ સ્વર ભેદે સ વદાંત. રસીલા રમો ૦ ૨૫.
 હે પદ્મા નિત્ય મુજ ભક્તિ કરે, હું તુડી તું વર માગ; રસીલા ૦
 ભણે સા મુજ પતિ અંધ કરો, મુજ જરનો કાવે લાગ. રસીલા રમો ૦ ૨૬.
 કહે દેવી પુત્રી સાંભળો, પતિને દેખ્યો ધૂત શુદ્ધ; રસીલા ૦
 જીમ જીમ ધૂત આવે બહુ બહુ, તિમ તિમ થાશે તે અંધ. રસીલા રમો ૦ ૨૭.
 સુણિ ધરજઈ નિત બહુ ધૂત દિએ, ભોજન માંહી ધરી પ્રેમ; રસીલા ૦
 તિમ દિન પ્રતે દ્વિજ કહે નારિને, નયને નવિ સૂજે કેમ. રસીલા રમો ૦ ૨૮.
 ધરિ હર્ષ ચામૂડા નિત પૂજે, દ્વિજ પણ ધૂતથી બળ સાર; રસીલા ૦
 એક દિન કહે અંધ થયા એમે, તવિ દેખાયે ધરખાર. રસીલા રમો ૦ ૨૯.
 સા જરશું રમે નિત રંગરયું, નિશિ દિન આવે ને જાય; રસીલા ૦
 નિદ્રાભર નિશિ બહુ એકદા, દ્વિજ કંડ લેધને ધાય. રસીલા રમો ૦ ૩૦.
 કડે કડે કરીને હણ્યો, શબ નાખ્યું ગોખને હેક; રસીલા ૦
 ભણે નારિને એમ કરસ્યો પ્રી, તુમને પણ કરશું ઠેક. રસીલા રમો ૦ ૩૧.
 એક દિવસે બિક્ષા કારણે, આગ્યો યોગીસર એક; રસીલા ૦
 સા બિક્ષા દેતાં મોહ રહી, દેખી રૂપે અતિરેક. રસીલા રમો ૦ ૩૨.
 યોગી જતાં સા સાતમે, માણે ચઢી જોવે તાસ; રસીલા ૦
 પૂર બાહીર ટેકરી ઊપરે, દીઠા યોગી રહેવાસ. રસીલા રમો ૦ ૩૩.
 નિશિ કંતને નિદ્રાવશ કરી, ગઈ રાત્રે સા તસ પાસ; રસીલા ૦
 પ્રાર્થન કરતાં યોગી ભણે, આવી પણ જાણે નિરાશ. રસીલા રમો ૦ ૩૪.
 સા કહે શામાટે એમ વદો, ભણે યોગી તું પરનાર; રસીલા ૦
 એમે ધરનારીથી વેગળા, વશિ તપ કરિએ સંસાર. રસીલા રમો ૦ ૩૫.

સા પાંછી ધર આવી કરી, તરવારે કંતે હણુંત; રસીલાં
 યોગી પાસે જઈ એમ વદે, હું પર ચિંતિ નહિ તમે કંતે. રસીલા રમોં ૩૬.
 બણે યોગી કીણી રીતે કહો, મેં માર્યો વદે બરેતાર; રસીલાં
 સો બણે તુજ મુખ જોવું ન ઘટે, જગમાં તું પાપણી નાર. રસીલા રમોં ૩૭.
 વલખી પછી ધર આવીને, કરે રોતી શોર ઝંકાર. રસીલાં
 બહુ લોક મળ્યા તવ બોલતી, પિઉ મારી નાહો ચોર. રસીલા રમોં ૩૮.
 પરલાતે સતિ થઈ નીકળિ, સુતને ઠવી પીયરવાસ; રસીલાં
 એહમાં પતિશું ભેગી બળી, જુઓ નારીચરિત નર પાસ. રસીલા રમોં ૩૯.
 ચોથે ખડે કહી આહમી, એ ઢાળેનો લહિ આસ્વાદ; રસીલાં
 શુંભવીર વિવેકી પ્રાણીયા, ધરજ્યો ફૂલવટ મર્યાદ. રસીલા રમોં ૪૦.

દોહરા.

- મિત્ર વચન હિત શિખનાં, ન રૂચ્યાં ચિત મનન;
 દ્રષ્ટી રાગ વશ પ્રાણીયા, માને નહિ સંસાર. ૧.
- વિજયંપુરે રૂપાળીના, કહું સુંજુજ્યો અધિકાર;
 વીરસેન ગયા પછે, આપે થઈ હું શિખાર. ૨.
- માતપિતા હરખિત થયાં, પણ પડએ બહુ કાળ;
 જખ દ્રઢ નિરૂજ થાય રથે, તેડાવશું તતકાળ. ૩.
- એણે અવસર એક યોગણી, આવી બીક્ષા હેત;
 રૂપાળી અંતિ ભક્તિશું, સુંદર ભોજન દેત. ૪.
- એમં નિત નિત ધર તેડતિ, રીજવીને પૂછત;
 માય પસાય કરી દિયો, જિમ હુએ દુશ્મન અંત. ૫.
- સુંજી યોગણુ રાગે કરી, લોહણું વલયું કીધ;
 અરક મધા યોગે ધડી, મંત્રિને તસ દીધ. ૬.
- એ વલયું નરનારિને, કંઠ ધરે કપિ હોય;
 રૂપાળી લેછ હરખશું, ગુપ્તપણે ઠવે સોય. ૭.
- હિન કેતે જયમતિ હવે, તેડાવે જનમાત;
 આબ્યા આદર બહુ દિયો, સહુને હરખ ન માત. ૮.

લાળ હામી.

(કરમ ન છુટે રે પ્રાણીયા—એ દેશી.)

- રૂપાળીયું રે મોહિયો, વીરસેન પ્રધાન; ૧.
પીતલ સોવન સમ ગણી; કાચ તે હીરા સમાન. ૧.
ધિગધિગ વિષયો રે જીવને, રાંગ-રમાડવો નાગ; ૨.
નારી નાગજી જે ડસ્યા, ગારડિ મંત્ર ન લાગ. ધિગ૦ ૨.
કામ ક્રીડા-સમે કતને, રીજવતી બણે એમ; ૩.
વાહાલીને કરી વેગળી, દિવસ ગયા બહુ કેમ. ધિગ૦ ૩.
સ્વામી વિયોગ અસિ બળી, અંતર દુખ બરપૂર; ૪.
વિરહ બપથાએ રે દૂમળી; અનન ઊદક થંયાં દૂર. ધિગ૦ ૪.
તુમ સરિખો પતિ પામીને, મુજ મન મોદ-બરાય; ૫.
લોક બણે એ ઘેહેલી થઈ, ખિણુ કાખીણી આનય. ધિગ૦ ૫.
મંત્રી સાચું તે સદહે, વશિયો વશ થઈ તાસ; ૬.
આલો ધર કહે અન્યદા, જોઇ મહૂરત ખાસ. ધિગ૦ ૬.
પણ પ્રતિમ એક સાંભળો, અમ ધર દક્ષ ગોપાલ; ૭.
માંગી લેજો છે કામનો, સર્વ કામે ઉજમાળ. ધિગ૦ ૭.
પથે મારગ ભૂમિયો, શીઘ્ર પમાડશે ગામ; ૮.
બકિતવંત સાહેબ તણો, ગોવિંદ એહતું નામ. ધિગ૦ ૮.
નીકળતાં મુજ તાતની, પાસે માગજો એહ; ૯.
લેખ સાથે તે ચાલશું, માન્યું મિત્ર એ તેહ. ધિગ૦ ૯.
મહૂરત શિર સસરાદિકે, કીધો બહુ સતકાર; ૧૦.
વઝાબૂણજી હય ગજો, દાશિ દાસ પરિવાર. ધિગ૦ ૧૦.
તિણિ વેળાકહે મંત્રિજી, અનુચર અમ દિવ્યો એક; ૧૧.
ગોવિંદ ગોવાળ છે તુમતણો, અમ કામે શું વિવેક. ધિગ૦ ૧૧.
સાંભળી તેડિને તસ કહે, જ રે જમાણની સાચ; ૧૨.
નિશિ દિન સેવા મ બૂલજો, આજથી એ તુજ નાથ. ધિગ૦ ૧૨.
નિસુણી તે પણ હરખિયો, કહે તુમ વચન પ્રમાણ; ૧૩.
વેદે મન-ગમતું કહ્યું, કરુતો સાથે પ્રયાણ. ધિગ૦ ૧૩.

- રૂપાળીને રે ચાલતાં, વસ્ત્રાદિક અલંકાર;
આપી માતા પિતા દિયે, હેત શિખામણ સાર. ધિગં ૧૪.
- પતિવ્રતા વ્રત પાળજ્યો, ભર્તા દેવ સમાન;
સસરા સાસુની સેવનાં, નણુંદ દિયર બહુ માન. ધિગં ૧૫.
- જમજ્યો જમાડીને સર્વને, શોક્ય સહોદરી જાણ;
એમ અમ કુળ અણુઆળજ્યો, સ્ત્રિને લજ્જા મંડાણ. ધિગં ૧૬.
- પુત્રી સ્વૈરિણી જાણતાં, પણ શિક્ષા હીત આણ;
વરસ્યે ધન અતિજળ ભર્યો, ન જુએ દાણ કુકાણ. ધિગં ૧૭.
- જોડી હાથ રૂપાળીકા, સીખ ધરે નમી, માત;
વંચે જગતને જે વશા, તેહને કુણ માત તાત. ધિગં ૧૮.
- મલણા લેતાં તે ચાલતાં, પંથ શિરે હુશીઆર;
વોઝાવીને પાછા વળ્યા, સસરાદિક પરીવાર. ધિગં ૧૯.
- બહુ અસવારે રે પરિવર્યો, મંત્રી સાથ સામંત;
રૂપાળી રથ બેસતી, વેગે ગોપ હાંકંત. ધિગં ૨૦.
- ત્રીજે દિન નિશિ ઉતર્યા, શુભલપૂરણક ગામ;
વન તરે સુંદર જોઇને, સૈન્યે કીયો વિરામ. ધિગં ૨૧.
- ચંદ્રકિરણ રજની જગે, ફરતાં જપતી જામ;
તરતલ જાતાં પન્નગ ડસ્યો, નારી પડી તેહ દામ. ધિગં ૨૨.
- હાહાકાર મંત્રી તણો, સુભટ સવે તિહાં આય;
રાગે મંત્રી મુર્છા લહે, શીતળ જળે સજ થાય. ધિગં ૨૩.
- બોલે મંત્રી રહા પ્રિયે, મેહેલી મુજ રણ માંહિ;
પ્રાણ આધારી તું કિહાં ગઇ, મરવું નિશ્ચય આંહિ. ધિગં ૨૪.
- રોતા સુભટ સકળ તિહાં, કેઇ કરતા ઉપચાર;
મંત્ર મણી જોડી ઔષધે, ન પડ્યો ફેર લગાર. ધિગં ૨૫.
- એહ ખડકી લેઇ નારિને, મંત્રી બળવાને ધાય;
એણે સમે વનમાં સાધુ રહ્યા, કરતા સૂત્ર સજાય. ધિગં ૨૬.
- સાર સુણી મુનિ આવિયા, બોલે મ કરો-રે દાહ;
ગર દોષવાઈ સૂત્રજ ગણે, આવિયો ગરૂડ ઉચ્છાંય. ધિગં ૨૭.

- દેવે નાગ બોલાવિયો, સુશી લિયું વિષ તાસ;
સજ થઇ સંહૃયિતશું, મંત્રિ પામ્યો હિલાસ. ધિગ૦ ૨૮.
- મુનિ ચરણે નમી દંપતી, રાતિ વસ્યા વન માહિ;
રવિ ઉદયે સહૃયાલિયા, નારી ગણે ધરિ બાહિ. ધિગ૦ ૨૯.
- અરધે મારગ આવિયાં, દીઠાં નિરમળ નીર;
નઇ જળ વેહેતા પ્રવાહથી, તર ગદ્ગર-સુસમીર. ધિગ૦ ૩૦.
- ભોજન વેલા રે દેખિને, સૈન્યે દેરા તે દીધ;
ભોજન સામગ્રી સહ કરે, દંપતિ ભોજન કીધ. ધિગ૦ ૩૧.
- રૂપાલી કહે કંતને, ચાલો નઇ તર વૃંદ;
ક્રીડા કારણ એકલા, કરશું મેળા આનંદ. ધિગ૦ ૩૨.
- સૂશી મંત્રી રથ ભેડીને, સારથી સાથે ગોવાગ;
ખીજ ભટ નઇતટ રહ્યા, લજ્જા લય લહી તાલ. ધિગ૦ ૩૩.
- દંપતિ નજળળ ખેલતાં, રથ ગોવિંદને હાથ;
જળ ખેલી વન કંદેરે, પેદા કાઈ ન સાથ. ધિગ૦ ૩૪.
- રથ ચઉદિશિ ગોપ દેરવે, દંપતી ખેડે અર્કાત;
એક પહોર જળ વહિ ગયો, ચિંતા સુભટ કરત. ધિગ૦ ૩૫.
- હજિય લગે નાવ નીકળ્યા, આ અટવિ લયકાર;
રમતા મુગ્ધરસે ભયાં, ખમિએ કતી તે વાર. ધિગ૦ ૩૬.
- શકિત ચિત સુભટ થઇ, ગોપને કરેત પોકાર;
તિહુ જણ માહે એક જણે, ભિતર નાખ્યો લગાર. ધિગ૦ ૩૭.
- સુભટ સવે વન પેસીને, પાદપ નઇ જળ ભેય;
દંપતિ હય રથ સારથી, દીઠાં સુભટે ન કાય. ધિગ૦ ૩૮.
- મંત્રિ ખડગ પડી ભૂનળે, લીધી શકિત ચીત;
ગોપ ગવેખ્યો ન દેખિયો, જાણ્યું નખળું ચરિત. ધિગ૦ ૩૯.
- કરત વિકલ્પ સુભટ મળી, ભેતા પગલા તે માહિ;
પંખિ પગજ્યું ન પેખિયા, સૈન્યત નિશિરહ્યા તાહિ. ધિગ૦ ૪૦.
- ત્રીયામાં શત યામજ્યું, વીતિ પ્રગટયો વિભાત;
સૈન્ય શોકાતુર ચાલતાં, રાજપુરે સહ જાત. ધિગ૦ ૪૧.

વાત, બનિ કહી ભૂપતે, કરતા નૃપે બહુ ખેદ;
 ગામ કામ ભટ મોકલ્યા, પશુ ન જડ્યો કાંઈ બેદ. ધિગ ૪૨.
 બાળ રનેહી વિયોગથી, કરતો રાય વિલાપ;
 મંત્રી કુટુંબ રદન કરે, પ્રગટ્યા પૂરવ પાપ. ધિગ ૪૩.
 દિન કેતે હવે ભૂપાત, થાપિ અવર પ્રધાન;
 રાજ્ય કાજ સહુ ચાલવે, ગાવે મંગળ ગાન. ધિગ ૪૪.
 યોથે ખડે દેખાડિયો, નવમી હાળે અનંગ;
 શ્રી શુભવીર વચન સુણી, છડો કુલદાનો સંગ. ધિગ ૪૫.

દોહરા.

વીરસેનને ભૂપતિ, સંભારે દિન રાત;
 સમરતાં ઉપગાર તસ, વીત્યાં વરસ તે સાત. ૧.
 બાળગર એક અન્યદા, ગીત કળા નૃત્યકાર;
 વાનર ટોળું લેછને, આવ્યો નયાર મજાર. ૨.
 રાજ કચેરીએ માડિજી, નાટક કપિનું સાર;
 વાનર વાનરી નાચતાં, અંતરે હું હુંકાર. ૩.
 વાળ વળવે કપિ મળિ, મિલણાં યુદ્ધ કરંત;
 સુંબન આલિંગન કરે, નવ નવ વેશ ધરંત. ૪.
 રાજસભા રંજિત થઈ, દિએ નૃપ વંશિત દાન;
 મુખ્ય કપિ વિકસિત નયન, રાયને કરતો સાન. ૫.
 આંસુ ધારા વરસતે, ભૂપને ચરણ નમંત;
 વાર વાર પય વળગતો, વિરમય રાય લહંત. ૬.
 નર વાયા નવ દિસકે, ધિક પશુનો અવતાર;
 દયા દૌતક વિક્રય લિયું, ટોળું નિજ દરબાર. ૭.
 શિક્ષા રક્ષા કારણે, અધિકારી ધર દીધ;
 અવસરે નાચ નચાવિને, ગ્રાસ અધિક તસ દીધ. ૮.
 નવ નવ ભૂષણ કપિ તણા, નિજ ધર કરિ સોનાર;
 ભેટ કરી જઈ રાયને, નૃપ કરે તસ સતકાર. ૯.
 નિજ હસ્તે કપિ મુખ્યને, અંગ ધરે અલંકાર;

લોહ વલય તવ દેખિયું, કંઠ ધરંત જળ હારે. ૧૦.
 નૃપ વચને તે સોનિએ, ભાગી કાઢ્યું જમ;
 વિરસેન પ્રગટ્યા તદા, કરે નૃપને પરણામ. ૧૧.
 વીરમય સર્વ સભા થઇ, તાસે કુટુંબ મલંત;
 મંત્રિ રોતો નેવિ રહે, નૃપ તસ કંઠ લગંત. ૧૨.
 ધિર કરિ આસન ચાપિયો, વાળે મંગળ પૂર;
 નૃપકંઠે આ અચરિત કરિયો, તે ભણે રાપ હજૂર. ૧૩.

ઢાળ ૧૦ મી.

(તોરણથી રથ ફેરવી હો લાલ—એ દેશી.)

વીરસેન કહે રાયને હો રાજ, કરમ ગતિ અસરાણ મેરે સાહિયા; ૧-
 તિરિયપણું કરમે લણું હો રાજ, કીધો તમે ઉદ્ધાર મેરે તિરિય ૧-
 દાતા કૃપણને ધનપતિ હો રાજ, નીચ બિચ નરનાર મેરે
 ક્ષત્રિ વણિક દ્વિજ નૃપ પુરે હો રાજ, હું કરમે નૃપહાર મેરે તિરિય ૨-
 અગોચર સત મનોરથે હો, કવિ વમણે નાવંત મેરે
 આવે સ્વપ્નમાં કોઇ દિને હો, ખિણમાં દૈવી કરંત મેરે તિરિય ૩-
 સહ સગ વિટોળા વચે હો, વળગે જિમ વછ માય મેરે
 તિમ પૂરવકૃત કર્મજે હો, કરતાને વલગાય મેરે તિરિય ૪-
 કરમ ગતિ મુજ સાંભળો હો, સુભટ મુખે સુણિ વાત મેરે
 નષ અંતર વનગત લગે હો, કહું આગત ને થાત મેરે તિરિય ૫-
 ગહન વને નૌતન પ્રિયા હો, જાણી સતિ રનેહાણ મેરે
 મીઠે વયણે મોહિયો હો, મલયાનીલ સુખકાર મેરે તિરિય ૬-
 તર પદ્મવ વર વેલડી હો, સુરભિ સુમન નવરગ મેરે
 કોકિલા ટહુકા કરે હો, મુજ મન વ્યાખ્યા અનંગ મેરે તિરિય ૭-
 મીઠે વયણે તવ સા કહે હો, ખિણહાર રમિયે સ્વામ મેરે
 આવો દ્રાખને મંડપે હો, પુમ અમ મન વિસરામ મેરે તિરિય ૮-
 તસ વયણે ખિહું તિહાં ગયા હો, પદ્મવ કરિય પયાર મેરે
 સુરત કિડા સુખ ભણું હો, એકિ ચિત સંવિચાર મેરે તિરિય ૯-
 તે હવે તિહાં કપિ દેખિને હો, ભાળે મુજને અમ મેરે

- વાત બનિ કહી ભૂપતે, કરતા નૃપ બદ્ધ બેઠ; ગામ ઠામ ભટ મોકલ્યા, પ્રણ ન જડ્યો કાંઈ બેઠ. ધિગં ૪૨.
- બાળ રેનેહી વિગ્રોગથી, કરતો રાય વિલાપ; મંત્રી કુટુંબ રૂદન કરે, પ્રગટ્યા પૂરવ પાપ. ધિગં ૪૩.
- દિન કેતે હવે ભૂપાત, થાપિ અવર પ્રધાન; રાજ્ય કાજ સહુ ચાલવે, ગાવે મંગળ ગાન. ધિગં ૪૪.
- ચોથે ખડે દેખાડિયો, નવમી ઢાળે અનંગ; શ્રી શુભવીર વચન સુણી, છડો કુલદાનો સંગ. ધિગં ૪૫.

દોહરા.

- વીરસેનને ભૂપતિ, સંભારે દિન રાત; સમરંતાં ઉપગાર તસ, વીત્યાં વરસ તે સાત. ૧.
- બાજીગર એક અન્યદા, ગીત કળા નૃત્યકાર; વાનર ટોળું લેછને, આબ્યો નયાર મળાર. ૨.
- રાજ કચેરીએ માડિજાં, નાટક કપિતું સાર; વાનર વાનરી નાચતાં, અંતરે હું હુંકાર. ૩.
- વાળ વળવે કપિ મળિ, મિલણાં યુદ્ધ કરંત; સુખન આલિંગન કરે, નવ નવ વેશ ધરંત. ૪.
- રાજસભા રંજિત ચર્ષ, દિગ્યે નૃપ વર્જિત દાન; મુખ્ય કંપિ વિકસિત નયન, રાયને કરતો સાન. ૫.
- આંસુ ધારા વરસતે, ભૂપને ચરણ નમંત; વાર વાર પય વળગતો, વિસ્મય રાય લહંત. ૬.
- નર વાચા નવ દિસકે, ધિક પશુનો અવતાર; દયા દૌતક વિક્રય લિયું, ટોળું નિજ દરબાર. ૭.
- શિક્ષા રક્ષા કારણે, અધિકારી ધર દીધ; અવસરે નાચે નચાવિને, ગ્રાસ અધિક તસ દીધ. ૮.
- નવ નવ ભૂષણ કપિ તણા, નિજ ધર કરિ સોનાર; ભેટ કરી જંછ રાયને, નૃપ કરે તસ સતકાર. ૯.
- નિજ હસ્તે કપિ મુખ્યને, અંગ ધરે અલંકાર;

દેખી દીન જયુ જોઈ રહ્યો હો, તવ સા બણે ધરિ કાપ. મેરેં તિરિયં ૨૪.
 રે મુઠ કપિ થઇ શુ જીએ હો, એકપણે શો નહ; મેરેં
 પિશ્ચાય યઈ કૂટે પડ્યો હો, પામ્યો તસ ફળ એહ. મેરેં તિરિયં ૨૫.
 જનમથી એ મુજ સાહિબો હો, તનમન સુખ્યા સનાથ; મેરેં
 ચોરપરે ચઢીરી વિચે હો, તેં એક ઝાલ્યો હાથ. મેરેં તિરિયં ૨૬.
 સ્વેછાચારણી હું સદા હો, નહિ પુજ તથા રહેનાર; મેરેં
 વિશ્વાસ દેવા કુટુંબને હો, પુજશું નહ ઉપચાર. મેરેં તિરિયં ૨૭.
 શેગટ મદ અથીલ થઇ હો, કાઢ્યો તને દોય વાર; મેરેં
 ભેગણિ દત મત્રે કરિ હો, કીધા તિરિ અવતાર. મેરેં તિરિયં ૨૮.
 શીખામણ લાગી હવે હો, ભટકો વાનર માંહિ; મેરેં
 અમે ધન લેઇ તાતતું હો, ભોગવશું સુખ જાંહિ. મેરેં તિરિયં ૨૯.
 જરે કપિ શું જોઇ રહ્યો હો, રાય ગોવીંદ પુ રાંક; મેરેં
 ત્રિજી વાર શિક્ષા જડી હો, નથી અમારો વાંક. મેરેં તિરિયં ૩૦.
 એમ કહી રથ જોડિયો હો, કાઢક દિશિ ઉદેશ; મેરેં
 રીસે પ્રાણ ભરિ દોયને હો, નખે વિદ્યાર્યા વિશેષ. મેરેં તિરિયં ૩૧.
 ગોપે શિર અસિ ધા દિયો હો, હું મુર્છિત ભૂપાત; મેરેં
 શિત પવન નિશિ ઉઠ્યો હો, જાણું ન પંથની વાત. મેરેં તિરિયં ૩૨.
 યુથપતિ હણિ હું થયો હો, વાનરનો શિરદાર, મેરેં
 બાજીગરે એક દિન ગ્રહ્યો હો, કુટપાસ રચનાર. મેરેં તિરિયં ૩૩.
 નિત્ય શિખાવી બહુ કળા હો, નચવી ગામોગામ; મેરેં
 પુમ પાસે આવ્યે થકે હો, પામ્યો નર ભવ કામ. મેરેં તિરિયં ૩૪.
 દસમી વીષમી એ કહી હો, ચોથે ખડે ઢાળ; મેરેં
 શ્રી શુભવીર સુખી સદા હો, ન પડે જ મોહ જાલ. મેરેં તિરિયં ૩૫.

દોહરા.

સચીવ બંધા સુણી નૃપ બણે, ખેદ ન કરવો કાપ;
 ભાવિ પદારથ આગળે, ઉદમ નિષ્કળ હોય. ૧.
 પશુ પું પૂરણ આઉએ, આવ્યો નિજ ધરવાસ;
 રૂઠી નારી રાક્ષસી, જીવિતની શી આશ. ૨.

- માંદી તજી તમે જન્મ ગયા હો, બીજી વાર ધરિ પ્રેમ. મેરેં તિરિયં ૧૦.
- સજ થઇ તુમ વિરહથી હો, એદ ભરે રહું જામ; મેરેં
- મુજ ધર બિક્ષા કારણે હો, આવી યોગણિ તામ. મેરેં તિરિયં ૧૧.
- ગઠિ ઔષધી બહુવિધા હો, દીડી તેહની પાસ; મેરેં
- વિદ્યા વિધિ લહિ મેં દિયો હો, ભોજન ભક્તિ વિલાસ. મેરેં તિરિયં ૧૨.
- આદરથી નિત આતી હો, પ્રીતિ બની તે સાથ; મેરેં
- પૂછતાં મેં ભાખિયું હો, છે મુજ નેહી નાથ. મેરેં તિરિયં ૧૩.
- મેજો કિમ હિન સંપજે હો, રોગ કરે અંતરાય; મેરેં
- એહવું કાંઇ દિલ ધરી હો, દપતી સુખભર કાય. મેરેં તિરિયં ૧૪.
- વળિ મુજ પિઉને દાંઇનો હો, ઉપદ્રવ નિવિ થાય; મેરેં
- તવ સા પૂરણ પ્રીતિયે હો, વયણે એમ ઉચરાય. મેરેં તિરિયં ૧૫.
- સરવ કામ હું કરિ શકું હો, મુજ શિર હાથ ધરંત; મેરેં
- કહે તુજ રોગ ન કદિ હુવે હો, વળી તુજ સુખિયો કંત. મેરેં તિરિયં ૧૬.
- પણ વન રણ અરિ સંકટે હો, વાઘ આહિ બચનાથ; મેરેં
- હેતે વલય દેઈ એમ કહે હો, તુજ પતિ કંઠ તિનાશ મેરેં તિરિયં ૧૭.
- મંત્રશું ગર્ભિત ઔષધિ હો, છે અવયવ લધુ ખાસ; મેરેં
- શિવવંછું તુમને સદા હો, બીજી નહિ મુજ આશ. મેરેં તિરિયં ૧૮.
- શીતળ વન નિદ્રા કરો હો, હું બેડી તુમ પાસ; મેરેં
- વિધન હરણ વલયું ઠવો હો, આસીસે સુખરાય. મેરેં તિરિયં ૧૯.
- પ્રેમ વચન રાગે જડ્યો હો, સાચું માની તામ; મેરેં
- સૂરત શ્રમ સુતો તદા હો, પામ્યો નિદ્રા જામ મેરેં તિરિયં ૨૦.
- ઠવતી સા મુજ કઠમેં હો, લોહનું વલયું તેહ; મેરેં
- સર્વધાતી પયડી કહી હો, વૈરણી નિદ્રા એહ. મેરેં તિરિયં ૨૧.
- જાગ્યો કપિ રૂપે થયો હો, દીડી કપિની દેહ; મેરેં
- એ દવ લખ્યો ચિહું દિગે હો, ભેતાં ન દિડી તેહ. મેરેં તિરિયં ૨૨.
- મેં જાણ્યું ગઇ છેતરી હો, કીધો કપિ તિરિ પક્ષ; મેરેં
- મિત્રની શિખ ન શિર ધરી હો, ફલ પામ્યો પરતક્ષ. મેરેં તિરિયં ૨૩.
- તસ પગલે ધાઇ મળ્યો હો, બેડી રમ સહજોપ; મેરેં

દેખી દીન જ્યુ જોઈ રહ્યો હો, તવ સા ભણે ધરિ કાપ મેરેં તિરિયં ૨૪.
 રે મુઠ-કપિ થઇ શુ જીએ હો, એકપખો શો નહ; મેરેં
 પિશ્ચાય થઈ કૂડે પડ્યો હો, પામ્યો તસ ફળ એહ. મેરેં તિરિયં ૨૫.
 જનમથી એ મુજ સાહિબો હો, તનમન સુખા સનાથ; મેરેં
 ચોરપરે ચઢીરી વિચે હો, તે એક ઝાંઘ્યો હાથ. મેરેં તિરિયં ૨૬.
 રવેછાચારણી હુ સદા હો, નહિ તુજ વશ રહેનાર; મેરેં
 વિશ્વાસ દેવા કુટુંબને હો, તુજથું નહ ઉપચાર. મેરેં તિરિયં ૨૭.
 શેગટ મંદ અથીલ થઇ હો, કાઢ્યો તને દોય વાર; મેરેં
 ભેગણિ દત મત્રેં કરિ હો, કીધા નિરિ અવતાર. મેરેં તિરિયં ૨૮.
 શીખામણ લાગી હવે હો, ભટકો વાનર માંહિ; મેરેં
 અમે ધન લેઇ તાતવું હો, ભોગવથું સુખ જાંહિ. મેરેં તિરિયં ૨૯.
 ભરે કપિ શું જોઈ રહ્યો હો, રાય ગોવીંદ તુ રાક; મેરેં
 ત્રિજી વાર શિક્ષા જડી હો, નથી અમારો વાંક. મેરેં તિરિયં ૩૦.
 એમ કહી રથ જોડ્યો હો, કાઢક દિશિ ઉદેશ; મેરેં
 રીસે શલ ભરિ દોયને હો, નખે વિદાયાં વિશેષ. મેરેં તિરિયં ૩૧.
 ગોપે શિર અસિ ધા દિયો હો, હું મુર્છિત ભૂપાત; મેરેં
 શિત પવન નિશિ ઉઠ્યો હો, જાણું ન પંથની વાત. મેરેં તિરિયં ૩૨.
 યુથપતિ હણિ હું થયો હો, વાનરનો શિરદાર; મેરેં
 બાજીગરે એક દિન ગ્રહ્યો હો, કુટપાસ રચનાર. મેરેં તિરિયં ૩૩.
 નિત્ય શિખાવી બહુ કળા હો, નચવી ગામોગામ; મેરેં
 તુમ પાસે આવ્યે થકે હો, પામ્યો નર ભવ કામ. મેરેં તિરિયં ૩૪.
 દસમી વીષમી એ કહી હો, ચોથે ખડે ઢાળ; મેરેં
 શ્રી શુભવીર સુખી સદા હો, ન પડે જે મોહ જાલ. મેરેં તિરિયં ૩૫.

દોહરા.

સચીવ બંધા સુણી નૃપ ભણે, ખેદ ન કરવો કાપ;
 ભાવિ પદારથ આગળે, ઉદમ નિષ્કળ હોય. ૧.
 પણુ તું પૂરણુ આઉએ, આંખો નિજ ધરવાસ;
 રૂઠી નારી રાક્ષસી, જીવિતની શી આશ. ૨.

- માંદી તજી તમે જન્મ ગયા હો, બીજી વાર ધરિ પ્રેમ. મેરેં તિરિયં ૧૦.
- જ થઇ તુમ વિરહથી હો, ખેદ ભરે રહું જામ; મેરેં
- મુજ ધર બિલા કારણે હો, આવી યોગણિ તામ. મેરેં તિરિયં ૧૧.
- ગઠિ ઔષધી બહુવિધા હો, દીડી તેહની પાસ; મેરેં
- વિદ્યા વિધિ લહિ મે દિયો હો, ભોજન ભક્તિ વિલાસ. મેરેં તિરિયં ૧૨.
- આદરથી નિત આતી હો, પ્રોતિ બની તે સાથ; મેરેં
- પૂછતા મેં ભાખિયું હો, છે મુજ નેહી નાથ. મેરેં તિરિયં ૧૩.
- મેળો કિમ હિન સંપજે હો, રોગ કરે અંતરાય; મેરેં
- એહવું કાંઈ દિલ ધરી હો, દપતી સુખભર ઠાય. મેરેં તિરિયં ૧૪.
- વળિ મુજ પિઉને કાંઈનો હો, ઉપદ્રવ નવિ થાય; મેરેં
- તવ સા પૂરણ પ્રીતિયે હો, વયણે એમ ઉચરાય. મેરેં તિરિયં ૧૫.
- સરવ કામ હું કરિ શકું હો, મુજ શિર હાથ ધરંત; મેરેં
- કહે તુજ રોગ ન કદિ હુવે હો, વળી તુજ સુખિયો કંત. મેરેં તિરિયં ૧૬.
- પણ વન રણ અરિ સંકટે હો, વાધ અહિ લયનાશ; મેરેં
- હેતે વલય દેઈ એમ કહે હો, તુજ પતિ કંઠ નિનાશ. મેરેં તિરિયં ૧૭.
- મંત્રશું ગર્ભિત ઔષધિ હો, છે અવયવ લધુ ખાસ; મેરેં
- શિવવંછું તુમને સદા હો, બીજી નહિ મુજ આશ. મેરેં તિરિયં ૧૮.
- શીતળ વન નિદ્રા કરો હો, હું બેડી તુમ પાસ; મેરેં
- વિધન હરણ વલયું ઠવો હો, ઓસીસે સુખનાય. મેરેં તિરિયં ૧૯.
- પ્રેમ વચન રાગે જડ્યો હો, સાચું માની તામ; મેરેં
- સૂરત શ્રમ સુતો તદા હો, પામ્યો નિદ્રા જામ. મેરેં તિરિયં ૨૦.
- ઠવતી સા મુજ કંઠમેં હો, લોહતું વલયું તેહ; મેરેં
- સર્વધાતી પયડી કહી હો, વૈરણી નિદ્રા એહ. મેરેં તિરિયં ૨૧.
- જાગ્યો કપિ રૂપે થયો હો, દીડી કપિની દેહ; મેરેં
- એ દવ લખ્યો ચિહું દિગે હો, જોતાં ન દિહી તેહ. મેરેં તિરિયં ૨૨.
- મેં જાણ્યું ગઈ છેતરી હો, કીધો કપિ તિરિ પક્ષ; મેરેં
- મિત્રની શિખ ન શિર ધરી હો, ફલ પામ્યો પરતક્ષ. મેરેં તિરિયં ૨૩.
- તસ પગલે ધાઈ મળ્યો હો, બેડી રથ સહજોપ; મેરેં

- દેખી દીન જ્યુ જોઈ રહ્યો હો, તવ સા ભણે ધરિ કોપ. મેરેં તિરિયં ૨૪.
- રે મુઠ કપિ થઇ શુ જુએ હો, એકપણે શો નહ; મેરેં
- પિશાચ થઈ કૂટે પડ્યો હો, પામ્યો તસ ફળ એહ. મેરેં તિરિયં ૨૫.
- જનમથી એ મુજ સાહિયો હો, તનમન સુધ્યા સનાથ; મેરેં
- ચોરપરે ચઢીરી વિચે હો, તેં એક ઝાલ્યો હાથ. મેરેં તિરિયં ૨૬.
- સ્વેછાઆરણી હું સદા હો, નહિ પુજ વશ રહેનાર; મેરેં
- વિશ્વાસ દેવા કુટુંબને હો, પુજથું નહ ઉપચાર. મેરેં તિરિયં ૨૭.
- શેઘટ મંદ અથીલ થઇ હો, કાઢ્યો તને દોષ વાર; મેરેં
- બેગણિ દત મત્રે કરિ હો, કીધા નિરિ અવતાર. મેરેં તિરિયં ૨૮.
- શીખામણ લાગી હવે હો, ભટકો વાનર માંહિ; મેરેં
- અમે ધન લેઇ તાતતું હો, ભોગવથું સુખ જાંહિ. મેરેં તિરિયં ૨૯.
- જરે કપિ થું જોઈ રહ્યો હો, રાય ગોવીંદ તું રાક; મેરેં
- ત્રિજ વાર શિક્ષા જડી હો, નથી અમારો વાંક. મેરેં તિરિયં ૩૦.
- એમ કહાં રથ જોડિયો હો, કોઇક દિશિ ઉદેશ; મેરેં
- રીસે પ્રાણ ભરિ દોયને હો, નખે વિદ્યાર્યા વિશેષ. મેરેં તિરિયં ૩૧.
- ગોપે શિર આસિ ધા દિયો હો, હું મુર્છિત ભૂપાત; મેરેં
- શિત પવન નિશિ ઉઠ્યો હો, જાણું ન પંથની વાત. મેરેં તિરિયં ૩૨.
- યુથપતિ હણિ હું થયો હો, વાનરનો શિરદાર; મેરેં
- ખાજગરે એક દિન ગ્રહ્યો હો, કુટપાસ રચનાર. મેરેં તિરિયં ૩૩.
- નિત્ય શિખાવી બહુ કળા હો, નયવી ગામોગામ; મેરેં
- પ્રમ પાસે આલ્યે થકે હો, પામ્યો નર ભવ કામ. મેરેં તિરિયં ૩૪.
- દસમી વીષમી એ કહી હો, ચોથે ખડે ઢાળ; મેરેં
- શ્રી શુભવીર સુખી સદા હો, ન પડે જે મોહ જાલ. મેરેં તિરિયં ૩૫.

ઢાહરાં.

સંયીવ બધાં સુણી નૃપ ભણે, ખેદ ન કરવો કોય;

ભાવિ પદારથ આગળે, ઉઘમ નિષ્કૂળ હોય.

૧.

પથું પૂરણ આઉપે, આલ્યો નિજ ધરવાસ;

રૂઠી નારી રાક્ષસી, જીવિતની શી આશ.

૨.

- માંદી તજી તમે જન્મ ગયા હો, બીજી વાર ધરિ પ્રેમ. મેરેં તિરિયં ૧૦.
- સજ થઇ તુમ વિરહથી હો, ખેદ ભરે રહું જામ; મેરેં
- મુજ ધર ભિક્ષા કારણે હો, આવી યોગણિ તામ. મેરેં તિરિયં ૧૧.
- ગઠિ ઔષધી બહુવિધા હો, દીડી તેહની પાસ; મેરેં
- વિદ્યા વિધિ લહિ મેં દિયો હો, ભોજન ભક્તિ વિલાસ. મેરેં તિરિયં ૧૨.
- આદરથી નિત આવતી હો, પ્રીતિ બની તે સાથ; મેરેં
- પૂછતાં મેં ભાખિયું હો, છે મુજ નેહી નાથ. મેરેં તિરિયં ૧૩.
- મેજો કિમ હિન સંપજે હો, રોગ કરે અંતરાય; મેરેં
- એહવું કાંઇ દિલ ધરી હો, દપતી સુખભર ઠાય. મેરેં તિરિયં ૧૪.
- વળિ મુજ પિઉને કાંઇનો હો, ઉપદ્રવ નવિ ધાય; મેરેં
- તવ સા પૂરણ પ્રીતિયે હો, વચણે એમ ઉચરાય. મેરેં તિરિયં ૧૫.
- સરવ કામ હું કરિ શકું હો, મુજ શિર હાય ધરંત; મેરેં
- કહે તુજ રોગ ન કદિ હુવે હો, વળી તુજ સુખિયો કંત. મેરેં તિરિયં ૧૬.
- પણ વન રણ અરિ સંકટે હો, વાધ આહિ ભયનાશ; મેરેં
- હેતે વલય દેઈ એમ કહે હો, તુજ પતિ કંઠ વિનાશ. મેરેં તિરિયં ૧૭.
- મંત્રશું ગર્ભિત ઔષધિ હો, છે અવયવ લધુ પાસ; મેરેં
- શિવવંશું તુમનેં સદા હો, બીજી નહિ મુજ આશ. મેરેં તિરિયં ૧૮.
- શીતળ વન નિદ્રા કરો હો, હું બેડી તુમ પાસ; મેરેં
- વિધન હરણ વલયું ઠવો હો, આસીસે સુખરાસ, મેરેં તિરિયં ૧૯.
- પ્રેમ વચન રાગે જડ્યો હો, સાચું માની તામ; મેરેં
- સૂરત શ્રમ સુતો તદા હો, પામ્યો નિદ્રા જામ. મેરેં તિરિયં ૨૦.
- ઠવતી સા મુજ કંઠમેં હો, લોહનું વલયું તેહ; મેરેં
- સર્વધાતી પયડી કહી હો, વૈરણી નિદ્રા એહ. મેરેં તિરિયં ૨૧.
- જાગ્યો કપિ રૂપે થયો હો, દીડી કપિની દેહ; મેરેં
- એ દવ લખ્યો ચિહ્ન દિગે હો, જોતાં ન દિડી તેહ. મેરેં તિરિયં ૨૨.
- મેં જાણ્યું ગઘ છેતરી હો, કીધો કપિ તિરિ પક્ષ; મેરેં
- મિત્રની શિખ ન શિર ધરી હો, ફલ પામ્યો પરતક્ષ. મેરેં તિરિયં ૨૩.
- તસ પગલે ધાઇ મળ્યો હો, બેડી રમ સહજોપ; મેરેં

દેખી દીન જ્યુ જોઈ રહ્યો હો, તવ સા બાણે ધરિ કાપ. મેરેં તિરિયં ૨૪.
 રે મુઠ કપિ થઇ શું જીએ હો, એકપખો શો નહ; મેરેં
 પિચાય થઈ કૂડે પડ્યો હો, પાખો તસ ફળ એહ. મેરેં તિરિયં ૨૫.
 જનમથી એ મુજ સાહિબો હો, તનમન સુખ્યા સનાથ; મેરેં
 ચોરપરે ચઢી વિચે હો, તેં એક ઝાડ્યો હાથ. મેરેં તિરિયં ૨૬.
 સ્વેચ્છાચારણી હું સદા હો, નહિ પુજ યશ રહેનાર; મેરેં
 વિશ્વાસ દેવા કુટુંબને હો, પુજશું નહ ઉપચાર. મેરેં તિરિયં ૨૭.
 ફેગટ મંદ અથીલ થઇ હો, કાઢ્યો તને દોય વાર; મેરેં
 જોગણિ દત મત્રે કરિ હો, કીધા નિરિ અવતાર. મેરેં તિરિયં ૨૮.
 શીખામણુ લાગી હવે હો, બટકો વાનર માંહિ; મેરેં
 અમે ધન લેઇ તાતનું હો, ભોગવશુ સુખ જાંહિ. મેરેં તિરિયં ૨૯.
 જરે કપિ શું જોઈ રહ્યો હો, રાય ગોવીંદ તું રાક; મેરેં
 ત્રિજી વાર શિક્ષા જડી હો, નથી અમારો વાક. મેરેં તિરિયં ૩૦.
 એમ કહાં રથ જોડ્યો હો, કોઇક દિશિ ઉદેશ; મેરેં
 રીસે શલ બરિ દોયને હો, નખે ત્રિદાર્યાં વિશેષ. મેરેં તિરિયં ૩૧.
 ગોપે શિર અસિ ધા દિયો હો, હું મુર્છિત ભૂપાત; મેરેં
 શિત પવન નિશિ ઉઠ્યો હો, જાણું ન પંથની વાત. મેરેં તિરિયં ૩૨.
 યુથપતિ હણિ હું થયો હો, વાનરનો શિરદાર; મેરેં
 બાજીગરે એક દિન ગ્રહ્યો હો, કુટપાસ રચનાર. મેરેં તિરિયં ૩૩.
 નિત્ય શિખાવી બહુ કળા હો, નયવી ગામોગામ; મેરેં
 તુમ પાસે આબ્યે થકે હો, પાખો નર ભવ ઠામ. મેરેં તિરિયં ૩૪.
 દસમી વીષમી એ કહી હો, ચોથે ખડે ઢાળ; મેરેં
 શ્રી શુભવીર સુખી સદા હો, ન પડે જે મોહ જલ. મેરેં તિરિયં ૩૫.

દોહરા.

સચીવ બચાં સુણી નૃપ બાણે, ખેદ ન કરવો કાપ;
 ભાવિ પદારથ આગળે, ઉઘમ નિષ્કળ હોય.
 પશુ તું પૂરણ આઠિએ, આબ્યો
 રૂડી નારી રાક્ષસી, જીવિત

૧.

૨.

જેહ રસાડે નાગને, તે અત્રિથી ન ડરંત;
 જે વજનાગને નિત લખે, ધંતુર કાંચે કરંત. ૩.
 પ્રીત ખની જસ જેહસ્યું, તે વિણુ તે ન રહંત;
 રાગ ધરે તિહાં એકપખો, તે નર દુઃખ લહંત. ૪.
 જેહનો મેળો જિહાં લખ્યો, તિહાં મળવું તસ જોય;
 કુંવર સુદર્શનની કયા, મુણતાં અચરીજ હોય. ૫.

ઢાળ ૧૧ મી.

(હુમખડાની દેશી.)

ધનપુર નગરે નરસિંહ રાજ, પુત્ર સુદર્શન તાસ;
 મનોહર મિત્ર સુણો;
 દાનશાળે એ દાન દીએ નિત, તિણે ચયો જગત પ્રકાશ. મનોહર ૧.
 નંદિ શેકની નંદની પદ્મા, નામે રૂપની રેખ; મનોહર ૨.
 શાસ્ત્રકળા લણ્યો નિત જાવે, ઉદમ જસ વિશેષ. મનોહર ૩.
 દાનશાળાએ નૃપ સુત બેઠા, જાતાં દીડી તેહ; મનોહર ૪.
 દ્વિલ ઉલસ્યું એક એકને દેખી, નયણે લાગ્યો નેહ. મનોહર ૫.
 કરપદ્મકાંત કરિને સમજાવી, કુંવરે તેહ કુંવારી; મનોહર ૬.
 દરવાજા બાહિર વડ હેઠે સંખ્યા વેળા ધારી. મનોહર ૭.
 મેળા મેળા બહુ જણ આપણ, કરશું મળજ્યો ત્યાંકિ; મનોહર ૮.
 ચતુરને ચતુરસ્યું વાત કરંતાં, સમજે મિહું સાન માંહિ. મનોહર ૯.
 એમ સંકેત કરીને પરસ્પર, મિહુ જણ નિજ ધર પેઠાં; મનોહર ૧૦.
 કામનાં બાણ પરસ્પર લાગત, ધાયલ યદને બેઠાં. મનોહર ૧૧.
 શણગાર સોળ ધરી પદ્માવતિ, લેઇ જલધટ વટ જાવે; મનોહર ૧૨.
 નૃપસુત પણ તખોળ પ્રમુખ લેઇ, સંકેત થાનકે આવે. મનોહર ૧૩.
 પ્રેમરસે રસ વાત વિનોદે, સુતાં વડતલ જામ; મનોહર ૧૪.
 વડ તર કોટર પતંગ ફરતો, પદ્માને ડશિયો તામ. મનોહર ૧૫.
 વિખ વેગે મૂર્છિત યદ પદ્મા, અંગ સકળ ચયું શામ; મનોહર ૧૬.
 મૃતક સમી દેખીને સુદર્શન, રોતા ખેદ ભર તામ. મનોહર ૧૭.
 મધ્ય નિશા દારૂક કરિ બેળાં, અંધ કરિ માંહિ સઆરી; મનોહર ૧૮.

- દૂર વિદ્યોત્તી અંગતી લેવા, તીહાં ગયો - દુખ ભારી. મનોહર ૦ ૧૦.
 વન્દિ પ્રજ્ઞલિતઃ યોગી દેખી, પાવક માગ્યો જન્મ; મનોહર ૦
 અત્રિસ લક્ષણુવંતઃ કુંવરને, દીઠો યોગીએ તામ. મનોહર ૦ ૧૧.
 સોનાનો ફરસો કરે એહનો, એમ ચિંતી કહે યોગી; મનોહર ૦
 એ અપવિત્ર છે સમશાન અગ્નિ, નવિ લેવી સુણુ ભોગી. મનોહર ૦ ૧૨.
 બેસો ધૂંહાં બીજી દેડે આણી, અગ્નિ પણુ સુણુ વીર; મનોહર ૦
 રાત્રે જૂતાદિક ઉપસર્ગ, રક્ષા કરે તો શરીર. મનોહર ૦ ૧૩.
 એમ કહિ દવરક કાળો મત્રી, તસ ગળે બાંધી નિહાળે; મનોહર ૦
 નૃપ સુત સર્પ થયો તિણિ વેળા, યોગી ઘટમાં ધાલે. મનોહર ૦ ૧૪.
 જૂતલ ખાડ કરિ ઘટ મેહેલી, ઉપર પથ્થર ઠાવે; મનોહર ૦
 ફરસો કરવા હોમને કારણુ, ઔષધી લેવા જાવે; મનોહર ૦ ૧૫.
 મઠમાં ઔષધી જોતાં પન્નગ, ડંસ્યો મરણુ લહે યોગી; મનોહર ૦
 તે હવે નગરે ઉપદ્રવ આવે, મરણી બાળક ભોગી. મનોહર ૦ ૧૬.
 સાકિણિ નિગ્રહ કરવા કારણુ, ચિહ્ન દિસ સુમટ ફરતા; મનોહર ૦
 વળિ રાજકુંવર ગયો તસ શોધન, રાયના સુભટ ભમંતા. મનોહર ૦ ૧૭.
 એણે અવસર પદ્માવતિ ચયમાં, કાષ્ટ ધણાં નિશિ ખડક્યાં; મનોહર ૦
 નગદમની જડી વેલડી પલ્લવ, સૂતાં તસ તનુ અડક્યાં. મનોહર ૦ ૧૮.
 વિખનો વેગ ગયો તસ દૂરે, આનંદ પૂરે ઉઠી; મનોહર ૦
 કુંવરને જોયો પણુ નવિ દીઠો, તવ જળ ભરવા પધડી. મનોહર ૦ ૧૯.
 જળ ઘટ શિર ધરિ પુરમાં પેસતાં, પ્રત્યુષ વેળા કાળી; મનોહર ૦
 સાકિણી જાણી સુભટે બાંધી, બાંધીખાને ધાલી. મનોહર ૦ ૨૦.
 નયન પટે કર બાંધી પ્રભાતે, રાય હજૂરે આણી; મનોહર ૦
 ભટ કહે સ્વામી મરણી ઝાલી, પેસતિ પુરમાં જાણી. મનોહર ૦ ૨૧.
 આકૃતિ સુંદર વેશ લહી નૃપ, ચિંતે ન મરણી દુષ્ટા; મનોહર ૦
 નયન પટાદિક અંધન છોડી, વચન મધુરસે પ્રશ્ન. મનોહર ૦ ૨૨.
 સા ભણે તાતજી હું નહિ મરણી, નંદિ શેઠની બેટી; મનોહર ૦
 કામ વિશેષે જળ ભરવા ગર્ભ, દ્વાર જડ્યાં થઇ છેટી. મનોહર ૦ ૨૩.
 શેષ નિશાએ જળ ભરી આવંતિ, તુમ ભટે ઝાલી આણી; મનોહર ૦

જેહ, રમાડે નાગને, તે અત્રિથી ન ડરંત;
 જે વછનાગને નિત ભખે, ધંતુર કાંચે કરંત. ૩.
 પ્રીતિ બની જસ જેહસ્યું, તે વિણુ તે ન રહંત;
 રાગ ધરે તિહાં એકપખો, તે નર દુઃખ લહંત. ૪.
 જેહનો મેળો જિહાં લખ્યો, તિહાં મળવું તસ જ્યેય;
 કુંવર સુદર્શનની કથા, સુણતાં અચરીજ હોય. ૫.

ઢાળ ૧૧ મી.

(બ્રુમખડાની દેશી.)

ધનપુર નગરે નરસિંહ રાજ, પુત્ર સુદર્શન તાસ;
 મનોહર મિત્ર સુણો;

દાનશાળે એ દાન દ્રીએ નિત, તિણે થયો જગત પ્રકાશ. મનોહર ૧.
 નંદિ શેકની નંદની પદ્મા, નામે રૂપતી રેખ; મનોહર ૨.
 શાસ્ત્રકળા બાણ્યો નિત જાવે, ઉદમ જસ વિશેષ. મનોહર ૩.
 દાનશાળાએ નૃપ સુત ઘેઠા, જાતાં દીડી તેહ; મનોહર ૪.
 દ્વિલ ઉલ્લસ્યું એક એકને દેખી, નયણે લાગ્યો નેહ. મનોહર ૫.
 કરપલ્લવિ કરિને સમજાવી, કુંવરે તેહ કુંવારી; મનોહર ૬.
 દરવાજા બાહિર વડ હેઠે સંધ્યા વેળા ધારી. મનોહર ૭.
 મેળા ખેળા બહુ જણુ આપણુ, કરશું મળજ્યો ત્યાંડિ; મનોહર ૮.
 ચતુરને ચતુરસ્યું વાત કરતાં, સમજે યિહું સાન માંડિ. મનોહર ૯.
 એમ સંકેત કરીને પરસ્પર, યિહુ જણુ નિજ ધર પેઠાં; મનોહર ૧૦.
 કામનાં બાણુ પરસ્પર લાગત, ધાયલ યદને ઘેઠાં. મનોહર ૧૧.
 શણુગાર સોળ ધરી પદ્માવતિ, લેષ જલધટ વટ જાવે; મનોહર ૧૨.
 નૃપસુત પણ તખોળ પ્રમુખ લેષ, સંકેત થાનકે આવે. મનોહર ૧૩.
 પ્રેમરસે રસ વાત વિનોદે, સુતાં વડતલ જામ; મનોહર ૧૪.
 વડ તર ફાટર પત્રગ ફરતો, પદ્માને ડશિયો તામ. મનોહર ૧૫.
 વિખ વેગે મૂર્છિત થઇ પદ્મા, અંગ સકળ થયું શામ; મનોહર ૧૬.
 મૃતક સમી દેખીને સુદર્શન, રોતા ખેદ ભરે તામ. મનોહર ૧૭.
 મેખ નિશા દારક કરિ મેળા, ચય કરિ માંડિ સુઆરી; મનોહર ૧૮.

- દૂર ત્રિલોકી ભગતી લેવા, તીહાં ગયો દુખ ભારી. મનોહરજી ૧૦.
 વન્હિ પ્રજ્જલિત યોગી દેખી, પાવક માગ્યો જામ; મનોહરજી ૧૧.
 અત્રિસ લક્ષણુંવંતે કુંવરને, દીઠો યોગીએ તામ. મનોહરજી ૧૨.
 સોનાને ફરસો કરે એહનો, એમ ચિંતી કહે યોગી; મનોહરજી ૧૩.
 એ અપવિત્ર છે સમશાન અગ્નિ, નવિ લેવીં સુણુ ભોગી. મનોહરજી ૧૪.
 બેસો ધંધાં બીજી દેડે આણી, આગિ પણુ સુણુ વીર; મનોહરજી ૧૫.
 રાત્રે જૂતાદિક ઉપસર્ગ, રક્ષા કરે તો શરીર. મનોહરજી ૧૬.
 એમ કહિ દવરક કાળો મંત્રી, તસ ગળે બાંધી નિહાળે; મનોહરજી ૧૭.
 નૃપ સુત સર્પ થયો તિણિ વેળા, યોગી ઘટમાં ધાલે. મનોહરજી ૧૮.
 જૂતલખાડ કરિ ઘટ મેહેલી, ઉપર પથ્થર ઢાવે; મનોહરજી ૧૯.
 ફરસો કરવા હોમને કારણુ, ઔષધી લેવા જાવે; મનોહરજી ૨૦.
 મઠમાં ઔષધી જોતાં પન્નગ, ડંસ્યો મરણુ લહે યોગી; મનોહરજી ૨૧.
 તે હવે નગરે ઉપદ્રવ આવે, મરકી બાળક ભોગી. મનોહરજી ૨૨.
 સાકિણિ નિગ્રહ કરવા કારણુ, ચિહ્ન દિસ સુભટ ફરતા; મનોહરજી ૨૩.
 વળિ રાજકુંવર ગયો તસ શોધન, રાયના સુભટ ભમંતા. મનોહરજી ૨૪.
 એણે અવસર પદ્માવતિ ચયમાં, કાષ્ટ ધણી નિશિ ખડક્યાં; મનોહરજી ૨૫.
 નગદમની જડી વેલડી પલ્લવ, સૂતાં તસ તનુ અડક્યાં. મનોહરજી ૨૬.
 ત્રિખનો વેગ ગયો તસ દૂરે, આનંદ પૂરે ઉઠી; મનોહરજી ૨૭.
 કુંવરને જોયો પણુ નવિ દીઠો, તવ જળ ભરવા પધડી. મનોહરજી ૨૮.
 જળ ઘટ શિર ધરિ પુરમાં પેસતાં, પ્રત્યુષ વેળા કાળી; મનોહરજી ૨૯.
 સાકિણી જાણી સુભટે બાંધી, બાંધીખાને ધાલી. મનોહરજી ૩૦.
 નયન પટે કર બાંધી પ્રભાતે, રાય હજૂરે આણી; મનોહરજી ૩૧.
 ભટ કહે સ્વામી મરકી ઝાલી, પેસતિ પુરમાં જાણી. મનોહરજી ૩૨.
 આકૃતિ સુંદર વેશ લહી નૃપ, ચિંતે ન મરકી દુષ્ટા; મનોહરજી ૩૩.
 નયન પટાદિક જાંધન છોડી, વચન મધુરસે પ્રથા. મનોહરજી ૩૪.
 સા બણે તાતજી હું નહિ મરકી, નંદિ શેકની બેટી; મનોહરજી ૩૫.
 કામ વિશેષે જળ ભરવા ગઈ, દાર જડ્યાં થઈ છેટી. મનોહરજી ૩૬.
 શેષ નિશાએ જળ ભરી આવંતિ, તુમ ભટે ઝાલી આણી; મનોહરજી ૩૭.

- ધહાંલગે આવત હુધ -કલંકી, લોઢે સાદિણિ જાણી. મનોહરં ૨૪.
 વળી તુમ સંશય ભેજો ટળશે, તિણે મુજ ધીરજ કરાવો; મનોહરં
 હુકર ધીજ કડં રવિ સાખે, અગિન જુજંગ મિલાવો મનોહરં ૨૫.
 રાય હુકમ ભટ પન્નગ લેવા, ફરતા પુર વન જાવે; મનોહરં
 : કાકાતાલી ન્યાયે મઠ જ્ઞેતાં, તેહ જ પન્નગ લાવે. મનોહરં ૨૬.
 ધટ્ટદેવ સમરી સા ઘટમાં, કર ધરિ નાગ નિકાળે; મનોહરં
 પુલ માળા પરે કંઠ ધરતાં, દોગે શામ નિહાળે. મનોહરં ૨૭.
 ચિત ચકિતા સા શંકા ભરાણી, દોરો દૂર કરંતી; મનોહરં
 નૃપસુત પ્રગટ્યો સહુ જન દેખે, અબ્ર પહલ રવિ કાંતિ. મનોહરં ૨૮.
 વિસમય પામી ભૂપતિ પૂછે, એકાંતે દોય લાવી; મનોહરં
 પાય છાયા તવ તે મિહુએ, માચી વાત સુણાવી. મનોહરં ૨૯.
 રાય વિચારી શેઠ તેડાવી, મોકલે તિલક વધાવી; મનોહરં
 પદ્માવતિ કરી આજ્ય નિજ ઘર, લાવ્યા નૃપ પરણાવી. મનોહરં ૩૦.
 ચંદ્રશેખરને રાસ રસાળે, ચોથે ખંડ વિદ્યાસી; મનોહરં
 અગીઆરમી ઢાળે શુભવીર, દૈવગતિ પરકાશી. મનોહરં ૩૧.

યત:

સુગજ જંગ વિહંગમ વંધનં ॥ શશિદિવાકરયોઃ ગ્રહપીડનં ।
 મતિમતાં ચ નિરીક્ષ દરિદ્રતાં ॥ વિધિરહો બલવાનતુમે માતિઃ ॥૧॥

દોહરો.

- વીરસેનને નૃપ કહે, નિસુણિ સુદર્શન વાત;
 ચિતથી ચિંતા પરિહરો, જો વંછો સુખ સાત. ૧.
 નારી સુશીલા લાનથું, જોઇ જાત યુનિયાત;
 સુખ વિલસે ધરમાં રહી, ન કદા હુંચે ઉતપાત. ૨.
 એણે અવસર એક આવિયો નૈમિત્તિક શિરદાર;
 લોક દેવ અભિધાન તસ, જ્ઞાન રતન બંડાર. ૩.
 પૂરવધર પરમાદથી, પડિ ગૃહી વેશ ધરંત;
 વૃત્તિ નિમિત્ત બળે કરી, નહિ શ્રુત ધન વિશુદ્ધાંત. ૪.

રાજસભામાં આવિયો, તુપ દિવે આદરમાન;
માની રાજયી વડો, પામે જગ બહુ માન.
બૂપતિ પૂછે તેહને, અમ મંત્રીની નાર;
ગોપની સાથે રથ ચડી, ગઇ કપિ કરી ભરતાર.
કિણુ દેશે જઇ તે રહી, સકળ કહો તે વાત;
જો તુમ વિદ્યા છે ખરી, ટાલો સંશય વાત.

૫.

૬.

૭.

ઠાળ ૧૨ મી.

(ગજરામાજી ચાલ્યા ચાકરી રે—એ દેશી.)

માની માન જીવયોગથી રે, સુત નજર કરી નિરધાર;
નિમીત્તીયો ભણે સાંભળો રે, કુલટા રૂપાળી નાર રે. કુલટાં ૧.
નમ તટ જળ ઉભી રહી રે, વન તરૂંથી લેખ પુલ;
નમ જળ દેવી વધાવીને રે, ભણે માત હજ્યો અનુકૂળ રે. ભણે ૨.
વલગણ મુજ પીશાયતું રે, મેં તુમ સામે કયું દર;
ગોવિંદશું તુમ સાનિધે રે, સુખ વિલસીશું ભરપૂર રે. સુખ ૩.
અમ કહી વાંદરને તજી રે, રથ યેડી ડાભડો લેખ;
ધનુષ તીર તરકસ ગ્રહિ રે, ગોવિંદ તુરંગ ચલેખ રે. ગોવિંદ ૪.
દક્ષણ દિશિ ભણે ચાલતાં રે, પણુ તેહ જ અટવી મજાર;
વડ તરૂં હેઠે જીનરી રે, તરૂં ફળ કરત આહાર રે. વન ૫.
સંધ્યા પેડી રથણી રહ્યા રે, રથ સૂતી રૂપાળી નાર;
તસ ચિહ્ન દિશ ચોકી ભરે રે, ગોવિંદ લેખ તરવાર રે. ગોવિંદ ૬.
મધ્ય નિશિ તિહાં ભિલ્લની રે, પડી ધ્રાડ કરી કિકિયાટ;
રથ ચિહ્ન દિશ વીંટી વળ્યા રે, નાસવાનો નહિ કાંઇ ઘાટ રે. નાસવાનો ૭.
ગોવિંદ નાડો અકલો રે, રથ વાળી ગયા ભીલ નેટ;
રૂપવતી સા દેખીને રે, કરી પલ્લિપતિને ભેટ રે. કરી ૮.
પલ્લિપતિ કહે શે રૂઆ રે, તુમે રાજધણી ધરો નેહ રે. તુમે ૯.
પલ્લિપતિ ધર સા રહિ રે, દિન કેતા ધરી આનંદ;
અંક દિન તસ ધર આવિયો રે, ભિક્ષાવરતે ગોવિંદ રે. ભિક્ષા ૧૦.

- લીખ દેઢ સમગ્નવિયો રે, રહો ચંડિસુરિ ધર નાથ;
રચણી સમે અમે આવશ્યુ' રે, લેખ પલ્લિપાતને સાથ રે. લેખં ૧૧.
- ગોપ સુણી સુરી દેહરે રે, જઇ રાત્રિ રહો એકાંત;
રૂપાળી ઉદરે વ્યથા રે, શુળ ચૂંકનો રોગ વરંત રે. શુળં ૧૨.
- પોકાર કરતી બહુ પરે રે, ન શમે ક્રિયા બહુત જિપાય;
પલ્લિપતિ અતિ રાગશુ' રે, દુખ ધરતો ઘણું વિલખાય રે. દુઃખં ૧૩.
- તવ સા સહસા બોલતિ રે, સુણો ચંડિ દેવી એક વાત;
દુખ મટશે તો દંપતિ રે, કરશુ' પૂજા આજ રાત રે. કરશું ૧૪.
- એસ કેહતાં પીડા ટળી રે, લહે પલ્લિપતિ વિશ્વાસ;
તેહ જ રાત્રે બિહુ જણા રે, ગયા ચંડિકા આવાસ રે. ગયાં ૧૫.
- પૂજા કરિ નમી સા કહે રે, લાવો ખડ્ગ દીયો મુજ હાથ;
અષ્ટાંગનતિ નીર્ભય કરો રે, કૃં રતન જતન તુમે નાથ રે. કૃં ૧૬.
- ખડ્ગ દેઈ શિર નામતે રે, માર્યો પલ્લિપતિ દેહ અસિ ધાત;
ગોવિંદશુ' મળી ચાલતી રે, હરખે રણુમાં લેઈ રાત રે. હરખેં ૧૭.
- ખાવા પીવા ના મળે રે, અને ધિંગાણા બહુતેર;
નારી નદિ નિચ ગામની રે, તજી ભૂપ સમા સમશેર. તજીં ૧૮.
- માત પિતાને વંચિને રે, જે લાવી હતી ધન કોડ;
વ્યસનીથી ધન વેગળું રે, રહ્યાં રણુમાં રાંકની જોડ રે. રહ્યાં ૧૯.
- તોયે કૂલક્ષણુ ના ગયું રે, કર્મહીણુ ને અવળી રે શુદ્ધિ;
નીચમતિ નિચ સંગતે રે, કોઈ કાલે ન પ્રાપ્તે શુદ્ધિ રે. કોઈં ૨૦.
- ચોથે દિન ચિકૂરા નદી રે, જળ વેહેતાં જિહ્વાં ભરપૂર;
નદી તરતલ હેઠળે રે, દોય વશિયાં આનંદ પૂર રે. દોયં ૨૧.
- નિદ્રા વૈરણી વશ ચર્યા રે, જખ રચણી ગઇ એક યામ;
નઇ તટ શાદુંબ આવિયો રે, ગયો ગોવિંદને લેખ તામ રે. ગયોં ૨૨.
- થરથર ધૂજતી સા ચઢી રે, પાદપ શિર શાખા ધીર;
રોતી પશુ રોવરાવતી રે, વળી રાત્રિ ઘોર અધાર રે. વળીં ૨૩.
- તિણે સમે ખીજે નઈ તટે રે, સનમુખ એક યોગી વસંત;
મુખ સુંદર પગે પાંગળો રે, લેખ તંબૂર ગીત ગાવંત રે. લેખં ૨૪.

૫૧:

સુખિનિ-સુખનિદાનં, દુઃખિતાનાં વિનાદે;
શ્રવણદ્વહયહારી, મન્મથઃ સાગ્રદૂતઃ.
રણરણકવિ ધન્તઃ, વલ્લભઃ કામિનીનાં;
જગ્રાતિ જગતિ નાદઃ પંચમશ્રોત્રવેદઃ ॥ ૧ ॥

પૂર્વ-આલ.

કંઠ મધુર ગીત સાંભળી રે, રોતાં ચિત વેધ્યુ'રે તાસ;
ભોતરી નધ તરી સા. ગર્ધ રે; ધુણી જળકત યોગી પાસ રે. ધુણી ૦ ૨૫.
દેખી યોગીને મોહી ગર્ધ રે, કહે મરણુ ગયો ભરતાર;
ચિત શાખે તુમને વરી રે, હવે આ ભવ તું આધાર રે. હવે ૦ ૨૬.
યોગી ભણે સત્ય તે' કહ્યું રે, પણ હું છું પંચુળ દેહ;
કંત અવર કરો કામિની રે, પાંચુળ નરથું શો નેહ રે. પાંચુળ ૦ ૨૭.
લોક અશન આણિ દિવ્ય રે, પછે તુજ દેખી ઉભગંત;
સા ભણે ભૂષણુ વેચીને રે, આપશું ન કરો મન ચિંત રે. આપશું ૦ ૨૮.
તે પછે તુમને શિર ધરી રે, ગામ નગર જમ્પશું મહારાજ;
મધુર ગીતે લોક રીજશે રે, તજી લાજ ત્યાં મોહું રાજ રે. તજી ૦ ૨૯.
નયન વચન-રૂપ દેખીને રે, યોગીએ જાણ્યો રે હાય;
સા કહે મુજ, ભાગ્યે કરી રે, મુજ મળિયા મોહોટા તાય રે. મુજ ૦ ૩૦.
જળ લાવો તૂંબી ગ્રહી રે, અમલાંગી બહુત પિપાસ;
તુંબકું જળ ભરી લાવિને રે, દિવ્ય હરખે રૂપાળી તાસ રે. દિવ્ય ૦ ૩૧.
તવ યોગી ટુકડા દિવ્ય રે, દિન દોયના ઠીકરે માંહિ;
આર નયન ભેગાં કરી રે, દોય ખાય પિચ્છે ઉછાહિ રે. દોય ૦ ૩૨.
પાંચ વરસ ખરચી ચલી રે, પછે ભરણો લાવત એક;
માંહે ખેસાડી યોગીને રે, શિર ધરિ આલે બહુ ટેક રે. શિર ૦ ૩૩.
ગામ નગર ચહુટે ધરિ રે, નરમાદા ગાવે રે ગીત;
લોક સુણી તેહને દિવ્ય રે, અશનાદિક વર કરી પ્રીત રે. અશનાં ૦ ૩૪.
યોગી જીલમપૂરી તણી રે, થઇ યોગણી ધમ્મજા નામ;
ભાંગ પિચ્છે હોડા ભરે રે, ફરે વન રહે ગામોગામ રે. ફરે ૦ ૩૫.
વિષયીને સુખ નહિ કદા રે, કામી નર જગતનો દાસ;

કામી સગો નહી કોઈના રે, કરે વિશ્વાસીના નાશ રે. કરે ૦ ૩૬.
 નિમીત્તીયાના મુખ થકી રે, સુણી કુલટા કરી વાત;
 નૃપ સત્કાર કરી ધણો રે, વિસરજ્યો નિમીત્તીયો જાત રે. વિસરે ૦ ૩૭.
 એથે ખડે બારમી રે, ઢાળ બાએ શ્રી શુભવીર;
 વિપથથી વસિયા વેગળા રે, તે પામ્યા ભવજળ તીર રે. તે ૦ ૩૮.

દોહરા.

મંત્રી-નૃપ એમ સાંભળી, વિરમય પામ્યા ચિત્ત;
 આ ભવ કામી દુખ લહે, પરભવ નરકની ભીત. ૧.
 મંત્રીભણે સુણુ સાહીબા, પુરવે તમે કહિ વાત;
 નવિ પરણી સુખ ભોગવો, લાવીશું છુનિયાત. ૨.
 તુમ બેઠા દુઝર નહીં, જે કરવું મુજ કામ.
 પણુ હું ભય પામું ધણો, નારિતું દેતા નામ. ૩.
 સર્વ રમણી દૂરે તથ, તપ કરશું વન માહિ;
 ઇહ પરભવ સુખ પામશ્યું, જ્ઞાન આનંદ ઊછાહિ. ૪.

ઢાળ ૧૩ મી.

(નદિ યમુનાકે તીર ઉડે દો પંખીયા—એ દેશી.)
 મંત્રી વયણુ સુણી રાય તિહાં મન ચિંતવે,
 રાજ્ય તથ વનવાસ કિંચે સુખ સંભવે;
 સૈન્ય સખળ મુજ ગેહ સનેહિ એ સહી,
 અખળા કૃત દુઃખ ઊઠ્ઠરવા શક્તિ નહિ. ૧.
 આ સંસારે શરણુ રહિત સર્વી જીવકા,
 વિવિધ કરમ સંતાપે પીડ્યા બાપકા;
 દેવ તિરિ અવતારને ચક્રિ નરક ભવે,
 ઠાકર ચાકર ધનવંતો નિર્ધન હુવે. ૨.
 સુભગ દોભાગી નિરોગી સરોગીપણું વરે,
 રૂપવંત કદરૂપ સુખી દુખિયો કરે;
 ભવ ભવ કર્મ નચાવે તિણિ પેરે નાચવું,
 રહિએ સદા સુખમા જગ ઠામ ન એહવું. ૩.

માતપિતાદિક સર્વથી જીને અધિક ગણે,
 નારી આહોડી નર હરણા પાસે હણે;
 રમણને રાગે કાષ્ટ ભક્ષણ કીધો જીણે,
 તે પતિને કપિ કીધ ખડ્ગે વાહો તિણે.
 એક રમણીથી મંત્રી દુઃખ પામ્યો ધણું,
 માહરે બહુ નારી નહિ ભગરવાપણું;
 એણિ પંરે વૈરાગ રંગે રાગ વાશિયો,
 તિણે સમે ભૂપને આવી જોલો દાસીયો.
 શિર ધરિ ભરણે યોગી યોગણી આવિયાં,
 ગાતા દેખી તાસ અમે ઇહાં લાવિયાં;
 એમ કહેતાં સા આવી ટોપલો ભૂ ધરે,
 નરમાદા ગીત ગાન મધુર કહે કરે.
 મંત્રી કહે નૃપને નિમિત્તિયે જે કહી,
 દેખો નજરે વાત એ આ સનમુખ રહી;
 અગિત આકરે કરિ મેં આળખી સહી,
 કપિ રૂપ કરિ ગદ્ય મુજ તિણે એ આળખે નહીં.
 ત્રાય કહેવું પંચને શિર ધરી કિમ પ્રેરે,
 પંચ તજી ભરતાર અવર કિમ ના કરે;
 સા વદે પંચની સાખે જે પીતરે દિયો,
 હું રે સતી તેણે દેવ કરીને માનીયો.
 પતિવ્રતા વ્રત ધર્મ ન લોપું હું કદા,
 ચાચના વૃત્તિએ કંત જમાડી જમું સદા;
 શિયલ વિભૂષણ શોભા છે મુજ જેહવી,
 સુરપતિ નરપતિને ધર નારી ન એહવી.
 એહને છંડી અવરણું નજર ન હું ધરું,
 અક્ષકનું ધર ઉજ્જવલ કિમ મેલું કરું;
 અશન વસન ભરપૂર દેહ ભણે ભૂપતી,
 સકલ સભાજન દેખો યોગણી મહાસતી.

૪.

૫.

૬.

૭.

૮.

૯.

૧૦.

- પરણ્યો પ્રીતમ પેહલો વાદરો તસ કયો,
કરિ અસિંધા યઇ નિદ્ય રણવગડે ધયો;
ગોવાળશું ગઇ પલ્લિપતિ ચૈયે હણ્યો,
ગોપ હણ્યો રણ વાઘે તરે તંબુર સુણ્યો: ૧૧.
- પાંગળો યોગી કિયો પતિ નિશિ નઇ જળ તરી,
આર કિયા ભરતાર અવર મનમાં ધરી;
પતિવ્રતાં વ્રત ધર્મ ભલો તું પાળતી,
નિજ કુલ અલક ધર અણુઆલણુ તું સતી. ૧૨.
- મુખપર વસ્ત્ર ધરી પુર બાહિર નીકળો,
ભણવો વેશ ધર્યો તિણે દંડ ન આકરો;
મુણી ચલી ગઇ ગામોતર લલંગ અવકોણી,
તિણે સંમે દીગ્યે વન પાલક નૃપને વધામણી. ૧૩.
- સ્વામી ગોવિંદ જટી તાપસ ટોળે વયો,
તુમ પૂર બાહિર ઊત્તર વનમે સંમેસંયો;
તાપસ ભક્તિ ભૂપ મુણી હરખિંત થયો,
પટરાણી વીરસેનશું તિહાં વંદન ગયો. ૧૪.
- નમર્તા આશિષ પામી સુધામે જસતાં,
આ સંસાર અસાર ગુર ઉપદેશર્તા;
પૂર્વે વિરક્ત મુણિ યઇ અધિક ઊદારસીચ્ચ,
રાજ્યે ઠવી સુત મંત્રી નૃપ દિક્ષા લિચ્ચ. ૧૫.
- પટરાણી પ્રતિજ્ઞાધ લહી યઇ તોપસી,
વિધન ભયે નિજ ગર્ભ વાત ન કહિ કશી;
સોવન જટી ગુર નામ દિચ્ચ નૃપને મુદા,
મિથ્યાત ધરમે તપ કરિચ્ચ તિહુ જંણુ સદા. ૧૬.
- પાંચસે તાપસ ભેળા ગુર આ વન વસે,
રાણી દિનદિન ગર્ભ વધ્યે તને ઊલસે;
પૂછર્તા મુણિ સાચું તપસેવી હરખિયો,
સમયે સુલગને સચિ સમ પૂત્રી જનમ થયો: ૧૭.

તાપસી લાલતી પાલતી વરલક્ષણ ભરી,
 કનકવતી ઠંથું નામ અતિ રૂપે કરિ;
 આઠ વરસની થઇ મતિએ જિન સારદા,
 તાતે સનેહે શિખાવી કળા ચોસઠ મુદા;
 પથ્યંક વિદ્યા સધાવી સોવન જટી થાપિયા,
 નિજ પાટે ગુરુ ગોવિંદ સરગ સધાવિયા;
 કુલપતિ સ્વર્ણ જટી પુછે તપસીને પાળતાં,
 પથ્યંક ઘેસી અડસઠ તિરથ વંદતાં.
 ચોવન વય પાંખી નિજ પુત્રી દેખતાં;
 સમવર જોવા પથ્યંક ઘેસી ગવેખતાં;
 એક દિન ક્રોધક રાજકુમરને જોઇને,
 આવ્યા પથ્યંક ઘેસી સૂઅર રૂપ લેઇને.
 દેખી બંધ લહિ તાપસ નાસે દશે દિશે,
 દંતીએ જીભી લખીને સરવને વિશ્વસે;
 દેઇ સરાપ કીયો મુજ સુકર નિરજરે,
 ધર્મ તત્વનો જાણ આવે તો સજ કરે.
 વાંચી વિચારે ધર્મજાણ કો નહિ અમ સમા,
 મંત્ર જંત્ર અમે કિંધા પશુ વિલયંગમાં;
 સૌગત સાંખ્ય ઊપાય સવે નિષ્કળ થયા,
 બ્રહ્મ વને વૃધ તાપસ પાસે સવે ગયા.
 તેહ વિભંગે નિહાળિ કહે દિન આઠમે,
 આવશે તાત્વિક તે એ રૂપને અપગમે;
 જાણિએ તાપસ લોકને ભાગ્યે ભાવિયા,
 અષ્ટમ વાસર આજ તમે પશુ આવિયા.
 કુલપતિ રૂપ કરણ જે શક્તિ તુમ પુરે,
 તો કરો એ ઉપગાર કદાપિ ન વિસરે;
 ચોથે ખડે દાળ રસાળ એ તેરમી,
 શ્રી શુભાશીર ત્રિવેદી સભાને ચિત ગમી.

૧૮.

૧૯.

૨૦.

૨૧.

૨૨.

૨૩.

૨૪.

દોહરા.

- વીરસેન . મુખ એમ સુણી, કુંવર કહે કરં કામ;
 પણ સવિ તાપસ જૈન મત, ધરસ્યો કહો ધરિ હામ. ૧.
- સુણિ સધળા તાપસ ભણે. તુમે શુર તુમહિ જ વાચ;
 કુલપતિ સાથે જૈન મત, આદરશું એ સાચ. ૨.
- વસ્તુ મિલાવે કુંવર તવ, આડંબર બહુ કીધ;
 હોમ અગ્નિ મંત્રાદિકે, ખેત્રપાળ બળિ દીધ. ૩.
- તસ દત જડી સુધાવર્તા, કુલપતી રૂપ કરંત;
 તાપસ દેખી હરખર્તા, નિજ શુર પાય નમંત. ૪.
- કુળપતિ કુંવરને પ્રણમીને, કહે કીધા ઉપગાર;
 ચિતામણી સમ મુજ દિઓ, માણસનો અવતાર. ૫.
- નૃપ સુત તાપસ પૂછતાં, કહે કુળપતિ નિજ વાત;
 ગિરિપર ચલત ગગન થકી, પથ્યંક સહ બૂપાત. ૬.
- જૈન મુનિ તિહાં ધ્યાનંસર, ગિરિ સુર કરતો સેવ;
 મુજ શુર માથે તું ચલે, ફળ પામે કહે દેવ. ૭.
- સૂઅર રૂપ તારું હજ્યો, પથ્યંકમેં બખસાય;
 દેવ સરાપે સૂઅર બન્યો, આગ્યો હું એણે કાય. ૮.
- પણ તે દેવે એમ કહ્યું, જે કરસ્યે મુળ રૂપ;
 કન્યા દેખ્યો તેહને, તે છે મોહોટો બૂપ. ૯.
- તિણે પરણો મુજ કન્યકા, દિયો જિનમત ઉપદેશ;
 તવ કુંવરે ઝાળખાવિયો, દુવિધ ધરમ સુવશેષ. ૧૦.
- સુણી પ્રતિજ્ઞા તાપસો, અણુવત સરવ ધરંત;
 પછે સવિ તાપસણી મળી, ગીત ધવળ ગાયંત. ૧૧.
- ખેત્રપાળ તિહાં આર્પિયા, સરવ સામગ્રી મિલાય;
 કન્યા સણુગારી કરી, ઝોછવશું પરણાય. ૧૨.
- પથ્યંક દિએ કરમોચને, સૂર કરે આવાસ;
 કુંવર ત્રિયાશું તિહાં રહે, મુખબર મન ઉદાસ. ૧૩.
- ખેત્રપાલ અદ્રશ થયા, એક દિન સમમ મોળ;
 નિશિ અંબરથી ઊતરી, કન્યા રૂપ રસાળ. ૧૪.

પૂછે કુંવર તેહને, બાળ્યાં તુમે કિણ હેત;
નામ હામ તુમે કુણુ છો, સુણી સાંચેમ વદેત. ૧૪.

ઢાળા ૧૪ મી.

(છેલ છખીલા નંદના કુંવર છેલ જો—એ દેશી.)

રંગ રસીલા; રસિયા સુણુ એક વાત જો,
દેશ વિદેશ જુઓ પ્રતા દિન રાત જો;
પણુ હિમવંત ગુફાએ જાણું કિમ પડ્યું જો. ૧.
કુંવર કહે સુણુ છેલ છખીલી નાર જો,
કારણુ વિણુ પરધર નવિ જાએ ગમાર જો;
કામ વિશે હિમાચલ અમ જાણું થયું જો. ૨.
જાણું થયું તો પરવત નંદ વન બાળ્યાં જો,
ચતુરપણે કરિ સુરવર ચૈત્ય નિહાળ્યાં જો;
મનુવેગ વિદ્યાધર સાધક કિમ મારિયો જો. ૩.
માયોં તે મેં જાણી ખેટને ચોર જો,
નારિ હરિ તસ સુણિયો સોર બકાર જો;
મુકાવતાં થયો સામો ન તજી નારિને જો. ૪.
એમ નારીયો કંઈ વિદ્યાધર લાવે જો,
ક્ષત્રિ ધણા જગ છે પણ નવિ છોડાવે જો;
સગપણુ વિણુ નરરતન હણિ પાપજ લિયો જો. ૫.
પાપ ન હોવે હણુતાંને જો હણિએ જો,
મુજ પરણી તે નારિતું સગપણુ ગણિએ જો;
પશુ પખી પણુ નારી પરાભવ નવી ખમે જો. ૬.
નવી ખમે તે જેહને એક જ નારી જો,
તમે બહુ પરણી ગામોગામ વિસારી જો;
તેહમાં ગઇ એક તે સંભારવી નવી ધટે જો. ૭.
નવી ધટે તો ઈંદ્રને ધર નહિ ખોડ જો,
સતીયો ઝાઝી આવિસ કોડકોડ જો;
એક રીસાઇ મનાવે તસ શેં કારણે જો. ૮.

- કારણુ વશિ યમુના નદિય કનાર ને,
 તમે ગયાં તાં તિહાં વન ખંડ મંજર ને;
 વંશ જળમાં વિદ્યા સાધક કિમ હણ્યો ને. ૯.
- કીમ હણ્યો પૂછો છો બીજી વાર ને;
 પારકી વાતે રસિયા સહુ સંસાર ને;
 પરનરની વાતો રે સતિયો નવિ કરે ને. ૧૦.
- નવિ કરે સતિયો પરનરનો સંગ ને,
 નજર મિલાવે વ્રતનો થાયે ભંગ ને;
 લીંબની વાત કરે મુખ કહુઆ નવિ હુવે ને. ૧૧.
- હોવે તુમ અણુગમતો અમ ઉપદેશ ને,
 જાણું કાંઈક સગપણુ લાગે વિશેષ ને;
 પગ તળ બળતાં વિણુ કો નવિ પૂછે ધણું ને. ૧૨.
- ધણું પોકારે નિજ ધર બળણું દેખી ને,
 પરધર બળતો પથે જાય ઉવેખી ને;
 સગપણુ અંતર દાહે તુમને પૂછિયે ને. ૧૩.
- પૂછે બલે તો ઉત્તર તમને દેસ્યું ને,
 પણુ બોલો તુમ સગપણુ શું છે અહશું ને;
 જે અંતરનો ધા લાગ્યો તુમને અતિ ને. ૧૪.
- અતિશે જન્મથી અશું રાગ ધરાય ને;
 અકસહોદરિ બાએ એ બાધવ થાય ને;
 માડી જયા ભાષ કહો કિમ વિસરે ને. ૧૫.
- વિસરે નહિ પણુ પુછણું આવિશી વેળા ને,
 એકલાડા ફરણું ને જેર ભરેલાં ને;
 કુળવંતિ નારિને કહેવંત છે એ કારણુ ને. ૧૬.
- કારણુ ચાલ્યાં અમે સારી રાત ને;
 વિદ્યાચારણુ મુનિ પણુ રાત્રે જાત ને;
 એયરી વિજળી ફરતાં કુણુ વારી શકે ને. ૧૭.
- વારી શકે એક નારિને ભરતાર ને,

- વિજળી પુઠે ગર્જરવ લયકારે જો;
પુરુષ જીઆરી નારી કુમારી નવિ ડરે જો. ૧૮.
નવિ ડરે તુમ સરખાં નિર્દય જાત જો,
વિષ્ણુ અપરાધે હણ્યો યજ્ઞ ક્ષત્રી નાત જો;
વાત કહો તો સંશયથી ટળિયે અમો જો. ૧૯.
અમો ગયા યમુના વન ખંડ મંઝાર જો,
દિકી તરૂ લટકતિ વર તરવાર જો;
મેં જાણ્યું વિદ્યાધર કાઈ વિસરી ગયો જો. ૨૦.
વિસરિયો તે પ્રી કિમ લેવા નાવે જો,
મણિ રચણે જડિ ખડગ અમુલ સુહાવે જો;
સ્વામિ એકાંત રહેલો એમ નવિ ચિંત્યું જો. ૨૧.
ચિંત્યું જોયું પણ નાવ દીકો કાઇ જો,
લેધ ખડગને ધાર પરીક્ષા જેઈ જો;
વંશનું મુળ કટતાં સાધક શીર ગયું જો. ૨૨.
ગયું અમારું ન ગયું તમારું કાંઈ જો,
વાયુ વેગ ગયો મરી પરજવ તાંઈ જો;
પણ તુમ ચિતમાં નવિ કાંઈ પરિતાપતા જો. ૨૩.
તાપ ઊતાપ થયો મુંજ પશ્ચાતાપ જો,
વિષ્ણુ અપરાધી મારી લીધું પાપ જો;
ચિંતા ઝાળ લીધી તે જાણે ક્વણી જો. ૨૪.
ક્વણી દીકા સર્વ પંદારથ થાવે જો,
પણ દોષ જાણ ગયા તે પાછા નાવે જો;
આઠસહોદરી વાતે સુણી રૂદન કર્યું જો. ૨૫.
કર્યું એ નખળું કામ થયો આશિષાળો જો,
પણ નથી વાક અમારો ચિત્ત નિહાળો જો;
બૂલ ચુક કરિ મોટી વેર ન રાખવું જો.
રાખવું વેર નથી તુમથાં ચિત્ત સીમે જો. ૨૬.
માની શરના સંમરી વયણ વિશેષે જો;

ભાષ થકી સ્ત્રી વંછે કુશળ તે કંતને જો.	૨૭.
કંત તુમારે કીહાં છે કન્યા વેશ જો,	
માની ચુરનો શો સુણિયો ઉપદેશ જો;	
આઠસહોદરી બાધવ કિહાં રહો છો તુમે જો.	૨૮.
તુમે જાણો છો સધળી વાતો મનમાં જો,	
ચંદ્રાવળિ મુખ સાંભળી જે મળી વનમાં જો;	
નખળું કામ કરીને પુછો કૂડમાં જો.	૨૯.
કૂડ કપટ જળ ભેદ ધણાં સ્ત્રી માંહિ જો,	
નપી દિહા કોઇ દિન તુમને વળિ કયાંહી જો;	
જગત અન્નાણી નારી કિમ વિસવાસિએ જો.	૩૦.
વિસવાસી નારી છે કપટ ન લેશે જો,	
વાઢો નર પરધર જમ કોઈ ન પેસે જો;	
અણુવિસવાસી નર ભડકણુ બીકણુ બદ્ધ જો.	૩૧.
બહુ બિકણુ ભડકણુ અમને કિમ જાણો જો,	
થોડું બોલો ન કરો તાણાતાણો જો;	
પરતિત નવિ આવે તુમ જુઠા બોલડે જો.	૩૨.
જુઠા બોલ્યાનો અમને છે નેમ જો,	
ચંદ્રાવળી વચણા સુણી ધરિયો પ્રેમ જો;	
દોષ ધડિમાં નાઠાં કિમ નવિ થિર રહ્યાં જો.	૩૩.
રહ્યા અમે સા ગઇ હાથે દેખ કોલ જો,	
પછે ગયા તે દેખી અવળો બોલ જો;	
નર મોટા મહિલાશું કિમ અગડો કરે જો.	૩૪.
અગડો કરતાં વિધરે અંતર હેત જો,	
શો કીધો ચંદ્રાવળીએ સંકેત જો;	
સાચ વદો તો અમે પણ અંતર પ્રેમિએ જો.	૩૫.
ખોલી ચિત્ત કહ્યું રાગીએ રક્ત હલાંચું જો,	
તો રહેવું ધજ પીળે દુરે જાવું જો;	
દેખી ગયા ધજ હલાંચો પિત ચંદ્રાવળી જો.	૩૬.

ચંદ્રાવળી મુખની સુણી બાંધવ ધાત જો,	
પણ નવી ચિંત્યો કાષ્ટએ તુમ ઉપધાત જો;	
ગુર વયણાં સંભારી ઉપસમ ધારિયો જો.	૩૭.
ધાર્યું અમે હણી બાંધવ પ્રગટયા ચોર જો,	
વાત સુણી ભરખેદે પડિયો ઘોર જો;	
મુઝ સકેતે પીળો ધજ હલાવ્યો સહો જો.	૩૮.
સહિરે હરખી ચોસઠ જણુની ટોળી જો.	
ભાઇ મુઝા સહુને પતિ મેળો મળી જો;	
હર્ષ દિવાની ચંદ્રાવળી ભૂંડી ગઇ જો.	૩૯.
ભુલી ગઇ તો અમને લાભ વિશેષ જો,	
નવનવ ગામ નગર દિઠા બહુ દેશ જો;	
સાસય ચૈત્ય નિહાળી બહુ યાત્રા કરી જો.	૪૦.
જાત્રા કરી તો ભલે કરી મહારાજ જો,	
અમે પણ યાત્રા કરીને આવ્યાં આજ જો;	
તુમ દરશન દેખીને મન વાંછત ફળ્યા જો.	૪૧.
ચોથે ખડે ભાખી ચઉદમી હાળ જો,	
એક એક ગાથા અંતર વચન રસાળ જો;	
શ્રી શુભવીર કુંવરી આદે કુંવર પછે જો.	૪૨.

દોહરો.

રતિમાળને કુંવર ભણે, નહિ આમ એક જ ઠામ;	
ખખર પડી કિમ અમતણી; આવ્યા તાપસ ગામ.	૧.
વળી યમુના વન મેહલમે, ત્રેસઠ નવસેં ત્યાંહિ;	
એકણુ પીડે કિમ તમે, નિકળી આવ્યાં આંહિ.	૨.
કામદેવ મંદિર નિશિ, ચોસઠ કરી નૃત્યશાળ;	
વિનયે નમિ વર માગતી, સુંદર ચંપકમાળ.	૩.
કંચુક ખડ્ગાદિક દિયા, વળતાં વયણુ વદંત;	
જમ્મશું અમે નિજ મંદિર, અવસરે મળશું સંત.	૪.
અમ કહિને તમે ધર ગયાં, અમે આહ્યા પરદેશ;	
તે દિન મેળા સંપજે, જે દિન લખિત વિશેષ.	૫.

ચિતહર ચોથે ખડે ઢાળ; પંદરમી મુનિ સૂચવ્યા;
ચિતહર શ્રી શુભવીરે તાસ, મેળા વખૂટા મેળવ્યા.

૨૮.

દોહરા.

૧. રતિમાળા વયણાં સુણી, કનન્વતી કહે એમ;
નર ભમરા ફરતાં ફરે, ધર ધર નવ નવ પ્રેમ.
૨. પણુ હું જૈન મતી થઇ, ન કરી યાત્રા એક;
સંપ્રતિ સિદ્ધાચળ તણી, યાત્રા કરાવો છેક.
૩. તવ રતિમાળા કુંવરને, કહે ન કહું અંતરાય;
હું લઘુ એ ગુરુ બેહનની, દરજા સફળ કરાય.
૪. દોય માંસમાં આવીને, રહેજો કુલપતિ ગામ;
વાટ જુએ સહુ માહરી, દેઈ વધામણી તામ.
૫. ભગનિ સવિ હરખિત કરી, જઈયું જનની પાસ;
વાત કહી સમજાવિને, કરયું શોક વિનાશ.
૬. સ્વજન વરંગ મેળા કરી, લાવું યમુના પાસ;
લગન સમય રહેશે સહુ, નિજ નિજ કરિ આવાસ.
૭. દુર્ગમાસાંતર તેડવા, આવશ ખેચર આંહિ;
તેહની સાથે પધારવું, બેસી વિમાને ત્યાંહિ.
૮. નિશ્ચય કર કાલજી કરી, રાતિ વશી તિણે ઠાય;
પરભાતે જઈ વેગયું, બેહનને દેત વધાય.
૯. લેધ કુંવર કનકાવતી, બેસી નિજ પલ્લવક;
જનના કારણ ચાલીયાં, ગગને દોય નિશંક.
૧૦. જાતાં ઊગ્રાટવિ વચે, છે વટવૃક્ષ વિશાળ;
અમિ કુંડ દીઠા તિંહાં, ધૂપ ધટા લગી આળ.
૧૧. અગડા કરતાં એક દિશે, દીઠા યોગી આઠ;
અરચિત શિર લઘુ બાલિકા, તે પણુ રોતી આઠ.
૧૨. કૌતક દેખી ઊતર્યાં, કરી નારી નર રૂપ;
યોગી સર્વ બાલાવીને પૂછતાં ધરિ ચૂંચ.

ઢાળ ૧૬ મી.

(રાગ ખંગાલ; કિસકે ચેલે કિસકે બે પૂત—એ દેશી.)

કુંવર ભણે તુમે યોગી જાત, કાહેકું કલેશ કરો દિન રાત;	ટેક.
શિષ્ય સાંભળો, મોટો રોગ કલહ કાચ કામલો.	શિષ્ય. ૧.
કલેશે વાસિત હૈ સંસાર, કલેશ રહિત ચિત્ત ભવ નિસ્તાર.	શિષ્ય.
તુમકું નહિ જગ કાછકી આશ, સંસાર છોર રહો વનવાસ;	શિષ્ય.
સંસાર વિખયભોગી ભોગ, દૂર તજી લિયા સુદર જોગ.	શિષ્ય. ૨.
જગડા કરતે તુમ કુણુ કાજ, વેઠચી લેણુ હૈ ક્યા રાજ્ય;	શિષ્ય.
અંતર ખોલી બોલો તેહ, કુંવારિકા કીમ લાબ્યા એહ.	શિષ્ય. ૩.
યોગી વિચારે બેશી એકાંત, ન મળ્યો બત્રિસ લક્ષણવંત;	શિષ્ય.
ધનકું ભોળવી અંતર દેધ, સોવન ધરસે હવન કરેધ.	શિષ્ય. ૪.
ચિંતી કુંવરને ભાખે એમ, તુમ મુખ દેખી લાગ્યો પ્રેમ;	શિષ્ય.
હમેરી પાસે વસ્તુ આઠ, ચોપડીમેં હૈ તસ વિધિ પાઠ.	શિષ્ય. ૫.
મંત્ર જાપ ક્રિયા તે વિધિ જોત, કૃળદાયક એકે નવિ હોત;	શિષ્ય.
મિલિયા હમકું કપાલી એક, તીણે બતાયા એહ વિવેક.	શિષ્ય. ૬.
આઠ કુંવારિકા હવન કરંત, આઠ દિશાકું ભોગ દિય ત;	શિષ્ય.
જાપ જપે અઠ વસ્તુ સિદ્ધ, પ્રથમ કર્હે કરો ભાગ પ્રસિદ્ધ.	શિષ્ય. ૭.
તિન કિએ માગત ભાગ શ્રીકાર, ચારકું આવે ભાગ ન સાર;	શિષ્ય.
ખાત લડાઇકી ભાખી એહ, ભાગ કરી દિયો અમને તેહ.	શિષ્ય. ૮.
તુમ નજરે હોય હવન પ્રયોગ, તો સવી વસ્તુકા સીજે યોગ;	શિષ્ય.
તુમ પિછે ઉત્તર સાધક જોત, સોવન ધરસો તતખિણુ હોત.	શિષ્ય. ૯.
તુમકું વંછિત દેધ એમ, પિછે કરણા હમ પ્રેમ;	શિષ્ય.
કુંવર ભણે દેખાવો વસ્ત, તે દિએ આઠે લાવી સમસ્ત.	શિષ્ય. ૧૦.
પાવડી કંથા પાત્ર ને ડંડ, કંબાદુદ્ધ બુટી અંચલ ખંડ;	શિષ્ય.
ચુટકા લેધ બોલાવી બાળ, સમઅડ વરસની છે સુકુમાળ.	શિષ્ય. ૧૧.
નામ લખી ક્રિયા યોગી દૂર, પૂછે કુંવારિયો કરિ હજૂર;	શિષ્ય.
વિમળાપુરી ભણે તે હમ તાત, તાત રહે આઠાણુની જાત.	શિષ્ય. ૧૨.
નૃપ સુણિ યોગીને વાદર કીધ, આઠ વરસની અવધિ દીધ;	શિષ્ય.
હુકાહુક કરતા વન જાત, કુંવરી પલ્યંક ધરી કુંવર પ્રયાત.	શિષ્ય. ૧૩.

રાયચંદ્રજૈનકાવ્યમાલા.

યણુ ગતવન દીઠો એક, વૃદ્ધ યોગી રાતો અતિરેક;	શિષ્ય.
ઉતરી પૂછત બોલે વૃદ્ધ, મેં હુંધુંજી વન યોગી સિદ્ધ.	શિષ્ય. ૧૪.
અવિનિત ચેલા મળિયા દુષ્ટ, અડચીજ લેઇ ગણુ દેઇ કષ્ટ;	શિષ્ય.
કુંવરે સુંણાવી વાત અશેષ, હરખ લહે ગુરૂ રાય વિશેષ.	શિષ્ય. ૧૫.
સર્વ ચિજ દિએ કુંવર જ તાસ, કુંવરને દિએ ડંડ કંથા વાસ;	શિષ્ય.
કંથા દિએ સત પંચ દિનાર, ડંડ કરે શત્રુ સંહાર.	શિષ્ય. ૧૬.
પાઠ સિદ્ધ લેઇ વંદી ચલંત, વિમળાપુરી વનમાં આવંત;	શિષ્ય.
દિએ શણુગારી બાળા પ્રભાત, હખે પિતર ધરે સાંભળી વાત.	શિષ્ય. ૧૭.
તિણે સમે પડહો વાજે ત્યાંહી, પૂછે કુંવર જન બોલે ઉઠાંહી;	શિષ્ય.
વસુ નૃપ પૂત્રી વિમળા નામ, અધપણું પામી ગુણુ ધામ.	શિષ્ય. ૧૮.
નયન દિએ કાષ્ઠ તેજ પ્રકાશ, નૃપ દિએ કન્યા પુરસિરિ તાસ;	શિષ્ય.
પડહ છયે સુણી તામ કુમાર, રાયે તેડ્યા નિજ દરબાર.	શિષ્ય. ૧૯.
સજ કરી પરણી ઠવિ ત્યાંહિ, સિદ્ધાચળદોય પહૂતાં ઉઠાંહિ;	શિષ્ય.
રીખલદેવ વંદી ભગવંત, લાગીણી એક પૂજા રચંત.	શિષ્ય. ૨૦.
પૂજા પગલાં પંચ સ્નાત્ર, ધન ધરે ઠવે ચામર છત્ર;	શિષ્ય.
દેઇ પ્રદક્ષણા ગઢ ગિરનાર, જત્રા કરી વળિયા નરનાર;	શિષ્ય. ૨૧.
અનુક્રમે આવ્યા તાપસ ગામ, તેડવા આવ્યા ખેચર તામ;	શિષ્ય.
તે સાથે ગયા જમુના તીર, જળ ઝીલી પિએ શીતળ નીર.	શિષ્ય. ૨૨.
વધામણી ગઈ મેહેલ મનર, ચંપકમાળા થઇ હુંશિયાર;	શિષ્ય.
સજજન સન્મુખ તેડું કીધ, જનીવાસે ઉતારો દીધ.	શિષ્ય. ૨૩.
છસેં છત્રીસ ખેટી તાત, સાંભળી આવ્યા સહુ એક રાત;	શિષ્ય.
વરની તરપતે કરતા કામ, ચોરી ચીત્રી કન્યા કામ.	શિષ્ય. ૨૪.
વરદોડે ચઢી તોરણુ સાહી, સાસુ પુખ્તી લિએ માહિરા માંહિ;	શિષ્ય.
ચોરી એક રમે લાવો કીધ, ચોસઠ કન્યા દાનજ દીધ.	શિષ્ય. ૨૫.
મંગળ વાજે પરણી ત્યાંહિ, આવ્યા વિજયાપુર ઉઠાંહિ;	શિષ્ય.
ચંચે ખંડે સોળમી ઢાળ, શ્રી શુભવીર રહે સુખ વિશાળ.	શિષ્ય. ૨૬.

દોહરો.

ચંદ્રજસા જસ ઝગમગે, વસુ ત પિજયપુર માંહિ;
ચોસઠ નારીશ્ચં રમે, વનજળ કીડા ત્યાંહિ.

એક દિન સા સુગુણાવળી, કુંવરને કહે ધરિ પ્રેમ;	૨.
શત્રુ ધરે સસરો રહે, નવી છોડાવો કેમ.	૩.
વળતું જાંધે કુંવર તે, મ ધરો દુઃખ લગાર;	૪.
હરિબળ નિજ ધર આવશે, મણિચુલ જમ દરબાર.	૫.
કુંવરે શિખાવી મોકલ્યો, દૂત ગયો તેણી વાર;	૬.
રાંખપુરે મણિચુલ નૃપ, પાસે કરત ઉચાર.	૭.
સુરનર જસ કીરતી કરે, કિતરી જસ ગુણ ગાય;	૮.
ભૂચર ખેચર તુમ સમા, પ્રણમે જેહના પાય.	૯.
હરિબળની અઠ કન્યકા, છપ્પન રાજકુમારી;	૧૦.
લીલાએ વરી જેહને, તેજે કિરણ હજારી.	૧૧.
શીતળતાએ ચંદ્ર સમ, ચંદ્રશેખર તસ નામ;	૧૨.
તિણે મુજને ઇહાં મોકલ્યો, કરણ તુમારં કામ.	૧૩.
હરિબળ રાયને તેડીને, તુમે ચાલો મુજ સાથ;	૧૪.
ચંદ્રશેખર ચરણે નમો, તુમે પણ થાશ્યો સનાથ.	૧૫.
સાંભળી મણિચુલ કોપિયો, બોલ્યો ધરી અભિમાન;	૧૬.
બાલ મતે તુજ મોકલ્યો, ચંદ્રશેખર નાદાન.	૧૭.
નટ વિટ શં કરતો કરે, જાણું લસે એ શ્વાન;	૧૮.
પણ હવે હડકવા હાલિયો, આન્યું મરણ નિદાન.	૧૯.
દૂતને હણવો નવી ઘટે, તિણે તું જા સુખમાંહિ;	૨૦.
જેહવું આવે નજરમાં, તેહવું કેહજ્યો ત્યાંહિ.	૨૧.
પાછો આવી દૂત તે, કુંવરને વાત કરંત;	૨૨.
કાને કકુઆ તે સુણી, સૈન્ય સકળ મેલંત.	૨૩.
સસરા સાળાં બિહુ મળ્યા, ત્રિક અક્ષોહિણિ સંગ;	૨૪.
ભિચ્ય ભુમી તટની તટે, જાઠ દીએ તણુ ઉત્તંગ.	૨૫.

ચતઃ

સા સેનાક્ષોદિની નામ, સ્વસ્થાદૈકદિકૈર્ગજૈઃ (૨૧૮૦૦) ॥ ૬૫૪૦૦
રથૈશ્વર્યો હયૈશ્વર્યૈઃ, ૧૯૬૨૦૦ પંચમૈશ્વ ૯૮૧૦૦૦ પદાતિમિઃ ૧૪.

ઢાળ ૧૭ મી.

(કડખાની દેશી.)

- મુદિત મંદાર વરમાલ મૌલીધરા, બંધૂરા સીંધૂરા રધ વિકસે;
ભટ વિકટકું કુભારણુ વસન વિગ્રહાલંકૃતિ શસ્ત્ર પૂજંત નિકસે. મું ૧.
- શંખપુર ભૂપ મણિચૂલ પ્રતિકૂલ થઈ, ચ્યાર અક્ષોહિણી સૈન્ય લેવે,
આવિયો નિકટ ભટ વિકટ રણભૂમિએ, ઝકટ કરિ દોય રણથંભ દેવે. મું ૨.
- મણિચૂલ સૈન્યે રણજીત સેનાપતિ, ચંદ્રશેખર તણે વિજયમલ્લો;
દોય સેનાપતિ હુકમ ભટરણુ મયે, જીમ નયે નટવા વાદિ મલ્લો. મું ૩.
- ભેરીકા હલ પટહ નાદે દિશિ ગાજતે, વાજતે તૂર રણ સૂર ચડતા;
બંદી બિરુદાવળિ બોલતે ડોલતે, અમલ આરોગતે સુભટ લઢતા. મું ૪.
- હસ્તીએ હસ્તી તુરંગે તુરંગ રથ રથી, ખડ્ગે ખડ્ગગ્રહી કૂત લાલા;
બાણે બાણાવળી દોય સૈન્યે મળી, યૂધ ચિરકાલ કરતા યુધાલા. મું ૫.
- ક્ષણ શસ્ત્રે ભુજા ડંડ મુષ્ટી યુધે, ચરણ ચરણે હણે દંત કેશા,
નખ નખે મસ્તકે સુર નરકે ચના, મોખરે ભજતાં રથ વિશેષા. મું ૬.
- ગિરિશિખરજ્યું ગદાધાતે ગજ નિપતતિ, અશ્વને પદગ્રહિ ખે ઊછાળે;
સુભટ મુર્છિત પડ્યા ગૃધ્રવ પક્ષાનિલે, સજ્જ થઈ યૂધ કરતાં સફાળે. મું ૭.
- પતિત પતિ કરિ અશ્વરથ ભાગતે, રણ ભુદુશ્વર થઈ પ્રેત નાયે;
ભાગતું સૈન્ય લહિ ચંદ્રશેખર તણો, સૈન્યપતિ વિજયમલ ધનુષ ખેહેચે. મું ૮.
- સજ્જ તસ સૈન્ય ભટ વીર વલયા ધરી, આવતાં દેખી રણજીત ઊડે;
દોય સેનાપતિ યૂદ્ધ કરતા લહી, ગગન વ્યંતરતણા દેવ તૂડે. મું ૯.
- સૈન્ય નિજ ભાગતે મણિચૂલ ઊઠિયો, સ્વસુર સહ ચંદ્રશેખર સરોષે;
ધાવિયો સન્મુખે તીર તરકસ સંગ્રહી, વદતિ મણિચૂલ ક્રોધાભિવેશે. મું ૧૦.
- અમ પ્રિયા આઠ યમુના તટે તસ્કરી, તસ્કરા જીવ લેતા ન મુકું;
ચંદ્ર કહે મેં વરી નારિ થઈ સીંહની, જંજીકા પાપી મરણે ન મુકું. મું ૧૧.
- વદત ક્રોધે બિહુ દુર ધરારથ ચઢી, પણહ બાણ વરસે ઝગંતા;
ઉભય બાણાવળી ગગને મંડપ ભયો, અપર રણ ભટને છાયા તપંતા. મું ૧૨.
- ભણત મણિચૂલ સ્વસુરાદિ પરબલ તપે, વાલુ કાંકરે તપી ક્રિયતિ વેળા;
ચંદ્ર કહે વનિહતાપિત અયસ ગોલકીમું, ન દહે તૃણ પુંજ ગંજ ભરેલા. મું ૧૩.
- ભટ ભૂજા સ્કોટાગજ ગર્જ હય દેખીને, તુર્ય રવવીર હંક ગગન ભેદે;

વીર ત્રિહુ ઊજળે સૈન્યપતિ મિહુ તદા, એકએક સરધનુરથ ઊછેદે. મું ૧૪.
 રણજિત સૈન્યશું યુધ કરતો ચીર, વિજયમલ સૈન્ય પણુ નવિય થાકે;
 યોગી દત ડંડ રથ થાપી મૂક્યોતદા, શત્રુ સૈન્યાદિ ભટ ધૂળ ફાકે. મું ૧૫.
 સુભટ નાઠા પડ્યા દેખિ મણિચૂલ સત, રૂપ કરિ કુંવરને વેંટી લેવે;
 કુંવર પણુ લક્ષ રૂપે બની શત ઘણા, ખંડ ભરિ ભૂત બળિદાન દેવે. મું ૧૬.
 ચંદ્રશેખર તણો જગ જશવિસ્તર્યો, ફૂલની વૃષ્ટિ કરિ સુર વધાવે;
 વિજય મંગળ રવે શંખપુરિ સંચરી, સ્વસુર ચરણે જઇ શિર નમાવે. મું ૧૭.
 તાતજી ચાલિએ ધર જઈ મહાલિએ, એમ કહી હસ્તિ સિર તાસ થાપે;
 હરિબળ રાયની આણુ વર્તાવી તિહાં, પુનરપિ રાજ્ય તસ સુતને આપે. મું ૧૮.
 વિજયડંકા કરિ વિજયપુર આવિયા સાસુએ મોતી થાળે વધાવ્યા;
 ખેટ બહુ કન્યકા લાવી પરણાવતા, દક્ષણ શ્રેણી હુકમે જમાવ્યા. મું ૧૯.
 અન્યદાઆવી કહે દેવી ત્રીલોચના, સમતશીખર જતાં કાશી પોહતી;
 નિશિ વરે દુખ ભરે સાંભળી મંદિરે, માત તુમ નારી મેં જાણી રોતી. મું ૨૦.
 તે પાસે જઇ થિર કરી પુછિયું, તવ તુમ વિરહનું દુખ પ્રકાશ્યું;
 મેં કહ્યું માસ એકમાંહે લાવુ ધહાં, દુખ મધરસ્યો અમે ત્યાંહિ જાઈશ્યું. મું ૨૧.
 નામે ત્રીલોચના હું તુમ મુત તણી, દેશ પરદેશ સાનિધકારી;
 એમ કહી આવતાં રોતી મૃગસુંદરી, દેખી બોલાવી આશ્યાએ ઠારી. મું ૨૨.
 વિરહ વલ્લભ તણો નારીને દુખ ઘણો, રજનિ દિન વન્હિવિણ દાહ પડતો;
 શંકરે સમર દહો વૈર ચિવસેં રહો, બ્રાતિએ રમણીને કામ નડતો. મું ૨૩.
 યદુકિત:

જટાનેયં વેળી કુસુમશિરસિનો શશિકલા,
 ગલે કસ્તૂરીયં ન ચ જલાધિ જાતં ચ ગરલં;
 ફ્યંનાંગે મૂતિ પ્રિયવિરહજાતા ધવલિ માં,
 પુરારાતી શ્રાંત્યા કુસુમશર માં કિં વ્યથસિ.
 ચંદ્રશ્ચંદ્ર કિરાયતે મૃદુગતિર્વાતોપિ વા જાયતે,
 માલ્યઃ શૂચિ કુલાયતે મલયજો લેપસ્ફુર્લિંગાયતે;
 રાત્રિઃ કલ્પ શતાયતે વિધિ વશાદેહોપિ ભારાયતે;
 હાહં મે પ્રમદાવિયોગસમયે કિં કિં ન દુઃખાયતે.

૧.

૨.

પૂર્વ ચાલ

આવિ તુમને કહું આપ સુખમાં પાયા, માતનેતાત મેલ્યાં વિસારી;
 શિદ્ધ વેગે ચલો પિત્રને જઈ મળો, રત્ન રતે પિતરને સૌખ્યકારી; મુ. ૨૪
 સત્તરમી ઢાળ એ ખંડ-ચોથે લણી, દેશી કડખા તણી રાગ વિશમી;
 શ્રી શુભવીર સુણી, ચિત્ત ઉત્કંઠિયો, નવિવિસરેજનનીને જન્મભૂમી. મુ. ૨૫

ઢાહરા.

સાંભળી નયનાશ્રુભર્યો, ચિંતે ચિત્ત કુમાર;
 હું આવિ નિત માઆપને, દુષ્પદાયક ધિક્કાર. ૧
 હરિખળ આદે સ્વસુર ઘણા, મેળવી પૂછે એમ;
 મુજને વોળાવો તાકિદે, પિતરને મળિએ જેમ. ૨.
 માતપિતાની રજા વિના, નીકળિયો પરદેશ;
 પૂત્ર વિયોગે પિતરને, અહનિશ હોવે કલેશ. ૩.
 તે માટે અમે ચાલશ્યું, મ કરો ધડિય વિલંબ;
 એમ કહી વર મહુરત લિયું, મળવાને નિજ અંબ. ૪.

ઢાળ ૧૮ મી.

(સાહેલાં હે-એ દેશા.)

સાહેલાંહેસાસુહવે વડી તીન,ખીજી પણુ સાસુ મળિ હો લાલ; સાહેલાં.
 દીકરિયોને એમ, શીખામણુ દેતી વળી હો લાલ. સાહેલાં. ૧.
 સાસુ સસરા સેવ, પતિવ્રતા વ્રત પાળજો હો લાલ; સાહેલાં.
 ખેટ સુતા તજી ગર્વ, તાતનું કુળ અનુઆળજો હો લાલ. સાહેલાં. ૨.
 સોક્ય સહોદરી તુલ્ય, જણી રહો પ્રીતિ ધણુ હો લાલ; સાહેલાં.
 ચંદ્રશેખરને એમ, સસરા મળી પ્રેમે લણુ હો લાલ. સાહેલાં. ૩.
 પુત્રી હવિત પ્રાય, તુમ હાથે થાપણુ ઠવી હો લાલ; સાહેલાં.
 સર્વશ્યું ધગ્યો પ્રેમ, જો પણુ પરણો નવી નવી હો લાલ. સાહેલાં. ૪.
 એમ કહી ભૂષણુ રત્ન, વસ્ત્રાદિક દિએ દાનમાં હો લાલ; સાહેલાં.
 કુંવર સકળ સ્ત્રી સાથ, જેસે જઈ વૈમાનમાં હો લાલ; સાહેલાં. ૫.
 નવશત ઉપર સોળ, ખેચરી પરણી સવી મળી હો લાલ; સાહેલાં.

- અક્ષોહિણી એક સૈન્ય, દાસી દાસ પરિકર વળી હો લાલ. સાહેલાં. ૬.
 મોકલે ઠામો ઠામ, ખેચર એકદસ દાસીયો હો લાલ; સાહેલાં.
 મૃગસુંદરીને ગામ, મેલજ્યો ભૂચર નારિયો હો લાલ. સાહેલાં. ૭.
 વેગે કુંવર ચલંત, બહુલ વિમાને પરિવર્યો હો લાલ; સાહેલાં.
 પદ્મપુરે આવંત, મૃગસુંદરી મેળો કર્યો હો લાલ; સાહેલાં. ૮.
 નિજ નિજ સૈન્યે મળંત, રતિસુંદરી આદે બહુ હો લાલ. સાહેલાં.
 જીજ્ઞા પણ તિહાં રાય. ભેટણાં કરિ નમતાં સહુ હો લાલ; સાહેલાં. ૯
 દેવિ વિસરજી ત્યાંહિ, ત્રિલોચના કાશી ધરે હો લાલ; સાહેલાં.
 ભરૂચાય રાય સમેત, ચાલંતા સવિ અંબરે હો લાલ. સાહેલાં. ૧૦.
 કાશી વન પામંત, વધામણી નૃપને ગઈ હો લાલ; સાહેલાં.
 મહાસેન મુદિત નરેશ, આવ્યા સહુ ઉચ્છ્રક થઈ હો લાલ. સાહેલાં. ૧૧.
 જનકના નમતા પાય, ભૂતલ કુંવર ગિતરી હો લાલ; સાહેલાં.
 નયરી વાણારશી તામ, શણુગારી કરી સૂરપુરી હો લાલ. સાહેલાં. ૧૨.
 રત્નવતી નિજ માય, પ્રથમ પ્રિયા ગુણસુંદરી હો લાલ; સાહેલાં.
 ત્રિલોચના દિગ્મે તાસ, રત્ન ભુષણ પેટી ભરી હો લાલ. સાહેલાં. ૧૩.
 દિવ્ય બનાવી મેહેલ, ત્રિલોચના ગઈ નિજ ધરે હો લાલ; સાહેલાં.
 શણુગારી ગજ રત્ન, ખેસી પુરમાં સંચરે હો લાલ. સાહેલાં. ૧૪.
 નૃત્ય મહોચ્છવ સાથ, રાજ કચેરીએ ગિતરે હો લાલ; સાહેલાં.
 વિદ્યાધર સહુ સાથ, જમવાને ધર નૃતયા હો લાલ. સાહેલાં. ૧૫.
 જનની ચરણ સરોજ, નમતા કુંવર હરખખયા હો લાલ; સાહેલાં.
 પુત્રને દેધ આશિશ, માતા શિર ચુંબન કરે હો લાલ. સાહેલાં. ૧૬.
 વહુરો પાય પડંત, સાસુને પ્રથમ પ્રિયા તણે હો લાલ; સાહેલાં.
 નવ નવ ભેટ કરંત, પંથની વાત સકળ ભણે હો લાલ. સાહેલાં. ૧૭.
 સાસુ વહુને દેધ મેહેલ, સસરાદિકને વિસર્જતા હો લાલ; સાહેલાં.
 ધન સાગર નિજ ગેહ, સર્વ વધૂને તેડતાં હો લાલ. સાહેલાં. ૧૮.
 ગણિ નિજ પુત્રી સમાન, ખટરસ પાકે જમાડિયે હો લાલ; સાહેલાં.
 વસ્ત્રાદિક બહુ માન, સાસરવાસો બહુ દિગ્મે હો લાલ. સાહેલાં. ૧૯.
 સુરપરે સુખ વિલસંત, કેતો કાળ ગમાવતા હો લાલ; સાહેલાં.

રાયચંદ્રજૈનકાવ્યમાલા.

રાજ્ય, મહસેન સ્વર્ગ સધાવતાં હો લાલ. સાહેલાં. ૨૦.
 સંકેત, રવિશેખરને તેડાવતા હો લાલ. સાહેલાં.
 કરી તસ મંત્રી સૂર, દેવ સેનાપતિ થાપતાં હો લાલ. સાહેલાં. ૨૧.
 મંત્રી સેનાપતિ સૈન્ય, સાથે ડંડ રતન ગ્રહી હો લાલ; સાહેલાં.
 ત્રણ ખડના રાય, સાધી ધર આવ્યા સહી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૨.
 થાપી સોલપટ નારી, ભૂયરી અઠ અઠ ખેયરી હો લાલ; સાહેલાં.
 સાસુને વશિ ચિત્ત, ચરિત સુણી મૃગસુંદરી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૩.
 ખિણુ એક ન રહે દૂર, લાગ્યો રાગ અતિ તેહશ્યું હો લાલ; સાહેલાં;
 નિજ હાથે શણુગાર, સાસુ ધરાવે નેહશ્યું હો લાલ. સાહેલાં. ૨૪.
 ભેળાં જમે કરે વાત, રત્નવતી મૃગસુંદરી હો લાલ, સાહેલાં.
 માત સુતાથી અધિક, રાગ દિશા બની આકરી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૫.
 એથે ખડે એહ, લાખી ઢાળ અઢારમી હો લાલ; સાહેલાં.
 શ્રી શુભવીર વિનોદ, ગુણ સંગત ગુણીને ગમી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૬.

દોહરા.

રાજ્ય નિકંટક પાળતા, બહુલાં વર્ષ ગમંત;	
એક દિન માળી સલાંતરે, આવી વધાઈ દિયંત.	૧.
વિમળનાથ સંતાનિય, વિમળમતી અણુગાર;	
કેવળ નાણી તુમ વને, આવ્યા મુનિ પરિવાર.	૨.
સાંભળી રાય વધામણી, દેઢ સજી તિણિ વાર;	
હયગય રથશ્યું નીકળ્યા, નમત જ્ઞાન ભંડાર.	૩.
સરવ વધુશ્યું રત્નવતિ, સામૈયું સજી જાય;	
કેવળી ચરણ નમી કરી, ખેસે યથોચિત ઠાય.	૪.
સુણુવા વંછે ધર્મ નૃપ, ગુરુ સન્મુખ સુવિનીત;	
સુરિ પણુ તેહને દેશના, દિએ નય સમય વદિત.	૫.

ઠાલ ૧૯ મી.

(ચિત્ત ચેતો રે-એ દેશી)

પ્રાણી જિનવાણી સુણી ચિત ચેતો રે,
 જ્ઞાન દિશા દિલધાર; ચતુર ચિત ચેતો રે.

મોહની છાકે જે છક્યા, ચિતં તે રઝળે સંસાર.	ચતુર. ૧.
સંસાર ચરમ જલધિ સમો, ચિતં શ્રોતા વરત વિભેદ;	ચતુર.
ભૂજલ જલણુ અનિલ તર, ચિત એ ભવ રસના છેદ.	ચતુર. ૨.
નિષ્કામ નિર્જરા જોગથી, ચિતં વિગલ પણ જાત;	ચતુર.
નાસા નયન શ્રુતિ વિણુ ભમ્યો, ચિતં લહિ અજ્ઞાનનો ધાત.	ચતુર. ૩.
પચેન્દ્રિય તિરિ નારકી, ચિતં પરભવ દુખિયા દીન;	ચતુર.
વિરાત હોન ગતી દેવની, ચિત લોભ વિષય આધીન.	ચતુર. ૪.
દસ દષ્ટાંતે દેહીલો, ચિતં લહિ માનવ અવતાર;	ચતુર.
ગારિ સર્ગ દુપલના ન્યાયથી, ચિતં ચરમોદધિનો કરનાર.	ચતુર. ૫.
તેર મોહાદિક તસ્કરા, ચિતં સંગે વળિ ફરિ જાય;	ચતુર.
સુગુર ગિરા નૌ લોકતાં ચિતં કેતા નયન ઠરાય.	ચતુર. ૬.
ભક્તિએ શુર વયણાં સુણી ચિતં તત્વ રમણતા થાય;	ચતુર.
મિથ્યાત મધ શિથિલ હુવે, ચિતં મોહનો છાક તે જાય.	ચતુર. ૭.
સમકિત લક્ષણુ દિલ ધરી, ચિતં તત્વ ત્રી ફરસંત.	ચતુર.
દેશ સરવ વ્રત પોતામાં, ચિતં નિરતિ ચારે ચઢત.	ચતુર. ૮.
જ્ઞાન દિશાએ જોવતાં, ચિતં દેખે દોષ તે પંથ;	ચતુર.
હેય રોય જાપાદેયથી, ચિતં શ્રાવકને નિઝંથ.	ચતુર. ૯.
જ્ઞાન ક્રિયા શિવ સાધને, ચિતં પણ ક્રિયા નિર્દોષ;	ચતુર.
દગ્ધ શ્રુતીય અવીધિ તજો, ચિતં અતિ પરવૃત્તિ પોખ.	ચતુર. ૧૦.
નિશ્ચય નજર હૃદય ધરી, ચિતં પામે જે વ્યવહાર;	ચતુર.
સ્વર્ગાદિક સુખ અનુભવી, ચિતં પામે ભવનો પાર.	ચતુર. ૧૧.
દાન શિયળ તપ ભાવના, ચિતં ધર્મના આર પ્રકાર;	ચતુર.
તેહમાં મુખ્ય તે દાન છે, ચિતં જ્ઞાન દાન અણુગાર.	ચતુર. ૧૨.
જ્ઞાનોપયોગે કેવળી, ચિતં શિવ સમયે સાકાર;	ચતુર.
કર્મનો ક્ષય જ્ઞાને હુવે, ચિતં જ્ઞાની વડે સંસાર.	ચતુર. ૧૩.
નવવિધ પૂન્ય ગૃહસ્થને, ચિતં બીજે અંગ વિચાર;	ચતુર.
અશન વસન આદે કલાં, ચિતં સંબંધી અણુગાર.	ચતુર. ૧૪.
જિમ હરિ નંદન રાજની, ચિતં દાન સુપાત્રે દીધ;	ચતુર.

વ્રત ધરી સુર સુખ અનુભવી, ચિતં પરભવ રીદ્ધિ લીધ.	ચતુર. ૧૫.
પૂછે નૃપ તુમ મુખ ચઢ્યો, ચિતં કુણુ હરિનંદ નરેશ;	ચતુર.
અગિવિહ વાણી એ કેવળી, ચિતં દેતા તવ ઊપદેશ.	ચતુર. ૧૬.
હરી નંદરાય તિલક પૂરે, ચિતં રાણી છે તસ સાત;	ચતુર.
સુભદ્રા ને ધારણી, ચિતં લક્ષ્મી લિલાવતી ખ્યાત.	ચતુર. ૧૭.
વિંજ્યા જ્યા ને સુલોચના, ચિતં રાયને સહુશ્યું સ્નેહ;	ચતુર.
સાતે રાણીશ્યું એકદા, ચિતં વન ક્રીડાગત તેહ.	ચતુર. ૧૮.
તિણે સમે વનમાં સમોસયા, ચિતં ધર્મગોખ સુરિરાય;	ચતુર.
પંચ સયાં પરીવારશ્યું, ચિતં નૃપ જેસે નમી પાય.	ચતુર. ૧૯.
ધર્મે સુણી નૃપ રીઝીયો, ચિતં સમકિતશ્યું વ્રત બાર;	ચતુર.
રાણીયો સાથે ઊચરી, ચિતં પૂછતો તિણિ વાર.	ચતુર. ૨૦.
હેતુ કિસ્યે સ્યા તપ કરે, ચિતં સુરિ ભણે અરિહા ધ્યાન;	ચતુર.
મોહરાયને મારવા, ચિતં કરતા મંત્ર વિધાન.	ચતુર. ૨૧.
મમતા માયા નિવારીને, ચિતં તપ તપતા ધરી હામ;	ચતુર.
મણિ મોતિ કનકનાં ભૂષણાં, ચિતં સમથાપન તપ નામ.	ચતુર. ૨૨.
કનકાવળી રતનાવળી, ચિતં મુક્તાવળી દોય મોય;	ચતુર.
ચક્રવાલ એકાવળી, ચિતં સીંહ નિકળિયા દોય.	ચતુર. ૨૩.
પડિમાધર આદે ઘણા, ચિતં જંગમ તીરથ એહ;	ચતુર.
સાંભળી નૃપ ભક્તિ કરી, ચિતં સુરિ પધરાવ્યા ગેહ.	ચતુર. ૨૪.
લક્ષ કનક ચરણે ધરે, ચિતં રાણીયો પણ લખ સાત;	ચતુર.
પડિલાભ્યા મુની પાંચસે, ચિતં અશન વસન બહુ જાત.	ચતુર. ૨૫.
પુણ્ય અનંતું આંધિયું, ચિતં સાધારણ સહુ સાથ;	ચતુર.
વનમાં વિસરજ્યા ઓછવે, ચિતં વળિયા નમિ ગુરનાથ.	ચતુર. ૨૬.
આવકનાં વ્રત પાળતાં, ચિતં જીવદયા ધરી ચિત;	ચતુર.
અતિથિ વ્રતે સુપાત્રને, ચિતં દાન દીએ બહુ નીત.	ચતુર. ૨૭.
જીવ અપાર સ્વદેશમાં, ચિતં વીત્યા કેટલા કાળ;	ચતુર.
આઝિએ સહુ ઊપના, ચિતં સોહમ સર્ગ વિશાળ.	ચતુર. ૨૮.
સુલોચના ચવી સ્વર્ગથી, ચિતં ચંપાપુરી નૃપ ગેહ;	ચતુર.

પુત્રી થઈ મુનિ સંદિધે, ચિત્તં લિખે દિક્ષા ધરી નેહ.	ચતુર. ૨૯.
દેવી ત્રીલોચના તે થઈ, ચિત્તં ચરણ વિરાધક જેણુ;	ચતુર.
કાલાંતર રાજ્ય ચવી, ચિત્તં ચંદ્રશેખર તમે તેણુ.	ચતુર. ૩૦.
ગુણસુંદરી રતીસુંદરી, ચિત્તં સુલદ્રા ધારણી જીવ;	ચતુર.
ચંપકમાળા ખેચરી, ચિત્તં લીલાવતીનો જીવ.	ચતુર. ૩૧.
લખમી ને જયસુંદરી, ચિત્તં બેહેનો રતિ પ્રીતિ હોય;	ચતુર.
પનર પ્રશ્નોત્તર કરી, ચિત્તં જે તુમે પરણ્યા દોય.	ચતુર. ૩૨.
કનકાવતી તપસી સુતા, ચિત્તં થઈ વિજયનો જીવ;	ચતુર.
દેખી તમે વન હિંચતી, ચિત્તં લાગ્યો રાગ અતીવ.	ચતુર. ૩૩.
પરભવ દાનાદિક થકી, ચિત્તં વિદ્યા રીદ્ધિ બનાય;	ચતુર.
ગુરુમુખ સુણી સાતે લલા, ચિત્તં જાતીસમગળ લાવ.	ચતુર. ૩૪.
એણે ખડે ઢાળ એહ, ચિત્તં ઓગણીસમી કહી ખાસ;	ચતુર.
શ્રી શુભવીર નરેન્દ્રને, ચિત્તં પ્રગટ્યો જ્ઞાનપ્રકાશ.	ચતુર. ૩૫.

દોહરો.

એણીપેરે દેઈ દેશના, જામ રહ્યા મુનિરાય;	૧.
તામ નરેસર વિનવે, વિનયે પ્રણમી પાય.	
ચરણ ધરણ શક્તિ નહીં, મુજને સુણો મહારાજ;	
ઉચિત કરણ તિણે ઉપદેશો, જિમ સવી સીજે કાજ.	૨.
જ્ઞાની કહે સુણ રાજવી, આ ભવ ચરણ ન હંત;	
દ્વાદશવિધ વ્રત પાળતાં, વળી મુનિ દાન દિયંત.	૩.
દેવલોક દશમે જશ્યો, સકળ ધરમ સહકાર;	
તિણે પનર પટરાણીયો, તે પણ ત્યાંહાં અવતાર.	૪.
નર શુર અંતર ભવ કરી, સાતમે ભવ શિવવાસ;	
એણે સમે મૃગસુંદરી ભણે, ભૂપને ધરી ઉલાસ.	૫.
આ સંસાર દાવાનળે, નહિ સુખનો લવલેશ;	
મુનિ સુખિયા સંસારમે, ચિત્ત વશ્યો ઉપદેશ.	૬.
હું નહિ રહું સંસારમે, આપો રજા એણે દાય;	
સાસુ રત્નવતિ તદા, આપિ એમ ઉચરાય.	૭.

ઢાળ ૨૦ મી.

(સાહેલડિયાની દેશી.)

વચ્છ સુકોમળ લઘુ વયે, સુણો સુંદરી, સંયમ કીમ લેવાય; ગુણ મંજરી.

વદને મદન દશને કરી, સુણો લોહ ચણા ન ચવાય. ગુણ. ૧.

કાચી પાંખે ઉડવું, સુણો ધરવો મેરૂ ભાર; ગુણ.

તરવો અંતીમ જળનીધિ, સુણો તેહવા મહાપ્રત ચાર. ગુણ. ૨.

સંયમ અવસર જવ અશ્યે, સુણો પુત્રાદિક પરિવાર; ગુણ.

તમે અમે તવ લેખશ્યું, સુણો સાથે સંયમ ભાર. ગુણ. ૩.

મૃગસુંદરી કહે સાસુને, સુણો કાળ ભમે તનુ છાય. ગુણ.

ડાલ અણી જળ ખિંદુઓ, સુણો ચંચળ નરનું આય. ગુણ. ૪.

સુખમાં વિધન કરે નહીં, સુણો સાચા સજ્જન નેહ; ગુણ.

પંખી પણ વરણ સમે, સુણો સુંદર તરૂં કરે ગેહ. ગુણ. ૫.

સૂંબર વિણ નવિ સંચરે, સુણો પંથે પંથી ગમાર; ગુણ.

નિશિ તરૂં મેળો પંખીનો, સુણો પ્રાત દશે દીશ ચાર. ગુણ. ૬.

જેમ તીરથ મેળો મળે, સુણો જન વાણિજની ચાહ; ગુણ.

કેઈ ટોટો કેઈ લાલને, સુણો લેખ લેખ નિજ ધર જાહ. ગુણ. ૭.

પંથ શિરે પંથી મળે, સુણો કરે પરસ્પર પ્રેમ; ગુણ.

રાતી વસે ગ્રહ ઉઠ ચલે, સુણો નેહ નિવાહે કેમ. ગુણ. ૮.

માત પિતા સુત બાંધવા, સુણો મેળો સ્ત્રી ભરતાર; ગુણ.

નહિ કોઈ કોઈનો સગપણે, સુણો સ્વારથિયો સંસાર. ગુણ. ૯.

ધન ધર નારી વિસામણે, સુણો સજ્જન ઠરે સમસાન; ગુણ.

ચયતનુ આખર એકલો, સુણો પરભવ જાય નિદાન. ગુણ. ૧૦.

સંસાર માયા કારમી, સુણો વિરૂઆ વિષય વિકાર; ગુણ.

જનમ જરૂં મરણાદિકે, સુણો શરણ નકા સંસાર. ગુણ. ૧૧.

ભવ ભયથી હું ઉભગી, સુણો લેશ્યું સંયમ સાર; ગુણ.

બળિયાને અવલંબતાં, સુણો છિતારે ભવ પાર. ગુણ. ૧૨.

નિશ્ચય લહી નૃપ સજ્જના, સુણો ગુરૂ વંદી ધરજાય; ગુણ.

તિરથોદક જળ લાવીને, સુણોં દિક્ષાભિષેક કરાય.	ગુણ. ૧૩.
મૃગસુંદરી માત પિતા, સુણોં તેડાવે તિણીવાર:	ગુણ.
નિશિદ્ધિન વેગે ચાલતા, સુણોં સયણ વરગ પરિવાર.	ગુણ. ૧૪.
સૈન્ય સહિત તે ઉતર્યા, સુણોં ગંગા નદ ઉપકંઠ;	ગુણ.
પુત્રીશ્યું માતા મળી, સુણોં રોતી મોકળે કંઠ.	ગુણ. ૧૫.
મૃગસુંદરી કહે માયને, સુણોં આ લવ કેરી સગાઈ;	ગુણ.
લવ લવ સગપણબહુ કર્યાં, સુણોં માતા સુતાશી નવાઇ.	ગુણ. ૧૬.
માત પિતા સમજવીને, સુણોં આવી સાસુ પાસ;	ગુણ.
અઢાઈ મહોચ્છવ જનધરે, સુણોં નાય પુન શુભવાસ.	ગુણ. ૧૭.
શિખિકા સુંદર રચી, સુણોં લગ્ન દિવસ શ્રીકાર;	ગુણ.
સામંત શેઠ પટાવતની, સુણોં ત્રણસેં છત્રીસ નાર.	ગુણ. ૧૮.
ધર ધરથી ઓચ્છવ કરી, સુણોં આવી રાજકુવાર;	ગુણ.
ચંપકમાલાદિક ધરે, સુણોં મૃગસુંદરી શણગાર.	ગુણ. ૧૯.
શાસનદેવી અપહરા, સુણોં ગાવે ગીત ઉંઘાંઘિ;	ગુણ.
સાસુ રોતી કર ધરી, સુણોં ખેસારે શિખિકા માંહિ.	ગુણ. ૨૦.
બહુ શિખિકાએ પરવરી, સુણોં જંગમ મોહનવેલ;	ગુણ.
અષ્ટ મંગળ આગલ ચલે, સુણોં લોક જીએ રંગરેલ.	ગુણ. ૨૧.
છાજ ભરી ઉપગરણુની, સુણોં માંહે રહે લેઇ નાર;	ગુણ.
ખેચરી દો ચામર કરે, સુણોં એક ચરીસા ધાર.	ગુણ. ૨૨.
પૂર્ણ કળશ જળ ઝારીયો, સુણોં ભંચી કરી વિજયંત;	ગુણ.
ઈંદ્ર ધન્ય પાવડી ધરા, સુણોં દાસી દાસ ચલંત.	ગુણ. ૨૩.
લષ્ટિ કુંત ખડ્ગધરા, સુણોં ચામર ચાપ ને પાસ;	ગુણ.
પુંગી ફળ તાંબુળ ગ્રહા, સુણોં ભાજન તૈલ સુવાસ.	ગુણ. ૨૪.
ચિત્ર ફલક હાસી કરા, સુણોં મોર પીંછ વેહ નાર;	ગુણ.
વીણા વાજિંત્ર ગાયના, સુણોં યોગી જટા ધરનાર.	ગુણ. ૨૫.
કૌતકિ ચારણુ દૂશીયા, સુણોં જ્ય જ્ય શબ્દ કરંત;	ગુણ.
કુંતિલ હય ગય રથચલે, સુણોં ધગ સંય અડસવિ તંત.	ગુણ. ૨૬.
ધંટ ધન્ય તોરણુ ધરા, સુણોં વાંજે બહુ વાજિંત્ર:	ગુણ.

પગ પગ ગૂડી ઉછળે, સુણોં ખીરદ પહંતે જાત.	ગુણ. ૨૭.
રાજેશ્વર ઇચ્છ્ય તલવરા, સુણોં શેઠ સેનાપતિ દૂત;	ગુણ.
સહસ ગમે રથ સોક્યના, સુણોં ચાલે ભટ રજપૂત.	ગુણ. ૨૮.
કેતા નર કર વીંજણા, સુણોં પાત્ર નાચે રહી પાટ;	ગુણ.
મુખ મંગળિક નરા ભણે, સુણોં મૃગસુંદરી ગુણુ ધાટ.	ગુણ. ૨૯.
ચાચક દાન અતુલ લિએ, સુણોં ધુપ ઘટા મહકંત;	ગુણ.
કંસ તાલ ગ્રહી ધૂમતાં, સુણોં આગે નિશાન ઝગંત.	ગુણ. ૩૦.
કાશી માંહી ચાલતાં, સુણોં જોતાં સુણતાં લોક;	ગુણ.
કર જોડીને પ્રણમતાં, સુણોં નરનારીના થોક.	ગુણ. ૩૧.
સાસુને ચંપકમાળા, સુણોં ઢાળે ચામર દોય;	ગુણ.
ખેચર જણુ મુગતા ફળે, સુણોં વધાવતા મુખ જોય.	ગુણ. ૩૨.
દેવ દેવી ગગને જુએ, સુણોં પગ ધરવા નહિ ઠામ;	ગુણ.
વરઘોડા જઈ ઊતર્યો, સુણોં જિહાં મુનિ વન વિશરામ.	ગુણ. ૩૩.
રાયશીખિથી ઊતારીને, સુણોં કેવળીને વંદંત;	ગુણ.
રત્નવતી ગદ્દ ગદ્દ સ્વરે, સુણોં કેવળીને ભાખંત;	ગુણ. ૩૪.
રાજ્યધાની ત્રણ ખંડની, સુણોં મધ્યે રત્ન એ નાર.	ગુણ.
તુમ હાથે થાપણુ ઠવી, સુણોં લેવા ચરણુ હુશિયાર.	ગુણ. ૩૬.
નિજ હાથે ઊતરતી, સુણોં ભૂપણુ વસ્ત્ર અશેષ;	ગુણ.
મહતરિકા સવીતે લિએ, સુણોં દેતી શુભ ઊપદેશ.	ગુણ. ૩૭.
વેશ દિએ શાસન સુરી, સુણોં ઉચરે મહાવ્રત ચ્યાર;	ગુણ.
વાસખેપ કરે કેવળી, સુણોં સાસુ આંસુ ધાર.	ગુણ. ૩૮.
કેવળીને એમ વિનવે, સુણોં ઈહાં રહો પ્રંચ રાત;	ગુણ.
પલક કરી નથી વેગળી, સુણોં વિરહ ખમ્યો નવિ જાત.	ગુણ. ૩૯.
મૃગસુંદરી ચરણે નમે, સુણોં ચંદ્રશેખર નૃપ સાથ;	ગુણ.
કોષ દીન દર્શન આપજ્યો, સુણોં નૃપ. વદે જોડી હાથ.	ગુણ. ૪૦.
સાસુ કહે વચ્ચ સાંભળો, સુણોં તું દેહે સુકમાળ;	ગુણ.
પુલનો ભાર ન શિર ધરે, સુણોં કિમ વહો મેરૂ ભાર.	ગુણ. ૪૧.
પણુ તું ત્રિહુ ખખ ઊજળી, સુણોં ચોથો ગુરકુળ વાસ;	ગુણ.

દિક્ષા તુજ દુક્કર નહીં, સુણોં ધણ મુજ કીધ નિરાશ.	ગુણ. ૪૧.
તું નિસનેહી થઈ ચલી, સુણોં મુજ તરછોડી હાથ;	ગુણ.
જામ્રશ ધર કેમ એકલી, સુણોં ભોજન કંઈ કિણી સાથ.	ગુણ. ૪૨.
નિરાગી થઈ નીકળ્યાં, સુણોં પણ વરસે એક વાર;	ગુણ.
રતનવતી મુજ સાસુ છે, સુણોં સંભારજ્યો ધરી પ્યાર.	ગુણ. ૪૩.
આ વનમાં નથી આવવું, સુણોં શત્રુ સમ વન એહ;	ગુણ.
જોતી ને રોતી વળી, સુણોં વહુરો શું ગઈ ગેહ.	ગુણ. ૪૪.
પણ રતિ ન લહે એક ધડી, સુણોં જઈ સમજાવે નરેંદ;	ગુણ.
તોપણ ભોજન નવિ કરે, સુણોં નાઠી નયણે નીંદ.	ગુણ. ૪૫.
રાતિ સમે ચિત ચીંતવે, સુણોં ગઈ મૃગલી વનવાસ;	ગુણ.
ભુમિ શયન શીત ભોજને, સુણોં નહિ કોઈ સેવક પાસ.	ગુણ. ૪૬.
બાલપણે એ ગુણવતી, સુણોં દુક્કર સાધન કીધ;	ગુણ.
વૃદ્ધપણે હું ધર રહી, સુણોં અવસર ચરણ ન લીધ.	ગુણ. ૪૭.
લીલા જવ અજ લક્ષણે, સુણોં સૂકો ગાયને ધાસ;	ગુણ.
ગાય સવચ્છા સુખ લાજે, સુણોં પામ્યો છાગ વિનાશ.	ગુણ. ૪૮.
ગાય સુખી મૃગસુંદરી, સુણોં ફાસું ખાશે ધાન;	ગુણ.
સ્વર્ગ તણાંસુખ પામજ્યે, સુણોં હું અજપરે દુખ ખાણ.	ગુણ. ૪૯.
રાગ કરી અંતે તજી, સુણોં મુજને પડો ધિકાર;	ગુણ.
રવી ઉદયે ભોગી મળું, સુણોં લેજાં સંજમ સાર.	ગુણ. ૫૦.
ચિંતવી રાયને તેડીયા, સુણોં કહે સુણો મુજ વાત;	ગુણ.
કરો સજાઈ ચરણની, સુણોં અમે ધણાં આજ રાત.	ગુણ. ૫૧.
એહ અમ હુકમ ન ફેરવો, સુણોં જો છો પુત્ર સુજાત;	ગુણ.
ગામ વહુ સહુ જાગીયા, સુણોં પસરી સઘળે વાત.	ગુણ. ૫૨.
પરભાતે ઓચ્છવ કરી, સુણોં માતાએ દિક્ષા લીધ;	ગુણ.
પૂર્વ દિક્ષિત સહુ પરિકરે, સુણોં ગુરૂએ વડેરી કીધ.	ગુણ. ૫૩.
ગુરૂકુળ વાસે વિચરતા, સુણોં તપ જપ જ્ઞાનને ધ્યાન;	ગુણ.
બિહુજણ સમ સંયમ ક્રિયા, સુણોં એક સુરત દોષ કાન.	ગુણ. ૫૪.
ઉપશમ શ્રેણીએ બિહુ ચંદ્રાં, સુણોં કાલાંતર કરી કાળ;	ગુણ.

સર્વારથ સિધ્ધે ગયા, સુણોં પામ્યા સુખ વિશાળ. ગુણ. ૫૧.
 નૃપ પણુ પૂરણુ આહિખે, સુણોં પામ્યા પ્રાણુંત સર્ગ; ગુણ.
 કેવળી વચને પામશ્યે, સુણોં ચરણુ ધરી અપવર્ગ. ગુણ. ૫૬.
 ચોથે ખડે પૂરણુ થયે, સુણોં વિસમી દાળ રસાળ; ગુણ
 શ્રી શુભવીર વચને હજ્યો, સુણોં ધર ધર મંગળ માળ. ગુણ. ૫૭.

દેહાહાર.

ચંદ્રશેખર નૃપતી કથા, ભાખી શ્રી જીનવીર;
 જીવ ભવિક સુણી વ્રત ધરી, પામ્યા ભવજળ તીર. ૧.
 સલા વિસરજી લોક સહુ, પોહતા નિજ નિજ દાણુ;
 પ્રભુ પણુ વિચર્યા ભૂતજે, ભવિકજ વિકસન ભાણુ. ૨.

કલશ.

(તુઠો તુઠો રે મુજ સાહિબ જગનો તુઠો—એ દેશી.)

સેવો સેવો રે સંખેશ્વર સાહિબ સેવો,
 પુરિસાદાણિ પાસ કહાવે; દુનિયાંમાં દેવ ન એવો,
 સુરસેના જીતી લઘુ વયમાં; માય કહે ચિરંજીવો રે. સંખેશ્વર.
 યાદવ લોકની જરા નિવારી, જખ પ્રગટ્યો જગદીવો;
 રેગ વિધન હરવા સુખ કરવા, નામ સુધારસ પીવો રે. સંખેશ્વર.
 સિદ્ધસેન સુરી વિક્રમ બોધન, અવર પ્રભુ સ્તવન ખેવો;
 શિવપીંડી કાટી સ્તવન કરતાં, પાર્શ્વ પ્રભુ પ્રગટેવો રે. સંખેશ્વર.
 જળનિધિ સુરવૈમાનિક પૂજી, કેતા કાલ નાગદેવો;
 કાલ અસંખ્ય થયો પડિમાને, પણુ મહિમા છે તેહવો રે. સંખેશ્વર.
 જિન ગુરૂજનની સરસતિ સમરી, પાસજી પંચમ લેવો;
 એ પાંચે પરમેષ્ટી પસાયે, ઉદ્ધમ કૃત્ય સફળેવો રે. સંખેશ્વર.
 રયણુ કથા કોશે જ્ઞાનસાગર, સુરી રચનાએ ભરેવો;
 અદ્ય લઘુત ચરિત મનોહર, દેખી ચિત ઉલસેવો રે. સંખેશ્વર.
 ચરમ રતન ચક્રિ કર ફરસે, દાદશ જોજન ચાવો;
 હય ગય રથ ભટ સુખમાં માહલે, હોવે સૈન્ય જમાવો રે. સંખેશ્વર.
 અણિ વિધિ શ્રુતપદ ઉક્તિશું, યુક્તિ, ફરસ ને વિસ્તર થેવો;

